

חדושים ובאורים

נגעים

כדאמר מו"ק שם, ונעבז כמה ימים מספק דשצוע שני או שלישי לנחית, ולא ננטרך לעבז ראייתן ביום השביעי שהוא קבוע מן התורה, או דאין להשהות כלל כיון דהוא מנזוה עכשיו בראייתן ובקציעת משפטן, וכשיגיע שבת ע"כ ידחה מחמת תקנת חכמים, (ווימנין דנדחה משום יום המעונן).

ונראה דאם עבר וראה שבת והסגיר או החליט או פטר, דדינו דין, וכדאיתא באו"ח סי' של"ט ס"ד לענין דין.

ונראה דאם ראהו שבת ודן ע"פ ראייתו זו למחר והסגירו, דאף כשלא נשתנה, דאין הסגירו הסגר, דאף שאם שיה בין ראייתו להסגירו אין בכך כלום אם לא חל שינוי ביניהם כמבואר חולין י' ב', היינו בו ביום, אבל מיום לחבירו נראה דלא מהני, לא מיבעיא בהסגר דיש ענין בזמין הימים, אלא אף בהחלט.

(ב) פ"א מ"ה נסמך השחין לשחיהן כו', האי שחין מתפרש בין במורד ובין בצרבת, כדקמני השחין ומחית השחין, ושיעורו כל שהוא, דנאי דאין צריך שהשער לבן יהי' מבוצר בזהרת של שחי שערות מסביבו, אבל צריך שיהי' מוקף בזהרת, וכל שצד אחד של השער נסמך לו שחין הרי צד זה ליכא בזהרת, וכן נסמך לה בזהק נמי נמצא שאין הש"ל מוקף בזהרת, ונ"ע צ"ש וצ"ש שכתבו דיראה בתחלה, ומשמע דפירשו שיש שיעור נגע בשחין, וצ"ש כתב נמי דנסמך היינו שכיסה כל הבהרת מצד אחד.

שם הקיף השחין לשחיהן כו', אף דלצרך לבהרת צעינן שיעור צ' שערות כדחנן פ"ד מ"ה, אבל להפסיק בהרת סגי בכל שהוא, ואם יש חוט שחין או בזהק כל שהוא שחולק את הבהרת הרי נידונים כשחי בזהרות, והלכך כשהקיף השחין את השער לבן אפילו אינו נוגע בו הרי חילקו מן הבהרת ושז אינו מטמאה, וכן הבהק.

סימן א

(א) פ"א מ"ג ארבעה מראות האלו מנטרפין זה עם זה לפטור כו', נראה דאקדמי' ללפטור משום דזהו חידוש טפי, דהא דמנטרפין להחליט ולהסגיר איכא למימר דלחומרא הוא, והך לפטור כולל בסוף שצוע שני ואשמועינן דחל עלי' דין פטור ושז לא ישמש הסגר אפילו ישז למראה אחד וכדתיא בתוספתא שצ"ש פ"ד מ"י, וכולל גם לענין פריחה דנחשב הפך כולו לבן ע"י המראות הללו המנטרפות, וכדמסיים בסיפא.

אבל נראה דעיקר כונת התנא בכאן הוא להשמיענו הלכות נגעים בכלל, והו"מ למיתני ארבעה מראות האלו פטורין ומחליטין ומסגירין מסגירין את העומד בסוף שצוע ראשון כו', וכדמסיק נמי אלו מראות נגעים שכל נגעים תלויין בהם, ומה"ט לא הזכיר הסגר בתחלה שזו פשוט בכחצו, ורק אגב אורחא הזכיר דמנטרפין ד' מראות הללו, ולכן אין לבקש חידושים בהלכות צירוף צדיני דמתניתין.

שם להחליט את ההופך כולו לבן מתוך הפטור, הוא מדין פשיון, אבל מ"מ איצטריך לאשמועינן, משום דאין מפורש בכחצו דפורה מן הטוהור טמא, והי' מקום לטעות דכל פורה ככולו טוהר, ולקמן בפ"ח נמי תנן דפורה מן הטוהור טמא, ודברי מהר"ם בחו"ט דאף בפורה לחוכו דלא חשיב פשיון טמא כבר נתקשינו בהם לק' ס"ו סק"ה.

שם מ"ד ר"ח סגן הכהנים אומר אין רואין את הנגעים בתחלה לאחר השבת כו' רע"א לעולם רואים כו', הא דאין רואין את הנגעים בשבת הוא משום דדמי לדין כמ"ש בפיה"מ, [אבל מדין יו"ט דנתמעט מקרא צמו"ק ז' ב' ליכא בשבת], והשתא נחלקו אם עדיף להשהות ראיית הנגע בתחלה, כדאשכחן שהמתינה תורה לדבר הרשות כדכתיב ופטו את הבית

לש"ל באמצע הזהרת, [מדע דהא סתם פשיון מתפרש בפחות מכגרים וזוה מודה הראב"ד שם דלא חשיב פשיון ברחוק, ואכתי הוי מצי למימני דבשר חי החולק והוי מתפרש בפשיון פחות מכגרים, א"ו כמש"כ דבשר חי לא אינטריך לאשמועינן].

ועיקר דין פשיון הרחוק באדם מפורש בתוספתא פ"ו הובאה בר"ש סו"פ י"ג דליכא באדם, ומש"כ הר"ש והרא"ש בפ"ד מ"ה דדלילכא בחוט ז' שערות הו"ל פשיון הרחוק ובעי כגרים, ז"ל דלרווחא דמילתא כתבו כן דאף אם יש פשיון הרחוק באדם מ"מ בפחות מכגרים ליכא, אבל לקושטא דמילתא ליכא מאן דפליג על התוספתא דליכא פשיון רחוק באדם, ועי' בתוי"ט שם.

בראיה דמתניתין מתפרש דהשחין והמכוח והזוהק שחלקו בין האדם לפשיון, היינו שנעשו בחלק של הזהרת הגובל עם הפשיון, ולכן בהליכתן חזרה הזהרת למקומה ועדיין אין זוה משום פשיון, ורק כמה שנתחברה הזהרת עם הפשיון הו"ל פשיון, דאם הם נעשו בחלק הפשיון א"כ בהליכתן כבר נעשה פשיון ואין צורך לחיבור עם הפשיון הקודם.

(ג) פ"ד מ"ד שתי שערות עיקרן משחיר וראשן מלצין טהור עיקרן מלצין וראשן משחיר טמא, בתו"כ והובא בר"ש ילפינן לה מדמכזיב ושער דנגע הפך לבן דמשמע הסמוך לנגע, ויש לעי' מה הוי אמרינן אי לאו קרא, ואין נראה לומר דהוי מנכרינן רוב השער, דאין סברא למיזל בכל חד לפי גודל השער שבו, [דקרא מתפרש שהשער השחור הקיים נהפך ללבן], ואטו אם יקלץ חלק ממנו ועי"ז יהי' הלבן רוב יטמא, הרי נמצא שביד האדם להביא סימן טומאה, ול"מ כן, ולכן י"ל דאי לאו קרא הוי אמרינן דכל שנהפך ללבן כשיעור שער בין דעיקרו בין בראשו בין באמצעו טמא, שהרי הוא מעיד על התגברות הנגע שהופך השער ללבן, ולפ"ז קרא להקל אחי דאינו סימן טומאה אלא דעיקרו, ועי' סופ"כ דפריה.

ויש לעי' מ"ט דר"מ דס"ל דסגי בלצנונית פחות מכשיעור שער, ונראה דדריש ל"י מקרא דושער בנגע, דס"ל דקרא איירי בשער שאין בו אלא כשיעור שער, וזוה קאמר דשער הסמוך לנגע הפך לבן, וש"מ דסגי בהכי, ומסתברא דהיינו דקאמר בתו"כ אר"מ שלא יהא אדם מדמה שכולם [כ"ה צילקוט וכן גירסת הגר"א] הן נידונין אלא חוד שער לבן טמא כו', ר"ל דלפרושי טעמא דנפשי' קאמר דקרא אחי לומר שלא יהו מדמין שריץ שיהפך ללבן כל שיעור השער אלא דסגי בחוד, והיינו חוד השער הסמוך לנגע, ומש"פ בר"ש דלר"מ סגי נמי בכל שהוא מרחצ השער והיינו חוד דקאמר הוא מחודש טובא, ובפרה לא מצינו מאן דסבר

שם או חלקו, ר"ל שחלק את כל הזהרת בין השתי שערות, אפילו נשאר כשיעור זהרת בכל זר, דמחמת הזהרת החלוקה לא הפסידה, אבל כיון שחלוקה לשנים נמצא בכל אחת רק שער לבן אחד, וכן צוהק. שם וזו השחין ונכנס בתוכה, ר"ל אפילו לא נסמך לה מבחוץ ולא חנץ בינה לזהרת, אלא שבאמצע המחי' נעשה משהו שחין, כבר נטענה דלא חשיבא מצוורת כיון דבאמצע ליכא זהרת, כמבואר בתוספתא שבר"ש פ"ו מ"ו, וכמש"כ לק' ס"ד סק"ו, וז"ע במהר"ם שדקדק אמאי לא קמני נסמך לה השחין, והרי חידושא רבה אשמועינן דאף כשהשחין באמצע המחי' טהורה.

שם הקיפה חלקה או מעטה, נראה דמתפרש וכש"כ הקיפה חלקה או מיעטה, דבכל הני הרי גם נכנס בתוכה, וכשחנץ בינה לזהרת פשוט טפי דהפסיד הביצור, ואגב רישא נקטינהו, והוסיף מיעטה לאשמועינן דמחי' נריכה שיעור, וכל הני דנקט התנא ככאן הוא לשון הלכות הנגעים בתחלת המסכת בקצרה.

יעורי' במהר"ם והובא בר"ש שפירש הא דקמני אחת לבנה ואחת שחורה אחת ארוכה ואחת קצרה כו', דר"ל דהיינו פירושא דוהשחירו ודוהקצירו, ובפשוטו נריך ישוב דמי לא הו"מ למימני והשחירו שתייהן או אחת מהן ותו לא, אבל כונתו דלא נמנע התנא מלשנות ברישא כלישנא דסיפא כיון דצדוק ניתן להתפרש דפירושא דוהשחירו והקצירו הוא, ובאמת דכלא זה הדבר קשה טובא לומר דאגב סיפא נקט ברישא דין שאינו אמת, דמתפרש כאילו הי' ראוי לטמאות באחת לבנה ואחת שחורה ואחת ארוכה ואחת קצרה.

שם מ"ר השחין ומחית השחין והמכוח ומחית המכוח והזוהק חולקין בין האדם לפשיון והלכו להן הרי אלו להחמיר, הראב"ד בפירושו לתו"כ והובא בכ"מ פ"ב ה"ד דקדק מכאן דאיכא פשיון הרחוק באדם, מדלא קמני דבשר חי חלק בין האדם לפשיון, אלא ש"מ דאם חלק בשר חי הו"ל פשיון הרחוק, וז"ע דאם איחא דאיכא פשיון הרחוק מה צריך שנסמך מעט שחין לזהרת, [ומשום דלא מצי להיות פשיון במקום הזה הא ס"ל להראב"ד דלא קי"ל כריצ"ר כמ"ש פ"ו ה"ג], מ"מ שפיר איכא פשיון הרחוק, ועוד דאכתי תקשה גבי שער לבן דקמני מתני' נסמך השחין כו' והזוהק כו' אמאי לא קמני בשר חי, דהא הטעם משום שאין הש"ל בחוך הזהרת ובשר חי נמי דין הוא שיפסיק בין בנסמך בין בהקף ובין בחלק, אלא נראה דעיקר כונת התנא ככאן להשמיענו הלכות נגעים, ואשמועינן דשחין ומכוח אף כשהזהרת בתוכן אין מאטרפין לזהרת עור הבשר, וכן דצוהק לאו נגע הוא, אבל בבשר חי פשיטא דהיינו הלכה הזהרת, ועוד דבשר חי זמנין דמשמש כמחי' אם נסמך

והסגיר, אלמא דאף שיש צה שער שחור מסגירה, ואם ננקוט כדעת מרן זללה"ה [עי' ס"ה סק"ח כ"ח ועוד] דלריך שהנגע יהי' כגרים מרובע בלא שום נקודה אחרת באמצע, הרי ההוכחה מוכרחת דאם הי' הש"ס ממשעט א"כ לא יתכן נגע שיש בו ש"ס, ולא משמע לאוקמי קרא בנגע שיש בו כגרים מרובע בלא שער, אבל אם ננקוט כדמשמע בלשונות הראשונים ז"ל דכשיש י' עדשות בזהרת אין מפסיד אם יש באמצע מחי' כעדשה שאינה בדין מחי', [עי' לעיל ס"ד סק"א ו'], א"כ שפיר מיתוקם קרא כשיש משהו יותר מכגרים, ומ"מ שפיר דיין דאף בכגרים מזומאם איירי קרא, וגם כשהשער תוך כעדשה מן הצד דבזה ודאי מפסיד את הכגרים, דראוי למחי' ודאי בעי.

(ד) ר"ש פ"ו מ"ח תוך העין אבל מבחוץ אפי' אלל העין מטמא בנגעים וריצרי' פליג בתוספתא, מבואר דפשוט לי' ז"ל דריצרי' יחידאה הוא ופליגי רבנן עלי', [וזה דלא כדנקט מהר"י קורקוס בדעתו ז"ל בפ"ו ה"ג דמדדהתיק התוספתא בסתמא דס"ל כוונתו], ומשמע נמי דס"ל דלריצרי' אף בש"ל ומחי' אינה מטמאה, ולא רק מהסגר נתמעטה, דא"כ אין ראוי ממתני' דשפיר נקט תוך העין דטהורה מכל וכל, וכן קרא דמפיק מיני' ריצרי' איירי בש"ל, וגם ממתני' פ"ח מ"ז דהבא כולו לזן יסגיר מוכח דלא כריצרי' דהא הו"ל סמוכה לעין ולראש, ולא משמע לומר דגוזה"כ הוא כדיליף בתו"כ הוצא ברי"ש פ"ח מ"א, דהתם איצטריך קרא דלא נטהר מדין פרח ככולו, אבל אם איחא דבעי ראוי לפשיון אין משמעות מהאי קרא לטמא, ומיהו מקרא דמטמא חזרו בו ראשי אברים ודאי משמע דאף שאינו ראוי לפשיון אלא במקום שחזרו בו נמי טמא, וגם בחזר בשר חי באמצע נמי טמא אף שאין הנגע פושה לתוכו, וממתני' דפ"ח מ"ה דמבואר דפרח ככולו חוץ מחי' עדשה הסמוך לראש הרי הוא טמא נמי מוכח דלא בעי שיהא ראוי לפשיון מכל כד, וכן קמני התם דאפי' נעשה מקום המח' בזהרת הרי הוא טמא וכבר הק' מכ"ז מרן זללה"ה בס"ג ס"ק י"ד, וכתב לפרש דמודה ריצרי' בנזקק לטומאה עי"ש, וכן מתני' פ"ח מ"ט הבא כולו לזן ובו מחי' כעדשה דהוא טמא אע"ג דהוא סמוך לעין ולראש וכו', וכן בתוספתא ברי"ש שם בבא כולו לזן ובו מחי' עגולה דיסגיר, ונראה מכל זה כמ"ש הר"ש דריצרי' יחידאה הוא וכולי מתניתין פליגי עלי', ולכן ז"ע כמה שפסק הרמב"ם כוונתו בפ"ו ה"ג וכבר השיגו הראב"ד מההיא דפ"ט מ"ג, אם כי מרן ז"ל שם כתב דאין דברי ריצרי' אלא בזהרת שבעור הבשר ולא שבשחין, וכל מש"כ בכ"מ שם אין בזה כדי ליישב, ועי' בפיה"מ פ"א מ"ה דמשמע קצת דהא דנקמך השחין דקמני התם שייכא בזה דריצרי', אבל

הכי, וגם במתני' בפשוטו כל שהוא דר"מ דומיא דשיעורא דר"ש דהיינו באורך השער.

וא"ת לר"מ נימא דבעיקרו בכל שהוא, ושלל בעיקרו יהא בשיעור שער, וי"ל דלר"מ לא מלאנו בקרא אלא כל שהוא בעיקרו ותו לא, ומה דשער עצמו בעי שיעור הוא משום דבלא זה לא מיקרי שער, ואפשר נמי דהיינו דקאמר שלא יהא אדם מדמה שכולם הן נידונין, דהיינו שכל שיעור שער יהיו נידונין, אלא אין לנו אלא דחוד שער לזן טמא וכל שאין החוד לזן טהור.

ולתאמור הרי אף לפי מה שפסק הרמב"ם כר"מ, מ"מ לענין פרה דקיי"ל כחכמים בסופ"ב דפרה דהולכין אחר העיקר, יהא שיעור האדמומית בכל שיעור השער, דהתם ליכא קרא לרבות דסגי בכ"ש הסמוך לזשר, ולכן צריך שכל שיעור השער יהא אדום, וכ"ה ברמב"ם פ"א מה' פרה ה"ג ד'. — מש"פ הרמב"ם בפ"ב ה"א כר"מ ק"ק כיון דבתו"כ נשנו דברי ר"ש בלשון חכמים, ומש"כ הכ"מ משום דמתני' לא נשנה בלשון חכמים זה הי' מספיק אם הי' הלכה כר"מ נגד ר"ש דהר"ז כנקבעה הלכה במתני', אבל כיון דהדבר ספק כמ"ש הכ"מ, יש מקום להכריע ממנה שנשנה בצרייתא בלשון חכמים, גם מש"כ דנקטינן לחומרא, יעוי' במל"מ שם דהי' ראוי לפרש דאינו אלא לחומרא, גם ז"ע אם ראוי לכהן לטמאות מספק.

שם רש"א כדי לקרוץ בזוג, בפשוטו נקט שיעור השערות דס"ל דלריך שיהא כל שיעורן לזן, דאין סבא להמציא שיעור מחודש ללבושיתן בין כל שהוא לשיעור השערות, וכן בתו"כ שנינו וחכ"א כשיעור והיינו ר"ש כמ"ש הר"ש וכשיעור השערות קאמר, ולפ"ז צריך לפרש דלקרוץ בזוג ולהנטל בזוג שוין, דבגדה נ"ב ב' לא שנינו אלא להנטל בזוג בדברי ר"ע, [ועי"ש ברש"י דלקרוץ בצפורן היינו לאחוז מעט].

שם היתה אחת מלמטה כו', לשון זה משמע דעכשיו היא גם מלמטה שחיס, ורק מקודם היתה אחת, והיינו דאיצטריך לאשמועינן, אבל בעוד שהיא מלמטה אחת פשיטא דאחת היא, ונראה דאם נחלקה לאחר שהלבינה נמי פשיטא דע"י החלוקה לא טמא, וכי איצטריך לאשמועינן שהלבינה לאחר שנחלקה ונמצא שהלבינו שתי שערות מלמטה, ואפ"ה כיון שהיו אחת הרי דינן כאחת.

שם אין חוששין שמה מיעט מקום שער שחור את הבהרת מפני שאין בו ממש, ר"ל דמקום השער שחור לא ניתן להבחין אם שלטה בו הבהרת ולולא השער השחור הי' מקומו לזן כמו הבהרת או לא, ועל זה קאמר דמחזיקין שגם מקום השער הוא מן הבהרת, ועי' ברי"ש שהביא מן התו"כ דיליף לה מקרא דושערה לא הפך לזן

והנה נקטנו דהמראה האמיתי של הנגע הוא לפי מה שיראה אם ישמו על מקצתו שלג או זמר לזן ואין ויראו אם דומה להם, אלא דלענין לטמאות או לטהר אמרה תורה לדון לפי מראה עיני הכהן את הנגע בעור הבשר, ואין צוה קושי כיון דאין הנגע מטמא מעצמו אלא ע"י אמירת הכהן ושפיר אמרה תורה שלמראה עיניו ישפוט, ומה שלא יטמא את הגרמני אין צוה כ"כ חידוש, אצל צומה שיטמא את הכושי גם צומן שעל פי הבחנת השלג על הנגע אין צו מראה נגע, יש צוה חידוש, דנמצא דבאמת מהות הנגע נקבע על פי מראה הכהן, ואין להקשות דהא כל חובת הכהן היא לראות אם הנגע דומה לאחד מד' מראות, וא"כ אם לפי בדיקת השלג והזמר על הנגע נקבע שאינו מראה נגע, הרי יודע הכהן שהוא טועה בהערכת המראה, והרי אם ישים השלג ושאר ג' מראות על מקצת הנגע או בצמון לו ויראהו עם עור הבשר, הרי יבחין שאין הנגע דומה לאחד מד' מראות, וכינ"ל יטמאהו, דתחלת הדין הוא דאם הנגע זכושי אין צריך שיהי' כמראה שלג ממש, דשלג זכושי נראה לזן יותר משלג סתם, ולטמאות סגי בלוצן שלג דעלמא, דהוא זכושי כהה משלג שזכושי.

ובבגדים וצמים נקבע מראה הנגע כפי הנראה בנגע עצמו ללא התיחסות לסביבותיו, ואפשר דמראה ירקרק ואדמדמס אינו משתנה מחמת הסובבים אותו, ורק בעזרת הלזן יש חילוק בין גרמני לכושי.

יש להסתפק לענין הא דבעי שמהא הבהרת נראית עמוק מן העור כדאמר שבועות ו' ד', אם גם לענין זה פליגי, או דלענין זה לכו"ע נידון כמות שהוא, והרי צמים נמי בעי שיהא מראהו שפל מן הקיר, והתם לא למדנו צבע צינורי מה הוא, ואם התם נידון לפי מה שהוא, שמה גם הכא כן, ואם נימא דנידון לפי מה שהוא, א"כ יצטרך הכהן לחזור ולראות את הנגע ועור הבשר לאחר שיסיר את הסם הצינורי, ויחא דמתפרש קרא כפשט"י דצריך לראות את הנגע בעור הבשר, ואפשר דגם אם לענין עומק נמי נידון לפי הסם הצינורי, דמ"מ יצטרך הכהן גם לראותו עם עור הבשר לקיים קרא כדכתיב, דלית לן לאפוקי קרא מפשטי, וי"ע.

שם ר' ישמעאל אומר בנ"י אני כפרתן הרי הן כאשכרוע כו' רע"א יש לזיירין סממנין שהן צרין צורות שחורות לצנות וצינוניות כו', צר"ש ור"ש משמע צר"י ור"ע אמרו דבר אחד, ולו"ד ו"ל י"ל דפליגי, ור"י סבר דסתם אנשים שאינם גרמני וכושי, נראה כל אדם כמות שהוא, אף שאינם שוין בלצנוניותם, והיינו דקאמר דבנ"י הם צינוניים, ואין הכוה קצת יותר מצינוני רשאי להציא סם צינוני, וכן גרמני וכושי אפשר שאינם חייבים להציא דוקא סם צינוני המיוחד, ויכולים להציא סם כדרך

אינו מוצן דהתם צנסמן לש"ל או למחי', ואדרבה מדלא קתני נסמן לבהרת משמע דלא כריצ"י.

ובני אי"ש נ"י העיר לפרש הא דריצ"י צכגריס מצומצם, דומיא הא דראשי אצרים אינם מטמאים צבהרת, דהיינו כשהוא כגריס צראשי האצרים, אצל אם יש צהרת כגריס שפיר היא פושה גם לראשי אצרים ע"י לק"ס ד"ס ק"י, דדרשא דממעטין ראשי אצרים הוא משום דבעינן וראהו כולו כאחד, וכל שיש כגריס שראהו כאחד שפיר מצטרף הכל גם מה שצראשי אצרים, ודכוותה דריש ריצ"י דצריך שיהא כגריס צמקום הראוי לפשיון מכל צדדיו, אצל כל שיש כגריס שפיר פושה עד לעין ואינך, וצוה נחא כולהו מתני' גם לריצ"י, ואמנם צתו"כ איתא להא דריצ"י צהדי דרשא דוראהו כולו כאחד, והדברים מחוורין, אם כי צלשון הרמב"ם והראצ"ד נ"ע לפ"ו, וגם קצת דוחק לאוקמי צכגריס מצומצם דוקא.

סימן ב

(א) **פ"ב מ"א** צהרת עזה נראית צגרמני כהה והכהה זכושי עזה כו', יש לעי' הרי ניתן לקבוע מראה הנגע בנגע עצמו שיציא שלג או זמר לזן ויראה אם דומה, וא"כ מה לנו ענין בעור הבשר ססציות הנגע, ואטו צבית ירקרק או אדמדמס ליכא נגעי צמים, הרי פשיטא דהתם נקבע מראה הנגע בנגע עצמו, וה"נ דכוותה, ונראה מזה דהלכות מראה הנגע נקבעים על פי מה שהנגע נראה ציחד עם עור הבשר, ואפילו אם כשיציא שלג או זמר לזן ויניח על הנגע לא יחאס מראהו למראה שנראה ציחד עם עור הבשר, הרי העיקר כפי שהוא נראה עם עור הבשר, ונראה דזה נלמד מהא דכתיב אדם כי יהי צעור צשרו שאת וגו' והי צעור צשרו לנגע צרעת וגו', והך והי צעור צשרו מיותר דהא כתיב צרישא דקרא כי יהי צעור צשרו, אלא צא לומר שלפי מה שיראה צעור צשרו לנגע צרעת לפי זה ישפוט, וכן איתא צתו"כ סם צעור צשרו צעור צשר של נראה מכאן אמרו צהרת עזה נראית צגרמני כהה כו', וכתיב נמי וראה הכהן את הנגע בעור הבשר ואיתא צתו"כ שיהא רואה כל הצער עמו כולו כאחד, [ואיתא נמי התם צעור הבשר הצינוני, ור"ל מדלא כתיב צשרו]. — הא דנראית צגרמני כהה, אין ר"ל שצשרו לזן יותר מן הנגע, דודאי ליכא דכוותה, אלא שמחמת לצנויות צשרו אין מזהיר כ"כ לוצן הנגע אע"פ שהוא לזן יותר מצשרו, ואינו נראה כאחד מד' המראות, ונ"ע צפר"ש צתו"כ שכתב צא"נ דלכך אינה מטמאה צגרמני אע"ג שהיא צמראה הבהרת או השאת, כיון שאינה לצנה יותר מצשרו, וי"ע.

לזנים וסביצם עור בשר, וע"כ החילוק רק בסוג הלזנונית ושפיר ניתן לקבוע לפי המראה אם עמוקה או גבוהה גם בדליכא עור בשר מסביב. (ומלאנו מראה חמה עמוקה מן הזל, והכבדים זרקיע נראים זולטין כמ"ש הרמב"ן).

וכן בית שזא כולו נגע דיסקיר כדמניא בתוספתא הוצאה בר"ש פי"ג מ"ד, נמי קובע אם מראהו שפל מן הקיר לפי מראה הנגע כשאין מסביבו כלום, דהתם לא שייך לשער צינוני, ולא במראה שהי' קודם הנגע, דהשחא אין ענין זו.

בא"ר כתב דר' ישמעאל סבר דמקיפין את הנגע דאשכרוע ור"ע סבר צסם צינוני וחכמים סברי באדם צינוני, ולא נתפרש במאי פליגי, ובשלמא ר"ע וחכמים אפשר דבסברא פליגי, אם לשער לפי הצינוני המצוי בין האנשים, או לפי תכלית הצינוני שצבצב, ועי' כיו"צ פי"ז דכלים מ"ו לענין צינוני דבינה אם מציאין גדולה שבגדולות וקטנה שבקטנות והאמצעי שביניהם הוא הצינוני, או דלפי דעתו של רואה, אבל מ"ט דר' ישמעאל דמעדיף אשכרוע מאדם צינוני, ושם ס"ל דאשכרוע היינו הצינוני שצאנשים, וצ"ע.

ב) סנהדרין ל"ד ב' מתני' דלא כר"מ כו' מקיש ריבוס לנגעים מה נגעים ציום כו', פרש"י דריבוס אפי' גמ"ד משמע, וקשה דמי עדיף היקש מקרא דציום הגחילו דנמי בפשוטו מתפרש גם אגמ"ד, ואפ"ה אחי קרא דושפטו את העם בכל עת להחיר גמ"ד, וה"נ אמאי לא נימא דגלי קרא דושפטו בכל עת לומר דלא נקיש לנגעים אלא תחלת דין, ואין לומר דאין היקש למחנה, דהא דנגעים גם ציום אין רואין בשחרית ובין הערבים ובצהריים, והא פשיטא דלא ילפינן שאין דנין בשעות אלו, ורק ציום המעונן ס"ד למילף [עי' עירובין ס"ה א' דמר עוקבא ציומא דשומא לא הוי נפיק לדינא] כדאמרינן לקמן, ועו"ק דכ"ז ילפינן מנגעים הרי דנגעים טעמא משום דאין הנגע נראה כהוגן, וכדאמרינן דאין רואין בשחרית וצהריים, וכשם דלא ילפינן לאסור לדון בשחרית ה"נ ליכא למילף שאין דנין צלילה, וי"ל דנגעים גם הוראת הכהן לטומאה וטהרה פסולה צלילה, כדילף בתו"כ מקרא דציום טהרתו, ומקרא דלהורות ציום הטמא וציום הטהור, ודכותה גם לראות הנגע צלילה פסולה מדין לילה, ואפי' נראה כראוי, כגון לראות שהלך הנגע או השער לצן וכיו"צ, והלכך אם מקשינן ריבוס לנגעים הרי תחלת ההיקש ראוי להיות אגמ"ד דומיא דהוראת הכהן, וגם ראית הכהן יש מקום לדמותו לגמ"ד, דמה שגומרינן דיני ממונות צלילה אינו רק אמירת איש פלוני אתה זכאי, עי' לעיל ו' צ', אלא גם המשא ומתן בהלכה [כ"ג, ועי' פ"ת

סתם צנ"א, או שהגרמני נראה לפי מראה הלצן שעדיין נחשב כצינוני, והכוש לפי מראה השחור שעדיין נחשב כצינוני, ואף אם גרמני וכוש נראים צינוני הממוצע ממש, מ"מ כל אדם שאינו גרמני וכוש, נראה לפי מה שהוא, א"נ אפשר דר"י סבר דמשערינן הצינוני שצין האנשים כפי מה שהם, ולפי דעתו של רואה, ולא הממוצע בין הכוש והגרמני, [עי' כלים פי"ז מ"ו דפליגי בכיו"צ ר"י ור"י], ור"ע סבר דהצייר מצייר את הצינוני כפי הממוצע בין השחור והלצן, [וכעין דאר"י בכלים שם מציא גדולה שבגדולות וקטנה שבקטנות כו' וחולק את המים], וכל אדם נראה לפי הסם הזה, ולאו דוקא גרמני וכוש, והיינו דקאמר שהן צרין צורות שחורות לבנות וצינוניות לומר שעל פי הצורות הללו נקבעת צורת הצינוני, [ואף דמתני' לא איירי אלא בגרמני וכוש ומשמע דעלייהו קאי ר"ע, מ"מ כיון שהוא קובע את הצינוני שצין השחור והלצן, א"כ למה לא יהא כל אדם נידון צינוני הזה, והרי לפי ר' יהודה דאיכא קרא למיזל להקל ודאי מסתברא דכל אדם ששחור יותר מן הצינוני יש לדנו להקל כצינוני, ודכותה לר"ע], והנה לר"י מיתוקם שפיר קרא דוהי' צעור בשרו, לענין סתם צנ"א דנראה כל אדם לפי בשרו, וקרא דוראה הכהן את הנגע צעור הבשר דמשמע כצינוני מיתוקם בגרמני וכוש, אבל לר"ע צ"ל דס"ל דקרא דצעור הבשר עיקר להראות כולם כצינוני, וקרא דצעור בשרו לא למדנו מאי דריש צי', ואם נימא דלענין מראה עומק לכו"ע נראה כפי מה שהוא, שפיר אפשר דלהכי אחי קרא דצעור בשרו, [ועי' בראש"ד בתו"כ שפירש ג"כ דר"י פליג אר"ע אלא שפירש צע"א].

ולאחאמור יתכן לפרש הא דאמרי חכמים זה וזה כצינוני, דהיינו כצינוני דר"ע, דצינוני דר' יהודה מסתבר דהיינו דר"ע כדס"ל כיו"צ צפ"ז דכלים מ"ו לגבי שיעור צילה, וחכמים אדרי' יהודה קיימי, ובסתם צנ"א שאינם לא גרמני ולא כוש י"ל דס"ל כר' ישמעאל דכל אחד נראה כפי מה שהוא, וניחא דחכמים לאו היינו ר"ע או ר"י, וחמש מחלוקת בדבר.

הבא כולו נגע דמסגיר, נראה דאינו מציא סם צינוני, או סם כיוצא בגופו קודם שנחנע ומקיפו, דמקרא דוראה הכהן את הנגע צעור הבשר ליכא למילף להצריך צב מחוץ לגופו, וממילא לית לן להצריך כן, והרי הכהן רואה את הנגע כמו שהוא, ואף לענין דמראהו עמוק מן העור נמי נראה דאינו מציא צבע, והרי הוא משער לפי מראה הנגע אם הי' נראה עמוק מסביבתו, והרי לעולם מראה העומק נקבע לפי סוג הלזנונית וכעין שכתב הרמב"ן צפ"י התורה לחלק אם יש צו והוראת, שהרי שאת גבוהה וזרת עמוקה ושניהם

רואין בו הנגע ציור ע"י נר, וגם אין פותחין בו חלונות וכדיליף בתו"כ מהאי קרא, [נראה דהכי יליף דפשטי' דקרא דאם נרין נר אין מסגירין את הבית, ולא שמסגירין אותו ע"י שפותחין בו חלונות, דהא קרא בראיית צעה"צ איירי וקאמר שאם נראה רק ע"י נר אינו נרין לילך לכהן], וי"ל דאה"נ דגם כלילה לא מיפסל אלא משום שרואה ע"י נר, ולאצ"י דאיטריך ציור ולא כלילה לנגעי גופו דלא יליף מצתים, מ"מ גם נגעי גופו אין רואין ציור צבית אפל לאור הנר, דלצתה דאימעיט לילה גם צנגעי גופו, תו שפיר ילפינן נמי מצתים לענין לי ולא לאורי.

(ג) נגעים פ"ב מ"ב אין רואין הנגעים בשחרית וצה"ע ולא בתוך הבית ולא ציור המעונן לפי שכהה נראית עזה ולא צהרים לפי שעה נראית כהה כו', יעוי' בר"ש מה שהציא מן התו"כ דדרש מלכל מראה עיני הכהן פרט לשחקר מאור עיניו, ודכוותה ציור פרט לשחקר אור היום, ונראה דאע"ג דמדמינן להו מ"מ לא דמו, דכהן שחקר מאור עיניו או סומא צאחת מעיניו הרי הוא פסול לראיית נגעים ואם ראה לאו כלום הוא, ומסתבר דפסול גם להוראת טהרת הנגע וטומאתו, דהיינו כשאחרים רואים את הנגע, דאף שסומך עליהם צהלכות הנגע אצל נרין שהוא יראה, [לכאורה כ"י, ומרן זללה"ה נסתפק דשומא סגי בראיית אחרים ע"י מש"כ צוה לק' סק"ו, ודברינו הם ללד בראיית הכהן מעצבת, ובעת ראיתי במאירי סנהדרין ל"ד שדן אם סגי בצמירת כהן סומא טמא או טהור כשישראל רואה, ומשמע דס"ל דאין הכהן נרין לראות וצ"ע], וכיון שכהה מאור עיניו או שנסתמא צאחת מעיניו אין ראיתו ראיי, אצל כשחקר קצת מאור היום אם ראה הכהן וטימא או טיהר מה שעשה עשוי אם לא טעה במראהו, ומדע דהא צהרים ליכא למעוטי מקרא דלכל מראה פרט לשחקר, דהא אדרבה צהרים אור היום גובר, ואין לנו מהיכן לומר שיהא צוה עיכובא דדיעבד, והתנא כ"ל להו צהדי, ומה"ט נקט התנא טעמא לפי שהכהה נראית עזה ולפי שעה נראית כהה, לפרש טעמא שאין זה גזיה"כ אלא למנוע טעות, וממילא מובן שאם ראה שחרית והיא כהה דשפיר מהני אם דן לפי מראה עיניו דהא אדרבה בשחרית הכהה נראית עזה, וכן אם ראה צהרים והיא עזה הרי כש"כ שצחמשת היתה נראית עזה, ושפיר אם דן למראה עיניו דחיל עלייהו כל ההלכות, ומ"מ לכתחלה אינו רואה צהרים או בשחרית וצה"ע אף לא לדון רק בק"ו, דהיינו בשחרית וצה"ע אם תהי' כהה וצהרים אם תהי' עזה, דנרין רא' בשעה שיוכל לקצוע את המראה האמיתי לכל זדדיו.

עוד יש בקציעות שעות הראיי' דין עיקרי, דמראות הנגעים נקבעים כפי שהם נראים בשעה זו, כלומר

חו"מ ס"ה סק"ז דכן המנהג ע"ש], ותחלת דין היינו שמיעת הצעלי דינין, וראיית הנגע הוא קציעת ההלכה ודמי לגמ"ד, [ע' יצמות ק"ד א' דפליגי אם חליצה כחלת דין או כגמ"ד], ומה"ט פשיטא לגמ' דר"מ אף גמ"ד פוסל כלילה כיון דיליף מנגעים.

יצמות ק"ד א' חלצה כלילה כו' לימא דהא קמיפלגי דמ"ס מקשינן ריבזים לנגעים כו' מ"ס חליצה כחלת דין כו', רש"י פירש דחליצה דין הוא משום דגובה כחוצתה, וצ"ע דגביית הכחוצה ענין אחר הוא דהשתא הוא דמטא זימנא דקרינא צה לכשתנשא לאחר וכעין קיום תנאי הוא, ועוד דאטו ארוסה אי לית לה כחוצה חולצת כלילה, וכן המוחלת כחוצתה, וגם צגט לא מנאנו דליצעי תלתא משום שהוא דין [וע' צ"י אה"ע סו"ס קל"ו אם פסול כלילה וצתשו' נו"צ תנינא אה"ע ס' קי"ד וצתשוצות הגרע"א תנינא ס' ע"א], ויותר ה' ראוי לפרש משום דיצס זוכה צנכסי המת הלכך כשהוא חולץ הרי הוא מפסיד הירושה והו"ל כאחד מן האחין, ומה"ט אפשר לדמותו לדין, ולו"ד רש"י ז"ל ה' נראה דחליצה כיון דצעי צ"ד דכתיבי זקנים צקרא, ע' לעיל ק"א צ', הלכך הר"ו דומה לדין, דדין לאו דוקא אלא כל דבר הנרין מעשה צ"ד לקיומו הרי הוא צכלל דין, ולא מיציעא אם ילפינן ריבזים מנגעים דשפיר יש לכלול גם חליצה בריבזים דנמי ריב הוא, [ואפשר דמה"ט הוא דס"ד למימר דפליגי אי מקשינן ריבזים לנגעים, משום דאי ילפינן מריבזים שפיר יש לכלול גם חליצה], אלא אף אי ילפינן מציוס הנחילו את צניו, נמי אמרינן דחליצה לא גרע מדין, דכל מעשה צ"ד הנרין צ"ד, דין הוא, וכן קידוש החודש מקשינן למשפט דאין מקדשין כלילה כדאמר סנהדרין י"א צ', ואף דהתם איכא קרא דמקיש, מ"מ הענין אחד דג"ו מעשה צ"ד וצעי יוס. מו"ק ח' א' ואלא ציור ולא כלילה מנ"ל נפק"ל מכנגע נראה לי צבית לי ולא לאורי כו', בתו' הקשו דאי ילפינן מהאי קרא היכי אמרינן צסנהדרין ל"ד צ' דאי מקשינן ריבזים לנגעים יש לפסול גם גמ"ד כלילה, הא האי קרא בתחלת ראיית הנגע איירי, דהא איירי צצעה"צ אלא דאמרינן דמסתמא גם הכהן צא ציור וכמו שפרש"י, אצל עכ"פ גמ"ד מנ"ל, וכבר כתבנו לעיל דצנגעים גם הוראת הכהן פסולה כלילה כדיליף בתו"כ, [וכ"ה בחדושי הר"ן סנהדרין שם], ושפיר ילפינן מזה לפסול גם גמ"ד כלילה. — בתו"כ ממעטינן לילה מדכתיב ציור השציעי צצהרת וצנתקים, וכ"ה צרמב"ס פ"ט ה"ו, וצ"ל דתלמודן סצר דמציוס השציעי לא שמעינן אלא לענין יוס השציעי, ולא לתחלת ראיית נגעים, ולכך דחקינן למילף מלי ולא לאורי. ויש לע' היכי שמעינן מהאי קרא דלי ולא לאורי למיפסל לילה, הא איטריך לגופי' דבית אפל אין

המעונן ולא חילקו בקוג הנגע, אבל כשהנידון לאחר הסגר או החלטת וכשניתן לראות בראי' ודאית שהנגע או סימניו הלכו, מהיכן נילף לעכב טהרתו משום יום המעונן וכיו"ב, וי"ע.

אבל הרמב"ם בפ"ט ה"ו לאחר שהעתיק לשון המשנה אין רואין לא בשחרית ולא בצה"ע כו' אימתי רואין אותן בשעה רביעית ובחמשית ובשמינית ובתשיעית, סיים בין נגעי אדם בין נגעי בגדים ובתים, ובכ"מ כתב דהוא מהיקישא דזאת החורה שכתב הרמב"ם בפ"ג ה"ד, אבל הדבר קשה דא"כ למה הוזכרו בתו"כ קרא למילף דאין רואין נתקים בלילה, הלא גם נתקים בהיקש, ובדוחק אולי י"ל דמש"כ הרמב"ם בין נגעי אדם בין נגעי בגדים ובתים, לא קאי אלפניו אלא אלפני פניו שכתב שאין רואין אלא ביום, וסמך על מה שהזכיר גם ולא בתוך הבית, ומבואר דלא איירי בנגעי בתים אלא בנגעי אדם, וי"ע.

מך האמור מתבאר, א. ראיית נגעים בין להסגיר בין להחליט בין לפטור אינה אלא ביום, ואף דדיעבד אם הסגיר או החליט או פטר על סמך ראיית לילה, לא עשה כלום, וזה בכל הנגעים גם בנתקים וגם בבתים, ואף בראי' שאין בה ספק מחמת הלילה, ב. וכן ביום אם ראה בבית אפל לאור הנר נמי נראה דראיתו פסולה אף דדיעבד. ג. הוראת הכהן להסגיר או להחליט או לפטור, אף היא אינה אלא ביום, וג"ו מעכב דדיעבד, ואפילו היטה הראי' ביום, ד. כהן שכהה מאור עיניו או שהוא סומא באחת מעיניו פסול לראיית הנגעים כולן, ואף בראי' שאין בה צורך להבחנה דקה, ולענין הוראת הנגעים ז"ע, ה. עיקר מראות הנגעים כשגל וכאמר לבן ואיך, הוא כמו שהם נראים בארבע ובחמש ובשמונה ובתשע, ו. אין רואים את הנגעים בשחרית וצהריים ובין הערבים, אלא בארבע ובחמש ובשמונה ובתשע, וברמב"ם משמע שגם בנתקים ובגדים ובתים הדין כן, אבל יש מקום עיון בנתקים ובתים, דצהריים אין כלל טעם לאסור ראיית בתים, וי"ע, ז. עבר וראה בשעות שאין רואים, והורה על פי ראי' זו, בדברים שאין לחוש לטעות בראיתו, מסתבר דחלה הוראתו, ח. אין רואין נגעים ביום המעונן, אבל נראה דאם ראה כשלא הי' מעונן שפיר מסגיר ומחליט ופוטור במעונן, ולענין דיעבד אם הורה על פי ראייתו ביום המעונן בדברים שאין לחוש בהם לטעות, הדעת נוטה דדינו כראה שחרית וצה"ע בדין ז', וי"ע, ט. אין רואין נגעי אדם ובגדים בתוך הבית אלא מוציאם לחוץ ורואה.

(ד) פ"ב מ"ה כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, תחלת ראיית נגע הוא להסגיר או להחליט, ומתפרשא מתני' דאף אינו רואה נגעי עצמו להחליטו או להסגירו, וע"כ הטעם כמ"ש הרא"ש דכל

דכמראה לזבן השלג בשעה זו זה המראה הנכון של הצהרת, [ע"י לעיל סק"א דמראה השלג גם הוא משתנה בין כושי לגרמני], וכל מראה לזבן שהוא מד' המראות בשעות אלו הרי הוא טמא, אף שאם היינו מודדין לבנונית מד' מראות בשחרית או בצה"ע, הי' מראה זה למטה מד' המראות, וזה ילפותא גמורה מדאורייתא דפרט לשחשך מאור היום.

ואם ראה את הנגע בבית אפל לאור הנר, נראה דאף דדיעבד לא מהני, כדממעטין לי ולא לאורי או לגרי, ואפילו כשיחזרר דשפיר חזי וכוון אל המראה הנכון, דכלא ראה דיינין לי'.

ובש"כ אם ראה בלילה דלא עשה כלום, כדממעטין מקרא דביום, וכדפסלין חליטה וקידוש החודש ודין וכמ"ש תו' יצמות ק"ד והש"ך והגר"א בתו"מ סימן ה', ולר"מ כולו מנגעים ילפי, וכן נתמעט לילה מלהורות בה טומאה וטהרה בנגעים אפילו כשראה ביום, וכמו שנתבאר לעיל מן התו"כ.

והנה מתני' צהרת איירי כדקמני שעה נראית כהה וכהה נראית עזה, ובתו"כ מזכירין קרא לפסול ראיית נתקים בלילה, דלא ילפינן מזהרת לפי שמטמאה בד' מראות, ולפ"ז דין הוא להזכיר קרא גם בנגעי בגדים ובתים לפסול לילה, ואין לומר דהוקשו כל הנגעים להדדי כמ"ש הרמב"ם בפ"ג ה"ד, דא"כ אף נתקים בכלל ואמאי איצטרך קרא, ובבתים שפיר איכא למילף מנראה לי ולא לאורי, א"נ דכתב ביום השביעי, וכן בבגדים, וכמ"ש הרמב"ם בפ"ט ה"ו שאין רואין אלא ביום שהרי בכל הענין הוא אומר ביום וביום, וכן ילפותא למעוטי לילה דצהרת ונתקים בתו"כ היא מציום.

וב"ז לפסול לילה אבל לענין שאין רואין שחרית וצה"ע וצהריים נראה דליכא למילף ממתניתין, דהא בבתים אם נימא שאין רואין אלא בשעה המוזכרת, לכאורה הי' ראוי לומר שאין רואין אלא בצהריים דבשעה זו הוא תגבורת האור, ובתוך הבית אין הפסד מחמת חוזק האור, וזה ודאי לא מצינו, וכיון דרואין בשאר שעות נמי אף שאינן המוזכרות, ה"ה דרואין בשחרית וצה"ע, גם כיון דבתים רואים בצהריים הרי ע"כ דאין רואין דמתני' לא בבתים משמע, וכדקמני נמי ולא בתוך הבית, [ומ"ש מהר"ם לפרש דקאי גם אבתים ור"ל בחלונות מוגפים הוא דחוק, ובפשוטו קאי רק אנגעי אדם או בגדים לומר שמוציאם חוץ לבית לראותם], גם במראה ירקרק ואדמדם אין כ"כ צורך לחזק האור, והרי בית שיש בו חלון אחד נמי מטמא בנגעים, ואם בבתים ובגדים נימא דרואין כל שעות היום י"ל דגם בנתקים כן, ולא אימעט אלא לילה, [ובתחלת הראי' שהנידון להחמיר הראי', יש מקום לומר דהקילה תורה שלא לראות ביום

והנה הא דאר"מ אף לא נגעי קרוביו, ע"כ לפרש לענין אמירת הכהן טמא או טהור, דהא מקשינן לריב"ז והתם אפסק דין קאי ודכוותה הכא, וכדאמרין נמי זבחים ק"כ א' במרים מי מסגירה אהרן קרוב הוא, ועוד דלא יתכן ללמוד שאין הכהן רשאי לסמוך על קרוב של המנוגע, דגם בדיונים אין איסור שיתיעלו עם קרובי הצעלי דיינים אם הם ת"ת, ומה משמע כפי' הרא"ש דגם הא דאינו רואה נגעי עצמו היינו לומר טמא או טהור, וז"ע לדעת הרמב"ם, [ומיהו למ"ש לקמן סק"ו דאין הכהן צריך לראות את הנגע, א"כ חשיב הישראל הרואה ואומר לו אמור טמא או טהור, כאלו הוא המורה, ושפיר יש ללמוד מריב"ז שיהא פסול בקרובים], גם לדעת הרמב"ם הרי כאן ענין מחודש דראו חכמים לפי הענין שלא להאמין אדם על נגעי עצמו וכמו שראו חכמים שחשודים על הבכור, ומה שייך ללמוד זה מהיקש דריב"ז, אא"כ נימא דילפינן דכל אדם חשוד בזה על עצמו ועל קרוביו, כמו דחשוד בממון.

שם בר"ש וחכ"א אף לא נגעי ביתו ובגדיו וקרוביו ובתרת פליגי כו', לכאורה ר"ל דפליגי גם בנגעי קרוביו וגם בנגעי ביתו ובגדיו והיינו תרת, דאי לא מקשינן נגעים לריב"ז, הרי אדם רואה נגעי ביתו ובגדיו, אף שאינו רואה נגעי עצמו, שהרי אם ימכרם יוכל לראותם, וה"ל השתא לא איכפת לן בנגיעת ממון שיש לו בהם, אבל אי מקשינן נגעים לריב"ז הרי גם נוגע פסול, ואדם קרוב אכל ממנו, ואפשר דגם אם הביט משועבד לו כגון שעשאו אפותיקי דלא יוכל לראותו אף שאינו שלו, וז"ע בזה, אבל מרן זללה"ה בס"ד ס"ק י"א פירש דבתרת פליגי תוספתא ומתני', דמתני' סברה דביתו ובגדיו רואה אף לר"מ, ובמתני' ר"מ לתומרא.

עוד יש לשאול לדעת הרמב"ם שאין אדם רואה נגעי עצמו, היינו שהוא חשוד לשבש את הכהן שיאמר טהור על טמא ולכך אין הכהן רשאי לסמוך עליו, דמה ירויח עי"ז הלא אם הכהן אמר על טמא טהור הרי הוא נשאר בטומאתו כדתניא בתוספתא הוצאה בר"ש פ"ג מ"א, וי"ל דמ"מ האנשים ששמעו שטהרו הכהן יחשבו שהוא טהור.

(ה) בכורות ל"א א' ת"ר כל הבכורות אדם רואה חוץ משל עצמו ורואה את קדשיו ואת מעשרותיו ונשאל על טהרותיו כו' דאי בעי מיתשיל עליהו כו' דהא חזא ל' בימי טומאתו. כבר תמהו בתו' דאטו תרומה דלא חזא בימי טומאתו מי לא מהימן, ומיהו מה שהביאו מההיא דעירובין ס"ג דחזא סבינא לעצמו, התם בידו הוא, אבל מהא דחזא טריפה לעצמו כדאמר חולין מ"ד ב' איזו ת"ח זה הרואה טריפה לעצמו כו' איזו שונא מתנות כו' עליו

פרשת נגעים שבמורה מתפרשא שהכהן מטמא את חבירו ולא שמתמא את עצמו, הלכך לית לן לחדש שיהא אדם רואה נגעי עצמו, ולפ"ז ראי' דמתני' היינו דאמירת טמא או טהור של הכהן אינו יכול לומר על עצמו, אבל ללמד לכהן אחר שזה נגע ושצריך להסגירו או להחליטו, והוא יסגירו או יחליטו, אין שום טעם לומר שלא יוכל לעשות כן, ועד כאן לא אמרינן דבכורות נ"ח ב' שלאחר מעשה אינו נאמן ללמד לאחרים שזה מוס קצוע, אלא כשצא להקל על עצמו וכמ"ש תו' שם, אבל כשצא להחמיר על עצמו פשיטא דנאמן, ואמנם לאחר שכבר הוסגר או הוחלט אם יצא לומר לכהן ע"ה שיטהרנו לפי דרך הוא הדין, בזה יש לדון אם נאמן או דדין נגעים כבכור ואינו נאמן כדין לאחר מעשה כדאמר בכורות שם. והרמב"ם בפ"ט ה"א כתב הכל כשרים לראות את הנגעים וכל הנגעים אדם רואה אותן חוץ מנגעי עצמו אע"פ שהכל כשרים לראות נגעים הטומאה והטהרה תלו' בכהן כו', נראה דמפרש למתני' דומיא דכל הבכורות אדם רואה חוץ מבכורות עצמו, ודומיא דכל הנדרים אדם מתיר חוץ מנדרי עצמו, דעיקרו שאדם חשוד להקל על עצמו ולכך אינו נאמן, ודכוותה אינו נאמן לראות נגעי עצמו ולומר לכהן שיטהרנו, אבל לומר לכהן שיטמאנו שפיר נאמן, וזה פשיטא, ובדין אם הכהן יכול לומר על עצמו טמא או טהור בין כשצקי בהלכות נגעים בין כשאחר יראה ויאמר לו אמור טהור או טמא, בזה לא איירי מתני', ונראה דהוא פשוט שאינו יכול לומר על עצמו, וכמ"ש הרא"ש דכל פרשת נגעים איירי שהמאורע בא אצל הכהן, ולא שצא אצל עצמו, ועי' להלן דמדר"מ משמע כהרא"ש.

ולפ"ז הרמב"ם והרא"ש שוין לענין דינא, דאין הכהן יכול לטמאות עצמו או לטהר, אבל יכול לומר לכהן ע"ה שיטמאנו, וכמו שיכול ללמדו הלכות נגעים עד שלא נתנגע, אבל לומר לכהן שיטהרנו, כיון שהדבר נוגע לעצמו אינו נאמן לדעת הרמב"ם, וכההיא דבכורות ל"ח ב', אבל דעת הרא"ש נראה דנאמן, דאף שבתוספתא שהביא הרא"ש לא נזכר אלא שנאמן לומר אם פשה או לא פשה ואם בהרת קדמה או שער לבן קדם, ואכתי אין מזה ראי' דגם יכול להורות שהוא טהור, מ"מ רהיט דברי הרא"ש דגם בזה נאמן, ונראה דעתו ז"ל דאין אדם חשוד להקל על עצמו בהלכות נגעים כמו שאינו חשוד להקל על עצמו בשאר הלכות איסור והיתר וטומאה וטהרה, ושפיר מורה לעצמו, וההיא דבכורות ל"ח ב' דחשבינן ל' כאחר מעשה אף שצא עכשיו להחמיר, הוא משום דבכורות אינו נאמן בשל עצמו, ובאמת אי מפרשינן למתני' דכל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו לענין אמירת טמא וטהור, תו לית לן מהיכן לחדש דאדם חשוד לנגעים של עצמו.

כמ"ש תו' יצמות פ"ח א' גיטין ז' ז' משום דאיהו בחזקת שטהא רואה כל שעה, ונאמנת לומר שפסקה מלראות, מ"מ בזמן שהיא בנדחה והנידון על מראה אס הוא טמא יש לחשבה בחזקת טמאה, וכן להרא"ש נגעים שם אדם מורה בנגעי עצמו אף לטהרו וכמ"ש"כ לעיל, אף שהוא בחזקת טמא, וגם הר"ש לא הזכיר לחלק בין אתחזק ללא אתחזק אלא בלשון שמה, וגם לפ"ז יש לזכר לדחוק דטהרות דסוגיין איירי באתחזק טומאה, דאל"כ אין שום ריות מחילוק דאתחזק, וכמדומה דעמא דבר דאדם מורה בתוך ביתו באו"ה אף באתחזק איסורא, [שו"ר בשם מהר"ח א"ח סי' נ"ג שכתב דלא נהוג עלמא כהר"ש, ועי"ש שהאריך ליישב סוגיא דבכורות], ועי' ט"ז יו"ד סו"ס י"ח, ועי' בספר מרן זללה"ה נגעים ס"ד ס"ק י"א דמשמע דרק באיסור מפורסם יש מקום לדון אם הצעלים נאמן משום דאחו למחשדי, וי"ע.

שם קדשיו דאי בעי מיתשיל עליהו, לכאורה בקדשים אף אם מורה שהוא מוס קבוע אין לו ריות דהא צריך לפדותו, ומה"מ שיהא חשוד על כך, ויש לומר דאם הוא מוס עובר יצטרך להביא אחר כדי שלא יעבור צבל תאחר עד שיתרפא [אף אם לא יהא דחוי], א"כ אם איירי בנדחה מצי פריך ל"י כדשמואל שזה מנה על פרוטה, א"כ ראיתי צרגמ"ה שכתב כדשמואל.

משפ"פ רש"י קדשיו שלמים, לכאורה צ"ע דא"כ למה אמרו משום דאי בעי מתשיל, תיפ"ל דהי' יכול שלא להקדישו, וכדאמרינן במעשר שהי' יכול להקדיש בע"מ, וטפי ראוי לפרש קדשיו בקרבן חובה, ושמה טעמא דאי בעי מתשיל עדיף דגם השחא צידו להוציאו לתולין.

(ו) פ"ג מ"א הכל כשרים לראות את הנגעים כו', יעוי' צ"ש שהביא דבתו"כ מרבינן מקרא דאז אל אחד דאף ישראל כשרים לראות את הנגעים, ונראה דאי לאו האי קרא הרי גם כהן הרואה לא הי' יכול לומר לכהן חזירו שיטמא או יטהר, דפשטא דקראי מתפרשי שהכהן מורה וצא הלכות נגעים בטהרו או בטמאו, ואינו כשטה האומר מה שאומרים לו, אבל לאחר שלמדנו דאף ישראל כשר לראות, נמצינו למידין דהכהן ראוי לסמוך על חכם הרואה, ולטמאות או לטהר על פיו.

ולפ"ז הי' מקום לומר דחידוש הכתוב דהכהן המטמא או מטהר אינו צריך להיות בקי בדיני נגעים, אבל צריך להיות סמוך ובטוח דין הנגע, ואף אם הישראל הרואה הוא סומא באחת מעיניו כל שידוע להורות ראוי הכהן לסמוך עליו ולטמאות, אבל אין נראה כן דמשמעות הכתוב שיביא הנגע לישראל החכם דומיא דהבאתו אל הכהן בסתמא, כדכתיב והוצא אל אהרן הכהן או אל אחד

הכתוב אומר יגיע כפיך וגו', מוכח דצידו להכשיר לעצמו, ועוד דאם צאנו לדמות איסור והיתר וטהרות לבכורות, הרי בצבור אף נקטעה ידו אינו מחיר לעצמו, וא"כ דכוחה בשאר איסורין יצטרך לשכור צביתו הראוי להורות שיטב ויורה, והר"ש צ"ב דנגעים מ"ה כתב דשמה יש לחלק בין אתחזק איסורא ללא אתחזק, ולא נתפרש דטהרות מאי אתחזק איסורא איכא, אדרבה סתמא אתחזק היתירא וספק אס נטמא, ועוד דסברא דאתחזק איסורא מהניא למי שאינו יודע שאין לו להאמין ע"א שצא להוציא מחזקה, אבל כאן שהכל לפניו וידוע להורות מה שי"ק חומרא דאתחזק איסורא, הרי הוא יודע עכשיו שזה היתר והנידון לו לעצמו, (והרי גם באיסור א"א כשניסת לאחד מעדי' ואומרת ברי לי לא מפיקין לה), וחשש טעות לא מצאנו דבצבור החשד הוא על מויד וכמו שנחשדו להטיל מוס, גם לא מצאנו חשש טעות טפי באתחזק איסורא מבאתחזק היתירא, ואטו נימא דכל הוראות אדם לעצמו ספק נינהו, ועו"ק דהא בבכורות ענין מחודש הוא שמצאנו שכהנים נחשדו על כך, הא בכל התורה כולה אינם חשודים, וא"כ אם אינם רואים בכורות עצמם מהיכי חיתי נחוש לחשדם גם בטהרות.

ונראה דאפשר לפרש דבאמת הך ברייתא אחאי לאשמועינן דנחשדו רק בבכורות ולא על קדשים ומעשרות וטהרות, וכיון דלא נחשדו שפיר נאמנים בכל ענין, ולפי דקדוש הי' להשוות קדשים וטהרות לבכור דבתרווייהו יש הפסד ממון והם דברים מחודשים כקדשים וטהרות, והי' מקום לומר דהצעלים חשודים גם ציה, לכך אשמועינן דציה אינם חשודים, ופירשו בגמ' הטעם שלא נחשדו בקדשים משום דאי בעי מתשיל, ובמעשרות משום דאי בעי מטיל מוס בכולי' עדרי', ובטהרות משום דסתם טהרות חזי צימי טומאתו, ואי משום תרומה דבר מועט הוא וזהירין צ"י ולא נחשדו משום כך, וכש"כ בכל איסורים דכולם נאמנים ולא נחשדו, ובאמת דכל הני לא דמו לבכור דבכור לאו במאורע עסקינן, אלא כל בכור הרי הכהן יושב ומלפפה למומו שלא יצטרך לעלות עמו לירושלים, משא"כ טהרות שהנידון אס אירע ספק טומאה, וכן קדשים ומעשר הוא המקדישם לעצמו, ול"ד לבכור שישראל מציאין לו, ובגמ' הוסיפו עוד טעמים למה לא נחשדו, אבל עיקרא דמילתא שלא נחשדו בשום ענין בקדשים וטהרות וגאמנים בכל גווי.

והנה תו' הזכירו כדבר פשוט דגם בתרומה נאמן הצעלים להורות, וסתימת דבריהם דאין חילוק בין אתחזק איסורא ללא אתחזק, וכן בנדח כ' ז' נקטו בפשיטות דהבעל רואה דמי אשמו, ומסתברא דזה דמי לאתחזק איסורא, דאע"ג דנדה לא חשיב אתחזק איסורא

הכהן צריך לראות אצל צריך שיראה הידוע להורות, אצל עד המעיד על שער שחור מצלי שידוע הלכות נחקים, אין כאן ראיה כלל, וגם בנו ותלמידו מתפרש שהיו עמו גם לפני ההסגר ויודעים להורות, ואשמועינן שאין צריך לעיכובא שזה שראה בתחלה יראה בסוף, וכמו שצריך לכתחלה כדאיתא בתו"כ וראה הכהן אחר ביום השביעי שנית כהן שראהו בראשונה ראהו בשני' ואם מת ראהו כהן אחר, וגם בכלל זה דאף שבו ותלמידו כשראו בתחלה ראו שלא ע"מ להורות, אפ"ה הם נאמנים בראייתם עכשיו לומר אם פשה או לא פשה, ולא אמרינן דמעיקרא הוי מילתא דלא רמיא עליהו, ואינם נאמנים, [עי' רמב"ן בפה"מ, דבעינן דכתיב גבי בהרת בא לומר שאין הכהן צריך למדוד אם פשה, אלא כפי ראות עיניו], ובראב"ד פירש דבא ללמד על הסגר שזבוע ראשון שאם הוא מסופק אם פשה ובו או תלמידו אומרים שלא פשה סומך עליהם ע"ש, ועי' עוד שם בסק"י דע"כ א"א לפרש לענין פשיון דהא שער שחור מזיל מיד פשיון, ואם בעינן מתפרש אע"פ שנשאר הפשיון ע"ש.

(ז) ערבין ג' א' הכל רואין את הנגעים הכל כשרין לראות את הנגעים לאחרי מאי כו', מתני' דהכל כשרים לראות את הנגעים אלא שהטומאה והטהרה בידי כהן אומרים לו כו', ע"כ דהכל אחי לרבווי מי כשר להורות בנגעים ולא מי כשר לומר טמא או טהור, דהא רק בסיפא קתני אלא שהטומאה והטהרה בידי כהן, מכלל דרישא בישראל המורה איירי, וקתני הכל לרבווי, וא"כ הא דמרבין מסבירי לי' וסבר ע"כ דקאי בישראל המורה וכתיבון שני שבתו, אצל קשה דא"כ הא דאמרינן דאינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה, היינו דמי דמסבירי לי' ולא סבר אינו יכול להורות בנגעים, ופשיטא, וגם בכל התורה כולה כן, ומאי איצטרך לאשמועינן, וז"ל דה"ק דמי דמסבירי לי' ולא סבר בבהרת אצל מסבירי לי' וסבר בנתקים, הר"ז אינו מורה אף בנתקים, דלר"ך שיהא מסבירי לי' וסבר בכל הלכות נגעים, וכדאיתא בתו"כ בקרא דזאת התורה לכל נגע הנרעת דלר"ך שיהא בקי גם בנגעי אדם וגם בנגעי בגדים ובתים, והאי בקי לפוס סוגיין היינו מסבירי לי' וסבר.

ולפרש"י והוא פי' קמא שבתו' דהאי מסבירי לי' וסבר קאי אכהן, ואמנם ישראל המורה צריך להיות בקי מעצמו בכל דיני נגעים, וכפשטא דתו"כ הנ"ל, ז"ל דאע"ג דהכל כשרים לראות את הנגעים קאי בישראל המורה, מ"מ הא דהכל בא לרבות אינו בקי, קאי אהא דמסיק אלא שהטומאה והטהרה בידי כהן, ומתפרשא מתני' כאילו הוי קתני ישראל כשרים לראות את הנגעים אצל הטומאה והטהרה בידי כהן והכל כשרים, דאחי

מבניו הכהנים, וכשם דהכהן פסול בקומא באחת מעיניו ה"נ בישראל, ולפ"ז נראה דהוראת הנגעים הוא מעין הוראת צ"ד בקנס בדיני ממונות, שההוראה עושה חלות דין, וכשם שהכהן המטמא או מטהר עושה חלות דין בהוראתו, ה"נ החכם בישראל שרואה ואומר לכהן לטמאות או לטהר הרי הוא כדן את הדין בנגע זה, והלכך צריך שיהא כשר לדון, ויראה בזמן הראוי לראות.

והנה הוצרכנו לכל זה לפי הצד דנימא דהכהן המטמא או מטהר צריך שיראה את הנגע, ובכל תנאי הראי' דהיינו שלא יהא קומא בא' מעיניו או שכהו מאור עיניו, וכן שיראה ביום ובשעות שרואין, ולפ"ז אין חסר לו אלא לדעת את ההלכה, וא"כ אחי קרא לומר דרשאי לסמוך על הוראת ישראל, וזה דוחק, דאם כל ההוראה היא של הכהן א"כ אין בישראל אלא כמלמדו הלכות הנגע, ומה צריך קרא להכי, לא מייצגיא אם הכהן צריך להיות דמסבירי לי' וסבר, הרי ממש אינו אלא כלומד הלכה מפי רב, דודאי אין נפקותא אם הרב כהן או ישראל, אלא אף אי גם בלא מסבירי לי' וסבר כשר, נמי יש להבין דניתן לו רשות לסמוך על ישראל המורה כהלכה, ולא משמע דהיינו דאחי קרא לאשמועינן, ומפני זה כתבנו לחדש דיש חלות דין הוראה על ישראל החכם וגם הוא צריך להיות בתנאי הראי' ובזמן הראי', והיינו דחידש קרא דבישראל רשאי להורות, והדברים מחודשים שמהא חלות דין הוראה ביחיד וכשעדיין צריך לכהן שתחול הוראתו.

ולכן נראה דכשנתחדש בישראל כשר לראות את הנגעים הרי בכלל זה דסגי בראיית ישראל, ואין הכהן צריך לראות את הנגע כלל, והרי הוא מטמא או מטהר ע"י ראיית ישראל, והיינו דאחי קרא לאשמועינן דסגי בראיית ישראל, ולפ"ז בישראל ודאי צריך להיות בכל תנאי הרואה וזמן הראי', ויש להסתפק דשמהא גם הכהן צריך להיות כשר לראות, ובמאירי סנהדרין ל"ד ב' הביא שתי דעות בזה, ושם הביא דיש מכשירין אף כהן הסומא בב' עיניו, ומבואר דפשוט לי' דסגי בראיית ישראל, ואין הכהן צריך לראות, ובאמת דפשטא דלישנא דמתני' הכל כשרים לראות את הנגעים אלא שהטומאה והטהרה בידי כהן אומרים לו אמור טמא כו' משמע דאין הכהן צריך לראות דראי' כשרה בישראל, והיינו הכל כשרים לראות את הנגעים, אלא דאמירת טמא וטהור צריכה כהן.

ומדן זללה"ה בס"ד סק"ה כתב להוכיח שאין הכהן צריך לראות בעצמו, מהא דתניא בתו"כ גבי נתקים ואם בעיני עמד הנתק אין לי אלא בעיני עצמו בעיני בנו בעיני תלמידו מניין כו', דמשמע שפוטור בשער שחור ע"י בנו ותלמידו המעידים לו שזמח שער שחור ומשמע שאין צריך לראות בעצמו, ולו"ד ו"ל אף אם אין

והיינו כפי שני שבתו, אבל הראש כתב קרוב לדברי הר"ש וסיים דשטתה לאו דוקא דהא מסבירי לוי וסבר, ומבואר דמפרש כפרש"י, ומשמע דפירש כן גם כונת הר"ש, ולכן ז"ל דאע"ג דגמ' פירשו ליישב הא דכל כהן שאינו בקי וכו' אף בכהן האומר טמא או טהור ע"פ הוראת חכם ישראל ואוקמוה דמסבירי לוי ולא סבר, מ"מ כיון דקושטא הוא דישראל המורה צריך להיות בקי בהן ובשמותיהן וכמבואר בתו"כ בקרא דזאת המורה לכל נגע הצרעת, הלכך לא חש הר"ש לפרש הא דכל כהן שאינו בקי כו', דבכהן המורה בהלכות נגעים איירי, דג"ו קושטא הוא, וגמ' נמי הו"מ לשנויי הא בישראל או בכהן המורה, והא בכהן האומר ע"פ הוראת חכם ישראל, אלא דמפרשי דאף בכהן האומר מיתוקמא ובמסבירי לוי ולא סבר, א"נ הא דאמרינן בערכין והאמר מר אינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים, לאו היינו סוגיא דשבוטות ו' א' אלא מימרא או ברייתא אחריתי דקים לגמ' דבכהן האומר איירי, אבל סוגיא דשבוטות בישראל המורה איירי דלריך להיות בקי ממש, ובהיא דתו"כ.

הא דהכל רואין והכל כשרים פרש"י ותו' דחדא הוא ולא גזי הדדי תניא, ולכא' לאו אורחא דגמ' לאתויי ברייתא ששונה כלשון המשנה, וגם להקדימה למשנה, וזה מספק לן דשמא הכל רואין ברייתא הכהן, והכל כשרים בחכם ישראל, והא דמוקמינן במסבירי לוי וסבר הוא בישראל המורה, וז"ע.

— נדפס בספר ערכין ג' א' —

ג' א' הכל כשרין לראות את הנגעים לאתויי מאי, וא"ת ולימא לאתויי לויים וישראלים דהכי משמע ממחתי' גופא דקתני סיפא אלא שהטומאה והטהרה צדי כהן, וי"ל דהיא הנותנת דכיון דמגופה דמחתי' שמעי' לה לא אינטריך למיתני הכל לרצוי.

שם תוד"ה והצרכו לא ילפינן מינה דהתם אינטריך כו', אולי ז"ל והתם אינטריך כו', וכונתם דליכא למילף מהתם דאימא אדרבה מדריצתה תורה התם אשה מכלל דבשאר נגעים אשה לא, ואף לבתר דאתרבי אשה לשאר נגעים מ"מ אינטריך למיכתב אשה גזי זקן דאע"ג כו'.

שם תוד"ה דמסבירי אע"ג דמסבירי לוי וסבר מקרי לוי כהן שטתה כו', אם כונתם דלראיית הנגע צדי בקי בכל הנגעים אלא דכהן האומר טמא וטהור סגי במסבירי לוי וסבר, קשה א"כ אמאי לא אמרו בגמ' דידן הא בכהן האומר הא בחכם הרואה, ומיהו למאי דגרסינן בשבוטות ו' א' כל כהן שאינו בקי כו' י"ל דמשמע לגמ' דאף בכהן שיש בקי עמו נמי צריך הכהן להיות בקי, אבל עוד קשה דא"כ מתניתין דקתני הכל כשרין לראות את הנגעים אלא שהטומאה והטהרה צדי כהן ע"כ לא

שפיר אם האי הכל מרצה רק כהן האומר טמא וטהור, דמסבירי לוי וסבר, אבל ישראל המורה צריך להיות בקי בכל דיני נגעים, והא דלא פירשו בגמ' הא דאינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים בישראל המורה, י"ל משום דהתם בשבוטות ו' א' גרסינן כל כהן שאינו בקי כו', ומשמע לגמ' דאכהן הרואה קאי ולא על המורה, דאי קאי אמורה לא הו"ל להזכיר כהן והו"ל סתם כל שאינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים, ולפ"ז קיימא למסקנא דהמורה צריך להיות בקי מעצמו בכל דיני נגעים, והכהן המורה ז"ל דמסבירי לוי וסבר, ומשמע דלריך שיראה את הנגע ויסבירו לו את דינו ואח"כ יטמא או יטהר, מיהו אפשר דאף אם הוא סומא באחת מעיניו כשר, וכן אם הוא יראה בשעות שאינם כשרים לראות, וכמ"ש המאירי הוצא לעיל סק"ו דנחלקו בזה, דעיקר ההוראה נעשית ע"י הבקי הרואה בדיני הראי', אלא דאמירת הכהן אין זה מששא אלא כשמבין שכן הלכה.

וזו נראה גם דעת הרמב"ם שכתב בפ"ט ה"ב שאין כהן רואה את הנגע להורות בו עד שיהא בקי בכל הנגעים כולם בנגעי אדם ובגדים ובתים, ובפ"א ה"ג כתב שאין כהן רואה את הנגע אלא"כ מכיר המראות ושמותיהן כשמלמדין אותו ומודיעין אותו, והיינו בכהן האומר טמא או טהור ע"פ חכם ישראל, ומש"כ בפ"ט ה"ב אפי' קטן או שטתה היינו שאינו מבין מעצמו אבל מבין כשמודיעין אותו, ושטתה ל"ד וכמ"ש תו'.

והר"ש בפ"ג מ"א כתב הכל כשרים לראות את הנגעים לאתויי שאינו בקי בהן ובשמותיהן והוא דמסבירו לוי וסבר כדמפרש בריש ערכין והא דאמר בפ"ק דשבוטות כל כהן שאינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים היינו בפ"ע אבל חכם עמו רואה ומרבי לוי בתו"כ מדכתיב כו' או אל אחד לרבות כל ישראל כו' הא כיצד חכם שבישראל רואה את הנגעים ואומר לכהן ואע"פ שהוא שטתה אמור טמא כו', ורהיטת הדברים דהכהן האומר טמא או טהור צריך להיות דמסבירי לוי וסבר והישראל המורה צריך להיות בקי בהן ובשמותיהן, והיינו כפרש"י וכפי' קמא שבתו, אבל קשה דא"כ הרי פירשו בגמ' הא דכל כהן שאינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים דבכהן דמסבירי לוי ולא סבר איירי, כדאמר רבינא בערכין ג' א', וכי"ז מפרש לה בישראל הרואה, וצריך לדחוק דה"ק לאתויי שאינו בקי בהן ובשמותיהן והוא דמסבירי לוי וסבר, היינו לענין המורה בין אם הוא כהן בין אם הוא ישראל, והא דאמר בפ"ק דשבוטות כל כהן שאינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים, ואוקמינא לה במסבירי לוי ולא סבר, היינו בפ"ע, אבל חכם עמו רואה כו' ואע"פ שהוא שטתה כו' ומפרש דשטתה ממש קאמר,

יש להסתפק לפי פירושם זה דכהן שוטף נמי כשר, אם צריך הכהן לראות את הנגע או דא"ש לראותו כלל, וכבר נסתפק בזה מרן זללה"ה שם.

שם בתו' וי"ל דא"ג שאינו בקי אלא באותו נגע כו', צ"ע דא"כ לא הו"ל לגמ' למימר דמסביר ל"י וסבר אלא הו"ל כאן בבקי בנגע אחד (והיינו זה שרואהו) כאן באינו בקי כלל, [ועי' בזכרות ל"ז א' ב"ב קנ"ה ב'] ועוד דאינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים משמע שכל שאינו יודע שאת וזהרת ותולדותיהן אינו רואה שום נגע, ועוד דבהדיא תניא בתוספתא דנגעים רפ"ק ובתו"כ פ' מזרע דלר"ך להיות בקי בכל סוגי הנגעים שבאדם ובצבאים ובצבאים ואם לאו אינו רואה כלל ויליף לה מקרא, וכן פסק הרמב"ם בפ"ט מה' טו"ז ה"ב, ועי' ברמב"ם שם פ"א ה"ג וכנראה דעתו ז"ל דמסביר ל"י וסבר היינו בכל הנגעים, אלא שזו ידיעה עראית שאינה עומדת להתקיים, וכן פירש מרן זללה"ה שם, וכ"מ בזכרות ובצ"ב שם.

— ע"כ נדפס שם —

ח) ר"ש פ"ג מ"א ודוקא בשטיהר את הטוהר אבל אם אמר על טמא טוהר לא כדתיא בתו"כ וטהרו הכהן טוהר הוא אי וטהרו הכהן יכול אם אמר הכהן על טמא טוהר יהא טוהר ת"ל טוהר הוא וטהרו הכהן, נראה דכיון דטומאת הנגעים אינה חלה עד שיטמאנו הכהן, הלכך הי' מקום לומר שיוכל הכהן לטהר מה שטימא, כלומר שיחזור לדין נגע עד שלא טמאו הכהן, דמה שטימא חזר ונטלו, ואמנם יוכל כהן אחר לדון בתחלה, והיינו דדרשינן טוהר הוא וטהרו הכהן, שאין ציד הכהן לטהר מה שטימא כ"ו שהוא צדין נגע הטמא, ולפ"ו מתפרש דהי' מקום לומר דאף אם טהרו הכהן במזיד יהא טוהר, אף דודאי אינו רשאי לעשות כן, מ"מ ס"ד שאם עשה הרי מה שעשה עשוי, ויראה כחלה.

ברם הא דאיתא בתוספתא שהציא רבנו להלן דאף אם טימא את הטוהר הוי ס"ד שיהא טמא, הא ודאי צ"ע דאטו מי שאין בו נגע מי ס"ד שאם יטמאנו הכהן יהא טמא, וגם אם הי' בו נגע והלך וטהרו הכהן אין סבירא שיוכל לחזור בו ולשוב ולטמאותו, [ועי' לק' ס"ק י"א], ושם י"ל בדוחק דאם הסגיר מי שא"ס להסגיר ולמחר נעשה בו נגע שצריך להסגיר, דאף דימא שאינו צדין מוסגר לטמאות כדין מוסגר, אבל מ"מ אם פשה הי' מקום לדון כפשה מתוך הסגר ולא כפשיון בתחלה, כיון דדינו להסגר וכבר הוסגר, ואת"ל דפשיטא דלאו פשיון הוא כיון שלא הי' צדין מוסגר בשעת פשיון, אכתי י"ל בחזר והסגירו למחר שם יוכל להחליטו בפשיון בסוף ז' מסגר ראשון, כיון דהפשיון הי' מתוך הסגר

מרבא אינו בקי דהא הרואה באמת צריך להיות בקי בכל הנגעים, ואם כונתם דבאמת סגי בראיית מי שמסביר ל"י וסבר וא"ש כלל בקי בכל הנגעים, והכהן עצמו צ"ל מסביר ל"י וסבר נמי קשה דא"כ נמצא שאין כשר לראות הנגעים אלא כהן שהרי ראיית אחר אינה מועילה כלום דהכהן עצמו צריך להיות מסביר ל"י וסבר, ובזה לחוד סגי, ולא משמע לומר דהכהן דמסביר ל"י וסבר אין צריך בעצמו לראות הנגע וסגי בישראל דמסביר ל"י וסבר שרואה ואומר לכהן, ומסביר ל"י וסבר דאמרינן גבי כהן אינו אלא במדת הבנתו אם היו מסבירין לו, [גם ממשה"ק להלן וא"ת פשיטא כו' משמע דהכהן צריך לראות, אם קושייתם אף לפי תירוץ זה], וצ"ע. — ועי' בר"ש בפירושו לתו"כ שכתב דע"כ הנהו מתנייתא (ר"ל מתני' דעריכין, והא דאינו בקי בהן כו'), בישראל מיירי כיון דמרבין אפילו ישראל לראיית נגעים, ואפשר דכונתו למשה"ק.

שם ועי"ל דמסביר ל"י וסבר כו', לפי תירוץ זה מתפרש מתנייתין שפיר דהכל כשרין לראות אף מי דמסביר ל"י וסבר אלא שהטומאה והטהרה צדי כהן היינו דהכהן צריך לומר טמא וטהור וכדקתני במתנייתין אומרים לו אמור כו', ואף שהכהן לא סביר אף במסביר ל"י שפיר דמי, וכן פירש הר"ש בתו"כ כפירוש זה, וכן בפירושו למתני' פ"ג דנגעים מ"א, ומש"כ שם והא דאמרינן כו' כל כהן שאינו בקי כו' היינו בפ"ע כו', ר"ל הא דמסביר ל"י ולא סבר אינו רואה היינו בפ"ע.

ובתו' שזועות שם וכן בר"ש בתו"כ הקשו כיון דאיכא ישראל המסביר מה צריך תו לישראל הנסביר, ומירצו כגון שהמסביר סומא באחת מעיניו או שעניו כהות, ונראה דה"ה דהו"מ למימר שהמסביר בכלל לא ראה את הנגע, אלא שהסביר לנסביר את ההלכה הזו והנסביר בעצמו ראה את הנגע, וכן נמי אם הסביר לו פעם סוג נגע זה הר"ז רואה בעצמו את הסוג הזה, שהרי כתבו כאן דעיקר החידוש הוא דסגי בבקי בנגע אחד, וא"כ הרי הוא בקי בנגע זה ואין צריך עכשו לראיית המסביר כלל, אלא דלשון מסביר ל"י וסבר משמע שהנסביר אינו יודע עדיין ועכשו המסביר לפנינו ומסביר לנסביר על הנגע הזה ולזה הקשו חפ"ל בראיית המסביר, כיון שהוא רואה, ומירצו כגון שהוא סומא באחת מעיניו או עיניו כהות, ומרן זללה"ה בספר נגעים סימן ב' סק"ח פירש דלר"ך ראיית בקי בכל הנגעים דוקא, והיינו ראיית המסביר, ומ"מ סגי בזה בסומא באחת מעיניו, וכתב שזה דוחק, וצ"ע למה מילין ז"ל לפרש כמש"כ, גם לפ"ו קשה למה לא אמרו בגמ' דהיה דאינו בקי כו' אראיית המסביר קאי שהוא צריך להיות בקי בכל הנגעים, ומתני' לאתויי הנסביר.

דר"ל שיפסוק דינו בעוד עיניו זו, ולפ"ז י"ל דזה דין אחר שאינו יכול לראות שנים בזא"ז ואח"כ לפסוק דינס, דלר"ך שיהיו עיניו זו בשעה שמורה דינו, ומתני' לענין שיפסוק דין שניהם בשעה שרואה שניהם, ומשום דלא חזי שפיר, ומסיק אלא רואה את הראשון ומסגירו כו' משום דלר"ך לפסוק דינו בשעה שעניו זו, ולמש"כ לעיל סק"ו דהכהן האומר טמא או טהור א"ס לראות את הנגע, לפ"ז לא מסתבר כ"כ להל"ך שיהיו עיני הישראל המורה בנגע בשעה שהכהן אומר טמא או טהור.

ולפ"י הר"ש והרא"ש דטעמא דמתני' משום דלא מיחזי שפיר, א"כ ה"ה בנגע אחד אם לא ירכו ראיתו על מרכו הנגע לא יראה שפיר, דכה"ג כרואה שני נגעים דמי, שהרי רואה נגע זה כמו שהי' רואהו אם הי' רואה שני נגעים כאחד, ומתני' משמע דטעמא משום שני נגעים הוא, ועוד דמילתא דפשיטא הוא שזריך להסתכל היטב, וגם כשרואה שנים כאחד סתמא מחזיר הבטתו ממרכו של זה לשל זה ורואה כל אחד לחוד נמי.

ופשטא דמתניתין דדינא הוא שלא ישים עיונו בנגע אחר עד שיורה בנגע שרואה, כדי שיהא כל מעיינו ועיונו בנגע שמורה זו, ובזמנ"ס פ"ט ה"י כתב דילפינן לה מדכתיב וראה הכהן את הנגע, נראה דאת הנגע מיותר, ובא לומר שלא יראה אלא נגע אחד, ולפ"ז נראה שאם ראה נגע וחזר וראה נגע אחר עד שלא הורה בראשון, די' לו לחזור ולראות את הראשון ולהורות בו ולחזור ולראות את השני.

והרמב"ם שם כתב אין מסגירין בתוך ימי הסגר כו' אצל אם היו זו שני נגעים וראה זה וחזר וראה זה הר"ז מותר לומר לו הרי אתה מוסגר בזה ומוחלט בזה כו', ומשמע דאין זריך לחזור ולראות את הראשון עד שלא יורה בו, והא דאיתא בתו"כ פרק ב' יכול לא יאמר הרי את מוסגר בזה ומוחלט בזה כו' ת"ל נגע וראהו נרעת וראהו, אינו ענין לזה, דהתם בא רק לומר דאם נולדו שני הנגעים קודם הסגר שפיר רואה את שניהם ומסגירו בזה ומחליטו בזה, ולעולם רואה אחד ומסגירו או מחליטו ואח"כ רואה את השני, ולכאורה אף אם דדיעבד הסגרו הסגר בראה שני נגעים כאחד, מ"מ כל זמן שיכול לחזור ולראות את הראשון הר"ז כלכחלה, ושמא כל שכבר גם השני בדיונו תו לא מהני לחזור ולראות את הראשון, דמ"מ כראה שני נגעים כאחד דיינינן ליה, והלכך שפיר מורה על שניהם דדיעבד, ודין לכחלה שזריך להורות על הראשון ואח"כ לראות השני כתב הרמב"ם בהי"א בשני בנ"א, וה"ה באדם אחד.

עיקר לשון הרמב"ם זריך ישוב, דהי' ראוי לשנות הדין דאם היו זו שני נגעים חייב לראות שניהם ורואה את האחד ומסגירו או מחליטו וחזר ורואה את השני,

כדין, ועכ"פ בהחליטו בסוף ז' מהסגר ראשון ואחתי הפשיון עומד גם בסוף ז' מהסגר שני, שמא יועיל החלטו, ואולי היינו דקתני בתוספתא שנוקק לו בסוף ז' וטימא את הטמא, ולכאורה הרי טימא את הטהור כיון שלא הי' בדין הסגר, אצל למש"כ י"ל דקרי ליה שפיר טימא את הטמא כיון שדינו עכשיו להחליט באותו פשויו, וקמ"ל דלא עשה כלום, ומ"מ נראה דקרא דטמא וטמאו אסמכתא בעלמא הוא ואגב טהור הוא וטהרו נקט ליה, דאף בלא קרא ידעינן דטימא את הטהור לאו כלום הוא, [גם ליכא קרא טמא הוא וטמאו הכהן כדכתיב גבי נתקם טהור הוא וטהרו הכהן, ומיהו כתיב איש נרוע הוא טמא הוא טמא יטמאנו הכהן וגו'], ועי' בספר מרן זללה"ה ס"ד ס"ק י"ב.

ויתכן עוד דהא כתב הרמב"ן צ"י התורה דוהנה הנגע עמד בעיניו בא ללמד שאין זריך למדוד הנגע ורק לפי מראה עיניו ישפוט, ולפ"ז הי' מקום לומר דכל ששפט למראה עיניו הרי זו עיקר ההלכה, ואף אם אח"כ יתברר לו שטעה יהא קס דינא, בין לטהר בין לטמאות, וקמ"ל קרא דטעות חוזרת, דאין דין טהרה וטומאה חלין בטעות, ולפ"ז שפיר איצטרריך קרא דגם אינו מטמא בטעות.

ואפשר עוד כיון דמסרה תורה ציד הכהן שיהא מאמר פיו מטהר ומטמא, הרי הי' מקום לומר דהוא כעין צ"ד הגדול בהוראה זו וכשטעה בשיקול הדעת תחול הוראתו, וכשיחזור בו תהא חזרתו רק מכאן ולהבא, קמ"ל דאין מאמר פיו מועיל אלא לקיים ההלכה, והרי גם כהן שוטה מטהר ומטמא במאמר פיו.

שם בר"ש דאי טמא טמא אפי' שתיק כהן, יעוי' בפרש"י ותו' צמו"ק ז' ולכאורה לר"י שם אינו רשאי לשחק, אצל לא דנעשה מוחלט אפי' שתיק כהן, וז"ע, שו"ר בזה צמל"מ פ"ז מה' יו"ט ה"ז עי"ש באורך.

(ט) פ"ג מ"א אין רואין שני נגעים כאחד בין באיש אחד בין בשני אנשים אלא רואה את הראשון ומסגירו ומחליטו ופוטרו וחזר לשני, מהא דמסיק אלא רואה את הראשון ומסגירו כו', מבואר דאף אין רואין שני נגעים בזא"ז על מנת להסגירם בזא"ז, אלא אינו רואה נגע שני עד שכבר הסגיר או החליט את הראשון, ולכן צ"ע מש"פ הר"ש והרא"ש שאין מקיף הנגעים זל"ז ורואם כאחד, ומשום דלא נראין יפה כשרואה שנים כאחד, וגם לא יוכל לראות עור הבשר שסביבן, והא מתני' מוכחא דאף אין רואה כל נגע לחוד בזא"ז, אלא זריך להחליט או להסגיר את הראשון ואח"כ לראות את השני, ובר"ש בתו"כ כתב אהא דאיתא התם וראה הכהן את הנגע שיהיו עיניו זו בשעה שרואהו,

להסגר שני, או להחליט, ע"כ היינו לאחר שדנו הראשון להסגר שני, או להחליט, דכל זמן שהראשון בהסגר ראשון, הרי אין מסגירין את המוסגר, ורק כשהוא צדין הסגר שני יש מקום לומר דהסגר שני כהסגר חדש, והרי זה כהסגירוהו בזמן שיש בו שני נגעים, וכן אם החליטוהו בסוף ז', דיינין כהחליטוהו בזמן שיש בו שני נגעים, ולפ"ז נראה דמהא דקתני מסגיר ופוטרי מחליט ופוטרי מוכח דאיידי שגם הנגע השני כבר הסגירוהו בתחלה, דאם הנידון בנגע שנתהוה בזמן הסגר, א"כ מסגיר ופוטרי היינו דמסגיר לנגע הראשון הסגר שני, דע"כ זה תחלה וכמש"כ, ופוטרי לשני שנתהוה בזמן ההסגר, ואין נופל בזה לשון פוטרי כיון דמעולם לא ה' עליו מורת נגע, וגם אין זה חידוש שהרי מתברר שלא נתהוה בו נגע נוסף כלל, א"ו דמסגיר ופוטרי היינו בנגע שכבר הוסגר בתחלה, וע"כ דסוף שצוה דמתני' היינו כפי' הראש"ש בנגע שני שהסגירוהו בתחלה, דחוזרין ומסגירין או מחליטין או פוטרין אותו בסוף שצוה, ומתפרשא מתני' אכל בתחלה וכן אח"כ בסוף שצוה המסגיר כו', וכן בפשוטו לפי דרשא דכל שקרא עליו טמא אין זקוק לו, אין להזדקק לו גם כשמחליפין את הראשון מהסגר ראשון להסגר שני, דסו"ס עדיין טמא קריין ב', ואין להזקק לשני.

גם לשון הרמב"ם בפ"ט ה"י אכל אם היו בו שני נגעים וראה זה וחזר וראה זה הרי"ז מותר לומר לו הרי אתה מוסגר בזה ומוחלט בזה או מוחלט בזה ומוסגר בזה בין בתחלה בין בסוף בין בסוף שצוה ראשון בין בסוף שצוה שני כו', מתפרש שמורה בשניהם בתחלה ובסוף ובסוף שצוה ראשון ובסוף שצוה שני, אכל לא נזכר כלל שיהא מסגיר נגע שנולד תוך ימי הסגר, ובמ"א נקט כאילו בר"ש וברמב"ם משמע דלא כהרא"ש, ולמש"כ ל"מ כן, וז"ע בספר מרן זללה"ה ס"ד ס"ק ט"ז י"ג דנקט דגם נגע שנתהוה בתוך ימי הסגר רואין בסוף שצוה, אף כשמסגירין הסגר שני לנגע הראשון, וז"ע.

לשון ופוטרי השני ברש"א דמתני' מתפרש בנגע שכבר הסגירו או החליטו, ולשון עודהו מסגירו או פוטרו נולד לו נגע אחר שבתוספתא שבר"ש, מתפרש שעדיין לא החליט על הנגע אם להסגירו או לפוטרו ובינתים נולד לו נגע אחר, ובא"ר דמתני' כתב אם בא בנגע אחד ודן אותו הכהן להסגירו ולא הספיק להסגירו עד שנולד לו נגע שני כו' וכן תניא בתוספתא עודהו מסגירו ופוטרו כו', האי דן אותו הכהן להסגירו היינו שכלבו החליט להסגירו ולא הספיק לומר שהוא מסגירו, אכל אין הכוונה דדן אותו להסגירו שאמר שהוא יאה מוסגר ולא סגי בהכי עד שיעשה מעשה להסגירו, וז"ע בספר מרן זללה"ה ס"ד ס"ק י"ג דלא פירש כן, והרי

ולא לשנות שאם אירע שראה וחזר וראה מותר לו להסגיר ולהחליט, והרי דמתני' תנן אכל בתחלה כו' המסגיר מסגיר והמחליט מחליט כו', ובתו"כ מרבה לה מקרא דנגע וראהו זרעו וראהו, איברא דלשון המשנה לגי' דידן המסגיר מסגיר והמחליט מחליט משמע קצת שזה רשות, מדלא קתני מסגיר ומסגיר מחליט ומחליט, והא דקתני מסגיר ופוטרי מחליט ופוטרי, נראה דקאי אסוף שצוה, דבתחלה אם הוא פוטרי הרי לא ה' כאן אלא נגע אחד, וכשתחלה הסגיר או החליט בשניהם, ודאי חייב הוא בסוף שצוה ג"כ לדון בשניהם, אכל הרמב"ם כתב הרי"ז מותר לומר לו הרי אתה מוסגר בזה ומוחלט בזה כו' בין בתחלה בין בסוף בין בסוף שצוה ראשון בין בסוף שצוה שני, הנה כייל לכוהנו בהדי הדדי בלשון מותר, וע"כ ז"ל בלשון מותר לאו דוקא, ואמנם חייב הוא לראות שניהם ולהורות בהם.

י' לשון הרי"ש מן התוספתא ואם משהסגירו נולד בו נגע אחר אינו נזקק לו לטומאה ולטהרה אלא [בהגהות הגר"א מחק תיבת אלא] עד סוף שצוה, לשון זה משמע דבסוף שצוה נזקק לנגע שנעשה מהסגירו, (ואם גם באדם איכא פשיון הרחוק וכדעת הראב"ד בהשגות פ"ב ה"ד וכן בתו"כ, הרי ע"כ נזקק לנגע שנעשה מהסגירו, ואם נזקק לדונו כפשיון הרחוק, ה"י נזקק להחליטו בשער לבן או במח"י, אכל לפי מה ששינוי בתוספתא פ"ז חומר בצגדים מצאדם דפשיון הרחוק בצגדים, ומבואר דבאדם ליכא פשיון הרחוק, [ועי' לעיל ס"א סק"ב], לפ"ז יש לדון אם נזקק בסוף שצוה לנגע שנולד מהסגירו, אכל ממה שפירש הרא"ש בסוף שצוה דמתניתין דהיינו אם נזקק בתחלה גם לשני הרי"ז נזקק לו גם בסוף שצוה, משמע דאם לא נזקק לו בתחלה, אינו נזקק לו בסוף שצוה, ויש לפרש עד סוף שצוה שבתוספתא דר"ל אם פטרו בסוף שצוה, ועיקרו דעד סוף שצוה בכל ענין אינו נזקק לו, ואפשר דמה"ט מחק הגר"א תיבת אלא, דהוי משמע דבסוף ז' נזקק לו בכל ענין, אכל השתא מתפרש דעד ז' בכל ענין אין נזקק לו, וכיון שדעת הרא"ש כן, יש לפרש גם דעת הרי"ש כן, ומ"ש וכן בסוף שצוה ראשון אם עמד הראשון בעיניו מסגירו וחזר על השני להסגירו, ר"ל על השני שכבר הסגירו בתחלה, ומה שלא הזכיר שגם השני עמד בעיניו, הוא משום דקאי אהא דהמסגיר מסגיר, והיינו דאיידין בנגע שצריך להסגירו והנידון אם מסגירין אותו בזמן שיש נגע ראשון שגם הוא בהסגר, וע"ז כתב דהמסגיר מסגיר היינו שאם מסגיר את הראשון משום שעמד בעיניו הרי הוא מסגיר גם את השני.

ובאמת דאם באנו לדון בנגע שנולד בתוך ימי הסגר יסגירוהו בסוף שצוה לראשון כשדין הראשון

התחיל הפשיון, החם היינו טעמא לפי דלחיונה לא חשיב פשיון דאין הנגע פושה לתוכו, והלכך אם החיונה פשה אין ליחס את הפשיון לפנימית, דכיון דלחיונה לאו פשיון הוא והפשיון התחיל מן החיונה שפיר יש ליחס הכל לחיונה, [דטעמא דאין הנגע פושה לתוכו יש לפרש דהוא משום שמוכו כנגוע מכבר חשיב, ואין הפשיון מעיד על התגברות הנגע, וכש"כ בכלל שהמח"י גורמת להחליט את הבהרת החיונה, והרי היא והבהרת כחד, ומה"ט נמי עדיף ליחס את הפשיון אליו], אבל בזמן ששניהם שוין שפיר מייחסין את הנקודה האחרונה שמחברתן, לשניהם, וכאילו מתחלת ההוותן היתה בהרת אחת עם חוט היוצא ממנה, והשני מרובעת, דכשפשה הנגע על הנקודה המחברתן הרי הוא מתיחס לשניהם, [ההיא דאם מצפנים כלה, הוא כפשוטו דלחיונה לאו פשיון הוא משום שאין הנגע פושה לתוכו]. — ההיא דפ"ח מ"ו דשמי בהרות אחת טמאה ואחת טהורה פרח מו לזו ואח"כ פרח בכולו טהור, ופי' בחו"ט בשם מהר"ם דאם פרח מן הטהורה טמא, שאני התם דלחת טהורה, ולא קרינא ב' אם פרוח תפרח הארעא וכסתה הארעא וגו'.

ופשיון הרחוק בצגדים ובצתים ולהסוברים דגם באדם כן, ע"כ כשיש שמי בהרות מוסגרות ואירע פשיון הרחוק, דיש ליחסו לשניהם, ובתורת ודאי, וכשהלכה בהרת אחת אכתי ודאי מוחלט הוא מחמת השני, וחזוין דאפשר ליחס פשיון אחד לשתי בהרות.

יש לעי' למ"ש הרא"ש דאזלינן בפשיון בחר זה שממנו התחיל הפשיון, מה הדין אם אח"כ הלך האדם מזה שהתחיל, אם כה"ג ליחס את הפשיון לשני, וזה בשני בהרות מוסגרות שפשה מו לזו, אבל אם אחת מוסגרת והתחיל פשיון רחוק, למ"ד דליכא באדם, ואח"כ נתחבר למוסגרת, נראה דלכו"ע חשיב פשיון, אפי' כשעדיין יש כגריס ברחוק, דכל פשיון אינו בהכרח שלא יתחיל בהפסק ויתקרב אח"כ, ובכלל חוץ ז' י"ל דאין לנו ענין בנגע וכל שבסוף ז' הנגע גדל הר"ו פשיון, וכן נראה דאם פשה הנגע לתוכו ובסוף ז' הלך חלק מן האדם ונתגלה הפשיון באופן דלא חשיב לתוכו, דחשיב שפיר פשיון, אע"ג דבשעה שפשה לא הו' צדין פשיון, דעלם הדבר שהנגע עכשיו גדול בתשבתו ממה שהי', וזה פשיון, ועי' בספר מרן זללה"ה ס"ה סק"ט שדן בנגטרפו שמי בהרות אם כל בהרת חשיבא כפשיון לחצירתה, ועי"ש ס"ק כ"ה כ"ו, ושם גם צדין פשיון הרחוק שנתקרב שכתבנו.

ב) שם בר"ש בהרת שטהרה מתוך החלט מחי' ושער לזן מתוך פשיון ומתוך הסגר אינה משמשת הסגר מעתה כו', כל בהרת שהחליטה במחי' או בשער לזן והלכה המח' או השער לזן, סבירא הוא

דצרי הגר"א הם מן המוספתא ושם איתא עודהו מסגירו ופוטרו, והיינו שעדיין סיפק בידו לפוטרו, וגם עדיין לא החליט החלטה גמורה להסגירו.

יא) פ"ג מ"א אין מסגירין את המוסגר כו', יש להסתפק עבר והסגיר את המוסגר או את המוחלט, או שהחליט את המוחלט או את המוסגר מהו, ואפשר שהוא בכלל טימא את הטהור דלא עשה כלום, דכל שלא הי' דינו לטמאות טימא את הטהור קרינא ב', ומיהו אם עבר וטימא חתן או ברגל לא מסתבר שיהא צדין טימא את הטהור, ברם הנגע המוסגר אם נולד בו שער לזן או מחי' בתוך ימי הסגר, אפילו טימאו הכהן פשיטא דלא עשה כלום, דהכא לאו משום אין מחליטין את המוסגר הוא, אלא דכך דין ההסגר שאין ענין בנגע בתוך ימי ההסגר, וא"ל קרא דלא יסגירו כי טמא הוא להכי, אלא זה בכלל עיקר דין ההסגר, וממה שהר"ש והרא"ש הזכירו דבאותו נגע נמי משכח"ל אין מחליטין את המוסגר והיינו בנגע שער לזן או מחי' בתוך ימי ההסגר, משמע קצת דדינא שוה, וכיון דזה ודאי צדין טימא את הטהור משמע דה"ה כל מסגיר או מחליט בתוך ימי הסגר או החלט, וי"ע.

סימן ג

א) ר"ש פ"ד מ"י תניא בתוספתא שמי בהרות ומוט של מחיה ציניהם נפרץ מכאן מקום שערה אחת ומכאן מקום שערה אחת טמא משום פשיון וטהור משום מחיה נפרץ מכאן מקום שמי שערות ומכאן מקום שמי שערות טמא משום פשיון וטמא משום מחיה, הך ברייתא היא כמתני' דפ"י מ"ו גבי נתקיס, והתם לענין לטהר בשער שחור המשואר, והכא לענין לטמאות במחי', וכאן מבואר דנפרץ ממקום אחד או משני מקומות ואחד פחות משתי שערות טמא משום פשיון, ומתפרש דשמי הבהרות טמאות משום פשיון, דהא דומיא דטמא משום מחיה קתני ומשום מחיה ע"כ אתרוייהו קאי, דרק שניהם ביחד מצטרות את המחיה, ולמדנו מכאן דאין לנו ענין מאיזו בהרת התחיל הפשיון, דגם זו שהפשיון לא התחיל ממנה טמאה משום פשיון, דהנקודה האחרונה של פשיון שמחברתן מתיחסת לשניהם, וזה דלא כמ"ש הרא"ש במשנה דנתקיס שם, עי' לק' ס"ד סק"י, ומיהו י"ל דבשערה אחת שאין השטח מצטרף לשום בהרת הרי ע"כ נקודה ראשונה מהפירא שצכל ד' מתיחסת לבהרת שצדה כפשיון, שהרי אינה חיצור לבהרת השני, אבל הרי גם בשתי שערות בסיפא שנינו דטמא משום פשיון.

והא דתנן פ"ו מ"ה אם מצפנים היא כלה כו' ואם מבחון כו', דמבואר דאזלינן בחר הבהרת שממנה

דאמנא אין זון חידוש ונקטי' אגב טהור מתוך החלט, א"נ נפ"מ לענין נתיקים שזמח צו שער שחור בשבוע ראשון ושני דשבו אין מסגירו, א"נ בזהרם שלאחר שני שבועות כנסה וחזרה ופשתה, דה"י מקום לומר דתראה בתחלה ותסגר, קמ"ל דכל חלק מן הבהרת שכבר טהר מתוך הסגר שוב אינו משמש להסגר, א"נ בנתחלה משלג לסידי, וכדקתני בהך תוספתא בחר הכי דר"ש בזהרם אחר הפטור כנסה ופשתה או פשתה וכנסה נשתנית משלג לסידי ומסידי לשלג הרי היא כמות שהיתה, ומתפרש שפיר צנגע כגריס אחר הפטור דעמדה שני שבועות, והוי ס"ד שישוב להסגירה כדין נגע חדש, קמ"ל דכל שנטהר מתוך הסגר אינו משמש הסגר, וכן בפשתה וכנסה נמי ה"י מקום לומר דכיון דפשתה אף שלא הספיק הכהן להחליטה מ"מ ש"מ דחזרה להיות נגע, והלכך אף כשחזרה וכנסה תראה בתחלה, קמ"ל דהרי היא כמו שהיתה.

וטעמא דמילתא נראה דהוא כמו בטהרה מתוך החלט, דכשם דהתם אמרינן דהלך שער לצן או מחי מעיד על ריפוי הבהרת, ואף שנשארה בזהרם כגריס אמרינן דלאו צת הסגר היא, ה"נ בזהרם שעמדה שני שבועות הרי זה מעיד שנתרפאה, דבהרת מוסגרת נמי חורת נגע עלי' שהרי קרובה בהלכותי' לדין מוחלטת כדתנן מגילה ח' ז' אין צין מלורע מוסגר למלורע מוחלט אלא פריעה ופרימה, וכשתיורה הכחוש לאחר שעמדה שני שבועות ש"מ שזה מעיד שנתרפאה, והלכך שוב אינה משמשת הסגר, ואף כשנתמעטה מכגריס לאחר הפטור וחזרה, דכל חלק מן הנגע שנטהר אינו מאטירף לחייב הסגר, וכדקתני בתוספתא בזהרם אחר הפטור כנסה ופשתה הרי היא כמות שהיתה, ומתפרש בפשוטו גם בבהרת כגריס וכשכנסה נתמעטה מכגריס, ואפ"ה אינה חוזרת להיות מוסגרת כשפשתה, כיון דאין בה כגריס אלא צנירף מה שכבר נטהר, [שוב הערני בני אי"ש נ"י דע"כ לא מני איירי בבהרת כגריס, דאם כנסה לפחות מכגריס שוב לא תטמא בפשיון כדס"ל לחכמים במ"ח ויכ"ד קתני הר"ז כמו שהיתה], וכן פירש הראב"ד בפ"ד ה"ט, אצל מרן זללה"ה בס"ג ס"ק כ"ו נקט דנתמעטה מכגריס הוי כהלכה וכשחזרה ופשתה תראה בתחלה, [ועי' בראב"ד בזהרם כשפירש דהוא שם בפלוגתא דר' יהודה וחכמים], ומה שנשתייע שם מההיא דשער פקודה פ"ה מ"ג ז"ע דלענין שער לצן אף אם היא כמות שהיתה שפיר מטמאה.

ג) נראה דבהרת שפשתה והלך מן האוס כנגד הפשיון דחשיב כהלך הפשיון, דפשיון הוא כשהבהרת בכללותה גדלה, וכמ"ש הרע"ב בפ"ד מ"ח ועי"ש בתוי"ט, [ועי' לק' סק"ה דלפ"י הרמב"ם בפיה"מ משמע דר"ע פליג בזה], והדבר מבואר בתוספתא

שהחלט מתבטל ואין צריך קרא להכי, דכיון דהם הסימני טומאה הרי כשהלכו להם נתבטלו סימני הטומאה, אצל אחי יש לדון שיהיו צדין הסגר, כדין בזהרם בלא הסימני טומאה, ונראה דזה ילפינן בזה"כ מלורע בקרא והנה נרפא נגע הנרעת מן הנרוע דמרבין התם הלכה המח' והלך שער לצן ופרח בכולו, והיינו לומר דנטהר לגמרי ומציא קרבותיו, ואין טעוין הסגר, ואף דלא הוזכר שם בזה"כ ריבוי לפשיון, מ"מ לבתר דידעינן דהלך הש"ל והלכה המח' נטהר לגמרי, סברא הוא דגם פשיון כיוצא בזה, ואפשר נמי דקרא דמרבין ש"ל ומחי' מרבין נמי פשיון, ולא נקטו בזה"כ שם מחי' וש"ל אלא משום ריבויא דהלך מקצת המח' או הש"ל כדאיתא התם, וזה לא שייך בפשיון, [ובני אי"ש נ"י העיר דיתכן ה' לומר דהלך ש"ל ומחי' ישאר הנגע בטומאתו, דהנך ס"ט גילוי מילתא בעלמא הוא דנגע חמור הוא, משא"כ הלך הפשיון, לכך צ"ע קרא לש"ל ומחי' ולא לפשיון].

והא דטהרה מתוך הסגר אינה משמשת הסגר אם איירי בעמדה שני שבועות ונטהרה, קשה מאי קמ"ל, הרי מפורש בכתוב דלאחר שני שבועות נטהר, ואין הסגר יותר מצ' שבועות, ואפשר דמשום כך נטהר הר"ש לפרש דאיירי בפרחה בכולו, דזה משכח"ל שפיר בשבוע ראשון, ולמחרת חזרה בהרתו לכמות שהיתה, והי' ראוי לחזור ולהסגירה עוד שבוע, וקמ"ל דטהור מתוך הסגר שוב אינו משמש הסגר, אלא דמסיק דא"א לפרש כן כיון דחזרו ראשי איברים לאחר פריחה אינו נטהר עד שתתמעט בהרתו מכגריס, [בר"ש יש שם דברים שכנראה נשתרבו ממקום אחר וכ"ל ומיהו לא יתכן כלל לפרש כן משום דקתני אצל עלו לו להטמא בשער לצן ובפשיון הצא אחר הנגע ואי צפרח בכולו כשחזרה הפריחה ונתגלתה הרי הוא טמא לעולם עד שתתמעט הבהרת מכגריס כו' ומה שנכתב בינתיים מדאם נולדה בזהרם עד חשיב כחוט היוצא מן הבהרת אינו שייך לכאן וכ"כ מרן זללה"ה בס"ה סק"י], וממילא לאו צת הסגר היא, וא"ת אחי נימא דאם לאחר שנתמעטה מכגריס ונטהרה אם חזרה לכגריס שוב אינה משמשת הסגר, הא לימא דכל שנטהרה מחמת דאין בה שיעור נגע הר"ז כהלכה כולה וכשחזרת שפיר משמשת הסגר, ורק כשנטהרה כשיש בה כשיעור הראוי להסגר, בזה אמרינן דכבר נטהרה מהסגר שוב אינה משמשת הסגר, [ועי' ר"ש פי"א מ"ד שהציא תוספתא דהסגירו בזה"ג ירקרק וח"ג אדמדס ובסוף שבוע כולו ירקרק או אדמדס דס"ל לר"י יראה בתחלה, והק' בני שמואל נ"י הא הטהור מתוך הסגר אינו משמש הסגר, ולמש"כ נימא דכיון דבסוף שבוע ליח צי' כגריס, לא קרינא צי' טהר מתוך הסגר], ולכך מסיק הר"ש דע"כ לפרש כשעמדה שני שבועות, ולפ"ז ז"ל

קחני זכולי מתניחין שפשתה תחלה ואח"כ הלך האדם או מקצתו, דבזה לר"ע לעולם נחשב כאילו הפשיון גם הוא אדם, כיון ששימש כפשיון על האדם, אבל אם הלך האדם קודם שפשה מודה ר"ע לחכמים, והרי זהלכה לה האדם ופשתה כגרים ועוד ע"כ אף לר"ע תראה בתחלה דלאו פשיון הוא כלל, ונ"ע בא"ר ובפ"י מהר"ם.

ובבהרת כגרים ופשתה כחצי גרים והלך מן האדם כחצי גרים, הרי לר"ע דינה כאילו היתה בהרת של גרים ומחלה והלך מן האדם חצי גרים דהרי היא כמו שהיתה, ויש לגרום כמ"ש בצבגור"א הרי היא בתחלה, א"נ תראה בתחלה נמי הכי מתפרש, א"נ הכי מתפרש תראה כאילו מתחלה היתה גרים ומחלה, ולא הי' כאן פשיון, והנה דיני דר"ע אפשר לקיים גם בשבוע ראשון וגם בשבוע שני [ועי' בזה להלן סק"ח], וגם לאחר הפטור, דבכולן דין הפשיון כאילו הי' אדם, וכשידוע שקדם הפשיון להליכת האדם, אבל הא' דחכמים מטהרין לא מיתוקמא אלא לאחר הפטור, דבשבוע ראשון דין הוא שיטטרף הפשיון עם האדם להראות בתחלה, דעדיין גם האדם לא נפטר, דרק לאחר הפטור אמרינן דאינו משמש הסגר ואינו מטטרף עם הפשיון לשמש להסגר.

ובבהרת כגרים ופשתה כחצי גרים ועוד והלך מן האדם כחצי גרים, לר"ע דינה כבהרת כגרים שפשתה משהו, וגם מצי איירי בשבוע ראשון ושני [ועי' בזה להלן סק"ח], ולאחר הפטור, אבל לרבנן לא מצי איירי אלא לאחר הפטור, דבשבוע ראשון ושני דין הוא שיטטרף הפשיון עם האדם להראות בתחלה כיון שעדיין לא נפטר, [אא"כ נימא דאין מטטרף נגע בתחלה עם נגע שבשבוע שני, אבל בשבוע ראשון עכ"פ דין הוא שיטטרף].

ובבהרת כגרים ופשתה כגרים ועוד והלכה לה האדם, אם איירי בשבוע ראשון או שני לכאורה ראי' לדון כהלכה הבהרת ואחרת בזה תחתיה שלא במקומה, דכיון דהפשיון אירע בזמן הסגר אין לנו ענין צמה שקדם הפשיון להליכת האדם, ואין לנו אלא מה שעיינינו רואות בסוף ז', ותראה בתחלה, ולכן ע"כ דאיירי לאחר הפטור, ובזה כיון דלאו בהסגר קאי שפיר מהני מה שראינו שקדם הפשיון להליכת האדם למיחשב הכל כאדם לר"ע וטמא משום פשיון, [ובאמת דמטעם זה יש לדון דגם ברישא בפשתה כחצי גרים וכחצי גרים ועוד, ליכא לאוקממי בשבוע ראשון או שני, דכיון דבשעת הסגר אין לנו ענין, הרי בסוף ז' אנו רואים דחצי בהרת הלכה ואחרת בזה תחתיה שלא במקומה ונ"ע], ומכמים סביר דפשיון לחוד ואדם לחוד, וכיון דהלך האדם יראה בתחלה.

ואם ראהו הכהן כשפשה והחליטו ואח"כ הלך האדם, לכאורה אין לטהר את הפשיון בזה, דאכתי יש בו כגרים ומשהו ולא קרינא ב' שהלך הפשיון, וכיון שכבר

שצ"ש פ"ד מ"י נתבארה לעיל סק"ב, דקחני התם דבהרת לאחר הפטור כנסה ופשתה או פשתה וכנסה הרי היא כמו שהיתה, ובפשוטו איירי גם בהרת שיש בה משהו יותר מכגרים, ואפ"ה לא חשיב פשיון כיון שכנסה כנגד הפשיון, אם נפרש דכנסה שלא במקום שפשתה, ועי' לק' סק"ה דהיינו נמי מתני' פ"ד מ"ז דכנסה ופשתה ופשתה וכנסה, [ואף ר"ע דמטמא היינו רק לאחר הפטור, ומשום דס"ל דכל כניסה לאחר הפטור אינה עתידה לחזור, עי' לק' סק"ה]. — ומיהו בפשיון הרחוק יש מקום לדון אם הלך מן האדם כנגדו חשיב כהלך הפשיון, [כשנשאר באדם כגרים], ונ"ע.

עוד נראה דכל פשיון נטפל לעיקר הנגע אף כשאינו גורם להחליטו ולא נחלט עמו, כגון בהרת כשני גריסין בשבוע שני ופשתה כגרים והלך מן האדם כגרים, דלא חשיב פשיון כמ"כ לעיל, הרי הגרים שפשה נטהר גם הוא בסוף השבוע כדין עמד ב' שבועות, ושזב לא ישמש הסגר, ואפילו הלכה אח"כ כל האדם, והרי הוא דין לאחר הפטור, וכן בהרת שפשתה למוכה דלא חשיב פשיון, נמי דין הפשיון כדין הבהרת, אם בשבוע ראשון אם בשבוע שני, ואפילו הלך האדם נשאר הפשיון צדינו, דכשהכהן קובע דין הנגע בסוף שבוע או בסוף שני שבועות הרי קביעותו גם על הפשיון.

ובכ' פשיון ננגע שלאחר הפטור נמי כל זמן שהנגע קיים הרי דין הפשיון כדין הנגע, [בפשיון שלא גרם להחליט כגון שהלך מן האדם כנגדו או שפשה לתוכו], ומשכח"ל בהרת כשני גריסין ופשתה כגרים והלך מן האדם כגרים, שאין כאן פשיון, והבהרת הראשונה עדיין יש בה כגרים, הרי דין הפשיון כדין נגע לאחר הפטור, ובזה מסתבר דאף אם ילך האדם כולו דישאר הפשיון צדינו, דאין סביר להחמיר עליו בגלל הליכת האדם לומר שיראה בתחלה, והלכך ע"כ ישאר דין אחר הפטור, וממילא גם יטמא בפשיון, [ועדיין נ"ע עי' לק' סק"י].

ברם אם פשתה כגרים ועוד, דבזה כל עוד יש באדם כגרים הרי דין הבהרת להחליט, מדין פשיון, [ובזה אינו נטפל עד שיחליטנו], הלכך אם הלך מן האדם כגרים ועוד, וכש"כ אם הלך כל האדם, הרי הפשיון יראה בתחלה לרבנן דר"ע פ"ד מ"ט, דכיון דאין באדם כגרים אינו טופל את הפשיון אליו, ומיהו נ"ע דעד שלא פשה הועד כבר הי' דינו להיות נטפל, ול"ע בזה כעת.

ד' פ"ד מ"ח ט' י', לכאורה טעמי דר"ע בכל הני משום דס"ל דפשיון נחשב כאדם עצמו, וכאילו האדם נתרצב, והרי האדם והפשיון חד, וכשהלך האדם יש לדון לעולם כהלך מקצת האדם שהפשיון גם הוא כבר נהפך לאדם, ולפ"ז נראה דדוקא

ומ"מ שפיר סתם התנא במתני' דזהרת כגרים ופשתה כגרים ונולדה לפשיון מחי' או שער לזן והלכה לה האוס ולא פירש דאירי כשהחליטו כהן לאחר הפשיון, דזהכי איירי כדאמר בירו' וכדמוכחא פלוגתא, משום דהוא מובן מאליו דחכמים אמרי תראה בתחלה והיינו דיהליתו עכשיו, וממילא דר"ע קאמר שאין לר"ך להחליטו שכבר הוא מוחלט, וע"כ דאירי דמעיקרא החליטו כהן, דאין שום נגע שמטמא בלא כהן, ולרצון מטהרין לי' עכשיו מהחלט הפשיון, דהא הלך כשיעור הפשיון, וחוזרין ומטמאין מחמת המח' והש"ל, ולר"ע נשאר בהחלטו של הפשיון.

כלל לא דמילתא בפלוגתא דר"ע וחכמים, דחכמים סברי דלאחר הפטור הרי כל פשיון מטמא רק מחמת האוס, דהא אי לאו האוס הי' דינו להראות בתחלה, והלכך כשהלך האוס יש לטהר את הפשיון, ואם עדיין לא הוחלט ע"י הפשיון, הרי דין הפשיון להראות בתחלה, ואם כבר הוחלט הרי דינו עכשיו בלאחר הפטור, ולפי שהעיקר תלוי באוס לכך גם כשנולד מחי' וש"ל בפשיון מ"מ כשהלכה האוס הרי הפשיון נטהר מטומאתו הראשונה שהוחלט בה, דכהלך כל הנגע דמי, ונר"ך לחזור ולטמאותו משום המח' והש"ל, ולפ"ז גם בזהרת כגרים ופשתה כגרים ועוד והחליטו והלכה האוס נמי יש לטהרו, ובפשיון הרחוק [להסבירים דאיכא באדם], הדבר מובן טפי דהליכת האוס דדין הוא שמשנה דין הפשיון, ור"ע סבר דדין הפשיון כאוס לכל דבר, וכל שהפשיון קיים הרי הוא כאוס, ונראה דאף בפשיון הרחוק ס"ל לר"ע דדין הפשיון דדין האוס, ואף כשכבר הלך האוס, מחליטין דין הפשיון כאילו הי' האוס קיים, כלומר דדיינין לפשיון כבא לאחר הפטור.

(ה) פ"ד מ"ז כנסה ופשתה פשתה וכנסה ר"ע מטמא וחכמים מטהרין, יעוי' זר"ש והדברים עמומים, דבשצוב ראשון או שני אין לנו כל ענין במאורעות שבתוך השצוב וכל שצעה שהכהן רואהו בסוף ז' או בסוף שצוב שני שפשה הרי הוא מחליטו וכל שלא פשה מסגירו בשצוב ראשון ופוטרו בשני, ואין ענין בסוף ז' או בז' עצמו דמראית הכהן לראיית הכהן והוראתו מניין, ועוד דכיון דאירי דאיכא כגרים גם לאחר שכנסה, [דאם כנסה מכגרים לאחר הפטור הו"ל כהלכה דתראה בתחלה, והרי גם לאחר הפטור ודאי איירי מתני'], א"כ איך יתכן דאירי בתוך ז', דאמאי חכמים מטהרין, נהי דלא חשיב פשיון, אצל אחתי בעי הסגר שצוב שני, ולכן לא יתכן לפרש אלא לאחר הפטור, והוא דבר הלמד מענינו דמתניתין דזהכי מיירי, וכ"כ הראב"ד בפירושו לתו"כ, וכן ברא"ש כאן, וכמו הראב"ד שם דאירי בנגע שהוא יותר מכגרים ולאחר הפטור כנס את

הוחלט אין צמה לטהרו, ואח"ל דנטהר בהליכת האוס, שוב לא יתכן שיראה בתחלה, דכל שנטהר מתוך החלט אינו משמש הסגר כמ"ש הר"ש מ"י מן המוספתא, ולכן ע"כ לא איירי כשראהו כהן קודם שהלכה לה האוס, ועי' להלן דגם בראהו כהן והחליטו נטהר בהליכת האוס.

ובבהרת כגרים ופשתה כגרים ונולד לפשיון מחי' או שער לזן, ע"כ לפרש כשהחליטו הכהן על הפשיון, וכן מבואר בירו' מו"ק פ"ק ה"ה, והלכך לר"ע דהפשיון בזהרת עומה אין כאן טהרה מחמת שהלכה האוס דהפשיון כאוס חשיב, והרי זה כאילו הבהרת קיימת והלך הפשיון והגיע שער לזן או מחי' דנשאר בהחלטו, אצל לרצון כשהלך האוס יש לטהרו מן ההחלט של הפשיון, ונר"ך לחזור ולהחליטו על השער לזן והמחי', (ולא שייך כאן דהנטהר מן ההחלט אינו משמש הסגר, דהכא משמש החלט ע"י הש"ל והמחי'). ומפרש בירו' התם דנפ"מ ברגל שאינו מחליטו על הש"ל והמחי', א"נ אם פרט בכולו לאחר שטהרו מן הפשיון עד שלא החליטו על הש"ל והמחי'.

ונראה דמתניתין קמיימא לא מיתוקמו בראה כהן והחליטו בפשיון, אלא כולו לאחר הפטור איירי וכשצא לפני כהן לאחר הליכת האוס, דבזהרת כגרים ופשתה כחצי גרים אם החליטו כהן בפשיון זה, הרי אח"כ כשהלך חצי אדם דינו עכ"פ כהלך הפשיון, ויש לטהרו, ולא יתכן שיאמר ר"ע שיראה בתחלה או דהרי הוא בתחלה, דגם אם ר"ל בתחלה קודם הפשיון, קשה דמשמע דא"ל כהן לטהרו, וכן וחכמים מטהרין משמע נמי אף בלא כהן, וע"כ איירי שלא ראהו הכהן עד שהלך חצי האוס, וס"ל לר"ע דדינו בלאחר הפטור, וכמו שהי' בתחלה כגי' הגר"א.

ובן בזהרת כגרים ופשתה כחצי גרים ועוד והלך מן האוס כחצי גרים, אם החליטו כהן לאחר הפשיון, נראה דלא יוטהר אף לחכמים עד שילך כשיעור כל הפשיון, [ועי' להלן לענין פשתה כגרים ועוד והלך האוס דנקטנו דאף לאחר החלט יוטהר, ודכוותה הכא], וגם לשון וחכמים מטהרין משמע דאף א"ל כהן לטהרו, וע"כ דלא איירי כשהחליטו כהן.

ובן בזהרת כגרים ופשתה כגרים ועוד והלך האוס, לא מצי איירי שהחליטו כהן כשפשתה בין אם נימא דנשאר בתחלה אף לחכמים, דכל שהחליטה בפשיון אינה נטהרת עד שילך כשיעור הפשיון, דלפ"ז הרי לא יתכן שתראה בתחלה, ובין אם נימא דנטהרת [וכ"כ עיקר כמ"ש להלן], נמי לא הי' דינה להראות בתחלה, דכל שנטהרה מתוך החלט אינו משמש הסגר, ולכן ע"כ איירי כשלא ראה הכהן עד לאחר הליכת האוס, ועי' לק' סק"ט י'.

המותר וחזר ופשה, וכן הוא צרא"ש, [ומה"ט לא שנה התנא בכלל הלך מן האוס, אע"ג דמייירי שכתב שלא במקום שפשה כדמוכח מפשה וכתב וכמ"ש להלן, כיון דאייירי שהאוס נשאר צו כגריס], ויש לפרש דר"ע סבר דכשם שאם כנס בשבוע ראשון, וחזר ופשה בשני מה שכתב, חשיב פשיון, דשיעור פשיון נמדד משעת ההסגר מראשון לראשון ומשני לשני, ה"נ לאחר הפטור משכנס הרי שיעור הפשיון נמדד מאותה שעה, ושורש הענין דמה שכתב לאחר הפטור מחזקין כנחפא ואינו עתיד לחזור, וכדחזין דהלכה וחזרה אחר הפטור תראה בתחלה, ולפיכך כל חזרה חשיבא פשיון, ולכך כנס ופשה לאחר הפטור חשיב פשיון, וכן פשה וכתב [שלא במקום הפשיון דאם במקום הפשיון הו"ל הלך הפשיון ולא מסתבר דפליג בזה ר"ע, וכן מפורש בפ"א מ"ה דמודה ר"ע בהלך הפשיון], נמי מחזקין הכניסה כנחפא, וממילא הפשיון כפשיון, ולא דמי לתוך שבוע ראשון או שני דפשה וכתב כנגד שיעור הפשיון דלא חשיב כפשיון כמ"ש"כ לעיל סק"ג, דבתוך הסגר אין לנו ענין בזה שכתב או פשה, ובסוף שבוע אוליין בזה תשבורת הנגע אם פשה, משא"כ לאחר הפטור דמה שכתב חשיב כנחפא, וכאילו ה"י בסוף שבוע כן, הלכך כל שפשה בצד אחר חשיב פשיון, וכ"ז לדעת ר"ע, אבל חכמים סברי דגם לאחר הפטור לא חשיב פשיון אלא"כ מוסקיף על מה שה"י בשעה שהחלט לפטור דהיינו בסוף שני שבועות, והלכך בכתב ופשה או פשה וכתב אין הכהן מחליטו, [ויש מקום לדון בפשיון הרחוק בצגדים או באדם להסבירים דאיכא, אם מודים חכמים לר"ע דכתב ופשה חשיב פשיון, וז"ע בזה], ואף דבתוספתא לא קתני פלוגתא דר"ע בכנסה ופשה לאחר הפטור, מ"מ בנחפא פליג, א"נ שמה התוספתא איירי שחזר במקום שכתב ע"י לק"י ס"ק י"א.

וממתני' דזהרת כגריס ופשה כחצי גריס והלך מן האוס כחצי גריס דר"ע א"ל תראה כחלה ולגי' הגר"א הרי היא כחלה, והיינו ממש פשה וכנסה דתנן במתני' דר"ע מטמא, נמי מוכח כמ"ש"כ הראב"ד דר"ע מטמא רק כשלא כנסה לפחות מכגריס, אבל בכנסה לפחות מכגריס תראה כחלה, ושם בתו"כ כתב דדיון זה הוא שם בפלוגתא דר' יהודה וחכמים דרי"א תראה בתחלה וחכמים מטהרין, ור"ע כר"י, ובאמת שלדבריו בהשגות דר"ע מטמא בנחפא מכגריס יקשה מהך מתני' דקאמר יראה כחלה, וז"ל דבהשגות ס"ל כמ"ש בתו"כ שם בפ"י הראשון דכנסה ופשה היינו שפשה יותר ממה שכתב, ובפשה וכנסה באמת ר"ע לא מטמא, והדברים דחוקים הרבה ע"י"ש, גם לפ"י לק"י על הרמב"ם, וז"ע.

רמב"ם פ"ד מטו"ז ה"ה והלכה הזהרת בסוף ימי הסגר כו', ד"ז היינו מתני' פ"ד מ"ז הלכה וחזרה בסוף שבוע הרי היא כמות שהיתה, ומה ששינוי שם לאחר הפטור תראה כחלה לא הזכיר רבנו, וזו השגת הראב"ד, וגם עי"י ה"י מובן דסוף ימי הסגר היינו קודם ראית הכהן, ובאמת הדבר תימא למה השמיט רבנו משנה זו, וז"ע שבכ"מ לא העיר בזה לפרש כונת הראב"ד.

שם נחמטתה בתוך ימי הסגר ופשה כו', כונת הראב"ד דמשמע דכאן העתיק רבנו מתני' דפ"ד מ"ז דכנסה ופשה, וא"כ פירש למתני' בתוך ימי הסגר, וזה לא יתכן דא"כ אמאי ר"ע מטמא, ואין לומר דמטמא לאו דוקא דמדקתני בזה הכי תראה כחלה והכא קתני מטמא ש"מ דוקא קתני, [אבל מעיקר הדין אין קושיא ממשנה זו לו, דכנסה ופשה מתפרש ביותר מכגריס כמ"ש הראב"ד בתו"כ, משא"כ בהלך מן האוס כחצי גריס שנחסר האוס מכגריס, ובה נחא מה שהניח התו"ט צ"ע על הרע"ב דגריס למ"ח ומ"מ פירש במ"ז כפי' הרמב"ם], ושמה לאו היינו מתני', ומתני' שנה לקמן ה"ט, ומיתוקמא באמת אחר הפטור, ולהאמור אין צדברי הכ"מ משוזה להשגה זו, דאף אם רבנו לא גריס למ"ח, מ"מ גם מסבירא לא יתכן דר"ע יטמא כנסה ופשה תוך ימי הסגר, ולשון מטמא לא משמע הרי היא כמו שהיתה, ומיהו צפיה"מ פירש רבנו פלוגתא דר"ע וחכמים בכנסה ופשה גם תוך ימי הסגר, [ועי' לק"י סק"ח בזה], וז"ל דר"ע ס"ל דכל שפשה בצד אחד אף שכתב כנגדו בצד אחר הרי"ו פשיון, דהפשיון מעיד על התגברות הנגע אף כשכתב בצד אחר, אבל לשון רבנו משמע דכנסה ופשה היינו שפשה במקום שכתב ופשה וכנסה היינו שהלך הפשיון, ובה ודאי קשה אמאי ר"ע מטמא, והרי הלכה כולה וחזרה

והראב"ד בהשגות פ"ד ה"ט כתב דהא דכנסה ופשה ופשה וכנסה דחכמים מטהרין היינו רק בזהרת כגריס, דכיון דאינה אלא כגריס ע"כ אין כאן פשיון, [ומיהו ז"ע מ"ט דר"ע דמטמא כיון דליכא אלא כגריס ועי' להלן], אבל ביותר מכגריס וכנסה ופשה חשיב פשיון כדאמרינן סופ"ט שמה כתבנו ותפשה, וז"ע דהתם מתפרש שמה כתבנו בשבוע ראשון ותפשה לאחר הפטור, אבל לאחר הפטור לא שמענו דין כנסה ופשה, וספיר י"ל דלא חשיב פשיון אלא"כ תוסקיף על מה שהיתה בשעה שהחליטה לפטור, ואמנם בפירושו לתו"כ פירש בשם י"מ והסכים עמהם הא דכנסה ופשה דוקא ביותר מכגריס דאל"כ לא ה"י ר"ע מטמא, ולא הביא כלל ההיא דשמה כתבנו ותפשה, ומשמע דהדר ב"י, וס"ל כמ"ש"כ דאין רא"י משם.

טמא, ולא חשבינן ליה כהלך מן האוס כנגד הפשיון, וכנסה ופשתה פ"ד מ"ו דחכמים מטהרין, ע"י לעיל סק"ג ה', דכיון דכל שיעור האוס משמש כנגד אף שהוא בשני מקומות לא חשיב כהלך, אבל אם נחלקה הבהרת ונשאר כשיעור רק בחלק אחד, נראה דמה שנחסר ממנו חשיב כהלך, דפחות מכגרים לאו כלום הוא, ואם פשה זה שיש בו כשיעור צריך שיפשה יותר ממה שנחסר ממנו ע"י החלוקה.

ואם פשתה הבהרת עד שלא נחלקה ולא הספיק הכהן להחליטה עד שנחלקה, ויש צנניהם מן הפשיון, נראה דמחליט שניהם, וכאילו פשו כל אחד אחר חלוקה דמסתברא דשניהם טמאין, אבל אם הפשיון באחד מהם, נראה דהשני טהור, דלגבי ידי' הו"ל כהלך הפשיון, אע"ג דחלק האוס שנחסר ממנו לא חשיב כהלך וכמ"כ, וכדמטמאין לזה שהפשיון אכלו, ומיהו לר"ע בפ"ד מ"ט דמטמא לפשיון כשהלך האוס, יש מקום לדון דגם כשנחלקו והפשיון באחד מהן דמ"מ יתחם לשניהם.

ובן בהרת שנחלקה בתוך ימי הסגר ויש צנניהם כשיעור הר"ז חוזר ומסגיר שניהם צ"ר, ופטר שניהם בשבוע שני, ואם אחד מהן פשה מחליט זה שפשה ומסגיר או פטר את השני, ולא חשיב לגבי הפושה כהלך מן האוס, אלא"כ אין בשני כשיעור, וכמ"כ.

ח פ"ד מ"ז כנסה ופשתה פשתה וכנסה כו', מהא דלא קתני כנסה ופשתה בסוף שבוע דקתני לעיל הלכה וחזרה בסוף שבוע, יש לדקדק דאיירי רק לאחר הפטור וכמ"כ לעיל סק"ה, ואף דגם לאחר הפטור כן מ"מ ה"י ראוי למיתני גם בסוף שבוע וגם לאחר הפטור, אי מייירי בתרוייהו, ועוד דכנסה ופשתה בסוף שבוע היינו הלכה וחזרה, דלא מתפרש בדוקא דכנסה במוצא ופשתה במוצא, ולפמ"פ לעיל שם בטעמי' דר"ע משום דלאחר הפטור כשכנסה אינה עתידה לחזור, הרי כנסה ופשתה באותו מקום נמי ר"ע מטמא, [וע"י לק' ס"ק י"א נטיו מזה], אבל פשתה וכנסה ע"כ במקום אחר דאל"כ היינו הלך הפשיון דמודה ר"ע דטהור, כמבואר פ"א מ"ה, ולפי פירוש זה הרי גם אם כנסה יותר ממה שפשתה נמי ר"ע מטמא, ובלבד שיפשה כגרים מן האוס, ומשהו פשיון.

שם מ"ח ט' י', נראה דטעמי' דר"ע בכל הני דכיון דה"י ראוי לטמאות הפשיון כשראהו הכהן וגם ה"י ראוי להראותו לכהן, ואז ה"י נחלט הכל כבהרת אחת, הלכך גם כשלא ראהו הכהן הרי דין הפשיון כדין האוס, אבל בשבוע ראשון או שני שאין לכהן לראותו וגם אם ה"י רואה לא ה"י קובע בו שום הלכה עד סוף שבוע, בזה אין לנו להתיחם לפשיון כלל, ואין לנו אלא מה שהגנו רואים בסוף שבוע וכאילו קדמה הליכת האוס

הרי היא כמות שהיתה, ומשמע צמתני' דבזה לא פליג ר"ע, גם לשון וחכמים מטהרין קשה אם בכלל זה גם יסגיר בשבוע ראשון כמ"ש רבנו, ול"ע, [ומש"כ שם צפיה"מ בטעמא דחכמים משום דלא איכפת לן בזה שאירע בתוך ימי הסגר, ז"ל דהיינו בפשתה וכנסה דאף שה"י פשיון ממש עד שלא כנסה לא משגחינן בזה, אבל בכנסה ופשתה הרי לחכמים לא ה"י כלל פשיון], ולפ"ז באמת כונת רבנו כאן היא למתני' דכנסה ופשתה, ובה"ט העתיק התוספתא שמוצא צ"ש דקתני בזה בהדיא אחר הפטור.

ו פ"ד מ"ח בהרת כגרים ופשתה כחצי גרים והלך מן האוס כחצי גרים רע"א תראה בתחלה כו', הגר"א ז"ל הגיה הרי היא בתחלה, וטעמו משום דכיון דבפשתה כחצי גרים ועוד ר"ע מטמא אלמא דחשיב ליה פשיון כאוס, וא"כ ה"י ראוי שיהא כמו שהיתה בדין לאחר הפטור, [דכילי מתניתי' בלאחר הפטור מיתוקמו וכמ"ש הרא"ש], ואפשר דיתכן לקיים הגירסא שלפנינו, דבאמת יש מקום לדון כשמטמאים חצי גרים שלאחר הפטור עם חצי גרים הנראה בתחלה, דלא נלך לחומרם למיהב ליה דין שלאחר הפטור שיטמא בפשיון, דיש לדון כקל שבצנניהם, כדאמרין בעלמא בחצי צינה אוכל ראשון וחצי צינה אוכל שני צפ"א דטהרות מ"ה, והרי אם נתמעט הגרים שלאחר הפטור ואח"כ חזר ופשה כתב הראב"ד בתו"כ דנראה בתחלה לר"ע ור"י שם דמטמאין, [ומשמע דלית להו הא דטהור מתוך החלטת והסגר אינו משמש הסגר] ולרבנן אין מטמאין כלל, וה"נ כשפשה תחלה ואח"כ הלך מן האוס עד שנתמעט לחצי גרים, [ואע"ג דגם להראות בתחלה חומרם הוא דבעי הסגר, מ"מ חזין דדיינין כן, וטעמא משום דכשנתמעטה הבהרת שלאחר הפטור מכגרים, שפיר י"ל דאזדא מינה דין לאחר הפטור וכמו בהלכה כולה וחזרה], ודאחאן עלה י"ל דטעמי' דר"ע דבפשתה כחצי גרים ועוד מטמא, הוא משום דכשפשתה ה"י ראוי להחליטה עד שלא הלך מן האוס כלום, והלכך דיינין ליה כאילו החליטוהו, וכיון שאם ה"י נחלט, הרי ה"י נשאר בהחלטו כל עוד שנשאר משהו מן הפשיון דהיינו כל זמן שיש צננע כגרים ועוד, הלכך גם כשלא הוחלט שפיר מחליטין ליה בזמן שיש צננע כגרים ועוד, אבל משנתמעט לכגרים חו לא מחליטין ליה, ודיינין ליה כאילו נתמעט מכגרים ואח"כ פשה דיראה בתחלה, דהא גם אם היינו מחליטין אותו עד שלא הלך מן האוס, הרי כשהלך מן האוס ונתמעט לכגרים היינו מטהרין אותו, כדין הלך הפשיון, ועדיין ז"ע.

ז בהרת לאחר הפטור שנחלקה לשנים ובכל אחד כשיעור ופשה אחד מהן נראה דזה שפשה

(ט) תניא בתו"כ אין לי אלא במראה שלא במראה מנין ת"ל חפשה ואם פשה חפשה, ותניא שם עוד וראה הכהן והנה פשתה המספחת בעור הר"ז בל ללמד על הפשיון שלא יטמא אלא בארבע מראות וזהם המראות שהאוס מטמא והפשיון מטמא הלל דין הוא כו' או כלך לדרך זו כו' מה שער לכן מטמא בכל מראות לזון אף פשיון יטמא בכל מראה לזון כו' ת"ל וטמאו הכהן נרעת היא הר"ז בל ללמד על הפשיון שלא יטמא אלא בד' מראות, ומשמע דהפשיון מטמא בכל ד' מראות אע"פ שאין המראה שלו מן המראות המצטרפות לאוס, ללא מרבינן אלא דלר"ך שהפשיון יהי' מן המראות המטמאין בנגעים, וכ"כ בר"ש פ"ג מ"ג דאם האוס שלג והפשיון סיד או קרום מצטרף דהיינו שלא במראה דמרבינן, ומשמע דהיינו אף למ"ד דאין מצטרפין שלג וקרום ע"י ריש פ"ק, וה"נ תניא בתוספתא פ"ק הפשיון מטמא אע"פ שאינו מאותו מראה אלא ממראה אחר ובלבד שיהא מארבע מראות, משמע דכל שהוא מד' מראות הרי הוא מטמא אף שאינו ממראה המצטרף לאוס, והרי ס"ד דיטמא אף שלא מד' מראות וכן זה אימעיט מקרא דבעינן שיהא מד' מראות אבל לא שיהא ממראה המצטרף, והא דקתני וזהם המראות שהאוס מטמא והפשיון מטמא, נראה דר"ל דנגעי בגדים ובהם שמתמאין בירקרק ואדמדום לר"ך שהפשיון נמי יהא ירקרק או אדמדום, וכן בנתקים הפשיון מטמא בכל מראה, ולא נטעה לומר דלעולם הפשיון לר"ך שיהא מד' מראות לזון.

ובראה דמ"מ הפשיון נחלט ע"י זה שמחליט את האוס, ואף כשאין בפשיון כגרים מ"מ גס הוא נחלט, דאם לאחרים מטמא הוא עצמו לא כש"כ, ואשכחן דכוותה בצתים דהפשיון הרחוק כגרים אע"ג דשיעור נגעי צתים שני גריסין, והתם איכא נפקותא בזה, שיהא צמנות חליצה, וגם בכאן איכא נפקותא בטומאתו, דאם ילך כל האוס או שילך מן האוס כנגדו ויחשב כהלך הפשיון הרי יטהר ולא ישמש הסגר כדין טהור מתוך החלט, וכן בזמן שיש בפשיון כגרים איכא נפקותא בזה שהוא נחלט ע"י האוס אף שאינו מצטרף עמו, לענין אם ילך מן האוס כנגד הפשיון או שילך כל האוס, דיהא דין הפשיון כלאחר הפטור, ויטמא בפשיון, ולא ישמש הסגר.

ובראה דאם יהא שער לזון בפשיון שהוא במראה שאינו מצטרף לאוס, ללא יטמא האוס מחמת הש"ל, ואם ילך מן האוס כנגד הפשיון יטהר האוס, דממה שנחשדש שמתמא בפשיון, אין לנו ללמוד כלום לענין לירוק, והרי ס"ד דגם פשיון שאינו מד' מראות ישמש בפשיון, וכן נראה בפשיון הרחוק להסבירים דאיכא

או חלק ממנו לציאת הפשיון ולעולם לא הי' ניתן לדון לפשיון צדין פשיון, שכבר לא הי' באוס כגרים בהגיע הפשיון.

והלכך בזהרת כגרים ובתוך שזוע ראשון פשתה כחצי גרים והלך מן האוס כחצי גרים, הר"ז תראה בתחלה, וכמו לרזנן כמ"כ לעיל סק"ד, דעדיין לא חל על האוס דין לאחר הפטור כיון שהלך ממנו ח"ג עד שלא נפטר, וכן בפשתה כחצי גרים ועוד, וכן בפשתה כגרים ועוד והלך האוס, בכל הני תראה בתחלה. ובראה ראי' לזה מהא דתנן בפ"ק מ"ה כיצד להקל הי' זו פשיון והלך לו הפשיון או שהלכה לה האוס או שנחמטה ואין בזה וצוה כגרים, והנה הלכה לה האוס יש לפרש בנשאר בפשיון כגרים דאל"כ היינו נחמטה ואין בזה וצוה כגרים, ואם מתפרש בנשאר בפשיון כגרים, יש לכלול בזה נמי בנשאר בפשיון יותר מכגרים כיון דנשנה סתמא, ולא נתפרש מדת הפשיון, ומבואר בזהרת כגרים ופשתה כגרים ועוד והלך האוס דאין מחליטין אותה, ומתני' דהתם ר"ע קתני לה או דעכ"פ גם אליבא דר"ע מיתניא דהא ר"ע הוא דקאמר ויש בדבר להקל ולהחמיר וע"ז שנינו כיצד להקל, ומבואר דמודה ר"ע בתוך ימי הסגר דאין הפשיון כאוס.

הא דקתני התם ואין בזה וצוה כגרים ואמאי לא סגי באין באוס כגרים וכמשה"ק מהר"ם וצח"ט, נראה דמתני' אשמועינן תלפזא גוויי דלהקל, ושנה תחלה הלך הפשיון דבזה להקל הוא שאין מחליטין אותה והזהרת נשאר צדינה בהסגר כמו שהיתה, והדר תני הלך האוס דבזה להקל הוא שאין מחליטין אותה ותראה בתחלה, דמייירי ביש בפשיון כגרים או יותר וכמשה"כ, והדר תני כשאין בזה וצוה כגרים דבזה להקל הוא שפוטרו לגמרי, אבל אם הי' בשניהם כגרים הי' דינו להראות בתחלה.

בדינא דמ"י בזהרת כגרים ופשתה כגרים [והחלטתה דבהכי מייירי כמ"כ לעיל סק"ד] ונולדה לפשיון מחי' או ש"ל והלכה האוס דתראה בתחלה, יש מקום עיון, דלכאורה בזהרת כשני גריסין ופשתה כגרים והחלטתה ונולד שער לזון בפשיון והלך כגרים מן האוס, דנמנא שהלך הפשיון, וישארו האוס והפשיון בהחלטתם, מדין שער לזון, כדין הלך הפשיון ובא ש"ל בפ"ה מ"ב, והשתא אם ילך האוס דין הוא שישאר הפשיון בהחלטתו, דלענין שער לזון אין עדיפותא לאוס על פני הפשיון, ובפרט שהש"ל בפשיון, וא"כ תקשה דהשתא נמי יחשבו האוס והפשיון כמוחלטתים מחמת הש"ל וגם כשילך האוס ישאר הפשיון בהחלטתו, ואמאי סברי רזנן דיראה בתחלה, ושמא יש להוכיח מזה דבעוד הפשיון קיים אין הש"ל גורם להחלטתו, ע"י מהר"ם צמ"י ונ"ע, ולק' סק"ט כתבנו ליישב.

מזה דסברי רבנן בפ"ד מ"י דנולדה לפשיון מחי' או שער לבן תראה בתחלה, נראה לדקדק דהא דתנן פ"ה מ"ב דהלך הפשיון וחזר ש"ל הרי היא כמות שהיתה, ונצתו"כ יליף לה מדכתיב פשה מפשה, ונראה דלשון זה משמע דפשה וחזרה ופשה, והיינו שהלך הפשיון וחזר וצא לומר דהרי היא כמו שהיתה, ודכוותה הלך הפשיון וחזר ש"ל או מחי', אין הטעם משום דכל מוחלט שנולד בו סימן טומאה נחלט מעצמו בלא כהן כמו שנקטנו לק' ס"ד סק"ה, דא"כ הפשיון נמי כיון שהי' מוחלט כשנולד בו הש"ל או המחי' דקין הי' שישאר בטומאתו ולא יראה בתחלה, אלא נראה הטעם משום דסימני טומאה אינם אלא הוכחה על סוג הבהרת ומהותה, והלכך כל שיש בה אחד מן הסימני טומאה הר"ז הוכחה שהבהרת היא מאלו שיש להחליט, וכל הסימני טומאה לדבר אחד מוכיחין, ולכך צא ש"ל והלך הפשיון במילת' קאי, וכיון שהצריכה תורה כהן לטהר הנגע, הרי בכלל זה שיש להחזיק את הנגע בטומאתו כמו שהי' עד שיטהרנו הכהן, והלכך הלך הפשיון וחזר הפשיון או שחזר ש"ל או מחי' הרי הנגע בטומאתו כמו שהי', דהתחלפות הסימני טומאה אינם כלום דכולם על דבר אחד מעידים, ומה שהלך הסימן באמצע הרי כל שלא טהרו הכהן הרי הוא כמו שהי'.

והשתא ניחא שפיר הא דסברי רבנן צבירת כגרים ופשה כגרים ונולד לפשיון מחי' או ש"ל והלכה האם דתראה בתחלה, דהכא א"א לומר דעדיין במילתא קמיימא קיימא והסימנים רק כהוכחה, דכיון דהלך האם ע"כ נטהרה מטומאה קמיימא, וממילא גם הפשיון נטהר מטומאה קמיימא, שהרי טומאתו היתה רק משום ששימש כפשיון לאדם, דאל"ה הרי הי' נראה בתחלה, והלכך שפיר מטהרין ל"י מטומאה קמיימא ויראה בתחלה מחמת המחי' והש"ל.

ודאיתאן עלה נראה דבהרת כשני גריסין ופשה כגרים והחלטה ונולד לפשיון מחי' או ש"ל והלך כגרים מן האדם, דנשאר האדם צהולטו מחמת הש"ל, דכיון דהשתא דין הוא שהש"ל שצפשיון מעיד גם על האדם [בזמן ששניהם ממראה אחד המצטרף], הרי נשאר האדם בטומאתו, דכין הלך הפשיון וצא ש"ל, ודלא כמו שנקטנו לעיל, ומ"מ יש ליישב מה שנתקשינו לעיל סוסק"ת, דנהי דהאדם עכשיו בטומאתו מחמת הש"ל, מ"מ כשהלך האדם שפיר מטהרין לפשיון, דטומאת הפשיון היתה רק מדין פשיון שמתחמת זה טמאו הכהן, וטומאה זו ע"כ הלכה לה בהליכת האדם, והלכך אף שיש עכשיו מחי' או ש"ל צפשיון ודין הוא להחליטו, מ"מ צריך כהן לך, דטומאה קמיימא ע"כ אולא לה בהליכת האדם.

באדם, דאם נולד שער לבן צפשיון הרחוק והלך מן האדם כנגד הפשיון, דיטהר האדם. ובין אם נולד שער לבן באדם והלך מן האדם כנגד הפשיון, יטהר הפשיון, דהש"ל שבאדם לא יטמא את הפשיון שהוא רחוק או שהוא במראה שאינו מצטרף עמו.

ולענין אם צריך הכהן לחזור ולהחליט מחמת הש"ל, אם הש"ל באדם אין צריך לחזור ולהחליטו דהיינו מחי' פ"ה מ"ב דהלך הפשיון וחזר ש"ל טמא, אבל בזמן שהש"ל צפשיון והלך האדם או שהלך מן האדם כנגד הפשיון, לכאורה באנו למחלוקת דר"ע וחכמים בפ"ד מ"י, דלחכמים יראה בתחלה, ולר"ע הרי הוא בטומאתו, אם ר"ע קאמר למילת' גם צפשיון שהוא במראה שאינו מצטרף לאדם, וולכאורה אם צפשיון כזה לית ל"י לר"ע דהפשיון כאדם, מנ"ל לחדש דצפשיון ממראה המצטרף הרי הפשיון כאדם, ומה משמע דכל פשיון, ס"ל לר"ע דהפשיון כאדם, והרי היתה עזה ונעשית כהה כהה ונעשית עזה הרי היא כמו שהיתה כדתנן פ"ד מ"ז, ומיהו צפשה כח"ג או כח"ג ועוד ע"כ לחלק גם אליבא דר"ע בין אם הפשיון ממין המצטרף או לא, ועי' להלן סק"י, ונ"ע בזה].

ודאיתאן עלה יש מקום לומר דבהרת כשני גריסין ופשה כגרים ממראה האדם, והחליטה הכהן, ואח"כ נולד ש"ל צפשיון, ואח"כ הלך כגרים מן האדם, שיהא צריך כהן להחליט את האדם מחמת הש"ל שצפשיון לחכמים דר"ע, ולא נידון כאן דין הלך הפשיון וצא ש"ל דפ"ה מ"ב דהרי היא כמו שהיתה, כיון דהש"ל אינו באדם אלא צפשיון, וכמו דהפשיון צריך כהן, כיון דטומאתו הראשונה היתה מחמת האדם, ולא מחמת עצמו, כדס"ל לחכמים, וניחא בזה מה שנתקשינו לעיל סוסק"ת, ועי' להלן דהדרי מזה.

נראה דבהרת כגרים שלג וחצי גרים קרום והסגירה, להסוצרים דאין מצטרפין, ופשה הקרום, דלא חשיב פשיון, אע"ג דכשלג שפשה כקרום הוי פשיון, דהכא כיון שקדם חצי גרים קרום מיחסינן את הפשיון אליו, דפשיון ממראה שאינו מצטרף חידוש הוא ואין לך בו אלא חידוש, ועוד דבסתמא חצי גרים קרום שבתחלה חולק בין האדם לפשיון, ויש לעי' בהרת שני גריסין שלג, ופשה כחצי גרים קרום והחלטה, ואח"כ הלך מן האדם כחצי גרים, או שפשה כגרים קרום והחלטה, והלך מן האדם כגרים, ואח"כ חזר הכקרום ופשה, אם חשיב פשיון לבהרת, מי אמרינן כיון דתחלת התהוות הקרום בתורת פשיון הוי, הרי הוא משמש לבהרת לענין פשיון, או"ד כיון שכבר נטהר, אינתיק ל"י מן הבהרת, ודינו כאילו הי' כן בתחלה, דאין חשיב פשיון לבהרת שאינו מצטרף עמה וכמס"כ.

לאו כלום הוא, והרי האוס דדין לאחר הפטור לר"ע ולחכמים, והפשוט טהור.

יא) פ"ד מ"ז כנסה ופשתה פשתה וכןסה ר"ע מטמא כו', עי' לעיל סק"ה פירשנו דלאחר הפטור איירי וטעמי' דר"ע משום דהכניסה קובעת את מדת הבהרת כמו שהיא לאחר הכניסה, וכמו כניסה בסוף שבו, וכל שפוסה על מדה זו חשיב פשוט, דלאחר הפטור מה שכונס סתמא אין עמיד לחזור, וכן מצוה צראצ"ד פ"ד מטו"ל ה"ה דבתוך שבו לא יתכן שר"ע יטמא אבל לאחר הפטור ניחא, והיינו ע"כ מטעם זה, ומיהו התם משמע דאף בכנס ופשה ופשה וכןס באותו מקום קאמר וזה ל"ע דהא היינו הלך הפשוט, והנה פשה וכןס ע"כ היינו שכנס במקום אחר ולא שהלך הפשוט דבהלך הפשוט מודה ר"ע דמתן פ"א מ"ה וכמס"כ לעיל שם, ודכותה יש לפרש נמי כנס ופשה דהיינו שלא במקום שכנס, וכן מצוה צראצ"ד דר"ע לא פליג על מה דדרשין בתו"כ דכנס ופשה כאילו לא כנס ופשה וכןס כאילו לא פשה, ומיהו התם בשבוע ראשון ושי, אבל נראה דאף לאחר הפטור מודה ר"ע דכנס וחזר ופשה על מקום הכניסה, דהרי היא כמו שהיתה, דאית לן לפרושי כנסה ופשתה דומיא דפשתה וכןסה, דהיינו שלא במקומו דוקא, וא"ת אס טעמי' דר"ע משום דלאחר הפטור כל כניסה נחשבת קצב, א"כ כי פשה במקום שכנס נמי יחשב פשוט, וי"ל דכל שחזר למקומו מוכחא מילתא דכניסה עראי הוא.

ודאיתאן עלה יתכן לפרש דר"ע לטעמי' בכל אינך פלוגתא דבפירקין, דכיון דס"ל לר"ע דפשוט כאוס הלכך לעולם ראוי שיחזור למקומו, וכל שפשה במקום אחר והכניסה במקומה עומדת, ע"כ דהכניסה קצב, ויש לחושכו לפשוט כפשוט, אבל חכמים דסברי דלעולם הפשוט כנגע חדש דמי ואי לאו אוס הרי דינו להראות בתחלה, הלכך אין ממה ששינה מקומו ראוי דהכניסה קצב, והלכך לא חשיב פשוט.

ומ"מ נראה דר"ע מטמא אף בפשוט ממראה אחר שאינו מטטרף לאוס, דלר"ע כל פשוט כאוס, וכשהוא ממראה אחר דיינין לי' כאילו מקצת האוס שינה מראהו, והלכך אכתי הי' ראוי שיחזור למקומו אם הכניסה אינה קצב.

נראה דבהרת שהחלטה במח' או בש"ל כשיש זה כשי גריסים, והלכו המח' או הש"ל בזמן שיש זה כגרים ופטרוה, דשיעור פשוט לאחר הפטור הוא מכגרים אף לרבנן, דלמעוטי פלוגתא עדיף, וכיון דר"ע סבר דכל כניסה לאחר הפטור קובעת מדת הנגע לענין פשוט, נהי דפליגי חכמים עלי' בזה, אבל בשעת הפטור לית לן לחדש דפליגי עלי' חכמים, לומר שהיא נמדד שיעור הנגע לענין פשוט כפי מה שהי' בשעת החלט.

י) פ"ד מ"ח ט' י', בפלוגתא דר"ע וחכמים קרוב הדבר לומר דפלוגתא דר"ע וחכמים קרוב שחידשה תורה דדין הפשוט כדין האוס, דהרי מתפרשי קראי דפשוט, דהפשוט והנגע כחד חשיבי והכהן מחליט שניהם דדין אחד, אע"ג דהפשוט עדיין לא הוסגר והי' ראוי שהיה דינו להראות בתחלה, וכס"כ כשהפשוט ממראה שאינו מטטרף עם האוס, וגם זה דדין פשוט כמשנ"ת לעיל סק"ט, וס"ל לר"ע דיש להבין מזה דפשוט הוא כאילו שהנגע עזמו נתגדל, ואף כשהוא במראה אחר, יש לדון כאילו הפך חלק מן הנגע את עינו, ואם הלך האוס יש לדונו כאילו כל הנגע נשתנה למראה אחר, [דהרי היא כמו שהיתה כדתן פ"ד מ"ו], כללו של דבר הפשוט הוא האוס, וזה מתפרש דברי ר"ע בכל הני מתניתין. — ומ"מ בפשוט הרחוק בצגדים, או באדם להסוברים דאיכא, אפשר דמודה ר"ע דבהלך האוס יראה בתחלה [בנגע כגרים ופשה כגרים ועוד פשוט רחוק], וי"ע בזה.

וחכמים סברי דגזיה"כ הוא לטמא הפשוט כמו האוס, אבל לעולם האוס הוא דדין אוס והפשוט דדין פשוט, והלכך כל שנחסר מן הגרים של האוס ע"כ לטהר, דכל הסימן טומאה של הפשוט על האוס הוא, [וכמו ש"ל וכיו"צ], ואם יש מן הפשוט כגרים או כגרים ועוד תראה בתחלה.

ולדאמור בהרת כגרים לאחר הפטור ופשתה כגרים והלך האוס צין שהפשוט ממראה המטטרף לאוס צין שהוא ממראה אחר, לר"ע הרי הפשוט כדין האוס והרי הוא דדין לאחר הפטור, ולחכמים יראה בתחלה.

ואם לא הלך האוס אלא שחזר ונפרד מן הפשוט, נראה לכא' נמי דלר"ע שניהם דדין אחר הפטור, דכל שנתרצה ע"י פשוט הרי הוא כאוס, והר"ז בבהרת כשי גריסין שנתחלקה לאחר הפטור, ולחכמים האוס צדינו כלאחר הפטור והפשוט יראה בתחלה, אלא דכל כה"ג כיון שעל הפשוט תורת נגע הרי לר"ע ראוי להחליט שניהם מדין פשוט, ואף אי בעלמא ליכא פשוט הרחוק באדם, הכא שצא מן האוס ודינו כדין האוס לר"ע ע"כ לחשבו כפשוט, שהרי עכשיו שני גריסין דדין האוס, אבל א"א לומר כן, דגם אם היה כהן מחליט עד שלא נפרדו, הי' דדין לטהרן משנפרדו כדין הלך הפשוט כיון דאין בכל אחד מהן אלא כגרים, כס"כ עד שלא החליט, וע"כ ל"ל דפשוט שנפרד מן האוס בטל ממנו שם פשוט, ואף לר"ע יראה בתחלה, וכאילו איגלאי מילתא דהוא בהרת לעזמו ומה שנגע שעה אחת באוס מקרה הוא. — אם הפשוט הנפרד הוא פחות מכגרים [דהיינו שפשה בתחלה פחות מכגרים], הרי הוא כהלך הפשוט דפחות מכגרים

ואם כשתחזור תראה בתחלה דין הוא לטהרו, כמו בנקצת דמטהרו תוך ימי הסגר כמ"ש מרן זללה"ה ס"ח סק"י, וע"כ דאם תחזור תחזור לכמו שהיתה, וכיון דכל בהרת חדשה שצאה בימי הסגר דינה להראות בתחלה, הרי ע"כ דהלכה וחזרה בתוך ימי הסגר מחזקין דהיא שהלכה היא שחזרה, וזוהי למדנו דשער לבן שצא בתחלת ההסגר חוזר ומטמא גם כשהלכה וחזרה, כמבואר בפ"ק מ"ו דאם השחין והמכוה והצוהק חלקו בין השערות באמצע ימי ההסגר והלכו להם הרי השער לבן חוזר ומטמא, ולא חשיב שער פקודה.

וטעמא דמילתא נראה דהא דס"ל לעקצא בפ"ה מ"ג דשער פקודה מטמא, [עי' מו"ט שם], הוא משום דס"ל דהא דשער לבן קדם אינו סימן טומאה, הוא משום שלא נהפך ללבן מחמת הבהרת אלא סבה אחרת, וממילא אין לו ענין עם הבהרת וגם כשהבהרת מתרפא הוא ישר בתכונתו, לכך אינו סימן טומאה, אבל שער לבן שהבהרת הפכתו ללבן הרי הוא בתכונתו זו גם לענין בהרת אחרת, וכל שהבהרת השני מתרפא דין הוא שיחזור השער למראהו שקודם שהלכין, או שיגשור, וכל זמן שהוא קיים הרי הוא סימן טומאה, אי"ג גם עקצא מודה דאם חזרה שלא למקומה הראשון אף שהשער עדיין בתוכה דלא הוי סימן טומאה, ומוקי לקרא דולא שהפכתו חזרתה בהכ"י, אבל כשחזרה למקומה אמרינן דהיא היא, ואפשר נמי דיליף לה מתוך ימי הסגר, וס"ל דאין לחלק בתכונת הבהרת בין ימי הסגר לקודם הסגר, והרי גם צנחארכו הימים ולא חזר הכהן והסגיר נמי הלכה וחזרה הרי היא כמו שהיתה, וחכמים סבירי דכל בהרת היא בתכונה בפ"ע, ולכן יתכן שהבהרת השני מתרפא והשער ישר במראהו, ולכך אינו סימן טומאה אלא לבהרת שהפכתו, והלכך תוך ימי הסגר דחזין דיש לנו להחזיק בהבהרת שהלכה היא שחזרה, לכך שפיר משמש השער לבן לסימן טומאה גם לזו שחזרה, דבתכונות הבהרת הראשונה היא לכל מילי, ולא קרינא ב"י שהפכתו חזרתה.

ומב"ל הלן טעמי אין לנו מקור לחדש דשער לבן שצא בזמן שהבהרת הלכה דחשיב בהרת קדמה, דהא בזמן דליכא בהרת הרי ליכא, ואית לן להחזיק דנהפך השער ללבן מחמת סבה אחרת, וכמו כל שער לבן שקדם, ואינו כלל סימן טומאה, וכמש"כ לעיל שם, ואין לנו מקור לחדש דכח הבהרת קיים גם בזמן שהלכה, והרי פשיטא דגם עקצא לא קאמר דס"ל שצא בין בהרת לבהרת חשיב בהרת קדמה, ואין לנו להעדיף תוך ימי הסגר לרבנן משלא בימי הסגר לעקצא.

ונראה דגם בהלכה כהה וחזרה עזה או הלכה עזה וחזרה כהה הרי היא כמו שהיתה, דבכלל כהה ונעשית עזה דמתני' גם כשצאמצע הלכה, ולפ"ז גם שער

ובן פשוט להכ"מ והר"י קורקוס בפ"ח מטו"ז הי"ג דאין לחלק בשיעור החשוב פשיון בין אחר הסגר לאחר החלט ובתרווייהו אזלינן בתר שעת הפטור, וכל שמוסיף על מה שהי' בשעת הפטור אף שאינו מוסיף על מה שהי' בשעת החלט או ההסגר חשיב פשיון, ונתקשו שם כמה דלא חשיב הליכת השער שחור כפשיון לאחר החלט, וחשיב פשיון לאחר הסגר, ולכאורה י"ל דכל שער שחור שטיהר את הנגע הרי גם בהליכתו אינו מטמא, דאדרבה גם השער זהוב שנשאר עדיין, נמי אינו מטמא לכי"ע כדחנן פ"י מ"ח, וכנראה זה נלמד מקרא דנרפא הנגע טהור הוא, דאפילו הלך הש"ש עדיין ברפואתו קאי, והלכך לאחר החלט אפי' הלך הש"ש אינו נחשב כפשיון, אבל ש"ש שנמח בהסגר אינו משמש לטהר את הנגע, אלא דכיון דאף אם יפשה או ימח צו שער זהוב לא יטמא מחמת השער שחור ממילא אין מקום להסגירו, ולכך אינו חוזר להסגירו בשבוע שני, [אבל בתוך שבוע לא גרס הש"ש לפטור מהסגור], וכיון דהש"ש לא טיהרו, הרי הוא דדין קמת הראש ושפיר חשיבא הליכתו כפשיון, ועי' בזה לק' ס"ז סק"ב.

נראה דלענין כנסה ופשתה דלחכמים לא חשיב פשיון עד שיעור הכניסה, דאף בכנסה בתוכה [ובגוונא דליכא משום מחי' כגון שכנסה למראה בזהק וכיו"צ], מפחיתין שיעור הכניסה מן הפשיון, וזריך שתפשה יותר ממה שכנסה, דאף שאין הנגע פושה לחוכו, מ"מ לא גדל הנגע בתשבתו, ובשעה שכנס כנס מן הנגע, ויש להסתפק איפכא מאי כגון נגע כד' גריסין ובתוכו חלל כגריס וכנס מן הלד כגריס ופשה לתוכו כגריס, אם יהא שיעור פשיונו כגריס ועוד, או במשהו.

פ"ד מ"ז הלכה וחזרה כו' לאחר הפטור תראה בתחלה, אם הלכה כולה וחזרה, או שהלכה קימעה קימעה ולא נשאר בה כגריס בין הליכה להליכה, לכי"ע תראה בתחלה, אבל אם הלכה קימעה קימעה ובאופן שכל הזמן הי' בה כגריס, לכאורה לר"ע לקמן במ"ח ט' י' דהפשיון כאוס, ראוי להיות דהרי היא כמו שהיתה, ואף לחכמים יש מקום לדון דעד כאן לא אשכחן דס"ל דהפשיון אינו דדין אוס אלא כשפשה שלא במקום האוס, אבל במקום האוס לא שמענו, ולעיל כתבנו דאף לר"ע דכנסה ופשתה טומאה, היינו רק בפשתה שלא במקום שכנסה, אבל במקום שכנסה לא חשיב פשיון דאמרינן הליכה עראי הואי, ושמה אף חכמים ס"ל האי סברא, ומ"מ יותר נראה דלחכמים אף כה"ג תראה בתחלה, וז"ע.

יב) פ"ד מ"ז הלכה וחזרה בסוף שבוע הרי היא כמו שהיתה, נראה דדין זה נלמד מעיקר דין הסגר וכמש"כ לק' ס"ד סק"ג, דבכלל דין הסגר שאם הלכה הבהרת תוך ימי הסגר אין מטהרין אותו,

עלמה לא הי' כגרים אלא צירוף המחי' בזה מטרה ר"ש, דקרינא צי' הפכתו המח' נמי.

ולמש"כ יחא מש"כ הר"ש צרישא דמתני' דזהרת כגרים וזה מחי' כעדשה דזהרת כגרים בלא המח' דהיינו עשר עדשות צין הכל, ובפשוטו קשה דמאי מהני עדשה עשירית בזמן שהמחי' באמצע וליכא גע"ג עדשות בשום מקום, אבל למש"כ יחא דאע"ג דבלא מחי' לא חשיב זהרת כגרים בכה"ג, מ"מ בזמן דאיכא מחי' חשיבא זהרת כגרים לענין דהפכתו זהרת כגרים, וכל מה שפירש הר"ש דאיידי דליכא כגרים בלא המח', היינו כי היכי דיודה ר"ש כשהשער לנן בזהרת, דמדקתני שהש"ל במחי' מכלל דבזהרת טמא, וכדקתני סיפא זהרת היא ומחיייתה כגרים לגלוי דרישא איירי אף דליכא בזהרת כגרים בלא המח'.

נראה דלא סגי בזה שהי' בזהרת כגרים בשעה שגולד השער לנן, אלא צריך שיהא זה עכשיו כגרים, דבשעה שרק היא ומחיייתה כגרים אינה טמאה מחמת הש"ל כיון שאין בזהרת כגרים, ואח"כ כשהלכה המח' ונעשית בזהרת כגרים הו"ל שער פקודה, והיינו דקתני שאם יש במקום ש"ל כגרים, ולא שאם הי', ומיהו אפשר דכיון דכל הזמן בזהרת טמאה אף שהחלפה טומאתה מש"ל למחי', דלא חשיב שער פקודה, ונ"ע.

נראה דאף בעוד המח' קימת אין הש"ל מטמא לר"ש, ונפ"מ שאם הכהן טימא מחמת הש"ל דלא עשה כלום, דהא צריך שידע בזה מטמא כמבואר בתוספתא פ"ב והוצאה בר"ש פ"ה מ"ד דגם כשיודע שמחליט מחמת שער לנן, אלא שאינו יודע איזו שערות הפכתו בזהרת, דאינו מטמא, א"כ כש"כ שצריך שידע אם מטמא מחמת ש"ל או מחי' או שניהם.

ב) ויש לעי' מ"ט דרבנן דמטמא, והא סתמא דמילתא אין המח' הולכת כולה כאחד, וכשהלכה חצי עדשה ממנה דין הוא לטהרה, כרבנן דפליגי עלי' דר"מ בתוספתא פ"ב הוצאה בר"ש פ"ו מ"ג דזהרת וזה מחי' פחותה מכעדשה אינו מסגיר, וא"כ הו"ל שער פקודה כרבנן דפליגי עלי' דר"ע דפ"ה מ"ג, ואמאי מטמא רבנן בהלכה המח'.

ואפשר דהא דזהרת וזה מחי' פחותה מכעדשה אין נזקקין לה לרבנן, הוא מכא ספק, דשמא מחי' זו אין עתידה לגדול לכעדשה, וגם אינה עתידה להפך לזהרת, וצריכות היא, והלכך טהרה רחמנא, אבל כשהזהרת ומחיייתה וש"ל שזה כבר הוחלטו לטומאה, הרי גם כשהמחי' נהפכת קימעה קימעה לזהרת, לא מחזיקין לה לצריכותא, אלא כחזרת לזהרת שזה שורשה, והרי היא בחזקת טמא, ולא חשיב שער פקודה, וכמו בחזרה צ"ל ממחי' לזהרת, ואף אם נימא דמ"מ אם

לנן שנעשה בעודה כהה משמש כסימן טומאה כשהיא עזה, ולפ"ז גם שלא בימי הסגר זהרת כהה שקדמה לשער לנן ונעשית עזה, הוי סימן טומאה גם לעזה ולא קרינא צי' שהפכתו חצירתה, ואף אם שינתה למראה שאינו מנטרף עם המראה הראשון, כל שהוא מד' מראות, כמו לענין הלכה וחזרה דמתניתין, אבל המלבי"ם בפירוש התורה כתב דשער לנן שצא בזהרת חשיב שער פקודה אם נהפכה הזהרת לשאת, דקרינא צי' הפכתו חצירתה, ונ"ע.

סימן ד

א) פ"ד מ"ו זהרת היא ומחיייתה כגרים כו' ר"ש מטרה מפני שלא הפכתו בזהרת כגרים ומודה שאם יש במקום שער לנן כגרים שהוא טמא, בחי"ט כתב דאחי לאשמועינן אע"ג דספק מי קדס, וכת"ק דשלהי פירקין, והדבר דחוק טובא, והרי מפורש במתני' דזהרת פחות מכגרים הפכתו, ומבואר דזהרת קדמה, גם יש לדקדק אמאי לא קתני ומודה שאם יש בזהרת כגרים שהוא טמא, ועוד דמהא דקתני צרישא זהרת היא ומחיייתה כגרים כבר שמעינן דאם יש זה כגרים בלא מחיייתה מודה ר"ש, וגם הרי מפורש קאמר ר"ש מפני שלא הפכתו זהרת כגרים, ומבואר דאם הפכתו זהרת כגרים טמא.

והנה מבואר ברמב"ם פ"א מטו"ז ה"ח דגרים של נגעים אין האורך משלים לרוחב, וצריך דוקא שיהא זו תשע עדשות ברצוע, ולפ"ז אפילו זהרת מרובע של חמש עדשות על חמש עדשות ויש באמצע מחי' פחותה מכעדשה או זוהק הר"ז נידון כנגע פחות מכגרים כיון שאין כאן רצוע של נגע ג' עדשות על ג' עדשות, ולפ"ז אפשר לפרש דהיינו ומודה שאם יש במקום שער לנן כגרים שהוא טמא, דר"ל מקום שער לנן כמות שהוא שהמחי' מבוצרת בו, אם יש בו כגרים, אע"פ שאין לזה תורת נגע כגרים בלא המח', אפ"ה מודה ר"ש דחשיב הפכתו זהרת כגרים, ואי הוי קתני ומודה שאם יש בזהרת כגרים הוי מפרשינן דהיינו שיש על הזהרת דין זהרת כגרים והיינו צי"ש זה גע"ג עדשות בלא הפסק, לכך קתני אם יש במקום שער לנן כמות שהוא כגרים, אף שאין בו גע"ג עדשות אפ"ה טמא.

וטעמא דמודה בזה ר"ש יש לפרש משום דכשהמחי' קיימת הרי דין הזהרת כיש זה כגרים מרובע דהא המח' משלימה לכגרים, והלכך כשיש בזהרת עמה כגרים, הרי כל הגרים הזה נמי צדין גרים מרובע כדינו, ונמא שקדמה זהרת כגרים לשער לנן, ורק כשצבהרת

כשהש"ל בא בזמן שהלכה נמי חשיב בהרת קדמה ע"ש], וז"ע, אח"כ ראיתי בזהגרי"א הנדפס בסוף המסכת בפ"ה מ"ג שכתב דגם בהלכה וחזרה בתוך ימי הסגר חשיב שער פקודה לרבנן ע"ש.

אח"כ ראיתי דמחמ"י פ"ק מ"ו מבואר כדברי מרן זללה"ה וכמש"כ שם בס"ג ס"ק י"ב, דהא קמני התם דנולד שער לבן בתוך ימי הסגר ואח"כ חלקן השחין או הצהק והלכו להם דמטמא בש"ל, הרי ללא חשיב שער פקודה אף שהי' טהור מחמת השחין או הצהק, וע"כ דתוך ימי הסגר דיינין כאילו הגגע קיים כל הזמן, ומ"מ למש"כ לעיל סק"ב דלענין שער פקודה גם כשהלכה המחמ"י קימעה קימעה לא חשיב ש"פ, אע"ג דכשהיתה פחות מכעדשה הי' דין הגגע להטהר, תו י"ל דה"נ רק לענין ש"פ אמרינן דמטמא, אבל אכתי לא שמענו כשבא השער לבן בזמן שהבהרת הלכה אם חשיב בהרת קדמה, דלענין ש"פ הנידון אם חשיב הפכתו חצירתה, וספיר אמרינן דהיא היא ולא חצירתה, אבל ש"ל שבא בזמן שהבהרת איננה י"ל דחשיב ש"ל קדם, וכמ"ק מהא דקמני מחמ"י הלכה וחזרה הרי היא כמות שהיתה ולא קמני כאילו לא הלכה, ועי' לעיל ס"ג ס"ק י"ב.

פ"ה מ"א מי שהיתה זו בהרת כגריס והסגירה בסוף שבוע והרי היא כסלע ספק שהיא היא ספק שאחרת באה מחמתה טמא, כבר פירש הגרי"א בא"ר דהנידון שמה הגגע אינו במקום שהי', והדבר מוכח מגופא דמחמ"י דמחפרש שבראית הגגע נעשה הספק הזה אם היא היא או שזו אחרת, ולא שאירע מעשה המספק לן, ואם הנידון אם הלכה וחזרה למקומה או שהיא כל הזמן במקומה, אין מקום לספק הזה מחמת הראי', א"ו הספק הוא אם חזרה למקומה או לא, ומחמת מראה וגדלותה נולד הספק דשמה אינה במקומה הראשון, ועוד מוכח כן דהא תנן בפ"ד מ"ז דהלכה וחזרה הרי היא כמות שהיתה, והיינו עכ"פ לענין עמדה בעיני' ולענין פשיון, וא"כ גם כשהיא אחרת שבאה מחמ"י הרי היא טמאה, א"ו אין הנידון שמה הלכה אלא הנידון אם חזרה למקומה, וגם סתמא דמילתא אם היא במקומה אין מקום להסתפק שמה הלכה וחזרה, דמהיכי תיתי, וגם לפ"ז הי' ראוי לומר ספק שהיא היא ספק שהלכה וחזרה, ואף אם פשיון הרחוק מטמא גם באדם, הכא אם לא חזרה למקומה הרי הלך לו האדם.

ד) פ"ה מ"ד כל ספק נגעים בתחלה טהור כו', בר"ש הביא דבתו"כ יליף לה מקרא וטמא הכהן אמו נגע היא את הודאי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק, ולכאורה אם כל ספק מה"ט לקולא מהיכי תיתי שיטמא את הספק דאיטריך קרא למעוטי,

הכהן רואה אותה במח"י פחותה מכעדשה ע"כ יטהרנה אף כשהיא בחזקת טומאה, מ"מ אם עד שלא טהרה חזרה לבהרת אמרינן דאיגלאי מילתא דחזרת לבהרת ולאו בריותא היא והרי היא בטומאה, ולא חשיב שער פקודה, ויותר הי' נראה דכל מח"י שכבר הטטרפה לבהרת לטמאותה הרי היא כבהרת, ובהפיכתה ממח"י לבהרת לא דיינין בהלכה הבהרת, ואף כשיראה הכהן בשעה שאין במח"י כעדשה לא יטהרנה, וזה מודים חכמים לר"מ דגם מח"י פחותה מכעדשה מטטרפת, ומרן זללה"ה בס"ד סק"ה כתב לפרש מחמ"י בהלכה המחמ"י בצ"א וז"ע.

ויותר נראה דיש לן לדקדק ממחמ"י דכה"ג שהבהרת קדמה לש"ל ואח"כ הלכה המחמ"י קימעה קימעה, דכה"ג לא חשיב שער פקודה ללא קרינא ד' שהפכתו חצירתה, אע"ג שכשנחמטה המחמ"י מכעדשה הי' ראוי לטהר, דמ"מ אמרינן דבהרת זו היא שהפכתו לש"ל, וז"ע.

ג) פ"ד מ"ז הלכה וחזרה בסוף שבוע הרי היא כמות שהיתה, דין זה נלמד מעיקר דין הסגר דמשמע דאין לנו ענין שנעשה באמצע השבוע, וכל שבסוף שבוע הגגע עומד בעיניו דינו שזה כמו זה שכל השבוע עמד בעיניו, ואין לנו ענין במה שהלך וחזר, ונראה דכל זה לענין הגגע במצב שהוסגר, שזה שפיר נלמד מדין הסגר, אבל אם הלך הגגע ובא שער לבן במקומו ואח"כ חזר הגגע, והרי בסוף שבוע יש בו שער לבן, לא נדונו כקדמה בהרת, כיון שידענו שקדם שער לבן, דלענין דיניי המסתדשים בתוך ימי הסגר לא אמרה תורה שיש לדון כאילו הבהרת קיימת, דכל שהלכה הרי הלכה, ורק לענין דיני הסגר אין נפקותא במה שהלכה, וכן אם בא שער לבן עד שלא הלכה הבהרת ואח"כ הלכה וחזרה ובסוף שבוע הרי זה שער לבן, נדונו כשער פקודה כיון שהבהרת הלכה, דרק לענין דיני הסגר אמרה תורה דאף שהבהרת הלכה וחזרה נמי הוא נשאר צדינו, ונהי דבסתמא אם מנאנו שער לבן בסוף ז' אמרינן דבהרת קדמה ולא חיישינן שמה הלכה וחזרה, אבל אם ראינו שהלכה הרי ע"כ לדון בהליכתה לענין השער לבן שנחדש בתוך הסגר, וממנות הסגר אין לנו ללמוד לענין זה כלום.

אבל מרן זללה"ה בס"ג סק"ל פשוט לי' דאם בא שער לבן בתוך ימי הסגר ואח"כ הלכה הבהרת וחזרה ללא נדונו כשער פקודה, דגם לענין זה אמרינן דהלכה וחזרה הרי היא כמות שהיתה, ונלפ"ז אף אם הש"ל הגיע בשעה שהלכה נמי יש לדנו כבהרת קדמה, וז"ע למה נקט ז"ל רק בגולד ש"ל ואח"כ הלכה וחזרה ולענין שער פקודה, שו"ר שם ס"ק י"ב כתב אמנם דאף

מספק, הרי דינו לטהרו בודאי מדין הסגר, אבל כבאן שהוא בלא"ה מוחלט י"ל שאין מטהרו מספק מן ההסגר, ורק לכשיטהר גם מן המוחלט יטהרו גם מדין הסגר מן השני, ונראה דכיון דאין כאן טומאת הסגר בודאי, דשפיר מטהרו אע"פ שאינו יודע איזה נגע, הא למה זה דומה לנגע שעמד ב' שבעות שנחשב כנגע שכבר עמד ב' שבעות ונטהר, דשפיר מטהרו אף שאינו מכירו, וקרינא ב' את הודאי הוא מטהר.

(ה) פ"ה מ"ב החליטו בשער לבן הלך שער לבן וחזר שער לבן וכן במח' כו', יש כאן חידוש, דאם הלך מקצת הבהרת עד שנחמטטה מכגריס וחזרה, הנה הוא בדין שער פקודה דר"ע לקמן מ"ג, ואף בשער לבן שצא לאחר שחזרה הבהרת לכגריס, וכן במח' כה"ג נראה דלריך שיטהרנו הכהן מן הנגע הראשון ויחזור ויטמאנו בנגע השני, דבהרת שהלכה וחזרה תראה בתחלה, ואף שאין הכהן יכול לראות עכשיו שהבהרת הלכה, מ"מ יש לו לטהרה ע"פ עדות שהלכה, דאל"כ שער פקודה דר"ע כיצד יטהר הלא עכשיו אינו רואה שהלכה, וע"כ דקיי דעדות בזה, דלא משמע דר"ע דר"ע היינו דוקא עד שלא טימאה הכהן, או כשהכהן עזמו ראה שהלכה ולא הספיק לטהרה עד שחזרה, ויעי' בספר מרן זללה"ה ס"ד סק"ד], ואשמעינן התנא דהלך ש"ל או מח' או פשיון לא דמי להלכה הבהרת, והרי היא כמות שהיתה בטומאתה וא"ל לטהרה ולחזור ולטמאה, ובתו"כ יליף לה מקרא דאם פשה תפשה דאפילו הלך הפשיון וחזר הפשיון הרי היא בטומאתה, ודכוותה בש"ל ובמח'.

ויש לעי' הלא כל נגע שהחליטו כהן אפי' הלך הנגע הרי הוא צהחלטו עד שיטהרנו כהן, ואפי' כמה שנים, כדתינא בתוספתא פ"א ופסקה הרמב"ם בפ"ט ה"ג, וא"כ פשיטא דהרי היא כמו שהיתה שהרי לא טהרה כהן, ואפי' אין הש"ל והמח' החוזרים מטמאין, מ"מ הוא בדין מוחלט מחמת הש"ל והמח' הראשונים, ולא משמע לומר דאשמעינן רק שאין על הכהן לטהרו וממילא נשאר בדינו, וי"ל דמתניתין אשמעינן דאפי' טהרו הכהן מחמת הסימני טומאה הראשונים, אפי' הרי הוא כמות שהי', דהסימני טומאה החוזרים צומחלט שהבהרת קיימת מטמאין אפי' בלא כהן, והרי הנגע טמא, וממילא אין טהרת הכהן כלום, שהרי טיהר את הטמא, [ואפשר דאיכא נפ"מ אם נימא דהכהן המטהר לריך שידע כמה היתה טומאתו], ואי לאו מתני' הוי אמרינן דסימני טומאה החוזרים לריכס כהן לטמאותם, וכל שלא טימאם כהן אינם מטמאין, והלכך אם טהרו כהן מהסימנים שהלכו הי' טהור, וכמו בהלכה מקצת הבהרת כמש"כ, ועי' לעיל ס"ג סק"ט פירשנו בע"א בטעמא דהרי היא כמו שהיתה.

ואפשר דבא לומר דאם טימאו מספק ואח"כ הוצרך דהי' ראוי צאמת לטמאותו, דמ"מ הוא טהור, דמספק א"א לטמאות, א"כ דבא לומר דמטהרו מטומאת הסגר, דהא קרא במוסגר איירי, והוי ס"ד דנהי דאינו מטמאו מספק, אבל גם לא יטהרו וישאר בדין מוסגר, קמ"ל דאינו מטמא את הספק כאילו ודאי א"א לטמאותו וממילא יטהרו מדין מוסגר.

וקרא דאת הודאי הוא מטהר ואינו מטהר את הספק, אשמעינן דהכהן משאירו בטומאת ודאי ואינו מטהרו מספק, וכל שלא טהרו הכהן הרי הוא בטומאתו בחזרת ודאי, ואף בשנים שאחד מהם ודאי טהור נמי אין מועיל טהרתו מספק וכגוונא דמתניתין במ"ה בנוקק לטומאה.

ולפ"ז נראה דהא דמטמאין לעיל במ"א בספק שהיא היא ספק שאחרת בזה תחתיה, ע"כ מטמא דלא חשבינן ל' כספק וכמ"ש הרא"ש דאוקמה אחזקתה ולא הלכה, דכל שהוא ספק הרי גזיה"כ שאינו מטמא את הספק, וכן בספק בהרת קדמה ספק שער לבן קדם לת"ק בסופ"ד דמטמא, יש נמי לפרש דבאדם ששערותיו שחורות יש להחזיק דבהרת קדמה והיא הפכתו לשער לבן, ולא חשיב כספק, כמ"ש הר"ש סופ"ד, ובגרמני וזקן אמנם לפ"ז לכו"ע טהור, וכמ"ש החו"ט סופ"ד בשם ק"א, או כמ"ש הר"ש שם דאיירי בידוע דחזי גריס בהרת קדמה וכה"ג יש להחזיק דגם בחזי גריס השני הבהרת קדמה, ודברי הרמב"ם בפ"ב ה"ט שכתב דיראה לי שטומאתו בספק, ז"ע דא"כ הא דרשין את הודאי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק, ומדרבנן אין ראוי כאן לגזור דעלול לבא לידי חולין לעזרה, ועי' חו"ט שם, וז"ע.

שם במשנה בסוף שבע בזה כסלע וזה כסלע ואין ידוע באיזה מהם פשה בין באיש אחד בין בשני אנשים טהור כו', היינו דמטהרו גם מטומאת הסגר, דאינו יודע על איזה נגע יש להסגירו שנית, ואין מסגירו מספק, והרי הוא מטהרו מהסגר ראשון, [דגם טהור מחוץ הסגר לריך שיטהרנו הכהן כמ"ש הרמב"ם פ"ט ה"ג].

ויש להסתפק בגוונא דתוספתא שהציא הר"ש במ"ה צאמת מוחלטת ואחת מוסגרת כגון דבזו כגריס ובזו כסלע ובסוף שבע שני שניהם כסלע והחליט זו שפשתה ולא הספיק לפטור האחרת עד שנחשב, אם פוטר השני מדין הסגר כדין עמדה ב' שבעות, או דכיון דהוא מוחלט אינו נזקק לטהרו מדין הסגר כשהוא מסופק על איזה נגע, דגם לטהר מדין הסגר י"ל דדרשין את הודאי הוא מטהר ואינו מטהר את הספק, אלא דלעולם בנחשב כיון שאינו יכול להסגירו שנית

הסגר, וכן לאחר הפטור, אבל בעוד שהוא מוחלט בסימני טומאה י"ל דאין הפשיון מעלה או מוריד, ואינו משמש כסימן טומאה, וכמו בתחלה, ואף כשנולדה מחי' לאחר הפטור ואח"כ פשה הי' מקום לומר דאין הפשיון סימן טומאה, והיינו דקמ"ל דאם בסוף שבע י"ש זה מחי' ופשיון טמאה מפני שניהם, ואם הלכה המחי' טמאה מפני הפשיון, ולפ"ז דוקא נקט הכא מחי' ופשיון וש"ל ופשיון, אבל מחי' וש"ל פשיטא דתרוייהו מטמאין, ולא אינטריך למיתניניהו, ורק לעיל חני להו משום פלוגתא דר"ש ורבנן, ועי' ר"ש, ועי' ברא"ש לק' פ"ו מ"ב שכתב דאינטריך לאשמועינן התם דבהרת ובה מחי' כעדשה דאם רבחה המחי' טמאה משום פשיון משום דק"ד דצמחלט לטומאה אין פשיון סימן טומאה ע"ש.

(ו) פ"ו מ"ב בהרת כגריס ובה מחי' כעדשה רבחה בהרת טמאה, פר"ש דפסחה מבחון טמאה משום פשיון, והנה אין פשיון מטמא בתחלה, והסגר לא הי' כאן, ויש לפרש דהכאן החליטה מחמת המחי', ואח"כ רבחה, ואשמועינן ללאחר החלט טמאה פשיון ולא חשיב בתחלה, ואפי' בעוד הסימן טומאה זו, ועד השתא לא למדנו דפשיון מטמא אלא בסוף שבע ראשון או שני או לאחר הפטור, [וההיא דלעיל פ"ד מ"ו שכתבנו סק"ה, אפשר לפרש כשהפשיון הי' בסוף שבע של הסגר, או לאחר הפטור], ונפ"מ כשהלכה המחי' דטמא מפני הפשיון, וברא"ש פירש דהחידוש הוא דגם בנגע טמא הי' פשיון סימן טומאה, ולפ"ז אף לאחר הפטור אם נולדה מחי' ואח"כ פשיון אינטריך לאשמועינן דהפשיון חשיב סימן טומאה, ולכאורה טפי חידוש הוא לאשמועינן דלא חשיב כפשיון בתחלה, אבל לאחר הפטור י"ל דפשיטא דאף בנולדה מחי' או ש"ל אחתי פשיון נמי סימן טומאה.

ועוד יש כאן חידוש דבהרת שאין זה כגריס אלא עם מחייתה נמי מטמאה בפשיון, אע"ג דגם לאחר שפסחה אין בהרת עכמה כגריס, ונמצא דגם המחי' מטמאה בפשיון.

שם רבחה המחי' טהורה [כג' הראשונים ז"ל] נתמעטה טהורה, נראה דעיקרה דמחני' לאשמועינן דמבזרת דמחי' צריך שתהא מקפחה בהרת ברוחב שתי שערות, דממה ששינוי דלריך שתהא מבזרת אחתי לא שמעינן דלריך דוקא שיעור שתי שערות, והיינו לאשמועינן דבהרת כגריס עם המחי' כעדשה הי' כל ז"ל כל שהוא של המחי' מטהרתה בין אם רבחה ובין אם נתמעטה, ולאחר ששנה התנא שיעור הבהרת שנה גם שיעורה עם המחי'.

שם מ"ג בהרת כגריס ובה מחי' פחותה מכעדשה רבחה בהרת טמאה כו', הרא"ש הוכיח

ונראה דסימני טומאה החוזרים מטמאין אפי' חזרו צלילה, ואפי' עד שלא ראם מי שכשר לראות, דכיון דאין צריך כהן לטמאם, הרי הדבר תלוי רק בצמחיתם, וכל שהם בצמחית סימני טומאה הרי הם מטמאים.

שם בתחלה בסוף שבע ראשון כו', אשמועינן דפשיון מטמא בן יומו כדאיתא בתוספתא וכמ"ש ברא"ר כאן, דאם החליטו בשער לבן והלך שער לבן זו ביום הרי הוא מטמא בפשיון, ואף כשעדיין לא טהרו הכהן בהליכת השער לבן, [דאף בעוד השער לבן זו הוא מטמא בפשיון, כמבואר פ"ד מ"ו ופ"ו מ"ב, אלא דליכא נפקותא אלא כשהלך הש"ל].

שם החליטו בפשיון הלך הפשיון וחזר הפשיון וכן בשער לבן כו', מש"כ הר"ש דלא נקט מחי' משום דבעי מבזרת קשה דמהיכי תיחי י"ש לפרש דהמחי' בזה במקום הפשיון, גם כבר הק' הרא"ש דא"כ במחי' נמי לא הו"ל למינקט פשיון שאין הנגע פושה לחובו, ובפיה"מ כתב משום דזימנין שהמחי' ממעטתה לבהרת מכגריס, ונראה כונתו דבריטא שהחליטו בש"ל או במחי' מיתוקם שפיר בנגע גדול, אבל סיפא דהחליטו בפשיון סתמא מתפרש בנגע כגריס, דכולה מחני' וקראי מתפרשי בנגע כשיעורו בתחלתו דהיינו כגריס שמסגירו ואם פשה מחליטו, וזה ע"י המחי' זימנין דמתמעט מכגריס, ואפשר דכונתו שאין המחי' מטהרה בצ"א גם מבחינת גודלה כעדשה, וגם מבחינת מראה, דכשחזרת מבזרת לבשר חי הרי היא באמצע כמראה צוהק שכן דרך הלבוניות לדהות קימעה קימעה, וכן בגודלה אינה מתחלת מיד כעדשה אלא קימעה קימעה, ובאלו האופנים הרי נתמעטה בהרת מכגריס, ואינה כמות שהיתה, וצריך לטהרה מן הפשיון הראשון ולטמאה מחמת המחי', ולכך השמיט התנא מחי'.

מש"כ הרא"ש דנפ"מ לענין שני קרבנות, דוגמא בעלמא נקט, דהא מלורע מביא קרבן אחד על נגעים הרבה כדחנן כריתות ט' ב', וברמב"ם פ"ה ממחור"כ ה"ח והוא מתוספתא פ"ט ועי' מש"כ בזה מרן זללה"ה בסי' ד' ס"ק ט"ו, ובפשוטו נפ"מ אם צריך שהכהן יראה ויחזור ויטמאנה, ואם יכול לטהרה מש"ל הראשון, ואם צריך לטמאה מחמת השני שפיר משכח"ל גם שני קרבנות כשטיהר מן הראשון ולא טימא מחמת השני.

פ"ד מ"ז בהרת ובה מחי' ופשיון הלכה המחי' טמאה מפני הפשיון כו', נראה דאינטריך לאשמועינן דפשיון הי' סימן טומאה אף צמחלט מחמת מחי' או ש"ל דהא פשיון בעצמו אינו סימן טומאה, שהרי אינו מטמא בתחלה, ואף לאחר הסגר אינו מטמא אלא"כ פושה בסוף שבע, וא"כ גזיה"כ הוא בהלכות

ומסגירה, ומיהו י"ל דלמנע פוטרה ושמה תפשה לאחר הפטור קאמר, אבל כבר הוכיח כן מרן זללה"ה בס"ד ס"ק כ"ג, ודברי התו' בחולין י' ב' ז"ע].

כתב הר"ש נתמעטה טהורה ואפי' היתה מחי' כעדשה א"נ אפי' היא ומחיתה כגרים טהורה כיון דאין מחיתה כעדשה, ור"ל דאפשר לפרש נתמעטה טהורה אפי' כשע"י מיעוט זה נעשית המחי' כעדשה, ואיירי שע"י המיעוט אין צהרת ומחיתה כגרים ולכך טהורה, [ואף כשיש בהם כגרים אם במקום אחד אין צהרת שחי שערות כנגד המחי' הר"י כאין בהם כגרים], א"נ דיש צהרת ומחיתה כגרים, ואיירי שאין צהרת כעדשה ולכך טהורה.

שם נתמעטה ר"מ מטמא, כתב בא"ר דדוקא צמחי' פחותה מכעדשה ס"ל לר"מ דהנגע פושה לתוכו, אבל צמחי' כעדשה גם לר"מ אין הנגע פושה לתוכו, דכיון דהמחי' סימן טומאה הרי כשהצהרת פושה לתוכו הוא סימן לרפואה ולא חשיב פשיון, דאל"כ הלכה המחי' לר"מ היכי משכח"ל הרי לעולם טמאה משום פשיון, וז"ע דכל שאין צהרת ומחיתה יותר מכגרים הרי פשיטא ד"ל דאין כאן פשיון, דאין פשיון בתוך גרים, ושפיר משכח"ל הלכה המחי' צהרת היא ומחיתה כגרים ומחיתה כעדשה, וז"ל דלא משמע דלא משכח"ל הלכה המחי' אלא צהרת מלומצת היא ומחיתה כגרים, וכל שהיא ומחיתה יותר מכגרים הרי כשהלכה סוף המחי' כבר ה' צהרת כגרים ופשה למחי', וע"כ דאין פשיון למחי' שהיתה כגרים אף לר"מ, וגם דעת הגר"א דאף כגרים מלומצת אפשר שיהא צדין פשיון, ע"י ציזאורו בחוספתא פ"ג וצנדפס בקוף המסכת, אבל בר"ש פ"ד מ"י כתב בפשיטות צהרת שטהרה מתוך החלט מחי' דלא חשיב פשיון למ"ד דאין הנגע פושה לתוכו, ומבואר דלמ"ד דהנגע פושה לתוכו שפיר חשיב פשיון אף למחי' כעדשה, וכן בחו"ט צמ"צ הביא דברי מהר"ם דאם מתני' דהתם איירי כשיש צהרת כגרים בלא המחי', א"כ נתמעטה המחי' טמאה לר"מ משום פשיון, הנה פשוט ל' דלר"מ אף צמחי' כעדשה הנגע פושה לתוכה, ולדעת הא"ר ז"ל דכל שהיתה פעם כעדשה שוב אין פושין לתוכה, דהא לעולם כשנתמעטה מכעדשה הרי המשהו השני כבר פשה לפחות מכעדשה.

הא דשנה התנא פלוגתא צמחי' פחות מכעדשה הוא לרבותא דחכמים דאף בזה אין הנגע פושה לתוכה, והיינו מהיקישא דנתק כמ"ש צפיה"מ, ואילו הו' נקט לה צמחי' כעדשה ה' מקום לומר דה"ט דאין פושה לתוכה משום דהפשיון ריפוי וכמ"ש הא"ר, ולר"מ יש חידוש גם בצחות מכעדשה דהא לדידי' מנטרף לכגרים, והו"ל כזהרת, ואפ"ה ס"ל דפושה לתוכה.

דאיירי שיש צהרת כגרים מלבד המחי', דאל"כ אינו צר הסגר לרצנן וכי רצתה הצהרת הו"ל פשיון בתחלה, ולפ"ז אם באנו לפרש מתני' כר"מ דחוספתא צהרת ובה מחי' פחות מכעדשה יסגיר, שפיר מיתוקמא מתני' ביהא ומחיתה כגרים, אבל מהא דקתני סיפא דנתמעטה המחי' ר"מ מטמא משום פשיון, הרי מוכח דאיירי ביש צהרת כגרים בלא המחי', דאל"כ אכתי אין כאן פשיון דהא עם המחי' אין כאן אלא כגרים.

ולבאורה אין שום חידוש בהך רישא דכבר שנינו צהרת כגרים מסגירין ואם פשה טמאה ואם נתמעטה טהורה, וז"ל דלא נקטה אלא אגב סיפא דמחי', א"נ שמה לדיוקי דדוקא ביש צהרת כגרים בלא המחי' [דהא מוכח מסיפא דבהכי איירי וכמש"כ] רצתה טמאה, אבל לא כשהיא ומחיתה כגרים ולאפוקי מר"מ דחוספתא, ומתפרש נתמעטה הצהרת מכגרים אע"פ שיש בה עדיין כגרים עם מחיתה טהורה ואין מסגירין אותה, ע"י להלן, ברם כ"ז אם נימא דמתני' מיתוקמא כשיש צהרת כגרים מרובע מלא ואין המחי' בתוכה, ואיירי כשהצהרת יש בה כט"ו עדשות חמש על רוחב שלש והמחי' צרביעית, אבל אם נימא דמתני' מתפרשת כדרך צהרת ומחי' דעלמא דהיינו כחשע עדשות והמחי' באמצע, ובכאן שהצהרת ענמה יש בה כגרים מיתוקם שיש צהרת מעט יותר כשיעור המחי', הנה יש כאן חידוש גדול, דאע"ג דבעלמא צעינן כגרים מרובע, ואם ה' בזהב באמצע או שחין הרי אפילו יש צהרת כשיעור גרים לאו כלום הוא דצעינן כגרים מרובע בלא חלל, אבל מחי' שאני ואף שאינה כעדשה ולא הו' סימן טומאה ואינה מנטרפת, אפ"ה אינה מקלקלת את הגרים של הצהרת וחשיבא צהרת כגרים, ועד כאן לא פליגי רצנן עלי' דר"מ אלא שאין המחי' מנטרפת לשיעור גרים, אבל מודו שאינה מפקדת, וז"ע בזה, [ועי' ברא"ש שכתב דאם רצתה המחי' יותר מכעדשה טהורה דאינה מצוורת, ומשמע דלא איירי צהרת כט"ו עדשות, ואף דגם לזד דהמחי' אינה מקלקלת, נמי אכתי ביותר מכעדשה גם שפיר משכח"ל שמהא מצוורת כיון שצהרת ענמה יש כגרים, מ"מ אם קגי במשהו, איכא למימר דל"ד משהו יותר מכעדשה, אבל אם איירי כט"ו עדשות קשה].

שם נתמעטה טהורה, ע"כ ר"ל דאף אין חוזר להסגירה, [ולא הו' דומיא דחכמים מטהרין דסיפא דהיינו רק שאינו מחליט], דאם רק שאינו מחליט מאי איריא נתמעטה הרי אפילו עומדת צעינה אינו מחליט, ולפ"ז מפורש צמתני' דאין מחי' פחותה מכעדשה מנטרפת לצהרת לכגרים וכרצנן דר"מ בחוספתא. [כל צהרת שנתמעטה בשבוע ראשון, אם עדיין יש בה כגרים הר"י חוזר ומסגירה, כמבואר בפ"ט מ"ג שמה תכנס ותפשה, ומבואר דאף שכנסה מ"מ חוזר

אחרת אינה מקלקלת, וחשיבא המח' כמבזרת ע"י הבהרת החילונוה, שו"ר בר"ש זמ"י שהביא מן המו"כ דאם בא השחין ונכנס לתוך המח' טהורה, ופירש כן בתוספתא בטעמי' דר"י כמ"כ.

ובז"ב נראה דלת"ק אף כשעמדה הפנימית שני שזועות ונפטרה מ"מ החילונוה בהחלטה קיימא, ולא אמרינן דעכשיו אין תורת בהרת על הפנימית ונמצא שאין המח' מבזרת בהרת, דסתמא שנינו החילונוה להחליט והפנימית להסגיר, והטעם דמ"מ עדיין תורת בהרת עלי' אלא שנפטרה מהסגר, וכמו שזוע ראשון דאף שהפנימית להסגיר והחילונוה להחליט, מ"מ חשיבא המח' כמבזרת בהרת דהחלט, דהא מבזרת דילפינן היינו מבזרת בהרת דהחלט, ומ"מ אם נתחלה הבהרת הפנימית פחות מכגריס יש מקום להסתפק אם כה"ג חשיבא המח' סימן טומאה לת"ק, ואח"ל דכה"ג אינה סימן טומאה, יש להסתפק גם בנעשמה פחות מכגריס לאחר החלט החילונוה מהו. — ה"י בזהק במקום הפנימית [למ"ש המו"ט דבהק אינו דין מח'], דינו כדן שחין דמודים חכמים דאין המח' סימן טומאה כה"ג, וכמבואר פ"ק מ"ה דבא השחין ונכנס למח' אפי' לא מיעטה מכשעור טהורה, דהא קמני בתר הכי או שמיטה.

חידושא דמתניתין לת"ק הוא חדא לאפוקי מר' יוסי, ועוד דאע"ג דהחילונוה להחליט מ"מ הפנימית נידונה לעצמה, ולא אמרינן דכיון דהמח' סימן טומאה לחילונוה, הרי היא כבהרת, ותתחבר הבהרת הפנימית עם החילונוה להיות אחת.

שם נתמעטה והלכה לה רג"א אם מבפנים היא כלה סימן פשיון לפנימית והחילונוה טהורה כו', יש לדקדק למה הוצרך לפרש דין החילונוה הא פשיטא דכיון דאזלא המח' ולא פשמה דטהורה היא, ולא הול"ל אלא דאם מבפנים היא כלה סימן פשיון לפנימית, גם דין ואם מבחוץ לא הוי צריך להשמיענו, אלא"כ נימא דאחי לומר שאין הנגע פושה לתוכו, אצל א"כ הו"ל לאשמועינן במח' שאין זה כעדשה דהוי רבואה טפי עי' לעיל סק"ו בשם א"ר, ואפשר דהי' מקום לומר דכיון דהבהרות התאחדו על יותר מרוחב גריס, דהא הבהרת הפנימית כגריס והמח' עודפת עלי' ב' שערות מכל כד, דליהוו כחד, וכל שאחת מהן טמאה יהי' הכל טמא, וכמו שהזכיר הרא"ש סברא זו לקמן פ"י מ"ו עי"ש, והיינו דקמ"ל דהחילונוה טהורה ולא דיינינן להו כחד, והטעם דלא דמי להם י"ל משום דהתם שניהם ראויים לטמא באותו פשיון אלא דכיון דהתחיל מחד זה הרי הפשיון מתחם רק אליו, וזה כשנתחברו כגריס דיינינן להו כחד, וכאילו שניהם פשו, משא"כ הכא דהחילונו אינו ראוי

שם וחכמים מטהרין שאין הנגע פושה לתוכה, האי מטהרין היינו שאינו מוחלט, אצל טעון הסגר דהא יש כאן בהרת כגריס, א"נ איירי בסוף שזוע שני וטהורה ממע, והרמב"ם בפ"ג ה"ה שנה משנתו בהרת כגריס עם מחייתה וכשהמח' פחותה מכעדשה, ואם רבחה המח' ונעשית כעדשה הר"ז מוחלט, ואם נתמעטה כלומר המח' שהיא פחותה מכעדשה חזרה ונתמעטה ממנה שהיתה או שהלכה לה הר"ז כמות שהיתה ואין כאן סימן טומאה, ור"ל שאין כאן פשיון משום שאין הנגע פושה לתוכו והיינו דין המשנה, [אצל זה קשה וכמ"ש הרא"ש עי' להלן], ובנתמעטה הרי היא טהורה דהא ליכא מח' כעדשה, ובבהרת עצמה ליכא כגריס, וכרבנן דר"מ בתוספתא, ובהלכה לה יסגיר, וזה שכתב הראב"ד ואינה טהורה, ר"ל בהלכה לה, ובכ"מ שם לא חילק בין נתמעטה להלכה לה ויחס דברי רבנו למח' אצל כבר כתב הרא"ש דע"כ מח' באיכא בהרת כגריס בלא המח', [דאל"כ לאו בת הסגר היא ומאי איריא משום שאין הנגע פושה לתוכו תיפ"ל דאין פשיון בתחלה], וזה נמצא בדברי הרמב"ם פ"ד ה"א דבתחלה יסגיר ואם הלכה המח' אין זה פשיון עי"ש, [ועי' בפיה"מ שכתב דאם רבחה המח' יותר מכעדשה טהורה ומשמע דפירש בהיא ומחייתה כגריס, וי"ע].

(ז) פ"ו מ"ד בהרת יתרה מכגריס ובה מח' יתרה מכעדשה רבו או שנתמעטו טמאין ובלבד שלא יתמעטו מכשעור, נראה דאחי לאשמועינן דאע"ג דרבו וכל השטח שהי' בהרת בשעה שהחליטו הוא עכשיו מח' והבהרת פשמה לעור הבשר, או שנתמעטו וכל השטח שהי' בהרת שז לעור הבשר והבהרת היא עכשיו במקום המח', אפי' טמאין מכה ההחלט שהוחלטו בתחלה, ולא דיינינן לי' כהלכה לה האם שתראה בתחלה, דמח' ובהרת כחד חשיבי וממילא לא הלכה האום.

שם מ"ה בהרת כגריס ומח' כעדשה מקיפתה וחזן למח' בהרת הפנימית להסגיר והחילונוה להחליט כו', נראה דשחין כגריס ומח' כעדשה מקיפתה וחזן למח' בהרת, דמודים חכמים לר"י דאין המח' סימן טומאה שהשחין לתוכה, דכיון דילפינן מקרא דבעי מבזרת צריך שהבהרת תקיף לבשר החי מכל עבריו, וכן נראה בתוספתא פ"ב דאיתא התם אמר ר' יוסי אלו דברי רב"ג אצל אמורני בשתייהם שהחילונוה טהורה שאני רואה את הבהרת כאילו השחין במקום [גי' הגר"א תוך] מח', ור"ל דכיון דהבהרת הפנימית נידונה לעצמה הרי דין המח' כאילו מקיפה שחין מבפנים, ומשמע דבדאיכא שחין מבפנים כו"ע מודים דאין המח' סימן טומאה כה"ג, אלא דרבנן סברי דבהרת אף שהיא בהרת

הזהרת הפנימית עד לבשר החי והחוט הזה התחיל לפשות ונתפשט לבשר החי, וכיון דאין הבזהק מפסיק חשיב פשיון, אבל עיקר הדבר קשה דלמה לא יהא הבזהק מפסיק, ומה בכך שאין זו כעדשה, וגם זוהי דהחילוה טמאה מחמת המח' בזה"ג יש זה חידוש דחשיב מבוצר אף דהבזהק מפסיק בין המח' לזהרת הפנימית, אלא דזוהי יש מקום לומר דפחות מכעדשה אינו מבטל את הבוצר, אבל שיחשב פשיון לפנימית ז"ע טובא.

ויתכן לקיים עיקר פירושו דהר"ש דהיינו דר"ל שהי' הבזהק בין המח' לזהרת הפנימית, אבל הנידון בפשיון לבזהק, ונקט פחות מכעדשה דעיי"ו עדיין נחשבת המח' כמבוצרת בזהרת, בלירוף הזהרת הפנימית, וקמ"ל דחשיב פשיון לתוך הבזהק אף שאינו חוץ בין הזהרת למח', ואשמועינן שאין הנגע פושה לתוכה אף לבזהק שאין עליו תורת נגע, וכן שהפנימי פושה לבזהק אף שאינו חוץ למח', ולא חשיב כפשיון מנגע לנגע.

(ח) פ"י מ"ו שני נתקם זה בצד זה ושטה של שער מפסקת צנייהם נפרץ ממקום אחד טמא כו', לכאורה הך שטה של שער אין צריך שיהי' ברוחב צ' שערות, דאף בפחות מזה דין הוא שחוזק לעשותם כשני נתקם, ולפ"ז אם באנו לחשוב את הפירצה כפשיון, אם השטה אינה אלא שטרה אחת ברוחב, הרי ע"כ למיחשב הפירצה כפשיון לשני הנתקם, דשקולין הן, אבל הרא"ש כתב דשטה זו רחבה שתי שערות וממילא הפשיון מתיחס לאותו צד שממנו התחילה הפירצה, ולמ"ש הר"ש בפ"ו מ"ו דבזהק שאין בו רוחב שתי שערות אינו חשבו להפסיק בין זהרת למח' והפשיון שבמח' מתיחס לזהרת, לפ"ז אולי יתכן לומר דשטה של שער שאין בה כעדשה אינה חשובה להפסיק בין הנתקם, והרי הם כנתק אחד, אבל לפירוש שאר הראשונים ז"ל שם אין לנו מקור לחידוש זה, וכמ"כ לעיל סק"ו וכ"כ מרן זללה"ה בסימן ה' ס"ק כ"ו.

(ט) פ"ד מ"ה זהרת כגריס וחוט יוצא ממנה אם יש בו רוחב שתי שערות וזקקה לשער לבן ולפשיון אבל לא למח', אין סברא לומר שאם יש מח' בזהרת, שהחוט לא יחלט גם הוא, ולכן ע"כ אבל לא למח' היינו שא"א שיהי' מח' בחוט, ואע"ג דכבר למדנו דמח' צריך שיהא מבוצרת, מ"מ אגב דבעי למיתני דשער לבן ופשיון שפיר אפשר שיהיו בחוט נקט נמי אבל לא למח', והא דתניא בתוספתא שהוצאה ברי"ש כאן בשתי זהרות וחוט מנרפן דלמח' אינו מנרפן, כבר הגיה הגר"א דאינו מטמא, ור"ל אם יש מח' בחוט, אבל אם יש מח' באחת הזהרות שפיר החוט מנרפן, וכן פירש הר"ש לקמן פ"י מ"ז הך תוספתא דמיתניא גבי נתקם, דהנידון אם הנומח או המשויר נמצא בחוט,

לטמא בפשיון זה שאין הנגע פושה לתוכו, וחסני רד"ח הכהן נ"י העיר דר"ל דרך כשני הנגעים שוין צדינם משוין להו כחד ע"י החיצור, משא"כ הכא דהחילוה ראוי להיות צדין אחר הפטור עם הליכת המח', והפנימית צדין נגע הפושה, שו"ר זוהי בספר מרן זללה"ה ס"ה ס"ק כ"ה עיי"ש.

שם מ"ו אר"ש אימתי בזמן שהיא כעדשה מובאת כו', אם קאי אדר"ע דאין פשיון לתוך נגע, ואחי למימר דהמותר על כעדשה פושין לתוכו ולא חשיב כנגע, צריך טעם אמאי, דהא ודאי תורת נגע על כל המח', דאל"ה אין המח' מבוצרת, ואם אין פשיון לתוך נגע בפשוטו הטעם דמיחסינן את התהוות הזהרת לנגע עצמו ולא לנגע שפושה ממנו, וטעם זה שייך בכל המח', וז"ל דבאמת כח הפשיון יפה גם במח' שהיא נגע, דהא חזינן שע"י הפשיון המח' נהפכה לנגע, אלא דבשיעור נגע אין מועיל כח זה להחשיבו כפשיון לנגע שפושה ממנו, אבל העודף שפיר מיחסינן לפשיון לנגע שפושה ממנו. — והנה במתני' איכא ע"כ טובא שיעור מח' דהא מקיף לזהרת כגריס, אלא דכל דליכא גם ברוחב יותר משיעור מח' הר"ו כעדשה מובאת, דכשם שאם היו כמה מחיות כל אחת כעדשה מובאת היו כולם צדין כעדשה מובאת, ה"נ כשהם מחוצרים.

שם והחילוה טמאה, ק"ק מה הוצרך להשמיענו דבנשאר שיעור מח' החילוה טמאה, ואם ר"ע כר' יוסי ס"ל, י"ל דלכך קאמר דאיהו כח"ק ס"ל דהחילוה טמאה.

שם ה"י זו בזהק פחות מכעדשה סימן פשיון לפנימית ואין סימן פשיון לחילוה, למ"ש החו"ט דבזהק לא חשיב מח', יש לפרש דאשמועינן דאין הנגע פושה לתוכו אפילו כשחזקו בזהק שאינו נגע, והלכך אם פשה החילוה לתוך הבזהק אינו סימן פשיון, אבל אם הפנימי פשה לתוכו חשיב פשיון דלא פשה לנגע דבזהק לאו מח' הוא, ומשמע ברא"ש דמתפרש דרך הבזהק מפסיק בין הזהרות ואין כאן מח' כלל, מיהו הא דנקט לה בפחות מכעדשה צריך טעם דמש"כ הרא"ש דכעדשה הוי חשיב מח' כבר נתקשה בזה בחו"ט, ואפשר שיש בזה רבותא דאף פחות מכעדשה בין שתי הזהרות חשיב לחלקן, וז"ע.

והר"ש פירש שהבזהק מפסיק בין הבשר חי לזהרת הפנימית ואם נתכסה הבשר חי בזהרת חשיב פשיון לפנימית ואין הבזהק מפסיק כיון דלית צי' כעדשה, אבל אין סימן פשיון לחילוה דאין הנגע פושה לתוכה, ולא נתפרש כיצד חשיב פשיון לפנימית, הרי צריך שיהא כלה מצפנים, ואם לא פשתה לבזהק הרי לא כלתה מצפנים, ואולי יתכן שהי' חוט פחות מכעדשה נמשך מן

וגויה"כ הוא דעבי שיהא הש"ל במקום כגרים, ומה נפק"ל נמי לנתקים, לענין שער זהוב, ומקרא דוהנה אין בזהרת ידרוש לרבות ש"ל שבזהרת כגרים המחוברת לחזרתה בכשתי שערות, וז"ע.

בהרות המחוברות בראש תור כזה א או כזה ב שנוגעות בקרנותיהן, נמי לעולם נקבע חיבורן אם אין מקום בחיבור הבהרות שאין בו רוחב ב' שערות, דכל שיש מקום שאין בו רוחב ב' שערות היינו חוט שאינו מנרף.

הא דתנן פ"ד מ"א שהפשוט מוטמא בכל שהוא היינו אפי' פחות משתי שערות, וכדאיתא בתוספתא שבר"ש פ"ד מ"י נפרץ מכאן מקום שעה אחת כו' טמא משום פשוט, משום דלעולם הנקודה הראשונה שמתחברת למרובע אין לה דין של חוט, דאין חובת הנגע להיות שזה בלא חגירת כפורן, והרי זה בכלל כל רוחב הנגע, ומשנתארך הפשוט להקרא חוט אמנם אינו חיבור לנגע כשאין בו רוחב ב' ש"ע.

שם שתי בהרות וחוט יוצא מו לו אם יש בו רוחב שתי שערות מנרפן ואם לאו אין מנרפן, פשטא מתפרש כששתי הבהרות במצב שזה שהם בהסגר שצו ראשון או שני, או לאחר הפטור, וכשצא שער לנן או מחי' או פשוט לאחת מהן הרי גם השני נחלטת וכן אם צאה שעה אחת צו ואחת צו, ומסתברא דגם כשאחת בשצו ראשון והשני בשצו שני או לאחר הפטור, דהיינו שנתחברו אח"כ, דנמי כל מאורע שיתחדש לאחר חיבורן הרי הוא מתיחס לשניהם, [אלא דכל שנתחברו לאחר הסגר כבר יש כאן פשוט לאחת מהן, ונמצא שנתחברו מוסגר ומוחלט ע"י להלן].

אבל יש לדון כשבהרת אחת כבר הוחלטה ואח"כ נתחברה אליה בהרת מוסגרת בחוט רוחב שתי שערות, [וכשהתחיל הפשוט מהמוחלטת, דהמוסגרת לא פשתה], אם תוחלט המוסגרת, כשהמוחלטת הוחלטה בש"ל או בפשוט או במחי', ובש"ל י"ל דחשיב כקדם ש"ל לבהרת, ובפשוט נמי כבר הלך הפשוט דלענין הבהרת השני הו"ל כפשוט בתחלה, אבל לענין מחי' יש לדון דכיון דעכשיו הבהרות מחוברות הר"ז כאלו קיימת מחי' גם בשני, או"ד אין הצירוף שע"י החוט מועיל אלא שהמאורעות שיתחדשו לאחר הצירוף יתיחסו לשניהם, אבל מה שאירע קודם הצירוף אין הצירוף מועיל ליחסם לשני, וגם בנזטרפו בכגרים יש לדון בזה.

ונראה להציא ראי' דאין צירוף שע"י חוט של שתי שערות מועיל למה שאירע קודם הצירוף, מהא דתנן לקמן פ"י מ"ז בשני נתקין זה לפניו מזה דהחינוך טהור מדין משואר שהוא מבוצר בו, והפנימי להסגיר

ע"ש, והא דקאמר ראב"ש כשם שאין מנרפין לטמא במחי' עד שיהא בו רוחב כגרים כך אין זוקקן לטמא בש"ל ובפשוט כו', לדוגמא בעלמא נקטי' אף דבמחי' הטעם משום דבעינן מבוצר, ובש"ל ופשוט לא צריך, וע"י לק' ס"ז סק"ט כחצונו לפרש בע"א. — ונראה דשיעור זה של שתי שערות לחיבור ילפינן משיעור ביצור.

בר"ש הציא תו"כ דדריש מדכתיב גבי בהרת שבשחין והנה אין זה שער לנן ובהרת שבמכוה כתיב והנה אין בבהרת שער לנן הרי זה מיעוט וריבוי דאין זה משמע אפי' יש בחוט היוצא ממנה כיון שאין זה הרי היא טהורה, ואין בבהרת משמע בכל שטח הבהרת, וגם חוט כשערה היוצא מן הבהרת הוא בכלל הבהרת, לכך מפרשין מיעוטא לחוט כשערה וריבויא לחוט כשתי שערות, דאשכחן שיעור שתי שערות בציצור דמחי', ואף דקרא לענין שער לנן שבחוט איירי, מ"מ עיקרו לשיעור חיבור דבהרת מתפרש, דכל שהוא בכלל הבהרת הרי שער לנן שבו סימן טומאה לכל הבהרת, והנה שנה תנא דמתני' תחלה דחוט יוצא זוקק לש"ל דהיינו קרא דילפינן מיני', והוסף דה"ה לפשוט, ובתור הכי שנה דגם לצירוף שתי בהרות ילפינן מהאי קרא דהוא שיעור שתי שערות.

ומרן זללה"ה בס"ה סק"ג כתב דראב"ש דפליג בתוספתא דאין החוט זוקק לש"ל ופשוט נמי מודה דשיעור צירוף נגעים סגי ב' שערות, אלא דס"ל דש"ל ופשוט צריך שיהיו במקום שהנגע כגרים וסיים ו"ל דהא ת"ק מקרא דריש ל' דש"ל בחוט טמא וראב"ש לית ל' האי דרשא, משמע דעתו ו"ל דעיקר צירוף נגעים שהוא ב' שערות לאו מהני קראי דרשין ל' אלא מסברא, וכי איצטריך קרא לש"ל בחוט וע"ז פליג ראב"ש, והדברים ז"ע דאם ידעין לצירוף נגעים בחוט ב' שערות מהיכי תיתי נימא דלא סגי בהכי לש"ל ולפשוט דאיצטריך קרא לרבו, ובפשוטו צירוף נגעים בשיעור ב' שערות הוא הנלמד מהני קראי וכמש"כ, וראב"ש בעיקר צירוף פליג וכדכ"ל בתוספתא חוט יוצא בהדי שתי בהרות וחוט מנרפן, דבזה הנידון לענין צירוף ולא אם אירע ש"ל או פשוט בחוט, וכדקמני במחני' מנרפן, וגם אין סברא שיהא החוט כבהרת ומנרף שתי בהרות, ומ"מ אינו משמש לפשוט ולשער לנן, ואין לומר דכל שאינו ראוי למחי' אינו ראוי לש"ל ולפשוט דהא ע"כ ש"ל לא בעי מבוצר ומטמא בקצה הנגע אף שאין המקום ראוי למחי', וגם הרי ראב"ש בנתקים נמי ס"ל הכי והתם המשואר סימן טהרה, ומנ"ל דסימני טומאה צעו שיהיו במקום הראוי לסימן טהרה, וכן בר"ש פ"י מ"ז כתב דראב"ש סבר דלשום דבר אין החוט נחשב כנתק עד שיהא כגרים ברחצו של חוט, ומשמע דאף אינו מנרף שני נתקים, ודוחק לומר דראב"ש דריש לקרא דוהנה אין זה למעט ש"ל שבחוט המועיל לצירוף,

טמא והיינו שלא נטהר, ומבואר דפירצה זו לא מיתשבה כפשיון, ולריך טעם למה, ובזהרה כה"ג שיש מחיצת מחי' ביניהם תניא בתוספתא והוצאה כה"ג פ"ד מ"י דחשיב פשיון כשנפרצה המחי' בשיעור שיערה אחת, וברא"ש כתב דטמא אותו שהפשיון התחיל ממנו, ולשון טמא סתם משמע ששניהם שוין, וכ"מ בתוספתא הנ"ל דמשמע דטמא משום פשיון אחריוהו קאי דומיא דטמא משום מחי' דקתני התם, ואפשר דאם סגי בשערה אחת ברוחב השטה, דכה"ג ע"כ נחשב פשיון לשניהם, דלא שייך כאן לדון מאיזה נד התחיל הפשיון כיון דשערה אחת היא וע"כ ליחס הפירצה לשניהם, ואין דברי הרא"ש אלא כשיש ביניהם יותר דבזה שייך להכיר מי פשה, ומיהו בתוספתא שם איירי בדאיכא שיעור רוחב מחי' במח' המחלקת ואפ"ה נפרצה משמע דשניהם טמאים ולא דייקין לראות מאיזה נד פשה, ועי' בזה לעיל ס"ג סק"א, (וכאן לא שייך לומר דאין לשער מקום, שלא נאמר כן אלא לענין למעט מראה הבהרה, אבל כאן שהשער גורם שאין כאן נתק, הרי זהו שיעור מקומו).

שם משני מקומות טהור, יש כאן חידוש דאף שאין הנתקים ממנו אחד ע"י חיבור שתי שערות, וכמש"כ לעיל סק"ט דאם אחד מוחלט ואחד מוסגר הרי רואה כל אחד לחוד וקובע הלכתו, מ"מ לענין מבואר דמשואר שפיר מועילין ז"ל ונטהרין שניהם, ובני משה נ"י העיר עוד דיש כאן חידוש דלא חשבינן למקום השער כפשיון שאין נומח מילי בו כמבואר במ"ה ובר"ש שם, והטעם משום דמבואר שאני, ועי' לק' ס"ז סק"ג.

שם כמה תהא הפירצה כו', מבואר דכל שהפירצות ב' שערות שפיר חשיב מבואר אף שהשער שחור אין בו רוחב שתי שערות, דהא לא קבע התנא מקום הפירצות שהיינה בקצוות, וז"ע בתוספתא פ"ד הוצאה כה"ג פ"ד מ"י דקתני דחוט היוצא מן הנתק אינו מילי במשואר אלא"כ יש בו רוחב כגרים, והיינו משום דבעי מבואר, ואמאי לא סגי בשיעור שני עדשות ושערה אחת, ושמה לאו דוקא נקט כגרים, ומיהו ראב"ש שם דפליג וסבר דלכל מילי בעי חיבור כגרים, ע"כ היינו כגרים ממש, דומיא דבהרה, וטעמו משום דס"ל דכל חיבור נגעים הוא בכל שיעורו והיינו כגרים, ורבנן דס"ל דשיעור חיבור הוא ב' שערות, נראה דנפקא להו מהא דחשיב מבואר ע"י שיעור ב' שערות, וש"מ דתורת נגע בשיעור ב' שערות, וראב"ש לא יליף מזה לשיעור חיבור ב' נגעים וממילא נשאר בשיעור גרים וז"ע, [וע"ע בזה לק' ס"ז סק"ג וסק"ט].

שם מ"ז שני נתקין זה לפניו מזה כו', כה"ג הביא דבתו"כ מרבין מקרא נתק בתוך נתק, ופירש ז"ל דהיינו לומר שאין החיצון נטהר במשואר כיון

וכמבואר כה"ג שם מן התוספתא, וקתני מחי' דנפרץ ממקום אחד טמא, והיינו שהנתק הפנימי נתחבר לנתק החיצון ברוחב שתי שערות, חזינן דאע"ג דהנתקים נתחברו מ"מ לא חשבינן לגבי הנתק הפנימי כאילו יש גם בו שער שחור משואר, ויש לפרש הטעם משום שהנתק החיצון כבר קדם להטהר עד שלא נתחבר אליו הפנימי, ולזה אין מועיל חיבור כעדשה, ומ"מ נפרץ משתי מקומות טהור דבזה הנתק הפנימי מקיף לשער השחור מג' רוחות, ואף דברוח רביעית ע"כ למיחית להיקף החיצון, מ"מ שפיר חשיב שיש לפנימי שער שחור משואר מבואר, ואף אם התחיל הפשיון מן החיצון מ"מ א"א שלא ליחס את הצינור של הפירצות גם לפנימי, ועי' לק' ס"ז סק"י עוד בכולה מחי', ויש ללמוד מכאן לבהרה דנמי אין הצירוף מועיל למה שה"י קודם הצירוף.

ומהא דקתני התם במח' נפרץ ממקום אחד כגרים טהור, משמע דבחיבור כגרים הרי גם מאורעות שהיו קודם החיבור נמי מתייחסות למה שנתחבר, וחשיבא עכשיו הפנימית כאילו גם היא מצטרפת את השער שחור המשואר, [ועי' לק' ס"ז סק"י דרק לענין משואר אמרינן כן משום דמשואר כל רגע ורגע מתחדשת טהרתו, ועי"ש עוד], ולפ"ז בהרה מוסגרת שנתחברה בחיבור כגרים לבהרה עם מחי', תהא גם השני מוחלטת כאילו המח' גם בה, ומיהו רק במח' ולא בש"ל ופשיון כמש"כ לעיל, וברא"ש פ"י מ"ו כתב לפרש בחד פירושא דגם נתק שנתחבר כגרים לנתק שיש בו פשיון יהא טמא עי"ש, [ולקמן שם נחישבו דברי הרא"ש בע"א עי"ש], וז"ע, [ויש גם מקום לומר דרק בנתק בפנימי וחיצון אמרינן דנפרץ כגרים הרי הפנימי טהור, משום דחשיב גם הוא כמבואר את השער שחור, דהא באמת מהחיצון לבד ניתן להוכיח דהש"ש לאו קמת הראש הוא ומ"מ הוי סימן טהרה, משא"כ בשתי בהרות סמוכות זו לזו שנתחברו כגרים אחת י"ל שאין המתחברה כמבוארת, וז"ע].

ב' בהרות המחוברות בחוט רוחב ב' שערות קודם הסגר, אין הכהן יכול להסגיר אחת מהן, אלא צריך שיראה שניהם ויסגירם כדין בהרה אחת, אבל אם אחת מוחלטת ואחת מוסגרת ואח"כ נתחברו, נראה דיכול לפטור הנסגרת בסוף שבוש שני, אבל אם נתחברו כגרים נראה דדינם כנגע אחד ממש, וא"א לפטור אחד מהן, וזה אף אם לא נימא כהרא"ש דגם השני נחלט, דמ"מ א"א לדונו בפ"ע ולפטור, כדמשמע פ"י מ"ו, וז"ע.

י' פ"י מ"ו שני נתקים זה בצד זה ושטה של שער כו' נפרץ ממקום אחד טמא, הרמב"ם בפ"ח מטו"ז ה"י נראה דמפרש דר"ל לא נטהר, ומשום דבעי למיחית משני מקומות טהור, שנה דממקום אחד

שחור והתחילה נמיחתו מזד קמת הראש, מסתבר דהוא בדין הלך הפשיון, ואינו סימן טהרה על כל הנתק, אבל בזמנו שתי שערות שחורות מצוירות בפשיון מהו מי אמרינן דכה"ג כשם שמעיד על ריפוי הפשיון כך מעיד על ריפוי כל הנתק, או"ד אינו סימן טהרה אלא על הפשיון ובהלך הפשיון דיינינן ליה, או"ד אינו סימן טהרה אלא מן הקמה עד השער ולא על כל הפשיון, דאילו התחילו השערות לזמנו סמוך לקמה והגיעו לחצי הפשיון שפיר הי' מקום לדון כהלך חצי הפשיון ושמה הי' דכוותה, ולפמ"ש כ כונת הר"ש לק' ס"ז סק"ב, אין מקום לכל הספיקות, דגם ש"ס שפשוט מטהר כל הנתק, ורק אח"כ שב לדון קמת הראש לענין סימני טומאה שיבאו מכאן ולהבא. — בפשיון הרחוק להסוברים דמטמא באדם, והרי דינו כנתק לעצמו ונטהר בזמנו כמו כל נתק, ושוב אינו משמש כפשיון.

(יז) פ"ו מ"ז עשרים וארבעה ראשי איברים באדם שאינם מטמאין משום מחי' כו', יעוי' ברא"ש וכן בראב"ד פ"ג מה' טו"ז ה"ח שנתקשו אמאי לא קתני שאינם מטמאין בזהרה, וז"ע מאי קשיא להו ז"ל הרי אם רק משהו מן הנגע מגיע לראש חוטמו או לראשי אצבעותיו וכל הנגע מן הצד שפיר נראה כולו כאחד, ורק בזמן שאמצע הנגע בראשי אצבעותיו או בראש חוטמו אז אינו נראה כולו כאחד, ולכך נקט שאינם מטמאין משום מחי' שהיא צריכה שתהא מצוירת ונמצא שהיא באמצע הנגע, ולא יתכן שהם יטמאו משום מחי', ואילו הי' נקט שאינם מטמאין משום בזהרה הי' צריך לפרש דהיינו בזהרה כגרים שאמצעה בראשי אצבעותיו, ונמצא שכל כ"כ מרן זללה"ה בס"ו ס"ק י"ז, עיי"ש.

ברם יש מקום עיון בעיקר הך דרשא דוראהו כולו כאחד, דהא האבא כולו לזן בתחלה יסגיר, אלמא דלא בעינן שיראהו כולו כאחד, דהא לא שליט עינא בכל הגוף כאחד, וזימנין דאיכא מחי' גדולה באמצע ואף בזהרה כגרים אינו יכול לראות כאחת, ועוד דגם ראשי איברים בכלל כולו לזן, ונראה דמשום כך כתב הרמב"ם שם וכן בפיה"מ מפני שהמחי' חולקת את הנגע ונמצא מקנתו שופע ויורד מכאן ומקנתו שופע ויורד מכאן ונאמר בנגעים וראהו הכהן שיהי' רואה הנגע כולו כאחת עכ"ל, ור"ל דכשכולו נגע חשיב רואהו כולו כאחת גם כשמחמת גדלו צריך לראות חלק ולחזור ולראות, משא"כ כשהמחי' בראשי אצבעותיו הרי אינו רואה בזהרה אחת גדולה, אלא רואה בשר חי ורואה בזהרה וכן צ"ל השני נמי רואה בשר חי וחוזר ורואה בזהרה וזה לא חשיב רואה כולו כאחד, ולפ"ז בזהרה כגרים ואמצעה בראשי אצבעותיו מטמא, ורק כשהמחי' בראשי אצבעותיו אינו מטמא, וכן נקט בכ"מ שם, אבל לשון הרמב"ם שם בזה"ט כיצד

שהפנימי בתוכו, וכמו דס"ל לר' יוסי בזהרה לפניו מזהרה לעיל בפ"ו מ"ה, ולכאורה י"ל דהחילוק טהור וקרא אינטריך לטמא הפנימי, דהא טעמא דמשואר בעינן מצויר הוא משום דכשאנו מצויר אמרינן דהוא שייך לקמת הראש, ואין הנתק אלא עד אליו, וממילא אינו סימן טהרה, כמ"ש בפיה"מ פ"י מ"ג, אבל כשהוא מצויר ע"כ גם הוא בכלל הנתק וכיון דהוא שער שחור הר"ז בא ללמד על כל הנתק דלאו נתק הוא, ומטעם זה הי' מקום לטהר גם הפנימי, דכיון דלענין החילוק דיינינן לשער השחור כחלק מן הנתק, והרי הוא מעיד שאין כאן נתק, א"כ דין הוא שימשש כמוכח גם על הפנימי דלאו נתק הוא, כיון דאינו קמת הראש, והיינו דאשמועינן קרא דלענין הפנימי דיינינן ליה כקמת הראש.

ובעיקר הדבר שדימה הר"ש דין שער שחור בנתק בתוך נתק כדיון מחי' בזהרה בתוך בזהרה, ז"ע דבזהרה שהמחי' סימן טומאה, ובהרה עצמה קילא טפי דבהסגר דיינינן לה, שפיר אמרינן דבהרה שבתוך המחי' גורעת מחשיבות המחי' לשמש כסימן טומאה, וכדחזין נמי דר' יוסי מסבירא קאמר לה, דלא חשיבא כמצוירת, ולא אשכחן ליה קרא להכי, אבל בשער שחור דהטעם דבעינן מצויר הוא משום דאל"כ היינו קמת הראש, דהא לעולם כל נתק מוקף שער שחור ואינו סימן טהרה משום דאמרינן דהוא מחוץ לנתק, משא"כ כשהוא מצויר ע"כ הוא בתוך הנתק ומעיד על הנתק כולו, ונמיהו בר"ש פ"י מ"ג נתקשה למה דרשינן להצריך מצויר במשואר ולא בזמנו, ומשמע דלא קים ליה סברא זו שכתבה הר"מ בפיה"מ שם ועי' לק' ס"ז סק"ט דשפיר י"ל דגם הר"ש קים ליה סברא זו, וזוה כשיש נתק לפניו מן השער שחור עדיף טפי, דחזין בודאי שהשער שחור בשטח הנתק הוא, ואפשר דהר"ש לא חידש כן אלא משום דבתו"כ מרבה ר"ע נתק בתוך נתק, ופירש ז"ל דהיינו לטמא החילוק, וכיון דר"ע כר' יוסי בזהרה ס"ל לפי' הר"ש בפ"ו מ"ה, הלכך תלי להו בהדדי, אבל למש"כ אין ראוי מזה לזה, ושפיר יש לפרש ריבויא דתו"כ לטמא הפנימי ולא החילוק, גם לפי' הרא"ש והרמב"ם שם אין ראוי דר"ע כר' יוסי ס"ל, [אם כי בחוספתא שם משמע כן].

יש להסתפק נמחו ב' שערות שחורות בפנימי אם נטמא החילוק, מי אמרינן עכשיו אין המשואר מצויר כיון דבתוכו לאו נתק, או"ד כאילו נמח שער שחור בכל הפנימי דיינינן ליה דשפיר הו"ל מצויר, ולכאורה הכי מסתברא.

(יח) כתב הר"ש במ"ה דהלך הפשיון היינו שומח בו שער שחור, ואינו מזיל על כל הנתק כיון שלא נמח אלא בפשיון, והנה בנתמלא כל הפשיון בשער

וזהאמר דגלי קרא דראשי איברים וזדדיהן נידון כל אחד לעצמו, לפ"ז ראוי לדון כן גם לענין שער שחור משאר שבנתקים, ומשכח"ל לר"א דיצלות ודלולים כראשי איברים, שאם היטה יצלת בראשו וניתק סביבות היצלת ושאר שער שחור בראש היצלת, דלא יציל מדין שער שחור מצוור, דראש היצלת נידונה לעצמה, [אם נימא דיצלת ודלול שבראש המגדלין שער הם צדין הראש, ע"י סופ"ן], וז"ע.

(ג) פ"ו מ"ח כף הרגל כו', ברא"ש כתב משום שהוא קשה ולא הוא בכלל עור בשר, והדבר תימא היכן מצאנו לחלק בכך, וסתם נלקח עורו קשה יותר ואפ"ה מטמא, ומסתברא דתלמיד טועה כתבו, וצמלאת שלמה הביא דהרא"ש צערכין י"ח ז' כתב כהר"ש דהטעם משום שהוא בית הסתרים. — ולפ"ז יתכן דכל תחתית הרגל בכלל כף, א"נ זימנין דעומד על הכף ומרים אצבעותיו, ולכן רק הכף חשיב כבית הסתרים.

ובערבין שם אמרינן מראשו ולא ראשו בכלל ועד רגליו ולא רגליו בכלל, ופירשו בגמ' אצבע"א משום דשאיני סימנים דגופו מסימנים דראשו, ופרש"י דראשו אינתיק לדיני נתיקים, ואצבע"א לכל מראה עיני הכהן, ופרש"י ואינו יכול לראות בראשו מפני השער וצרגלו צין אצבע לאצבע, וז"ע דבהדיא מרבינן בחו"כ מאת כל בשרו להציא את צין אצבעות ידים ורגלים, גם מש"פ דראשו אימעט מזהרת משום דאינו יכול לראות מפני השער, בחו"כ מרבינן קרא להרי דדרשינן מדכתיב נרעה הראש או הזקן הוא אין לראש ולזקן טומאה אלא טומאת נתיקים בלבד, ולפ"ז נראה דיש לפרש הא דאמרינן מלכל מראה עיני הכהן, דבא למעט כף הרגל שאינו נראה, ומדרגל לאו בכלל ה"ה ראש, [וכמו בצצ"א קמא דאמרינן דשאיני סימנים דגופו וסימנים דראשו, ומתפרש דמראשו שמעינן נמי לרגליו], אבל הראש שפיר נראה אף כשהשער צו וכדחזינן דאינו ממעט כדחנן פ"ד מ"ד, וכן צין אצבעותיו נראה כשמפרידן ולא חשיב בית הסתרים, ושמא ס"ל לרש"י דלאו כל צין אצבעות שוין, ודיד וכן דרגל קמוך לבהן, שפיר נראה, והיינו דמרבינן להו בחו"כ, אבל צין אצבע הקטן שצרגל לסמוך לו שפיר חשיב בית הסתרים, והיינו דאימעט מלכל מראה עיני הכהן.

שם אינם מיטמאין צנגעים ואינם מטטרפים צנגעים, הא דאינם מטטרפים צנגעים נראה דנקטה אגב ספא דבעי למיחני מטמאין צנגעים ואינם מטטרפים, אבל לגופי' לא איצטריך דכיון דאינם מטמאין פשיטא דאינם מטטרפין, ומ"ש הר"ש דאפילו רק מיעוט הנגע בהם אינם מטטרפין, קושטא קמפרש דצירוף מתפרש כן, אבל לא שיהא צוה חידוש.

זהרת כגריס בראש חוטמו או בראש אצבעו שופעת אילך ואילך טהור שנאמר וראהו הכהן עד שיראהו כולו כאחת, משמע דאף בזהרת אינו מטמא, וכמו דנקט הרא"ש וכן הראשונים ז"ל בקדושין כ"ה, [ומה דפתח הרמב"ם במח' וסיים בזהרת הוא משום דצמשה נשנה דין כ"ד ראשי איברים לענין מח', ובתוספתא נשנה דין הי' מקומו יושב כגריס דמטמא צנגעים, וכמו שהעתיק הר"ש, לפיכך גם העתיק כן], ונראה דיש לחלק צין צירוף בזהרת לצין צירוף לכגריס, דבא כולו לצן כיון דאיכא בזהרת כגריס שפיר מטרפינן מה דבראשי איברים לשאר הבהרת, משא"כ בדליכא כגריס אלא צירוף מה שבראשי איברים, צוה לא מטרפינן ראשי איברים למה שצדדין.

ונראה דבראש דוראהו שיהא רואה כולו כאחד לא בא אלא למעט דשני מקומות שאין ניתן לראותם כאחד אף שהם סמוכים זל"ז, אינם מטטרפים, והיינו ראשי איברים, אבל לא בא לחייב שיהא באמת רואה כולו כאחד, דודאי אף בזהרת גדולה מטמאה אף שלא ניתן לראותה כולה כאחד, וצני שמואל נ"י העיר להסביר הדבר דכשם שאם היטה בזהרת מקפת לאצבע במקום חיבורו לכף היד, הרי הדבר מוצן בברא דיש מקום לומר שאין לחשוב את כל האצבע כמח' המבוצרת ע"י הבהרת הזו, [ועי' בתוספתא שצ"ש פ"ו מ"ח או שהיטה צו בזהרת מלמעלה למטה וכמין פסיקין של בשר חי חוגרתו באמצע טהור, משמע דר"ל כעין אצבע שכולו בזהרת ובאמצע טבעת בשר חי, דלא חשיבא מבוצרת ואף שמשי' נדדיו בזהרת], ה"נ כשהבהרת סמוכה לראש האצבע נמי נידון ראש האצבע לחוד וסביבות האצבע לחוד ולא חשיבא המח' כמבוצרת, ויש להוכיח דגם בזהרת בלא מח' אינה מטטרפת לכגריס ממה שבראש האצבע עם הצדדין, וכמו דנקטו הראשונים ז"ל, דאל"כ הי' ראוי שגם במח' מטמא, דראש האצבע יש צו יותר מכעדה, וא"כ יתכן שתקיף בזהרת של כחצי עדשה שבראש האצבע למח' שבאמצע ראש האצבע, ובהרת זו תטרף עם הבהרת שסובבת את האצבע, א"ו אף בזהרת עצמה אינה מטטרפת ממה שבראש האצבע עם מה שצדדין.

ודאיתאן עלה מתפרשא שפיר פלוגתא דר"א וחכמים בסיפא דמתני' ביצלות ודלולים, ולכאורה אין מוצן במאי קמיפלגי הרי יש לתלות הדבר בגודל היצלות והדלולים אם ניתן לראותן כאחד, אבל למש"כ דאין הסיבה משום שצריך לראות כולו כאחד, ואינו אלא גילוי למעט דסביבות האצבע וראש האצבע אינם מטטרפים, ניחא, דשפיר סברי חכמים דיצלות ודלולים נטפלים טפי לעור הבשר ואין ראש היצלת נידון לעצמו, וסביבותיו לעצמו, אלא כולו נטפל לעור הבשר שסביבו, והרי המח' שצו מבוצרת ע"י הבהרת שבעור הבשר, וכן מטטרף הכל לכגריס.

הנרצת, ואפי"ה חשבינן לה כזהרת טהורה, והי' מקום לומר דרך נרצת טהורה, אבל אם חזר בשר חי ועלתה הבהרת עלי' דיראה בתחלה, אבל ממה דתנן בסיפא וחיו מבואר דאף בחזר בשר חי נמי טהורה, ויש לפרש דלכך נקט נרצת לאשמועינן דאף מדין זהרת שבשחין טהורה, דהי' מקום לומר דבהרת שבשחין שאני, קמ"ל.

שם הראש והזקן עד שלא העלו שער כו' השחין והמכוה והקדח עד שלא נעשו ונעשו נרצת וחיו ראצ"י מטמא שחלתן וסופן טמא וחכמים מטהרים, כן גי' מהר"ם בחו"ט, ומתפרש שנעשה הבהרת בעור הבשר עד שלא נעשה בהם שחין ומכוה, ואח"כ נעשה שחין ומכוה והיינו מורדים ואח"כ נעשו נרצת או שחין, וגי' הגר"א בא"ר עד שלא נעשו ונעשו וחיו, ולפי גירסא זו י"ל שלא הזכיר נרצת, דלגבי נרצת יש טעם נוסף לטהר אפי' לא היו מורדין באמצע, משום דעור הבשר שנעשה שחין יראה בתחלה כמ"ש הר"ש פ"ט מ"ז מן התוספתא, ומחני' עיקרה לאשמועינן דין מורד באמצע שנטהר הנגע לגמרי לכך גרים וחיו, אבל הגר"א פירש וחיו שנעשו נרצת.

והנה פשטא דמתניתין דראצ"י ורצנן בסבא פליגי, וכדמפרש ראצ"י טעמי' משום שחלתן וסופן טמא, והנידון דומיא דרישא דכשנולדה הבהרת בטהרה נשארת בטהרה, וקמפלגי אם נולדה בטומאה ואח"כ נטהרה אם דיינין לה כנולדה בטהרה, ואף אם תחזור לדין טומאה תשאר בטהרה או לא, ואין זה ענין לפלוגתא דראצ"י ורצנן בחו"כ בקדמה זהרת לשחין אם טמאה שהביא הר"ש כאן ופ"ט מ"ז, דהתם בקראי פליגי והכא משמע דלרצנן מסבא טהורין וא"צ קרא, וכן לראצ"י מסבא טמאים, והיינו יראה בתחלה, ויש לדעת מ"ט לא שייכי אהדדי, דהא התם נמי זהרת קדמה ואח"כ שחין המורד ואח"כ נרצת כדכתיב שחין ונרפא.

ונראה דאם נעשה שהי' מורד לא היתה הבהרת במורד ואח"כ נולדה נרצת או בבשר החי, דלכו"ע תראה בתחלה ולא חשיב כנולדה במורד, [וכן מבואר בספר מרן זללה"ה ס"ג ס"ק י"ז], אף שהיתה בעור הבשר ורק המורד הורידה, דכיון דנעשה שהי' מורד לא היתה הבהרת, הר"ז כלא היתה מעולם, [ואין להביא ראי' לזה מהא דתניא בתוספתא בר"ש שלהי פירקין דבהרת כגרים ומל הימנה כחצי גרים ובסוף שצוה נעשית כסלע יראה בתחלה, דחזינן דאף שנעשה מורד ע"י המילה מ"מ כשחזרה תראה בתחלה, דהתם מתפרש שחזרה שלא במקום שמל, דאין רגילות שמוך שצוה יחזור הבשר שנקצץ להיות בשר חי, [שור"ר דפ"א מ"ו מבואר דגם ציוס אחד יתכן שיחזור ממורד לבשר חי], וגם מי לא עסקינן שמל בששי להסגר, אלא איירי שפשה שלא

שם ואינם מיטמאים משום מחי', יעוי' בר"ש שהביא מן התוספתא דמהא דבעי שחאה מבזרת בשאת לפינן לה, [ובעיקר כונת התוספתא עי' לק' סי' ה' ס"ק ט"ז], והענין דמחי' לעולם ראוי ליחסה לחלק הצריא שבגוף וכאילו לא הגיעה הבהרת למקום הזה, וממילא אינה יכולה לשמש כסימן טומאה לבהרת, ורק במבזרת חידשה תורה ליחסה לבהרת ולכך משמשת כסימן טומאה, וכשהיא במקום שאינו מטמא בבהרת, הרי ע"כ ליחסה לחלק הצריא שבגוף וכאילו לא הגיעה הבהרת לשם, ונראה לפ"ז דגם אם יש מחי' נוספת המקיפה את הקמט או את כף הרגל והבהרת מקיפתה דנמי לא תחשב כמחי', דכיון דבתוכה בשר חי שאינו מטמא בבהרת הרי אין המח' מבזרת, דיש ליחס כל הבשר החי לחלק הצריא שבגוף, והדבר ק"ו משחין שבתוך המח' דלא חשיבא מחי' כמבואר בתוספתא נחבאר לעיל סק"ו.

יש להסתפק קמט בשר חי המוקף זהרת ונתפשט אם דיינין לי' כמחי', מי אמרינן לא עדיף מבהרת בקמט ונתגלה שהוא טהור כדתנן פ"ז מ"א, או"ד לא דמי דהכא כל זמן שהי' קמט לא הוי כלל בתורת נגע, אלא כבשר צריא הוי דיינין לי', וכשנתגלה שפיר יש לדנו דדין מחי', וי"ע.

שם חזר הראש והזקן ונקרחו כו' הרי אלו מיטמאין בנגעים, בפשוטו היינו בבהרת וכן פירש הרע"ב, וכבר נתקשה החו"ט במש"פ הר"ש בנתקים, ושם טעמי' דהר"ש משום דקמני בחר הכי ואינם מיטמאין משום מחי', ואילו זהרת שנקרחת וגזחת מטמאה במחי' כדתנן לעיל פ"ג מ"ו, אבל נראה דיש לפרש שאם כל הראש והזקן הם מחי' ובהרת מקיפתן, דאינם משמשין כמחי', והוא דכשם שאינם מנטרפין לבהרת שבעור הבשר, כך אין משמשין לה כמחי', [ומיהו בכה"ג יש גם חסרון דראשי אצרים, ויש לפרש כגון שחלק מן הראש לא העלה שער וכו' זהרת וחלק מן הראש המגדל שער נקרח ומשמש כמחי'].]

יעוי' בר"ש שכתב דה"ה דהו"מ למיתני חזר הקמט ונתפשט, ונראה דלכך לא קמני לי' משום דבזה פשיטא דכל דיני עור הבשר עליו, ולא מדכרינן כלל שהי' לפנים קמט, משא"כ הניך דקמני שיש בהם דינים מתחדשים.

סימן ה

א) פ"ז מ"א השחין והמכוה והקדח ונעשו נרצת טהורים, יש כאן חידוש טפי מכל אינך בזהרות טהורות, דבכולהו הבהרת שנולדה בטהרה נשארה כמות שהיתה והשינויים הם בדברים אחרים כמו נחגייר ונולד ונקרח, משא"כ כאן דבהרת עלתה על

בהסגרו גם לאחר שנעשה מורד וחזר ונעשה בשר חי, [אצל דנעשה נרצח לא יתכן לחסכו פשיון לנגע בעור הבשר שהוסגר בו דעור הבשר ונעשה שחין יראה בתחלה כדאיחא בתוספתא פ"ג ובר"ש פ"ט מ"ב, ולכן הגירסא בתוספתא ונעשה נרצח נ"ע ונריך להוסיף וחי, ויש לתמוה דבר"ש קיים הגירסא דנעשה נרצח ופירש דלרצ"ז"י אם יפשה חשיב פשיון, וכילד יתכן דנגע שבעור הבשר יפשה בשחין ויחשב פשיון, ובאמת גם בראש וזקן כשנקרח הרי הוא צדין קרחת ולא צדין עור הבשר, וקשה איך יתכן שיחשב פשיון מעור הבשר לקרחת, וראצ"י מטמא גם בזה, ועי' לק' סק"ב מש"כ בפירוש התוספתא], ואם פשה חשיב פשיון, וס"ל דנעשה מורד תוך ימי הסגרו לא עדיף מהלך הנגע, וכשם שאם הלך וחזר הרי הוא כמו שהי' כדתנן פ"ד מ"ו, ה"נ דנעשה מורד וחזר ונעשה בשר חי הרי הוא כמו שהי', ולפ"ז גם אם יראנו כהן כשהוא במורד תוך ימי הסגרו לא יטהרנו, כיון שאם יחזור לבשר חי ויפשה יחשב פשיון, ומיהו אם הלך הנגע כשהוא במורד, בזה נראה דיטהרנו הכהן, גם תוך ימי הסגרו, דבזה לכו"ע אם יחזור הנגע כשהוא במורד יטהר לגמרי לעולם, ואם יחזור כשהי' נרצח או בשר חי, יראה בתחלה כמ"כ לעיל, וא"כ אין סבה להמשיך הסגרו, וכ"כ מרן זללה"ה בסי' ח' סק"י בהיהא תוספתא דבהרת כגריס ומל כחזי גריס דהכהן יטהרנו אף תוך ימי הסגרו כיון שאם יפשה יראה בתחלה, וכ"מ במתני' סופ"ט דאין הסגר אלא"כ יתכן פשיון או סימני טומאה אחרים, ואף דהתם לענין להסגיר בתחלה, מ"מ מסתבר דה"ה באמצע ההסגר.

יש לדקדק אמאי לא קתני במתני' נמי בקמט עד שלא נקמט ונקמט וחזר ונתגלה, כדקתני בראש וזקן ובשחין ובמכוה, וכבר העיר בזה ברש"ש, ולמש"כ דגם בשחין ומכוה שנוולדה בהם צהרת עד שלא נעשו, ונעשו מורד, והורדה בהרת, ואח"כ נעשו נרצח ובהן צהרת, דבזה לא מטהרי חכמים מדין הרישא דבהרות טהורות כיון שבמורד לא היתה צהרת כלל, ורק מגזיה"כ דוהי' במקום השחין דבעינן שהשחין קדם מטהרינן, ונפ"מ דבנעשה כלקח דהיינו בשר חי ובו צהרת, יראה בתחלה אף לרבנן, לפ"ז י"ל דה"נ בקמט עד שלא נקמט ונקמט ונתגלה, הרי בשעה שנקמט דיינינן ל"י כמורד שאין בו צהרת, וכשחזר ונתגלה יראה בתחלה אף לרבנן, אבל א"א לומר כן דאם איתא דבהרת שבקמט כמאן דליתא, א"כ בקמט ונגלה אמאי טהור, הרי ראוי לומר שתראה בתחלה, ולכן נראה לאידך גיסא דבקמט עד שלא נקמט ונקמט וחזר ונתגלה לכו"ע במילתי' קאלי, ואם נקמט תוך ימי הסגר ופשה כשנתגלה חשיב פשיון, וטעמא דמילתא דקמט ונגלה יש לדמותו כמו שנעשה נגע באבן ואח"כ חיבר האבן לבית דלא נטמא הבית, משא"כ בעד

במקום שמל, ויש בסלע יותר מכגריס ומחנה אם בהלך מן האום כחזי גריס אין הנוחר משלים], ואם חורה ונמחה במורד ואח"כ עברה לנרצח או לבשר החי, הרי היא צדין הרישא דנוולדה במורד וטהורה לכו"ע, ומתניתין איירי כשהצהרת שנוולדה בעור הבשר נשארה בשחין המורד דומיא דבראש וזקן שנשארה הצהרת כשהעלו שער, ובזה פליגי אם דיינינן לה כנוולדה במורד וטהורה, והי' ס"ל לרבנן, או דכיון דנוולדה בעור הבשר ושהה לעור הבשר או לנרצח לא דיינינן לה כנוולדה במורד, ותרעה בתחלה, והיינו ראצ"י מטמא דקתני דר"ל דאין כאן פטור דרישא דנוולד במורד והלכך יראה בתחלה, והא דממעט רבנן בתו"כ מקרא דוהי' במקום השחין פרט לשקדמה צהרת לשחין, ובפשוטו היינו דטהור לגמרי, [וזה דלא כמ"ש הר"ש פ"ט מ"ב לפרש דתרעה בתחלה], היינו גם כשהשחין כשהי' במורד הוריד את הצהרת, ורק בנרצח השחין חורה, דבזה אי לאו קרא הי' דינה דתרעה בתחלה, ואם היתה חוזרת בבשר חי הרי לקושטא דמילתא תראה בתחלה, אבל כשחורה בנרצח נתמעטה מגזיה"כ דבעי שהשחין יוקדם, [ולפי מאי דמשמע בר"ש פ"ט מ"ב נתבאר לק' סק"ג, דמשכח"ל צהרת בעור הבשר ונעשה שחין בלי שיהי' מורד באמצע, אפשר שפיר לאוקמי מיעוטא דצהרת קדמה בכה"ג, דליכא טעמא דחכמים מטריין דמתניתין כיון שלא נטהרה באמצע], וראצ"י לית ל"י האי מעוטא דס"ל דשפיר מיקרי ויהי' במקום השחין גם כשהצהרת קדמה כדמפרש בתו"כ.

והשתא ניחא שפיר הא דאינטריך למיתני במתני' ונעשו נרצח וחיו דהיינו או שחין, דנעשה נרצח נקט לרבותא דראצ"י דגם בזה מטמא דלית ל"י דרשא דוהי' במקום השחין למעט כשהצהרת קדמה, ונקט וחיו לרבותא דרבנן דאע"ג דבזה ליחא למיעוטא דוהי' במקום השחין, דלא אחי למעט אלא מצהרת דשחין דהיינו שבנרצח, אפ"ה טהור כיון שנשארה הצהרת במורד, דדינה כאילו נולדה במורד.

דברי הר"ש שכתב טעם הטהרה במורד משום דבעי שיוקדם השחין, כבר נתקשו בו האחרונים ו"ל שבגליון המשניות, ע"ש, ונ"ע, [גם מש"כ דכשנעשה נרצח היינו טומאה קשה דהא קדמה צהרת לשחין, אלא דבזה י"ל דאיירי שכשנעשה מורד הורדה גם הצהרת, ובכה"ג כשנעשה נרצח וחורה תראה בתחלה, אבל ממש"כ טעם הטהרה במורד משום דקדמה צהרת משמע דאיירי שיש צהרת במורד], ולק' סק"ג נתפרש.

מהא דתניא בתוספתא פ"ב [שהוצאה בר"ש] לנחר מילתי' דראצ"י וחכ"א תראה בתחלה משמע דלראצ"י אם הוסגר עד שלא נעשה שחין הרי הוא

שלא נזכר כלל שהי' פשיון, ולעיל כתבנו לפרש כשחזר ונעשה בשר חי, אבל לא נמצאה גירסא זו, וגם בזה הדבר צריך ראיה אם כה"ג מטמא משום פשיון, כיון דבאמצע הי' במורד, וכן אכתי קשה בראש וצוקן שאין חוזרין לדין עור הבשר, וצ"ש פ"ט מ"ב כתב דראצ"י פליג אההיא תוספתא בעור הבשר ונעשה שחין יראה בתחלה, אבל הדבר קשה ללא אשכחן מ"ד דעור הבשר ושחין ינטרפו וממילא אין פשיון מזה לזה, וכש"כ כשעוה"ב נהפך לשחין, ועי"ש בהגהות הגר"א, ופשטא דמילתא דראצ"י הוא כשעדיין לא נראה לכהן וקאמר שלא נטהר לעולם כדין נולד במורד ויראה בתחלה.

ולכן נראה לפרש דראצ"י בא רק לאיפלוגי את"ק דקאמר טהור, והיינו דדין הבהרת כאילו נולדה במורד וטהורה לעולם אף אם יחזור עור הבשר, וקאמר ראצ"י דכיון דתחלתן טמא וסופן טמא לא חשיבי כנולד במורד והלכך טמאים והיינו שיראה בתחלה, וראצ"י לטעמי' דלית לי' נמי דצריך שהשחין יקדם לבהרת, והלכך שפיר תראה הבהרת בתחלה עכשיו בצרבת ויטמאה, ואח"כ חכמים לאיפלוגי אתרוייהו, דאמנם אין דין הבהרת כנולדה במורד וכראצ"י וצ"ש חי אמנם טמא, אבל בצרבת אינה מטמאה כיון שהבהרת קדמה ואין צעין שהשחין יוקדם, ושימשו בלשון תראה בתחלה על הכוונה שהבהרת לא טמא עד שתראה בתחלה בצרבת, או בקרחת ובגזחת, ולפי שהדבר פשוט דראצ"י מטמא היינו שתראה בתחלה, לכך לא חששו לשמש בלשון תראה בתחלה על כונה אחרת מן הרגיל והיינו שתראה בתחלה בצרבת.

ולפי דרכנו למדנו דגם בראש וצוקן צריך שתקדם הקרחת והגזחת לבהרת, דהא חכמים משמע דאכלהו קיימי וקאמרי דצריך שיראה בתחלה, וכן נראה מדכתיב וי' בקרחת ללשון זה מתפרש דקרחת קדמה, וכדדרשין מאדס כי י' בעור בשרו למעט בהרת שקודם מתן תורה, דכי י' משמע מכאן ולהבא, וראצ"י פליג גם בזה בדפליג בשחין ומכוה.

(ג) תוכן הדברים:

פשטא דמתניתין דראצ"י ורצון בסברא פליגי וכדקאמר ראצ"י טעמא משום שתחלתן טמא וסופן טמא, ודומיא דרישא שהנידון אם לטהר כדין נולד קודם מ"ת ואיך, ואיירי בנגע שעדיין לא נראה לכהן עד עכשיו, דומיא דקודם מ"ת ועכו"ם ונתגייר, וחכמים מטהרין דומיא דרישא כדין נולד במורד, וראצ"י מטמא היינו דיראה בתחלה, דאין צו פטור דנעשה במורד.

ובכן נראה דנגע שבעור הבשר שנהפך לנגע ששחין לא יתכן לדנו בפשיון אם פשה בין עור הבשר לשחין, דעור הבשר ושחין אין מנטרפין ואין פושין מזה לזה,

שלא נקמט ונקמט ונתגלה יש לדמות לנגע שנעשה בצית וחלץ את האזן שבו הנגע וחזר וחיברו, די"ל דבמילתא קאי, עי' לק' ס"י סק"י, והכא עדיף דסו"ס חד גופא הוא, ואף אם נימא דכיון דהופסק ההסגר כשנקמט אינו חוזר להסגרו, אבל מ"מ אין לחשבו כנולד בקמט ועכ"פ יראה בתחלה.

הא דתניא בתוספתא פ"ג הוצאה צר"ש פ"ט מ"ב דהסגירו בבהרת בעור הבשר ונעשה שחין יראה בתחלה, קשה דאף אם נימא דמשכח"ל שלא הי' מורד בינתיים עי' ר"ש שם שכתב דהללקת נעשית צרבת, [ו"ע] א"כ כה"ג יש לצרבת זו דין שחין כיון דמללקת נעשית ולא משחין], מ"מ אכתי מימעיט משום דבעינן שחין קדם ולא שהבהרת קדמה, ובפשוטו האי מיעוט הוא דטהור לגמרי ולא שיראה בתחלה כמו שדחק הר"ש שם, עי' בהגהות הגר"א, וז"ל דאחיא כראצ"י דתו"כ דמטמא אף כשהבהרת קדמה לשחין, ולדידי' שפיר ניחא אף אם הוי מורד באמצע, ועי' בבהגר"א לתוספתא שם, ואם נימא דמשמע צר"ש דמשכח"ל עור הבשר ונעשה שחין שלא יהי' מורד באמצע יתכן לומר דרק בכה"ג מימעיט לרבנן משום דבעינן שהשחין יוקדם, אבל אם נעשה מורד באמצע, הרי אם היתה הבהרת במורד נטהר לגמרי כנולד במורד, ואם השחין הוריד את הבהרת י"ל דלכו"ע תראה בתחלה, דחשיב שפיר שהשחין קדם כיון דבמורד לא היתה בהרת, ולפ"ז אפשר לפרש התוספתא דעור הבשר ונעשה שחין בכה"ג שהי' מורד באמצע ושהבהרת לא היתה במורד, ושפיר תראה בתחלה אף לרבנן, (אבל אין לפרש דאיירי דהי' מורד בינתיים ושהנגע לא הי' במורד דכה"ג יראה בתחלה, דהא אף כה"ג מימעיט לרבנן משום דבעינן שהשחין יוקדם, וכמש"כ לעיל, ועוד דא"כ מאי איריא מעור הבשר לשחין הרי גם מעור הבשר לעור הבשר כה"ג יראה בתחלה).

(ב) עוד הנני חוזר לתוספתא סוף"ב שהוצאה צר"ש דקמני בה בראש עד שלא העלה שער והעלה שער ומשהעלה שער נקרח צוקן עד שלא העלה שער כו' בעור הבשר עד שלא נעשה שחין ונעשה שחין ומשנעשה שחין נעשה צרבת בעור עד שלא נעשה מכוה כו' נעשה צרבת טהור ראצ"י אומר הואיל ותחלתו טמא וסופו טמא טמא וכת"א תראה בתחלה, והנה הדברים כפשוטן לא יתכנו, דא"א לומר דראצ"י מטמא אם פשה עכשיו וכמו שכתב הר"ש, דהוסגר בעור הבשר לא יתכן שיחשב פשיון כשפשה בצרבת ששחין, והרי אין פושין מעור הבשר לשחין, וכש"כ כשנהפך כולו לשחין ללא יתכן שיחשב פשיון לבהרת של עור הבשר, וגם עור הבשר ונעשה שחין יראה בתחלה, וכן נמי קשה בראש ונקרח דאין לחשוב פשיון מעור הבשר לקרחת כיון דאין מנטרפין ואין פושין מזה לזה, עי' ר"ש סוף"י, ועוד

מוה"י במקום השחין דלריך שהשחין יוקדם, ומטמא דקאמר ראצ"י מתפרש לאפוקי מחכמים דמטהרין, אבל הכונה שתראה בתחלה עכשיו.

והא דמניא בתוספתא סופ"ב שהציא הר"ש דמתני', לבתר מילתי' דחכמים ודראצ"י וכו' א"ל תראה בתחלה, נראה דהני חכמים סברי כראצ"י דמתני' דאין דין הנגע כנתיבה במורד, [ואם נימא דלא יתכן שיתהוה בהרת ששחין מבהרת שבעור הבשר א"כ תהי' מורד באמנע, ונימא דאם לא היתה הבהרת במורד לא חשיב בהרת קדמה, א"כ אם דרשינן מוה"י במקום השחין למעט אם קדמה הבהרת, ע"כ מוכח כראצ"י דאין הבהרת נטהרת אם היתה במורד באמנע, מדאיטריך למעוטה משום שהבהרת קדמה], אבל סברי כחכמים דתו"כ דלריך שהשחין יוקדם, [ונראה דה"ה נמי בקרחת וגבחת דלריך שהקרחת והגבחת יקדימו לבהרת, וראצ"י גם כזה פליג], ויש לפרש דהי קאמרי דאינה מטמאה עד שתראה בתחלה, ולפי שהדבר פשוט דמטמא דראצ"י היינו תראה בתחלה, הלכך לא חשש החנא למינקט האי ליטנא בדברי חכמים על הכונה דלריך שתראה בתחלה, דבהכרח יובן דתראה בתחלה דחכמים לאו היינו דראצ"י, אלא ר"ל דאינה מטמאה עד שתראה בתחלה בצרבת, ומה"ט לא נקטו בתוספתא אלא נעשה צרבת ולא הזכירו וחי, משום דנעשה בשר חי מודים חכמים לראצ"י דמטמא והיינו דתראה בתחלה עכשיו, דכזה אין דין מי יוקדם, אבל בצרבת וכן בקרחת וגבחת לריך שהבהרת תאחר, ועי' לק' סק"ו כתבנו לפרש בע"א פלוגתא דראצ"י וחכמים.

והא דמניא בתוספתא סופ"ג והוצאה בר"ש פ"ט מ"ב דעור הבשר ובסוף שבו נעשה שחין יראה בתחלה, אם נפרש דלא הי' מורד באמנע דומיא דשחין ונעשה עור הבשר דקמי' התם, ע"כ כראצ"י אחיא, דלחכמים דתו"כ הרי צעין שהשחין יוקדם, וכן נמי אם איירי שהי' מורד באמנע ושהבהרת היתה גם במורד נמי ע"כ כראצ"י דתו"כ וכראצ"י דמתניתין אחיא, דהא חשיב כבהרת קדמה, וגם לחכמים דמתני' כנולדה במורד דיינינן לה, אבל אם נפרש עור הבשר ונעשה שחין שהי' מורד באמנע ושלם היתה הבהרת בזמן המורד כמו שהוא הרגיל בזה, שפיר יתכן לאוקמי כחכמים דתו"כ וכחכמים דמתני', וגם כחכמים דתוספתא סופ"ב, דכל שלא היתה הבהרת במורד אין כאן משום נולד במורד אף לחכמים דמתניתין וכמש"כ לעיל, והלכך אין כאן מקום לטהר אלא משום שהבהרת קדמה, וזוהי י"ל כמש"כ לעיל דכיון שלא היתה הבהרת במורד שפיר חשיב שהשחין קדם, ויראה בתחלה, וכן ז"ל דעת הרמב"ם שהעתיק הך תוספתא בפ"ה ה"ו אף שפסק כחכמים דמורד באמנע טהור שם בפ"ו ה"ד, וכמש"כ לעיל.

ודינא חלוק, ואף בלא שום ילפותא ושום צרייתא יש להחזיק כן מסבא, ולא מסבא שיהא בזה חולק.

נגע שבעור הבשר שנעשה נגע ששחין יתכן בג' פנים, א. והוא הרגיל בזה שנעשה שחין והיינו מורד והסיר את הבהרת, ואח"כ נקרא עור דהיינו צרבת וצרבת חזרה הבהרת, ב. שהבהרת נשארה גם במורד, [דומיא דבראש וזקן] עד שלא העלו שער והעלו שער ונקרחו שהבהרת קיימת גם בזמן שהעלו שער, ואח"כ בצרבת, ג. שנהפך מעור הבשר לשחין מבלי שיהי' מורד באמנע, דהיינו שהי' שחין ונעשה צרבת ואח"כ נלקת דדינו כעור הבשר, ונעשה בהרת נלקת ושזב נקלשה הנלקת וחזרה לצרבת והבהרת בחוכה, דמשמע בר"ש דכה"ג דינה לצרבת ששחין, ויתכן עוד דלפעמים השחין מחלחל תחת עור הבשר הסמוך לו ומלדלו עד שנעשה לצרבת, ואם הי' זו נגע הר"ו נהפך מעור בשר לשחין, [וכן ז"ל דעת הרמב"ם שפסק בפ"ה ה"ו דעור בשר ונעשה שחין יראה בתחלה, ובפ"ו ה"ד פסק כחכמים דעור בשר ונעשה שחין וחזר לעור בשר טהור, וע"כ דמ"ש בפ"ה ה"ו היינו כשלא הי' מורד באמנע, ואכתי קשה דהא מ"מ קדמה בהרת לשחין, ושמא פסק כראצ"י, א"נ שמא ביה' מורד באמנע אלא שהבהרת לא היתה במורד וכאופן א' שזכרנו עי' בזה להלן].

ולענין טעמייהו דרבנן דסברי דמורד באמנע דינו כנולד במורד וטהור לעולם אף כשיחזור עור הבשר, נראה דהאי טעמא לא שייך אלא במורד שבאופן הצ' שהבהרת קיימת גם במורד דומיא דראש וזקן, אבל באופן א' שהבהרת נעלמה כשהי' מורד, אין סבא לומר דדין הבהרת כדין נולדה במורד, כיון שלא היתה כלל במורד.

ולענין מיעוטא דוהי' במקום השחין דלריך שהשחין יוקדם, אופן ב' וג' ודאי הם בכלל מיעוט זה, דצמרוייהו הבהרת קדמה, אבל באופן א' יש לדון אם גם זה בכלל בהרת קדמה, או דכיון דלא היתה במורד שפיר חזינן כזאה בתחלה בצרבת וחשיב שחין קדם.

והגה דמתניתין מתפרשא שנעשה הבהרת בעור הבשר ואח"כ נעשה שחין מורד והבהרת במורד, דומיא דבראש וזקן, ואח"כ נעשה צרבת והבהרת בצרבת, או שחזר וחי לגמרי והבהרת בעור הבשר, [אי גרסינן נעשה צרבת וחי, ומתפרש או חי], וסברי חכמים דדין הבהרת כבהרת שנולדה במורד ואינה מטמאה לעולם, וראצ"י ס"ל דאין דינה כנולדה במורד והלכך תראה בתחלה, ואם היא עכשיו בצרבת הוי שפיר תראה בתחלה אף לחכמים דתו"כ דבעו שחין קדם, אבל אם היא בצרבת אכתי יש מקום לטהרה משום דצעין שחין קדם וכאן הבהרת קדמה, וראצ"י לטעמי' דפליג אחכמים דתו"כ דילפי

טמא משום פשיון, ולת"ק וחכמים דחוספתא יראה בתחלה, דכיון דלא נעשה מורד צינחם אין לטהרו.

(ה) נראה דמי שהוסגר צהרת שצידו ותוך ז' נקטעה ידו, דמטהרין אותו מיד ואין צריך להמתין עד סוף ז', כיון דלא יתכן שהצרת תחזור, ויש להסתפק אם צריך כהן לטהרו, וכ"כ מנן זללה"ה ס"ח סק"י בהיתא צהרת צערלתו ומל שמטהרין אותו תוך הסגרו, והתם לנקטעה ידו דמי, שהרי הערלה נחתכה וא"א שהצרת תחזור למקומה.

אבל המוסגר צהרת שצער הבשר ונעשה מורד תוך ז', אף לחכמים דמתניתין דמטהרין גם כשהצרת תשאר לכשיחזור עור הבשר, מ"מ י"ל דנשאר בהסגרו, שהרי אם הצרת תלך מן המורד ותחזור רק לאחר שיוצב עור הבשר, דין הוא שחטמא לפמש"כ לעיל סק"א ג' דאין חכמים מטהרין אלא בזמן שהצרת נשארה במורד, ולא כשאנינה במורד, אלא שיש לדון אם כשתחזור לעור הבשר יהא דינה כהלכה וחזרה תוך ימי הסגר דהרי היא כמו שהיתה כדתנן פ"ד מ"ז, ולפ"ז תשאר בהסגרה, או דתראה בתחלה, ולפ"ז שוב אפשר לטהרה בתוך ימי הסגר כשנעשית מורד, כיון דלא יתכן שהצרת תחזור לדינה.

ונראה שהדבר מפורש במשנה פ"א מ"ה ו' דקמני התם דנסמך השחין לשער לצן שצהרת ואח"כ הלך לו השחין הרי היא כמו שהיתה, ונסמך השחין היינו מורד [בדקמני השחין ומחית השחין ומחית השחין דקמני פירשו הראשונים ז"ל דהיינו צרבת וא"כ שחין ע"כ פירשו מורד, וכמ"ס התוי"ט שם בשם הכ"מ], וע"כ יש לפרש דאירי שהצרת לא היתה במורד, שאם נשארה במורד הרי נטהרת לעולם לחכמים דמתניתין, ולית לן לדחוקי דמתני' כראב"י, ואף דהתם נהפך למורד רק מקום השער לצן או סביבו, מ"מ אם מקום זה אין צו דין צהרת שוב א"א לטמא את הצהרת, כדין נסמך בזהק או הקיף, וע"כ דכשחזר עור הבשר חזר דין הצהרת למקומה, וחזין דאף שהי' מורד תוך ימי הסגר מ"מ כשחזר עור הבשר וחזרה צו הצהרת הר"ז כאילו לא הלכה, ולפ"ז נעשה מורד תוך ימי הסגר, נשאר בהסגרו. וא"ת למש"כ דאירי שהצרת לא היתה במורד א"כ מאי אירא דהוי שחין תיפ"ל דהו"ל בזהק כיון שלא היתה הצהרת, וי"ל דאה"נ ולרבותא נקט שחין דאף בשחין כשחזרה הצהרת לעור הבשר חזרה למקומה וכאילו לא הלכה.

ויש מקום להסתפק דאף כשהצרת נשארה במורד מ"מ כשיחזור עור הבשר תטמא אף לחכמים דמתניתין, ד"ל דרק עד שלא נראה לכהן, א"נ לאחר הפטור, סברי רבנן דכשהי' מורד באמנע הרי זה צדין

(ד) בדעת הר"ש צמחני' ובפ"ט מ"ב נראה דס"ל דמשכח"ל דעור הבשר יעשה שחין בלא שנעשה מורד צינחם, [לכאורה כן משמע צמחני' פ"ק מ"ה ו' דקמני השחין ומחית השחין ומתפרש או מחית השחין והיינו צרבת, ומבואר דמשכח"ל מחית השחין בלא השחין, אלא"כ נדחוק שכבר הי' שחין ועכשו היא מחית השחין], וכמ"ס בפ"ט שם שהלכת דדינה כעור הבשר חזרה להיות צרבת, [ולו"ד ז"ל ז"ע אם כה"ג דינה כשחין כיון שלא קדם שחין לצרבת], ודומיא דשחין ונעשה עור הבשר דהיינו שהצרת נעשתה ללקת, ולא הי' מורד צינחם, והלכך לא שייכא ההיא חוספתא למתני' דפלוגתא דראב"י ורבנן בהפסיק מורד או טהרה אחרת באמנע, וכן היא דתו"כ דממעט קדמה צהרת לשחין מיתוקמא נמי אף בגוונא שלא הי' מורד צינחם, ולכך נדחק הר"ש לפרש דחכמים מטהרין דתו"כ דהיינו יראה בתחלה, וכשהיא דחוספתא פ"ג, ולא פירש דהיינו חכמים דמתני' ות"ק דחוספתא סופ"ב שהציא צמחני' דמטהרין לגמרי, דהתם רק צהי' מורד באמנע, אבל הדבר קשה איך ניתן לפרש מיעוטא דוהי' במקום השחין דצא לומר שאם הצהרת קדמה תראה בתחלה הרי צקרא רק דין תראה בתחלה כתיב דהיינו דין צהרת שצרבת השחין, ומשמע דמדיון זה צא למעט אם הצהרת קדמה, ואילו דין פשיון דראב"י לא נזכר כלל צקרא ואיך אפשר לפרש דעלי' קאי מיעוטא, ועוד דהא שחין ונעשה עור הבשר יראה בתחלה בלא שום ילפותא, ואמאי עוה"ב ונעשה שחין צריך קרא לומר דיראה בתחלה, וז"ע.

ודברי הר"ש צמחני' יש לפרש דה"ק דכשנעשו שחין ומכאן וקדח היינו טהרה דמורדין, דומיא דראש חקן כשהעלו שער, ואף כשנעשו צרבת אכתי צטהרתן קיימי משום דקדמה צהרת, וכשחיו היינו טומאה, ויש לגרוס וכשחזרו ונעשו צרבת וחיו היינו טומאה וכמ"ס בהגהות מהר"ח צמחניות, א"נ אפשר למיגרס וכשצא השחין והמכוח והקדח ונעשו צרבת היינו טהרה דצעינן שיקדים השחין כו' וכשחזרו וחיו היינו טומאה, ור"ל דכשצא השחין והמכוח והקדח היינו טהרה משום שהם מורדין, ואפילו כשנעשו צרבת אכתי צטהרתן קיימי משום דצעינן שיקדים השחין, וחכמים מטהרין דמתני' היינו דדינן כנולדו במורד וטהורים לעולם אף כשיחזור בשר חי, וראב"י סבר דהסגר צוה"ב ונעשה שחין ופשה הרי מחליטו בפשיון, וכדין שחין, וחכמים דחוספתא סברי דיראה בתחלה, משום דעור הבשר ושחין אין מלטרפין, ואין פשיון מזה לזה, אבל אין דין הנגע כנולד במורדין, ולכך כשחיו יראה בתחלה, אבל כשנעשו צרבת אכתי טהורין משום שהצרת קדמה, וכשהסגירו בשחין ונעשה עור הבשר דהיינו שהצרת נעשתה ללקת ופשה, לראב"י

לפרש דמטמא דראצ"י היינו דתראה בתחלה, דלא מנאנו מאן דפליג אהא דתניא בעור הבשר ונעשה שחין דתראה בתחלה, וא"כ מאי אתו רבנן לאיפלוגי, עי"ש מש"כ ליישב, ולהאמור יתכן לפרש דאיכא צינייהו מוסגר בעוה"צ שזמנו בו ש"ל, ונעשה שחין ונעשה צרבת דראצ"י מטמא דחשיב ל"י בהרת קדמה, וחכ"א תראה בתחלה דחשיב כשער לכן קדם, ולכן בתוספתא לא קמינא אלא ונעשה צרבת ולא קמינא וחי, דבחור לעוה"צ לכו"ע טמא כיון שהי' מוסגר כדמוכה צפ"ק, ובמתני' דקמינא וחי לא קמינא להני חכמים, ולפ"ז יהי' מוכח דכה"ג שמתחלף מעוה"צ לצרבת מטעמי רבנן כשהי' מורד באמצע אף במוסגר דהא קמינא בתוספתא דח"ק מטעם, או דנימא דאף במוסגר בעור הבשר ונעשה מורד וחור לעוה"צ מטעמי רבנן, אלא דהיינו דוקא כשהיתה הבהרת גם במורד, ומתני' דפ"ק נוקמא כשלא היתה הבהרת במורד וכמש"כ לעיל סק"ה, וז"ע.

א"ב שם איכא צינייהו מוחלט שהלכה וחזרה, דצפ"ד מ"ז לא שנינו אלא דתוך הסגר אם הלכה וחזרה הרי היא כמו שהיתה, ולאחר הפטור תראה בתחלה, אבל דין מוחלט שהלכה וחזרה לא למדנו, ואם כי מסבירא נראה דתראה בתחלה, וכ"ג דעת מרן זללה"ה בס"ד סק"ד, [וכ"מ מהא דחשבינן לה שער פקודה צפ"ה מ"ג], והרי אם הי' כהן רואהו כשהלכה הי' מטהרו, וכשחזרה היתה נראית בתחלה, וה"נ כשלא ראהו, משא"כ בתוך הסגר דאף אם רואה שהלכה משאירו בהסגרו, אבל מ"מ אולי יתכן דהיינו פלוגתא דראצ"י וחכמים דתוספתא, דראצ"י קאמר כיון דתחלתו טמא וסופו טמא הרי הוא טמא, ונהי דבגוונא דאיירי דהיינו דנעשה צרבת או קרחת לא יתכן להשאירו בטומאה קמייתא כיון דהשתא אזל ל"י האי נגע דעור הבשר, ומודה ראצ"י דתראה בתחלה, וכדתיא בתוספתא סוף"ג, אבל מלישגא דקאמר הואיל ותחלתו טמא וסופו טמא, שפיר איכא למישמע דאם חור לעור הבשר, הרי חור לטומאה קמייתא, אף בהי' מורד באמצע וכש"כ בסתם הלך וחזר, ואהא אתו חכמים לאיפלוגי דתראה בתחלה, (וטובא אשכחן אוקימתי דכוותה בגמ' דאיכא צינייהו מילתא דלא נזכר בהדיא), ואם הי' מוחלט בצפ"ק הרי מעכשיו יהי' מוסגר, וכן אם הי' מוחלט בשער לכן יהא דינו כשער פקודה, ואם הי' מוחלט במח" נמי יטהרנו מן הראשון ויחזור ויטמאנו מן השני, ולת"ק יוטהר מן הראשון וישאר בטהרתו כדין נולד במורד, [ובהלכה וחזרה שלא במורד לא למדנו כיצד ס"ל לת"ק בזה], א"נ שם י"ל דאיכא צינייהו נעשה מורד צימי הסגר ונשארה הבהרת במורד וחזרה לעור הבשר וכמו שדננו בזה לעיל, וז"ע.

(ז) פ"ז מ"ב נשתנו מראיהן צין להקל צין להחמיר כיצד להקל היתה כשגל ונעשית כסיד

בהרת שנעשתה במורד וטהורה לעולם, אבל צימי הסגר כיון דגם כשהלכה וחזרה הרי היא כמו שהיתה, א"כ גם כשנעשה מורד אמרינן דאכתי כח הבהרת שבעור הבשר לשוב, במקומו עומד, וכשחור עור הבשר והבהרת בו לא מיחסין את הבהרת למורד, אלא זו הבהרת שבעור הבשר שחזרה למקומה, והרי אם נעשה בהרת בעור הבשר והוסגרה והלכה ואח"כ נעשה מורד במקומה ובו בהרת והלכה ואח"כ חזר עור הבשר וחזרה זו הבהרת, הרי שפיר דיינינן בה כבהרת שהלכה תוך ימי הסגר וחזרה דהרי היא כמו שהיתה, ולא אמרינן דבהרת שצמורה חזרה, וה"נ כשנעשה הבהרת בעור הבשר ונעשה מורד והבהרת עדיין בו ושוב חזר לעור בשר והבהרת בו, נמי דיינינן חזרה הבהרת לעור הבשר, דהיינו בהרת שבתחלה, ולפ"ז אין צריך לאוקמי למתני' דפ"ק שלא היתה הבהרת במורד.

(ו) במתני' דפ"ק מ"ו מבואר דבהרת שהוסגרה ונמח בה שער לכן ונעשית מורד וחזר עור הבשר דמחליטין אותה ולא חשיב שער פקודה, [ועי' לעיל ס"ג ס"ק י"ב וס"ד סק"ג כחצנו דמ"מ אם נולד השער לכן בזמן שהלכה הבהרת, או שהיתה במורד דדינה כהלכה, י"ל דלא חשיב בהרת קדמה, אף שהוא בתוך ימי הסגר, אבל אין כן דעת מרן זללה"ה], דקרינא צי' הפכתו הבהרת, ולא הפכתו חצירתה, דהיא הבהרת שהלכה היא שחורה.

ויש לעי' בהרת שצרבת השחין ובה שער לכן ונעשית צלקת דדינה כעור הבשר ועדיין לא נראית לכהן, אם חשיב ש"ל קדמה, כיון דעכשיו דין עור הבשר עלה, וכשזמנו הש"ל היתה צדין בהרת שצשחין, והרי דינה עכשו להראות בתחלה כדתיא בתוספתא פ"ג שצ"ש פ"ט מ"ב, או"ד אף שמתראה בתחלה אבל לא חשיב הפכתו חצירתה דסו"ס היא הבהרת, ואח"ל שם בהרת חד הוא, וקרינא צי' שפיר והיא הפכה, בהרת בעור הבשר שהוסגרה ונמח בה ש"ל ואח"כ הפכה למורד ונעשית צרבת מהו, מי אמרינן כיון דמורד בזמן הסגר אינו עושה שער פקודה, וכן מבהרת עור בשר לבהרת שצרבת השחין נמי חשיב בהרת קדמה, ה"נ בדאיכא תרוייהו, או"ד בכל חדא שפיר דמי אבל בדאיכא תרוייהו גרע, ועי' בחו"ט פ"ק מ"ה צ"ס מהר"ם דכה"ג חשיב שער לכן קדם, [וקצת משמע התם דאף בלא הי' מורד באמצע כיון שמתחלף מבהרת שבעוה"צ לבהרת שצשחין חשיב ש"ל קדם דהו"ל שער פקודה].

ויתכן אולי לומר דבהא פליגי ראצ"י וחכמים בתוספתא סוף"ג שצ"ש פ"ז מ"א בעור הבשר עד שלא נעשה שחין ונעשה שחין ונעשה צרבת דראצ"י מטמא וחכ"א תראה בתחלה, וכבר כתבנו לעיל סק"א ב' ג'

המשנה דנשתנו מראיהו דפליגי, ונפ"מ צנתהוה הנגע בצגד עד שלא ארג צו גע"ג, [כדחתן פי"ב מ"ב], ומשהשלימו נשתנה מראהו, [ויש להסתפק לר"א חסמא אם דינו כלהמיר או כלהקל, כיון דשון יניחו].

ברם בצגד שאין צו גע"ג ואח"כ השלים, יש כאן נידון נוסף מלבד שהנגע נעשה בטירה, דגם בצגד גע"ג שנראה צו נגע, אם יחצר אליו צגד נוסף אפילו עד שלא ראהו הכהן, נמי כשיראה הכהן לא יטמא אלא הצגד שנראה צו הנגע, ולא הצגד שהאדם חיברו לנגע, [עי' לק' ס"ט סק"ח י'], ולענין זה י"ל דלא סגי בנשתנה מראהו לחשבו כצא הנגע גם בצגד הנוסף אפי' לר"ע, דלאפוקי מנולד בטירה סגי בטעם כל דהו, משא"כ לחשבו כנולד עכשו, ומיהו לר' יהודה צפי"א מ"ד דנשתנה מירקרק לאדמדס יראה בתחלה, שפיר סגי בהכי גם למיחשבי' כצא גם לצגד שנחשבר. — שאל צ"א שמואל נ"י נגע שנתהוה בצגד מן הגדל ציס ואח"כ חיבר אליו מן הגדל ציצצה חוט או משיחה דמסתבר דהוא צדין נראה צו נגע בצגד עד שלא ארג צו גע"ג, דהוא טהור, מה יהא דינו בנשתנה מראה הנגע, מי דיינין ל' כעכו"ם ונתגייר דהיינו מתניתין, או"ד לחוט הנוסף א"א ליחס את הנגע גם כנשתנה מראהו לפמש"כ, וממילא נשאר בטירתו, אף שכל הצגד נחשב בצגד ע"י החוט, ונ"ע.

(ח) פ"ז מ"ג צהרת ואין זה כלום כו' עודהו מסגירו כו', יש לדקדק דלכאורה כולה מתני' משנה שאין צריכה היא, דכבר למדנו הסגר צ' שצעות וגם לאחר הפטור, ונ"ל דהי' מקום לומר דכשהכהן ראה את הנגע וכבר קבע צלצו או צפיו את דינו להסגר, ועדיין לא אמר לנגוע מוסגר אתה, וצינתיים נעשו סימני טומאה, שיהא רשות ציד הכהן להסגירו עד שלא יחזור לראות את סימני הטומאה, דגם הסגר ממנוות הנגע, וכשכבר הוחלט דינו להסגר, אין חיוב לחזור ולראות מה שנתחדש, ושפיר יכול הכהן להסגירו, וכן אם הוחלט דינו לפוטרו שיהא רשאי לפוטרו ואח"כ לשוב ולראות את הסימני טומאה שנתחדשו, ולקבוע דינם, והיינו דקמ"ל דכל זמן שלא אמר לו מוסגר אתה או פטור אתה הרי כל המאורעות המתחדשות משנים את דינו, וחייב לשוב ולראות את הסימני טומאה, ולקבוע דין הנגעים בהתאם, [וכ"נ מלשון הרמב"ם פ"ו מטו"ז ה"ז דזהו חידושא דמתני'], ושמעין נמי ממתני' דאף שכבר קבע הכהן דינו להסגר דהיינו דקתני עודהו מסגירו, מ"מ כל זמן שלא אמר לו מוסגר אתה, אינו עדיין צדין מוסגר, וכן יש לפרש הא דתניא בתוספתא פ"א הוצאה בר"ש פ"ג מ"א לענין אין מסגירין ואין מחליטין את המוסגר עודהו מסגירו כו', והיינו נמי דאף שכבר החליט להסגירו, מ"מ

ההכל כו', מדלא קתני כיצד להקל היתה עזה ונעשית כהה כיצד להחמיר היתה כהה ונעשית עזה, וכדחתן פ"ד מ"ז כה"ג, נראה דדוקא צהני ד' מראות פליגי, והיינו נמי דשנה התנא דנעשית מספחת שאת ומספחת עזה, ופירושי קמפרש כמש"כ הר"ש וצא לומר דהיינו מספחת דקרא, [אבל אח"כ ראיתי צא"ר דפירש אדרבה דצא לומר דאפי' שינוי שלא מד' המראות נמי ס"ל לר"ע דתראה בתחלה ע"ש, ונ"ע], ואפשר דס"ל דהני ד' מראות שחלקן הכתוב הרי כל אחד מהן נגע צפ"ע, אלא דהלכה היא דגם כשנשתנה מנגע לנגע במוסגר ובמחולט הרי הוא כמו שהי' וכדחתן פ"ד מ"ז, וגם אם מנטרפין זה עם זה הרי זו הלכה שנתחדשה צירופן, וכיון שכן ס"ל לר"ע דצין להקל וצין להחמיר תראה בתחלה דנגע חדש הוא, וראצ"ע מטהר דס"ל דכשם שבמחולט ובמוסגר נשארין צדיים, כך גם בנגעים טהורין נשארים צדיים, ור"א חסמא מחלק בין להקל ללהחמיר.

וא"ת בנעשה צמורדין וחזר ונעשה צרבת וחזר ונתרפא ונעשה עור הבשר, אמאי מטהרינן, כדמוכח מסיפא דמ"א דאף בנעשה צמור הבשר ונעשה מורד ונעשה צרבת וחזר וחי מטהרי רבנן, ועד כאן לא פליגי ראצ"י אלא משום שנעשה צמור הבשר ולא צמורד, אבל בנעשה צמורד מודה, והא נשתנה מנגע בשחין ומכאן לנגע צמור הבשר דדיניהם חלוקין, ואף בהסגר והחלט משתנה דינם ע"י שינוי זה, וראוי להיות עדיף משינוי מראה דעזה וכהה, וי"ל דהתם השינוי בצמר האדם ולא בנגע עצמו, משא"כ עזה וכהה דהשינוי בנגע.

נראה דלר"ע כשנראה בתחלה צמורה שנתנה, דאף בחזר למראה הקודם נשאר צדינו, דכל שנשתנה חזיון ל' כנגע בתחלה ואין לנו ענין צמה שהי' קודם שנשתנה, וכן נראה דגם בנשתנה צמור עכו"ם ממראה למראה, מ"מ כשנתגייר אין לנו ענין אלא צמורה שהי' צמורה שנתגייר, ומשנשתנה יראה בתחלה לר"ע.

מזה דתניא בתוספתא סופ"ג הוצאה בר"ש פ"ט מ"ב דצמור הבשר ונעשה שחין או בשחין ונעשה עור הבשר יראה בתחלה, יש ללמוד דאין צריך להתהוות הנגע בשביל לטמאותו, דהתהוות הנגע בשחין אין ענין זה לטומאת הנגע צמור הבשר, וע"כ דסגי במציאות הנגע כדי לטמאותו, ולפ"ז יש לפרש דטעם הפטור בכל הני צהרות טהורות, משום דהתהוות הנגע בפטור הוא גורם חיובי לטהר וכאילו היא סוג מכה אחרת, ומה"ט גם בנעשה צמור הבשר צמור עכו"ם ומשנתגייר נעשה צרבת השחין או שהי' צרבת השחין ומשנתגייר נעשה צמור הבשר נמי טהורין, ועי' לק' ס"ט סק"ד.

לכאורה נראה דצגד שנשתנה מראה הנגע שבו מירקרק לאדמדס או איפכא, דהוא צדין

ממנו, וכשתלך המחי' יטהר, אבל לחכמים לא יטהר זה, כמו שלא יטהר בהולד נגע אחר ויטהר ממנו, דחכמים בעו שיטהר בטהרה הקיימת גם אם היתה המחי' נשאת בה, דהיינו שתמנע בזהרתו מכגרים או שתפרח בכולו, אבל חזרת המחי' והליכתה נידון כנגע אחר, ולפ"ז אחתי מוכח דתולש סימני טהרה לזמן נמי עובר, ואפשר נמי לאידך גיסא שאם תחזור הכוי' לבשר חי פשיטא דלכשיטהר ע"י הליכת המחי' יטהר, וחכמים נקטו מילתא דטהרה דמשכח"ל מיד עד שלא חזרה המחי', וגם בכל סימני טומאה, וז"ע, וכעת ראיתי בספר מרן זללה"ה ס"ח סק"ח שכתב דק"ץ מחי' וחזרה ונתרפאה והלכה לה דנטרה.

(י) שם בחוך הסגירו מהו כו' התחלתי מציא להם ראיות כו', בתוספתא שבר"ש מבואר שהציא להם רא'י ממה דמטהרין עד שלא בא אלל הכהן דכיון שלא ראה הכהן סימני הטומאה לכך לא קנסינן ל'י, והלכך גם בחוך הסגירו כיון שלא ראה הכהן סימני הטומאה ולא טימאו בהן לית לן למקנסי', ולכאורה יש להוכיח מזה כמו שנקטו תו' בכורות ל"ד ב' הציא הגרע"א ז"ל בתוספותיו, דאף בגוונא דקנסינן ל'י מ"מ מטהרין ל'י מדאורייתא, ומגלה ומציא כפריים, אלא דמדרבנן נשאר בהלכו, דאם איתא דהקנס הוא דמורינן לכהן שלא יטהרנו, א"כ איך אפשר ללמוד דימי הסגר מעד שלא ראה הכהן, הרי עד שלא ראהו הוא טהור ולא מנאנו שגזרו עליו טומאה, משא"כ במוחלט שגזרו שלא לטהרו, ודכוותה שייך נמי לגזור במוסגר שהכהן לא יטהרנו מהסגרו, אבל אי במוחלט נמי מטהרין ל'י מדאורייתא, ורק מדרבנן מחלטינן ל'י, שפיר שייך להחליט מדרבנן גם עד שלא ראהו הכהן, ומדלא קנסו יליף נמי למוסגר.

ועוד נראה דע"כ לא סגי שחכמים יתקנו רק אזהרה לכהן שלא יטהרנו, דבקל ימנא כהן שלא ידע שהוא תלש הסימני טומאה ויטהרנו, וגם לעולם הוא תולשם צנינעא, והכהן יטהרנו בלא יודעים, וע"כ הוצרכו חכמים לתקן טומאה דרבנן גם כשנטהר ע"י הכהן, ואמנם יש מקום לדון לאחר תקנת חכמים הטומאה דרבנן אם זה גם מחייב שהכהן ימנע מלטהרו מטומאת הדאורייתא, ושפיר יש לקבל דעת תו' דלא מנעו חכמים ממנו מלקיים מצות תגלחת ופריס ולא העמידו דבריהם בזה, אבל לשון הרמב"ם בפ"י ה"צ ואם תלשן אחר שהחלט בהן הר"ז מוחלט כשהי' ואין לו טהרה עד שתפרח הצרעת בכולו כו', משמע שאין הכהן מטהרו, וכן שאם עבר וטיהרו אינו נטהר, ומיהו זה ע"כ אינו אלא מדרבנן, ועי' לק' ס"ק י"ד.

ונראה דילפותא דר"ע אינה אלא לסימני טומאה שלא שימשו עדיין, שולדו דימי הסגר ותלשם דימי

כל זמן שלא אמר לו מוסגר אתה הרי אם נתחדש לו נגע נוסף הר"ז רואהו.

ובן בסיפא בעודהו מחליטו והלכו להם סימני טומאה, הי' מקום לומר שהכהן יכול לקצו דין לאחר הפטור אף שעדיין לא החליטו, כיון דראה שהיו סימני טומאה והלכו להם, ויש גם חומרא בלאחר הפטור שיטמא בפשיון מיד, קמ"ל דמסגירו.

הא דקמני ברישא לאחר הפטור יפטור, פי' מהר"ם דאפי' כנסה ופשתה או פשתה וכנסה הרי היא כמו שהיתה, והרא"ש פירש דאפי' נשתנה מסיד לשלג, ותרווייהו תניניהו בתוספתא פ"ב הוצאה בר"ש פ"ד מ"י בהרת לאחר הפטור כנסה ופשתה או פשתה וכנסה נשתנה משלג לסיד ומסיד לשלג הרי היא כמו שהיתה, ומסתברא דתוספתא פירושא דמתני' היא, גם י"ל דבא לומר דבסוף שבוש שני ולאחר הפטור דהיינו מוחלט שהלכו סימני טומאה או שפרחה בכולו שוין בפטורם, וכסם דבסוף שבוש שני לא שייך לחזור ולהסגירו שהרי גמר הסגרו, ה"נ הטהור מתוך החלט אינו משמש הסגר כדמציא בתוספתא בר"ש פ"ד מ"י.

(ט) פ"ז מ"ד התולש סימני טומאה והכווה את המחי' עובר בל"ת כו', לכאורה בהכווה את המחי' הרי הכוי' עשוי' להתרפאות ולהעשות זלקת דינה כבשר חי ויחזור להיות טמא מדין מחי', וא"כ למדנו דגם כשטיהר עצמו לזמן נמי עובר בל"ת, [ואפשר דמשום כך איצטריך קרא לקוץ מחי' כדנפק"ל בספרי מהצרעת, ולא נפיק משער לבן], אבל קשה דא"כ לא הו"ל לתנא למיתניי' הכא, דתני נמי ולענין טהרה, דהא בהכווה את המחי' דין הוא שיטהר לכשתחזור המכווה בשר חי ותשוב בהרתו לכמות שהיתה ויתרפא ממנה, או שתמנע בהרת או בהליכת המחי', ושמא יש ללמוד מכאן דבשר חי המתהוה ממורד אינו משמש לסימן טומאה כמחי', ואע"ג דלא דמי לבהרת שבמורד, דהתם אין תורת בהרת עליו, והלכך גם כשנשארה בצרבת ובזלקת אינה צדין בהרת, משא"כ הכא דבשר חי בעינן וכל מכוה חזרת לבשר חי, מ"מ בשר חי המשמש סימן טומאה ע"כ דשדי הבהרת תיכלא בכולה ותורת בהרת עליו וכמו שמשלים לשיעור גרים, והלכך יש מקום לומר דכשנעשה מורד איצד תכונתו, וכשמתרפא אינו חוזר לתורת בהרת, [ועי' לעיל ס"ד ס"ק י"ג נסתפקנו בקמט בשר חי שנחלה בחוך בהרת אם משמש כמחי'], ולפ"ז אין רא'י לתולש סימני טומאה לזמן אם עובר בל"ת, אבל א"א לומר כן דבפ"ק מ"ה ו' מבואר דנסמך השחין למחי' והלך חזרה המחי' לדין מחי'.

ואפשר דבאמת כשתחזור זלקת משמש כמחי', ולר"א הרי גם זה בכלל לכשיוולד לו נגע אחר ויטהר

מילתייהו דרצנן צמרוייהו צוה, ועוד דלקושטא דמילתא ס"ל להרא"ש דהכהן מטהרו מדאורייתא מיד וכדעת תו' בכורות ל"ד ז', ולכן פירש קושטא דמילתא דאף כשהפריחה בכולו היא מן הטוהר מ"מ כשיטתה ממנה יוטהר גם מן הנגע הראשון.

ויש מקום לדון כשפריחה בכולו לאחר שחלש סימני טומאה וטיהרו הכהן מדאורייתא, או בקצץ הבהרת צמ"ה, דדינו כצא כולו לזן דיסגיר, אם נטהר מן הראשון בעודו מוסגר מדין כולו לזן, וכעין צע"א דגמ' בכורות שם אי יטהר תנן או ויטהר תנן, ונפ"מ צחתן או צרגל, דלא יסגירוהו מחמת הפריחה בכולו אם יוטהר מן הקודם, דהא טעמא דמטהרין ל' כתב הרא"ש משום דאם לא ה' תולש וקוצץ ה' נטהר עכשיו ע"י הפריחה, והאי טעמא אימתא גם עד שלא נטהר מן הפריחה, או דאינו נטהר מן הראשון עד שיוטהר מן הפריחה ויהי טוהר, ויתכן דפליגי בזה הר"ש והרא"ש, דלכו"ע ראוי לפרש עד שמתפרח בכולו שיטהר מיד עם הפריחה, ודומיא דעד שמתמעט בהרתו מכגריס, והלכך אם ס"ל שאינו נטהר מן הראשון עד שיטהר מן הפריחה, הרי ראוי לפרש עד שמתפרח בכולו מן הנגע המחודש, ור"ל עד שיוולד לו נגע אחר ויפרח בכולו, וכמו שפירש הר"ש וכן פרש"י בכורות במתניתין דקצץ הבהרת, אבל אם ס"ל דנטהר מן הראשון מיד עם הפריחה אף שהוא בהסגר מחמת הפריחה, הרי אפשר לפרש עד שמתפרח בכולו מן הבהרת שחלש ממנה הסימני טומאה או שקנצא, דאף שהוא עדיין דין הסגר, מ"מ נטהר מן הבהרת הראשונה, אבל אין לדבר הכרה, ואפשר דלכו"ע אינו נטהר מן הראשון עד שיהא טוהר ממש.

ואפשר עוד דלדעת רש"י והר"ש אינו נטהר מן הראשון אלא"כ יוטהר מדין פריחה בכולו, הלכך צריך שיוסגר או יוחלט בנגע החדש ואח"כ יפרח בכולו, או בתולש סימני טומאה אם לא נטהר עדיין מהחלטו ובתוך כך פריחה בכולו דהו"ל פורח מן הטומא ונטהר, אבל בקוצץ בהרתו וצא כולו לזן והוסגר ושהה צ' שבועות ונטהר, עדיין לא נטהר מן הבהרת שקצץ, דכיון שלא נטהר מדין פריחה בכולו אין כאן עדיין טהרה לבהרת שנקנצא, אבל להרא"ש שפיר נטהר אף כה"ג כיון דאילו לא תלש הסימנים או לא קצץ הבהרת ה' נטהר עכשיו מדין פרח בכולו, תו לא קנסוהו.

יב) שם צר"ש תניא בתוספתא כו' היו צו שלש חלש אחת ונשרו שחיס טוהר שחיס ונשרה אחת טמא, יש לעי' היו שלש ותלש אחת ונשרה אחת מהו, ומהא ליכא למישמע דסתרי דיוקי דרישא ודסיפא, ונראה דאף לר"נ שבת ז' ד' צ' דלוקה מ"מ נשאר בטהרתו, דלענין השמר בנגע הנרעת שפיר אפשר לרבות חיוב

הסגר, והו"ל כמו קודם ראיית הכהן, אבל הקוצץ בהרתו צימי הסגר שפיר יש לקונסו שהרי ראה הכהן הבהרת והסגירה, וזה צא וקנצא, והיינו נמי דחלקן התנא בתרתי קוצץ סימני טומאה וקוצץ הבהרת, דלענין בהסגר חלוקין הם, והתחיל צמי שהיתה צו בהרת כאילו הוא ענין חדש, שזה כולל גם בהסגר, [שו"ר שכ"ה צראצ"ד בתו"כ הוצא לקמן ס"ק י"ג, ע"ש], וזו נראה דעת תו' בכורות ל"ד ז' שכתבו בחד תירוץ דהא דאמרינן התם דנפ"מ לחתן ולרגל היינו במוסגר, ולכאורה הרי מסקנא דתוספתא דלא קנסו במוסגר כדאמרו לו יפה אמרת, והיינו מתני' דאחד עומד בפני הכהן ואחד עומד בהסגירו, אבל למש"כ ניחא דמתניתין בקוצץ סימני טומאה, וסוגיא דהתם בקוצץ הבהרת, אח"כ ראיתי שכבר כ"כ מרן זללה"ה בסימן ח' סק"ו.

ואפשר דמה"ט צאמת היתה קבלת ר"ג ור"י דעד שלא צא אלל כהן טוהר ולאחר החלטו טמא, ולכאורה קשה כיון דמסקינן דגם צימי הסגרו טוהר א"כ אמאי לא אמרו עד שלא החליטו טוהר, אבל למש"כ דבקצץ הבהרת קנסו גם בהסגר ניחא, דנקטו לשון עד שלא צא אלל כהן טוהר שזה בכל גווני גם בקוצץ הבהרת, משא"כ משצא אלל כהן והסגירו הרי בקוצץ הבהרת טמא, וגם לא אמרו עד שלא הסגירו או עד שלא החליטו משום דאין דינם שזה דבהסגר רק בקוצץ הבהרת קנסו ובהחלט אף בקוצץ סימני טומאה.

לישנא דר"ע אחד עומד בפני הכהן ואחד בתוך הסגירו טוהר, הוא לשון לא זו אף זו, דלא בלצד עד שלא צא אלל הכהן טוהר, אלא אף כשעומד בפניו, ולא זו בלצד שעומד בפניו אלא אף כשהסגירו נמי טוהר, ונראה דגם כשעומד בפני הכהן בשציעי שיכול להחליטו, מ"מ אם תלש עד שלא החליטו טוהר אף דאיכא תרתי גם הסגר וגם בפני הכהן.

יא) שם וחק"א עד שמתפרח בכולו, כתב הרא"ש דאע"ג דמדאורייתא טוהר הוא והו"ל פורח מן הטוהר דטמא, מ"מ סגי בהכי לטהרו מן הנגע הראשון שחלש ממנו סימני הטומאה, כיון שאם לא ה' תולשן ה' נטהר עכשיו ע"י הפריחה, ור"ל דכשיטהר עכשיו מן הפריחה שכולו יטהר גם מן הנגע הראשון, וכמו שכתב צמ"ה דע"י הפריחה בכולו יסגירו ולכשיטהר מן ההסגר יטהר גם מן הבהרת שקצץ, וה"נ הכא, ולא רצה הרא"ש לפרש במתניתין דתולש סימני טומאה, דיטהר כשיפרח בכולו עד שלא טיהרו הכהן, דזה חשיב פורח מן הטמא אף שהלכו סימני טומאה כמבואר בפ"ח מ"י וכמ"ש בהגה"ה שצרא"ש, משום דצמ"ה א"א לפרש כן, דכשנקנצא הבהרת חשיב פורח מן הטוהר אף עד שלא טיהרו הכהן, וכמש"כ לק' ס"ו סק"א, ואית לן לפרש

שחפרת זכולו לא קאי אלא דקתני והכזה את המחי' הוא דוחק גדול.

ונראין הדברים דל"ל פרחת זכולו זין כך וזין כך טהור וכמו שהוא שנוי ברישא דמוספתא לפנינו בתלש השערות, ולפי דהר"ש לא הי' בגירסתו ברישא כמו שהוא לפנינו, והוי קשיא לי' אמאי לא כיל נתמעטה הבהרת מכגרים כדדי פרחת זכולו [וכמו דגרים בהגהות הגר"א ברישא], וש"מ דלאו כי הדדי נינהו והג' בפרחת זכולו זין כך וזין כך טמא נכונה, ולכך פלגינהו, ונדחק לקיים הגירסא, אזל לפי מה שהוא לפנינו דגם ברישא דשנינו בשניהם זין כך וזין כך טהור נמי פלגינהו ושנה נתמעטה מכגרים לחוד ופרחת זכולו לחוד, א"כ הי' ראוי לגרוס בסיפא נמי בתרוייהו טהור ומ"מ פלגינהו, וזו נראה גם דעת הרמב"ם שהעתיק דיני המוספתא בפ"י ולא הביא הא דפרחת זכולו טמא.

שם אר"י דל"א זומן שנעשה צמות זה בהרת אזל נעשה צמות זה שחין טהור כו', לכאורה משמע דבזין נסמך השחין למחי' ליכא מאן דפליג ולכו"ע טהורה כדתנן פ"ק מ"ה ו', [ועי' בתוספתא שבר"ש פ"ו מ"ו דנמי ר"י הוא דקאמר לה], ולפי"ז אם נפרש דהאי דל"א לאו לפרושי אחי אלא לאפילוגי אחי, יש לפרש טעמייהו דרבנן דמה שנסמך השחין למקום המחי' לאחר שהכזה את המחי', אין צה כדי לטהר, דלא דמי לנתמעטה הבהרת או המחי' עצמה מכשיעור, וספיר אפשר שאם לא כוזה את המחי' שלא הי' נסמך השחין במקום הזה, ואע"ג דגם בזוהר מקצת והלך מקצת או בתלש אחת ונשרה אחת נמי איכא למימר הכי, דשמא אם לא הי' כוזה או תולש לא הי' המותר הולך, מ"מ כשהמעשה בסימנים עצמם עדיף, משא"כ כשרק נסמך השחין למקום שהיתה בו המחי' בראשונה.

יג) איתא בתו"כ מזורע בקרא דוהבא אל הבית כל ימי הסגיר אתו וגו', ימי הסגיר אתו לא ימים שקלף את נגעו יכול שאני מוצא את המוחלט שקלף נגעו ת"ל כל ימי, ודכוותה דרשין בתו"כ תזריע הוצא בר"ש במ"ה בקרא דכל ימי אשר הנגע בו יטמא, לא ימים שהיתה בו בהרת ונקצצה יכול אפילו קצצה במתכוין ת"ל כל ימי, ונראה דכל ימי מייתר דהו"מ למיכתב והבא אל הבית שהסגיר, וכן בתזריע הו"מ למיכתב ואשר הנגע בו יטמא, ודרשין דבא לומר דלאו דוקא כשגרפא הנגע נטהר המזורע והבית, אלא גם כשנקלף או נקצץ נמי נטהרים, ואי לאו קרא הו"א שלא נטהרים אלא כשהלך הנגע בידי שמים מעצמו, ומיהו דרשא דכל ימי לרבות מוחלט או קצץ אסמכתא בעלמא כמ"ש הר"ש לגבי קצץ דקנסא בעלמא הוא כמבואר בזכורות ל"ד, וכן נמי בית המוחלט שדינו בנתינה או אפי' בחליה, נמי פשיטא דקילוף הנגע לא יועיל, ואינו אלא אסמכתא.

שמירה גם שלא להחליש את הבהרת, אזל לענין קנס חכמים לא מנאנו שקנסו חכמים אלא שמעשה שעשה להטהר לא תועיל לו וישאר צטומאמו, אזל כשמעשיו לא תועילו לטהרו לא קנסו חכמים כלום, ואף לכשיסתבב שנגלל מעשה שנתחדש תועיל פעולתו להטהר, אין צוה קנס, דהמעשה האחרון שנעשה מאליו הוא שטהרו ולא המעשה שקדם, כלומר דנשירת השער השני היא שטהרתו ולא תלישתו את השער הראשון, וממילא ליכא לקנסו.

שם היתה יתירה מכעדה כוזה מותר והלך כעדה טהור, לכאורה כשכזה מותר כזר נטהר כדין נסמך השחין למחי' בפ"ק מ"ה ו', ומ"מ טהור כשהלך כעדה כדין היתה כעדה כוזה חזי' והלך חזי', וכדין שמי שערות תלש אחת ונשרה אחת, דמה שהלך הוא כדין נתמעטה הבהרת מכגרים, וז"ע ברמב"ם פ"י ה"א שכתב כוזה מקצת המחי' ונשאר ממנה כעדה אינו לוקה שהרי הוא טמא כשהי', ואמאי הוא טמא הלא נסמך השחין למחי', וכמ"ש פ"ג ה"ג או שנסמך אחד מהן [היינו שחין או מכוה] למחי' מנידה כו' אינה סימן טומאה כו', ואמנם בתוספתא משמע קצת דהוי דומיא דשלש שערות ותלש אחת, ואפשר דמשכח"ל כו' שאינה עושה את הבשר מורד אלא שהיא רק פוגמת את לבונית הבהרת, אזל הרי במחי' קיימין וכל שאינו בשר חי שזב אין המחי' מצוירת, שהרי גם בזהק מפסיק, וז"ע.

שם פרחת זכולו זין כך וזין כך טמא, הר"ש פירש הטעם משום דשמא אם לא הי' כוזה את המותר הי' נשאר בשר חי והי' מעכב את הפריחה, והדבר תימא דאם עכשיו פרחת גם על הכו', מהיכי תימי נחוש שמא אם הי' המקום הזה בשר חי לא הי' פורח עליו, ונמצא שכיותו גורמת לטהרו, ועו"ק דהא פשיטא דאדם שיש בו בהרת מוחלטת וכוזה בשרו שלא במקום הבהרת ופרחת זכולו דטהור ולא אמרינן שמא אם לא הי' כוזה הי' נשאר בשר חי במקום הזה, והי"נ דכוותה שהרי בשעה שכוה לא פרחת זכולו, ולא נתכוין לטהרה מדין פרחת זכולו, ולא מיבעיא אם קדמה הליכת המחי' לפריחתו זכולו שכזר נטהר בהליכתה כדין נתמעטה מכגרים, ושוב אין מקום לטמאותו כשתפרח זכולו, אלא אף כשקדמה הפריחה זכולו להליכת המחי', דהיינו שהפריחה האחרונה היתה במקום המחי', נמי אין לטמאותו, דכוותו לא נעשתה להשלים פריחתו, שהרי כויתו קדמה לפריחה, ומה"ט אף אם לא פרחת על מקום הוי' יש לטהר כיון דמקום הכו' אינו מעכב את הפריחה כיון שהוא מורד ואינו מטמא בבהרת, [והרי הר"ש גופי' במ"ה בקצץ עמה בשר חי לא פירש טעם החומרא בפרח זכולו משום שמא הי' נשאר הבשר החי, וכמו שפירש בזהגר"א בתוספתא], גם לפרש מתני' דעד

החם קחני מאימתי היא טהרתו רא"ה לכשיוולד לו נגע אחר ויטהר ממנו, ואי יטהר תנן לא הול"ל אלא רא"ה משיוולד לו נגע אחר, ותו לא, דהא אמאימתי היא טהרתו קא"י, ואם ההיא משנה מחפרשת ויטהר, סברה היא דגם במתני דקנא"ה יש לפרש ויטהר דכי הדדי נינהו, וגם טהורה וקנא"ה לשון נקבה וממנו לשון זכר, ואפשר דאף אי ויטהר תנן מ"מ י"ל דנטהר מן הראשון מיד עם הוולד השני, אלא דכיון דבאופן הרגיל הטומאה של השני חלה מיד, הלכך ניחא ל"י לתנא למיתני ויטהר דאז מינכרא טהרתו, ולפ"ו אפשר לפרש הצעיר אי יטהר תנן דלאו בגירסת המשנה מספקא ל"י, אלא בכונת המשנה, וניחא הא דבכל הספרים גרסין במשנתנו ויטהר, ומיהו בסוגיין הגירסא במשנה יטהר, וכן בקנא"ה הגירסא טהור.

שם למאי נפ"מ לחתן כו', לכאורה אי יטהר תנן הרי מטהרין ל"י קודם שמתמאין אותו בנגע החדש, וא"כ הו"מ למימר דנפ"מ כשנולד לו נגע חדש ועד שלא הספיק הכהן להחליטו עליו הלך לו, דאי יטהר תנן כבר נטהר, ואי ויטהר הרי לא נטהר עדיין, וי"ל דאה"נ ועדיפא מינה קאמר בחתן.

שם תוד"ה מקמייתא וא"ת והא צעי תגלחת כו', הו"מ למימר דאיירי סמוך לרגל וכשיגמור ימי ספורו יהי רגל ושוב לא יטמאוהו, וכן נמי י"ל דאי טעין דנאותא דעלמא עדיף ל"י וניחא ל"י להיות בימי ספורו ולא בימי חלוטו דשומעין לו ואין מחליטין אותו.

שם בא"ד וי"ל שלא הי' אלא מזרע מוסגר כו', לעיל סק"י פירשנו דלא תקשה מהא דמבואר נגעים פ"ו מ"ד דבמוסגר לא קנסו.

שם א"נ אפי' מוחלט כו' מ"מ שרי לעשות תגלחת כו', ר"ל דהכהן מטהרו ונטהר מדאורייתא וחייב לעשות תגלחת ופריס, ולכך מיד שנראה בו נגע אחר הרי הוא נטהר לגמרי שכבר עבר ימי ספורו, ויש לעי' אם נריך ראית כהן לטהרו, או דכל שנולד נגע סג, דמה ענין לכהן בזמן שהטהרה היא דוקא כשיש נגע.

(טו) פ"ז מ"ה וחכ"א עד שתפרח זכולו, כבר כתב הגרע"א ז"ל בתוספותיו דלשון זה משמע דחכמים לאחמורי אחו, ומודה ר"א לחכמים ואין חכמים מודים לר"א, אבל מן התוספתא שבר"ש ל"מ כן, אלא דר"א סבר דלא מהני פריחה זכולו, והדברים צ"ע דהא בפריחה זכולו צר הסגר הוא כמ"ש הרא"ש והרי זה נגע אחר, ודוחק לומר דר"א צעי דוקא נגע אחר שהוחלט בו, [וגם בפרחה זכולו זימנין שהוחלט בפשיון כשפרחה במקצתו ואח"כ פרחה זכולו], גם כל דברי התוספתא שחילקו בין קנץ עמה בשר חי למוצאת לא נתחוויר, וכמשה"ק מרן זלה"ה דמה איסור יש בקנא"ה

והנה עיקר הילפותא דבקלף נגעו הצית נטהר מהסגר וחס בתוך שבעה או לאחר שבעה, וכן בבהרת שנקנא"ה, אבל ממה שלא שנו לא ימים שנקלף נגעו כמו ששנו בבהרת שנקנא"ה, יש לדקדק דבצית גם כשקלף צמוד לא קנסוהו, וזו דעת הראב"ד בפירושו, ופשיטא ל"י דבכל מוסגר שקנץ בהרתו קנסוהו, דרך בחולש סימני טומאה בימי הסגר לא קנסוהו, משום שעדיין לא עשה הכהן שום מעשה על פי הסימנים, אבל קנץ הבהרת שהכהן הסגירה, הר"ו כחלש סימני טומאה לאחר החלטתו וכמש"כ לעיל סק"י, ודקדק ז"ל כן נמי ממה שבמ"ה התחילו מי שהיתה זו בהרת כאילו הוא ענין מחודש ולא שנו אותה ביחד עם מ"ד עי"ש, לכך פירש דמ"ה איירי בהסגר, [ומיהו אפשר דאיירי גם בהסגר וגם בהחלטתו], ולכן יש לחלק דלא קנסו אלא בנגעי גופו ולא בנגעי ציתו, וכחז ז"ל הטעם משום דטומאת הצית נוגע גם לאחרים הנכנסים בתוכו, וגם הצית אנוס, ואפשר עוד דבנגעי גופו חשוד טפי דמיכלס טובא בישיבתו מחוץ למחנה, וגם אין צידו להטמין בהרתו דאף כשהיא במקום סתר רואין אותו בבית המרחץ, משא"כ בציתו דלא מיכלס צוה כ"כ, וגם בקל יכול להסתיר מקום הנגע, ולא לקרא לכהן, וכשלא הסתיר וקרא לכהן כבר אינו חשוד לקלפו, והלכך גם כשקלף לא קנסוהו.

ואם צבחים ליכא דין פרח זכולו לטהר, דהא צבגדים נמי פלוגתא היא בנדה י"ט א' וכמ"ש בכ"מ פ"ב ה"ח ועי"ש במל"מ, ובגמ' שם משמע דהך פלוגתא ליחא צבחים, מדמוקמינן צבחים שם בפלוגתא אחרית, וגם ילפותא דילפינן צבגדים ליחא צבחים, ומשמע דלכו"ע ליכא דין פריחה צבחים, וכ"ה בתוספתא סוף פ"ו, [אלא דהתם איחא דגם צבגדים טמא, והרמב"ם פסק כמ"ד דצבגדים טהור], ניחא בפשיטות מה שלא גזרו צבחים, משום דלית להו תקנתא לרצנן דנגע אחר לא נטהרין.

(יד) בכורות ל"ד ב' צעי ר"פ יטהר תנן או ויטהר תנן כו', לכאורה מוכח מכאן דקנס חכמים הי' דאף אם הכהן יטהרנו מ"מ ישאר טמא מדרבנן דאם איחא שהקנס הי' רק אזהרה לכהן שלא יטהרנו, א"כ פשיטא דיטהר תנן, דהא אף אי ויטהר תנן הרי ע"כ שהכהן יטהרנו מיד כשנולד הנגע האחר, דהא אין מחליטין את המוחלט, כדתנן נגעים פ"ג מ"א, וא"כ ע"כ שהכהן יקדים לטהרו מן הראשון כדי שיוכל להחליטו בשני, וכיון שהקנס הי' רק שלא יטהרנו, א"כ משטיהרו הרי הוא טהור, א"ו בכלל הקנס דאף אם הכהן יטהרנו מ"מ ישאר טמא מדרבנן, וכמש"כ לעיל סק"י.

יש לעי' אם גם צמתיתין דחולש סימני טומאה צפ"ו מ"ד קמיבעיא ל"י אי יטהר תנן או ויטהר, דלכא"ו

ענין זה שאינם מטמאין לצינור, ובפשוטו דברי התוספתא איירי שהבשר חי הוא במקום שמטמא בנגעים, דומיא דפסיקין שחוגרין באמצע דהיינו באמצע גופו כמו חגורה, [וכמו שאמרו מנחות כ"ט א' גביראל חגור כמין פסיקא כו'], ואינו בית הסתרים, ודכוותה ראש ורגל נמי במקום שמטמאין בנגעים והיינו ראש במקום שלא העלה שער, ורגל בכל הרגל ול"ד כף, וכ"כ צהר"א שבתוספתא, והטעם משום דאין זה צינור וכמ"ש צהר"א שם בפסיקין דאין הבהרת מקיפתו אלא משני דדין ולא חשיב מצור, ודכוותה ראש אין הבהרת מקיפתה אלא מצד אחד דהיינו במקום חציור הגוף לראש, וכן ברגל, ולא חשיב מצור, והא דמורד אינו מטמא משום מחי' נלמד ממה שנתמעט מלטמא צהרת, וכמס"כ דמחי' בכלל צהרת, וכן בית הסתרים נמי מימעט מלטמא במחי' מכלל מראה עיני הכהן, ועוד נראה דמורדין נתמעטו מלטמא במחי' גם משום דכתיב ומחית בשר חי בשאת, ומורדין לאו בשר חי נינהו, וכמס"כ הר"ש פ"ט מ"א דלכך אין שחין ומכוח מיטמאין במחי' דכתיב מחית בשר חי וגם לרצת אינו בשר חי, וכמ"כ מורד, אח"כ ראיתי צה"כ דדריש צהדיא בשר חי לא השחין, והיינו מורד, וכנראה דכוונת הר"ש דגם לרצת בכלל מיעוט זה.

(יז) פ"ט מ"א השחין והמכוח מטמאין בשצווע אחד בשני סימנין כו', צר"ש פ"ג מ"ד הביא ברייתא דר' ישמעאל בתחלת תו"כ כל דבר שהי' בכלל ויאל לטעון טען אחר שהוא כענינו יאל להקל ולא להחמיר כיצד ובשר כי יהי' זו בעורו שחין כו' והלא שחין ומכוח בכלל כל הנגעים היו כו' להקל עליהם שלא ידונו במחי' ושלא ידונו אלא בשצווע אחד, ר"ל שממה שנתפרש דינס לחוד יש להצין שאין בהם אלא מה שנתפרש בהם, ולא הזכיר בהם לא מחי' ולא הסגר שני, וצר"ש כאן כתב שאינם מטמאים במחי' משום דמחית בשר חי צעין ואין זה בשר חי כיון דמקומו שחין או מכוח, ואפשר דלר"ך לטעם זה צהרת שבעור הבשר שבאמצעה לרצת בשר חי, וכן בפורח כולו לצן דבחור לרצת לא קרינא צי' וציוס הראות זו בשר חי, וכדחנן פ"ח מ"ה, ומשמע דאף מדין מחי' אינו מטמא, [אם נימא דבחורו לנלקת דהיינו בשר חי ממש טמאים, אף שהיו מורדין בשעת פריחה], אבל נראה דלרצת שבאמצע צהרת שבבשר חי אין לר"ך מיעוט דהוא בכלל הא דעור הבשר ושחין אין מנטרפין ואין פושין מזה לזה, ואם נחשוב את הרצת במחי' הרי אנו מנטרפין את השחין לעור הבשר, וכן נמי צהרת שבצרצת אם יהי' באמצעה בשר חי שבצלקת, נמי יהא צדין עור הבשר ושחין שאין מנטרפין, דבכלל זה גם כשהמחי' שבשחין היא בעור הבשר, ואפשר דאי לאו דיאל להקל ולא להחמיר, הוי

בשר חי לקונסו יותר משום שחטט אחריה כמ"ש הר"ש, גם דברי הגר"א צביאורו לתוספתא קשים מה"ט, וע"ע מס"כ בזה לעיל ס"ק י"ב, ומיהו לחכמים ניחא ד"ל דלא מטהרי אלא כשהרת זו פריחה בכולו, ולא נגע חדש, וכשנשתייר ממנה ח"נ אף צמוצת חשבי ל"י כאילו פריחה צהרת זו, משא"כ בקצץ עמה בשר חי, אבל הא דאמרינן דאף ר"א ס"ל דבקצץ עמה בשר חי אין לו תקנה קשה מי גריעא פריחה בכולו מנגע אחר, ושמא י"ל דבפריחה בכולו מטהרינן ל"י אפילו לא ראהו הכהן עד לאחר שכבר הלכה הפריחה ונתמעטה מכגריס, דפריחה סימן הוא דחס רחמנא עלי', וזוהי הוא דמחלקין דבנשתייר ממנה משהו או אפילו צמוצת מתחסת הפריחה אלי' ושפיר נטהרת על ידה, אבל בקצץ עמה בשר חי מכלל קציצה, תו לא מחסינן את הפריחה אלי', ולכך אינה מטהרת כל זמן שלא נטמא ע"י הפריחה, אבל פריחה דבת הסגר לא גריעא מנגע אחר לר"א ושפיר מהני, ומיהו לרצת צהרת קיימא הכי דבקצץ עמה בשר חי אין לו תקנה כלל, דחכמים צעו שפריחה צהרת שנקצצה ולא סגי להו בפריחה דצהרת חדשה, וכן מתפרשים דברי הרמב"ם פ"י ה"ג שהעתיק התוספתא להלכה, ופירש שקצץ עמה בשר חי היינו בכל קציצה ואפי' כחוט השערה, וזה מורה דטעמא דמילתא משום שאין הפריחה מתחסת לנגע זה וכמס"פ, וצ"ע.

(טז) פ"ו מ"ח אלו מקומות צהרת שאין מיטמאין צהרת כו' ואינם מיטמאים משום מחי' כו', בפשוטו כל שאינו מטמא צהרת אינו משמש כמחי', דמחי' צהרת היא ומשלמת לכגריס ואדרבה סימן טומאה מוחלט היא, וכדכתיב צרעת נושנת וגו', והרי בכלל מיעוט הכחוש שאינם מטמאים צהרת גם שאינם משמשים כמחי', ובית הסתרים נתמעט מכלל מראה עיני הכהן, כמ"ש צה"ש כאן, ואפשר דמיעוט זה קאי אחי' כמו אצהרת דאכל הנגע כתיב לכל מראה עיני הכהן, ומורדין נתמעטו מדכתיב גבי שחין ונרפא ובמכוח כתיב מחית המכוח, ואח"ל דהאי מיעוט אינו אלא שאינם מטמאין מדין שחין ומכוח, דבהכי איירי קרא, ואין בזה מיעוט מצהרת, י"ל דנתמעטו מדכתיב צהרת בעור בשרו, ומורדין היינו שירד העור, וזימנין טובא כתיב עור גבי נגעים, ועוד דבמחי' כתיב בשר חי ומורדין לאו בשר חי הוא וכמס"כ לקמן, וכתיב נמי גבי מחי' צרעת נושנת היא בעור בשרו, ויש לתמוה צר"ש שהביא התוספתא דקתני צה צהרת בכולו ובראשו בשר חי צהרת בכולו וברגלו בשר חי או שהיתה זו צהרת מלמעלה למטה וכמין פסיקין של בשר חי חוגרתו באמצע טהור שנאמר ומחית בשר חי בשאת עד שמהא מחי' מצוררת לתוך השאת, ופירש ז"ל כלומר וכיון דהני לאו בני אטמויי נינהו אין זה מצוררת לתוך השאת, והדבר תימא דמה

או עור הבשר ונעשה מורד ע"י מכוה, ע"י לעיל סק"ה שכתבנו כן בשם מרן זללה"ה דכל שאירע בתוך הסגרו מעשה המחיב שיראה בתחלה מטהרין אותו מיד, אבל הדעת נוטה דלריך כהן.

שם גמ' חידוד שאני, בפשוטו דכח החידוד ממנהר לחתוך עד שלא נכוה, ולשון רש"י דמתוך שהוא חד אין הכל האור שבו חוק, לריך נמי לדחוק על כונה זו, דר"ל מתוך שהוא חד וחידודו ממנהר לחתוך, הלכך ההכל שבו שאין בו כח החידוד וגם מבחינת ההכל הוא חלש יותר, אינו יכול להקדים את כח החידוד, וע"י ברש"א שכתב דבחידודה קודם לליבונה אין הליבון עושה כלום בשחיטה, דבמקום שהוא נוגע הרי החידוד פועל, ולא הליבון והלדדין מרווח רווחי, ובצדו"י מיצרו הרי כח הליבון אינו בחוד אלא בצדדין ומשום דלא מרווח רווח, ושם ג"כ כתב דכח ההכל הוא מועט בחוד.

בפשוטו ליכא מורד אלא או צדין שחין או צדין מכוה, דגם החותך מעור צשרו צסדין הוא צדין שחין, דלא משתמיט שיהא נרצת צדין עור צשר וגם ה"י ראו לפרש דינה.

ברמב"ם פ"ה ה"ב מסתבר שיש ט"ס וז"ל אם ה"י ראשו חד הר"י מכוה ואם לא ה"י ראשו חד הר"י ספק כו'.

ית ר"ש פ"ט מ"ב תניא בתוספתא כו' הרי הן לפניך ואין ידוע אם שחין אם מכוה טהור, הוא מדין את הודאי הוא מטמא ואין מטמא את הספק כדדרשינן בתו"כ הוצא צר"ש סופ"ד, וה"כ בטומאת שחין הוא ספק ובטומאת מכוה הוא ספק, ואף שיש כאן ממ"נ, אין מטמאין מכח ממ"נ, ועוד ממעטינן התם צר"ש כשיש שער לבן שקדם ויש שער לבן שהזהרת קדמה, ואינו יודע איזה מהן שהזהרת קדמה להן אינו מטמא.

ובראיה דאם יודע ששחין זה בא מגפת וידוע שלמד שגפת טמא ואינו זוכר עכשיו אם למד שהוא טמא מדין שחין או מדין מכוה, דאף שלכתחלה אין לו לראות דלריך שיהא בקי בהן ובשמותיהן בכולן, אבל מ"מ אם טימא טמא, דלא חשיב כמטמא את הספק, כיון שידוע מה שאירע וידוע שזה טמא מדין מקוים, אלא שאינו זוכר עכשיו אם הוא מדין שחין או מדין מכוה.

שם צר"ש תניא בתו"כ ובשר כי יהי' צו צעורו שחין כו' מלמד שאין שחין ומחי' מטטרפין זה עם זה לא שצאו ואין ידוע אם שחין הוא ואם מכוה הוא אלא אפילו כחצי גריס שחין וכחצי גריס מכוה אין מטטרפין, לפי גירסא זו לריך לפרש דאפשר לומר שחילקן הכתוב לומר שלריך שידע אם מטמא משום שחין או משום מכוה אע"פ שמטטרפין זע"ז, וע"ז קאמר דמפרשין דלא

ילפינן בשום ילפותא לטמא שחין במחי' והוי בכלל זה דלענין שחין חשיב נרצת כבשר חי, ובתו"כ איחא גבי שחין ומכוה מה ת"ל היא היא היא ג' פעמים היא אינה מטמאה במחי' כו'.

חולין ח' א' ותניא שחין ומכוה אם שחין קודם למכוה בטל מכוה את השחין כו', לפי דבלינן שפוד והכה צו ע"כ איכא גם כח הליבון וגם כח ההכאה, לפיכך הולרך להציא הך צרייתא דאזלינן בתר בתרא, והיינו דמיעיף ל"י הי ניהו בתרא, והנה גם כח הליבון וגם כח ההכאה שניהם גורמים להוריד את העור ולעשותו מורד, ואיירי בשיש בכל אחד כח מספיק לזה, ולפי דגידול הנרצת מושפע מן הבתרא לכך אזלינן בתרי', ואם הבתרא שחין הר"י נרצת השחין ואם הבתרא מכוה הר"י מחית המכוה, וגם כשהמכוה שרפה את העור, אפ"ה כשצאה אח"כ ההכאה הרי היא הגורמת העיקרית בגידול הנרצת.

ברמב"ן צסוגיין כתב דאיכא נפ"מ צצעין כשהוסגר בשחין ובאמצע ימי ההסגר הכהו בשפוד המלובן דאם ליבון קדם הו"ל שחין ושחין וממשך בהסגרו, אבל אם חצטא קדים נחצטל השחין ובטל הסגרו ולריך לחזור ולהסגירו על המכוה, והדברים סתומים דהא לעולם אין שחין ומכוה מטמאין אלא כשנעשו נרצת והזהרת נרצת, וכל הכאה שמחליפה משחין למכוה או איכא גורמת למורד, ולרבנן צפ"ז מ"א כל שהי' מורד באמצע צבר אין הזהרת מטמאה לעולם כדין נולד צמורד, וגם משנעשה מורד עד שקורם עור להעשות נרצת ימים יעצורו וכבר יעצורו ימי הסגרו, ואף אם הוא שחין ושחין יצטרך הסגר חדש, ולריך לדחוק דסתמא אין הזהרת נשארית צמורד, וצוה לא מטהרי חכמים לעולם וכמש"כ לעיל סק"א, וס"ל להרמב"ן דאם בתוך ימי הסגרו נעשה מורד וחזר הרי הוא כמו שהי', צין צבהרת שצער הבשר וצין צבהרת שצשחין, דימי ההסגר לא מעלין ולא מורידין, אבל אם נחחלף משחין למכוה צוה אף בתוך ימי הסגרו בטל הסגרו, כיון שנשתנה שמו, [וק"ק הא אכתי יכול לחזור שוב להעשות שחין ע"י הכאה, ומ"ש מורד שאינו מצטל הסגרו, ומכוה מצטל], ומ"מ לו"ד ז"ל נראה דנעשה מורד מצטל ההסגר ואף כשחזר למה שהי', לריך הסגר חדש, אף כשהנגע לא הי' צמורד, וז"ע, [ואי הוי משכח"ל דשחין יעשה מכוה בלא מורד באמצע, הי' נפ"מ נמי צמוחלט שהוחלט בשחין צפשוין ונעשה מכוה דצטל החלטו ולריך הסגר בתחלה].

ומדברי הרמב"ן מצואר דזימנין מטהרין אותו תוך ימי הסגר, דהא צנחחלף משחין למכוה כתב דמסגריין אותו מחדש תוך ימי הסגרו, וא"כ צנעשה מורד נמי יש לטהרו תוך ימי הסגרו, עכ"פ צהי' שחין

משום זה בלבד חילקן הכתוב, אלא אף לומר שאין מטטרפין, אבל נראה דהרמב"ם בפ"ה ה"ו לא גרס אפילו כחצי גריס אלא גרס אלא כחצי גריס כו', וזו לומר דלא נפרש שלכך חילקן הכתוב לומר שאם באו ואין ידוע אם שחין או מכוה הם אינו מטמא, אלא שפיר מטמא כה"ג כיון שממ"נ הוא טמא ודינא שוה, אלא בא לומר שאין מטטרפ ח"ג שחין וח"ג מכוה, וזהו שכתב שם אם אין ידוע אם שחין הי' אם מכוה אין בכך כלום כו' ולא חלקן הכתוב אלא לומר שאין מטטרפין, והיינו העתק התו"כ, וז"ל בפ"ז דגם בחוספתא הנ"ל גרסינן טמא, וכמש"כ כ"ז בכ"מ שם, אלא שנדחק לקיים ג' אפילו, עיי"ש, נומיהו בפ"ו ה"ו פסק הרמב"ם ההיא חוספתא שבר"ש סופ"ד שאם אינו ידוע איזה שערות קדמה להן הבהרת אינו מטמא מספק, וז"ל דהתם גרע].

הק' בני אי"ש נ"י לגירסא דידן דנריך שידע אם הוא שחין או מכוה, אמאי לא אמרינן בחולין ח' אי' בצעיא דהכהו בשפוד אם הוא נידון משום שחין או משום מכוה, דנפ"מ משום שנריך שהכהן ידע משום מאי מטמא, ולא קושיא היא דנפ"מ דלירוף דאמרינן התם עדיפא טפי שהוא נפ"מ במעשה ולא במחשבה, וגם כיון שהורכבו להביא דאין מטטרפין, דבלא זה שמא אף אין נריך לדעת משום מאי מטמא, תו ניחא טפי לפרש ג"כ דנפ"מ לענין זירוף, גם י"ל דכשידע כל המאורע והמאורע ידוע שהוא שחין או שידוע שהוא מכוה, אף שהכהן אינו ידוע עכשיו אם מאורע זה דינו כמכוה או כשחין דשפיר מטמא, כיון שידוע כל המאורע, וז"ע בזה.

(ט) פ"ט מ"ג שאלו את ר"א מי שעלתה לתוך ידו בהרת כסלע כו', הא דשאלו על כסלע הוא משום ידיעו טעמא דשמא תכנוס ותפשה, ומ"מ שאלוהו למה יסגיר שאם יפרש להם משום שמא יוולד שחין אחר ויפשה לתוכו, תו לא היו צריכים לשאול לו במקומה כגריס.

הא דלא היו ס"ל לר"א טעמא דשמא יוולד לו שחין אחר, נראה דהוא משום דשחין אינו תולא של הנגע אלא הוא מאורע נדדי, והוי ס"ל דאין לנו לחייב הסגר משום שמא יארע מאורע מחודש, ושמא יפשה לתוכו, ועוד דאפשר יהי' להסגירו כשיולד השחין, וסתמא דמילתא משנעשה מורד עד שיקרוס כקליפת השום נמי שוהה מספר ימים, [אף דמשכח"ל גם בלא שהי' כדמשמע בפ"ק מ"ו], כך שע"י ההסגר לא יוקדם להיות מוחלט אלא במעט, ומ"מ לאחר שאמר לו ריב"ז דסגי בכל אפשרות של טומאה כדי לחייב הסגר שפיר קיבל דבריו. — ויעוי' בראב"ד בתו"כ שכתב דבמכוה אמנם לא מסגירים בכגריס, משום דשחין אפשר שיבא

סימן ו

(א) פ"ח מ"א הפורח מן הטמא טהור, נראה דאם פרח בכולו והלכה האוס דהדבר בפלוגתא דר"ע וחכמים לעיל פ"ד מ"ט, דכיון דהלך האוס אין כאן טהרת פריחה, והו"ל דדין פשיון והלך האוס דהיינו פלוגתאן אם טמא או תראה בתחלה, ומש"כ הרמב"ן בפ"י התורה דאם נתפרץ האוס או שנעשה בזהק טמא ר"ל דאין זוה טהרת פריחה כיון שבמקום הנגע ליכא בהרת, אבל לא נחית לנידון אם תראה בתחלה או טמא.

ומי שנטהר בפריחה וחזרו בו ראשי אצרים וחזרו והחליטוהו, נראה דבזה כל הבהרת דדין אוס, ולא ישתנה דינה בהליכת האוס, מיהו אם הלך האוס עד שלא חזרו והחליטוהו, בזה יש מקום לדון, אם טמא הכתוב חזרו בו ראשי אצרים גם בדליכא האוס, או דיראה בתחלה.

מתני' דקמני חזרו בו ראשי אצרים טמא עד שתתמעט בהרתו מכגריס, מתפרשא שהכהן מטמאו עם חזרת ראשי אצרים, והרי הוא בטומאתו עד שתתמעט בהרתו מכגריס, ובהרתו היינו כל הבהרת שבו כולל כל הפשיון, (ובהרת בלא הפשיון, אוס קרי לה), דאם הלכה האוס כולה ונשאר הפשיון כגריס הרי הוא בטומאתו, דמשהחלט בחזרת ראשי אצרים הרי הפשיון כאוס כמש"כ, ומיהו בסיפא דקמני עד שתחזור בהרתו לכמות שהיתה, ר"ל שילך כל הפשיון וישאר האוס כמו שהי', דאם הלך האוס אף שנשאר הפשיון דין הוא שיטהר לרבנן דר"ע פ"ד מ"ח ט' כמש"כ לעיל ס"ג סק"ד אף שהוא גדול מן האוס.

נראה דהפורח מן הטמא היינו מנגע שהוא טמא, אבל לא סגי בזה שהאדם טמא, כגון שהי' מוחלט בבהרת אם מחמת פשיון או מחי' או שער לבן והלכה הבהרת, ועד שלא טהרו הכהן חזרה ופרחה בכולו, הרי יראה בתחלה, לאחר שיטהרנו הכהן מן הבהרת שהלכה,

מ"מ לענין פריחה נריך שיהא אפשר ליחס הפשיון לטמאה, ולא כשהוא ממראה הטוהרה, וז"ע.

ונראה דאף בדעת הרמב"ם אית לן למינקט כן, ואע"ג שכתב בפיה"מ וכן בחיבורו פ"ו ה"ו הטעם מפני שהוא מוחלט בטומאה אע"פ שהטוהרה היא שפשה, מ"מ יש לפרש דר"ל דמפני שהוא מוחלט בטומאה תלין הפריחה בזרעת המוחלטת אע"פ שהתחילה הפריחה מן הטוהרה, שהרי הרמב"ם כתב קרוב לשון המשנה שפרחה מן הטוהרה לטמאה ואח"כ פרחה בכולו, ומשמע הא לאו הכי אלא שפרח מן הטוהרה בכולו ואח"כ נתחברה לטמאה ככה"ג טמא, אע"פ שהוא מוחלט בטומאה, וכן נראה נמי ממש"כ ולא עוד אלא אפי' היו אחת בשפתו העליונה כו' דמתפרש דאף שחיבור הטוהרה והטמאה אינו אלא בשעה שנדבקים השפטים או האצבעות או הריסים וז"ל אפי"ה חשיב חיבור ופרח מן הטמא קריין צי', ומבואר דכשאינם נדבקים ופרח מן הטוהרה, טמא, [ומש"כ בפיה"מ דיש בשר חי צין האצבעות וכיון שאינו נראה פרחה בכולו קרינא צי', לא נתפרש, דרק צית הסתרים אינו מעכב את הפריחה, וצין האצבעות ואיך לא נמנו בפ"ו מ"ח בדי צית הסתרים שאינם מעכבים את הפריחה, ובתו"כ מרבה להו בדיא דמעכבין את הפריחה, וודאי בחיבורו חזר מזה שלא הזכיר כלל בשר חי].

שם פרחה מזו לזו ואח"כ פרחה בכולו כו', פרחה בכולו היינו המשהו האחרון, וא"כ לעולם מקדימה לפרוח מזו לזו בשתי שערות ראשונות ושאר הפריחה מזו לזו היא צדין פרחה בכולו, ולא משכח"ל שתקדים לפרוח בכולו ואח"כ מזו לזו, אלא בזהרית המוקפת מורדין או נגעים בעכו"ם ונתגייר קטן ונולד קטמ ונגלה, שאין מעכבין את הפריחה כמ"ש הר"ש פ"ו מ"א מן התוספתא, ורק בשתי שערות מן הנגע נשאר פרוץ ופרחה בפירצה זו באחרונה, [אי חשיבא בזהרית כה"ג אף שאינה יכולה לפשות אלא בפירצה זו עי' ברמב"ם וראב"ד פ"ו ה"ג, ולכאורה מוכח מכאן כהראב"ד].

שם בשפתו העליונה כו', לפירוש ר"ש משמע דבא לומר שאין מצטרפין לכגרים, ולכן טוהר, אבל קשה מאי שייטי' הכא בהלכות פריחה, ובכ"מ פ"ו ה"ו וכן בתו"ט פירשו כונת הר"ש דבא לומר דמצטרפין והפורח מהם הוא פורח מן הטמא, ותימא דאם בא לאשמועינן דמצטרפין אמאי נקטי' לענין פריחה, ולא לענין טומאה, וגם הדבר תימא שיצטרפו בשני אצבעות, והא כיון שאין ציינים צית הסתרים דין הוא שלא יצטרפו, עי' לק' ס"ח סק"ח בחמת ותרמיל ובקמטי קדין, וז"ע, ולפי' מהר"ם והרא"ש בא לומר

[דמוחלט שהלכה הזהרת וחזרה יראה בתחלה, כדחשבינן לה שער פקודה בפ"ה מ"ג], דהא בקרא כתיב ואם פרוח תפרח הנרעת, והיינו הנרעת שהחלט בה, וכן מוכח לקמן מ"ו דגם כשיש צו בזהרית טמאה וטהורה והוא טמא מ"מ אם פרח מן הטוהרה אינו נטהר, [ודברי הרמב"ם בפיה"מ לקמן שם ובה' טו"ז פ"ו ה"ו יתפרשו לקמן סק"צ], והא דתנן פ"ו מ"ה בקוץ בזהרית דיטהר כשתפרח בכולו, יש לפרש דיסגירנו כדין בא כולו לבן, וכשיטהר מזה יטהר מטומאתו הראשונה, ומיהו ע"כ יקדים לטהרו מן הראשונה דאל"כ לא יוכל להסגירו דהא אין מסגירין את המוחלט, וכ"ז שלא טהרו הכהן מהחלטו הרי הוא צהולטו, [והמגיה ברא"ש שם י"ש הלכו סימני טומאה, אבל לא י"ש בקוץ בזהרית דמ"ה שם, ועי"ש ברא"ש שכתב דאמנם יסגירנו, ועי' לעיל ס"ה סק"י].

ב פ"ח מ"ו שתי בזהרית אחת טמאה ואחת טוהרה פרחה מזו לזו ואח"כ פרחה בכולו טוהר, יעוי' בר"ש ובזר נתקשו בפירושו הרא"ש וכן מהר"ם המוצא בתו"ט, ולכן פירשו דלאחר שפרח מזו לזו מייחסין את הפשיון לטמאה, אבל אם פרחה הטוהרה בכולו רק בקוף הפריחה נתחברה לטמאה, הוי חשיב פורח מן הטוהר, והוי מטמאין לי' מדין פשיון, אי לאו דאין מחליטין את המוחלט, ואפשר דאם נשתנה מראה הטוהרה ממראה הטמאה, במראות המצטרפות, והפשיון הוא כמראה הטוהרה, דאף אם פרחה מזו לזו ואח"כ פרחה בכולו יי' טמא, דהא חזין דהטוהרה היא שפרחה, ובאמת דע"כ לא לחנם שנה התנא פרחה מזו לזו ואח"כ פרחה בכולו, ולא שנה סתם פרחה בכולו טוהר, א"י פרחה בכולו אפי' מן הטוהרה טוהר, [ובפרט דרק בדומק משכח"ל שתקדים לפרוח בכולו קודם שתפרח מזו לזו וכמ"ש להלן], וע"כ דפרח מן הטוהרה אינו טוהר, וכן למעוטי בפלוגתא עדיף, וכיון דר"י בתוספתא ס"ל דכל שהתחילה הפריחה מן הטוהרה טמא, אית לן למימר דעד כאן לא פליגי רבנן עלי' אלא כשפרחה תחלה מזו לזו, וכסדרת הרא"ש והמהר"ם דבכה"ג תלין הפשיון בטמאה, אם משום דהטמאה עלולה טפי לפשות אם משום דתלין טפי לטהרה, אם משום דכך הדין דכל שנצטרפו שתי בזהרית הרי הפשיון של אחת מתיחס לשתייהן, וכיון שיש כאן פשיון גם דטמאה, סגי בהכי לענין פריחה, ובאמת לשון המשנה משמע דכל שפשה מן הטוהרה לטמאה, אפי' אח"כ כל הפשיון נמשך רק מן הטוהרה דנמי טוהר, וכן מבואר במהר"ם, אבל בידוע שהפריחה מן הטוהרה מודו רבנן דטמא, ואע"ג דלענין פשיון כל שנתחברו שתי בזהרית בזהרית שערות הרי פשיון של אחת מתיחסת לשתייהן כדתנן פ"ד מ"ה, ומשמע אפי' כשהן משתי מראות המצטרפות,

ג) פ"ח מ"ד כל פריחת ראשי אצרים שצפריחתן טיהרו טמא כשיחזרו טמאים כל חזירת ראשי אצרים שצפריחתם טיהרו נחבסו טהור נתגלו טמא אפי' מאה פעמים, כתב הר"ש דמשנה שא"ל היא ולא בא אלא לחדש אפי' מאה פעמים, וכ"כ הרא"ש, וזריך טעם למה איצטריך ריבוי למאה פעמים, הא סתמא למדנו דפריחה מן הטמא מטהרת וחזירת ראשי אצרים מטמאין, ומהיכי תיתי נחלק בין פעם ראשונה לשני', ועו"ק מה הלשון נחבסו הול"ל חזרו ופרחו טהור כדקתני רישא כל פריחת ראשי אצרים.

ונראה דהנה תניא בתו"כ דראשי אצרים שצפריחתם טיהרו אס חזרו למראה צוהק טהור, דאע"ג דבכל פריחה מראה צוהק מעכב את הפריחה, אבל בחזרה דראשי אצרים כתיב ונהפך ללבן אפי' למראה צוהק, ונראה מזה דדין הטהרה צוה אינו מדין פריחה, דהא בפריחה מראה צוהק מעכב, אלא מדין הלכה המח' דראשי אצרים החוזרים דין מח' עליהם כדכתיב בקרא הבשר החי טמא הוא וגו', וכשהלכו נטהר, ולפ"ו גם אם ישאר מהם פחות מעדשה נמי יטהר, דאע"ג דפחות מעדשה מעכב צמחלה כדמנן במ"ו, הכא לאו מדין פריחה הוא אלא מדין הלכה המח', וכל דליכא כעדשה הרי הלכה המח', והיינו נמי דחנא צמחני' לשון נחבסו, דא"ל שיפרחו לבהרת, דאף אם נחבסו צמחלה צוהק נמי טהור, דהו"ל הלכה המח'.

והשתא ניחא דאיצטריך קרא דאף הטהרה ע"י כיסוי ראשי אצרים מדין הלכה המח', ולא מדין פריחה, כגון שחזרו למראה צוהק או שנשאר מהן פחות מעדשה, נמי חוזר להטמאות ע"י חזרתו, דהא הבא כולו לנן שנטהר ע"י שעמד צ' שעות או שהלכו סימני טומאה, אינו מתטמא בחזירת ראשי אצרים, ומידוע הוא בנטהר ע"י פריחה, לכך שפיר איצטריך קרא דבנטהר מדין הלכה המח' נמי חוזר ומתטמא ע"י חזירת ראשי אצרים, עד שחתמעט צהרתו מכגרים.

אח"כ ראיתי בספר מרן זללה"ה ס"ו ס"ק ט"ו דנחית לזה לפרש דהליכת ראשי אצרים מטהרין מדין הלכה המח' ולא מדין פריחה כדמוכח מההיא דתו"כ דאף בחזרו למראה צוהק טהור, אלא שנתקשה דא"כ אם הלכו ראשי אצרים למראה צוהק יטמא בשער לבן ול"מ כן, ונראה דל"ק דכיון דטומאת ראשי אצרים ליחא אלא לאחר פריחה, סברא הוא דכד אזלא טומאת ראשי אצרים הרי הוא חוזר לכמות שהי', והלכך אף דטהרתו מחמת הליכת המח' מ"מ למילתא קמייחא דהר ואינו מטמא בשער לבן לחכמים במ"ב, וגם פשטא דקרא דאז כי ישוב מתפרש דחוזר לטהרה קמייחא.

נראה דהפורה מן הטמא שלא הספיק הכהן לטהרו עד שחזרו בו ראשי אצרים, דהרי הוא כמו שהי'

דכשמדוצקים זל"ז חשיבי כחד וכאילו פרח מזה לזה, והלכך כשיפרח זכולו יחשב כפרח מן הטמאה ויוטאה, ומתפרש אע"פ שאין אלא מדוצקים זל"ז ונראה כאחד אפי' טהור, וכן מתפרשים דברי הרמב"ם בפ"ו ה"ו וכמש"כ לעיל, ובאמת הדבר חידוש גדול דבכה"ג אף כשהפריחה נמשכת מן הטהרה מ"מ מייחסין אותה לטמאה, לפי שהיא מודבקת לטהרה כשחוסס פיו, ונראה מזה דבעילה כל דהו חליטין הפריחה בטמאה, והרי דליכא אלא טמאה חליטין הפריחה צה אפילו כשהפריחה התחילה בקנה השני ורק בסיומה נתחברה לבהרת, וייעו' בראב"ד בתו"כ שפירש בלשון אחד דהיינו דאמרינן התם אין לי אלא מלמטה למעלה מלמעלה למטה מנין ת"ל תפרח, וה"ג גם כשיש צהרת טהורה והפריחה נמשכת ממנה נמי אכתי יש מקום להסתפק אם אין הטמאה גורמת, והלכך כשהטמאה והטהורה נדבקין זל"ז חו צבר כח הטמאה יפה לתלות הפריחה בה, ובתו"כ יליף לה מקרא מן הטהורה לטמאה מנין כמ"ש הר"ש, ושפיר פירשו חז"ל דבא לרבות כל חיבור שהוא, ואין זריך שתפסה הטהורה לטמאה, דע"כ המצטרות ע"י השקת השפחים או האצבעות זל"ז משהו אותן כחד ופשיון דטהורה חשיב פשיון גם לטמאה, אבל לשון הרא"ש אפי' אמרינן כשהגיע הפריחה עד הטמאה כ' משמע דבעי שתפרח תחלה הטהורה לטמאה, וכ"מ במהר"ם, ומשמע במהר"ם שהפריחה היתה משפחה לשפה וכשפותח פיו נפסק הקשר בין הטהורה לטמאה, ואפי' חשיבי כמחזירין ומייחסין הפשיון של הטהורה גם לטמאה, ומשמע דאף שמדוצקין יחד בכל שטחן לא סגי בזהי ורק כשפרח קצת מנ"ד הטהורה לנ"ד הטמאה בזה מתחברין, דע"ז חזיון דדיוקן אליס, אבל ברמב"ם משמע דא"ל שתפרח, וז"ע.

ולבאורה יש ללמוד מפירוש מהר"ם דאף אי ליכא פשיון הרחוק באדם, מ"מ אם פשה משפחה לשפה או מאצבע לאצבע המדוצקים יחשב פשיון, דהא ע"י פריחה זו מחשבינן כל הפריחה של הטהורה לטמאה, ואמנם יצטרך גרים כדין פשיון הרחוק דהא אין האצבעות חיבור זל"ז, וז"ע. — צהרת שסביבותיה מורדין יש לדון אם נטהרת כשפרח זכולו כיון שסביבותיה אין ראוי לפשיון, ומסתברא דנטהרת.

מש"כ הר"ש צפי' המוספתא אע"פ שלא חזר ופשה מעור הבשר לתוכן, ר"ל אע"פ שכל הפשיון הי' מן הטהורה, ולא זו בלבד שהטמאה לא פשתה, אלא אף עור הבשר לא פשה לבא להתחבר לטמאה, דכל כה"ג כפשיון דטמאה הוי חשיב כמ"ש לעיל והראב"ד בתו"כ, מ"מ כיון שהפשיון הי' לאחר שנתחברה הטהורה לטמאה חשיב שפיר פריחה דטמאה לרבנן.

שצור הבשר, אבל אם נעשה מקום השחין בשר חי ונתכסה בזהרת מודים חכמים דהואיל ונסמכה טהורה לטהורה טהור, דכיון דטהור משום פריחה, הרי מה שניתוסף פריחה בכולו בשטח השחין שנתרפא הרי גם הוא מנטרף להיות נטהר מדין פריחה בכולו, ולעומת זה אם נשאר פחות מכעדשה בשר חי או נרצת בלא זהרת המצדיל בין הזהרת שצמקום השחין לזהרת שכולו, הרי מודה ר"י לחכמים שתרפא בתחלה, בין כשהזהרת שצמקום היא נרצת ובין כשהיא בשר חי, דכיון דלא פרח בכולו, הרי שפיר טמא מדין זהרת ויראה בתחלה.

ובן זהרת שצמקום ונתגיייר דאינה מעכבת הפריחה כדתיבא בתוספתא שצ"ש פ"ז מ"א, אם נתרפא לבשר חי ונעשית מצורת ע"י הזהרת שכולו, יש לדון שטמא מדין מחי' כמ"כ לעיל, ואם חורה כולה זהרת אח"כ, הואיל ונסמכה טהורה לטהורה טהור, ואם יש חוץ בינה לזהרת שכולו אם מראה בזהק או בשר חי פחות מכעדשה, הרי הזהרת תראה בתחלה.

(ה) פ"ח מ"ט הבא כולו לבן וצו מחי' כעדשה פריחה בכולו ואח"כ חזרו צו ראשי אברים ר"א כחזירת ר"א בזהרת גדולה כו', לפי שני שצ"ש ור"ש וכן פי' הגר"א בא"ר הנידון אם טהרתו מדין הלכה המחי' ואינו מטמא בחזרת ר"א או דטהרתו מדין פריחה, ולבאורה גם נפ"מ אם יטמא בשער לבן דאם נטהר מדין פריחה אינו מטמא משא"כ אם נטהר מדין הלכה המחי'.

והנה אם הוחלט בתחלה במחי' שצו, ואח"כ הלך חזי עדשה מן המחי' ונטהר מדין הלכה המחי', ואח"כ הלך חזי עדשה הנוחר, הרי טהרתו מדין הלכה המחי', דכשפרח בכולו כבר הי' טהור, ומ"מ לא נטמא כדן הפורח מן הטהור דהתם טומאתו מדין פשיון והבא אין הנגע פושה לחוכו, ולא יטמא בחזרת ראשי אברים, ויטמא בשער לבן, ולא דמי למתניתין דלעיל מ"ב דהלכה המחי' ואח"כ פריחה בכולו דטהור מדין פריחה, דהתם נטמא מדין פשיון עד שלא פריחה בכולו כדן הלכה המחי' וחזר פשיון צפ"ה מ"ב, ושפיר נטהר כשפרחה בכולו מדין פריחה, ולכן יש לפרש משנתנו כשעדיין לא טהרו הכהן כשהלכה מקצת המחי', או שהלכה כל המחי' צצ"א, ולפ"ז ה"ה דפליגי צבא כולו לבן וצו מחי' פחותה מכעדשה והוחלט בשער לבן והלך ש"ל ולא הספיק לטהרו עד שפרחה בכולו, אבל הדבר תלוי בטעמא דפלוגמתן, אם הש"ל נשאר דין הוא שיטהר מדין פריחה, וגם אל"כ הי' ראוי לשנות פלוגמתן בזה.

ובטעמא דר' ישמעאל [לפי' הר"ש והרא"ש דק"ל שאין כאן טהרת פריחה וזהרת גדולה ר"ל

ואין הראשי אברים סימן טומאה, והכי דייקא לישנא דמתניתין שצפריחתן טיהרו טמא, דטיהרוהו למעשה. (ד) פ"ח מ"ב זהרת כגרים וזה מחי' כעדשה פריחה בכולו ואח"כ הלכה לה המחי' או שהלכה לה המחי' ואח"כ פריחה בכולו טהור, פשטא דמתניתין מתפרש דהיינו דין הפורח מן הטמא דנטהר מדין פריחה, ורישא אשמועינן דאע"ג דפרחה בכולו תחלה ואח"כ הלכה המחי', והי' מקום לדון צבא כולו לבן וצו מחי' כעדשה דפליגי תנאי לקמן צמ"ט אם טהרתו מדין פריחה או מדין הלכה המחי', קמ"ל דהבא כיון שהוחלט עד שלא פריחה בכולו, וכשפרחה יש לטמא מדין פשיון כדלעיל פ"ה מ"ב, הרי לכו"ע טהרתו מדין פריחה, וכמו בהלכה המחי' ואח"כ פריחה בכולו, וסיפא אשמועינן דאע"ג דהלכה המחי' תחלה ואם הי' מזדמן לפני הכהן הי' מטהרו עד שלא פריחה בכולו, ואז הי' דדין פורח מן הטהור, מ"מ כיון שעדיין לא טהרו הכהן הרי הוא כדן פורח מן הטמא.

שם נולדה לו מחיה טמא, נראה דמתפרש שיש כאן דין טומאת מחי' דעלמא, אף בלא דין חזרת ראשי אברים, דדין חזרת ראשי אברים לא הפקיע ממנה דין מחי' דעלמא, ונראה דהיינו נמי דקאמר ר' יוסי צבו"כ ובתוספתא הוצא צר"ש צמ"א וכי משום ראשי אברים הם מטמאין והלא אם חזר לאמצעיתו טמא, דר"ל כיון דדין מחי' קיים צו שאם חזר לאמצעיתו טמא, ראוי לן לפרש דדין ראשי אברים הוא ג"כ מדין מחי' וצ"ע כעדשה אף שנתחדש דסגי בראשי אברים.

ובני אי"ש נ"י העיר דאפשר דשחין המורד בשעת פריחה אם נעשה בשר חי לאחר הפריחה במקום שהוא מצויר, דיטמא מדין מחי' אע"ג שאינו מטמא מדין חזרת ראשי אברים, דהא אינו מעכב צוקף גם כשנעשה נרצת כדתן פ"ח מ"ה, והעיר עוד דלפ"ז שמה לא יחזור ויטהר אם יחזור למראה בזהק, דאע"ג דראשי אברים לאו דוקא וה"ה אם חזר מקום הראוי לטמא במחי' דג"כ אם חזר ונהפך ללבן טהור והיינו גם בחזר למראה בזהק, מ"מ י"ל דכ"ז במקום הראוי לחזרת ר"א שכבר קדם ונטהר מדין פריחה, אבל שחין המורד שלא נטהר עדיין מתורת פריחה אפשר דדינו כמחי' בתחלה ואינו נטהר מדין פריחה עד שיחזור למראה בזהרת ממש, ומיהו מדין הלכה המחי' שפיר יטהר, ונפ"מ אם יטמא בשער לבן, וי"ע צכ"ז.

ר"ש פ"ח מ"ה תניא בתוספתא פריחה בכולו כו' השחין והמכוה והקדח ונעשו נרצת וחזר ונתמלא מקומן בזהרת כו' וחכ"א תראה בתחלה, לגי' הגר"א דמייירי בפרחה מתחלה בכולו עד לשחין ממש, אפשר דדוקא בנעשה נרצת פליגי חכמים עלי' דר"י ומשום דזהרת שצמקום אינה מנטרפת בזהרת

עדשה ראשון ופרחה זכולו בחצי עדשה שני, וראוי לטמאו מדין פשיון, ורק משום פרחה זכולו מן הטמא יש לטהרו, ולעיל במ"ב סתם התנא דטהור מדין פריחה וכאן שנה הדבר במחלוקת, א"ו אין דין פשיון בפושה לתוכו אף כשהופך כולו לזבן.

נראה דדין פריחה ליתא בגוונא דלא הוי חשיב פשיון, כגון זא כולו לזבן שהחלטו בשער לזבן, ואח"כ חזר בו מקצת זשור חי, וחזר ופרח זכולו, דלא נטהר בפריחה זו, כיון דפריחה זו אינה דדין פשיון דהא לא גדל הנגע טפי משעת החלטו, [שו"ר בא"ר במ"ד ובמ"ח שלא כ"כ וז"ע], אבל אם זא כולו לזבן והוסגר ובסוף שבוע כנס מקצת, וחזר והוסגר, ובסוף שבוע שני פרח זכולו, שפיר נטהר מדין פרח זכולו, ואפי' יש בו שער לזבן, דהא כה"ג חשיב פשיון [עי' לעיל ס"ג סק"ד], דבחר שעת הסגר אזלינן.

ומיהו הבא כולו לזבן ובאמצעו צוהק דלא חשיב מחי' והוסגר ואח"כ פרח על הצוהק, אפשר דחשיב פריחה אע"ג דאין הנגע פושה לתוכו, דהא לראב"ע ע"כ כן, ושם גס ר' ישמעאל לא פליג אלא במחי' ומן הטעמים שזכרנו, וז"ע צוה.

ברם מן התוספתא שהביא הר"ש במתני' משמע דע"י פריחה זכוכו אינו נטהר, דקתני התם הבא כולו לזבן ובו מחי' עגולה או ארוכה [ר"ל שאין זה מותר מחי' לטמאות], הר"ז יסגיר חזרו בו ראשי אצרים הר"ז כמו שה"י פריחה במקצתו טמא זכולו ובמחי' טהור, ולכאורה מתפרש עיקר חידושא דצרייתא דאע"ג דבסוף שבוע ראשון אם פרח במחי' אינו נטהר מדין פריחה, דפריחה לתוכו לאו פריחה היא, מ"מ אם חזרו בו ראשי אצרים בסוף שבוע ראשון והוסגר בשני' במצב זה, הרי אם יפרח בראשי אצרים ובמחי' בסוף שבוע שני יוטהר מדין פורה, אף שאינו מוסיף בפריחה שבחון יותר ממה שה"י בהסגר ראשון, וגם אשמועינן דאע"ג דאין פריחה לתוכו מדין פורה מ"מ מעבד את הפריחה כשיש ראשי אצרים שפורח בהן, ונטהר בהליכת המחי' בסוף ולא חשיב פשיון לתוכו.

וא"ת אם אין פשיון לתוכו דדין פריחה א"כ תקשה הא דתנן לעיל מ"ב צהרת כגרים ובה מחי' כעדשה פריחה זכולו ואח"כ הלכה המחי' טהור, והיינו מדין פריחה, [דומיא דהלכה המחי' ואח"כ פריחה זכולו דקתני התם חד טהור אחריו], ואמאי הא כשפרחה זכולו הוחלטה בפשיון זה כדין הלכה המחי' וחזר פשיון בפ"ה מ"ב, וא"כ אמאי לא יחשב כזא כולו לזבן ובו מחי' והלכה המחי' דפליגי ר"י וראב"ע אם יש כאן טהרה פריחה אם הטעם משום שאין פשיון לתוכו דדין פריחה, והלא עיקר הפריחה הוא המשכו האחרון, והיה

שזא כולו לזבן, אבל הר"מ צפיה"מ פירש איפכא דצהרת גדולה היינו שפרחה זכולו וקטנה היינו שלא פריחה, דאין כאן דין פריחה לטמא צהרת ראשי אצרים, אפשר לפרש משום דכיון דנטהר מדין הלכה המחי' שוב אין כאן דין פריחה דהו"ל פורה מן הטהור, ואף כשהלכה כל המחי' צב"א נמי י"ל דפטור דהלכה המחי' כאילו קדים לפטור פריחה, ולפ"ז אם ה"י גס שער לזבן צהרת שפיר נטהר מדין פריחה ויטמא צהרת ראשי אצרים, ואפשר לפרש דהליכת מחי' שהוא סימן טומאה לא חשיב פריחה, דענין פריחה הוא התגברות הנגע ואילו הליכת המחי' הוא אפיסת הנגע, וכעין שכתב בא"ר פ"ו מ"ג דאף ר"מ דס"ל שהנגע פושה לתוכו, היינו רק במחי' פחותה מכעדשה שאינה סימן טומאה, אבל במחי' כעדשה הרי הליכת המחי' סימן טהרה ולא חשיב פשיון, וה"נ הכא טהרה פריחה הוא ע"י פשיון הנגע ולא ע"י חולשתו, ולפ"ז י"ל דאף בדאיכא נמי ש"ל צהרת לא יוטהר מדין פריחה ע"י הליכת המחי', אבל אין נראה כן ובדאיכא ש"ל שפיר יטהר ע"י הפריחה שבהליכת המחי', דכיון דהוא טמא גס בלא המחי' מחמת הש"ל, הרי ע"כ לחשוב הליכת המחי' כפריחה, [אח"כ נימא דכיון דאין הנגע פושה לתוכו, ה"נ לא חשיב פריחה, ע"י להלן, וז"ע], אבל בדליכא ש"ל אפשר דהיינו טעמא דאין הליכת המחי' דדין פריחה, ואפשר נמי לומר דאף לר' ישמעאל איכא פטור פריחה ומ"מ אינו מטמא צהרת ר"ל כיון דאיכא נמי פטור דהלכה המחי', ולפ"ז גס לא יטמא בשער לזבן שיצא אחר הליכת המחי', אף שלא ה"י ש"ל קודם.

ברם טעמי' דראב"ע צריך יישוב דכיון דקדם להטהר מדין הלכה המחי' בהליכת חצי', איך תגרוס הליכת חצי המחי' השני' לטמאותו צהרת ראשי אצרים, ודוחק לאוקמי דוקא כשהלכה המחי' צב"א, ועוד דגם בהלכה צב"א יש כאן גס טהרה דהלכה המחי', וז"ל דכיון דס"ל לראב"ע דכל זמן שלא טיהרו הכהן מדין הלכה המחי', דינו כפורה מן הטמא, הרי עס הפריחה נקבע דינו כפורה מן הטמא, ואין לו טהרה אלא מדין פורה.

בתו"ט פ"א מ"ג זאה דתנן התם להחליט את ההופך כולו לזבן מתוך הפטור כתב צפ"י שני צשם מהר"ס דהיינו בפושה לתוכו דאע"ג דמשום פשיון אין כאן מ"מ כשהפך כולו לזבן מחליטו, ולא נתפרש מהיכן נלמדה הלכה זו, וגם הדבר נסתר ממתני' לפי פ"י שני שצ"ש ורא"ש וא"ר, דא"כ הרי אין חילוק בין זא כולו לזבן ובו מחי' כעדשה, לבין אם יש בו צהרת כגרים ובו מחי' כעדשה והלכה המחי' ואח"כ פרח זכולו, דגם צא כולו לזבן הלכה המחי' בחצי

וגם מהא דצעי כעדשה לחכמים צמ"ו מוכח דדין מחי' עליו, [ואף ר"מ לא פליג בזה, אלא דס"ל דכשם שנחדשה טומאה זו אף בראשי אברים כן נחדשה אף בפחות מחדשה], דאם הענין הוא דבטלה הפריחה דין הוא דלא סגי בפחות מחדשה כמו דמעבכת בתחלה, וגם בזהק ה' ראוי שיעבד בסוף כבתחלה, וכן בחזרו ראשי אברים ונעשו בזהק ה' ראוי שישאר בטומאתו, וכן בתוספתא שבר"ש מ"צ יליף ר' יהושע דכשם שמחי' חזרת ומטמא כך שער לבן חזר ומטמא, ואם חזרת ראשי אברים משום ציטול הפריחה הוא, מה ענין זה לשער לבן, הרי מודה ר"י דש"ל שהי' קודם הפריחה נטהר בפריחה כמבואר בתו"כ שבר"ש שם.

ועו"ק דהא תניא בתוספתא והוצאה צר"ש פ"ד מ"י דהטהור מתוך הסגר אינו משמש הסגר, ואם איתא הרי מוסגר הטהור בפריחה חזר ומשמש הסגר בחזרת ראשי אברים.

צ"ע לפי מהר"ם בנתיקין ובגדים שנטהרין בפריחה בכולו, [לפי מש"פ הרמב"ם בפ"ב ה"ח], אם יטמאו בחזרת מקצת כדין ראשי אברים, דכיון דטעמא דאין פריחה בכולו מטהרת בזמן שהיא בכולו, א"כ בנתיקים [בדליכא משום שער שחור] ובגדים נמי, אבל לדין בראשי אברים מדין מחי' הוא, הרי פשיטא דבנתיקים ובגדים דליכא דין מחי' שפיר נשארים בטהרתן.

ז' שם מן הטהור טמא, האי מן הטהור ר"ל לאחר הפטור כמ"ש הר"ש מהא דקתני עד שחזור בהרתו לכמות שהיתה, ומבואר דאיידי דמי שיש בו בהרת, ולא איירי בצא כולו לבן, ובתו"כ יליף מקרא דטהור הוא למעט דפורה מן הטהור טמא, ור"ל דפורה מן הטהור שלאחר הפטור שמטמא בפשיון אפי' כשפרח בכולו וס"ד שיהיה בפריחה בכולו, ולא איירי בצא כולו לבן בתחלה, וז"ע צר"ש שפירש דרשא זו דפורה מן הטהור למעט הצא כולו לבן, ועי' להלן.

ובתו"כ איכא עוד דרשא מטהור הוא דכתיב לבתר או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן, למעט הצא כולו לבן בתחלה שהוא טמא, והיינו להצריכו הסגר, דס"ד דכיון דפרח בכולו הוא סימן טהרה א"כ שמה לא יסגירו בתחלה, וגם מכאן קשה למש"כ הר"ש לפרש דרשא קמא דממעט פורה מן הטהור לצא כולו לבן דהא זה ממעטינן מטהור הוא בתרא, וכנראה דהר"ש אזיל לפי מאי דנקט דפורה מלאחר הפטור באמת טהור, וע"כ הוצרך לפרש פורה מן הטהור לצא כולו לבן, אבל דבריו ז"ל לא נתפרשו דבהדיא תנן בפ"ק מ"ג להחליט את ההופך כולו לבן מתוך הפטור, וקאי אלאחר הפטור דרישא, והחלט והסגר קמני בתר הכי לפטור את ההופך כולו לבן מתוך החלט ומתוך הסגר, וז"ע.

דחוספתא דפרחה בראשי אברים ובמחי' ל"ק דהתם מתוך הסגר הוא ואין לנו ענין מי קדם בתוך שבוט וכל שבסוף שבוט פרח בכולו שפיר מטהרין, אבל במחיתין לאחר החלט קיימין, וי"ל דסתמא כתיב פרח בכולו טהור, ואפי' נשלמה הפריחה באמצע, וטעמא דכל פשיון המטמא משתתף בטהרת הפריחה, והלכך חזינן כפרח בצ"א בתוכו ובחזו, [ומ"מ כ"ז דוקא בפרח לתוכו, אבל אם השלים הפריחה ע"י קניית בשר חי והפיכתו למורה, ודאי לא חשיב פרח בכולו, וכ"כ מרן זללה"ה]. — ולפ"ז נראה דגם אם כל החלטו ה' ע"י פשיון דנמי יוטהר בפריחה לתוכו, כגון שהוסגר בטהרת שבה מחי' פחותה מחדשה ובסוף שבוט פרח בכולו והחלט מדין פשיון, ואח"כ הלכה המחי', ולא יחשב כפשיון לתוכו כיון שיש כאן פשיון לחוץ המטמא.

ומהא דקתני פריחה במקצתו טמא שמעינן דאע"ג דהוסגר בראשונה כשהנגע גם בראשי אברים, מ"מ כשכנס בסוף שבוט, הרי כשיחזור ויפשה בשבוט שני נחשב כפשיון אף שהוא עדיין פחות ממה שהי' בהוסגר ראשון, דבתר הסגר שני אוליין, עי' צר"ש לעיל פ"ד מ"ו.

ו' פ"ח מ"א הפורה מן הטמא טהור חזר בו ראשי אברים טמא עד שתמעט בהרתו מכגרים, פי' מהר"ם בגליון דהאי טמא היינו מוסגר, והוכרח ז"ל לפרש כן לפי מה שפירש צמ"ג [בגליון ובמה שהציא עוד התו"ט ע"ש], דחזרת ראשי אברים אינה סימן טומאה כמחי', אלא דלא טיהרה תורה פורה אלא בעודו פורה אבל משתגלו ראשי אברים דבטלה פריחתו הרי הוא כקודם שפרח, ואם הי' מוחלט מוחלט, ומוסגר מוסגר, ולפ"ז קשיא מתני' אי מיירי במוחלט אמאי צריך שתמעט בהרתו מכגרים, אפי' יש בה כגרים דין הוא שיהא טהור, דכל מוחלט שהלכו סימני טומאה הרי הוא נטהר אף שיש בו כגרים, וה"נ אם הי' טמא מחמת פשיון הרי הלך הפשיון משנעשה כגרים, וכן אם הי' טמא במחי' הרי הלכה כשפרח בכולו, וגם אם הי' טמא בשער לבן יש לטהרו כשהלך ש"ל אפי' יש בו כגרים, ולכן ע"כ לפרושי מתני' במוסגר דבזה חזר להיות מוסגר כמו שהי' קודם הפריחה כל זמן שיש בו כגרים, ולא תקשה דא"כ מצינו הסגר יותר מב' שבעות, דכיון שטהר בינתיים, הר"ז הסגר אחר.

והנה הר"ש והרא"ש שפירשו מתני' במוחלט, וכן הרמב"ם בפ"ז ה"ד מבואר דלא ס"ל כמהר"ם, אלא חזרת ראשי אברים סימן טומאה הוא, ואף במוסגר נעשה מוחלט ע"י, וכן פשטא דלישנא דמתני' דקתני חזרו בו ראשי אברים טמא לא משמע דיסגיר קאמר, ובאמת קרא כתיב וציוס הראות וגו' יטמא וגו' הבשר החי טמא וגו', ואין יתכן לפרש דלאו סימן טומאה הוא,

ע"י תו' הרא"ש, ולכך אייתי נגעי אדם ובגדים ובתים, ונקט פלוגמא דמחיצתא דרקיע.

(ח) פ"ח מ"ג וכולן שחזרו בהן ר"א כו', אינטריך לאשמועינן דאף בנטמא בפשיון ונטהר בפריחה מטמא בחזירת ראשי אברים, דבתו"כ מנריך ריבוי לזה.

שם פריחה במקצתו טמא כו', כבר נתקשו הר"ש והרא"ש דזו משנה שא"ל, דאטו עד השתא לא למדנו דפשיון סימן טומאה, וגם לומר דאין כאן דין רובו ככולו לכאורה לא אינטריך, דקרא דמראשו ועד רגליו לכל מראה עיני הכהן, וקרא דביום הראות זו בשר חי יטמא, מוכיח דאין זו בשר חי כלל, ולמ"ש"כ לעיל סק"ה דאין דין טהרת פריחה אלא בפריחה שהיא צדין פשיון כשהיא במקצת, י"ל דהיינו דאשמועינן דכל פריחה שבמקצתו טמא היא מטהרת בכולו, ולאפוקי פריחה כמה שכנס בזה כולו לצן דלא חשיבא פשיון, או פריחה בתוכו למ"ד שאין הנגע פושה לתוכו, דפריחות אלו אינן מטהרות בכולו.

סימן ז

(א) פ"י מ"א הנתקים מטמאין כו', נראה דכל שנשארה שערה אחת בשטח הכגרים לא חשיב נתק כגרים, ואינו ענין להיבא דפ"ד מ"ד דאין שער שחור ממעט בזהרת משום שאין זו ממש, דהכא עיקר הנתק הוא ניתוק השערות וכל שנשארה שערה אין כאן נתק, ואף לדעת הראב"ד בתו"כ דלא חשיב פשיון בנתקים אלא נשירת שתי שערות נוספות, ועי' לק' ס"ק י"א, ואין משמע כן דעת הרא"ש בפירקין מ"ו שכתב בשיטה של שער שמפסקת בין שני נתקים והיא רוחב שתי שערות, דאם נפרצה בה פירצה הרי מאותו זד שהתחילה הפירצה לאותו נתק חשיב פשיון, הרי דשערה אחת חשיב פשיון, ואף שיש לדחות דלריך ז' שערות באורך השיטה, מ"מ רהיטת הדברים דבחד סגין, מ"מ לענין חלות תורת נתק גם שערה אחת מעכבת, וכמו בזהרת שאם יש בה בשר חי כשיעור שערה אחת נמי ממעטת כמבואר פ"ו מ"ב ג'.

ויש לעי' אם נתק שערה זו ביד, דאין תורת נתק עלי', דהא צעינן שיהא צידי שמים ושעתידה לחזור וללמנוח ע"י ר"ש פ"ג מ"ה, אם אכתי ממעטת שיעור הנתק, או דכיון דאין בה שער שזב אמרינן דאין במקומה ממש וכמו בשער שחור שבזהרת, ומחזיקין דנתפשט כח הנתק גם על השטח הזה, ואף דהמקדים לתלוש שערה אחת ואח"כ נעשה במקום הזה נתק, לא מסתבר לומר דשער זה ימעט, דא"כ לעולם כל נתק הוא בספק, דאין לך אדם שלא נמרט מעט משערות ראשו וזקנו ברכות

עוד איכא דרשא בתו"כ מקרא דבאדם לרבות הבא כולו לצן שמטמא במח"י, ואע"ג דבהאי קרא כתיב נמי שער לצן, ואדרבה שער לצן קדים בקרא, נקיט מח"י, משום דשער לצן פשוט ל"י דמטמא, מדאינטריך הסגר כדילפינן מטהור הוא, ופשיון הרי לא משכח"ל, וע"כ דמסגירו משום שמה יולד שער לצן, אבל מח"י אינטריך קרא לרצויי, וזריך טעם מ"ש שער לצן דפשיטא ל"י ומ"ש מח"י דאינטריך קרא, הלא אדרבה מח"י הרי ממעטתו מכולו לצן והו"ל ככל זהרת קטנה דמטמאה במח"י, אבל ש"ל כיון דכולו לצן ס"ד לדמותו לפרח בכולו דנטהר משער לצן, וכבר נתקשה בזה מרן זללה"ה בס"י ס"ק ט"ו ע"ש, ואפשר דהא באמת בשר חי הוא סימן לרפואה שהרי הוא בשר שלא שלטה בו הבהרת, אלא דכשהוא מבואר גזיה"כ שהוא סימן טומאה משום דע"כ כח הבהרת יפה וסופה להתפשט גם על המח"י, דהבשר חי שכחו יפה ה"י ראוי שיהא מזורף לבשר חי שסביבות הבהרת ויפרוץ את הביצור עד שלא יגיע לתוך הבהרת, וע"כ דהבהרת מקיפה את הבשר החי וכושטו, [וכבר הזכיר סברא זו התו"ט בפ"ו מ"ו בשם הרלב"ג], אבל בכולו לצן הרי כשיתחיל להתרפאות אין לחייב את כח הריפוי שיתחיל דוקא בראשי אברים, ועוד דגם בהם כח הבהרת יפה, והלכך שפיר מתחיל כח הריפוי להתגבר על הבהרת בכל מקום שהוא, ולכך ס"ד דמח"י בכולו לצן לא ישמש כסימן טומאה אלא כהתחלת ריפוי, ועכ"פ כשכבר ה"י כולו לצן והוסגר ואח"כ נולדה המח"י ודאי ה"י מקום לומר דתחלת ריפוי הוא, וגם כולו לצן קיל דהא משמש כסימן טהרה בפורה מן הטמא, ולכה"פ ישאר כמו שה"י, לכך אינטריך קרא דבאדם לומר דגם בכולו לצן אם נולדה מח"י ה"י סימן טומאה.

בדה"י ט"א נגע טהור מי איכא וכ"כ כולו הפך לצן טהור הוא ההוא בזהק מקרי, נראה דבין נגע לנגע לא מתפרש בין שני נגעים שדינן מפורש בתורה זה לטהרה וזה לטומאה, דא"כ מאי דברי ריב"ז שייך בזה, אלא יש לפרש בין נגע שנפרש בתורה לנגע שלא נתפרש בתורה, ודכוותה נמי בין דם לדם היינו בין דם שנפרש בתורה לדם שלא נתפרש דינו, ולא בין דם טהור לדם טמא או דם לידה, והיינו דקפריך דכולו הפך לצן הרי הרי הוא כבזהק שנפרש נמי בתורה דהוא טהור, וה"נ הו"מ למיפרך וכ"כ בזהרת כהות לצנות ולשנויי ההוא בזהק הוא, ולכך נקט הכא שם בזהק לתוך תרוייהו, אבל ודאי פרח בכולו לאו בזהק הוא, ובזהק מעכב הפריחה כדתנן במ"ו. — והו"מ לשנויי אלו בזהרת טהורות דתנן רפ"ז דנגעים ובפלוגמא דראב"י ורבנן התם, או בנשתנו מראיהם ובפלוגמא דראב"ע ור"א חסמא ור"ע, אלא דבעי לאשכוחי ג' סוגי נגעים דהכי משמע לישנא דבין נגע לנגע ולא כתיב נגע ונגע

ב) תניא בתוספתא פ"ד הוצאה צ"ש פ"י מ"ט הבא כולו נתק יסגיר סוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני נולד צו שער שחור מן הצד טהור חזר וניתק טמא משום פשיון, וחזין מזה דשער שחור שהוא מן הצד, אע"ג דבשעה שזמח הוא נידון כחך הנתק, ואם הי' הנתק מוחלט משום שער זהוב או פשיון הי' השער שחור הזה מטהרו, מ"מ לאחר שטיהרו הרי הוא חוזר להיות קמת הראש דהיינו חוץ לנתק, וכשיחזור וינתק יטמא משום פשיון, ולפ"ז אם יולד שער זהוב בנתק הזה הרי"ז יטמא, ולא יצילו השער השחור שמן הצד, כיון דדיינין לי' כקמת הראש שהוא חוץ לנתק.

וגרמא דדוקא נקט מן הצד, דאם השער שחור הוא בצמנע, הרי ע"כ הוא בתוך הנתק, ואם יולד שער זהוב הרי השער שחור הזה המשוחר יצילו, והלכך אף אם נתק לא יטמא משום פשיון, כיון דהוא חלק מן הנתק, ואף לר"מ דהנגע פושה לתוכו, ונימא דה"ה נתק, אי משכח לך, וצ"ע במש"כ הר"ש דלכך נקט מן הצד משום דבצמנע אין הנגע פושה לתוכו, ושם כולו חד טעמא הוא, דהא דאינו פושה לתוכו הוא נמי משום דתוכו כבר בכלל הנתק, ואה"נ דהכא גם ר"מ יודה, ועי' לק' סק"ה.

והנה בסוף שבוע שני דגם אם לא הי' השער שחור הי' פוטר את הנתק, שפיר י"ל דחזין לשער שחור כקמת הראש, והרי גודל הנתק נחשב בלא השער שחור, והלכך כשינתק השער שחור יחשב כפשיון, אבל בסוף שבוע ראשון בלא השער שחור הי' דינו להסגר שנית, וע"כ לחשוב את השער שחור שהוא בתוך הנתק ומטהרו, וא"כ הרי גודל הנתק יש לחשבו כאילו לא הי' שער שחור, והרי כולו נתק ומקצתו שער שחור וכאילו הי' השער שחור בצמנע, ואמאי תשצין להליכת השער שחור כפשיון.

וחזינן מזה דגם שער שחור המטהר את הנתק, אם הוא מן הצד, דיינין לי' אחר טהרתו כקמת הראש, וכאילו כנס הנתק, ואם יולד עכשיו שער זהוב בתוך הנתק יטמא, דלא דיינין לנתק כאילו יש צו שער שחור, וכן אם ינתק השער שחור יחשב כפשיון, וטעמא דמילתא דאע"ג דלמיחת השער שחור העידה על ריפוי כל הנתק מ"מ יש עדיפות למקום השער שחור, והרי כל הנתק בדין לאחר הפטור, ומקום השער שחור כקמת הראש.

ובראב"ד פ"ח הי"ג משמע שיש חילוק בין אם נמח השער שחור בסוף הסגר לבין אם נמח לאחר החלט, דרך צמח צימי הסגר מחזיקין לי' כקמת הראש וכאילו כנס הנתק, והליכת השער שחור יחשב כפשיון, משא"כ לאחר החלט הרי מקום השער שחור

הימים, מ"מ הכא שכבר מיעטה שיערה זו את שיעור הנתק לא מסתבר דע"י ניתוקה ציד יושלם השיעור, דלא מצינו נתק שנעשה ציד"א, ואין לנו להחזיק דשלט כח הנתק על שטח זה, ומסתברא דלעולם ניתן לדעת אם כח הנתק שלט גם בשטח זה, וצוה הדבר תלוי, וכשקדמה התלישה לנתק בסתמא נתפשט הנתק גם על המקום שנתלש, וצ"ע.

ולמש"כ דשערה אחת ממעטת משיעור הנתק, לכאורה גם שערה זהובה אחת כיון שאינה מטמאה דין הוא שחממט את הנתק משיעורו, וא"כ תקשה בכל נתק כגרים שזמחו שתי שערות זהובות אמאי מטמאין לי' הא א"א לזמנא שיבאו כאחת, וכשקדמה הראשונה הרי מיעטתו מכגרים, ודין הוא לדנו כשער פקודה פ"ה מ"ג, ולר"ש במ"ב דאינו מטמא אלא הפוך דין הוא שלא יטמא, וגם בבאו בצ"א, מ"מ עד שלא הי' בהן כשיעור דין הוא שיממט, דלמעט הנתק א"צ שיעור, ודין הוא שטיהרו, וגם בבאו צו"ז יש לדון אם השני אין דינה כקדמה לנתק כיון שלא הי' צו כשיעור מקודם, וע"כ צ"ל דכל שבהנטרף שנים הוא משמש סימן טומאה, הרי גם עד שלא בא השני אינו ממעט מכגרים, וכן מבואר בתו"כ שצ"ש פ"ד מ"ד דשער לצן כיון שהוא סימן טומאה אינו ממעט בזהרת, ואף דהתם לאו השער עצמו יכול למעט בלאו בנתקים איירי, אלא הנידון על מקומו, מ"מ ה"ה בנתקים, דזיל בחר טעמא משום שהוא סימן טומאה.

ובמ"ב צ"ע שיעורו בכמה דלא מסתבר דמי שלא נשור שערותיו רק נשתנו לשער זהוב דק שיטמא משום נתק לר"י דמטמא שלא הפוך, דסו"ס אין כאן נתק, ודכוותה לר"ש כשקדם הנתק ואח"כ נתמלא כולו או רובו שער זהוב נמי לאו נתק הוא, וצ"ע, והרמב"ם בפ"ח ה"ב כתב שתי שערות זהובות דקות ולא יותר ולא נתפרש מנ"ל, ושם צ"ל או יותר, שו"ר שכ"כ מרן וללה"ה ס"ז סק"י.

בר"ש כאן הביא תו"כ דממעט שער זהוב שחוצה לו ושוכב בתוכו, ודכוותה אימא נמי בתו"כ גבי שער לצן דזהרת, ונראה דשוכב בתוכו ר"ל שהוא סמוך לו מאד, ואין הענין אם שוכב בתוכו או לא, והרי שיעור השער קטן הוא אף אם שיעורו כדי לכוף, ואם שוכב בתוכו ע"כ שהוא ממש סמוך לגבולו, ולפי דהי' מקום לומר דהנתק הוא שגרס לשיער זהוב הזה אלא שגרס לו על הגבול של הנתק, והי' מקום לומר דישמש סימן טומאה גם בכה"ג, וכן שער לצן דזהרת נמי מסתבר דהזהרת היא שגרמה לשער לצן, והיינו דאשמועינן דלא חשיב סימן טומאה אלא כשתחלת הצמיחה במקום הנתק או הזהרת, אבל ברמב"ם פ"ב ה"ב ל"מ כן, וצ"ע.

שהחלטת צ"ש וכנס ש"ש מן הזד והלך ש"ל, וחזר וניתק הש"ש, ומ"מ אפשר לקיים החילוק שבין אחר הסגר לאחר החלטת מסבא.

ובכל זהרת נמי יש לדון בזה, דזהרת שהסגרה כשני גריסים ובסוף שבו שני הרי היא כגריס, הרי כל שחפשה מכגריס הוא צדין פשיון, אבל זהרת שהחלטת בשער לבן בשני גריסים, וכשהלך שער לבן וטיהרה הרי היא כגריס, יש לדון אם ישב פשיון כל שמוסיף על כגריס, או דלריך שמוסיף על כשני גריסים, ועי' לעיל ס"ג סק"ה.

(ג) פ"י מ"ה החליטו בשער זהוב הלך שער זהוב כו', הך מתני' כמתני' דפ"ה מ"ב דבהחלפות הסימני טומאה נשאר בטומאתו ואין נריך לחזור ולטמאותו.

שם החליטו בפשיון הלך הפשיון וחזר הפשיון וכן בשער זהוב כו', כתב הר"ש דאע"ג דהלך הפשיון היינו שנמח שער שחור במקום הפשיון, מ"מ כשבא אח"כ שער זהוב הרי הוא טמא, והשער שחור אינו מטהרו כדין משואר, כיון שהוא בפשיון ולא בנתק, ור"ל דכשם ששער שחור הנומח בנתק מן הזד נהפך לקמת הראש לאחר שטיהר את הנתק מבואר בתוספתא פ"ד נחבאר לעיל סק"ב, ואינו מועיל לטהר שער זהוב שיבא אח"כ, הרי כש"כ שער שחור שנמח בצד במקום הפשיון דנהפך לקמת הראש וכאילו אינו מן הנתק, ולא יטהר שער זהוב הבא אחריו, ואף לדעת הראש"ד שכתבנו לעיל שם דלאחר החלטת כזר נקבע גודל הנתק ואין השער שחור שבה אח"כ משמש כקמת הראש, מ"מ בפשיון י"ל דמודה, דשפיר משכח"ל הלך הפשיון גם בנתק דראוי לדנו כלא הי', ומרן זללה"ה צ"ס"ז ס"ק י"ב נתקשה בדברי הר"ש הללו למה אין השער שחור מטהר ומ"ש ממשואר, וכתב ז"ל לפרש הלך הפשיון צ"ש שאינו מניל כגון שאין בו כשיעור ועוד גווי עי"ש, ולמש"כ הדבר מבואר בתוספתא דשער שחור שמן הזד לאחר שטיהר את הנתק, הרי הוא ממעט את הנתק, ומקומו נחשב כקמת הראש, ואינו מן הנתק, ושזב אינו מועיל לש"ל שיבא אח"כ, וכש"כ צ"ש שפשוטו, דדיינין לי' כהלך הפשיון ואינו מן הנתק.

(ד) שם ב"ח מי שהי' בו נתק ובו ש"ל טמא נולד לו ש"ש טהור אע"פ שהלך לו ש"ש טהור, בפשוטו נראה דבשער זהוב הוא דאיצטריך לאשמועינן דאע"ג דהלך הש"ש והרי השער זהוב עומד אפ"ה אינו חוזר לטמאות, ולא מיבעיא לר"י דמטמא שלא הפוך דשפיר איצטריך לאשמועינן, אלא אף לר"ש דלריך שיקדם הנתק, מ"מ הכא כיון דבתחלה הקדים הנתק שפיר הי' מקום לומר דיחזור לטמאות, אבל

כזר החלטת בנתק, והרי השער שחור בנתק, והליכתו לא תחשב פשיון, וכן אם יוולד עכשיו שער זהוב לא יטמא כיון דאיכא שער שחור בנתק, וכ"מ ברמב"ם שם ובה"ח, וז"ל שהרמב"ם לא הזכיר שהשער שחור נמח מן הזד כמו שהוא בתוספתא, והוא בדוקא כמ"ש הר"ש דבאמנע לא יתכן לחשבו כקמת הראש דלא גרע ממשואר], וטעמא דמילתא דימי הסגר לא אלימי לקבוע גודל הנתק, והרי הוא נקבע כפי גדלו בסוף השבוע ראשון או שני כשכזר נתמעט ע"י השער שחור, והלכך הליכת הש"ש תחשב פשיון, משא"כ במוחלט כזר החלטת גדלו בשעת החלטתו, וגם כשנמח שער שחור דיינין לי' כאילו נמח באמנע הנתק ואינו ממעט, וממילא הליכתו לא תחשב כפשיון, ועי"ש צ"מ צ"ס הרי"ק שנתקשה בדבר. — [יעוי' בראש"ד בפירושו לתו"כ בסוף ה' נתקיס שכתב דלריך שהש"ש יהי' מוקף בנתק מג' רוחותיו וכן צ"ל ובש"ל, ולריך פירוש מאי קאמר דהא חוט היוצא ובו כשתי שערות זוקק לש"ל, וכן כל ש"ש הנומח הרי הוא מוקף בנתק מג' רוחות, וגם כשהוא כנגד דופן האמנעי וז"ע].

ונראה דממה ששנה התנא דין זה דהלך ש"ש חשיב פשיון בסוף שבוע ראשון או שני ולא שנאו בלאחר הפטור שלאחר החלטתו, אין רא' לחילוק זה, דהא דקתני צבא כולו נתק שבר"ש צמ"ט [והוא לרבותא דאף שאין הש"ש סמוך לקמת הראש, אפ"ה כשהוא מן הזד יהי' דין קמת הראש], אי הוי קתני לה כשהחלטת בפשיון ובלא כולו נתק, או בהחלטת בשער זהוב, ואח"כ נולד ש"ש מן הזד טהור חזר וניתק טמא משום פשיון, הי' נריך לפרש שגם השער זהוב הלך, דאל"כ הרי הוא מטהר, וגם הי' נכנס בפלוגמא דכל נתק שטיהר שעה אחת, וגם הי' מקום לפרש כשהש"ש נולד במקום הפשיון וזה עדיף טפי לנתקו מן הנתק כדין כנס הפשיון, עי' ר"ש מ"ה, ולא הוי ידעינן צנחם שלא במקום הפשיון, לכך שנאו התנא לאחר ש"ר או שני.

ובן אידך תוספתא שבר"ש מ"ח נתק כגריס בראשו ובזקנו בסוף ש"ר או בסוף שבוע שני כנס ש"ש מן הזד טהור חזר ונתק טמא משום פשיון, דפירש הר"ש דכנס שער שחור מן הזד היינו משואר שנעשה ע"י פשיון, ובה כשהלך הש"ש הר"ז ממש פשיון לתוכו, שהרי הש"ש מוקף בנתק דאל"כ לא הי' מטהר, ואפ"ה חשיב פשיון, ופי' הר"ש משום דחשבינן הכל כפשיון אחד וקדם לפשות מסביב, ואח"כ נתק תוכו, י"ל דזה לא אמרינן אלא בתחלת הנגע דהיינו בהסגרו, אבל לא לאחר החלטתו וחשיבנן לי' כפוסה וחזר ופוסה והו"ל לתוכו, גם כזר פירש הר"ש דזה אחיז גם למ"ד נתק שטיהרו שעה אחת כו', ומשום דעדיין לא טיהרו כיון שהוא בימי הסגר, גם אם הוי תני בימי החלטתו הי' נריך לפרש

שאין זה משום פשיון אם משום שה' באמצע ואינו פושה לחוכו אם משום שהלך שלא ע"י ניתוק, דיקא נמי דבסיפא דקמני דמטמא משום פשיון קמני חזר וניתק ולא קמני הלך לו.

שם רשב"י אומר משום ר"ש כל נתק שטור שעה אחת אין לו טומאה לעולם, בר"ש פירש דגם בנטהר ע"י שכנס הפשיון נמי אין לו טומאה לעולם, ובהגהות הגר"א מחק בתוספתא שבר"ש חיצות והפשיון והלכו להם, ומשמע דס"ל דגם רשב"י משום ר"ש לא טיהר אלא כשנטהר ע"י שער שחור דבזה כתיב נרפא הנתק, וס"ל לרשב"י משום ר"ש דאלו מיני תורת נתק לגמרי ושוב לא יטמא לא בפשיון ולא בשער זהוב ואפי' הלכו השער שחור והזהוב, אבל בכנס הפשיון או בהלך שער זהוב הרי דינו כשאר בהרות דכשיחזרו סימני טומאה יטמא, ולדעת הר"ש ז"ל דרשב"י משום ר"ש דריש נרפא הנתק טהור הוא דכל שנרפא פעם אחת הרי הוא טהור לעולם, כ"מ בראב"ד בתו"כ, והלכך אף כשנרפא מחמת שכנס הפשיון או שהלך ש"ש נמי אין לו טומאה לעולם, (ושמא י"ל עוד דס"ל לרשב"י משום ר"ש דרק התהוות הנתק גורמת טומאה, וכמו פשיון דהתהוות הפשיון גורמת הטומאה ולא קיום הפשיון כמס"כ לעיל דכשנטהר הפשיון ע"י שער שחור שוב לא יטמא גם כשילך הש"ש כמ"ש הרמב"ם, והלכך כל שנטהר הנתק שוב אינו מטמא, וז"ע בזה).

שם בר"ש וליה להו הא דתנן לעיל העליטו בשער זהוב הלך ש"ש וחזר ש"ש הרי הוא כמו שהי' בו, משמע דהא דנתק שטור שעה אחת היינו אפילו לא ראהו הכהן באותה שעה ולא טיהרו, כל שמעדיין לפניו אח"כ שהי' ראוי לטהרו שעה אחת, הרי הוא מטהרו, דהא מתני' דהלך ש"ש וחזר הרי הוא כמו שהי', מתפרש שלא נטהר בינתיים, דאל"כ אין שייך לומר הרי הוא כמו שהי' דהא מטהרו וחזרו ומטמאו, וכן מתפרשא מתני' דלעיל פ"ה מ"ב, וז"ע.

שם ושמא בזה מודה ריב"ז כיון דעדיין לא בא לידי החלט, נראה דר"ל אפי' כשצא שער שחור בסוף שבו שני או אח"כ, דאל"כ הרי מקרא מלא דבר הכחוש ואם פשה יפשה הנתק בעור אחרי טהרתו וגו', וכן בשלהי מתני' כתב הר"ש דבנולד ש"ש בסוף שבו שני והלך ופשה טמא אף לריב"ז.

שם חזר ונתק טמא משום פשיון דהנך שערות שנשתיירו סוף הפשיון ואיגלאי מילתא דהשתא הוא דגמרי בו, למס"כ הר"ש לעיל דנתק שהחלט בפשיון ונולד שער שחור והלך הש"ש חזר ומטמא מחמת הפשיון, א"כ הכא שכנס שער שחור מן הזד והיינו שפשה הנתק קציב לשער שחור עד שעשאו מבזר, הרי

בהחלט בפשיון ונטהר בש"ש, פשיטא דאינו חוזר לטמאות אח"כ יפשה, דאין סימן טומאה אלא מעשה הפשיון ולא גודל הנתק, והפשיון כבר נטהר בש"ש, וז"ע בר"ש דנקט איפכא דאם נטמא בפשיון אמנם יחזור לטמאות כשילך הש"ש, והדבר תימא, והרמב"ם בפ"ח ה"ח כתב דאף בנטמא בפשיון נטהר בש"ש אפי' כשילכו, נראה דס"ל דלרבותא נקט שער זהוב וכמס"כ, ויש לתמוה דהר"ש פירש במתני' דנולד לו ש"ש איירי גם במשוייר, והיינו שפשה הנתק עד שהקיף ש"ש ועשאו מבזר ולפ"ז הרי כשהתחיל הנתק לפשות כבר הוחלט גם מחמת הפשיון, דכל מוחלט א"צ להחליטו מחמת הסימן טומאה הנוסף דמתנן במ"ה דהלך ש"ש ופשה הרי הוא כמו שהי' ומתני' במוחלט מחמת הש"ש איירי, וא"כ כשביזר ונולד ש"ש ואח"כ הלך הש"ש יש לזנוי כהחלט בפשיון ונולד ש"ש והלך הש"ש דלדעת הר"ש חזר הפשיון ומטמא, ואמאי קמני מתני' דהלך ש"ש טהור, ואין נראה לחלק בין הלך הש"ש ובא פשיון לבין בא הפשיון עד שלא הלך הש"ש, עי' רא"ש פ"ו מ"ב.

יעוי' בתו"ט בשם ק"א שנתקשה מאי איכא בין ת"ק לר"ש דמתני', ואם כי ר"ש ס"ל דהשער זהוב נעשה סימן טהרה ומציל על ש"ש ופשיון שיבאו אח"כ כדאיתא בתוספתא שבר"ש, ובמתני' לעיל מ"ד, אבל במתני' דידן לא קמני אלא דר"ש ס"ל דאינו סימן טומאה, [ועי' בא"ר], ואפשר דאיכא בינייהו שער זהוב שטור ע"י פריחה בכולו, או ע"י שנעשה קצר או ארוך, דלת"ק לא מנאנו אלא בנטהר ע"י שער שחור דבזה כתיב בקרא דנרפא הנתק, אבל בנטהר ע"י פריחה בכולו או שנעשה ארוך או קצר י"ל דחזרו ומטמא, אם מטמא גם בקדם ש"ש, או בשער פקודה, ואילו ר"ש סתמא קאמר דכל ש"ש שטור שעה אחת שוב אין לו טומאה לעולם, ומשמע בכל ענין שנטהר.

הא דהליכת הש"ש לא חשיב פשיון, אם איירי שהיו באמצע ניחא, דאין נתק פושה לחוכו, ואף שכתב הר"ש דבזומח מיתוקמא אף מן הזד, היינו לדין הרישא דנטהר, א"כ בהלכו ביד"א דלאו נתק הוא, ולא חשיב פשיון, ואין בזה דוחק דהתנא עסיק להשמיענו דהנהוב בטהרתו אף כשהלך השחור, ולא איירי באופן הליכת השחור.

וכן בתוספתא שבר"ש מ"ט דקמני צבא כולו נתק ונולד לו שער זהוב אחר הפטור דאם נולד לו שער שחור בין באמצע בין מן הזד טהור הלך לו ש"ש והניח ש"ש במקומו טהור ולא עוד שהוא טהור אלא שמציל מיד שער זהוב הבא אחר הנתק, דמשמע קצת דגם בלא הזלזל השער זהוב אינו מטמא בהליכת השער שחור, ולרבותא נקט ובו שער זהוב דאפ"ה טהור, נמי מיתוקמא בהליכה

שש"ס באמצע גורם טהרה וחיון לאמצע הנגע נחשב מן הנגע וגם מעיד על כל הנגע, והלכך גם עד שלא פשה הנגע לחוכו כבר נחשב חוכו מן הנגע בין להטהר ובין להטמאות, ולכך אינו צדין שהליכתו מחשב כפשיון, ועי' בראש"ד שכתב"כ במש"פ הך ילפומא דנגע מנתק, ועי' לעיל סק"ב.

(ו) פ"י מ"ד שער זהוב שקדם את הנתק טהור, לכאורה לא נשנה אלא למיסתמי' לר"ש כרבנן, וגם ראב"י כוותי' ס"ל ומשנתו קב ונקי, ולכן נ"ע במה שפסק הרמב"ם בפ"ח מטו"ז ה"ה כר"י, ומ"ש בכ"מ דהלכה כר"י לגבי ר"ש אין זה מספיק כיון דנשנה במתני' בלשון חכמים וגם ראב"י כוותי' ס"ל, וכבר הק' בן מרן זללה"ה, ובא"ר מחק חיצת טהור ממתני', וגם לפ"ו אחתי קשה מהא דראב"י ס"ל כוותי', גם קשה למה הדר תני לדברי ר"י במתני', לא הו"ל למיתני אלא דברי ראב"י ור"ש, ולגירסא דידן י"ל דלא בעי למיסתם סתמא כר"ש, רק בעי למיתני בלשון חכמים ולכך הדר תני לדברי חכמים ודברי ר"י.

ויתכן לומר דת"ק דמטהר סבר נמי דמזיל, ומשום הכי הדר תנינהו, וד' מחלוקת בדבר, ת"ק סבר דאינו מטמא וגם מזיל, ומיהו דוקא ש"ס שקדם את הנתק, אבל ש"ס שנטהר ע"י שער שחור אינו מזיל, ור"י ס"ל דש"ס שקדם מטמא, וראב"י סבר לא מטמא ולא מזיל, ור"ש סבר דכל שאינו סימן טומאה הרי הוא סימן טהרה, וגם ש"ס שנטהר ע"י ש"ס והלך הש"ס הרי הש"ס משמש סימן טהרה, וכדאיתא בתוספתא שבר"ש במ"ח, ומיהו אחת לזהובה ואחת שחורה אין הזהובה מצטרפת להזיל כדמתן במ"ג וליכא חולק בזה, ולא קרינא ב' כל שאינו סימן טומאה בנתק, לזהובה זו סימן טומאה היא, אלא דלא קבי' בחד, ובהכי מיתוקמא שחור דכתיב בקרא למעט זהוב וכדאיתא בתו"כ ברי"ש במ"ג, והתם אליבא דר"י קמני לה, אבל ה"ה אליבא דר"ש.

בראיה דאף לראב"י דאינו מזיל, מ"מ ממעט הוא משיעור הנתק, וזר"ך שיהא כשיעור גריס פנוי מכל שער, דלענין זה כל שער שאינו סימן טומאה הרי הוא ממעט את הנתק, עי' לעיל סק"א.

שם רש"א כל שאינו סימן טומאה בנתק הרי הוא סימן טהרה בנתק, נראה דר"ש מסבירא קאמר לה, דכיון דשער שחור לאו דוקא כדמרבינן בתו"כ, א"כ כל שער הזומת הוא סימן טהרה, ותו אית לן למימר דכל שער שאינו משמש כסימן טומאה הרי הוא סימן טהרה, ובכלל זה ש"ס שנטהר ע"י ש"ס או פריחה בכולו, וכש"כ ש"ס שקדם לנתק, ושחור דקרא לא אחי למעוטי אלא שער זהוב שהוא סימן טומאה, ובדליכא אלא שעה אחת, דלא יצטרף עם שעה אחת שחורה למיהו סימן טהרה,

כבר פשה הנתק חוץ לנתק והו' פשיון, ונהי שנטהר ע"י הש"ס אבל כשהלך הרי חוזר ומטמא, ואמנם כן פ"י הגר"א בפ"י התוספתא, וא"כ אין צריך לומר דהליכת הש"ס המצויר הו' פשיון אע"פ שהוא לחוכו, דגם בלא הליכת הש"ס כבר יש כאן פשיון, ואף אם הש"ס נתלש ביד"א כיון שכבר אין ש"ס הרי הפשיון הקודם חוזר לטמאות, ואף לרשב"י משום ר"ש הרי כתב הר"ש דכל שלא הוחלט ונטהר מהחלט לא אמרינן כיון שטהר שעה אחת, ובכאן הרי איירינן שהש"ס כנס בימי הסגר, ולפ"ו צריך יישוב למה הוצרך רבנו לפרש דהכל פשיון אחד, ושמה יש לחלק דדוקא כשכבר הוחלט ע"י הפשיון, בזה אמרינן דכשהלך הש"ס חוזר הפשיון ומטמא, משא"כ בפשיון שעדיין לא הוחלט עליו והי' ש"ס לאחר שפשה, בזה לא מטמאין מחמת הפשיון הקודם, כשהלך הש"ס באופן שאין בהליכתו משום פשיון, ואמנם לפי מה שנדדנו לעיל דאין פשיון שנטהר חוזר ומטמא מדין פשיון, ע"כ למיתי דהליכת הש"ס המצויר חשיב פשיון אע"ג שהוא לחוכו, וז"ל דכיון דסביבו הכל פשיון שפיר מצטרף לפשיון הקודם וביחד חשיבי פשיון מן הזד וכו' וכו' פשה הכל ביחד, וזו כונת הר"ש, ויש לפרש דלכך נקטה הצריימא דכנס ש"ס מן הזד והיינו משואר ולא שזמח ש"ס מן הזד, משום דבעי לאשמעינן דכה"ג לא חשיב כפשיון לחוכו.

(ה) הא דילפינן בתו"כ שאין הנגע פושה לחוכו מדכתיב נגע הנתק הוקש נגע לנתק מה נתק שאינו פושה לחוכו אף נגע אינו פושה לחוכו, הוא משום דכל נתק שיש בו שער שחור באמצע הרי הוא טהור ואין מסגינן אותו כלל, ואף בנתק מוחלט ע"י פשיון או שער זהוב שולד בו שער שחור באמצעו ונטהר, לא תחשב הליכת השער שחור כפשיון כמצויר בראש"ד וכי"צ ברמב"ם נכתב לעיל סק"ב, לפי דגודל הנתק נקבע בשעה שהחלט, ולא יחשב פשיון א"כ יגדל יותר ממה שהי' בשעה שהחלט קודם שזמח בו השער שחור באמצעו, וממילא הליכת הש"ס לא תחשב פשיון שהרי גם כשילך לא יגדל הנתק יותר ממה שהי' בשעת החלטו, ואם כי יתכן פשיון בחוכו בנתק שהוסגר ובסוף שזע ראשון או שני זמח שער שחור באמצעו דבזה נקבע גודל הנתק בשעת טהרתו ע"י השער השחור, ואפשר לחשוב הליכת השער שחור כפשיון, וכמו דאמנם חשבינן ל"י כפשיון בזמן שהשער שחור מן הזד כדאיתא בתוספתא שבר"ש במתני' ובמ"ט עי' לעיל סק"ב, מ"מ סתם נתק לאו בכה"ג מתפרש, ונמצא דסתם נתק אין בו פשיון לחוכו, ועוד דבשעה שהשער שחור בו לאו תורת נתק עליו שהרי אף אם יפשה או יולד לו שער זהוב לא יטמא כל עוד הש"ס בו, ושורש הדבר ניתן ללמוד גם ממה

נראה דכל שער שחור הממעט מכגרים [דהיינו דליכא כגרים מרובע במקום אחד], דהוא נידון כנתמעט מכגרים ולא כנטהר בש"ש, והלכך כשילך הש"ש יהא דינו להראות בתחלה, דטהרה דנתמעט מכגרים ראוי להקדים לטהרת ש"ש, ועוד דעד שלא הגיעו השערות לכשיעור כבר נתמעט הנחק מכגרים בתחלת נמיחתם, ועי' בספר מרן זללה"ה ס"ו סק"ח דהניח הדבר בספק.

שם אינו מזיל מן הזד עד שיהא רחוק מן הקמה מקום שחי שערות, לכאורה זו משנה שא"ל, דהא כבר קמני שאינו מזיל אלא מצוה, ומצוה היינו שיהא מוקף נתק ברוחב ב' שערות, וגם נראה דלא סגי בזה שהוא רחוק מן הקמה ב' שערות, אם אין תורת נתק על שטח ב' שערות הללו, כגון שנתלשו ציד"א וכיו"ב, דבעי שיהא מצוה בנתק, ונראה ללמוד מכאן דאם יש שער זהוב מן הזד לר"י דמטמא שלא הפוך דמטמא תורת נתק עליו, דלריך שיהא השער שחור המשואר רחוק מן הזהוב ב' שערות, דגם הוא בכלל הקמה, וכן משכח"ל לר"ש בשערה אחת זהובה שנמחה מן הזד לאחר הנתק, וכשזא הכהן לראות הרי השער שחור רחוק שערה אחת מן הזהובה, ונמצא שהוא מצוה בנתק, אבל אינו רחוק מן הקמה מקום ב' שערות, דגם הזהובה בכלל הקמה.

ויתכן עוד דהוא כעין טעם לומר דלכך אינו מזיל אלא מצוה שאינו מזיל מן הזד עד שיהא רחוק מן הקמה מקום ב' שערות, כלומר דאל"כ הרי הוא נחשב מכלל הקמה, וכמו שפי' הרמב"ם בפיה"מ טעמא דמצוה, ולפי' נראה דסגי בחוט נתק של ד' שערות ומשהו כדי להזיל במשואר, וגרים דקמני בתוספתא פ"ד שצ"ש צמ"ז לאו בכל גוויי איירי, ונקט לה בגוונא ששחי השערות הם ברוחב החוט, והרי מזילין במפוזר וסגי בשערה אחת מצוה בתוספתא במקום אחד, ואין להצריך אלא שיהא רחוקה מן הקמה מקום ב' שערות, וסגי צד' שערות ועובי השערה, וכן דעת מרן זללה"ה בס"ה סק"ג, ולפי דסתם מצוה משמע דומיא דמחי' דהיינו כגרים, לכך פירש התנא דסגי ברוחב ב' שערות מן הקמה, ומיהו ראב"ש דתוספתא משמע דס"ל דכל חיבור צעי כגרים ממש, ובהרת ונתק שוין, ונקט כשם שאינו מזיל במשו"י ב' צמ"ז דפירצה כגרים עושה שני כגרים, ואשכחן נמי צמ"ז דפירצה כגרים עושה שני הנתקים כאחד ממש, וראב"ש צעי לכל מילי צירוף כגרים, ועי' בזה לקמן סק"ט.

שם צ"ש ולפי סברא זו הול"ל איפכא אין לי אלא צומח בסוף ומשואר בתחלה מנין למשואר בסוף וצומח בתחלה כו', לגירסא זו מתפרש שפיר דקרא דאין צו דאיירי במשואר כתיב בהסגר ראשון, וסברא הוא דבתחלה כשיש שער שחור משואר אין לנו להחזיק שיש

לטהר מן הפשיון, [שאם יולד שער זהוב נוסף פשיטא שיצטרף לטמאות].

הא דצמ"ח קאמר ר"ש כל ש"ש שטהר שעה אחת אין לו טומאה לעולם, ולא קאמר עדיפא מינה שהוא משמש סימן טהרה [עי' צא"ר דפירש כן, אבל בפשוטו לישנא דאין לו טומאה מתפרש שהוא עצמו אינו חוזר לטמאות], הוא משום דרך לפי שאינו חוזר לטמאות לכך הוא משמש כסימן טהרה, הא אילו הי' דינו דחוזר ומטמא כשהלך הש"ש לא הי' משמש כסימן טהרה, והיינו דקאמר שהוא אינו חוזר לטמאות, וממילא הרי הוא בכלל אידך דר"ש דכל שאינו ס"ט הרי הוא סימן טהרה. — ר"ש ס"ל לעיל מ"ב דש"ש אינו מטמא אלא הפוך, ומ"מ איצטריך לאשמועינן דש"ש שטהר אינו מטמא, ומשמע דמשום דנטהר, לא חשיב כקדם ש"ש וכמו שער פקודה.

הא דשער זהוב קדם מטמא לר' יהודה, נראה דהיינו דוקא במצוה, אבל כשאינו מצוה דיינינן ל' כקמת הראש והרי הוא מחוץ לנתק, והליכתו תחשב כפשיון, וצ"ע בזה.

ולר"ש דש"ש שטהר נעשה סימן טהרה, יש לדון בשער זהוב מן הזד שטימא ואח"כ נולד ש"ש וטיהר, דהש"ש נעשה סימן טהרה להזיל מיד ש"ש ופשיון שיצאו אחר הליכת הש"ש, אם גם מן הזד כן, דהא ש"ש מן הזד שטיהר נעשה קמת הראש וכאילו כנס הנתק ואינו מזיל מכאן ולהצא כמשנ"ת לעיל סק"ב, וי"ל דה"ה שער זהוב, או"ד ש"ש עדיפא וכל שהי' בכלל הנתק תו לא מהדרינן ל' למיהוי קמת הראש, ומסתברא דלא עדיף משער שחור.

(ז) פ"י מ"ג הצומח מזיל מיד הש"ש ומיד הפשיון כו' ושלל מצוה, יש לעי' כשהש"ש מן הזד הרי מיד שהתחילו השערות לצמוח בטל ממקומם שם נתק, ואף כשלא הגיעו עדיין לשיעור שמזילין, דמ"מ לאו נתק הוא, ואם אין שיעור גרים מרובע מזלעדי המקום הזה דין הוא שיוטהר הנתק לגמרי, וגם כשיש שיעור גרים מזלעדי המקום של הש"ש, אבל מ"מ מקום הש"ש ראוי לכללו בדין קמת הראש, דהא ש"ש מן הזד לאחר שהזיל הוא חוזר לדין קמת הראש והליכתו כפשיון כמצוה בתוספתא שלעיל סק"ב, וא"כ גם קודם שהזיל ראוי לכללו בדין קמת הראש, ואיך יזיל כשיוסיף לגדול הרי כבר אינו בנתק, וע"כ דזהו בכלל גזיה"כ דשער שחור דמזיל צומח בכל שטח הנתק, וא"כ מנ"ל דלאחר שהזיל הרי הוא חוזר לקמת הראש, וי"ל דסברא הוא דכיון דנרפא הנתק הרי השער שחור שבסמוך לקמת הראש אין להבדילו מקמת הראש.

(ח) פ"י מ"א דק לקוי קצר דר"ע, לפי מש"פ הר"ש קצר משאר כל השער, לכאורה יטורכו להמתין לראות אם אינם גדלים בקצב שאר השערות, ואם קצר מכדי לכוף, יטורכו ג"כ להמתין לראות אם אינם מוסיפים לגדול ויגיעו לכוף, וכ"כ בדברי מרן זללה"ה ס"ז סק"ה, ואפשר דאם שערותיו אינם נהוצות, דיש לחשוב בסתמא דסימן טומאה הם, ואפשר להחליטו מיד, ולריצ"ג נחא דמיד עם נמיחתם ניכר שהם יותר דקים בעוציים, והראב"ד וכן הגר"א בתו"כ כתבו דר"ע נמי צעי שיהיו דקים בעוציים, אלא דצעי נמי שיהיו קצרים, ולפ"ז גם לר"ע נחא דמיד ניכרים השערות בעוציים שהם סימני טומאה, ואין לחוש שמא יגדלו ויארכו.

בר"ש הביא תוספתא דמשמע דשער קצר דר"ע היינו יותר קצר משיעור שער לבן דפליגי ב"י תנאי בגדה נ"ב ב', ויש לעי' דהא ריב"ז קאמר אפילו ארוך, ומשמע דקצר כש"כ דהוי סימן טומאה, ואם איתא דקצר היינו יותר משיעור סתם שערות, א"כ מנ"ל דחשיבי סימן טומאה, הא לדידי' דק דקרא היינו רק בעובי, וא"כ מנ"ל דסגי בארוך דלא חשיב לכל דיני שער, ובאמת בתוספתא ראב"ש קאמר לה ומשמע דדברי יחיד הם, וכן הרמב"ם בפ"ח ה"ה כתב דשיעורם שיהיו ניטלות בזוג והוא כשיעור שכתב בשער לבן.

בר"ש הביא תוספתא דאר"ע דשער נהוצ הארוך טהור וגם משמש להזיל מיד ש"צ והפשוט, ומשמע דאף שהוא דק בעוביו כיון שהוא ארוך הרי הוא מזיל, ויש לעי' איפכא מאי שהוא קצר אבל עוביו כשער רגיל, ופשטא משמע דכל קצר בארכו הוי סימן טומאה לר"ע, ולמ"ש הראב"ד והגר"א דר"ע תרוייהו צעי שיהא דק בעוביו ובארכו, א"כ מנ"ל לחלק ביניהם דקצר מעבד ודק בעוביו אינו מעבד, ונ"ל דלר"ע עיקר דק היינו בקצרות, ומ"מ בכלל זה גם לקוי בעובי אבל אינו מעבד, ולריב"ז איפכא דעיקר דק היינו בעובי, אלא דגם קצר בכלל הלקותא דדק.

(ט) פ"י מ"ו שני נתקים זה בצד זה ושטה של שער מפסקת ביניהם נפרץ ממק"א טמא כו', מהא דקמני לשון יחיד טמא, משמע דכחד חשיב להו וטמא אחרוייהו קאי, דאל"כ הי' ראוי לפרש דין השני, ואם השטה של שער היא ברוחב שיערה אחת, הדבר מובן דכשניטלה השיערה חשיב פשוט לשניהם דשקולין הם ויצאו שניהם, ולא מכה ספק, דאין מחליטין מספק, אלא יש לפרש דכה"ג חשיב בודאי פשוט לשניהם, אבל אם השטה רחבה יותר משיערה אחת, יש מקום למיזל בתר ההוא נד דמיני' התחיל הפשוט וליחס הפשוט רק אליו וכמ"ש הראב"ש, ולפ"ז נטורך לפרש דטמא קאי

נתק והמשואר מחוץ לנתק, אלא הכל מאורע אחד וכיון דעדיין איכא שער שחור אין להחזיקו בנתק, אבל לאחר החלטת אם פשה וכנס עי"ז שער שחור באמצע לית לן למימר דהשער שחור מעיד שנרפא הנתק, אלא אדרבה כח הנתק אלים ופשה סביבות הש"ש ועמיד לפשות גם זו, והנתק עכ"פ כדקאי קאי, והיינו דאינטריך ריבוי דגו"ש, וכן בצומח בסוף לאחר שכבר הוחלט הנתק, הרי הנמיחה הוכחה לריפוי וללמד על כל הנתק בא, אבל בתחלה עדיין אין לנו לומר דהצומח מעיד על כל הנתק, אלא שמעיד על מקומו להקטין שטח הנתק, דעדיין לא הוחלט כל הנתק כחטיבה אחת, והלכך אם נמח מן הצד בשבוע ראשון נדון אותו ככנס מקצת הנתק ויוסגר שנית, ואע"ג דקרא דשער שחור אין בו לפני הסגר כחצי, מ"מ ריבויא דנמח בתחלה קאי אלאחר הסגר, א"כ שמא אף קודם הסגר אם רואה שצומח בפניו ש"ש ימתין מלהסגירו שמא עומד להתרפאות, אבל אם שהה ימים ולא הוסיף לצומח, אמנם יסגירו, דכל עוד שלא הוסגר אין לנו לדאוג דנתרפא ע"י ש"ש, אבל לא ידענו שיעור זמן לזה, ומרן זללה"ה בס"ז סק"י"ד כתב לנדר דאינטריך לרצוי צומח בנתק קודם הסגר דצומח שהוא מבואר יטהר כדין משואר, דה"י מקום לומר דרק משואר שלא ניתק מעולם ידון בדין משואר, וסיים דל"מ כן, ומיהו אפשר דפ"מ גם קודם הסגר כשצומח ש"צ ואחריו ש"ש דהאני הש"ש שלא יחליטנו על הש"צ, ומיהו אם הש"ש מן הצד י"ל דיסגירו עכשיו, דצומח קודם הסגר אינו פוטר, ונ"ע.

שם במשנה אחת נהוצה ואחת שחורה אחת נהוצה ואחת לבנה אינן מזילות, לדיוקי אחי דאחת שחורה ואחת לבנה מזילות, וכדמרבזה בתו"כ ירוק ואדום ולבן הוצא בר"ש, ואינטריך לאשמועינן דאחת נהוצה אינה מנטרפת להזיל אף לר"ש במ"ד, והיינו דאחי קרא דשחור למעוטי, והרמב"ם בפ"ח ה"ז כנראה לא גרס במתני' אחת נהוצה תנינא, ומתפרש שהיו שלשתן נהוצה ושחורה ולבנה ואינן מזילות, ומבואר דשחור דוקא, אבל קשה דא"כ למאי אינטריך למיתני אחת נהוצה ברישא השתא לבנה אין מנטרפת להזיל נהוצה מיבעיא, וגם בתו"כ מרבה שאר צבעונין וליכא חולק, וכן ר"ע בתוספתא קאמר דש"צ ארוך מזיל, וגם ע"כ ל"פ במ"ד אלא בשער נהוצ שקדם אבל שאר מראות משמע שמזילות וזו קו' מרן ז"ל, ונראה דכיון דלגירסא דידן מפורש דשאר צבעונין מזילין והכי איתא בהדיא בתו"כ, אית לן למינקט כן לעיקר, דגם הר"מ אם היחה גירסתו לפניו הי' קובע כן, ונראה דגם בסברא ראוי לומר דגם זקן שהלצינו שערותיו יוטהר כשחוזרים לצומח בנתק, והא דאינטריך ריבויא הוא משום דכתיב שחור.

במבואר, אבל למש"כ דבצי דוקא שיהא מבואר כגרים ואשר לפ"ו אם רחוק מזה זה ב' שערות הרי הוא רחוק מרוח שנגדו קרוב לד' שערות, א"כ לא למדנו שיעור הרחקה ב' שערות מהא דקמני במבואר, [ולא דמי למחי' שהיא ממלאה את כל האמצע ואין לשום נד יותר מב' שערות], ולכך אינטריך שפיר לאשמועינן דאינו מניל עד שיהא רחוק מן הקמה מקום ב' שערות, ושצב' שערות סגי להניל, [ושיעור זה נראה דאמנם ממחי' ילפינן, דחזינן דשיעור צינור הוא מקום ב' שערות, וכל שיעור גרים צנתק מזהרת ילפינן לה בהיקש, וגם לראצ"ש הנ"ל שצתוספתא דחיבור זהרות ונתקים כגרים, מ"מ לענין צינור מודה דשיעורו ב' שערות כדאשכחן במחי'].

ולדאמור אפשר ליישב דברי הר"ש במ"ג שהק' מ"ט דמקרא דושער שחור אין בו דרשינן דבצי מבואר ומקרא דשער שחור נמח בו דרשינן אפילו אינו מבואר, ובפשוטו קשה דהא משואר כשאינו מבואר היינו קמת הראש ממש, וכמ"ס הרמב"ם בפיה"מ, אבל למש"כ י"ל דס"ל להר"ש דגם כשיש ב' שערות בין קמת הראש למשואר נמי אינו מטרה, אם אין ברצועה היוצאת כגרים, כגון שיש זה ה' שערות על ו' והשער שחור באמצע, וס"ל דזה נלמד מקרא דושער שחור אין בו, דבצי מבואר, [ודכוותה דרשינן נמי גבי שער לבן אין זה ולא צחוט היוצא ממנה הוצא בר"ש פ"ד מ"ה, אלא דאידך קרא דאין צהרת מרצה חוט שיש בו ב' שערות], וע"ז קשיא ל"י היכי משמע, וגם צוה י"ל דכיון דהאי קרא ע"כ במבואר איירי דאל"כ היינו קמת הראש, ואף בלא בו הי' מתפרש כך, וע"כ אחי בו למעוטי דרק אם אין בו צנתק כגרים צהרי איירי, ולדיוקי דרק צנתק כגרים מהני משואר, משא"כ קרא דשער שחור נמח בו לא איירי במשואר, ומתפרש כפשוטו נמח בו בכל שטח הנגע ואף במן הזד, דלא צעי מבואר, ומיהו קו' הר"ש יש לפרש אמאי לא דרשינן נמי מקרא דנמח בו דלריך שיהא השער צנתק כגרים ולא צחוט היוצא שאין בו כגרים, וצתוספתא שבר"ש במ"ז איתא דמניל צמח אף צחוט שאין בו כגרים אלא ב' שערות, ולפ"ו עיקר קרא דבו אחי ללמד דלריך שיהא השער שחור המשואר מבואר צהרת כגרים, ולא סגי צמה שיהא ב' שערות צינו לקמת הראש.

ויש להסתפק אם קרא גלי דאין שער משואר מניל בפחות מכגרים אף לא לשטח שנמח בו, או דרק אינו מועיל לטהר את כל הנתק, אבל הוא עצמו נטהר, כגון שיש נתק כגרים ורצועה של ה' על ו' שערות יוצאת ממנו ובו שער שחור משואר מבואר, אם הרצועה צדין נתק, או דהרצועה טהורה אבל אינה מנלל על הנתק, ובפשוטו כיון דלא חשיב מבואר דין הוא שגם על עצמו לא יניל, והרי השער שחור כדן קמת הראש והותר צדין רצועה של נתק.

איהוא דנפרץ ודין השני לא נתפרש וכדקאי קאי, ויש מקום לומר דגם צרוחצ ב' שערות מיחסין את הפשיון לשניהם, ולא אזלינן בתר ההוא דמיני' התחיל, דכל נתק אין לחייב נפילת השערות בסדר מסוים, ופשוטא יש לפרש שטה של שער בכל גווני, בין בשערה אחת ובין בכמה שערות.

ואי מיירי צכמה שערות צרוחצ השטה וקמני דנפרץ משני מקומות טהור, משמע דמבואר אין צריך שיהיו השערות המצורחות בשטה של ב' שערות, דהא צנפרץ צב' מקומות יתכן שיש צאמצע רק שתי שערות צרוחצ השטה, שאין תופסין כמעט כלום באורך השטה, ואין כאן אלא ד' שערות ועוצי שערה, ומ"מ חשיבי מבוארין לטהר, ולפמש"כ הרמב"ם בפיה"מ במ"ג דטעמא דבצי מבואר הוא להבדיל מקמת הראש, אמנם סגי כשיש בין השערות לקמה מקום ב' שערות, ואפי' השערות צרוחצ ואין תופסין כמעט שטה, אבל ק"ק דצתוספתא שבר"ש במ"ז קמני דראצ"ש אומר דכשם שאין מניל צמשייר עד שיהא בו רוחצ כגרים כך אין צוקקין לטמא בשער נהוב דק והפשיון ולהניל צמח עד שיהא בו רוחצ כגרים, ואם אין צירוף לש"צ ולפשיון אלא כגרים, ע"כ היינו כגרים ממש כשיעור נגע, [ובדחזינן נמי צמ"ז דחיבור כגרים עדיף], ומדקאמר כשם שאין מניל צמשייר עד שיהא בו רוחצ כגרים, משמע דגם צמשייר צריך ממש שיעור גרים, ועי' בר"ש פ"ד מ"ה דגם לענין מחי' נשנה לשון זה דראצ"ש צתוספתא.

ואם צאנו לקיים דקדוק זה ונימא דאמנם אין משואר מניל אלא ברצועה כגרים, נראה דיש לפרש הטעם דכל שטח הנתק משתתף צצינור המשואר, וכיון דקרא דאין בו מתפרש צמשואר וצדאיכא ב' שערות רחוק מן הקמה מכל נד, דאל"כ היינו קמת הראש, הרי זה כאילו נתפרש צקרא דאיירי צנתק כגרים והמשואר צאמצע, ומו לא למדנו לציוור אלא צכה"ג שיש כגרים המצצר את המשואר, [ודכוותה נראה דצצינור דמחי' לא סגי לעגל הקרנות אע"ג שיהי' ב' שערות צהרת סביבה, ואף כשיהי' צצהרת שיעור גרים מרובע צהמשכה שלא צמקום המחי', עי' רא"ש רפ"ו, דתמונת הצינור הנלמדת צמרובע הרי כולה נצרכת לדין צינור], וצני אי"ש נ"י העיר דכיון דהנידון הוא בשער המשואר להצדילו מקמת הראש, וכן צמחי' להצדילה מצער החי שסביבות הצהרת, הרי ככל שהצהרת והנתק יותר גדולים יש ליחס יותר אליהם את אשר צאמצעם.

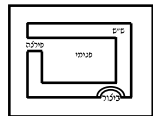
ולפ"ז אפשר ליישב הא דצמ"ג לצתר דקמני דאין משואר מניל אלא צמבואר, דהר תני אינו מניל מן הזד עד שיהא רחוק מן הקמה מקום שתי שערות, ונתקשינו צזה לעיל סק"ו דלמאי אינטריך הא כבר תני

דר"י ור"ע פליגי ומטמאי גם לחיזון, ז"ע דמנ"ל לחדש כן, ולא דמי לזהרת לפניס מזהרת וכמס"כ לעיל ס"ד סק"י, וקרא דמרבה נתק במוך נתק שפיר אינטיך לטמא לפנימי, דה"י מקום לומר דגם הפנימי טהור דיש להחזיק דשני הנחקים אחד הם וש"ס באמצעם וכשם שהש"ס מעיד לטהר החיזון כך מעיד לטהר הפנימי, וכשנפרץ ממקום אחד עדיין הפנימי בטומאתו דבמה שנחצה לנתק טהור לא נטהר, אבל אם לאחר שנחצה לנתק החיזון יפשה החיזון ויכנס עוד ש"ס לתוכו, זה יועיל גם לטהר הפנימי, ללאחר שנחצה הפנימי לחיזון בשיעור ד' שערות, הרי כל מאורע שנחחדש מעתה בחד מהן הר"י כנחחדש בשניהם, [וכמס"כ לעיל ס"ד סק"ט], ולכך נפרץ משני מקומות טהור, אפילו התחילה הפירצה מן החיזון והפנימי כדקאי קאי, דע"י הפרצות הללו כנס ש"ס נוסף לחיזון, ואף דהש"ס הזה כבר ה"י מבוצר ע"י החיזון, מ"מ עכשיו נוספה בו פעולת ציור נוספת, דאף אם יחבטל הציור הראשון יוטהר ע"י הציור המחודש, כגון כזה

הרי אם אחת מן הרוחות של הנתק החיזון לא היו נתק, ולא ה"י מבצר את הש"ס שבאמצע, מ"מ ה"י נטהר ע"י הציור של הש"ס שנעשה ע"י שתי הפירצות, וציור זה כיון שנעשה לאחר שנחצה הנתק הפנימי לחיזון בפירצה ראשונה, שפיר מועיל גם לנתק הפנימי, ובפרט שגם הנתק הפנימי משתחף בציור, והיינו דקמ"ל מתני', [והערינו לזה בני אי"ש נ"י].

ברם נראה דאם לאחר שנפרץ במקום אחד, יבצר הנתק החיזון חלק מן השער שחור ציור מחודש כגון כזה

דלא יוטהר הפנימי בזה, דלא חשיב ציור מחודש במה שגרע קצת מן הש"ס המבוצר על ידו ופשה לתוכו, ואע"ג דהשתא אי בצרת לאחד מצדדי הנתק אחי יסאר מבוצר, וא"כ טעמא דמתני' משום דהשתא חשיב שהפנימי כנס שער שחור לתוכו והוא מבצר, אף שהתחיל הפשיון של הפירצות מן החיזון, ולא יתכן לקרא עליו ושער שחור אין בו בכהאי גוונא, שהרי הוא ממש נתק שש"ס מבוצר באמצעו, וכל נתק שכונס ש"ס לתוכו אין לחייבו בסקר הכניסה שיתחיל ממנו דוקא, והר"י כשני נתקים זה בצד זה ונפרצה השטה בשני מקומות דתרייהו נעשו נתקים שש"ס מבוצר בהם, ואף שהתחילו הפירצות מאחד מהן, ולפ"י י"ל דלגבי החיזון הרי אף בכה"ג דאיכא פנימי, לא חשיב כציור מחודש מה שמוסיף לבצר שער שכבר נחשב כמבוצר על ידו, ונפ"מ בדליכא בפנימי שיעור גרים, ונחצה לחיזון נתק נוסף ואח"כ נפרצו שני מקומות לפנימי, דלא יוטהר הנוסף ע"י דלא חשיב כנחחדש ציור נוסף של שער שחור ע"י הפירצות.

והעיר בני אי"ש נ"י דלפ"י א"ש טפי מתני' דפ"ד מ"ה דקתני דחוט של ד' שערות אינו זוקק למחי', ולכאורה משנה שא"ל היא שכבר למדנו דבעי שחיה המחי' מבוצרת, אבל למס"כ י"ל דאף כשהיא מבוצרת בעיגול בחוט של ד' שערות אפ"ה לא סגי כל דלית בה כגריס מרובע וכמס"כ לעיל, והיינו דאשמועינן דלמחי' לא סגי בחוט עד שיהא בו כגריס, וכדקתני בתוספתא שזר"ש, והיינו נמי דקאמר ראב"ש שם דכשם שאינה מטמאה במחי' עד שיהא בה כגריס, ה"נ אינה מטמאה בש"ל ופשיון עד שיהא כגריס, וג"ו בפשוטו קשה מה משל הוא זה, הרי במחי' לא משכח"ל בפחות מכגריס, אבל למס"כ דמשכח"ל מבוצרת בעיגול ואפ"ה לא סגי דבעי שחיה מבוצרת בזהרת כגריס, ניחא דשפיר קאמר דכשם שלמחי' נחחדשה הלכה דלריך כגריס, ה"נ כל צירוף לזהרת בעי כגריס, וכן נמי קאמר גבי נתק כשם דלמשואר בעי כגריס ה"נ לזומת, והעיר עוד דלפ"י י"ל דגם לראב"ש איכא ענין בשיעור ד' שערות לצירוף ד' נגעים, אלא דלא משכח"ל רק בדאיכא בכל זהרת או נתק כגריס מרובע כגון כזה דכל חד יש בו שיעור גריס בכל שטחו, ולענין לזרפס ינטרך שיגעו זצ"ו בשיעור ד' שערות, דלא מיעט ראב"ש חוט של ד' שערות אלא כשאין בו כגריס.

מזהא דראב"ש בתוספתא דלהליל במשואר בעי שיהא בחוט כגריס, ולמה שצדדנו דאף לרצון כן דלא סגי ד' שערות ושיעור השער, יש ללמוד דנתק כגריס מנומנס ובאמצעו שער שחור, דהוא צדין נתק ונידון במשואר, ולא אמרינן דהשער שחור מיעטו מכגריס, דהא אמרינן דכשיש בו כגריס הרי הוא מציל במשואר.

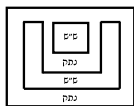
שם במשנה נפרץ ממקום אחד כגריס טמא, כבר נתקשו המהר"ם והרא"ש מאי אחי לאשמועינן ומה ענין כגריס, ויתכן דיש קצת חידוש דכה"ג לא חשבינן ל' כמבוצר אע"פ שהוא מבוצר מג' רוחות והוא חוט דק [דסתמא מתפרש כשה"י אורך השטה יותר מכגריס ונפרצה כגריס ונשאר מקצת השיטה והיינו כזה],

וחשבינן ל' כקמת הראש ולא כמשואר, וכדמסיק עלה בתו"כ מפני שלא כנס ש"ס לתוכו, וכיון דיש בזה קצת חידוש שפיר נקטי' התנא אגב סיפא כמס"כ מהר"ם והרא"ש א"נ שמא ה"י מקום לומר דדיינינן להו ע"י הפירצה כנתק חדש ויראה בתחלה, קמ"ל דהרי הם בטומאתן.

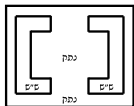
י' פ"י מ"ז שני נתקים זה לפני זה ושהיה של שער מפסקת ביניהן נפרץ ממקום אחד טמא, כבר הביא הר"ש מן התוספתא דנתק במוך נתק הרי החיזון טהור מדין שער שחור משואר והפנימי להסגיר, ולפ"י כולה מתניתין צדין הפנימי איירי, [ומ"ש בר"ש

לחילונו, ואם כלה מצפנים היא סימן טומאה לפנימית, לא שייך לזרפן, והרי העיקר מאיזה נד התחיל הפשיון, (ועי' לעיל ס"ד סק"ט).

הא דנפרץ משני מקומות טהור הוא בין כששתי הפירצות ברות אחת כגון כזה

דבזה נראה בעליל שהנתק הפנימי מצטרף באמצעו שער שחור, [עי' בפ"י הראב"ד לתו"כ בזה], ובין

כשהפירצות בשתי רוחות כגון כזה דהא סתמא שנינו משני מקומות טהור, והטעם דש"ס שהוא כמין ח"ת הנמצא בנתק הרי ציורו

נעשה ע"י הנתק שבחוץ הח"ת וע"י הנתק שבבז הח"ת בשוה, וה"נ הרי כאן שני ש"ס בצורת ח"ת בנתק הנתק וע"כ ליחס ציורם גם לנתק הפנימי.

ובנפרץ ממקום אחד מחלקיין דאם נפרץ כגרים, חזיין לנתק החיצון והפנימי כחד וש"ס ברוחב כעין

צורת ח"ת, [וגם כשאין הפנימי פרוץ במלואו דייניין ל"י בהכ"ן], ושניהם מצטרפין אותו ואין אני קורא בשניהם ושער שחור אין בו, [ועי' בפ"י הראב"ד לתו"כ], אבל

בפחות מכגרים קורא אני על הפנימי ושער שחור אין בו, אע"ג דהוא מסייע לחיצון בציור, דאף כשאין בו

פירצה צריכים לנו לסייעו לטהר החיצון למ"ש הר"ש והרא"ש דלר' יוסי דלא חשיב צמחי' כמבואר בפ"י מ"ה

כשהזהרת לתוכה, דה"ה בנתק דלא חשיב מבואר לר' יוסי, ואף לרבנן דפליגי עלי' היינו משום דגם בהרת

אחרת מועילה לבצר את המחי', ודכוותה הכא נתק אחר, אבל אם הי' שחין במקום הזהרת הפנימית מודים חכמים

דלא חשיבא המחי' כמבוארת כדאימא בתוספתא הובאה בר"ש שם, ודכוותה הכא אם במקום הנתק הפנימי הי'

קרחת או גבחת, וא"כ לעולם הנתק הפנימי מסייע לחיצון בציורו, ואפ"ה הוא עצמו לא חשיב כש"ס מבואר

בחוכו, וה"נ כשיש בו פירצה, דלא נגרע סיועו לחיצון עי"ז, ושפיר חשיב החיצון דש"ס מבואר בו, ואילו הפנימי

כדקאי קאי לעצמו, וכ"ז בפירצה ממקום אחד, אבל בנפרץ משני מקומות לעולם משתפיין את הפנימי לחשבו

כמבואר ולא קרינא צ"י וש"ס אין בו.

יא) פ"י מ"ה כיצד מגלחין את הנתק מגלח חוזה לו ומניח צ' שערות סמוך לו כדי שיהא

ניכר אם פשה, נראה דהני צ' שערות ר"ל כעדשה והוא שיעור צרוב השטח, בין שיש בו ד' שערות או שיעור

אחת, דלישנא דקרא ואת הנתק לא יגלח יש לפרש על שטח מוגדר, ולא הכל לפי מה שהן השערות קציצו ויהא

קרוצ מכאן ורחוק מכאן, ולפ"ז אין רא"י מכאן דשיעור פשיון דנתקים הוא בנשירת שתי שערות, דבשטח של

שיעור צ' שערות יכול להיות יותר משתי שערות, וכ"ה

עוד נראה דלענין טהרת משואר אין לחלק בין אם נטרפו הנתקים זל"ז קודם שכנס אחד מהן את

המשואר לתוכו לבין אם נטרפו אח"כ, דהמשואר הרי קיומו הוא המטהר וכל עת וכל שעה שהוא קיים הרי

הוא כנולד עכשיו, ולכן שני נתקים שנחצרו זל"ז אם נימא דאם יכנס אחד מהן עכשיו ש"ס לתוכו דיטהרו

שניהם, הרי גם אם קדם לכנס ש"ס לתוכו נמי דין הוא שיטהר גם השני כשנחצר אליו, דלא קרינא צ"י ושער

שחור אין בו, ולפ"ז הא דנפרץ ממקום אחד טמא, ולא מטהריין את הפנימי מחמת הש"ס המשואר שבחיצון, יש

לפרש משום דפירצה של שתי שערות הרי היא כעין פתח דרזו מערבין שנים רזו מערבין אחד, והלכך לגבי מה

שקדם דייניין להו כשנים, ואין לחייב את השער המשואר שינתק מחמת הנתק שנחצר, והלכך אינו משמש כהוכחה

לטהר את הנתק שנחצר, אבל על מה שיארע לאחר שנחצרו דייניין להו כאחד, דהא נתק שפשה ויצר ע"י

הפשיון נתק נוסף ובו ש"ס משואר דין הוא שיוטהר. ובזה מתפרשא שפיר סיפא דמתני' דנפרץ ממקום

אחד כגרים טהור, לפי דפירצה כגרים מנרפתן כחד דאין מערבין אלא אחד, והלכך גם הש"ס המשואר

שבחיצון מועיל לטהר את הפנימי, דהשתא לא קרינא צ"י בפנימי וש"ס אין בו, והרי גם הוא כמבואר את הש"ס

המשואר, [ומיהו שני נתקים שנחצרו זל"ז צ"י שערות ואח"כ כנס אחד מהן ש"ס לתוכו דנטהרו שניהם, מ"מ

אם יתחצר נתק שלישי בכגרים לזה שאין בו ש"ס לא יוטהר כיון שצינו לש"ס יש חיבור רק של צ"י], וכל זה

לענין טהרת משואר שהוא מטהר והולך כל שעה שהוא קיים, אבל נתק שנטהר צומח והלך לו, או שהוא מן

הזד, ואח"כ נחצר אליו נתק בכגרים לא יוטהר השני, וכן אם הוחלט הראשון בשער כהוב או בפשיון לא יטמא

השני, וכן בזהרת שהוחלטה בש"ל או בפשיון ונחצרה לה בזהרת אחרת בכגרים לא ידונו כחד, וכל אחת תשאר

בדינה, אבל אם נחצרה בכגרים לזהרת שיש בה מחי' הרי גם היא כאלו יש בה מחי' דכחד נינהו. — ומש"כ

הרא"ש במ"ו דבנפרצה השטה בכגרים חשיב פשיון לשני הנתקים אע"ג שהתחיל מזד אחד, דכיון דנפרץ כגרים

הרי הם כחד, נראה דאין כונתו דנגע טהור הנפגש בנגע טמא נטמא, דהא ודאי ליתא, וכמבואר בפ"י מ"ה דאם

מצפנים היא כלה סימן פשיון לפנימית והחילונו טהורה, אע"ג שהם נחצרו ציורם מכגרים, אלא בשטה של שער

המפסקת בין שני נתקים דגם כשהתחיל הפשיון מזד אחד אכתי אפשר שהוא פשיון של השני דלעולם כל פשיון

אינו מחייב שהשערות ינתקו בצד קרוב קרוב קודם, הלכך כשנפרץ כגרים דחשיב כנפלה המחיצה מצנייהם

לגמרי, דייניין לה כפשיון לשניהם, אבל בזההיא דאם מצפנים היא כלה, דכשכלה מבחוץ הוא סימן טהרה

זהו בשערות הראש והזקן, וע"כ דמ"מ סגי בזה להכיר אם פשה, ושיעור פשיון מסתבר דאינו ביותר משתי שערות ממש, וכיון שכן מו"ל דפשיון דנתקים הוא בשערה אחת, ומ"מ השאירו ב' שערות לדעת אם פשה כדכתיב ואת הנתק לא יגלה והיינו בשיעור מסויים סמוך לנתק, ומפרשין דהיינו במועט שבגילוח, והוא ב' שערות, דבשטח מועט כזה יהי אפשר בקל להכיר אם פשה, ומיהו אכתי י"ל דמדקבעה תורה כשיעור ב' שערות ש"מ דשיעור הפשיון הוא ב"ש, ואף דבשיעור של ב' שערות דהיינו כעדשה יכול להיות יותר שערות, והראב"ד בפי' לתו"כ בתחלת פרשת נתקים כתב דפשיון דנתקים אינו פחות ממוקום שתי שערות ולא דמי לשאר פשיון דנגעים שאין לו שיעור, ומשמע מלשונו דלריך מקום ב' שערות והיינו כעדשה, וכנראה למד כן ממה דמשי"ר ב' שערות סמוך לו, [דשם כתב שהדבר מפורש בספרא דפרשת נתקים דלריך מקום ב' שערות, וכמדומה דאין בספרא הוכחה לזה אלא מדין השו"ר], ולפ"ו אין הדבר תלוי במספר השערות בשנשרו אלא בשטח שנתפנה ע"י הנשירה שיהי' כב' שערות והיינו כעדשה, ועי' לעיל סק"א, וי"ע בזה.

הא דאמרין כדי שיהא ניכר אם פשה, אינו טעם רק על מה שמניח ב' שערות סמוך לו, אלא הוא גם טעם על מלות הגילוח, דהכי אמרינן בירו' נויר פ"ו ה"ה וכן בתוספתא שם פ"ד דתגלחת נויר הותרה מכללה גם לגילוח נתק שהוא לסימן אם פשה, ומשמע דגם מלות הגילוח מפרשין טעמה משום שיהא ניכר הפשיון, ומיהו אינו אלא כעין טעמא דקרא, ואפשר דלפינן מהאי טעמא שיעור הגילוח בכמה, וכמ"ש מרן זללה"ה ס"ז ס"ק ט"ו דהוא כשיעור ב' שערות, ולפ"ו בנויר יטריך להקפיד שלא יגלה יותר, אבל המצוה כדקאי קאי שחייב לגלה, וחייב בואת הנתק לא יגלה, גם כשיש לו סימנים אחרים להכיר הפשיון, והראב"ד בתו"כ כתב דהוא כעין מלות כיצוס בצגדים, דהגילוח מחזק את השערות, ולפ"ו ואת הנתק לא יגלה אינו רק שלא יסיר הסימנים לפשיון, אלא גם שלא יחזק השערות שלא ינתקו. — אפשר דקים להו לחז"ל דטעמא דגילוח אינו אלא משום הכרת הפשיון מהא דלא כתיב וגילח כדכתיב בעלמא, וכתיב והתגלח דמשמע כאילו שמעצמו יעשה כן, ומתפרש ביחד והתגלח ואת הנתק לא יגלה כאילו הכל ענין אחד.

נראה דממה שאמרה תורה מצוה זו דגילוח בשצו שני, די' ללמוד מזה דבשצו ראשון אין לכהן לעשות סימנים בשביל לדעת אם פשה, אלא יסמוך על האומד, ובספק לא יחליטנו מספק, ועי' לק' ס"י סק"ז מדברי הרא"ש דכל הסגר הוא לעשות סימנים לדעת אם פשה, וא"כ חידוש הכתוב בנתק הוא לעשות סימנים רק בהסגר שני.

תניא בתו"כ הוצא ב"ש פ"ז מ"ד מנין לתולש סימני טומאה מתוך נגעו [ב"ש מתוך נתקו] עובר בל"ת ת"ל ואת הנתק לא יגלה, ויש לעי' הרי שלא גלח סביבות הנתק, רק שתי שערות הסמוכים לנתק, אם עבר בל"ת הזה, דלענין היכר הפשיון רק הועיל בגילוחו דיהי' אפשר להכיר את הפשיון בשערות הללו שגילח, [אח"כ ראיתי שכבר דן בזה מרן זללה"ה בס"ז ס"ק ט"ו עי"ש], ואח"כ דלא עבר הרי גם אם יוסף עכשיו לגלח סביבות הנתק נמי אין לחייבו, דהא גילח מה שנתחייב לגלה, וא"כ לא יעבור על הל"א אח"כ קדם לגלח סביבות הנתק ואח"כ גילח שתי שערות הסמוכים לנתק, דגם בגילח ב"א את סביבות הנתק עם השתי שערות שסמוך לנתק, לא מנע הכרת הפשיון טפי מאשר קודם גילוחו, דמעיקרא היו כל השערות שוין וגם עכשיו, ופשטא הי' נראה דבכל ענין שגילח ב' שערות הסמוכין לנתק דעבר על הל"א, דבלאו לא נתפרש דהטעם משום הכרת הפשיון, וכן לפמ"ש"כ הראב"ד בתו"כ דהגילוח הוא מעין כיצוס שהוא מועיל לנתק להתרפאות, וכן ברמב"ן בפי' התורה הזכיר ענין זה, אפשר לפרש דזהו טעם האיסור ולא משום הכרת הפשיון, ובאמת ז"ע אם בשאר בהמות יעשה פעולה שלא יהא ניכר הפשיון אם יעבור בל"ת הזה, ועי' בטה"מ מלות ל"ת סימן ש"ז שהרמב"ן שם השיג דאין למנות אלא לאו אחד דהשמר בנגע הנרעת, וי"ע בכ"ז.

יב' ר"ש פ"י מ"י תניא בת"כ יכול אפי' נמרט ראשו מחמת חולי יהא טמא ת"ל קרחת וגבחת מה קרחת שאינה ראוי' לגדל שער כו', מדלא קאמר יכול נולדה בהרת בנתק טמא במח' דדין קרחת, נראה דהא פשיטא דאין נגע חל על נגע וכל שהוא צדין נתק לא יתכן שיחול עליו דין בהרת, אבל נמרט ראשו מחמת חולי אף שעמיד לגדל שער אינו צדין נתק, דנתק הוא סוג נגע מיוחד שפעולתו נשירת השער, ואין ניכר שום חולי אחר בעור, ולפי רוב הראשונים אף אין שום שינוי במראה העור, והיא פעולה פנימית בעומק, וזה שיש חולי בעור הגורם למריטת השער הוא חולי ולא נגע, ולכך ס"ד שיהא נידון צדין רחת, והיינו דקממעט לי' משום דעמיד לגדל שער ואין דין קרחת אלא כשאינו עמיד לגדל, ומדין עור בשר נתמעטו ראש וזקן מקרא דנתק הוא נרעת הראש או הזקן הוא אין לראש ולזקן אלא טומאת נתקין בלבד כמ"ש הר"ש פ"ג מ"ה מן התו"כ, [וזה משהעלו שער, דעד שלא העלו שער דיין כעור הבשר כדחתן סופ"ו], ומסתברא דלא איטריין הך מיעוטא אלא כשנשרו השערות שלא מחמת נתק דאינו צדין נתק, וס"ד למיהב לי' דין עור בשר כמו עד שלא העלו שער, אבל כשהוא צדין נתק, פשיטא דאין בהרת חלה על נתק. ר"ש פ"ג מ"ה שם ניתקו ציד"א טהור דמה מראה עומק צדי שמים אף נתק שניתק

נראה דנתק שהוא צדין נתק שנעשה מקומו ללקח דשזב
 אינו עמיד לגדל שער, הרי דינו כהלך הנתק,
 והרי הוא נטהר, [ומש"כ מרן זללה"ה בס"ז ס"ק י"ח
 דאכל נשם אינו נטהר מדין פריחה, נראה דר"ל כשהנתק
 נשאר בתכונת נתק ורק שאר הראש נקרח בנשם],
 ומעכשיו יטמא צדין קרחתו, אבל אם נחלה העור חולי
 שהי' גורם לניתוק השער אם לא הי' נתוק, אבל הוא
 עמיד לחזור ולגדול, הרי הוא נשאר צדין נתק, אע"ג
 שאם מתחלה הי' ניתק ע"י חולי זה לא הי' צדין נתק.
 הא דמתן פ"י מ"ט מי שהי' צו נתק כגרים וניתק כל
 ראשו טהור והיינו מדין פרח בכולו, איירי שנתפשט
 הנתק על כל הראש, אבל אם נעשה קרחתו דהיינו שאין
 עמיד לגדל הרי הוא צדין הלך הנתק, ואפילו לא נעשה
 כן אלא במקום הנתק נמי נטהר, והא דילפינן ל"י מקרא
 דואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא, אע"ג דהאי
 קרא בקרחת שאין עמיד לחזור ולגדול איירי, י"ל דראשו
 מיותר דמקרא דואם מפאת פניו וגו' הוי ידעינן דרישא
 באחורי הראש מיירי, ומוה מרבינן פרח בכולו, מדע דהא
 לא מרבינן פרח בקרחתו או בגבחתו לבד אלא בכל ראשו,
 א"נ שמא מטהור הוא מרבינן ל"י, ועכ"פ הוא ריבוי
 מיוחד לפרח בכולו.

ודעת הרמב"ם נראה דכל גוויי שאינו מטמא משום
 נתק הרי הוא צדין קרחתו, ואפילו עמיד לחזור
 ולגדול, הלכך כל נתק שצדיי אדם כיון שנתמעט מחורת
 נתק הרי הוא צדין קרחתו, ולא זו בלבד אלא אף נתק
 שפרח בכולו כיון שנטהר מדין נתק, [ומשמע דאף אם
 יחזרו צו ראשי איברים ובגוונא דלא יוטהר מדין ש"ש
 כגון שלא יהיו כשיעור, או יעלה צו שער זהוב ישאר
 בטהרתו], הרי הוא מטמא צדין קרחתו וכמ"ש פ"ח הי"ב
 בזקן וה"ה בראש, ולמד כן לפי גירסתו במו"כ שהציא
 בפיה"מ פ"י מ"י דקתני התם אי מה קרחת שאינה
 ראוי לגדל שער כו' מנין אבל נשם או סך נשם ת"ל
 קרחת קרחת ריבה, [ואיכא נשם דחוזר ומגדל, ע"י נזיר
 ס"א א' וברא"ש שם], הרי דמרבינן אף חוזר ומגדל
 לדיון קרחתו, וממילא כל הנתקים בכלל כל שאינו צדין
 נתק, ומש"כ בפ"ה ה"ח מי שנשר כל שיער ראשו צין
 מחמת חולי צין מחמת מכה שאינה ראוי לגדל שער כו'
 או סך דברים כו' אע"פ שראוי לגדל לאחר זמן כו' הר"ז
 נקרא קרח כו', האי מחמת חולי נראה דר"ל מחמת
 יצאות הגוף כמו שמנאי לעת זקנה, דהא סתם קרחת
 דקרא הכי מתפרש, כמ"ש בפיה"מ פ"י מ"י דהא דמתן
 התם איזוהי קרחת אכל נשם כו', ר"ל איזוהי קרחת
 נוספת על סתם קרחתו, וסתם קרחתו היינו בסיבת לימה
 רעה או תגבורת היוצת, וא"כ ראוי להזכיר תחלה עיקר
 קרחתו, ועכ"כ דהו' מש"כ מחמת חולי, ולפ"ז מתפרש
 דאינו חוזר ומגדל כמו שאמרנו במו"כ לפי גירסתו אי

צדי שמים, אע"ג דנמרט מחמת חולי משמע במו"כ
 דלעיל דהוא פשוט שאינו צדין נתק ולא אשכחן קרא
 להכי, מ"מ ניתק ביד"א ס"ד דדמי טפי לנתק שאין כאן
 אלא נשירת השער, א"נ שמא רק לאחר דילפינן דומיא
 דמראה עמוק ממעטינן נמי מחמת חולי.

שם ואע"פ שאין מקרא יוצא מידי פשוטו משכח"ל
 בזהרת שנוצרה לאחר הקריחה כו' וקרחת וגבחת
 דקרא לאו למעוטי שאר קרחות שסופן לגדל כו' ומיהו
 גבי וצו שער זהוב לא מיתוקם כפשט' דקרא כו',
 רהיטת הדברים דאם נפרש קרא כפשט' היינו דנעשה
 בזהרת מד' מראות בנתק, ומטמא צדין בזהרת, ויתפרש
 קרא בזהרת או בנתק לחוד וטומאת נתק או בנעשה
 בזהרת במקום הנתק ומדין בזהרת, וכ"מ במ"ש דמשמע
 דקאי אחריוהו, אבל הדבר חימא דהא בזהרת אמרינן
 במו"כ הנ"ל דקרחת אחי למעוטי שסופן לגדל שער, וגם
 בלא זה אין לחדש דין נגע על נגע שיחול דין בזהרת על
 נתק, [וגם אם מראה עמוק דקרא היינו בזהרת שפיר
 אינטריך לגופי' ומנלן לאגמורי דבצי ביד"ש, ומיהו י"ל
 דהיקישא הוא, אבל במו"כ אמרו דכיון דכתיב גם אין
 מראהו עמוק דמטמא, א"כ למה נאמר ומראהו עמוק,
 ולפיר"ש שפיר אינטריך לאשמועינן דמטמא מדין בזהרת
 במח"י], ונראה דאין דברי הר"ש אלא לומר דאע"ג
 דלכאורה אפשר לפרש קרא כפשט' בזהרת שנוצרה אחר
 הקריחה, ונפרש מיעוטא דנתק הוא זרעת הראש כו' רק
 בעוד השער קיים, ולא נמעט מקרחת אלו שסופן לגדל,
 אבל בקרא דצו שער זהוב לא יתכן לקיימו כפשט',
 דבהרת אין מטמאה בשער זהוב אלא בלצן, [ואם דינו
 כקרחתו, גם לא בלצן], והלכך ע"כ לאפוקי לקרא
 מפשט', וממילא שפיר ממעטינן מקרחת אלו שסופן
 לגדל, וכן ממעטינן ראש חוקן מבהרת גם לאחר שנקרחו
 קריחה שאינה צדין נתק ולא צדין קרחתו, וכש"כ כשהן
 צדין נתק.

ולאחמור איח לן למינקט דעת הר"ש כמ"ש בפ"י
 מ"י מן המו"כ דכל שעמיד לגדל שער אינו
 מטמא בזהרת, שאינו צדין קרחתו, ל"ש אם ניתק השער
 מחמת נתק שהוא צדין נתק, ואפילו פרח בכולו דנטהר
 מדין נתק, ל"ש אם מירטו אדם או נמרט מחמת חולי
 בעור שאינו צדין נתק, אפ"ה אינו מטמא מדין קרחת
 ולא מדין עור בשר, וכל שנשר השער ואינו עמיד לגדל,
 צין שנשר ביד"א צין שנשר ביד"ש, הרי הוא צדין קרחת
 וגבחתו, ומטמא במח"י ופשיין ולא בש"ל. — הא דבעינן
 קרא למעט קרחת משער לצן כדדרשינן במו"כ מדכתיב
 היא, אע"ג דקרחת היינו רק בזמן שאינו עמיד לגדל,
 הוא משום דשערות צודדות עלולות לזמות וכמ"ש
 הרמב"ן בפ"י התורה. — נתק הוא סוג מיוחד של נגע
 הגורם לנשירת השער מבלי שיהא חולי ניכר בעור.

(ד) פ"י מ"ט מי שהי' צו נתק כגרים וניתק כל ראשו טהור, מש"כ צפיה"מ דנתק כל הראש אינו נתק אלא קרח, לא יתכן דהא תניא בתוספתא הובאה בר"ש כאן דהבא כולו נתק יסגיר, ופסקה הרמב"ם בפ"ח ה"ג, ואפשר דכוונתו רק צמי שהי' צו נתק כגרים ואח"כ ינתק כולו, ולפי דבתור"כ ילפינן לה מואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא, לפיכך משמע לי' דהאי קרא אשמועינן דע"י ניתוק גכולו נעשה צדין קרח, וזוהי ניחא מש"כ רבנו צפ"ח ה"ג דלאחר שניתק חוזר לטמאות כדין קרח בעור הבשר, ואין דרך רבנו להציא דברים שלא נתפרשו בגמ', אבל למש"כ דמפרש כן דרשא דתור"כ מהאי קרא ניחא, וע"י לעיל ס"ק י"ב.

ובזה נמי ניחא הא דאיתא בתוספתא ופסקה רבנו שם דאף צניחא לאחר הפטור נטהר, וק"ל משמע כן לישנא דמתני' דקתני מי שהי' צו נתק כגרים ולא קתני וצו שער זהוב דקתני לעיל פ"ח מ"ג גבי פריחה דבהרת, ומשמע דצכל ענין נטהר אף לאחר הפטור, וכבר נתקשה בכ"מ שם בטעמא דמילתא אמאי פורח מן הטהור נמי טהור, אבל אי הך דרשא אחאי לאפוקי' מדין נתק ולעילוי' לדין קרחת, א"כ הוא ענין אחר, ולא דמי לכל פריחה דנשאר בדינו אלא שהוא נטהר, ושפיר מקיימין כן גם בלאחר הפטור, ומ"מ שורש הענין הוא כדין פריחה דבהרת כדחזינן דר"ש יליף מיניה לענין שהזקן יעכב, וע"י מל"מ פ"ב ה"ח, ולק' ס"ק ט"ו. ויש מקום להסתפק נתק וצו שער זהוב שניתק כולו אם נטהר כשש"צ במקומו, דשמא לא חשיב ניתק כולו, דהא שתי שערות מעכבות כמש"כ הר"מ שם, או ד"ש ש"ס שהם סימן טומאה אין מעכבות, ואם נימא דמעכבות ניחא הא דלא קתני הכא וצו ש"צ דקתני לעיל פ"ח גבי בהרת, אבל הר"ש והרא"ש פירשו מתני' גם בהחלט בש"ס.

שם אר"ש ודין הוא מה אם עור הפנים ועור הבשר כו', יש לע"י מה לעור הפנים ועור הבשר שמצטרפין זה עם זה כגון באשה או עד שלא העלו שער תאמר בראש וזקן שאין מצטרפין, וי"ל דאה"נ אבל אחאי הו"מ למידן מה אם קרחת וגזחת דדינם חלוק מעור הבשר לענין ש"ל, מעכבין, כדתנן פ"ח מ"ה, ראש וזקן דשזין אינו דין שיעכבו, ונראה דהיינו דקאמר בתור"כ ד"א מצינו בכל הראוי לטמא בנגע הבהרת מעכב את פריחת הבהרת אף כל הראוי לטמא בנגע הנתק יעכב את פריחת הנתק.

שם הראש והזקן אין מצטרפין זה עם זה ואין פושין מזה לזה, הכא מודה ר"י דאף כשאין שער צניחה אין מצטרפין, ולמה שזכינו לק' ס"ק ט"ו בטעמא דר"י דמחלק בין יש שער צניחה לאין שער צניחה, ניחא

מה קרחת שאינה ראוי לגדל שער כו', ומש"כ אע"פ שראוי לגדל לאח"י זה קאי רק על אכל נשם או סך נשם וכמו שהוא בתור"כ לפי גירסתו, ולכך אין מחמת חולי זה צכלל נתק משום דנתק חוזר ומגדל שער, ומיהו יתכן גם דאיכא חולי שעמיד לגדל שער ומ"מ אינו צדין נתק וכמש"כ לעיל לפירוש הר"ש, אבל כיון דסתם קרחת היינו שאינו מגדל שער כמבואר בתור"כ לא יתכן שהרמב"ם ישיטו, ולכן יש לפרש דהיינו מחמת חולי. — מש"כ בכ"מ שם לחלק בין נקרה כל הקרחת או הגזחת לקרחה מועטת לומר דאין דין נתק אלא בקרחה מועטת, ז"ע דבהדיא כתב הרמב"ם בפ"ח ה"ג דבא כולו נתק יסגיר והוא מן התוספתא.

במציונו למידן דעת הרמב"ם דדין נתק הוא כשנער השער, ושעמיד לגדל שער, ושלא יהי' ציד"א, בין שהוא במקל הראש ובין בכולו, וכל שאינו צדין נתק הרי הוא צדין קרחת בין שעמיד לגדל בין שאינו עמיד לגדל, ואפילו נתק שנטהר ע"י פריחה בכולו חוזר לדין קרחת.

(ג) ר"ש פ"י מ"י תניא בתוספתא פ"ד כו' נמנאח אומר הראש מיטמא בה' מיני נגעים עד שלא העלה שער טמא משום עור הבשר העלה שער ונקרח טמא משום קרחת נתק טמא משום נתקים כו', הגר"א ז"ל הקדים נתק לקרחת וכן צדין דהא נתק עמיד לגדול וראוי להעשות אח"כ קרחת, אבל משנעשה קרחת דהיינו שאין עמיד לגדול שוב לא יתכן שיעשה נתק, וראוי לשנות הדברים כסדרן, ועוד דנתק הוא נגע וכשהוא צדין נתק גם כשנעשה שחין או מכה כל שעמיד לגדל שער לכשיתרפא לא פקע מיני' עדיין דין נתק, דאין דין מראה בנתק, וגם מורד שנשאר השער צו ואח"כ ניתק ראוי שיטמא בנתקים, וז"ע בזה בפירוש הר"ש והרא"ש בפ"ו מ"ח דמטמאין בנגעים דהתם היינו נתקים, ע"י לעיל ס"ד ס"ק י"ג, אבל קרחת שאינה נגע שפיר טמא צדין שחין או מכה כשיעשו, וכן הרמב"ם בפ"ה ה"א העתיק הך תוספתא כשנעשה שחין או מכה בקרחת או בגזחת.

גם מש"כ הר"ש דכשנולדה בהרת בשחין מטמא בש"ל ובפשוטו, בפשוטו נראה דמשנעשה קרחת אימעט משער לכן בין אם הוא צדין בהרת שבקרחת או שחין ומכה שבקרחת, וכן מתפרשין דברי הרמב"ם שם שסיים שהראש או הזקן שנקרחו כעור הבשר לכל דבר אלא שאין מטמאין בש"ל, ושמא הר"ש לטעמא דאייירי שהשחין או המכה נעשו בנתק ולא בקרחת, ואילו מיעוטא משער לכן לא למדנו אלא בקרחת, ולפ"י בשחין ומכה שבקרחת יודה הר"ש שאין מטמאין בש"ל, וכבר כתבנו דעיקר הפירוש דאייירי בנתק ז"ע ופשוטא דמילתא כהרמב"ם והגר"א דצרייתא בשחין ומכה שבקרחת איירי.

[ושיעור השער כתב מרן זללה"ה צ"ס"ק כ"ג דאפשר דתלוי בעומד מרובה], דנמצא שכל אחד נידון לעצמו, אינם מטורפים, אבל כשאין שער ציניהם דיינו שכל הראש נקרה הרי אלו מטורפין.

שם במשנה איוז היא קרחת אבל נשם כו', יעוי' צפיה"מ דה"ק איוז היא גם קרחת, דסתם קרחת דיינו כמו שהוא מצוי לעת זקנה דנקרה הראש ויש מקדימין ויש מאחרין, והכא צ"ל לאוסופי דגם אבל נשם או סך או מכה בכלל קרחת, ודכוותה צ"מ ל"ב א' איוז היא אצידה כו', דנמי לאו בסתם אצידה קאמר, ודכוותה לעיל פ"ט איוז הוא השחין לקה בעץ וכו', דנמי סתם שחין הוא הבא מחמת חולי, ולא ע"י מכה.

(טז) **זבחים מ"ט ב'** והתם מלן דכתיב מראשו ועד רגליו ואיתקש ראשו לרגל מה להלן כולו הפך לכן פרח זכולו טהור כו', רש"י פירש דאנתקיש קאמר, וצ"ע דא"כ ה"י ראוי לפרש דכל הראש נידון כמראשו ועד רגליו, דהא בנתקיש פריחה זכולו דיינו רק בראש דמתן פ"י דנגעים מ"ט, והראש והזקן אינם מעכבין זא"ז, ועוד דראש שיש בו שער או שעמיד לגל והוא בדין נתקיש אינו מעכב בפריחתו דעור הזכר דמתן פ"ח מ"ה, וא"כ מתפרש מראשו ולא ראשו בכלל כדאמר ערכין י"ח ב', ודכוותה אמרינן התם דרגליו ולא רגליו בכלל, ואיך נדרוש מזה לרבות דפרח זכולו טהור כשהם אינם בכלל הפריחה, ועוד דאנן מהדרינן אקרחת וגזחת ואינהו בראש המטמא בזהרת ולא בנתקיש איירי, [ועי' ברמב"ן צפי' התורה מה דנקט בדעת רש"י בענין נתקיש], ועוד דפריחה דנתקיש ילפינן במו"כ מואיש כי ימרט ראשו.

ולו"ד רש"י ז"ל נראה דהכא בזהרת שנקרחת וגזחת איירינן אס גם הם נטהרין בפרח זכולו, ונראה דמראשו ועד רגליו מתפרש בחרתי, מתפרש עד ולא עד בכלל בראש שיש בו שער דאינו מעכב הפריחה, וכן כף הרגל נידון כצית הסתרים ואינו מעכב הפריחה כדמתן פ"ו מ"ח, ומתפרש גם עד ועד בכלל בראש שהוא בדין קרחת וגזחת שמעכב הפריחה כדמתן פ"ח מ"ה, וכן שאר הרגל, והשתא מקשינן ראש דקרחת וגזחת לרגל דזהרת עור זכר, דכשם שציניהם בדין פריחה דמעכבין הפריחה, כן נמי נגע שנקרחת נטהר בדין פריחה, כשפרח בכל עור הזכר שמטמא בזהרת, ואילו בדין נתקיש לא איירי כאן כלל, וזה נלמד מואיש כי ימרט ראשו כדיליף במו"כ, וזה בראשו לחוד ולא בכל גופו, ועי' מל"מ פ"ז ה"ח מש"כ בסוגיין, שו"ר בזה ברש"ש.

(יז) **פ"ר מ"ח** אלו מקומות באדם שאינן מיטמאין בזהרת כו', לא הוי מצי למיחש שאינן מיטמאין בנגעים, דראש וזקן מיטמאין בנגעים בנתק,

בפשוטו דבראש וזקן ליכא טעם זה], ונראה הטעם דקרא דלרעת הראש או הזקן הוא, משמע דשני סוגי נתקיש הם, מדלגא כתיב לרעת בראש או זקן הוא כדכתיב בקרחתו או בגזחתו, ואף ד"ל דאחי לדרשא דאין לראש וזקן אלא טומאת נתקיש בלבד, מ"מ תרמי שמעת מינה, ומיה"ט נמי אין מעכבין זא"ז לענין פריחה דחשיבי מוצדלין טפי מזהרת דעור הזכר וזהרת דקרחת, דהתם תרוייהו בזהרת נינהו אלא שיש שינוי בדין ש"ל, אבל הכא לרעת הראש ולרעת הזקן משמע דהם שני סוגי לרעת, ומיהו ר"י דריש לה להא דאין מעכבין בפריחה מראשו כדאיתא בר"ש מן התו"כ, אבל מ"מ קושטא הוא דגם לרעת הראש והזקן הכי מתפרש, והרמב"ם בסופ"ח יליף לכולהו מהאי קרא דלרעת הראש או הזקן.

ואפשר דאיכא נפ"מ בזה לר"ע צפ"ה מ"ד דספק נגעים באיש אחד עד שלא נזקק לטומאה נמי מטמאין ל"י אף כשאנו יודע איזה בזהרת פשטה, כיון דאחת ודאי פשטה, ד"ל דזה רק בזהרת וזהרת, ולא בזהרת ונתק, ולמש"כ אף לא בנתק דראש וזקן, אף אי נימא דבזהרת דקרחת וגזחת יטמא, וגם בזהרת דעור זכר וקרחת יטמא, דנתק דראש וזקן חלוקין טפי כדחזינן דאין מעכבין את ההופך כולו נתק, ומיהו לפ"י ראוי לכאורה לומר דזהרת שנקרחת דראש ושנקרחת דזקן נמי לא יטמא לר"ע, דהא לענין בזהרת חזינן דחלוקין טפי, דקרחת וגזחת לא מטורפין, ואילו לענין נתק כל הראש כחד, וא"כ ראש וזקן דחלוקין לענין נתק כש"כ דיש לחלקן לענין בזהרת שנקרחת, ולענין פריחה הרי קרחת דראש וזקן מעכבין בזהרת עור זכר כדמתן פ"ח מ"ה, ומשמע דכולהו כחד, וצ"ע.

(טו) **פ"י מ"י** הקרחת והגזחת אינן מטורפות זע"ז כו', לכאורה מעיקר הדבר דפירש הכתוב דאחורי הראש הוא קרחת ומפאת פניו הוא גזחת כדכתיב וכי יהי בקרחת או בגזחת וגו', מוכח דיש הבדל ציניהם, דאל"כ הו"ל למיכתב ואיש כי ימרט ראשו טהור הוא וכי יהי בו נגע לכן וגו', ומזה יש ללמוד דאין מטורפין, והר"ש פירש דמאן קדריש לה, ולכאורה מעיקר הפרשה הוא נלמד.

ובזה יש לפרש טעמי דר"י דס"ל דאם יש שער ציניהם אינן מטורפות ואם לאו הרי אלו מטורפות, ולא נזכר טעמו, אבל למש"כ אפשר לפרש דס"ל דלא חילקה תורה ענין קרחת וגזחת אלא בזמן דאיכא אחד מהן, דאז הם חלוקים, אבל בשנקרחת כל הראש לא מחלקינן ציניהם, וקרא הכי משמע, דלא כתיב בקרא דכי ימרט ראשו יקרא אחוריו קרחת ופאת פניו גזחת, אלא כתיב שאם ימרט אחוריו יקרא קרחת ואם ימרט מפאת פניו יקרא גזחת, והיינו דקאמר ר"י שאם יש שער ציניהם

דהוי מתפרש דקאי לאחר הסגר שבעה, וכתיב והצד וגו' אשר תכנס וגו', ומתפרש דלמעיקרא קאי קודם הסגר, אבל ברש"י חולין ל"א ב' כתב וסר מהם הנגע צימי הסגר, וז"ע, מטבילו וטהור, ואם כהה, קורע את הנגע ושורפו, ואם חזר צו הנגע ישרף, ולא מנאחי מבואר אם חזר כמראה כהה מהו, ופשוט דקרא משמע קצת דגם בזה ישרף ועי' להלן בדברי התוספתא.

פי"א מ"ה הכהה בתחלה ר' ישמעאל אומר יכנס ויסגיר כו', בכהה בראשון לכו"ע ילפינן מגז"ש בתו"כ דיכנס ויסגיר, והיינו דאף דאין מטמא בתחלה אלא ירוק שצירוקים ואדום שבאדומים, מ"מ אם כהה בסוף שבעה למראה שני אכתי תורת נגע עליו ויכנס ויסגיר, וכאילו לא כהה, וילף ר' ישמעאל מזה דה"ה בתחלה אף דאין דינו להסגר כמו אדום שבאדומים וירוק שצירוקים, [דמשמע דכו"ע מודו דירקרק ואדמדם הכי מתפרש, ולמעוטי כהה למראה שני שאינו בכלל דין ירקרק ואדמדם], מ"מ דדין יכנס ויסגיר שפיר יש לכלול אף כהה בתחלה, והקולא בזה שאם יסור הנגע ע"י הכיבוס יטהר, משא"כ אדמדם וירקרק מתחלה אינו רשאי לכנס, ולאחר שכנס והסגיר אם יעמוד צעיניו אפשר שיסגירו שנית, דלא נדונו כעמד צעיניו ב' שבעות בכהה שהרי אינו אלא שבע אחד, ויש להסתפק אם יטריך לחזור ולכנסו בסוף שבעה, ובפשוטו לא מלאנו חיוב כיבוס בשנית.

הר"ש והרא"ש פירשו כהה בתחלה שבצאו לכהן הי' ירוק שצירוקים ואדום שבאדומים ועד שלא הספיק להסגירו כהה, ומשמע דאם בתחלת צאו לכהן הי' במראה שני מודה ר"י דאינו זקוק לו, והוצרכו ז"ל לכך לפי דמשמע דהא דתנן במ"ד דהבגדים מטמאין בירקרק שצירוקים ובאדום שבאדומים, כו"ע מודו בזה, ולכן פירשו דרבי ישמעאל ס"ל דסגי צמה שראה הכהן את הירקרק והאדמדם אף שלא הסגיר עד שכהה, אבל הדברים ז"ע היכן מלאנו ענין בראיית הכהן עד שלא הסגיר על פי ראייתו, ולו"ד ז"ל יש לפרש כהה בתחלה ממש שגם בצאו לכהן כבר הי' כהה, וס"ל לר"י דיכנס ויסגיר כדין כהה בראשון, משא"כ ירקרק ואדמדם דאינו רשאי לכנס וצריך להסגירו כמות שהוא, [וגם בירקרק ואדמדם מחליטו ושורפו בפשיון ובעומד ב' שבעות, משא"כ בכהה אפי' ב' שבעות קורעו או מכבסו עי' להלן בר"ש, והלכך שפיר מודה ר"י למתני' דבגדים מטמאין בירקרק שצירוקים כו', וז"ע בבהגר"א שבסוף המסכת שכתב דאם ר"י בכהה בתחלה ממש קאמר, לית לי מתני' דהבגדים מטמאין בירקרק כו' וז"ע], ואפשר דס"ל ז"ל דאין דין כהה אלא בזה' ירקרק ואדמדם וכהה, אבל לא בכהה מתחלה, ואמנם אין ענין בראיית

וכיון דהתחיל בזהרת ממילא מוצן דהא דקיים אינם מטמאין בנגעים דהיינו בנגעי זהרת, ומשום דרבים נינהו שחין ומכיה וקרחת וגבחת לכך כיל להו בשם נגעים, אבל לא איירי אלא בנגעי זהרת.

שם אינן מיטמאין בנגעים ואינן מטמאין בנגעים, נראה דאגב דבעי למיתני סיפא בחזר הראש והזקן ונקרחו והשחין כו' ונעשו זרבת דמטמאין בנגעים ואין מטמאין לכך תני הכא דאין מטמאין ואין מטמאין אף דפשיטא הוא דכבר תני שאין מטמאין בזהרת ואם אין מטמאין פשיטא שאין מטמאין, ושמא אשמועינן דגם חוצצין שלא לזרף את הנגע שבדדין, כגון נגע שעל הקמט הרי הקמט אינו מטרפן והרי הוא חוצץ, עי' פ"ח מ"ו, ולעיל ס"ו סק"ב ולק' ס"ח סק"ח.

שם ואין הנגע פושה לחוכן, דהי' מקום לומר דאף שאינן מטמאין מ"מ פשיון מיהא חשיב, ואשכחן בזהם בסופי"ב דפשיון הרחוק כגריס אף דשיעור נגעי בזהם ב' גריסין, וכן חשיב פשיון אף ממראה שאינו מטמא, עי' לעיל ס"ג סק"ט.

שם ואינן מיטמאים משום מחי', היינו כשזהרת שמטמאה מסביבן, ומשכח"ל נמי בראש וזקן עד שלא העלו שער והמקנת שהעלה שער הוא המחי' ומבואר.

שם חזר הראש והזקן ונקרחו כו', כבר כתבנו לעיל ס"ד סק"י"ג דדברי הר"ש והרא"ש שהזכירו כאן נתקיים קשים מאד, דבכולי מכליתין נקרחו היינו שחזרו לדין קרחת, וגם לא איירי כאן בשכבר נעשה נגע אלא אם המקום ראוי לנגע, ואם נקרח כדין נתקן הרי נגע לפנינו, והעיקר כפי' הרמב"ם והרע"ב דבנגעי קרחת וגבחת ושחין ומכיה איירי, וקחני שמטמאין בנגעים הללו אבל אינם מטמאין זה עם זה ולא פושין מול"ו, ואינם משמשים כמחי' לזהרת אחרת.

סימן ח

א) דיני נגעי צגדים המפורשים בתורה, צירוק שצירוקים ואדום שבאדומים מסגירין, ואם פשה בסוף שבעה שורפין, ואם עמד צעיניו, מכבס וחוזר ומסגיר, ואם עמד צעיניו שורף, ואם סר הנגע, [בפשוטו היינו רק לאחר ז' דהסגר ולא מיד עם הכיבוס, דסתמא כתיב שמכבסו ומסגירו וכ"מ ברמב"ם פי"ב ה"א, אבל בראב"ד כפי' לתו"כ כתב דרק אם לא סר הנגע מסגיר, וכ"נ ברש"י בחומש, ולכאורה משמע כן מהא דבבית קולפו וטהור, ובפשוטו דנלמד מדין צגד, אלא דבבית דקולפו הר"י כהלך הנגע ע"י הכיבוס, וקרא נמי הכי משמע מדלא כתיב ואם סר הנגע וכנס שנית וטהר,

באור הגנוז דאס חזר לנגע ישרף משמע דאיידי צנטהר ע"י קריעה, וקתני ברישא חזר לכהיון טהור, לפ"י מפורש דגם צנטהר ע"י קריעה אינו מטמא בחזר לכהה, וכ"מ במתני' פ"ג מ"ז דירקרק ואדמדמ מטמאין לאחר הפטור, והיינו בחזר, ומשמע דדוקא ירקרק ואדמדמ, ועי' לק' סק"ב מן המוספתא, אבל לגירסתנו דחזר לנגע יראה בתחלה משמע דרק צכה"ג חזר לכהיון טהור, וי"ע.

בענין כהה למראה שני נקטנו דמראה שני הוא סוג מראה ירוק או אדום שאינו בכלל ירקרק ואדמדמ, ולכו"ע אם עמד שני שזעויות אינו שורף, ולחכמים אף אין נזקקין להסגיר במראה זה, ומ"מ אינו דומה למראה שלישי, דמראה שלישי בכלל לאו מראה נגע הוא וכהלך הנגע חשיב, אבל מראה שני הרי נגע ירקרק ואדמדמ שהוסגר וכהה למראה שני טעון קריעה, וכן אם כהה צראשון טעון הסגר שני, כללו של דבר נחמדה הלכה בדין מראה מיוחד הנקרא מראה שני דאף שאין מחליטין עליו אבל מסגירין עליו, אם בתחלה, אם לאחר שהסגירו במראה ירקרק ואדמדמ, והדברים סתומים קצת דלפ"י ה"י ראוי לשנות במשנה או בצרייתא גוונו של מראה שני דהיינו מדת ירוקתו ואדמומיתו, גם אין לזה הכרח בקרא וכו' שיתבאר.

ולבאורה גם ירוק שצירוקים ואדום שצאדומים יש בו דרגות זו למעלה מזו שכולם הם עדיין בגדר דמיון להו"י דקל וזהורית שבים, וקרא דהנגע לא הפך את עינו מתפרש גם שלא החליף את עינו לכהיות בין הדרגות הללו, וכן אם כהה הנגע, מתפרש כל שנעשה כהה אף אם הוא עדיין בכלל ירקרק ואדמדמ, ולפ"י יתכן לפרש דמראה שני הוא גם מראה שעדיין אפשר לכללו בכלל ירקרק ואדמדמ, דכל מראה שא"ל לכללו בהן הרי הוא בדין מראה שלישי וכמראה טהור, ולפ"י הבא תחלה במראה שני מסגירין ומחליטין עליו דגם הוא בכלל ירקרק ואדמדמ, ומ"מ נחמדה הלכה שאם ה"י בחריפות יתר בין המראות הללו וכהה דסגי בקריעה ולא דיינין ל"י כעומד ב' שזעויות דדינו בשריפה, והיינו כהה דקרא, דנגע שדוהה ממראיתו קיל טפי, והשתא נחלקו בנגע שעד שלא הסגירו הכהן הרי הוא רואה שהולך וכהה בפניו, אם דינו להסגיר ויבס ויסגיר או דאין נזקקין לו, ולפ"י לא הוצרכו לפרש גוונו של מראה שני, דהוא בכלל מה שאמרו ירוק שצירוקים ואדום שצאדומים, אלא דכל שבסוג המראות הללו הוא הולך ודוהה הרי הוא בדין כהה, ולפ"י שפיר הוצרכו הר"ש והרא"ש לפרש צכהה בתחלה שהוא הולך ודוהה לעיני הכהן, דאל"כ לאו כהה הוא, ומש"כ הר"ש דמראה שני היינו ירוק ואדום, אפשר לפרש דכל ירוק ואדום כראוי ניתן לכללו בכלל ירקרק ואדמדמ.

הכהן צירקרק ואדמדמ, אלא בשביל לדעת דכהה זה ה"י בתחלה ירקרק ואדמדמ, והדברים מסתברים דכיון דלא מלאנו ענין צכהה אלא בה"י ירקרק או אדמדמ וכהה, אין לנו לחדש ענין צכהה מתחלה ולא ה"י מעולם במראה נגע.

שם בר"ש חניא בתוספתא [פ"ה] הכהה בתחלה למראה שלישי יבס, לפנינו ליתא בתוספתא, ואי גרסינן ל"י יש לפרש דענה טובה קמ"ל שיבסנו כדי שלא יבא למראה שני או ראשון, אבל אין בזה שום הלכה דהא ודאי גם אם אינו מכבסו נשאר בטהרתו, וכמו במכבסו ונשאר במראהו, וי"ע במש"כ הר"ש בחר הכי דאף במראה שני לרבנן דאין זקוק לו בעי מיהא כיבוס כדן מראה שלישי, ומשמע דמפרש דהאי יבס דינא הוא, וכ"נ ממ"ש לפרש דכר"ש אחיא.

שם בר"ש הכהה צראשון בסוף שזעו ראשון כהה למראה שני יבס ויסגיר כאילו לא כהה שהעומד בסוף שזעו ראשון מסגירו ומיהו אין דינו ממש כעומד כו' אבל אם עודו כהה אפי' פשה צכהה מכבסו בסוף שזעו שני, לכאורה כונתו ז"ל דגם צכהה צראשון וחזר למראה נגע בשני דיינין ל"י כעומד ב' שזעויות ושורף, אבל אם נשאר צכהיתו גם בשני לא דיינין ל"י כעומד ב' שזעויות, וגם לא כעומד צראשון וכהה בשני דקורע, אלא יבסו ויטהר, אבל ז"ע דהא כהה בשני דינו בקריעה ואינו נטהר בציבוס, וכשנחמדה כהה צראשון שיבס ויסגיר, יש לפרש דנחמדה לדין הסגר ואם יבס צכהיתו יהא כמו כהה בשני דדינו בקריעה, וכנראה למד ז"ל כן על פי גירסתו בתוספתא בסמוך הפושה בסוף שזעו ראשון ובסוף שזעו שני מכבסו וטהור, ופירשו צכהה בתחלה לר"ש, והיינו ר' ישמעאל דמתני', וה"ה צכהה צראשון לכו"ע, [וכן פירש ג"כ בתוספתא שהציא במ"ו], ולפ"י לגירסתנו בתוספתא לית לן מהיכן לחדש כמו אלה, והרי הכהה צראשון כעומד צראשון לכל מילי וכשנשאר כהה בשני, יקרע.

שם בר"ש חניא בתוספתא הפושה בסוף שזעו ראשון כו', לפנינו בתוספתא גירסא אחרת, ועי' בהגהות הגר"א, וכבר כתבנו דדברי הר"ש מחודשין שיהא כהה צראשון ובשני טהור בלא קריעה, וחזר לפשיון לא פירש הר"ש מהו, ובצהגר"א גרס חזר לכהיון, והיינו שלאחר שהלך הנגע בציבוס שני חזר במראה כהה, ודינו ככהה בתחלה, דהא קתני נמי שאם חזר מראה נגע יראה בתחלה, ולפ"י משמע דכשנטהר רק ע"י קריעה, דהיינו שלא הלך הנגע לגמרי אלא נשאר במראה שני, דבזה חזר למראה שני נמי טמא, וכמש"כ לעיל דכן משמע קצת רהיטת הכתוב דאיידי בקריעה של נגע הכהה ועל זה מסיים ואם תראה עוד, ומיהו לפי גירסא שבתוספתא

כר"ך הכהן לחזור להורות על הסגר לאחר הכיבוס, או שמורה יכבס ויסגיר ועם גמר הכיבוס חל עליו דין הסגר שני, יתכן למלות הדבר בפלוגתא רש"י והראב"ד שנתבאר לעיל, כשסגר הנגע בכיבוס אם מסגירו, לפני דעת רש"י דנראה דמסגירו, שפיר יכול להורות לכבס ולהסגיר ויחול דין הסגר מיד לאחר הכיבוס, אבל לדעת הראב"ד דבסגר הנגע ע"י הכיבוס אינו מסגירו אלא וכובס שנית וטוהר, יש להזכיר שהכהן יראנו אחר כיבוס ויורה להסגירו, ואף אם א"צ לחזור ולראותו מ"מ כר"ך להורות להסגירו.

ר"ש פי"א מ"ה תניא בתוספתא הפוסה בסוף שבע ראשון כו' אלא בכהה בתחלה איירי כר"ש ולסוף שבע ראשון פשה הכהה טוהר כו' ובסוף שבע שני הא נמי בכהה איירי וד"ה כו', ז"ע טובא דכיון דקמני הפוסה בסוף שבע ראשון ובסוף שבע שני הרי ע"כ איירי במסגירו שנית, ואם לר"ש [היינו ר' ישמעאל דמתני'] אלא דבתוספתא לעיל תני לה בשם ר"ש, הכהה בתחלה נטהר בסוף שבע ראשון אם לא חזר לירקרק, א"כ כיצד אפשר לפרש ברייתא בכהה בתחלה כר"ש, ואם משום שלא נזכר בצרייתא דכהה וע"כ לפרש דבכהה בתחלה איירי, וש"מ דס"ל דמסגירו, א"כ נידוק מכאן דגם לר"ש דכהה בתחלה יכבס ויסגיר מ"מ אם נשאר בכהייתו בסוף שבע ראשון חזר ומסגירו כדן כהה בראשון, ומנין פשיטא ל' להר"ש דלר"ש כהה בתחלה נטהר בשבע ראשון בנשאר בכהייתו, וגם אם נוקמא ברייתא רק כר"ש נוכל לומר דרק בכהה בתחלה נטהר בשבע שני בלא קריעה, ולא בהוסגר ירקרק וכהה בשבע ראשון, [מיהו לגירסתו בתוספתא שהציא במ"ז ופירושו מבואר שם דכהה בראשון ובשני טוהר בלא קריעה], וז"ע. — נראה דאף לפי דעת הר"ש דלמ"ד כהה בתחלה יכבס ויסגיר, נטהר בסוף שבע ראשון בעמד בכהייתו, דמ"מ אם חזר לירקרק אינו נשרף, דאם אמרו להקל דדינו כסוף שבע שני לא יאמרו להחמיר, דאין סבירא שיהא כהה בתחלה חמור מירקרק בתחלה, וכמש"כ לעיל.

(ב) פי"א מ"ד הכל הולך אחר הנראה, היינו שאם הנראה הוא הנצוב הרי גם הלבן אינו מטמא, אבל גם כשהנראה הוא הלבן אין הנצוב מטמא אלא הלבן, ומשכח"ל שאין הנצוב מפסיק והלבן יש בו כגרים שנוגעים זכ"ל. — ברמב"ם פי"ג ה"ג כתב דבגד ששחיו פשתן וערבו קנבוס או איפכא אינו מטמא בנגעים ומפרש כן תוספתא דסריקין כמ"ש בז"מ שם, ויש לפרש נמי דהיינו גם כשיש כגרים רחוק בשל פשתן, דאל"ה פשיטא, ולא דמי לנצוב דהולכין אחר הנראה, דהכא לאו בגד מיקרי כיון דהשחי או הערב ממין שאינו מטמא בנגעים.

ברם מחזורתא דמילתא כדנקטינן מעיקרא דמראה שני לאו בכלל ירקרק ואדמדמ, דאל"כ הרי לעולם כשנא ירקרק ואדמדמ אל הכהן חייב לחקור שמה ה' חריף טפי ודהה, וא"כ לעולם כל קציעות הנגע בדן ירקרק ואדמדמ היא בספק דשמא כבר כהה במקצת, ולא משמע לומר דמשום חזקה דכך נמצא כך ה' מטמאין ל', גם לא מסתבר דנגע שכהה פעם אחת, אף אם ישאר מעתה ועד עולם במראה ירקרק ואדמדמ שלא יטמא אלא כדן כהה, וכ"מ קצת מהא דלגבי בתים ברפ"ג משוין כהה להלך לו ומשמע דלאו מראה נגע הוא, וב"א הר"ש נ"י העיר עוד לפני מה שזדדנו לק' ס"י ס"ק י"ג דקילוף דבתים נלמד מכיבוס דבגדים, א"כ מוכח דכהה לאו מראה נגע הוא, דהא בעומד בבתים לא שרינן קילוף, אע"ג דבבגדים גם בעומד בשבע ראשון מכבס, ואם כהה מראה נגע הוא יש לדמותו לעומד.

ולפ"ז נראה דלא חשיב כהה אלא במראה שני, אבל כל שהוא עדיין בדן ירקרק ואדמדמ אף שכהה ממנה שה', הרי דינו כלא כהה וישרף.

במה דינים בנגעי בגדים, יש לדון בהלך הנגע בשבע ראשון אם טעון טבילה, דבסגר הנגע ע"י כיבוס כתיב וכובס שנית וטוהר, ופרש"י דהיינו טבילה, וכן מוכח מהא דבחולין ל"א ז' איכא דיליף מזה דטבילה צעי כונה, וי"ל דכללל הוא דכל שהלך הנגע לאחר הסגר טעון טבילה, כמו"כ יש לדון בכהה בשני וקרע כדיון אם הבגד טעון טבילה, וי"ל דאין ללמוד קרע מהלך לו, דקריעה שאני, וי"ל דכללל הוא לכל נטהר מהסגר דטעון טבילה. — לגי' הר"ש בתוספתא דכהה בתחלה למראה שלישי יכבס ונקט הר"ש דהוא מן הדין, ע"כ האי כיבוס לאו היינו טבילה דהא עדיין לא הוסגר, אלא ז"ל דהוא כיבוס ממש, שלא יחזור הנגע, ולפ"ז גם בכהה בשבע ראשון למראה שלישי יש להזכיר כיבוס, וה"ה בהלך לו, דמראה שלישי היינו כהלך לו, ומלבד זה אפשר דינטרך טבילה כמו שנסתפקנו, וכבר כתבנו לעיל דלהזכיר כיבוס בכהה בתחלה למראה שלישי הוא מחודש, ואי גרסינן ל' בתוספתא יש לפרש דאינו אלא ענה טובה.

הכחה בתחלה לרי"ש דיכבס ויסגיר ובסוף שבע חזר לירקרק או לאדמדמ, נראה דלא גרע מאדמדמ בתחלה דנותן לו שבע שני, ואף דהכא לאחר כיבוס הוא, מ"מ אין סבירא להחמיר עליו, ואפשר דה"נ טעון כיבוס קודם ההסגר כמו בירקרק בתחלה, אף שכבר נתכבס בתחלה, ואין נראה דמה שחזר מכהה לירקרק יחשב פשיון, ומיהו אם פשה בירקרק דינו כפוסה בהוסגר ירקרק וישרף.

העומד בראשון דיכבס ויסגיר, בזמן הכיבוס דינו עדיין כשבע ראשון, ואם פשה ישרף מיד, אבל אם

טעמי' דר"י מצואר צתו"כ שהציא הר"ש דמפרש לא הפך הנגע את עינו שלא החליף מירקרק לאדמדם, מכלל שאם החליף אינו נשרף, וש"מ דיראה צתחלה, וחכמים מפרשי שלא הפך למראה כהה, שאינו מראה טמא, וכדכתיב צסיפי' דקרא והנה כהה הנגע וגו'.

בתוספתא שצ"ש והיא צפ"א הצגדים והעורות מטמאין זירקרק צצירוקים וצאדמדם שצאדומים כו' והפשוטן שלהן כיוצא בהן ואין בהן מראה פתוך כו', לכאורה ר"ל דפשה צכהה לאו פשוטן הוא, אפילו כל הנגע נשאר ירקרק או אדמדם, וקצת משמע מזה דגם לענין נגע החזור לא סגי בחזור לכהה, אלא צריך ירקרק ואדמדם.

שם צ"ה הכהה צתחלה רי"א יכבס ויסגיר, נראה דאם יחזור למראה ירקרק ופשה צסוף שצוה דישרף לר' ישמעאל, דאל"כ אין טעם להסגר כיון שעל כרחך ישר צסוף שצוה ג"כ צדין הסגר, ולא מצאנו הסגר אלא כצצסוף שצוה עלול להשתנות דינו אם לשריפה אם לקריעה, ומיהו י"ל דיסגר שאם יחזור לירקרק ויעמוד צ' שצוה ישרף, דשצוה זו של הסגר תהא ממנינא, משא"כ לרבנן אם יחזור לירקרק יראה צתחלה ויטרך צ' שצוה משעה שחזר לירקרק והסגר, ואשכחן הסגר כשאין לו להיכן לפשות צמ"ז.

שם הכהה צראשון יכבס ויסגיר, מש"כ הרא"ש לפרש דריש ל' מדלא כתיב צקרא דואם ראה הכהה והנה לא פשה וגו' גם ואם לא הפך הנגע את עינו, צ"ע דהא לר' יהודה דמפרש הפך מירקרק לאדמדם, ע"כ ליכא למידק הכי, דהא קושטא הוא דאם הפך צשצוה ראשון דיראה צתחלה, וע"כ דלאו דיוקא הוא, ובפשוטו נמי דאין שייך להזכיר שלא הפך הנגע את עינו אלא לאחר כיצוס, דע"י הכיצוס עלול לשנות מראיתו, וכדכתיב וראה הכהן אחרי הכבס את הנגע והנה לא הפך וגו', אבל בלא כיצוס אין מקום להזכיר שלא הפך את עינו, ועיקר הדבר צבר הציא הרא"ש צתה הכי דצתו"כ ילפינן צגו"ש דכהה צראשון יכבס ויסגיר, ואף דהתם נזכר ולא למראה שלישי, היינו קושטא דמילתא, אבל עיקר הילפותא דצכהה למראה שני מסגיר.

כתב הרמב"ם צפ"צ ה"א דצכהה צשני שקורע את הנגע צריך לכבס את כל הצגד כיצוס שני ומטבילו וטהור, [ולא זכינו למקורו ז"ל צזה, דהא וכבס שנית דכתיב צקרא צסר הנגע היינו טבילה כמש"פ רש"י וצתרגוס, וכן מצואר צחולין ל"א צ'], ולפ"ז נראה דגם צהלך הנגע צשצוה ראשון דנמי טעון כיצוס, [ולפי גירסת הגר"א צתוספתא שצ"ש פ"א מ"ה קתני צהלך צשני שמכבסו, אלא די"ל דהך כיצוס היינו טבילה], ולפ"ז

שם הצגדים מיטמאין זירקרק צצירוקים כו', צבר כצצנו לעיל סק"א דגם לר' ישמעאל צמ"ה דכהה צתחלה יכבס ויסגיר, מ"מ לענין החלט אין מטמאין אלא ירקרק צצירוקים, וכהה העומד שני שצוהות אין שורף את הצגד, וגם לענין נגע החזור אפשר דלא סגי צכהה, ע"י לעיל סק"א.

שם ה"י ירקרק ופשה אדמדם כו', לכאורה הו"ל לאשמועינן צבותא טפי דחצי גרים ירקרק וחצי גרים אדמדם מטטרפין, וכמצואר צתוספתא שצ"ש, ושמא ה"י מקום לומר דאף שמטטרפין כשאין צאחד מהן שיעור נגע, אבל כשיש צאחד כגרים ס"ד דצריך שיהא הפשוטן ממראהו, ועכ"פ לר' יהודה דצנשתנה יראה צתחלה.

שם נשתנה ופשה נשתנה ולא פשה כו', לכאורה הו"י סגי למימר נשתנה כאלו לא נשתנה, ושמא ה"י מקום לומר דאף דלענין פשוטן כלא נשתנה דמי, אבל לענין עומד שני שצוהות שמא צעי שלא נשתנה כלל, והיינו דאשמועינן נשתנה ולא פשה דכאלו לא נשתנה, דגם לענין עומד כלא נשתנה דמי.

ויצו צפיה"מ שפירש נשתנה ופשה דהיינו סכהה ופשה, ונשתנה ולא פשה שהוסיף להוריק ולהאדים, וכך הם דבריו צפ"צ ה"א, והדבר תימא צצוה יצבור ר"י שיראה צתחלה, וקצת נראה שהרמב"ם פירש מראה שני צצתו"כ דהיינו מירקרק לאדמדם או מאדמדם לירקרק, דהיינו השני מן המראות שמטמאות, ומראה שלישי היינו מראה שאינו ירקרק או אדמדם, וכמ"ש צכ"מ, דס"ל דלא יתכן סתם לומר סכהה למראה שני, והכוונה לסוג מראה ירקות או אדמימות שלא נזכר צשום מקום מראה זה, והו"ל סכהה לירוק, ולא לומר למראה שני, ולפ"ז מצא מפורש צתו"כ דכהה דקרא היינו מירקרק לאדמדם או איפכא, ולכך לא יכול לפרש נשתנה מירקרק לאדמדם כמו שפירש הר"ש, ומ"מ כהה צתחלה ע"כ לפרש סכהה מצ' המראות, ודכוותה הכהה צראשון, ומפני זה פירש נשתנה ופשה סכהה מצ' מראות, ולפ"ז גם כהה למראה שלישי צראשון טעון כיצוס והסגר, דהא כהה מצ' המראות היינו למראה שלישי, ואם נשאר צכיהיו צשני מכבסו וטהור כמש"כ ז"ל שם, ועדיין הדברים עמומים, ופשטא כהר"ש והראצ"ד.

שם רי"א יראה צתחלה, לכאורה צריך שהכהן יטהרו מן ההסגר, ואח"כ יחזור ויטמאנו צתחלה, ומסתברא דכל שטיהרו הכהן אף שעדיין לא הטבילו, צבר לא קרינא צי' מוסגר לענין שאין מסגירין את המוסגר, ושפיר מסגירו צתחלה, אבל כל זמן שלא טיהרו א"א להסגירו צתחלה שאין מסגירין את המוסגר.

להבגד ראוי להצין מה לרבות, וקיצל ר"א תשובת ר"י וחזר ודרש מבי י"ה' זו לרבות אפילו בכולו שאין לו להיכן יפשה, ובני א"ש נ"י העיר דלג' דקל הרים דמשמע שלא קיצל תשובת ר"ש מתפרש נמי שפיר, ור"א לא דרש ב' מדרשת והבגד אלא פירש דמוהבגד כי י"ה' זו דריש לרבות כולו, והוא כמפורש בכתוב לרבות כולו וא"ש להמתין לכל הפרשה.

שם במשנה קייטא שיש בה פספסין כצועין ולגנים פושט מזה לזה, היינו כשיש בו כגרים ומדין פשיון הרחוק כמ"כ הר"ש, ואע"ג דרואין שהנגע פשה מן הלבן לזצוע והגיע ללבן מ"מ אין דינו כפשיון הקרוב שיהא די בכל שהוא, דהא דפשיון הקרוב די בכל שהוא הוא משום שהוא מאטרף עם הנגע, והרי פשיון זה תורת נגע עליו, אבל בכלן שהזצוע מפסיק הרי אם אין בפשיון שכלבן כגרים אין על הפשיון תורת נגע והלכך לאו פשיון הוא, וקמ"ל מתני' דאיכא דין פשיון הרחוק אף כשמפסיק בגד כצוע שאינו מטמא בנגעים.

וכתב הרמב"ם בפ"ג ה"ג דכשעמד שני שבעות או כשפשה שורף הכל גם את הנצועים, והדבר מבואר במתני' לק' מ"י דמליל את האמריית כשהן ארגמן, והיינו משום שהם כצועים כמבואר בתו"כ דממעט להו מקרא אשר זו הנגע הראוי לקבל נגע, ודוקא משום שהם אמריית דפעמים אינם מחוזרים כמ"ש תו' ע"ז ל"ד א', הא גוף הבגד אף החלק שזצוע בכלל שריפה, ובכ"מ פ"ג ה"י כתב דענת הרמב"ם שם דאף אמריית לבנות אינו שורף, ואמנם כן מתבאר בלשונו ז"ל, אבל לא כתב ליישב הא דמסיק בתו"כ מקרא דאשר זו הנגע הראוי לקבל נגע, ובאמת דבספרא נראה כדעת הרמב"ם דאם מיעט הכתוב אמריית משום שאין עיקר הבגד אלא קישוט שאינו מחובר בקצע, א"כ מה ענין לנו אם הוא כצוע או לכן, הרי הנידון הוא רק אם הוא כחלק מן הבגד, ואפשר דהרמב"ם מפרש הא דאמריין אשר י"ה' זו הנגע הראוי לקבל נגע, דר"ל שהכתוב ממעט מן הראויים לקבל נגע שגם הם אינם נשרפים, דבזמנא או בפשטים הוא מיעוט וכמ"ש הרמב"ם בפיה"מ דמשמע שיש שאינם נשרפים, ומפרשין דמן המינים שמטמאים בנגעים מיעט הכתוב שאינם נשרפים כשהם אמריית, [וגם לפ"ז מש"כ דלקדק ממתני' דכצוע נמי נשרף, הוא קיים, דהא ארגמן הוא כצוע ותנן דמלילין אותן משום שהן אמריית].

ומהא דמבואר בתו"כ דגם אמריית של זהב אינן נשרפות, נראה דלקדק דכל שמשמש לגוף הבגד אף שהוא ממין שאינו מטמא בנגעים כמו זמר גמלים וקנבוס הרי גם הוא נשרף, דהא ממעטינן זהב רק משום שהן אמריית, ולא דמי לבתים שאין ניתן אלא אצנים

מסתברא דקילוף בתים צרפ"ג היינו ככיצוס דבגדים, וכמ"כ לק' ס"י ס"ק י"ג, ואף דלא ילפינן בעמד בראשון להחיר קילוף בתים, מהא דמכבס בגדים, היינו בנגע העומד דאין למות בתים לבגדים דשאני בגדים שהעומד שני שבעות שורף, וגם הכיצוס אינו מוריד הנגע בהחלט, משא"כ בתים שהעומד שני שבעות אינו נותן, והקילוף מסיר את הנגע במוחלט, מ"מ לאחר שהלך הנגע שפיר מדמינן בתים לבגדים להצריך קילוף ככיצוס, ויחא הא דחשיב כהה והלך בתרי גבי בתים, לפי דבגדים אין דינם שיה דבכהה בראשון מכבס ומסיר, ובהלך בראשון מכבס ופותר, וגבי בתים בתרייהו קולף ופותר, דבבתים אין דין כהה, ולפי דילפותא דקילוף בתים היא מכיצוס דבגדים, לכך חשיבי תרתי.

ג) שם מ"ז שאלו את ר"א והרי הוא פספס יחידי כו', בתו"כ דריש ר"א מקרא לרבות כשאין לו להיכן יפשה, ואפשר דהך דרשא אינן גס כשיכול לכנוס ולפשות, דמ"מ ה' מקום לומר דלא טימאה תורה אלא כשיכול לפשות כמות שהוא, אבל כשכולו נגע שמה לא, א"י דקרא מרבה שהיא בתורת נגע ואם עמדה שבעות שורפין, אבל אכתי לא ידעינן דטעונה הסגר גם שבע ראשון, ואפשר דהיינו טעמ' דר"א דאמר לא שמעתי ולא פירש משום שמה יעמוד שני שבעות, דהוי ס"ל דאין מסגירין אלא"כ יכול לבא לידי שינוי להחמיר בדינו בשבע ראשון, כמו אם יכנס ויפשה לאחר גמר הסגרו לעיל סוף"ט דמחליטו מיד, אבל כאן שאין לו להיכן יפשה א"כ בהחלט ישאר בדין הסגר גם בסוף שבע ולא יתכן שיתחמיר דינו, והוי ס"ל דכה"ג אין מסגירין, דלא מצינו הסגר לשני שבעות, ולא מצינו הסגר לשבע כשהחלט לא ישמנה דינו להחמיר עד שני שבעות, ומ"מ קיצל דברי ריב"ז דשפיר מסגירין אף כשרק לאחר ב' שבעות יתכן שיוחלט, דגם בכה"ג אמרה תורה טומאת הסגר.

שם בר"ש תניא בתו"כ אין לי אלא בגד שיש לו להיכן יפשה בגד שאין לו להיכן יפשה מנין ת"ל והבגד דר"א אמר לו ר' ישמעאל הרי אתה אומר לכתוב המתן עד שאדרוש כו', נראה דר"ל דוהבגד שמתפרש ריבוי, יש לדורשו לרבות סוגי בגדים כדמריבין בתו"כ גע"ג וכיו"צ דשפיר מידרשו מוהבגד לרבות, אף עד שלא למדנו לפרשת נגעי בגדים, אבל לרבות בגד שאין לו להיכן יפשה, א"א לרבות מקרא דוהבגד אלא לאחר שנלמד כל הפרשה וענין הפשיון ורק אח"כ שייך לרבות בגד שאין לו היכן יפשה, והרי אתה אומר לכתוב והבגד שימתין עד שנגמור את הפרשה ואז נדע מה לרבות, ואין זה סדר הדרשות בכתובים, אלא מיד כשמגיעים

דהתם התפירה מחצרתן לחשנן כאחד, אצל הכא שרק סמיכות החוטים זה לזה גורם לחצר הנגע, בעינין שיהיו כל החוטים ממין אחד, וכש"כ שלא ינטרף נגע שחזיו על הצד וחזיו על שמי או ערב הסמוכים לו, [ומיהו שמי העומד והאריג שהם גוף אחד אפשר שינטרפו, ומיהו בר"ש גבי נפש המסכת ושמי העומד משמע דלא מנטרפין, ועי' בזה לק' סק"ה].

והא דמתן במתנימין אפילו כולה שמי אפילו כולה ערב, לאו למימרא דכש"כ אם ה' חזי' שמי וחזי' ערב דמנטרף, אלא האי אפילו כלשון אע"פ שכולה שמי, וכן הרמז"ם בפ"ג ה"ח כתב בין שהיתה כולה של שמי בין שהיתה כולה של ערב, והדבר מוכרח דהא אם ה' חזי' שמי וחזי' ערב הרי הוי פסיקות שאין חיבור, ולומר דקשרן אינו במשמע דהא החסרון כולה שמי משום דנריך חוטי ערב ואין ענין לקשרן, ואם קשרן עמיד להפרידן, ועוד דגם בחזיו שמי וחזיו ערב וקשרן אם נימא דמשמעותא דמתני' דמנטרפין אכתי אפשר שיהא הנגע כולו על השמי או כולו על הערב, ועדיפותא דהאי חוט משום שיש בו חוטי השמי וחוטי הערב, אצל לענין צירוף כשהנגע חזיו על השמי וחזיו על הערב, ליכא למישמע מינה, והלכך שפיר אפשר לקיים מש"כ דהחורה חילקה שמי וערב לומר דאין מנטרפין, ולקושטא דמילתא לפ"י קרוב יותר לומר דגם להשלים לאורך החוט לא ינטרף שמי וערב, ואפילו הנגע רק על השמי או על הערב, דאף שיעור אורך החוט הוא כדי לעשות גע"ג שמי וערב, היינו רק שיעור באורך החוט דלא עדיף חוט מבגד ויש להנריך בו כדי גע"ג, אצל לא משום שבאמת ישמש לעשות ממנו שמי וערב של בגד, דמחויי שמי אין עושין ערב, והלכך כיון דחילקה תורה שמי וערב שלא ינטרפו, הרי גם לענין אורך החוט לא ינטרפו.

ואפשר עוד דגם כשיש כשיעור בחוט השמי לחוד ובחוט הערב לחוד וקשרן זה בזה והנגע על אחד מהן, דהשני טהור, דאין שמי וערב חיבור זל"י, והדבר ק"י מהא דמפקעת לחצירתה לא הוי חיבור כדמתן במ"ט, ואם הפקעות מחלקין אף שהכל חוט אחד ממין אחד, כש"כ דחילוק שמי וערב יועיל שלא לזרפן, וז"ע בזה.

ברם כל זה נסתר ממתני' במ"ט דנפש המסכת ובשמי העומד מיטמאין בנגעים, והיינו דמנטרפין דנפש המסכת לא יתכן שיהא בו כגרים, וכ"ה בר"ש שם, וחזיון דשמי וערב מנטרפין, ואף דהתם הם על מתכונתם במקומם, מ"מ כיון דכבר חזיון דמנטרפין חו לית לן מהיכן לחדש חילוקים בזה.

לכך ז"ל דכיון דחוט חידוש הוא דהא בעלמא לא מק"ט, שמה אי הוי כתיב סתם חוטין הוי סליק

ועלים ועפר כמ"ש הר"ש פי"ב מ"ד מן המוספתא, דהתם איכא מיעוטא דאבניו ועליו, משא"כ בבגד. שם מתני' הפשיון הסמוך כ"ש והרחוק כגרים והחוזר כגרים, נראה דאם ה' בבגד עוד נגע חזי גרים ופשה כחזי גרים, דדיינינן ל' כפשה כגרים וחשיב פשיון הרחוק, כיון דע"י הפשיון נעשה נגע כגרים, ואפשר נמי אם ה' לו נגע כגרים שלא הסגירו עליו, והנגע הזה פשה כל שהוא, דחשיב נמי פשיון כגרים, דכיון דהפשיון הכל שהוא תורת נגע עליו שהרי הוא מחובר לנגע כגרים, הרי שפיר חשבינן ל' כפשה כגרים, וכן לענין נגע החוזר, וז"ע, [ועי' בספר מרן זללה"ה ס"ב ס"ק י"ב לענין פשיון ממראה שאין מנטרף].

פי"ב מ"ז הפשיון הסמוך כ"ש והרחוק כגרים והחוזר בבחים כשני גריסין, מהא דלענין פשיון הרחוק סגי כגרים, נראה ללמוד מזה דאף בבית שיעור נגע הוא כגרים, אלא שלא אמרה תורה דיני נגעי בבחים אלא בדאיכא שיעור שני נגעים, וכדילפינן לה מוראה את הנגע והנה הנגע, ופ"מ כשיש כשני גריסין על שני אבנים ויש גם כגרים על אבן אחרת, ועמדו שני שבעות או שפשה הנגע, דחולץ גם את האבן שיש עליו כגרים, וגם הוא מטמא כדין אבן המנוגעת, וכמו דבפשיון הרחוק כל דיני נגעים עליו, ה"י כשהוא מתחלפו כגרים, כל שהבית צדין נגעי בבחים, דאם ה' הדין דשיעור נגע בבית הוא כשני גריסין, לא ה' מועיל כגרים לפשיון הרחוק כיון דאין עליו תורת נגע, [ולדעת הרמז"ם דלא סגי בתשבורת של שני גריסין, ונריך דוקא שיהא ארכו כשני גריסין ורחבו כגרים, עי' לק' ס"י סק"ד, נמי משמע דנריך באמת שיהיו שני נגעים של גרים המחוברים, וכבר כתבנו כן לק' שם], וכן מהא דלראש"ש נריך שיהא כגרים על כל קיר כמ"כ לק' שם, נמי מוכח שיש ענין בנגע כגרים בבחים.

ד' פי"א מ"ח השמי והערב מיטמאין בנגעים מיד, שמי וערב דקרא מתפרש ע"כ בפקעת של חוטין שעתידין לשמש לשמי או שעתידין לשמש לערב, דאף אם שמי ה' ניתן לפרש במסכת פרושה, אצל בערב לא יתכן לפרש כן, גם לא משמע לפרש על נימין שבערב, וחידוש הכתוב דחוטין מקבלין טומאת נגעים, וגם דחשיב חיבור הגרים של הנגע כשהוא על הרבה חוטין שהם רק סמוכים זה לזה.

ויש לעי' מה ענין להזכיר שמי וערב, אטו אי הוי כתיב סתם חוטים מי הוי סליק אדעתין לחלק בין שמי לערב, ואפשר דאחי לאשמועינן דשמי וערב אין מנטרפין בנגעים, שאם היתה פקעת מעורבת מחוטי שמי וערב וכל חוט יש בו כשיעור לארוג ממנו גע"ג שמי וערב, והנגע מקלחו על חוטי השמי ומקלחו על חוטי הערב דאין מנטרף, ולא דמי לזמר ופשחים שנתחברו דמנטרף,

הדבר כן דנימא דנפסקה קושרין אותה כדאמר חגיגה כ' א' נימא נפסקה לי וקשרתיה צפה, ועי"ש צפרש"י דהיינו קודם שארגה ואח"כ ארגה זו ומצוה שאין הקשר מונע מלארגה, ועוד דא"כ אפי' לא היתה פסיקה אלא שעשה קשרים בחוט יטהר דאינו ראוי לאריגה].

(ה) פי"א מ"ט המעלה מן הפקעת לחצירתה כו', יש לדעת מה דין החוט שבין הפקעיות, דיש מקום לטמאות, דאם ינתקוהו מן הפקעת הטהורה מסתבר שהי' טמא דיוטפל לטמאה, וי"ל דה"נ עד שלא נתקוהו, ויש מקום לטהרו מהאי טעמא גופא, שאם ינתקוהו מן הטמאה הרי יוטפל לטהורה, ויש מקום לדונו מחצה על מחצה מהאי טעמא דיד שניהם שזה, וכיו"צ יש להסתפק בדין שתי העומד במעלה מכובד העליונה לכובד התחתונה, ומלשון המשנה דקמני הרי השני טהור ולא קמני אין טמא אלא זה שהנגע בו משמע קצת דגם החוט טמא, אבל מרן זללה"ה בס"א ס"ק כ"א כתב דהחוט וכן השתי העומד נמי טהורין.

ולבאורה יש מקום עיון בזה דמעלה מכובד העליונה לכובד התחתונה מ"ט השני טהור, בשלמא בשתי פקעיות ובשתי סלילים, הרי יש בהם כגריס והחוט המזרפן אין בו כגריס, ושפיר אמרינן דאין החוט מזרפן, אבל בכובד הרי חוטי השתי מחושים צבוע על שני הכובדים ובשתי העומד, ועוד דבמ"י פירש הר"ש דהא דנראה בשתי העומד האריג טהור וכו' דהיינו בשאין עמיד לארוג יותר, ומשמע דבעמיד לארוג הרי הכל טמא ואף האריג שעל הכובד, וא"כ מ"ש השתי שעל הכובד דטהור כשנראה נגע בשתי שכובד השני, ועי"כ ז"ל דהכא כשעדיין הכל שתי, [דהא במעלה איירינן והיינו שמתחיל לסדר חוטי השתי על שני הכובדים], הרי השתי שעל הכובד דמי לפקעיות, והשתי העומד [נראה דקרי עומד לשתי שהוא באויר בין הכובדים ולאפוקי סתם שתי דמתפרש בפקעיות וכיו"צ] הוא סוג אחר, ואין השתי שעל כובד זה טופל לו את השתי שכובד השני, ולמ"ש מרן ז"ל גם לא את השתי העומד, וכ"ה בלשון הר"ש ונראה נגע בכובד האחד כל זמן שהוא שתי השני טהור, דלא הוי חיבור, דקדק ז"ל דדוקא כל זמן שהוא שתי, משא"כ כשכבר יש אריג.

ונראה לדקדק ממחני' דמעלה מכובד העליונה לתחתונה דגם שתי העומד טהור, מהא דקמני מחני' בנפש המסכת ובשתי העומד הרי אלו מיטמאין בנגעים מיד, ולבאורה מאי שייטי' להך דינא הכא, הרי כולה מחני' איירי בחילוקים שנראה בזה השני טהור כדקמני במעלה מפקעת לחצירו ואינך, וכן נראה בשתי העומד האריג טהור, ובנראה בנימין הסדין טהור, ומה מקום להכניס בכהן דין נראה נגע בשתי העומד דמטמא,

אדעתין לחלק בין שתי לערב, ולאוקמי קרא אחד מינייהו, א"נ אפשר לזהרי כתיב שתי וערב בקרא, למעט חוטין עבים כעין חבלים וכיו"צ שאינם ראויים לשמש לא לשתי ולא לערב, דאין מטמאין בנגעים, אף שהם מזמזר או פשתים, [דלעיל במ"א חנן אפי' חוט או משיחה דבר המק"ט, ומשיחה לכאור' הוא כעין חבלים, ולפי' ר"י שהציא מהר"ם שם משמע דמקבל טומאת נגעים, אלא דלדידי' מתפרש כשעשה ממנו בגד].

לבאורה אם סתם הפקעת ומתח החוט לאורכו דין הוא שיהיה דמו ליכא נגע כגריס, וכ"כ מרן זללה"ה בס"א ס"ק י"ט, ואף אם יחצירו לכמות שהי' אף לא יראה בתחלה דחיבורי אדם אינם חיבור לנגעים, וז"ע.

שם היתה פסיקות אינה מטמאה בנגעים, אינטריין לאשמועינן אף בשאינם קשורים [דבהרי איירי דבקשורים מצטרפים לחכמים], אע"ג דכבר חני דנריך שיהא כדי לארוג ממנה גע"ג שו"ע, משום דעל הפקעת קמני לה כמה יהא בפקעת, וס"ד דכל שיש בפקעת כשיעור זה הרי הפקעת מטמאה, ואף כשהן פסיקות, והיינו דקמ"ל דהשיעור בחוט, וממילא פסיקות אינה מטמאה. — ואפשר עוד דגם כשיש בכל פסיקה כשיעור והנגע על שניהם דנמי לא ינטרפו, דעד כאן לא חידשה תורה דסמיכות החוטים בפקעת מזרפתן לכגריס, אלא כשהכל חוט אחד ולא כשהם שני חוטין, והרי שתי פקעות הסמוכים זל"ז ודאי מסתברא דאין מצטרפין, וז"ע.

שם ר"י אומר אפי' פסיקה אחת וקשרה אינה מטמאה בנגעים, במג"א סי' ט"ו סק"א נקט דטעמי' דר"י משום דסבר דקשר לאו חיבור הוא, וז"ע דמה סברא היא זו דלא ליסגי בקשר לענין חיבור, ובעלמא אשכחן דר"י ס"ל דענינה נמי קשירה מעלייתא היא כדאמר שבת קי"ג א', [והא דאשכחן בחוספתא דכלים ב"ב פ"א ופ"ה דתפורות חיבור קשורות אינן חיבור, יש לפרש משום שעמיד להחיר קשירתן ולחופרן, דאין נוח לשמש בהן קשורין], ולו"ד ז"ל נראה דדוקא הכא לענין שיעור אורך השתי והערב ס"ל לר"י דלא סגי בקשר, דחידוש הוא שחידשה תורה דשתי וערב מטמאין בנגעים אע"ג דלא מטמאו בשאר טומאות, ובזה צעין שיהיו בחשיבותן שיהא כל אורכן חוט אחד, [אח"כ ראיתי שכ"כ מרן זללה"ה בס"א ס"ק י"ח דרך בכהן אין קשירה חיבור לר"י], אבל לאחר שיש כשיעור אם קשר לו חוט נוסף שפיר הוי חיבור לטומאה, וכשיש נגע בזה שיש בו כשיעור הרי גם הקשור בו טמא, ומיהו בזה מרן ז"ל שם לא כ"כ, עי"ש, [אבל אין לומר דמקום הקשר אינו ראוי לשמש לא לשתי ולא לערב, ולכך נטהר הכל, כאילו הי' באמצע החוט דבר שאינו לא שתי ולא ערב, דאין

כשכל חוטי השתי יחד ולא כשרק חזיים יחד, ואף בלא טעם זה א"א לפרש כמש"כ, דבמסכתא שהביא הר"ש מפורש דלר"ש לא סגי כשכל החוטים יחד, אלא צריך שיהיו החוטים רלופים הרבה ונגועים זכ"ל, וכעין שעושים במסכת העשו' לכרים וכסמות, שעושים אותם כפופים ביותר שלא ילאו מהן המוכין.

והרמב"ם כתב בפ"ג ה"ט נראה הנגע בנפש המסכת ובשתי העומד אע"פ שמקצת הנגע בנגד ומקצתו בשתי הר"ז טמא, ומבואר דמפרש בנפש המסכת דדינו כארוב ואשמועינן דחיי גרים על הארוב וחיי גרים על השתי העומד מאטרפין, [ועי' לק' סק"ז], ונקט לה בנפש המסכת למימר דאף עד שלא הכהו במסרק לחזור לארוב [כמ"ש בפיה"מ פכ"א דכלים מ"א], נמי מאטרפין עם השתי לטמא בנגעים, ודינו כארוב, ומכיון דמאטרפין ע"כ דגם הארוב וגם השתי מתטמאים, וכיון דתנן במ"י דנראה בשתי הארוב טהור נראה בארוב השתי טהור, ע"כ לחלק בין כשהנגע בשניהם לבין שהוא באחד, וזהו שחילק הרמב"ם שם, ומבואר דעת הרמב"ם דהא דנראה בשתי הארוב טהור וכן איפכא הוא גם כשדעתו להוסיף ולארוב, מדסתם הדברים, וגם ממנה שלא פירש הא דנפש המסכת כשדעתו להוסיף ולארוב, והא דנראה בשתי כו' כשאין עמיד להוסיף, כמ"ש הר"ש, ועי' בספר מרן זללה"ה ס"א ס"ק כ"ג.

ודעת הרא"ש דארוב ושתי אין מאטרפין בנגעים, ונפש המסכת איירי עד שלא הכה עליו לייצבו עם הארוב ולכן דינו כשתי ומאטרפין עמו, [ר"ל דדינו כערב דהא ערב הוא, אלא בשתי וערב מאטרפין, ורק שתי וארוב אין מאטרפין, ומש"כ הרא"ש במ"י שאין שתי וערב מאטרפין הוא ט"ס וז"ל שאין שתי וארוב מאטרפין, ודעת הרא"ש דאף כשעמיד לארוב נראה בשתי הארוב טהור ונראה בארוב השתי טהור וכמ"ש לק' סק"ז].

(ו) **פי"א מ"י** נראה בשתי העומד טהור נראה בארוב השתי העומד טהור, בר"ש הביא מוספתא דשתי כל זמן שהוא עמיד לארוב חיבור לארוב [כ"ה באור הגנוז, וכ"ה בתוספתא כלים ז"ב פ"א והובאה בר"ש פכ"א דכלים מ"א] גמר מלארוב אין טמא אלא עד מקום שהוא עמיד לפצוע [כ"ה בתוספתא דכלים שם], וכחז הר"ש דלפ"ז יש לפרש כולה מתני' כשאין עמיד לארוב יותר, ומשמע דר"ל דבעמיד לארוב הרי כל השתי חיבור וא"כ נראה בארוב השתי העומד טמא ונראה בשתי העומד הארוב טמא, וע"כ דמתני' כשאין עמיד לארוב יותר, ושתי העומד היינו לאחר המקום שעמיד לפצוע, וקשה דהא סתמא שתי עומד להארג וכיכד קסתים התנא ולא פירש דאיירי דוקא כשאין עמיד

אבל אם נראה ככזב הרי גם השתי העומד טהור, יחא, דה"י מקום לומר דלכך הכוזב השני טהור משום דהשתי העומד הרי כל חוט כחוט בפ"ע דמי ואין מטמא בנגעים ולכך הכוזב השני טהור, ומשום כך הולך לפרש דשתי העומד מטמא בנגעים, [ומיהו יפה העיר בני אי"ש נ"י דגם אם ברישא השתי העומד טמא, אכתי לא ידעינן אם רק מדין טפל או דגם הוא עצמו מקבל טומאת נגעים, ושפיר אינטריך לאשמועינן, אבל מ"מ א"ש טפי אם ברישא השתי העומד טהור], ומיהו אין לדבר הכרח דהא דין שתי העומד נראה ככוזב לא נתפרש במשנה, ואפשר ה"י לומר דשתי העומד אינו מטמא, לכך אינטריך לאשמועינן דמטמא, וכיון דמטמא הרי אף נראה ככוזב י"ל שהוא טמא, ורק הכוזב השני טהור. — וטעמא שקבע התנא ד"ז בכאן, הוא משום דבא לשנות דין נראה בשתי העומד הארוב טהור, ולכך הולך להקדים דנגע בשתי העומד טמא.

שם בנפש המסכת ובשתי העומד הרי אלו מיטמאין בנגעים מיד, בר"ש מבואר דפשוט ל"י ז"ל דנגע חזיו על הארוב וחזיו על השתי אינו מאטרפין, [אע"ג דנראה בארוב השתי טמא ונראה בשתי הארוב טמא כשדעתו להוסיף ולארוב כדמשמע בר"ש מ"י, ועי' לק' סק"ז], ופירש דהכא איירי עד שלא יישב את נפש המסכת על מכונו, א"כ בשלא ארג עדיין גע"ג, וזה נ"ע דאם ארוב ושתי אין מאטרפין מסתבר דהטעם משום שהם סוגים אחרים, וא"כ אף פחות מגע"ג דין ארוב עליו להחשב כסוג אחר, וכבר הק' כן מרן זללה"ה.

ואפשר לפרש דנפש המסכת היינו בשעה שהוא עובר בין חוטי השתי עד שלא חזרו ועברו חוטי השתי עליו, ונמצא דחוט נפש המסכת מונח על חוטי השתי כשכולו מגולה, ושפיר יש לזכרו לחוטי השתי, וזהו גם אפשר לפרש לשון מיד שאין לו פירוש ויש מוחקין אותו, דר"ל מיד כשעבר נפש המסכת עד שלא החליף החוטי שתי מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, ויש כאן עוד חידוש דשתי העומד מטמא בנגעים אף כשהשתי חזיו למעלה וחזיו למטה, והרי הנגע רק על חזי השתי, [דבסדר האריגה מחלק השתי חוט אחד למעלה ואחד למטה והנפש המסכת עוברת ביניהם ומוריד עליונים למטה ותחתונים למעלה ושזב עובר נפש המסכת ביניהם וחוזר חלילה], ומ"מ חשדינן ל"י כרנוף, ועל פי זה אפשר לפרש דהיינו דקאמר ר"ש השתי אם ה"י רנוף מטמא, דר"ל דרק אם העליונים והתחתונים יחדיו בשוה אז נחשב השתי כחד לנרף הנגע, אבל לא כשחזיו למעלה וחזיו למטה ויש ריוח של חוט בין כל חוט וחוט, וממנה שלא פירשו כן הראשונים ז"ל נראה דעתם דלכו"ע אין השתי העומד מטמא בנגעים דהיינו דמאטרפין לכגרים, אלא

עם האריג, ואפשר שזו דעת הרמב"ם בפ"ג ה"ט שהעתיק מתני' סתם ולא חילק בין דעתו לארוג או לא. — עיקר דברי המוספתא נשנו לענין שאר טומאות בכלים שם, וחזרו ושנאוהו בנגעים אף דלמש"כ החס לעולם כאין דעתו לארוג דמי, דמ"מ נפ"מ לסיפא דעד מקום שהוא עמיד לפצוע.

ויותר נראה דעד כאן לא אמרינן דהשתי טפל לאריג כשעמיד לארוג, אלא לענין שאר טומאות דהאריג מוטמא והשתי אינו מוטמא, ובזה חשבינן לשתי כטפל לאריג וכיד להביא את הטומאה, אבל לענין נגעים דחידשה תורה טומאת נגעים גם בשתי, בזה חשוב השתי לעצמו ואינו נטפל לאריג, ולכך נראה באריג השתי העומד טהור, ומוספתא לענין שאר טומאות מיתנייא, ורק בשאין דעתו לארוג בזה השתי טפל עד מקום שדעתו לפצוע וכמו נימין הסדין.

והרא"ש כחז לשון זה נראה כו' האריג טהור שאין שתי וערב [נראה דל"ל ואריג] מנטרפים יחד אבל השתי כולו חיצור כל זמן שהוא עמיד לארוג ואחר שגמר לארוג חצור עד המקום שחוטכין את החוטמים ומניחים אותם בשפת הבגד ונקראים נימין עב"ל, נראה דעמו ז"ל כמש"כ דלענין נגעים אין שתי חיצור לאריג ומוספתא לענין שאר טומאות, והיינו מתני' דנראה בשתי האריג טהור ונראה באריג השתי טהור, ולאחר שגמר לארוג חשיב חיצור עד מקום שחוטכין, וזה לענין אם נראה הנגע בשתי שצחוץ המקום שעמיד לפצוע, דגם אין טמא השתי אלא עד מקום שהוא עמיד לפצוע, ומשמע לכאורה דאם נראה הנגע באריג ואינו עמיד לארוג דמ"מ גם בזה אין נטמא השתי אפי' עד מקום שהוא עמיד לפצוע, אבל ממה ששנו המוספתא במכילתין, והמוספתא לענין חיצור לאריג מיתנייא, נראה דבאין עמיד לארוג הרי גם בנראה באריג טמא השתי עד מקום שעמיד לפצוע, ואפשר דהרא"ש לרבותא קאמר דביותר ממקום שחוטכין אף אם נראה בשתי אינו טמא, וז"ע.

ובני אי"ש נ"י העיר דשמוא אפשר לפרש כונת הרא"ש והרא"ש דרק לענין נראה באריג השתי טהור הוצרכו לפרש באין עמיד לארוג, אבל נראה בשתי האריג טהור ניתן לקיים אף בעמיד לארוג, וז"ע בזה.

הא דעד מקום שעמיד לפצוע היינו שאם דעתו להפחית באורך הנימין אין חיצור אלא כפי דעתו, אבל אם דעתו להוסיף על שיעור הנימין שצפכ"ט דכלים, לא מהני ואין טמא אלא כפי השיעור.

שם במשנה נראה בסדין שורף את הנימין נראה בנימין הסדין טהור, הא דלא קמני נראה בסדין הנימין טמאין, נראה שהוא משום דאין לנימין טומאה בגלל

לארוג, וגם לא פירש דין עמיד לארוג, וטפי ה' ניחא לומר דתנא דמתני' לא ס"ל כתנא דמוספתא מלדחוקי מתני' בגמר מלארוג, ועו"ק דנראה בשתי העומד האריג טהור יש לקיים גם בעמיד לארוג, דהא קמני במוספתא דבאין עמיד לארוג אין טמא אלא עד מקום שהוא עמיד לפצוע, ומבואר דעד מקום שהוא עמיד לפצוע חשיב חיצור כמו כל השתי כשעמיד לארוג, ודין עד מקום שהוא עמיד לפצוע היינו נימין שצפדין וכמש"פ הרא"ש והרא"ש, ותנן במתני' נראה בנימין הסדין טהור, וא"כ דכוותה נראה בשתי העומד נמי יש לטהר האריג גם כשעמיד לארוג, ועוד דאף אם לא נשנה דין עמיד לארוג עם עד מקום שהוא עמיד לפצוע, אכתי נמי קשיא מתני' דהא נראה בשתי העומד האריג טהור באין עמיד לארוג, היינו גם כשנראה בשתי העומד שעד מקום שהוא עמיד לפצוע, דהא היינו ממש נראה בנימין הסדין טהור, ואילו סיפא דנראה באריג השתי העומד טהור אינו אלא ממקום שעמיד לפצוע ולהלן, ולא דמי רישא לסיפא, וגם ה' ראוי לפרש דין עד מקום שעמיד לפצוע שהוא טמא גם בנראה באריג.

ונראה פשוט דעמיד לארוג ואין עמיד לארוג תלוי בדעתו בשעה שהכהן מסגיר, עוד נראה דעמיד לארוג היינו על מנת לטופלו לאריג הקיים, אבל עמיד לארוג לאחר שחלקו מן האריג לבגד בפ"ע, היינו אין עמיד לארוג, דכל ענין עמיד לארוג הוא דכיון דעמיד לשמש לבגד הקיים הרי הוא נטפל אליו, כמו עד מקום שעמיד לפצוע, עוד נראה דעד מקום שהוא עמיד לפצוע היינו עד מקום שמוחלט בדעתו לזרפו לנימין לבגד, אבל אם הוא מסופק אם ישאיר נימין ג' אצבעות או שש, אין חשיב חיצור אלא ג', דחיצור הנימין הוא ע"י שמצטלן לבגד, וכל שלא ציטלן לא חשיבי יד.

ודאיתאן עלה אפשר לקיים מתני' כפשטה בשלא גמר לארוג, והא דנראה בשתי העומד הרי האריג טהור, הוא כדין נראה בנימין הסדין טהור, דשתי כשדעתו לארוג לא עדיף מנימין, דעיקרו דחוטבי השתי צטלין לאריג כיון שעמידין להצטרף אליו, והא דנראה באריג השתי טהור, יש לפרש משום דכשנראה באריג הרי יתכן שיוחלט לשריפה, וא"כ הרי עד שלא יסגירנו הכהן כבר הדבר ספק אם מה שיוסיף לארוג יצטרף לאריג, וכה"ג אינו חיצור וכמש"כ דצריך שיתצטל לאריג צמוחלט, וז"ל אף כשיעור שעמיד לפצוע טהור, דהכא אם יסרף הבגד לא יוסיף לו כלום מן השתי, ומיהו אפשר דזה כעיקר הבגד חשיב, אלא דכל שדעתו לארוג, אין דעתו כלל על נימין, והרי כל השתי צדין אחד, והרי אם לאחר הסגר יגע מת באריג לא יטמא השתי כיון שהוא צפדין אם עמיד לארוג, וה"נ קודם ההסגר כבר הוא צפדין, וגמלא דבשעת ההסגר אין לזרף השתי

ולפ"ז נראה דנגע חזיו בצגד וחזיו בשתי לא ינטרף לכגרים, כיון דחשבינן ל"י כנגע אחר לענין דיראה כתחלה, ואפשר דמכאן הוא דפשיטא ל"י להר"ש במ"ט גבי נפש המסכת דאין מנטרף חזיו בצגד וחזיו בשתי, אע"ג דלדידי' כשעתיד לארוג הרי נראה בשתי האריג טמא ונראה באריג השתי טמא, וז"ע מכאן לדעת הרמב"ם בפ"ג ה"ט דמקלחו בצגד ומקלחו בשתי מנטרף.

נראה בנימין ועשאן בגד, לכאורה הוא בדין שתי שעשאו בגד, ויראה כתחלה, אבל אם נראה בצגד, דהנימין טפלין לו לכאורה לא יועיל מה שיעשה בגד לבטל טפלותם, וז"ע.

עוד שם בר"ש מן התוספתא פשה מן הנימין לנימין הסדין טמא, ופירש הר"ש בפשיון הרחוק שפשה לנימין שצד השני שצגד, וכיון שיש נגע בשני ידי הסדין הרי גם הסדין טמא, והדברים מחודשים בתרתי חדא דכיון דילפינן מקרא דנראה בנימין הסדין טהור כמש"כ לעיל סוסק"ו מן התו"כ, מהיכי תיתי לחדש דנראה בנימין שצשני הדדין שאני, ועוד דכיון דהצגד מפסיק בין הנימין והוא טהור מכלל לומר דחשיב פשיון הרחוק בנימין שצד השני, ולפי ג' הגר"א פשה מנימין לנימין טמאין, אין מקור לחידושים הללו, ומחפרש בפשיון הקרוב, ואינטריך לאשמועינן דה"י מקום לומר דרק הנימין שעליהם הנגע טמאין ולא הנימין שצדדיהם דכיון דהנימין בטלין לצד אינם נחשבים כחד עם הנימין האחרים, וקמ"ל דכל הנימין כחד, ויתכן גם דאף אם רק הנימין שהנגע בהם טמאין מ"מ כשפשה לנימין שצד חשיב פשיון דהשתא כולם טמאים, גם אידי דבעי למיחני לפי ג' הגר"א פשה לסדין טהור קמני פשה לנימין טמא.

בהגהות הגר"א בר"ש גרס בתוספתא מן הנימין לסדין טהורות, וז"ל דאע"ג דנראה בסדין שורף את הנימין, מ"מ פשיון לסדין לא חשיב פשיון, דכיון דנגע חזיו בסדין וחזיו בנימין לא מנטרף, אף לא לטמאות את הנימין, דנימין תורת שתי עליהם וחזיו בצגד וחזיו בשתי לא מנטרף כמש"כ לעיל, הלכך לא חשיב פשיון, אבל בהגהות הגר"א לתוספתא גרס פשה מנימין לנימין מנימין לסדין הנימין טמאות והסדין טהור, דלענין הנימין אף פשה לסדין חשיב פשיון, כיון דנראה בסדין שורף את הנימין.

והרמב"ם בפ"ג ה"ט גרס פשה מן הנימין לסדין הסדין טמא, וזה כפי מש"כ שם בגפש המסכת דאם הנגע מקלחו בצגד ומקלחו בשתי שניהם טמאים, אבל אם כולו בשתי האריג טהור ואם כולו באריג השתי טהור.

עלמם, ואינם טמאים אלא מדין יד לסדין, וגם אי הוי קמני הנימין טמאין אכתי לא הוי ידעין דשורף את הנימין, דיש מקום לומר דנהי דהנימין מטמאין מטעם יד מ"מ אם קללן אין חייב לשרפן, גם י"ל דאשמועינן דאם היו הנימין קיימין בשעה שנראה הנגע בסדין בתחלה כבר עמידין להשרף עם הסדין, ואינו ראוי לקללן אף קודם שהחלט הסדין לשריפה, דחשיב כקולן בהרמ"ו.

מהא דקמני נראה בנימין הסדין טהור, משמע דהנימין טמאין, וע"כ דמדין שתי הם מיטמאין, ואע"ג שאינם מתחיים כמו על הכוזבין, וגם אינם זה על זה כמו בפקעת, אפ"ה מיטמאין ומנטרפים לכגרים, והדברים מחודשים טובא, וגם אין כאן חוט בשיעור לארוג ממנו גע"ג, דמה שצגד אין לנרפו לנימין, וגם הנימין עלמם אין לנרפם זל"ז דכל חד מינייהו בטל לצגד, וכבר נתקשה בזה מרן זללה"ה בס"א ס"ק כ"ד וכתב ז"ל לפרש כשהנימין קשורים זל"ז על רוחב כגרים, ור"ל דהתנא עיקר הדין אחי לאשמועינן שאין הסדין נטפל לנימין, והיינו דא"י משכח"ל גוונא שיש נגע בנימין הרי הסדין טהור, ושפיר איכא לדחוקי דאיירי בשהנימין קשורים זה בזה וכיו"ב, כדי שינטרפו לנגע כגרים, ועי' להלן סק"ז דבברי התוספתא בצגד שעשאו שתי. — יש מקום לדון אם כל הנימין טמאים או רק הנימין שהנגע בהם, ועי' לק' סק"ז.

בתור"כ איתא בצגד ולא בנימין ופי' הראב"ד וכן בצגד גר"א דר"ל שאם נראה בנימין הצגד טהור, ומשמע דאינטריך קרא להכי, אע"ג דנראה בשתי האריג טהור משמע דמסבירא הוא, היינו משום דהנימין טפלין טפי לצגד, ואפשר גם דבגד גע"ג המחזור לצגד בנימין דדינו כנימין וכשנראה בו נגע הצגד טהור, ולזה ודאי אינטריך קרא, וז"ע.

ז' בר"ש הביא תוספתא בגד שנראה בו נגע ועשאו שתי שתי ועשאו בגד יראה כתחלה, וע"כ כשהגרים של הנגע נשאר צעירו, ויתכן גם דתחלתו הי' רק על חוטי השתי, וכשקתר חוטי הערב לא עשה כלום צנגע, ולכאורה הטעם דיראה כתחלה משום דמעיקרא הי' נגע בצגד ועכשיו הוא בדין נגע בשתי, וכן איפכא, ובפשטותו דנעשה שתי ממש, והיינו כשהי' בשפת הצגד דכשקתר הערב הו"ל ממש שתי, והיינו נימין, ולפ"ז משמע דחוטין התלויים כעין נימין מטמאין צנגעים כמות שהם וחשיבי להנטרף לכגרים, ודלא כמש"כ לעיל מדברי מרן ז"ל לפרש נראה בנימין כשקשרן דוקא, ושמה יש לדחות דאף בעשה באמצע הצגד שתי נמי היינו הך דינא דיראה כתחלה, דגם שתי שבאמצע הצגד בדין שתי, וזוה שפיר משכח"ל שהחוטים אגודים זה בזה ע"י אחיזתם בצגד מזה ומזה ע"י חוטי הערב.

נגע כגריס, והיינו נראין כדרכו, [ועי' פ"ח מ"ו], ודוקא חמת ותורמל דקמטיהן קצועין, אבל סדין תניא בתוספתא והוצאה ברמב"ם פי"ג ה"ז דפושטין את קמטיו לראות הנגע, ובכלל זה דרואין נגע שצקמט, וגם דנגע שנפסק ע"י פישוט הקמטים הרי הוא טהור.

שם ופוסה מתוכו לאחוריו ומאחוריו לתוכו, ר"ל שאם הי' הנגע מזל אחד ועבר מעבר לעבר חשיב פשוט, וכ"ה ברא"ש שפשה מזל אחד כנגד הנגע, וזה מחלקין דדוקא בעור שהוא עב חשיב פשוט מה שעבר מעבר לעבר, אבל לא בצגד שהוא דק ותלחולי מחלחל מעבר לעבר, אבל אם נעשה נגע מאחוריו שלא כנגד הנגע, ופשה גם קצת שלא כנגדו חשיב שפיר פשוט, ודברי התו"ט צוה צמ"ז לא נתפרשו לפ"ו.

(ט) **כלים פי"ז מי"ג** העושה כלים מן הגדל צים וחיבר להם מן הגדל בארץ אפי' חוט אפי' משיחה דבר שהוא מק"ט טמא, חוט או משיחה הם דברים שאינם מק"ט כדאיחא בתו"כ שמיני יכול יטמא חבלים ומשיחות ת"ל שק מה שק מיוחד טווי ואריג כו', וע"כ לפרש הא דאמר דבר שהוא מק"ט דר"ל ממין שהוא מק"ט ולאפוקי גמי וכיו"ב, והנה לכאף משמע דהגדל צים משלים לשיעור לחוט ומשיחה, אבל לא יתכן דהא אכתי אין החוט והמשיחה ארוגים, ועוד דאין בגד מצטרף עם עור כמ"ש הר"ש לק' פכ"ז מ"ג ובתו' שבת ע"ו א', וע"כ דכשנתחבר חוט או משיחה, הרי העור שצים בעצמו חשוב לקבל טומאה, [ותו מטמאין החוט והמשיחה מדין ידות], וכן מוכח בנגעים פי"א מ"א דאף שהנגע בעור היס הרי הוא מטמא כשנתחבר לו חוט או משיחה, והענין כדאיחא בתוספתא כלים פ"ז דסגי בעילה כל דהו לטמא הגדל צים, והיינו דבאמת בחשיבות סגי בגדל צים אלא דגזייה"כ הוא להצריך גדל בארץ, וסגי בחיבור כל דהו צוה, ועי' בתוספתא שם ובזהגר"א דמשמע דאיכא פלוגתא אם חיבר כלי גללים או כלי אצנים לעורות היס, אם מטמאין.

נגעים פי"א מ"א עורות היס אינן מטמאין בנגעים חיבר להן מן הגדל בארץ אפי' חוט אפי' משיחה דבר שהוא מק"ט טמא, יעוי' בפי' מהר"ם ומש"כ בשם הר"י מסימפוני"ט דרק הגדל בארץ טמא, ונראה דר"ל דרק אם הנגע בגדל בארץ טמא, אבל לא אם נעשה הנגע בגדל צים, דעורות היס שנתמעטו מנגעים היינו דבעור זה ליכא ענין נגע, ולא שייך שיועיל צירוף מן הגדל ציבשה, וכמו שאין דין נגעים בצבוע המחובר בלבן, אף דהם אחד ממש, אבל ודאי כשהנגע בגדל בארץ טמא נמי הגדל צים, והיינו עיקר חידושא דמתני', וכן לשון טמא שדקדק מדלא קתני מטמא, האי טמא לעורות היס קאי, ולא קתני מטמא

(ח) **שם מי"א** סגוס שנראה צו נגע ראצ"י אומר עד שיראה באריג וצמוכין, [פשטא משמע כפי' שני שצ"ש וכן ברמב"ם], אם נראה באריג לצד לכאורה מקום המוכין גורע משיעור גריס של האריג, דהא המוכין נכנסין לתוך האריג ואם אין בהם נגע הרי בהכרח שיש הפסק בגריס שעל האריג, ואם נראה צמוכין לצד יש מקום לדון אם לדונם כנימין ויהיו הם טמאים והאריג טהור, או דלא דמו לנימין שהם שתי לחוד, משא"כ הנך מוכין תורת בגד עליהם וצטלין לצגד, ולא דיינין להו כדבר צפ"ע, והרי האריג שאין צו נגע מפסיק בין המוכין אף שהמוכין מכסין אותו, ונראה דבכלל הא דראצ"י דאין המוכין נידונים לעצמם, והרי האריג מפסיק אם אין צו נגע, וגם דאם נראה באריג לצד אף אם נראה גם צעיקרי המוכין באופן שיש כגריס יחד עם האריג, אפ"ה המוכין הצולטים גם חשובים להפסיק אם אין בהם נגע, והלכך צריך שיראה גם צמוכין.

ובתו"כ יליף לה מקרא דפחתת היא בקרחתו או בגבחתו, וקרחתו היינו האריג דר"ל בגד קרח שאין צו מוכין, והיינו השחקים, וגבחתו היינו החדשים שיש בהן מוכין, וקאמר קרא דאף שהנגע לא פשה מ"מ כיון שעמד שני שזועות הרי פחיתותו אחוזה בצגד אם באריג אם צמוכין, ומוזה דקדקו חז"ל דמשעה שהנגע בשניהם והפחתת היא באחד מהן, וזו גם כונת הרמב"ם בפ"צ ה"ט וז"ל וזהו שנאמר וכו', וגם לגירסתנו וזה שנאמר נמי מתפרש כמו וזהו, והציא ז"ל דרשא דתו"כ, ודברי הכ"מ שם דכונת הרמב"ם להקשות מהאי קרא קשים מאד דבהדיא איחא בתו"כ מכאן אמרו, וכבר תמה בהם מרן זללה"ה בצ"א ס"ק כ"ח.

והראב"ד צפירושו לתו"כ כתב דאם נראה באריג ולא צמוכין אין שורפין את המוכין, ואם נראה צמוכין ולא באריג אין שורפין את האריג, וה"ק סגוס שנראה צו נגע אין שורפין כולו עד שיהא הנגע באריג וצמוכין, ולא דמי לסדין ונימין דנראה בצדין שורף את הנימין, דהתם הנימין אינם עיקר הצגד וטפלין לצגד, ולשון המשנה סגוס שנראה צו נגע ראצ"י אומר עד שיראה באריג וצמוכין, משמע דנראה באחד מהן אין עליו תורת נגע, דאל"ה הול"ל ראצ"י אומר נראה באריג מציל את המוכין נראה צמוכין מציל את האריג.

שם החמת והתורמל נראין כדרכו, צר"ש פירש דר"ל שאין צריך לפשט קמטיהם לראות הנגע שבתוך הקמט, ויותר נראה דהחידוש הוא דנראין כדרכו דחשיב כנגע אחד אף שיש קמט באמצע ואם נפשטנו יהא הפסק באמצע הנגע, וגם עד שלא נפשט הרי הנגע על שני חלקי בגד שהם רק סמוכים זל"ז, אפ"ה נחשב כחד והוי

מטמאה נגעים, וכשם שאין אחותם מיטמאה בנגעים כך אין בגדיהם וגופן מטמאין בנגעים, והיינו משום דאחשקו נגעי אדם ובגדים ובתים בקרא דזאת התורה וכמ"ש הרמב"ם בפ"ג מטו"ז הי"ד, אבל לפנינו בתו"כ ליתא לחיצת גופן וכמו שז"יין בגליון הר"ש שם, ובאמת כיון דאין הנגעים מטמאין עד שיטמאם הכהן, הרי זה בכלל מצות התורה לישראל ניתנה ולא לעכו"ם ואין צריך קרא למעט, דודאי לא נצטוו העכו"ם לקרא לכהן לטמאות ולטהר ולהביא קרבנות המזרע, ולא דמי לזב שמחטמא ע"י מעשה הזיבה, וזוה שפיר אינטריך למעט עכו"ם, ולפ"ז נראה לפרש דהא דממעטין שאין אחות עכו"ם מטמאה, היינו לענין ישראל ששכר בית מעכו"ם, דאם גם אחות עכו"ם היתה מיטמאה בנגעים, ה"י חייב ישראל לקרא לכהן ולהסגיר הבית ולהוהג זה כל דיני נגעי בתים, ואם לא יסכים העכו"ם לחלוץ את האצנים או לנתון את הבית, מ"מ ישאר הבית בדינו כמוסגר או כמוחלט, וכן בצגד ישראל שכר או שאל מעכו"ם, ה"י נוהג כל דיני נגעי בגדים, והיינו דממעט קרא דאחיותם דאין בית של עכו"ם מטמא בנגעים, ואין ישראל שדר זה חייב לקרא לכהן ואין זה שום דיני נגעי בתים, וכן בצגדים, אבל נגע שבגוף העכו"ם לא אינטריך קרא למעט, [עיקר הדין דישאל ששכר בית מעכו"ם אינה מטמאה בנגעים, כתב כן במל"מ פי"ד הי"ז בשם קרית ספר].

ברם מותצין אשמעתין מהא דתניא ערכין כ' ב' המשכיר בית לחצירו ונתנגע אע"פ שחלטו כהן אומר לו הרי שלך לפניך נתנו חייב להעמיד לו בית, ומבואר דהנגעים מתייחסים למשכיר וכמו שפרש"י שם, וא"כ דין הוא שהמשכיר יבא אל הכהן, [ומכאן סייעתא למש"כ המל"מ שם בשם ק"ם דישאל שהשכיר ביתו לעכו"ם הרי הבית מטמא בנגעים], ואם כן לפמש"כ דלא צריך קרא דבית עכו"ם אינו מטמא בנגעים בהיותו תחת יד העכו"ם, משום דהלכות נגעים מצוה ניהו, וכל המצוות לישראל נאמרו, וכמו טומאת נגעים שבגופו, א"כ אף בהשכירו לישראל לא צריך קרא דאכתי ברשות משכיר קאי ונגעים בגיני' באין, ואין נראה לחלק בין משכיר בר חיובא למשכיר שאינו בר חיובא.

לכך ז"ל דאע"ג דפרשת נגעים מצוה היא ופשיטא שלא נתחייבו זה עכו"ם, מ"מ ה"י מקום לומר שאם העכו"ם קרא לכהן והכהן טמא שיהא טמא בין בנגעי גופו בין בנגעי בגדיו וביתו, ולכך אינטריך אחיותם למעוטי, ואף אי לא גרסינן בתו"כ וגופן מ"מ קושטא הוא דגם גופן נתמעטו מהך היקישא.

עוד י"ל דבאמת לא אינטריך מיעוטא לעכו"ם שאינו הולך לכהן ושארין הכהן מטמא אותו ובגדיו ובתיו,

דהוי משמע שאם הנגע צהן הם מטמאין בנגעים, ומה"ט קבעו דבריהם במתניתין דנגעים ולא במתני' דכלים, דהתם לענין נגיעה הרי שניהם מחטמאין בנגיעת אחד מהן, ועי' במל"מ פ"א דכלים ה"א, [ועי' לעיל סק"ג דמהא דאמריות של זהב מוכח דזהב נמי נשרף אגב הצגד].

וכתב שם עוד דהא דאפי' חוט אפי' משיחה דבר המק"ט, ר"ל כשיעור הראוי לקבל טומאת נגעים, ונקט חוט או משיחה לומר שאפי' הוא דבר מועט מן הצגד ועיקרו עורות שצים, אפ"ה הכל מחטמא ע"י הנגע שבחוט ובמשיחה, ולא דיינינן לי' כנראה במוכין שהקדין טהור, וכש"כ הכא שהם עורות שצים שאין מחטמאין בנגעים.

ודברי מהר"ם יחידאה הוא ודעת הרמב"ם והר"ש והרא"ש דמתני' כפשטה דהחוט והמשיחה אין בהם שיעור, וכחוט ומשיחה דעלמא, ואפ"ה סגי צהו להחשיב את העורות שצים שיטמאו בנגעים, ואפילו הנגע רק בעורות שצים, וכן מתני' דכלים כפשטה שאין החוט והמשיחה מקבלין טומאה מחמת ענמן, ואפ"ה מועילים שהגדל צים יטמא, ובא"ר בכאן כתב דאפי' החוט או המשיחה שאינו מטמא בנגעים כגון שהוא קנבוס או לבוע נמי מהני שהעורות יטמאו, כיון שהם מטמאין בשאר טומאות, ומתפרש דבר המק"ט בכאן כמו בכלים שם, דכי היכי דהתם סגי במקבלין שאר טומאות ה"נ הכא, אבל הרמב"ם בפ"ג ה"ה כתב חיבר להן מן הגדל בארץ אפי' חוט או משיחה של צמר או פשתים כו', ומבואר דעתו דבעי דוקא חוט או משיחה שמיין מטמא בנגעים, ולפ"ז לא דמי חוט או משיחה דמתני' דכלים לחוט או משיחה דמתני' דנגעים.

י' פי"א מ"ג העורות והצגדים הכצועים אין מטמאין בנגעים, נראה דאם נגע סביבות הנגע שלא יהא לו להיכן יפשה, דלא עבר משום קוץ צהרתו, כיון שלא עשה מעשה בנגע, וכשם שיכול לנצבו עד שלא נראה הנגע כך גם לאחר שנראה, ועוד דהא גם אם יעמוד שני שבועות יהא דינו בשריפה.

ויש לעי' בבתים דצריך שיהא מראה הנגע שפל מן הקיר, אם יצב את סביבות הנגע בנצב הגורם שלא יראה שפל, אם עובר משום קוץ צהרתו, דאף שאין פעולתו בשטח הנגע, אבל מ"מ עושה מעשה לטהר את הנגע, או"ד כיון שאין פעולתו בנגע לית לן צה, וי"ע.

סימן ט

א' פ"ג מ"א הכל מטמאין בנגעים חוץ מן העכו"ם וגר תושב, בר"ש לקמן פי"ב מ"א הביא דבתו"כ ממעטינן מאחיותם שאין אחות עכו"ם

דהוא משום דחשיב לשותפות דציהכנ"ס כשותפות דעלמא, וכן משמע מהא דצברייחא דקתני דציהכנ"ס חייב במוזזה כ"ל ל"י בהדי בית השותפים, וכן צברייחא דמטמא בנגעים, ומוקמינן להו השתא כר"מ, ולפ"ז נראה דלית לן לדש פלוגתא נוספת בין ר"מ וחכמים, וכיון דלר"מ חזינן דשימוש ציהכנ"ס חשיב דירה לענין חיוב מוזזה דהא מוזזה חובת הדר היא, וצית שאין דרין זו פטור, [וכן חזינן דשימוש דבית המרחץ ובית הטבילה חשיב דירה לענין מוזזה דהא לא ממעטינן להו אלא משום שאין לכבוד], ה"ג לרבנן שימוש ציהכנ"ס חשיב דירה, וא"ת א"כ אמאי פטרי רבנן ציהכנ"ס ממוזזה, נהי דשותפות ציהכנ"ס לא חשיב כשותפות, אכל מ"מ לימחייבו מדין שוכר או שאל דחייבין עכ"פ מדרבנן, וי"ל דאי בעלותן לאו בעלות אף דין שאל ושוכר ליכא עליהו, אלא כמתפללין עראי בצית דהפקר, ועי' רש"י חולין קל"ו א' ד"ה צחכנ"ס, וי"ע.

ב) נראה דאף בית שאין דרין בו מטמא בנגעים, ולא דמי למוזזה דכתיב ציתך ומתפרש ציתך דאחזקת, וכן דהיינו שדר בו, אכל הכא כתיב צית ארץ אחזקת, וכן משמע בערכין כ' צ' דתניא דהמשכיר צית לחצירו אע"פ שחלטו כהן אומר לו הרי שלך לפניך, ולשון זה מתפרש דאע"ג דנחלט בגלל המשכיר, מ"מ כיון שהוא קיים אומר לו הרי שלך לפניך, אכל אם השוכר גרס פשיטא שאין המשכיר חייב לו כלום, וגם צנתא אף אם נימא דמול שניהם גרס, נמי קרוב הדבר שאין לחייב את המשכיר להעמיד לו בית אחר, כיון שאלמלא הוא לא הי' ניתך, עי' ב"מ ע"ח צ' ציטלה בדרך הליכתו ובפרש"י ותו' שם, ומכל זה משמע שאין השוכר גורס כלום בחליטה ונתיצה, ואם בית שאין דרין בו אינו מטמא בנגעים הרי נמא שהשוכר הוא גם גורס, אע"פ שמעלה שכן למשכיר, ועכ"פ ראוי שיהא זכות למשכיר לסלקו, וכש"כ שאין לחייבו להעמיד לו בית אחר, ועי' בספר מרן זללה"ה ס"ט סק"ח וס"י סק"ב, וי"ע, ועי' ציש"ש פ"ה דצ"ק סי' ל"ג שכתב דסוגיא דערכין איירי בצית זה כמ"ש תו' שם, ובנפל אינו חייב להעמיד לו בית אחר דא"ל מולא דידך גרס, אכל צנתנגע מולו של המשכיר גרס, עי"ש, ועי' רמב"ן כתובות נ"ט.

ובין נראה דממתני' פ"ב מ"ד דקתני דקירות האצוס אין מטמאין בנגעים, יש לדייק דבית הבקר מטמא בנגעים, ולא יתכן לשנות סתם קירות האצוס בזמן שי' לפרש דהיינו באירע שגשה אצוס לצהממו בצית דירתו, ובפרט כשלא נשנה בשום מקום דלר"ך בית דירת אדם לענין נגעים, ואע"ג דלענין לחזור מעורכי המלחמה צענין קרא לרבוי צית הבקר ובית התבן כדאמר סוטה מ"ג א', שאני התם דכתיב מי האיש אשר צנה בית חדש ולא חנכו וגו' והדבר מובן דצית דירתו מתפרש, וכן

דפשיטא הוא דלא נחייב צוה, וגם אם יצא אכל הכהן לאו כלום הוא, וכי אינטריך קרא לצגד המוסגר שמכרו לעכו"ם דנטהר כדתניא בתוספתא פ"ה הוצאה צר"ש סופי"א ופסקה הרמב"ם צפ"ג הי"א, ואף לראצ"ש דפליג התם וס"ל דהרי הוא בהסגרו, מ"מ אינטריך שאין הכהן מחליטו כשהוא צרשות העכו"ם, ושמה אף אין פוטרו צרשות העכו"ם וי"ע צוה, ושמה אינטריך קרא אף לנגעי גופו לענין שאם נולד בו צעודו עכו"ם ונתגייר דהוא טהור כדתנן רפ"ז, דאי לאו מיעוטא הרי אף שלא היו צריכים להראות לכהן ואף אם היו מראין לא הי' מטמא, מ"מ כשנתגייר הי' דינו להראות בתחלה, כיון דתורת נגע עליו אף שאינו צמזות נגעים, ועכשיו שנתמעטו הרי הם טהורין, עי' לק' סק"ד.

ויש לעי' דביומא י"א צ' י"ב א' מצוה צית כנסיות ובתי מדרשות בין דכרכים ובין דכפרים אין מטמאין בנגעים משום דכתיב וצא אשר לו הבית מי שמיחד לו יצאו אלו שאין מיוחדין לו, ואפ"ה אם יש בהן בית דירה לחון מטמאין, ומי עדיף החון משוכר, אלמא דאף כשהמשכיר לא בר טמויי בנגעים הוא, מ"מ אם השוכר בר הכי הוא שפיר מטמא, ולפ"ז גם צמשכיר ושוכר ישראל דין הוא שיחטאו הנגעים לשוכר דצעטיו צאו, ואמאי חייב המשכיר להעמיד לו בית, וע"כ צריך לחלק דציהכנ"ס וציהמ"ד דיש גם לחון זכות בעלות כמו לכולם, אהני זכותו לדור למיקרי דהבית מיוחד לו, משא"כ שוכר בית מחצירו דכל הצעלות למשכיר, ויש להסביר הענין דהא בית השותפין מטמא בנגעים כדתניא ביומא י"א צ', ופשיטא משמע דליכא מאן דפליג צהא, וכחירון שני צצתו"י שם י"ב א' ד"ה יצאו, [וכונתם דצשותפין אף כשקנו לכתחלה צשותפות חשיב כל אחד כמכיר את שלו צשותפותו, משא"כ צחילוק הארץ עד שלא נתחלקה לזכרים צצצית אצ הר"ז כתפוסת הבית עי' צבורות נ"ו צ' דתפוסת הבית חלוק משותפות, ועוד גרע דעדיין לא הי' גם צרשות אציהס], ומ"מ פטרינן ציהכנ"ס וציהמ"ד משום דזו שותפות אחרת שאין יכולים לומר גוד או אגוד וכל המתוספים צעיר יש להם נמי חלק בו, וגם השימוש צו עראי, וגם לא מודצן כדאמר מגילה כ"ו א', הלך לא קרינא צוה אשר לו הבית, [ועי' ריטצ"א יומא שם ויש לפרש כונתו ג"כ עד"ז], וצוה אהני דלענין החון הדר צו חזינן ל"י כאילו לדידי' הו"ל צית השותפין, דצמנצ זה שפיר קרינן עלי' וצא אשר לו הבית, וכן כל אנשי העיר דיינינן להו כשותפים ע"י זה שדר בו, ובכולן קרינא צוה אשר לו הבית, וכ"מ מהא דצברייחא דקתני דציהכנ"ס חייב במוזזה ומטמא בנגעים כ"ל ל"י בהדי צית השותפים.

ירמא י"א ב' ושאין צה צית דירה ר"מ מחייב כו', לא נתצאר בהדיא טעמי' דר"מ, ונראה

בנגעים ללאו קירות הבית נינהו, ונראה דכן מתפרש לשון הרמב"ם בפ"ד מטו"ז הט"ו שכתב קירות האבוס וקירות המחיצה שבבית אין מטמאין בנגעים, וכן מתפרש לפירוש מהר"ם דכל הני הם מחיצות נמוכות שבחור הבית.

ומש"פ הר"ש והרא"ש דקירות המחיצה היינו של חצרות גנות ופרדסים, ז"ע דא"כ תיפ"ל מקרא דבבית ארץ אחוזתכם, וגם צריך תנאים בבית שיהא של ד' קירות ועוד, ופשיטא דאין חצר מטמא בנגעים, וגם מאי שייטי' בזה אבוס שבבית ואיך.

(ג) פ"ג מ"א הכל מטמאין בנגעים חוץ מן העכו"ם וגר תושב, לא מלאחי בשום מקום שנינו דין עכו"ם במשנה שנשנה גם גר תושב, דלעולם הוא בכלל עכו"ם, ורק לענין צימום תתן שחרו חנן במתני' ב"מ ק"א א' דין גר תושב, וכן לענין גלות במכות ח' ב', ולכן נראה דעיקרו לדיוקי דגרים ועבדים מטמאין בנגעים, דלענין זיבה תנין להו במתני' פ"ב דזבין מ"א הכל מטמאין בזיבה אף הגרים אף העבדים בין משוחררין בין שאינם משוחררין כו', [הא דאיטריך למיתני בין משוחררין בין שאינן משוחררין אע"ג דמשוחררין היינו גרים, נראה דבא לומר דהכל זיבה אחת ומטטרפת ראי' דקודם שחרור לראי' דאחר שחרור, וכן לענין נקיים עולין זה לזה], ואף דהתם טעמא משום דכתיב בני ישראל וס"ד למעוטיניהו ולכן איטריך קרא דואמרת אליהם לרבוניהו, מ"מ גם בטומאת נגעים הי' מקום לומר דאין מטמאין אלא הנולדים בקדושה, ולכן הוציא התנא גר תושב דממילא משמע דגרים ועבדים מטמאין, [ובזבדים לא הו"מ למיתני חוץ מן העכו"ם וג"מ, דמדרבנן עשאו כזבים, וגם הוצרך לפרש שם משוחררים ואינם משוחררים כמש"כ וגם חש"י וטו"א], וראי' לזה דבתוספתא דזבין הוצאה ב"ש שם קמני דעכו"ם וג"מ אין מטמאין בזיבה ותו לא תני דעבדים וגרים מטמאין, ושנה רק דין טו"א דבמתני'.

ולפ"ז הדבר מובן שלא הוצרך לחזור ולשנות חוץ מגר תושב גבי זבדים ב"פ"א וגבי זבדים ב"פ"ב, דלגופי' גם הכא לא איטריך דפשיטא דגר תושב דינו כעכו"ם, ולדיוקי דגרים ועבדים מטמאין סגי במה שנשנה לענין נגעי גופו, דכיון דגופן מטמאין כש"כ בגדיהם ובתיהם, ועוד דבגופן יש מקום לומר דכיון דנולדו עכו"ם לא אמרה תורה נגעים בגוף כזה, אבל בזבדים ובתים פשיטא דכל ששייכים למי שדינו כישראל דמטמאים, ולכן ז"ע במה שדקדקו מהר"ם בכלן והר"ש והרא"ש ב"פ"א דבגדי גר תושב וצימום מטמאין בנגעים מדלא הדר תני לגר תושב במתני' דבגדים ובתים, והנה מדאורייתא פשיטא דגר תושב דינו כעכו"ם ולכן פירש

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך נמי מתפרש סתמא בעיקר ביתו, לכך צריך ריבויא לבית הבקר ובית התבן, אבל הכא דכתיב בבית ארץ אחוזתכם, הרי כל הבתים בכלל ללא ענין במה שדעו לשמש בחור הבית, וכן במזוזה נמי אמרינן ביומא י"א א' ביתך המיוחד לך פרט לבית הבקר ובית התבן כו', הא אי לא דמשמע המיוחד לך לא הו' מתמעט, דגם הם בכלל סתם בית, וממילא לענין נגעים אף הם בכלל, וז"ע בספר מרן זללה"ה ס"ט סק"ו דנקט בבית הבקר ואיך אינם מטמאין בנגעים, ובפ"י מהר"ם בזה מתני' כתב לפרש קירות המחיצה שהם המחיצות שעושין בבית האולרות דחטים וכוסמין להבדיל בין מין למין, ומשמע נמי בבית האורז מטמא בנגעים אלא דצריך שיהא הנגע בקירות האורז ולא במחיצות, ובית האורז ובית הבקר דינן שוין דתרווייהו לאו דירה נינהו ובערכי המלחמה ובמעקה צריכין ריבוי, וכן בפיה"מ כתב דקירות המחיצה הם קירות העשויים להחזיק תקרה העשויה לכל על הבהמות ולא לדירה, כ"נ כונתו לכאן, ומשמע נמי דרק קירות המחיצה אינם מטמאין אבל בית גמור העשויה לבהמות מטמא.

פ"ב מ"ד קירות האבוס וקירות המחיצה אין מטמאין בנגעים, ב"ש הביא דב"ח"כ יליף לה מדכתיב בקירות הבית ולא בקירות האבוס ולא בקירות היציע ולא בקירות המחיצה ולא בקירות המגורה, נראה דהאי הבית מיותר דהא כתיב ברישא ונתתי נגע זרעתי בבית ארץ אחוזתכם, וכבר ידעינן דאין נגעים אלא בבית ולא הו"ל למיכתב אלא והנה הנגע בקירות, ולכן דריש דאחי למעוטי קירות שהם בחור הבית אבל אינם קירות הבית, דסתם אבוס הוא כעין שוקת המחובר לכותל, שעושין קיר נמוך בסמוך לכותל ועל גבי הקיר הזה, האבוס, וגמלא דקיר האבוס הוא גם משמש כקיר לבית, והיינו דמיעטי' קרא, דדוקא קירות הבית שאין משמשין אלא לבית מטמאין בנגעים, ולא קירות שנעשו לצורך אחר ושימוש אחר, וכן קירות המגורה היינו נמי תא הבנוי בחור הבית לאזור בו חטים וכיו"צ וכדמתן תרומות פ"א מ"ו מגורה שפנה ממנה חטי תרומה, וכמ"ש מהר"ם, והרי הקיר הזה משמש למגורה ולא לבית, וכן מבואר ב"ש במה שפירש התוספתא דאין מטטרפין עם הנגע וכו' ואין נחצין עמו ע"ש, ודכוותה יש לפרש קירות המחיצה דהיינו אם עשה בחור הבית קיר נמוך לחלק את הבית או חלק ממנו, דנמי נתמעט ללאו קירות הבית הוא, אלא קיר שבחור הבית, וכן יש לפרש נמי קירות היציע שאם עשה בחור הבית יציע [ע"י ב"ב ס"א א' ובערוך ערך אפתח], והוא מקום מוקף מחיצות נמוכות נסמן לאחד הקירות ומשמשין בחורו או על גביו או בשניהם, הרי אין הקירות הללו מטמאין

כתב דעכו"ס ונתגייר כקטן שנולד אבל בגדים וכתים של עכו"ס רק רשות העכו"ס מעכבת והבגד חזי לנגעים, והדברים צריכים פירוש דאמאי לא נילף ממיעוט דלפני הדבור דצריך שתחלת יצירת הנגע תהא בתנאים שהנגעים מטמאין, וזה שנולד ברשות עכו"ס אף בבגדו וציתו יסאר בטרתו.

ולפמש"פ ניחא דבאמת אפשר לפרש טעמא דמיעט הכתוב נגעים שלפני הדבור שלא יראו בתחלה, בשתי פנים, האחד דאין נגע מטמא אלא כשתחלת יצירתו במקום ובתנאים המטמאים, אבל כשנולד באופנים שאינו מטמא שוב לא יטמא ולא נידון בו יראה בתחלה, ולפ"ז גם בבגדים וכתים של עכו"ס שמכרן לישראל לא יראו בתחלה, דלא סגי במה שהנגע נמצא אלא צריך גם שיוולד, והטעם השני אפשר לפרש דאין צריך שהנגע יוולד בתנאי החיוב, וסגי במה שהנגע נמצא עכשיו במקום המטמא, אלא שהכתוב חידש לדון בנגעים שנולדו לפני הדבור כאילו היו סוג אחר של נגעים, וכאילו סבות ותכונות אחרות לו, וממילא אף כשניתנה פרשת נגעים או כשנתגייר העכו"ס א"א לטמאות נגע זה שהוא כסוג מחלה אחרת, והיינו דאמרינן דכיון דגם נגעי אונסין מטמאין, אף דלא באו בתורת נגע אלא האדם הביאן על עצמו בכוונה ע"י הכאה או כו" וכו"ב, חזינן מזה דאין צריך שתהא תחלת ביאת הנגעים לטמאותו בנגע, וסגי במה שהנגע קיים לדון בו לראותו בתחלה, והלכך כשבא הכתוב למעט נגעים שלפני הדבור ע"כ דבא לומר שיש לדונם כסוג אחר של נגעים, (וכר לדבר שתי מעינות הם לרב נדה ל"ו ז'), ולכך אין דינם להראות בתחלה, וכיון שהטעם משום שהם כסוג אחר, הרי הסבירא פשוטה דבבגד של עכו"ס לאחר שניתנה פרשת נגעים אין לחשוב הנגע שבא בו כסוג אחר של נגע, ואין כאן אלא שרשות העכו"ס גורמת שלא לדון, אבל כשבא לרשות ישראל שפיר יראה בתחלה, ועכ"פ ממה שחידשה תורה לחשוב קודם מ"ת כסוג אחר אין ללמוד דגם בעלות עכו"ס חשיב כסוג אחר, ואף בלא ההוכחה דנגעי אונסין נמי יש לומר דקים לחז"ל מסבירא דטעמא דנתמעט לפני הדבור הוא שיש לדון כסוג נגע אחר, ובזה ניחא נמי דאיצטריך למעט עכו"ס גם מנגעי גופו אף דפשיטא שאין לו לילך לכהן ושאין לכהן לטמאותו וכמשה"ק לעיל סק"א, דאיצטריך לחדש לדון כסוג נגע אחר שלא יראה בתחלה לאחר שנתגייר, ואף דמחד קרא נפקא בגדי ובתי עכו"ס וגופו, מ"מ סבירא היא לחלק דגופו יש לחשוב הנגעים כסוג אחר, משא"כ בבגדיו ובתי דרק רשותו מעכבת.

(ה) פ"ז מ"א אלו בהרות טהורות כו', נקט בהרות ולא נקט נגעים, אע"ג דגם נגעי

מהר"ס דרבנן גזרו עליהם שיטמאו בגדיהם ובתייהם, והדבר קשה טובא מה ראו חכמים על ככה, והרי פשיטא שלא חייבום להראותם לכהן, דלאו משבצ מנאות הוא, וא"כ עיקר התקנה יש לפרש שאם אירע שג"ת הראה בגדו או ביתו לכהן שיטמאו, ומה הוצרכו לזה, וז"ע.

(ד) הוריות י' א' מה זכ מן הדבור ואילך אף נגעים מן הדבור ואילך כו', לכאורה משמע דילף מוז שראה זיבה קודם הדיבור של טומאת זיבה דאינו מטמא, אבל קשה דא"כ מה דמיון זה לנגעים הרי בנגעים אכתי הנגע בו ולמה לא יראה בתחלה, משא"כ בזכ שאנו צריכים לטמאותו בגלל הראי' של קודם הדבור, ועו"ק דהא מי שנגע במת קודם הדבור של טומאת מת, לא צריך קרא שנשאר בטרתו, [והרי לא הוצרכו כל ישראל להזהר בזמן הדבור דטו"מ אף דסחמא ברבות השנים רובם נטמאו], וא"כ דכוותה מי שראה זיבה לפני הדיבור אינו צדין שיתטמא ע"י הדיבור, ולמה צריך קרא דכי יהי' לומר שאין הזכ מטמא אלא מן הדבור ואילך, ולכן נראה דהכא מטומאת הזיבה עצמה צדינן למילף, דקרא דכי יהי' בספי' כתיב וזכ טמא הוא וקאי על הטיפה עצמה כמש"פ רש"י בחומש, וזה שפיר איצטריך קרא להשיענו דאינה מטמאה, [ע"י נזיר נ"ד א' צדין קבר שלפני הדבור ובתו' שם], ומה צדינן למילף נגעים, דכי היכי דהטיפה עצמה נשארת בטרתה, ה"נ הנגע.

ואכתי קשה דמ"מ לא דמי דבזיבה הרי אין הטיפה מטמאה אלא עם יציאתה מגוף האדם, וא"כ כשאנו באים לטמאה לאחר הדבור צריך להתייחס ליציאתה מן הגוף, וכיון שזה הי' לפני הדבור שפיר טהרה רחמנא, אבל בנגעים הרי אין צריך להתייחס לשעת התהוות הנגע, דהא חזינן בבגדים וכתים הנלקחים מן העכו"ס דיראו בתחלה כדתנן רפי"א ורפי"ב, הרי דאף שהנגע התהווה בזמן פטור מ"מ מציאותו בזמן חיוב מטמאותו, וה"נ בנגע שלפני הדיבור למה לא יטמא מחמת מציאותו לאחר הדיבור, ונראה דיש לפרש דהיינו דפרכינן לא אם אמרת בזכ שאין מטמא באונס תאמר בנגעים שמטמאין באונס, דה"ק לא אם אמרת בזכ שיש ענין בתנאי יציאתו מן הגוף וע"כ להתייחס לאותה שעה וכיון שהי' לפני הדיבור טהרה רחמנא, משא"כ בנגעים דעלם מציאותם בכל רגע גורם טומאה ואף אם נתהוו באונס, וה"נ אם נתהוו לפני הדבור.

ועל פי זה נראה לפרש שפיר הא דלוקח בגדים וכתים מן העכו"ס יראו בתחלה, ולא דיינינן להו כנגע שלפני הדבור, דמסתברא דאף בגדים וכתים שנולד בהם נגע לפני הדבור דנשארו בטרתן אחר הדבור כדין עכו"ס ונתגייר, וכ"ה ברש"י בסוגיין, ובר"ש פ"א מ"א

הבית ראוי לראות בו את הנגע בסוף שבעה, ועוד דויל
בחר טעמא דמשמע בניהדרין שם שהוא מחמת שפלות
הבית, וטעם זה אשעת הסגרו נאמר, ואפשר דגם חתן
שנעשה חתן לאחר שהכהן ראה את הנגע עד שלא
הסגירו, דנמי אינו מסגירו, וז"ע בזה.

והא דאמר רבא חולין י' ב' כיון דאיתחזק איתחזק
ופותחין בו חלון לראות שלא נשתנה, אין ר"ל דכל
דחזינן שיש בו נגע אף אם הוא בדיון בית אפל מטמאין
לי, אלא ר"ל דבית שיש בו חלונות ואפשר לראות בו
את הנגע אינו בדיון הנלמד מלי ולא לגרי, והלכך אף אם
צריך חלון סמוך לפתח לראות מבחוץ שלא נשתנה, שפיר
פותחין כיון דאיתחזק נגע בבית שאינו בית אפל, אבל אם
נעשה בית אפל עד שלא הסגירו הכהן בזה לא איירי
רבא, ואזי ס"ל דכל שצריך השתדלות בראיית הנגע הר"ו
בכלל לי ולא לגרי.

בית המוסגר שקטם את חלונותיו נראה דפותחין אותו
בסוף שבעה לראות את הנגע, דכל שכבר נקבע
הבית בדיון נגעים, יש לדון כהלכתו.

ר"ש פי"ג מ"א עוד תניא בתוספתא פ"ו בית
שנראה בו נגע במערכו של בית נידון כבית אחד ואם
חללו תחלה כו', לפמש"פ רבנו דחללו תחלה היינו קודם
שנראה בו נגע כלל, ז"ע מאי אמי לאשמועינן הרי זה
ממש שני בתים, וז"ל דחללו במחיצה שיש בה אבנים
ועצים ועפר, דאל"כ שני הבתים לא יטמאו, ובשלמא
רישא אשמועינן דלא מהני חללו אחר שנראה בו נגע,
וחשיב פשיון הנגע שבמערכו, וה"ה אם פשה במזרחו
וחלץ וקנה וטח וחזר והחלט לנתיבה דנותן גם החלק
המערבי לכלל מילי נידון כבית אחד, ושמן חללו במחיצה
עשרה סגי והיינו דאשמועינן, א"כ חללו ברוב גבהו אבל
אינו מגיע לתקרה, ולו"ד הר"ש ה"י אפשר לפרש דחללו
תחלה היינו לאחר שנראה בו נגע קודם שהסגירו הכהן,
והיינו דאשמועינן, וקרי בצרייתא נראה בו נגע לראיית
הכהן והסגרו, ולא הוצרך התנא לפרש, לפי דחללו
מתפרש מחמת הנגע וממילא מובן שכבר נראה בו, ועי'
בזה עוד לק' סק"ו וס"ק י"ד.

יש להסתפק בנראה בו נגע ואח"כ חללו דנידון כבית
אחד, אם גם בחללו במחיצה שאין בה אבנים ועצים
ועפר הדין כן, דכיון דנידון כבית אחד הרי הקירות
הראשונות משמשות כד' קירות, והחלץ כמאן דליתא, או
דרכ לענין לטמאות כולו חשיב כבית אחד, אבל צריך
שבכל בית יושלמו התנאים לטמאות, וז"ע, ולמ"ש לק'
סק"ו דחללו היינו דין טולה מן המוסגר, מסתבר דצריך
דוקא שיהא בו אבנים ועצים ועפר, אבל לק' ס"ק י"ד
פירשנו בע"א.

בתים ובגדים איתא להאי דינא כדתנן פי"ג מ"ב בית
שלא היו בו אבנים כו' וכן בגד שלא ארג בו שלש על
שלש כו', הוא משום דבעי למיתני הראש והזקן כו' דרך
מזהירות טהורות.

שם שהיו בו קודם למתן תורה כו', אע"ג דמאי דהוה
הוה, נקט לי' לפי דמזה הוא דילפינן לכל הני
דתינינן במתני', כמ"ש הר"ש, דמקרא דכי יהי' מן הדבור
ואילך ממעטינן שהיו קודם מ"ת, ומה ילפינן לכל נגע
שנראה במו שאינו מטמא בנגעים, וזמ"ש ב"ר קראי
לאינך דמתני' נראה דאינו אלא אסתמחא, דהא בתו"כ
ובגמ' דידן בהוריות י' א' מצרכינן לקראי דזיבה לפני
הדבור ונגעים לפני הדבור, ולא מצינו צריכותא לקראי
טובא בנגעים גופא, ולפי שהדבר מחודש דדיינינן לנגע
שלפני הדבור כסוג אחר של נגעים דלכך אף לא יראה
בתחלה, לכך איצטריך לתנא לאשמועינן לא זו אף זו דגם
הני דינא כלפני הדבור, ועכו"ם שנתגייר דמי טפי ללפני
הדבור, דעכו"ם כלפני הדבור דמי, ובתר הכי נקט קטן
שנולד דא"ל לראות את הנגע כלל עד שלא נולד, וגם
י"ל דעובר בתוך הגוף דמי ואינו מטמא בנגעים, ובתר
הכי נקט קמט שנתגלה, דאפשר ה"י לראות את הנגע
אלא שה"י דינו שאינו מטמא כל עוד שהוא בבית
הסתרים, ובתר הכי קמי מקומות דרך לענין בהרת הם
טהורים, וגם איצטריך למיתנינהו משום סיפא פלוגתא
דראב"י וחכמים.

נראה דבית אפל שנפתחו בו חלונות דיראה בתחלה,
דבית אפל מטמא בנגעים אלא שאין נזקקין לו
לפתוח בו חלונות לראותו, דהא לא שנינו בית אפל אין
מטמא בנגעים, ואע"ג דמקרא דלי ולא לגרי ילפינן לה
כמ"ש רש"י חולין י' ב' ובר"ש פ"ב מ"ג, האי קרא נמי
מתפרש שאין להשתדל לראות, וכן מבואר סנהדרין ז"ב
א' וברש"י שם, וכ"מ בחולין שם דלאזי אף בבית שהנגע
נראה בתוכו מ"מ אם ה"י צריך שיראנו הכהן אחר נאמו
לא הוי פותחין בו חלון לכך, והיינו דילפינן מהאי קרא
שלא לעשות השתדלות שיהא הנגע נראה, וגם מעיקר
לשון המשנה פ"ב מ"ג דבית האפל אין פותחין בו
חלונות לראות את הנגע, מוכח דהנגע בדיון נגע, דאם
איתא דבית אפל אינו מטמא בנגעים, מהיכי תיתי נפתח
בו חלונות שיטמא, אטו בית עגול ס"ד לרבעותו, או
שאין בו עצים ס"ד שיצטרך להציא, א"ו בית אפל הוא
בחורת נגעים אלא שאין אפשרות לראותו ולכך אין הכהן
מטמאן, ואף אם ראה לאור הנר אינו יכול לטמאו דכתיב
לי ולא לגרי.

נראה דבית שהיו בו חלונות וראה הכהן את הנגע ועד
שלא הסגירו סתמו החלונות, וזמ"ש דכל
סתמו צנין אף שלא פרץ את פנימיו חשיבא סתימה,
דאין הכהן מטמאו, ואע"ג שראה את הנגע, דהא אין

(ו) פ"ב מ"ב בית שלא היו צו אצנים ועצים ועפר ונראה צו נגע ואח"כ הביאו צו אצנים ועצים ועפר טהור כו', דין זה נלמד מהנהו דפ"ז מ"א דאלו בהרות טהורות שהיו צו קודם מתן תורה וצב"ס ונתגייר כו', וה"נ הכא שנעשה הנגע עד שלא הי' תורת בית עליו, ונראה דאף לאחר הסגרו אם הוציא אחד משלשתן נטהר, דעדיף מצד שמכרו לעכו"ם או לצבו שנטהר כמ"ש הר"ש פ"א מ"ז מן התוספתא, ואפשר דאף אין צריך כהן לטהרו, ואם חזר והחזיר מה שהוציא, יראה בתחלה, דכצית חדש חשיב, ואף לראצ"י פ"ז מ"א דמטמא כל שחלתו וסופו טמא, דהכא כנפל הבית דמי, ומ"מ אף לרבנן דהתם י"ל דיראה בתחלה, ולא מטרינן ל"י כדן בית שלא היו צו אצנים וכו', ולרבנן הרי גם בה"י כן באמצע סגי וכמו צעד שלא העלו שער והעלו שער ונקרחו, דפעולה שע"י אדם אין סבירא שמגורס לנגע שנעשה בזמן שמתמא בנגעים, להחשב כנעשה בזמן שאינו מטמא.

אבל אין נראה כן אלא הכא יש לדון כגנה בית בסמוך לנגע שנטהר, דלאו כלום הוא, והרי אם נתן ג' כותלי הבית והשאיר רק את הכותל שהנגע בו, ואח"כ חזר וצנח ג' הכתלים הרי פשיטא דלאו כלום הוא, וה"נ בנתן כותל אחד או הוציא האצנים או העושה"ע כיון דלאו תורת בית עלי' ע"ז, ול"ד לפלוגתא דראצ"י ורבנן דהתם נשתנה הלכות מקום הנגע והאדם כדקאי קאי, והכא יש לדמות כאילו ל"י האדם שהרי נעשה בית שאין צו תורת נגעים, ולפ"ז נראה דגם אין איסור להוציא את האצנים או העצים או העפר דלא חשיב כקצץ בהרתו, דכנותף הבית חשיב, ולפ"ז כשחולץ את האצנים אשר בהן הנגע, אם אין באותו כותל אלא אלו האצנים, כדילפינן מהאי קרא שיעור האצנים שצכותל, נטהר הבית כדן אם הסיר אחד מכותליו, דנעשה בן שלש קירות דאינו מטמא, ומ"מ שפיר אמרה תורה דלא דיינינן ל"י לטהרו כיון שכבר הי' צו נגע, ונתחייב להחליף את האצנים, ולפ"ז גם אם הסיר כל הכותל וחזר וצנח נמי הי' מקום לומר דנשאר הבית צדינו שאם ישוב הנגע ינתן, כיון שהסירו בזמן שכבר נקבע דין הבית בחולץ וקוצה וטח, אבל לא כן מבואר בתוספתא שהוצאה צר"ש פ"ג מ"ד דאם הי' כל הכותל מנוגע ונתחייב לחלצו דאם הביא אחרים תחתיהם יראה בתחלה, ומשמע שם דכל שנתחייב להביא אחרים תחת המנוגעים הרי הוא נשאר צדינו ואם יחזור ינתן, אבל בזמן שלא נתחייב להביא אחרים, הרי נטהר הבית לגמרי ע"י הנתינה, ונתבאר לק' ס"ק י"ג.

יש להסתפק בגד שנראה צו נגע אם יש איסור לחתוך מקצת ממנו עד שלא יראנו הכהן, משום קוץ

שם צר"ש דרכס הי' לנסות את הקיר בנסרים של עץ שלא יתלכלך הנישוף בהם ולפרוש יריעה משמי קורה מפני עפר הנושר והנגע שצינתיים כצית הסתרים דמי וטהור כו', נראה דהנסרים והיריעה אינם דבוקים לכותל ולתקרה, דאם הנסרים דבוקים מ"ש מבית שצדו אחד מחופה בשיש, ואו צעפר, צפ"צ מ"ז אם מחופה אכולה מחני' קאי, ועוד דאין ניתן לראות שנעשה נגע בין הנסר לכותל כיון שהוא דבוק, וכן ציריעה לא שמענו שנגע בתקרה מטמא, דקירות צעינן, וצשלמא אם היריעה רחוקה קצת משמי קורה יש לפרש שנראה הנגע בכותל בשטח שבין הקורה ליריעה, אבל אם היא דבוקה לכותל קשה, ולפ"ז יש צוה חידוש דהסדק הזה שבין הנסרים לכותל חשיב כצית הסתרים, וכן שבין היריעה לתקרה.

שם סלק הנסרים והיריעות הרי הוא כקמט שנחפשת וכצית הסתרים שנחגלה ויראה בתחלה, כצד נחפשה מרן זללה"ה צס"י סק"א דקמט שנחפשת וציה"ס שנחגלה טהורין כדתנן רפ"ז, וצדוחק י"ל דכיון דהיריעה בקל ניטלת וכן הנסרים הלכך לא חשיב כציה"ס ממש ודמי לצד וצית דעכו"ם דכשצא לרשות ישראל יראה בתחלה, אבל קשה דצרייתא קמני דהר"ז כקמט שנחפשת וציה"ס שנחגלה, ואין ניקו ונימא דאין דינס כן, ומסתבר שזה גליון שנשחרצב, ויפה העיר בני א"ש נ"י דיראה בתחלה צ"ל קודם תניא בתוספתא וכמו שהוא צר"ש.

רש"י צפ"י התורה כתב דאם היתה מחני' צראשי איצרים ושמן בשרו עד שנראה כגרים כאחד הר"ז טמא ולא דיינינן ל"י כקמט ונחפשת, ונפק"ל מקרא דוציוס הראות צו בשר חי יטמא, ולכאורה א"צ קרא להכי, דכיון דהמקום מטמא ואין החסרון אלא משום שא"ל לראותו כאחד, הר"ז דומה לפחות מכגרים דכשנעשה כגרים טמא, וה"נ כשניתן לראותו כאחד, והרי אם הי' הנגע צידי האצבעות ומשהו הסמוך לראשן הנראה כאחד עם הנגע שצדדין משלימו לכגרים שפיר מטמא, הרי חזין דמקום ראשי האיצרים מטמא בנגעים, והרי הם מעבדים את ההופך כולו לצן כדתנן פ"ח מ"א, משא"כ בית הסתרים שאינו מעבד כדתנן שם מ"ה, ופ"ז מ"ח, וכן הנגע פושה לתוכן כמ"ש מרן זללה"ה צס"ז ס"ק י"ז, וצ"ל דמ"מ כיון דכרגיל אין מקום זה מטמא הי' מקום לדון כעין בית הסתרים, וצספר מושב זקנים הנדמ"ח המיוחס לבעלי התו' חלק שם על רש"י דיש לדון כצית הסתרים שנחגלה, והוא לפי מה שפירשו כונת התו"כ צע"א, ובאמת דלפי מאי דמשמע לפרש"י דבעי קרא להכי, הרי ממילא כיון דפירשו לקרא צעינן אחר, לית לן מהיכא למילף, אבל למש"כ ראוי לקיים דברי רש"י גם מצדא, וצ"ע.

ובנראה דעת מרן ז"ל דקרא הנגע מן הבגד או קלפו מן הבית חוץ ימי הסגרו נטהר מיד, וה"ל הטולה מן המוסגר הרי הטלוי נידון כקרא ממנו את הנגע ונטהר מיד, והלכך קשיא ל"י דלא יתכן למרמי על החלק שקרע דיני מוסגר, וע"כ דטולה מן המוסגר היינו בשכר אין צבגד או צבית נגע ומ"מ הוא צדין מוסגר והיינו בשבוע שני לאחר קריעה או חליצה, אבל יש מקום לומר דדוקא בשכר נחבטל הנגע לגמרי מן הבגד כגון שקרע את הנגע לפחות מגע"ג, דבזה אם יחזור לצבגד יהא דינו להראות בתחלה, והלכך אין מקום להשאירו בהסגרו, ונטהר מיד, אבל כשהנגע נשאר בחלק מן הבגד בזה שפיר דיינין דין מוסגר גם על החלק שחלש ממנו, ואמרינן דאם פשה הנגע צבגד הרי גם החלק שנקרע ממנו יוחלט לשריפה ע"י הפשיון, דהוא עדיין צדין מוסגר, וכדין הבגד כך גם יהא דינו, ויותר מזה נראה דאם נראה נגע בחלק שקרע דיחשב כפשיון הרחוק ושיהיה ישרפו, ואף דבמל"מ שם לא כ"כ, שם לא הביא התוספתא שהביא הר"ש פ"ג מ"א צבית שחלש דנראה נגע במערבו נידון כפשיון הרחוק, והתם נמי כקרא דמי דהכותל החוץ מחלק את הבית לשנים, ע"י להלן.

ר"ש פ"ג מ"א עוד תניא בתוספתא פ"ו בית שנראה בו נגע במורחו חלש ונראה בו נגע במערבו של בית נידון כבית אחד ואם חלש תחלה ונראה במורחו ובסוף שבוע נראה במערבו נידון כב' בתים כו', אם חלש צדין גמור יש לדנו כקרא מטלית מן הבגד, דהמחיה בהכרח חילקה את הבית, ומ"מ החלק שהנגע בו נשאר צדינו, אע"ג שהקיר המערבי שלו הוחלק, ואילו נפל הקיר וחזר וצנאו הי' נידון להיות טהור, דהכא כהוסיף על עובי הקיר יש לדנו, ונפ"מ כשנתן את חלק הבית שמעבר לקיר החדש, דכל זמן שהבית קיים הרי נידון כבית אחד.

ונראה דנראה בו נגע היינו שהסגירו, דעד שלא הסגירו אם חתך מטלית פשיטא שאין לה שום קשר עם הנשאר שסגירו, וה"ל דכוותה יש לחשבו כשני בתים, [ועי' לק' ס"ק י"ד נטינו מזה], ולענין איסור דקוץ בהרתו, אף אם נימא דבחותך מטלית איכא משום קוץ בהרתו שהרי קוץ בהרת ממטלית זו, אבל צבית יש מקום לדון כיון דעכשיו המחיה הנוספת היא הגורמת לבית המזרחי לטמאות בנגעים, שמה יש לדנו כהפיל אחת המחיצות של הבית וחזר וצנאו לפניו ממה שהי', דבזה אין משום קוץ בהרתו כיון שהסבה לטהרה הוא הריסת הבית, ואף דהכא דיינין ל"י כהוסיף בעובי המחיה וכמש"כ, מ"מ גם בזה יש מקום לדון, ונ"ע.

ולאמור דא"י לאחר הסגר, הרי דין הבית המערבי כמטלית שחתך מן המוסגר דאם חזר נגע

בהרתו, ומקום הספק הוא בתרתי, חדא דשמא אין איסור אלא בחולש הנגע ולא בממעט מגודל הבגד שהנגע בו, כיון שהנגע נשאר ונידון צדינו צבגד הנשאר, ועוד דכיון דבמוסגר הרי לא אהנו מעשיו כדמתן פ"א מ"ו הטולה מן המוסגר בטהור חזר נגע לצבגד שורף את המטלית חזר למטלית הבגד הראשון ישרף, א"כ הא דאהנו מעשיו עד שלא הוסגר הוא משום דעדיין לא הוקצע הנגע כל כך בכל הבגד, ומשום כך י"ל דלא חשיב כקוץ בהרתו. **פ"א מ"ו** הטולה מן המוסגר בטהור חזר נגע לצבגד שורף את המטלית כו', נ"ע בר"ש דגריס מניל את המטלית, ולקמן פ"ג מ"ה גבי בית גרים חולץ את האבנים [ושם לא נזכרה גירסא אחרת], ובעיקר החילוק כבר נתקשו אחרונים ז"ל אבל יותר קשה שסיים וכיו"כ תנן גבי בגדים, והרי לגירסתו אינו כיו"כ, ונראה דודאי אם הוי מודמן גירסא דידן לפני הר"ש שהי' קוצעה לעיקר, וכמ"ש הרא"ש שכן ראוי להיות, והלכך אין לנו אלא כג' הרמב"ם והרא"ש.

והנה הר"ש והרא"ש פירשו משנתנו בשבוע שני, וכן גבי אבנים במשנה הנ"ל דהבונה מן המוסגר בטהור, והוא משום דקמני במתני' חזר נגע לצבגד, ושם חזר על האבנים, ומבואר דא"י צדליכא נגע השתא אלא שא"כ חזר, אבל באמת נראה דה"ה אם טלה מן המוסגר בשבוע ראשון שלו, וכן צבית בנה מן המוסגר, בשבוע ראשון שלו, כל שא"כ נחלט הבגד לשריפה והבית לגמיה הרי הטלוי והאבנים כיו"כ, ואף אם הוחלט הבגד לשריפה ע"י פשיון בשבוע ראשון, ולפ"ז הטולה מן המוסגר והבונה מן המוסגר, כולל כל ההסגרים צין שבוע ראשון צין שבוע שני, והא דנקט חזר נגע לצבגד הוא לרבותא דאע"ג שכשלקח הטלוי מן הבגד לא הי' בו נגע מ"מ כשחזר דיינין ל"י כחזר גם לטלוי, וגם יחא ל"י למינקט חזר משום סיפא דחזר למטלית, וכן בצתים לא משכח"ל נתינה אלא בחזר, והרי שורש הדבר דמוסגר שנחלק נשאר כל חלק צדין מוסגר, ודכוותה גם צבית מוסגר שנחלק בתוספתא שבר"ש פ"ג מ"א הוצא לעיל סק"ה, ומה טעם לחלק בזה צין שבוע ראשון לצין שבוע שני, אבל מרן זללה"ה בס"א סק"ט כתב לחלק דקרא חלק מן הבגד שהנגע בו דיינין ל"י כקרא הנגע מן חלק הבגד שקרע, ונטהר כדין קוץ בהרתו, ורק בקרא חלק מן הבגד בזמן שאין בו נגע אלא שנגע החוזר יקבע דינו, בזה כל הבגד צמנז שיה, והביא ז"ל שם שאין כן דעת המל"מ בפ"ג סוף ה"ו, ושם בר"ש פ"ג מ"א ל"מ כן ע"ש, ומשה"ק ז"ל שם מהא דתניא בתוספתא הוצאה בר"ש פ"ז מ"ד דהקורע נגע מן הבגד לוקה, אלמא דנטהר בקריעה, התם בקרא הנגע ולא השאירו בחלק מן הבגד, א"י בקרעו עד שלא הראהו לכהן.

כד"א כנגע שקודם שחללנו אצל נגע שלאחר שחללנו ידונים כשני בתים, וז"ע, ועי' לק' ס"ק י"ד נחישב. היר שני בתים ונראה נגע באחד מהם והסגירו ואח"כ נתן את הקיר שצנייהם, נראה דנטהר, ולא דמי לטולה מן הטוהר במוסגר פ"א מ"ה ו' ובר"ש שם, דהתם המוסגר כדקאי קאי, אצל הכא יש לדון כנתן אחד מכותלי המוסגר וחזר ובגלו דנטהר כמ"ש לעיל ריש ס"ק זה, ועי' לק' ס"ק י"ד בכל זה בע"א.

ז. דינים שנתבאר לעיל, א. בית שנראה בו נגע בין שהסגירו, בין שלא הסגירו, ואח"כ הסיר האזנים או העצים או העפר מאחת מקירותיו, [בזמן שלא נתחייב לעשות כן מן הדין של חולץ וקוזה וטח], וחזר והחזירם, וכן אם הרס אחד מקירותיו וחזר ובגלו, נטהר, בין לרבנן ובין לראב"י בפ"ז מ"א.

ב. ואין בזה משום איסור דקוץ בהרתו, כיון דנתן הבית ולא בהרתו.

ג. בית המוסגר שנתן אחת מקירותיו או שהוציא ממנו האזנים או העצים או העפר, נטהר מיד, ואין צריך כהן.

ד. בגד שנראה בו נגע אם בא לחתוך מקצת ממנו עד שלא הסגירו, יש להסתפק אם עובר בזה משום קציצת בהרתו, אף שהועילו מעשיו שמה שחתך ישאר בטהרתו, כיון שעדיין נשאר הנגע בצבד ובכל הלכותיו. — לאחר הסגור אינו עובר כיון שלא אהנו מעשיו דגם הטלוי נשאר בדינו.

ה. הא דהטולה מן המוסגר בטהור וחזר נגע לבגד שורף את המטלית ואם חזר למטלית שורף את הבגד, הוא גם כן ראשון שאם נראה נגע במטלית דיינין ל' כפסיון הרחוק ושורף את הבגד.

ו. הקורע נגע מן הבגד בתוך ימי הסגור או קולף נגע מן הבית בתוך ימי הסגור, הרי הם טהורים מיד, מיהו בצבד צריך שלא ישאר עם הנגע בצבד גע"ג.

ז. בית שנראה בו נגע ועשה קיר באמצע כדי שלא יוסגר החלק שמעבר לקיר, יש להסתפק אם יש בזה משום קוץ בהרתו, אף אם בקורע מן הבגד עובר, ועי' לק' ס"ק י"ד כתבנו דלא מהני המחיצה ודינו כבית אחד.

ח. בית המוסגר שצנה קיר באמצעו, נשאר בדין בית אחד, ואף אם אח"כ נתן אחד מהם, נשאר השני בדינו, ולא דיינין ל' כהרס אחד מקירותיו ובנה אחר תחתיו דנטהר, אלא כהוסיף על עובי הקיר, ולק' ס"ק י"ד הדרי מזה.

ט. נראה נגע בכותל שחלץ בו, נראה דדינו כחזר הנגע, ומיהו למאי דמשמע היינו רק זה שהנגע בו מחוכו ולא זה שהנגע בו מאחוריו, ואם גם הקיר האמצעי טעון

למטלית שורף את הבגד, והיינו דין נראה נגע במערבזו דנדון בבית אחד, ומבואר דאף לענין פסיון נידון בבית אחד, ושורש הדבר דכל מוסגר הוא צדין מוסגר ואין יתרון למקום הסמוך לנגע, וכמו לאחר שקרע הנגע מן הבגד וחלץ האזנים מן הבית, דאם יחתוך אח"כ הבגד לשנים או יחלק הבית לשנים, אין להחשיב יותר את הסמוך למקום שה' בו הנגע בתחלה, והרי שני החלקים שוים בדינם שאם יחזור טעונים שריפה ונחילה, וממילא כשיחזור לאחד הרי גם השני טעון שריפה ונחילה, ה"נ בהסגר שהנגע קיים נמי שני החלקים שוים, והרי אם הלך הנגע תוך שצעה וחלקם באותה שעה [ובסוף שצעה חזר], הרי אין יתרון לאחד מהם, והלכך גם כשחלקם בזמן שהנגע קיים הרי שניהם שוים, ועי' לק' ס"ק י"ד ב"ז.

ויש להסתפק נראה נגע בכותל שחלץ בו בין מצפנים ובין מבחוץ מהו, ולכאורה יש לדמות נידון זה לטולה מן המוסגר בטהור ונראה נגע בטהור שכתב הר"ש בפ"א מ"ו על פי המוספתא דהמטלית תשרף דלגבי המטלית דיינין כחזר הנגע לה, אע"ג דלטהור תראה בתחלה, וה"נ הכא יש לדון הכותל שחלץ בו בטהור ולגבי דיד' יראה בתחלה, ולא יטריך נחילה, אצל הבית המזרחי והמערבי ידונו כחזר הנגע, ומיהו למ"ש הר"ש דרך המטלית תשרף אצל המוסגר שהמטלית באה ממנו לא ישרף, לפ"ו ה"נ לא ינתן אלא הבית שהנגע בחוכו, ולא הבית שהנגע מאחוריו, ומיהו לא דמי כ"כ דהתם הטוהר הוא עכמו מטמא בנגעים, משא"כ הכא שאין הכותל הזה מטמא בנגעים אלא בצירוף המוסגר, ועי' בזה לק' ס"ק י"ד, וז"ע.

ברם סיפא דמוספתא דחללנו תחלה נראה במזרחו כו', צריך פירוש מאי קמ"ל, וכבר נתקשנו בזה לעיל סק"ה, וכתבנו ליישב דחללנו אחר שראהו הכהן עד שלא הסגירו, ואשמועינן דהכל הולך אחר ההסגר, אצל הדברים סתומים, גם לפ"ו לא הוי צריך למיתני נראה במערבזו, אלא בנראה במזרחו לחוד ולפרש שאינו מסגיר אלא את החלק המזרחי, ואין לפרש בחלץ עראי של נסרים או יריעות וכהיא דפט"ו דאהלות מ"ד דאינו חולץ לטומאה שבתוך עי' בר"ש שם ובמש"כ באהלות ס"ג סק"א ב', דא"כ בסיפא דין הוא ששני הבתים לא יטמאו כיון שהכותל הרביעי אין בו אזנים ועפר, גם מש"כ לעיל בחלץ שאינו אלא עשרה טפחים או שאינו מגיע לתקרה, דחוק דהא ברישא אף בקיר ממש דינו כבית אחד וסיפא דומיא דרישא, ואפשר דנקט סיפא לגלויי רישא דאיידי בחלץ בקיר של אזנים ועצים ועפר דנחשב כשני בתים ממש ושניהם מטמאין בנגעים, ואפ"ה ברישא חשיבי כבית אחד, א"נ שמא ר"ל דלענין נגע חדש דינן כשני בתים, והיינו דלאחר הפטור חזר דינם כשני בתים, וה"ק

בשני ולא מטלית חצירו המחובר אליו, נמי מוכח דמזיל על המטלית אף מלהראות בתחלה, דאל"כ הי' צריך לשרוף גם המטלית המחוברת אליו כיון שהיא ג"כ מוסגר, ויש לדונה כחזר הנגע, ובזהגר"א בתוספתא כתב באמת דגם מטלית זו תשרף.

וטעם החילוק בין הטולה מן המוסגר בטהור וחזר נגע למטלית דמשמשת את הבגד בסימנין, והכא בחזר לבגד מזיל את המטלית, יש לפרש דכשהמוסגר בשלימותו והנגע חזר אליו, יש ליחס חזרת הנגע רק אליו ולא למטלית המועטת המחוברת לו, אבל כשהמוסגר חלוק ומיעוט ממנו מחובר לטהור וחזר הנגע למיעוט הזה יש ליחסו גם לטהור המחובר אליו, דאם חזרתו רק למוסגר הו"ל לחזור לרוב הבגד שאינו מחובר לטהור, וגם כיון שהבגד שחזר אליו רובו טהור, הרי גם זה גורם ליחס את הנגע גם לרוב הבגד ולא רק למיעוטו.

יעוי' בר"ש במה שהביא מן התוספתא. ונראה עיקרן של דברים לפי גירסת דידן והיא גירסת הרמב"ם והרא"ש [וכתבנו לעיל סק"ו דאם היתה מזדמנת לפני הר"ש הי' קובעה לעיקר], א. דבגד מוסגר שחלקוהו הרי הוא כאילו לא חלקוהו ובכל גוונא שנידון חלק ממנו לשריפה הרי כולו ישרף, דיסוד הדבר שאין חלוקה מועלת למוסגר, ב. דלעולם נגע הבגד לבגד גם אם הוא נגע החוזר יש ליחסו גם לרוב הבגד, אף אם הוא חזר למטלית המחוברת בו, ואף כשהמטלית מן המוסגר והוא טהור דהמטלית עלולה טפי לחזרת נגע, אפ"ה יש ליחסו גם לעיקר הבגד, וכדתנן במתני' הטולה מן המוסגר בטהור וחזר נגע למטלית דמשמשת את הטהור בסימנין, ג. מוסגר ומוסגר סבא הוא דלענין יחוס הנגע יש לדונם כטהור ומוסגר, דאין ענין במה שהנגע חזר למוסגר אחד שיחייב חזרתו גם לשני.

ולחאמור דין שני מוסגרים שטלה מזה לזה ומזה לזה השנוי בתוספתא מיושב שפיר, שכשצא הנגע בבגד הרי הוא ומטליתו ישרפו, כלומר המטלית שנחתכה ממנו ונתחברה למוסגר השני, דלעולם אין מחלקין מוסגר וכל שחלק ממנו נידון לשריפה גם החלק השני נידון כן, ואין צריך לסברות בזה, שהרי זהו ממש דין המשנה דטולה מן המוסגר בטהור וחזר נגע לבגד שורף את המטלית וכש"כ כשטלה אותה במוסגר, אבל המטלית המחוברת לו אין דינה לשריפה, דהיא כטהור חשיבא לגבי יחוס הנגע, ותנן חזר נגע לבגד מזיל את המטלית, וה"נ דכוותה, והרי הנגע מתיחס רק למוסגר שחזר אליו, וכש"כ שאין לשרוף את המוסגר השני שאינו מחובר כלל לזה שהנגע בו.

אבל אם חזר נגע למטלית, הרי הנגע מתיחס גם לעיקר הבגד, וכדתנן הטולה מן המוסגר בטהור

נתינה יש בזה מקום לדון, ועי' לק' ס"ק י"ד דאין דינו כחזר הנגע אלא יראה בתחלה.

י. הטולה מן המוסגר בטהור ונראה נגע בטהור המוסגר ישרף והטהור יראה בתחלה.

יא. היו שני בחים ונראה נגע באחד מהן בין שהסגירו בין שלא הסגירו, ואח"כ נתן את הכותל שביניהם, נטהר.

ח פ"א מ"ו חזר נגע לבגד מזיל את המטלית חזר למטלית שורף את הבגד כו', כל הני דינים קיימו חו"ל מסבא, והנה המחבר בגד טהור לבגד מוסגר בשבוע ראשון, ועמד הנגע ב' שבועות ונידון לשריפה, הרי הדבר פשוט שאין לשרוף את הטהור המחובר בו, שהרי לא אירע בו דבר בידי שמים, ואדם המחבר בגד שיש בו נגע לבגד טהור אין לחשוב כנראה נגע בטהור, ודכוותה אם פשה הנגע בבגד המוסגר בשבוע ראשון, נמי אין לחשוב את הפשיון לבגד הטהור, אף אם פשה כגריס ועוד, דהא המוסגר דינו להסגר מחשש פשיון והלכך הפשיון מתיחס אליו, ושוב לא אירע דבר בטהור אלא מה שהאדם חיברו, ואשמועינן מתני' דאף אם חיבר בגד טהור לבגד מוסגר שכבר ניטל ממנו נגעו אך נשאר בדין מוסגר לענין חזרת הנגע, דאף בזה מתיסין חזרת הנגע למוסגר ולא לטהור המחובר בו, כיון דהמוסגר כבר הי' בו נגע והוא צחש חזרה להקבע דינו לשריפה, וזו נראה כונת המל"מ בפ"ב ה"ו.

ודעת הרמב"ם בפ"ב ה"ו וכ"נ בפ"י הר"ש והרא"ש דהמטלית טהורה לגמרי, ואין מסגירין אותה כדין נגע בתחלה, וכן מוכח לשון מזיל את המטלית, דבפשוטו הי' ראוי לומר שורף את הבגד וחו' לא, א"נ שורף את הבגד ולא את המטלית, ולשון מזיל את המטלית משמע שזה שהנגע חזר לבגד הוא גורם להזיל את המטלית מליחס את הנגע גם אליה, והיינו לפי דבטולה מן המוסגר בטהור וחזר נגע למטלית תנן בסיפא דהמטלית תשמש את הבגד הטהור בסימנין, וחזינן דנגע החוזר משמש גם כנגע בתחלה לטהור המחובר אליו, הלכך אשמועינן הכא דמה שחזר לבגד הוא גורם להזיל את המטלית, וזה דלא כנדפס בשם הגר"א בסוף המסכת וכן ביאור הגר"א לתוספתא, דהמטלית תשמש את עצמה בסימנים, דלפ"ז לא שייך לשון מזיל דאין לה שום הצלה, אלא שאינה נשרפת עם הבגד מחמת הבגד, והו"ל למימר שורף את הבגד לאחר שימש למטלית בסימנין, ושמא יפרש הגר"א לשון מזיל דהיינו מפריש [עי' בפירוש מהר"ם פ"ג מ"ה], ולא לשון הצלה, אבל בתוספתא איתא מזיל על המטלית, ומשמע לשון הצלה ממש, אח"כ ראיתי שהגר"א הגיה את המטלית, ולפמש"כ לקמן בדין שני מוסגרים שבתוספתא דנראה בבגד אינו שורף אלא מטליתו שטלה

טעמא וכמו שתמה במל"מ, ונראה שזה נכתב בגר"א במש"כ דכן משמע בחוספתא דמזיל על המטלית היינו רק שלא תשרף אבל משמשת לעצמה בסימנין, ולפ"ז יחא דאם לאחר שזע פשה מן הבגד למטלית תשרף גם המטלית, אלא דלפ"ז אף אם פשה בבגד נמי תשרף המטלית דהא הבגד משמש למטלית בסימנין, וא"כ שיפשה למטלית, גם לא הוזכר דלאחר שזע קאמר, ובעיקר הדין כבר כתבנו לעיל דמזיל על המטליות משמע לגמרי דאף אינה משמשת עצמה בסימנים וכדעת הרמב"ם, ובר"ש משמע דדין מיוחד הוא דבפשה מן הבגד למטלית דיינין למטלית כחלק מן הבגד, ולפ"ז אף מיד אם חזר הנגע בבגד ופשה למטלית זו"ל ישרפו, אלא שהדבר נ"ע מנלן לחדש דין כזה, שע"י הנגע משתנה דין המטלית להתבטל לבגד, ושמה ילפינן לה מצית דהאזנים שהציא תחת האזנים שחלץ נמי טעונים נחילה בחזרת הנגע, אע"ג שהם לא היו בהסגר ראשון, וע"כ משום שמתבטלים לבית, וצית שהכל בית אחד מתבטלין האזנים אף כשהנגע באזנים אחרות, ובבגד שכל חלק חסוד בבגד לעצמו אין מתבטלין עד שיהא הנגע פושה גם בהן, ודוחק ונ"ע.

והרמב"ם צפ"כ ה"ו כתב דבגד שקרע הנגע ותפר מטלית כדינו וחזר נגע על הבגד מזיל את המטלית ומתירה ושורף שאר הבגד, ואם חזר נגע למטלית שורף את הכל, ואפשר דמקורו מהך תוספתא וס"ל דלרבותא קתני פשה למטלית וכש"כ חזר למטלית, ואף דבחר הכי קתני בחוספתא דהמטלית משמשת לעצמה בסימנין, כיון שהדברים סותרים זא"ל נקט לעיקר כהך תוספתא, ונ"ע.

הא דקתני סיפא בטולה מן המוסגר בטהור וחזר נגע לבגד היינו לבגד הטהור דשורף את המטלית ואם פשה מן הבגד למטלית זו"ל ישרפו, מיתוקם שפיר לאחר שזע, ואשמועינן דאף פשיון למטלית חשיב פשיון, אע"ג דהמטלית כבר הוחלטה לשריפה, וכש"כ פשה בבגד, ונ"ע.

הא דצית משמע דכשחזר הנגע נותן גם את האזנים שהציא תחת המנוגעים, [אם כי כתב"כ תניא אזניו אזנים שנצנו עמו כו' אזניו ולא אזנים שהכניס לו משנצנה, ועי"ש צפ"ה הראב"ד, ובהשגות פי"ד ה"ט, מ"מ אזנים אלו שנתחייב להציאם תחת האזנים שחלץ חשיבי כנצנו עמו, ושמה כל המיעוט לא אחי למעט אלא אזנים הנוספות לבית כגון שהוסיף צעוצי הקיר וכיו"ב, אבל אזנים שהם עיקרו של בית אף שהחליפם לאחר שנצנה הבית שפיר קרינא בהו אזניו עי' מש"כ לקמן ס"י ס"ק י"ב], ואילו בבגד מזיל את המטלית, וכבר הק' כן במשנה אחרונה, נראה דבבגד כל מטלית חשובה בגד

וחזר נגע למטלית שהמטלית תשמש את הבגד השני בסימנין, ונמצא שיש לדון כאילו הנגע חזר גם למטלית וגם לבגד, וממילא גם הבגד השני ומטליתו ישרפו שהרי הגיע נגע לחלקם השני, וכדחתן חזר נגע לבגד שורף את המטלית וחזר נגע למטלית שורף את הבגד וכמו שהקדמנו.

והריני חוזר לתחלת התוספתא הטולה מן המוסגר ונראה נגע בבגד מזיל על המטלית, וזה ממש דין המשנה חזר נגע לבגד מזיל על המטלית, נראה במטלית בגד הראשון ישרף והמטלית תשמש את עצמה בסימנין, גם דין זה פשוט במתני' חזר למטלית שורף את הבגד, דלעולם הנגע מתיחס גם לעיקר הבגד, וכש"כ כשהוא מוסגר והנגע במטלית טהורה, והמטלית תשמש את עצמה בסימנין, כדין נגע בתחלה, וכמו שפירש הר"ש, הטולה מן המוסגר בטהור ונראה נגע בבגד שורף את המטלית, ור"ל שנראה הנגע בטהור כמ"ש הר"ש, [וכדמוכח נמי מהא דקתני בחר הכי פשה מן הבגד למטלית, מכלל דבגד היינו זה המחזור למטלית, ובר"ש הוכיח עוד מהא דקתני נראה ולא קתני חזר, אבל אם משום הא לא איריא דברישא נמי קתני הטולה מן המוסגר במוסגר ונראה נגע בבגד, ור"ל חזר, וכבר העיר בזה במל"מ, וכן בסיפא כתוב נראה במטלית, וכן בשני מוסגרים נמי איתא נראה, וכן צפ"ו גבי שני בתים מוסגרים], והרי הנגע מתיחס גם למטלית, דכיון שהוא בא לטהור כש"כ שהוא בא למוסגר, והרי עכשיו שניהם בגד אחד, והלכך המטלית שלגבי ידיה חשיב כחזר הנגע דינה להשרף, וה"ה שישורף הבגד שהמטלית באה ממנו, דלעולם אין מחלקין מוסגר לפי גי' דידן דהטולה מן המוסגר בטהור חזר נגע לבגד שורף את המטלית, וכמש"כ לעיל, [והר"ש לפי גירסתו מזיל את המטלית, חילק גם בכאן שאין שורפין את הבגד שהמטלית באה ממנו], נראה במטלית בגד הראשון ישרף והמטלית תשמש (את עצמה) את הבגד בסימנין, [וכמ"ש הר"ש דע"כ את הבגד קאמר שהרי המטלית נשרפת], והנה אע"ג דגם ברישא שהמטלית נשרפת הרי גם הבגד הראשון נשרף וכמש"כ, מ"מ הוצרך להזכיר דין זה בכאן לומר דהמטלית אף שדינה בשריפה מעכבין אותה עד שתשמש את הבגד הטהור בסימנין, והכי קאמר נראה במטלית שורפין רק את הבגד הראשון שהמטלית באה הימנו ומעכבין את המטלית שתשמש את הבגד הטהור בסימנין, (הטולה מן המוסגר בטהור ונראה נגע בבגד שורף, כל זה ט"ס ובתוספתא ליתא, גם הר"ש לא הזכיר לפרש), וטעונה שריפה באחרונה, כלומר המטלית לאחר שתשמש את הבגד בסימנין.

הא דתניא בחוספתא ברישא בטולה מן המוסגר במוסגר דאם פשה מן הבגד למטלית זו"ל ישרפו, לא נתפרש

לומר דטעמי' דראב"ש משום קרא דוחללו וגו' כמש"כ לעיל, אלא טעמו דס"ל דמוסגר כמחלל וכשם שמוחלט שקללו ועשאו מוכין נשאר בטומאתו ודינו כדחתן סופי"א, ה"נ מוסגר נמי נשאר בדינו, אלא דאם לא נשאר מטלית שיש בה גע"ג לא יתכן חזרת הנגע, אבל כל שנשארה מטלית שיש בה גע"ג וחזר הנגע אליה, הרי כל המטליות שאין בהן גע"ג נמי נשארי'ן צדיקן להיות נחלטין ע"י הנגע הזה, וכן אבנים שנשרו או שבגלו צבית אחר נמי נשארי'ן ע"י חזרת הנגע לצבית. — ויש להסתפק חזר הנגע על האבנים שנשרו אם נותן את הצבית, דאפשר דאין דין חזרת נגע אלא צבית ולא באבנים תלושים. — שאל בני אלי' נ"י הבונה מן המוסגר בטוהר ואח"כ נפל המוסגר ואח"כ חזר הנגע על האבנים שצטוהר אם חולקין, וז"ע.

לשון התוספתא שצ"ש כאן שני צחים מוסגרים שנטל אבן מזה וזנה בזה ונראה נגע באחד מהן היא טמאה בלבד, ראב"ש אומר אבנים כמטלית, למ"ק אפילו נראה נגע בשניהם הרי האבנים טוהרות, דהצבית שהנגע בתוכו אינו מטמא האבנים שנבנו בתוכו, דגם כמטלית נראה בצגד הוא ומטליתו ישרפו, היינו מטלית שלקחו ממנו וטללו בצגד השני, אבל לא המטלית של חצירו המחוצרת בו וכמש"כ לעיל סק"ח, ואף דהתם המטלית יש בה גע"ג, והכא האבנים דינן כמטלית שאין בה גע"ג, אין בזה חילוק, והצבית שממנו נלקחו האבנים אינו מטמא את האבנים ע"י טומאתו דהיינו דקחני היא טמאה בלבד, ולפ"ז מתפרש התוספתא דין כשנזה מזה בזה ומוזה בזה וצין כשנזה רק מאחד בחצירו, והיא טמאה בלבד מתפרש לאפוקי האבנים שנחתצרו לה ושניטלו ממנה.

(י) פ"ב מ"ב וכן בגד שלא ארג בו גע"ג ונראה בו נגע ואח"כ ארג בו גע"ג טוהר, יש לעי' מאי איריא משום דפחות מגע"ג אינו מטמא בנגעים, הלא אפילו בגד שיש בו גע"ג ויש בו נגע נמי אם ירף לו עוד בגד בתפירה לא יתמא הצגד הנוסף בנגע זה כמש"כ לעיל סק"ח, דחיצור נגע שע"י אדם לאו כלום הוא, וה"נ מה שהוסף לארוג להשלים לגע"ג לא יתמא בנגע זה, ושוב אין כאן גע"ג, (והערוני לזה), ונראה מזה דאם ה"י הדין דנגעים שקודם מ"ת מטמאין לאחר מ"ת, ודכוותה נגע שבא בצגד שאין בו גע"ג נמי ה"י דינו לטמאות לכשיה"י בו גע"ג, דלפ"ז ה"י מתפרש ענין נגעים כמו שרץ או מת דשפיר מטמאין לאחר מתן תורה אע"ג שמתו קודם מתן תורה, ולפ"ז ה"י הדין דאם חיצר אדם בגד שיש בו נגע לצגד שאין בו נגע, דיראה בתחלה לצגד הנוסף, דמציאות הנגע במקום הזה גורמת לטמאות הצגד וכמו שרץ או מת, והלכך שפיר שנה התנא שורש הדבר דנגע שנעשה בצגד שאין בו גע"ג לא חשיב נגע לטמאות, דנגע לא דמי לשרץ ומת

לעצמה כשיש בה גע"ג, והרי זה כמחצר שני צדים, [ודכוותה אי הוי משכח"ל צחים שיחצר שני צחים לעשותם אחד], והלכך אין צגד הנוסף לצגד המוסגר נשרף עמו, משא"כ אבנים שהצבית תחת האבנים הרי הם חלק מן הצבית וכשחזר הנגע חזר לכל הצבית וכל הצבית צדין נחילה וגם האבנים הנוספים בכלל.

(ט) פ"ג מ"ה הבונה מן המוסגר בטוהר חזר נגע על הצבית חולק את האבנים כו', לכאורה ה"י ראוי לדון את האבנים כמטליות שאין בהן גע"ג, דמתצבא שאם קלץ מצגד מוסגר מטליות שאין בהן גע"ג, צין שתפרן בצגד אחר צין שהשפירן כמות שהם, וחזר נגע לצגד, דאינו שורפן, שכבר נטהרו בקציפתן כדתנן פ"א מ"ב קללו ועשאו מוכין טוהר, וכן אם תפרן בצגד אחר וחזר נגע עליהן לא יתחייב הצגד הראשון שריפה, דפנים חדשות באו לכאן, וה"נ האבנים משנטלן מן הצבית אינם מיטמאים בנגעים, ואפשר דהיינו טעמא דת"ק דתוספתא שהצבית הר"ש דשני צחים המוסגרים שנטל אבן וזנה בזה ונראה נגע באחד מהן דהיא טמאה בלבד, ומבואר בר"ש דפליג נמי אמתני' דחזר נגע על הצבית חולק את האבנים, וס"ל דאינו חולק, ויש לפרש דהיינו משום דאבנים כמטליות שאין בהן גע"ג, דנטהרו בחליפתן, ורישא נמי צבית המוסגר שנשרו ממנו אבנים טוהרות, היינו נמי מהאי טעמא, וכתב הר"ש דמתני' ראב"ש ה"א דאמר אבנים כמטלית, ואפשר דטעמי' דכיון דאמרה תורה וחללו את האבנים וגו' משמע דשייכא טומאת נגעים על האבנים גם כשאינם צבית, והלכך דיינין להו כמטלית, ואפשר דצרישא דאבנים שנשרו מודה דטוהרות, דלא דיינין להו כמטלית אלא כשחזרו ונחתצרו צבית, וכן משמע פשטא דתוספתא, ובמל"מ פ"ב שלהי ה"ו כתב דרישא נמי ת"ק הוא ולראב"ש כיון דטמאות כשקבען צביתן כש"כ כשהם תלושות, ואף ש"ל דכשהם צביתן הרי הם ראויים להטמאות בנגעים משא"כ כשהם תלושים, ול"ד למטלית דהתם כמטלית שיש בה גע"ג דיינין דראוי' לטמאות בנגעים בפ"ע, והכא כמטליות שאין בהן גע"ג דמי דתנן שלהי פ"א דקללו ועשאו מוכין טוהרין, אבל מ"מ נראה כדעת המל"מ דכיון דכשחללן נטהרו אינו צדין שיחזרו להיות נאסרים כשקבען צבית, ואדרבה קביעתן צבית היא גורם שיתצטלו לצבית, וכג"ה הר"ש בטולה מן המוסגר בטוהר דמיל על המטלית.

וכן נראה מהא דתניא בתוספתא והוצאה בר"ש פ"א מ"ב צגד המוסגר שקללו ועשאו מטליות שהן פחותות מגע"ג והיתה בהן אחת שיש בה גע"ג ונראה נגע בזה שהיא גע"ג היא טמאה בלבד ראב"ש אומר כולן ישרפו, חזינן דראב"ש מטמא אף מטליות שאין בהן גע"ג, ודכוותה יש לאסור את האבנים שנשרו, ולפ"ז אין

והנה בקצו ועשאו מוכין יליף בתו"כ מקרא דמוסגר שרי בהנאה, ואי לא אסמכתא הוא, משמע דהי' מקום לאסור את המוסגר בהנאה אף בידוע שבסוף שבעה יטורנו הכהן, ויש לפרש דהוי סבירין דימי הסגר הם איסור מוחלט עד גמר ההסגר, ולפ"ז אף בקרע את הנגע נמי לא הי' נטהר הבגד תוך ז', דלעולם בעשאו מוכין היינו קרע את הנגע, והי' צריך להמתין לסוף ז' שהכהן יטורנו, [ושמא ראצ"ש דס"ל בתוספתא שהוצאה בר"ש כאן דלבעו או שמכרו לעכו"ם בתוך ימי הסגור דהרי הוא בהסגור, ס"ל לקושטא דמילתא דתוך ימי הסגור הם איסור מוחלט עד גמר הימים שיטורנו הכהן, עי' בזה לקמן ס"ק י"ב], ואשמועינן קרא דאין האיסור בימי ההסגר אלא מחמת שאפשר שיתבצר כי צרעת ממארת היא, אבל כל שצידוע שבסוף שבעה א"א יהי' לטמאותו, הרי הוא טהור מיד, אבל לאחר שבעה נראה דא"צ קרא דכיון דא"א לשבז ולהסגירו או להחליטו מחמת התערובת או שהוא פחות מגע"ג ממילא ע"כ לטהרו.

והא דנתערב באחרים כולם טהורים כתב הרא"ש משום דמוסגר טומאתו קלה, לכך בטל צרוב, וז"ע היכן מצינו דדאורייתא דטומאת מוסגר קיל מטומאת מוחלט, ואפשר דס"ל להרא"ש דמדאורייתא כל טומאה בטילה צרוב אף לענין טומאת משא, וכמ"ש תו' בצורות כ"ג א', והלכך אין הנידון אלא מדרבנן, והקילו במוסגר, אבל לפי מש"כ דמהא דגלי קרא דמוסגר שעשאו מוכין טהור, שמעינן דכל שצידוע שבסוף שבעה א"א יהי' לכהן לטמאותו הרי הוא נטהר מיד, אפשר לפרש דה"נ בנתערב כבר ידוע שא"א יהי' לכהן לטמאותו, דאח הודאי הוא מטמא ולא את הספק, ולכך נטהר מיד, ולפ"ז אפילו נתערב אחד באחד נמי טהורים, ונקט אחרים משום סיפא דבמוחלט אף צרוב לא בטל.

נראה דאם בסוף ז' הוכר המוסגר, דחזר לדינו ואם פשה הרי הכהן מחליטו, ויש להסתפק אם זה שנגע בו בהיותו מעורב נשאר בטהרתו, או דאמרינן איגלאי מילתא דצדין מוסגר הוי כיון שעמיד להיות מוחלט, (ומ"מ בעודו מעורב לא חשבינן ליה כמוסגר משום שמא יוכר אח"כ), וכ"ז בגוונא שאין לחשוב מה שלא הכירוהו כטעות.

יש לדקדק אמאי לא קתני רישא כולם טהורים ומותרים בהנאה כדקתני בעשאו מוכין טהור ומותר בהנייתו, [דמהא דטהורים ליכא למישמע דשרו בהנאה, דבירי' ערלה פ"ג ה"ג איתא דאבנים של בית המנוגע שעשאן סיד דאיכא למ"ד שהם טהורין אבל אסורין בהנאה, וכ"מ ברמב"ם פט"ז ה"א, ועי' רמב"ן שלהי תוריע דמשמע קצת דל"ג לה], ושמא בתערובת לא שרינן בהנאה כיון

וכי"צ, וצריך שיתהוה בדבר דשייך בו טומאת נגעים [ועי' לעיל סק"ד], ומה"ט באמת אף אם יחבר בגד לבגד שיש בו נגע לא יחטמא הבגד הנוסף, א"נ שמא יש מקום לומר דאף שהחומים הנוספים לא יחטמאו בנגע זה, מ"מ שמא משלימים הם לגע"ג לבגד שהנגע נעשה בו, כמו דבגד צבוע משלים לגע"ג ללבן [עי' ר"ש פ"א מ"ז וצפיה"מ שם], והלכך אם הי' תורת נגע לנעשה בבגד שאין בו גע"ג הי' דינו להראות בתחלה כשהשלימו לגע"ג, ושפיר איצטריך למתני' לאשמועינן דלא חשיב נגע כלל.

יא) פי"א מי"ב בגד המוסגר שנתערב באחרים כולם טהורים, פשטא דמתניתין שהבגד המוסגר טמא אלא שמתבטל באחרים, דומיא דסיפא דמוחלט שנתערב באחרים, ודומיא נמי דקצו ועשאו מוכין דמשמע דעד שלא קצו הי' טמא ואסור בהנאה, וכמ"ש הר"ש מן התו"כ, ואם איירי במוסגר שקרעו הנגע ממנו ונטהר וחזר הנגע ולא טמאוהו עד שקצו ועשאו מוכין, א"כ גם עד שלא קצוהו לא נאסר, ולא הול"ל טהור ומותר בהנייתו, אלא הול"ל שאינו מחליטו וממילא נשאר בטהרתו, גם פשיטא הוא דפחות מגע"ג לאו בגד להחליטו הוא וכדתנן פי"ב מ"ב, ועוד דכה"ג כשקצו מסתבר דעובר משום קציצת בהרת כיון שהי' דינו להחליט ואז לא היתה מועלת קציצתו, ולא צריעי עסקינן, וגם כיון דבתו"כ מצואר דאיירי במוסגר ממש בשבוע ראשון כמ"ש הר"ש ודאי אית לן לפרושי מתני' נמי בהכי, ובמוסגר שקצו נראה דליכא משום קציצת בהרת, שהוא קוצץ את הבגד ולא את הנגע, ואין איסור לשרוף בגד מוסגר או לנתץ בית מוסגר, וכן מצואר ברא"ש דמתני' במוסגר ממש ומשום דיטול אחינן עלה.

ולפ"ז איירי מתני' בבגד המוסגר בנגע בשבוע ראשון, ודינו שמתמא כמ"ש הרמב"ם פי"ג ה"ג וכמצואר יצמות ק"ג ב', וכן אסור בהנאה כמ"ש הר"ש במתני' מן התו"כ, ואף שיש בו נגע משכח"ל שנתערב בבגד שנעשה בו נגע עד שלא ארג בו גע"ג, או בנגע שטרם הסגירו הכהן אף שדינו להסגיר, או שנתערב בבגד של עכו"ם שיש בו נגע, ולא נתפרש למה הוצרך הר"ש לומר שמכרו לעכו"ם וכראצ"ש, וע"כ ר"ל שנתערב עם של העכו"ם, וא"כ אף בנשאר של ישראל וככו"ע, ושמא על שנבעו קאמר דנתערב עם צבועין שהנגע בא לאחר שהיו צבועין, וזה שנבע אחר שבה הנגע נשאר בהסגור כראצ"ש, גם משכח"ל כשהלך הנגע בתוך ז' ונתערב ואח"כ חזר הנגע ואין ידוע אם חזר בראשון או בזה שנתערב עמו, וגם נפ"מ עד שלא חזר הנגע, דמ"מ המוסגר הוא צדינו כל שבעה, ואיצטריך לאשמועינן דבנתערב בטל.

ומטמאין, ואף בעשאו סיד נחלקו צירו' בערלה שם אם מטמאין.

(צ) ר"ש פי"א מי"ב תניא בתוספתא בגד המוסגר שצבוע או שמכרו לעכו"ם טהור ראב"ש אומר הרי הוא בהסגרו כו' פי' טהור אפילו חזר בו הנגע כיון לצבוע ולעכו"ם לאו בני אטמויי בנגעים נינהו, מצואר דהר"ש מפרש בגד המוסגר שנטהר בקריעת הנגע אלא שאם יחזור הנגע דינו בשריפה ועכשיו שצבוע או מכרו לעכו"ם אף שחזר הנגע הרי הוא טהור, אבל לא נתפרש לפ"ז מאי הרי הוא בהסגרו דקאמר ראב"ש, אטו יחליטוהו על הנגע שצבוע או שברשות העכו"ם, הרי אינן מטמאין בנגעים, ועוד ראב"ש אומר ישרף מיבעיא לי' כיון דאיירי כשחזר הנגע ומאי הרי הוא בהסגרו, הרי אין לו שום דין של מוסגר, ורק לענין חזרת הנגע קרינן לי' מוסגר, וצריך לפרש הרי הוא בהסגרו לענין שאם יעבור הצבע, או שיחזור ויקחנו מן העכו"ם, ויחזור הנגע, דשרף, אבל לחכמים יראה בתחלה.

ובפשוטו מתפרש בגד המוסגר שצבוע ראשון שהוא צדין מוסגר לטומאה ולאסור הגאה, וכן לענין פשיון ושאר דיני הנגע, וכמ"ש בר"ש בחר הכי דמתני' דנתערב מיירי במוסגר שצבוע ראשון וכגון שצבוע או שמכרו לעכו"ם וכראב"ש, הרי מצואר דלראב"ש אף מוסגר שצבוע ראשון הרי הוא בהסגרו, וס"ל לת"ק דמיד שצבוע או שמכרו לעכו"ם נטהר מטומאתו והותר בהנאה, דכבר פקע ממנו דין מוסגר כיון שהוא עכשיו צדין בגד שאין בו טומאת נגעים, ואף אין צריך כהן לטהרו, [והא דמהני מכירתו אע"ג שהוא אסור בהנאה, י"ל מידי דהוי אפטר חמור דמהני מכירתו להא דציני ציני כדאמר בכורות ט' ב', ה"נ הכא כיון שאפשר שיטטהר בסוף שצבוע שפיר יש לו דמים ומהניא מכירתו], ואם כיצקו ועבר הצבע או שחזר וקנאו מן העכו"ם מתבטל דיראה בתחלה, אם לא תליא בפלוגתא דראב"י וחכמים בפ"ז מ"א ע"י לעיל סק"ו.

וראב"ש קאמר הרי הוא בהסגרו לענין טומאה ואסור הגאה, ואפשר דרק עד כלות השבעה, ואז יטהרו הכהן אף שהוא צבוע או שהוא ברשות עכו"ם, כיון דקדש להסגרו, ואפשר דישאר בהסגרו דאין הכהן נזקק לצדי עכו"ם, וכן לא לצבוע, וכל מוסגר אינו נטהר עד שיטהרו הכהן אפי' עברו ימים רבים כמ"ש הרמב"ם בפ"ט ה"ג, ורק אם יעבור הצבע, או שיחזור ישראל ויקחנו מן העכו"ם, אז יבא הכהן לראותו, ואם פשה יחליטנו, ואם עבר יטהרנו, וימים שצינתיס אפשר שאין עולין לו לימי ההסגר, ויתפרש בזה מש"כ הר"ש פי"א מ"א דימים שברשות העכו"ם אין עולין מן המנין,

דאפשר לחייבו להוליך הגאה ליה"מ, א"נ כיון שהנידון רק עד תשלוש שבעה ימי ההסגר, דאח"כ פשיטא שיטהרנו הכהן, לא התירו חכמים ליהנות מחמת התערובת, וכעין דבר שיש לו מתירין, ול"ד לעשאו מוכין שכבר נפקד כל הבגד, וגם אם עירבו במזיד ראוי לקנוס משום אין מבטלין אסור לכתחלה, וגם י"ל שיש בזה משום השמר בנגע הצרעת וגו'.

מש"פ הר"ש והרא"ש בעשאו מוכין דאכתי נשאר מחוצרין ולא הוצדלו לגמרי, נראה שהוא משום דמתני' נשנה לשון יחיד טהור ומותר בהנייתו, ואם נפרטו לחתיכות ה' ראוי לומר טהורים ומותר בהנחתן, ועי' פכ"ח דכלים מ"ח ובר"ש שם, והא דהתנא שנה בכה"ג, י"ל דלרבותא הוא דאף בכה"ג חשיבי כמפורדין אע"ג שמחוצרין זל"ז, וברש"ש כתב דכונתם שבמקום המחזור יש גע"ג, ומשום דאיירי במוסגר שקרע הנגע ממנו, וא"כ הנידון כשחזר, וליכא חזרה בפחות מגע"ג, ולא יתכן דא"כ ה' ראוי לפרש דמקום חזרת הנגע טמא ובשריפה, [אף אם נימא דהמוכין המחוצרין צו אינם מטמאין ואינם בשריפה], והדברים כפשוטן דכולו מוכין והנגע חזר למוכין ולכך טהור.

שם במתני' מוחלט שנחשב צאחרים כולם טמאים כו', ברמב"ם פי"ג ה"ב כתב דאפילו אחד בכמה אלפים כולם ישרפו, וצריך לומר דמדברגן עשאוהו כדבר חשוב דלא בטל, אבל מדאורייתא כל טומאה בטלה אף לענין טומאת משא כמ"כ תו' בכורות כ"ג א', ואף משום ספק טומאה ברה"י ליכא.

ויש להסתפק אם דוקא כשכל הבגד שהוחלט נתערב החמירו חכמים דלא בטל, או דאף אם נתערבה מטלית מבגד מוחלט נמי לא בטלה, ומיהו מטלית פחותה מגע"ג שנתערבה נראה דבטלה, (אע"ג דעד שלא נתערבה באיסורה קיימא דמתנן קל"ז ועשאו מוכין טמא ואסור בהנייתו).

נראה פשוט דמוחלט שהלך ממנו הנגע דנשאר צדינו הן לטומאה הן לשריפה, וכ"ה בהדיא בר"ש פי"א מ"ו, ולפ"ז משכח"ל שנתערב כשהלך הנגע, [ועי' לעיל כתבנו עוד גווני טובא], וצ"ע במרכה"מ פי"ג ה"ד שלא כ"כ עי"ש.

שם קל"ז ועשאו מוכין טמא ואסור בהנייתו, הא דאסור בהנחתו הדבר פשוט דכיון שהוא אסור בהנאה, כדילפינן בתו"כ מממארת, הרי גם מטליות שאין בהן גע"ג בכלל אסור הנאה, ולאו פנים חדשות נינהו, אבל הא דטמאין יש לדעת מנלן הרי לאו בגד נינהו, וי"ל דילפינן מן השמי או הערב דלאו בגד נינהו ומ"מ מטמאין בנגעים, וכן מאצנים המנוגעות דלאו בית נינהו

מִן זֶלֶה"ה בִּסְ"י סִקָּה"ו ו' ע"ש שכתב טעם אחר לחלק.

הא דשנה התנא פלוגתא דראב"ש ורבנן בקצו למטליות שאין בהן גע"ג חוץ מאחת וחזר הנגע עליי, במוסגר שקרע הנגע כדקתני שחזר הנגע למטליות שיש בה גע"ג, ולא נקט לה במוסגר שצבוע ראשון והשאר הנגע במטליות של גע"ג ופשה הנגע, למש"כ דגם זה פליגי, אבע"א לרבנן דרבנן, דבמוסגר שהנגע צו פשיטא דהמטליות שאין בהן גע"ג טהורות דכנטל הנגע מן הבגד דמי וכמ"ש מִן זֶלֶה"ה בִּסְ"י סִקָּה"ט, ורק במוסגר שאין צו נגע אינטריך לאשמועינן דגם זה רבנן מטהרין, ואבע"א לרבנן דראב"ש דכשהם טהורים לגמרי וקצנן יש מקום לומר דאינתקו מן המטליות שיש בה גע"ג לגמרי, משא"כ כשהם צדיני מוסגר.

שם ב"ר"ש וכו' איך נתערב הא מיינכר בנגע שצו יתכן כגון שצבוע או מכרו לעכו"ם וכראב"ש, כבר כתבנו לעיל דיש לפרש שצבוע ונתערב עם צבועין שקדם צבוע לנגע, וזה שהנגע קדם הוא נשאר באיסורו וכראב"ש, וכ"כ בתו"ט בשם מהר"ם, ובתו"ט פירש עוד שע"י הצבוע אין הנגע ניכר, ומ"ש או מכרו לעכו"ם כתב מִן זֶלֶה"ה בִּסְ"י סִקָּה"י"ג למוחק, ולעיל שם כתבנו לפרש שנתערב בשל עכו"ם שיש בו נגע, אבל לפ"ז לא נריך להזכיר שמכרו לעכו"ם וכראב"ש, אלא בשלל מכרו וככו"ע, ושם דוחק הוא לפרש שנתערב ציד ישראל צבגדים של העכו"ם.

שם א"נ שני בגדים צוה כגריס וצוה ככלע כו', לפ"ז שניהם מוסגרים, ולשון המשנה מוסגר שנתערב באחרים משמע דאחרים אינם מוסגרים.

(ג) ר"ש פי"ג מ"ד ולא עוד אלא אפי' נראה צו נגע צרות אחד הר"ז חולץ אותה הרוח ואין מחייבין אותו לצנות אחרת תחתיו כו' ואם בנאה ונראה צו נגע יראה כתחלה דאין צית טעון נתינה על הנגע החוזר אלא היכא דמחייב לצנות אחר במקומו אבל הכא דלא מחייב הו"ל כצית חדש ונגע אחר, לכאורה הי' מקום לומר דהא דלא מחייב לצנות אחר במקומו הוא משום דכשנתן רוח אחת כנפל הצית דמי ולא מחייבין לחזור לצנות צית חדש, ומה"ט נמי אם יחזור הנגע הר"ז כחזר לצית חדש, ולפ"ז אין מקום לתלות הא דיראה כתחלה משום שלא נחייב לצנות, דהא טעמא לתרוייהו ולא ידעינן דאין מחייבין אותו לצנות אלא א"כ ידעינן נמי דיראה כתחלה, דתרוייהו משום דכנפל הצית דמי והנבנה כצית חדש חשיב ולא מחייבין לצנות צית חדש, ונראה מזה דקים לי' להר"ש דאין חילוק בין נתן כל רוח רביעית, לבין אם חלץ את האצנים שצרו רביעית [ולא נשארו שם עוד אצנים], דתרוייהו לאו צית

ובפשוטו אינו מוצן הרי לעולם ימים של הנגע קודם בואו לכהן אין עולין לשום מנין, וכבר תמה בזה במל"מ פי"ד הי"ב, ולמש"כ שפיר יש נפ"מ במוסגר שמכרו לעכו"ם וחזר ולקחו לראב"ש, דאין הכהן נזקק לטהרו עד שיפשה ו' ימים ברשות ישראל, וכן שלא יהי' צבוע, וכבר כ"כ מִן זֶלֶה"ה בִּסְ"י סִקָּה"ד, ועי' בהשגות הראב"ד על הר"ף ריש המגרש.

ונראה דמודה ראב"ש לדינא דמתני' דבגד המוסגר שקצו ועשאו מוכין טהור, דכיון דלא משכח"ל שום גוונה שיהא צדין נגעים, פקעה לה טומאת הסגר, [דאף אם יחזור את המוכין הרי פנים חדשות באו לכאן], ותדע דבתוספתא שצ"ש כאן שנו פלוגתא ראב"ש ורבנן בעשה מוכין ונשארה מטלית של גע"ג וחזר בה הנגע אם גם המוכין ישרפו, ומשמע דצדינא דמתני' ליכא פלוגתא, ואף דהך דתוספתא במוסגר שקרע ממנו את הנגע, וצוה לא משכח"ל פלוגתא בעשאו מוכין שהרי לא יתכן שיחזור הנגע, מ"מ אם איתא דבמוסגר שצבוע ראשון נמי איכא לפלוגתא הי' ראוי למיתני, וכש"כ למש"כ לעיל ס"ק י"א לפרש מתני' במוסגר שצבוע ראשון.

לכאורה נראה דהני תלת מילי דראב"ש שייכי גבי הדדי ולשיטתי' אזיל, דס"ל דמוסגר כמחלט כל עוד שיש אפשרות שהמוסגר יוחלט, והלכך מוסגר שצבוע או שמכרו לעכו"ם הרי הוא בהסגרו כמו מחלט שצבוע או שמכרו, והרי הוא מטמא ואסור בהנאה, וכן קצו ועשאו מוכין אם נשארה מטלית של גע"ג שיתכן שיחזור בה הנגע, או שצבוע ראשון שהשאר הנגע במטליות של גע"ג ויתכן שיפשה בה, הרי גם המוכין צדין הסגר לטומאה ולאסור הנאה, והיינו דתני להו בתוספתא גבי הדדי, וכן אידך דראב"ש שהביא הר"ש בפי"ג מ"ה בשני צתים מוסגרים וצנה מזה צוה דקאמר ראב"ש אצנים כמטליות, היינו נמי דאצנים כמוכין עי' לעיל סק"ט, דאין בהם דין נגע כשהם צפ"ע, דרק צית מטמא, וקאמר ראב"ש דכיון דהצית קיים הרי גם האצנים צדין צית המוסגר, וכמו בהשאר מטלית של גע"ג.

ולפ"ז לפמש"כ הר"ש בפי"ג מ"ה דמתני' דהצונה מן המוסגר צטהור כראב"ש, דלרבנן חזר נגע לצית אינו חולץ האצנים, א"כ כיון דקיי"ל כהך מתני', ראוי לפסוק כראב"ש גם בצגד המוסגר שעשאו מוכין והשאר מטלית של גע"ג וחזר בה הנגע, וכן בצגד המוסגר שצבוע או שמכרו לעכו"ם, אבל הרמב"ם פסק בהני תרתי כרבנן דראב"ש בפי"ג הי"א אע"פ שצפט"ו ה"ז העתיק מתני' דהצונה מן המוסגר צטהור, וז"ל דאצנים כמטליות שיש בה גע"ג דמי, ואף שאין מתטמאין אלא צתית, וצוה קיי"ל כראב"ש, אח"כ ראיתי שכבר דן בזה

הוא לענין נגעים, ואם נולד בו הנגע עכשיו לא הי' מטמא גם לאחר הבאת אבנים אחרות כדחנן פי"ב מ"ב בית שלא היו בו אבנים כו' וכייל לי' התנא בהדי בגד שלא ארג בו גע"ג, לומר דכי הדדי נינהו דהתם לאו בגד הוא והכא לאו בית הוא, ומ"מ גזיה"כ הוא שלאחר חליצת האבנים והבאת אבנים אחרות הרי הבית נידון כבית הראשון ובחזרת הנגע ינתן, וה"נ אם נתן כל הרוח שהי' נגע בכולו אם הי' הדין לחזור ולבנותו שפיר הי' צדין חזרת הנגע, ורק לפי דאין מחייבין אותו לחזור ולבנותו, וזה משום דקרא והביאו אל תחת האבנים וגו' לא מתפרש אלא בקיר קיים ולא בבנין קיר מתחלתו, הלכך גם אם בנוהו אינו נידון צדין נגע החוזר אלא כבית חדש ויראה בתחלה, ועי' לעיל סק"ו לענין אם הוציא האבנים או העצים או העפר לאחר שנראה בו נגע.

ואפשר דבית שרוח רביעית פרוצה בו עדיין כל תורת בית עליו לענין מזוזה ובתי ערי חומה ומעקה ולחזור מעורכי המלחמה, דלענין מזוזה ומעקה ולחזור מעורכי המלחמה ממעטינן אכסדרה בהדי בית שער ומרפסת משום שאינו בית דירה, ולא משום דלאו בית הוא מחמת חסרון מחיצה, ואכסדרה פרוצה ברוח רביעית כמ"ש תו' סוכה י"ח ב', ובמנחות ל"ג ב' מחייבין אכסדרה במזוזה עי"ש בתו'.

יד עוד הנני חוזר לבית שחלל לעיל סק"ה ו', והנה בית שחלל לאחר שנראה בו נגע עד שלא הסגירו וחזר והפיל הכותל שחנץ בו, מסתברא דיראה כתחלה, אף אם נימא דעד שלא חזר והפילו הרי הוא טהור כאילו הפיל אחד מכותלי הבית וחזר ובנאו [דבזה נטהר לגמרי], ולפ"ז י"ל דאמנם כן דבית שחלל לאחר שנראה בו נגע עד שלא הסגירו, דדיינינן לי' כאילו הפיל אחד מכותלי הבית וחזר ובנאו, ואין יתרון בזה שזה נעשה בצ"א ע"י צניית הכותל, ולא נתבטל שם בית ממנו, דמ"מ הוחלף הכותל ומקומו, וכה"ג הנגע טהור, וכמו צבגד גע"ג שנראה בו נגע וחתכו לפחות מגע"ג וחזר ותפרו דמסתברא דנשאר בטהרתו ואין הכהן מסגירו, ומ"מ בבית מוסגר שחלל קים לחז"ל שאין להתחשב בחנץ ודיינינן כאילו חזר והפיל את הכותל החוצץ, והלכך נידון כבית אחד, ואף אם חלל בכותל שאין בו אבנים ועצים ועפר נמי י"ל שישאר בדינו, וכן גם כשהכותל החוצץ יש בו אבנים ועצים ועפר אם ינתן את כותלו הראשון שכנגד כותל החנץ יטהר הבית וכאילו לא הי' הכותל החוצץ, וכ"כ מרן זללה"ה בס"א דלאחר שנראה בו נגע אין צרכו הכותל החוצץ לחלק, ול"ד לקרע מטלית מן הבגד, עי"ש, ולפ"ז ניחא דאיטריך סיפא דצרייתא דחלל ואח"כ נראה בו נגע נידון כשני בתים, דכיון דטעמא דרישא משום שאין צרכו המחיצה לחלק, הי' מקום לומר דדין הוא דבית ששימש כבית אחד אף

שחילקוהו נידון כבית אחד, [ואשכחן דינים באבנים שלא נבנו עם הבית עי' בתו"כ ובראב"ד פי"ד ה"ט], או דאיידי צבוג חנץ מיוחד דלא חשיב לחלק, לכך אשמועינן דרך משנראה בו נגע לא מהני לחלל אצל עד שלא נראה שפיר מהני חלל לחשבו כשני בתים, ודעת מרן זללה"ה שם דאף קודם הסגר לא מהני חלל כיון שכבר נראה בו נגע, ואמנם כן נראה מלשון הצרייתא דמחלק בין חלל משנראה בו נגע לחלל עד שלא נראה, ולא מחלק בין בית המוסגר לבית שאינו מוסגר, ומה נמי משמע דדין מיוחד הוא בחליצת בית, דצבגד שחתך ממנו מטלית קודם הסגר פשיטא שאינו מסגר מה שחתך, אצל אם חידוש מיוחד הוא בבית דלא מהני חלל, שפיר יש מקום לומר דמשנראה בו נגע הוא כבר צדין זה, דהנגע לכל הבית אחת, וכן כלשון הר"ש דסיפא איירי עד שלא נראה בו נגע כלל, ומשמע דרישא סגי בנראה בו.

במציצו למידין לפ"ז, א. בית שנראה בו נגע וחלל נידון כאילו לא חלל, אע"פ שעדיין לא הסגירו, ואין נפ"מ אם חלל בכותל שיש בו אבנים ועו"ע או לא, ואם אח"כ נתן אחד מכותלי הבית שכנגד החנץ, הר"ז נידון כאילו נתנו ואח"כ בנה את הכותל החוצץ דטהור, ב. בית שנראה בו נגע ואח"כ חלל, אם יוחלט הבית לנחיצה, לא ינתן הכותל שחנץ בו, ג. בית שנראה בו נגע וחלל והסגירו וצפוף שצוה נראה נגע בכותל שחנץ בו, נראה דלא חשיב פשיון לנגע שהסגר בו, אע"ג דטולה מן הטהור במוסגר ונראה נגע במטלית שורף את המוסגר, דהכא תרתי דסתרי הוא, שאם ניחם את הנגע שצחץ כפשיון לנגע הקודם, ע"כ שכותל החנץ משמש לבית, וא"כ יש לדון כסתם הכותל שכנגד החנץ ואח"כ בנה החנץ, דאין יתרון בזה שנעשה בצ"א כמש"כ לעיל, וא"כ יטהר לגמרי מן הנגע הראשון, וע"כ דלענין הנגע הראשון רק כותל החיצון הוא כותל, ומיהו יראה בתחלה כדין חלל ואח"כ נראה בו נגע, ד. שני בתים שנראה נגע באחד מהן בין שהסגירו בין שלא הסגירו ואח"כ נתן את הכותל שצנייהם, הר"ז טהור כדין נתן אחד מכותלי הבית, ומה שחזר ובנה ע"י הבית השני, הר"ז כבנה בית בצמון לנגע שנטהר ע"י נחיצת אחד מכותליו, ה. בית שנראה בו נגע ואפילו הוסגר אם נתן אחד מכותליו נטהר ואפי' חזר ובנאו נשאר בטהרתו כמש"כ לעיל סק"ו.

לפמש"פ דנראה בו נגע דתוספתא היינו קודם הסגר, יתכן לפרש דחזר ונראה בו נגע צמערצו היינו נמי קודם הסגר, ונידון כבית אחד לענין הסגר דמסגירו הסגר אחד ע"י שני הנגעים, דגם הנגע המערבי אף שנראה לאחר שחלל מ"מ כיון שכבר הי' בו נגע קודם שחלל הרי דינם כבית אחד גם לענין הנגע השני, וכמו בהסגירו ע"י הראשון ואח"כ נראה השני

רש"י דר"ל שתי פינות, שהצית עשוי כקשת עם היתר ויש שתי פינות בקצוות היתר, ומיהו בכה"ג י"ל דמיקרי נמי שתי קירות דכל הקשת נחשב ככותל אחד והיתר ככותל נוסף, (דהא בקרא דילפין מיני דעצי ד' כתיב קירות, ולא כתיב פנות, אלא דהא בזה תליא), ונראה דד' קירות כקשת אינו מטמא בנגעים עכ"פ בזמן שיס בין היתר לקשת יותר מאשר בין רגלי הקשת, דהא אי מרבעת לי' לגג הקשת הו"ל י"צ כתלים, ומסתברא דשיעור כותל אין פחות מד' טפחים, ולכן ד' קירות שאינם מחוברים בקרנותיהם ואין בין כותל לכותל ד' טפחים, ועשה שם כתלים באלכסון לחצרים, מטמא בנגעים, דכיון דאין בכתלים הללו ד' טפחים לאו שם כותל עלייהו, והרי עד שלא סתם הפירות שפיר הוי חשיב בית דד' כתלים, ויש להסתפק אם עשה חיצור הקרנות צעיגול מהו, דאפשר דעיגול קטן כי האי לא חשיב לצטל מהן שם ד' קירות, ולא חשיב בית עגול, עוד יש להסתפק אם הי' בקרנות ד' טפחים ועשה בזה פתחים באלכסון, אם הפתחים חשיבי כקירות.

מש"ב מהר"ם דדין חמש קירות הוא בפלוגתא, צ"ע דמנלן לחדש דרשא נוספת דמן הקיר ולומר שהדבר בפלוגתא, והרי צ"ע טרחו בגמ' לפרש מאן דפטר מאי דריש באשר תכסה זה, והכא אם האי קיר ממנינא ליצעי דוקא חמש ואי לאו ממנינא מנלן דאיכא דדריש לי' לרצוי, גם כיון דבגמ' תניא לפטור, לית לן לחדש מהשמטת המשנה דאיכא דפליג, דטריגון הולך החנא למיתני כדי להצין דארבע צעינן, דהא בקרא לא כתיב מידי כדכתיב גבי ציצי, וגם לא הזכיר במשנה דלריך ארבע, ורק מדיוקא דטריגון שמעינן לה, וממילא שמעינן דארבע ולא חמש, כדחזינן ציצי דעצי רצוי לחמש, וכ"ד הר"ם והרמב"ם והרא"ש.

ב פ"ב מ"ג וכמה אצנים יהו צו כו', מבואר דלריך שכל כותל יהי ראוי לטמאות בנגעים לאצנים, ואפשר לפרש דרך באצנים לריך כן לפי דקרא בנגעים שבאצנים איירי, וכדכתיב וחללו את האצנים אשר בהן הנגע, וגם משמע בקרא דכל קירות הבית ראיות לו כדכתיב והנה הנגע בקירת הבית וכתיב והנה פשה הנגע בקירת הבית, אבל ע"פ ועפר אף דמטמאין בנגעים כדכתיב ושפכו את העפר אשר הקצו וגו', וכן מבואר בתוספתא שר"ש צמ"ד דמטמאין בנגעים ומצטרפים והנגע פושה לחוכן, וניתנין עם הבית כדכתיב בקרא, ומשמע דכל הניתנין מטמאין, מ"מ אין לריך שיהא כל כותל ראוי לטמאות בנגע שבעפר ושבעצים, וכן נראה מהא דשיעור עצים כדי ליתן תחת השקוף, ומשמע דזהו שימוש העצים שבכותל, והדבר ידוע דלאו בכל כותל איכא משקוף, ושימוש אחר לעצים בכותל לא שמענו, אבל

דחשיב פשיון גם לראשון, וסיפא נמי בנראו שני הנגעים עד שלא הסגירו, [ולשון ובסוף שבע שר"ש אינו בתוספתא, והר"ם פירש כן לפי הענין], ונידון כב' בתים לענין הסגר, ולפ"ז יתכן לפרש דחללו היינו בנשרים או ביריעות ובההיא דפט"ו דאהלות וכמ"ס לעיל סק"ו, וכ"ה בזהגרי"א לתוספתא ופירש דהיינו סיפא דנראה נגע בין נסר לכותל ובין יריעה לקורות דהיינו בנשרים ויריעות שחנך בהן, ולפ"ז שפיר איכא חידוש בסיפא דאף ע"י נשרים ויריעות חשיב כשני בתים, ויתפרש לפ"ז דנידון כשני בתים וממילא אינם מטמאין בנגעים כיון דליכא אצנים ועפר בכותל הרצעי שלהן, ואינו מסגירן, [ולפמ"ש פ"ה הר"ם דאירי בהסגיר הראשון ואח"כ בסוף שבע נראה בשני הוי קשיא לן דאף הסגירו אם חללו בנשרים או ביריעות, אבל למש"כ דמתפרש שפיר גם קודם הסגר ניחא], וגם ניחא טובא הא דלאחר הסגר לא מהני חללו בנשרים ויריעות, כיון דעראי נינהו, ולפ"ז ליכא למילף מהך תוספתא לדין חללו בכותל גמור, ואפשר דגם לאחר הסגר מהני כדין נתן הכותל וחזר וצנאו, וצ"ע, [בד"ס מש"פ הגרי"א דנראה בין נסר לכותל היינו נשרים שחנך בהן, לא יתכן לפמ"ש דנידון כב' בתים היינו שאין מטמאין בנגעים, דא"כ מאי איריא בין נסר לכותל].

סימן י

א פ"ב מ"א על ארבע קורות אינו מטמא בנגעים ואם הי' מרובע אפילו על ארבעה עמודים מטמא, לשון על ארבע קורות לריך יישב דבקורות אין יתרון למספרם, והול"ל על קורות, וכן הא דקתני ואם הי' מרובע מיותר דכבר מיעט עגול וטריגון, ונראה דבא לומר דלריך שהארבע עמודים יעמדו תחת ארבע פנות הבית, והיינו מרובע על ארבעה עמודים, ותני ברישא על ארבע קורות אף דסתמא כל קורה יש לה עמוד, ונמא שהבית נשען על ארבעה עמודים, אפ"ה כיון שאינם תחתיו בארבע קצותיו אינו מטמא. — ויש להסתפק שיעורו בכמה אם לריך שכל שיעור בית לא יהי' ממנו על קורות, ואם הבית ד"א על ד"א לריך שהעמודים תהיינה בקצוות הבית ממש, או דברובו על עמודים כבר קרינא צ"י בית ארץ אף שמיעוטו על קורות, ויש גם מקום לומר דאף בשיעור ד"א על ד"א על עמודים לא סגי אם חלק מן הבית על הקורות, דכל קירות הבית לריך שתהיינה על העמודים.

ב נזיר ח' ב' ובצ"צ קס"ד צ' אמרינן נמי דבית דיגון אינו מטמא בנגעים ומפרשינן התם דדיגון היינו שמים, ולא יתכן לפרש שתי קירות כמין גאס דא"כ לאו בית הוא כיון שפרון משתי רוחות, ופי'

פוסה לתוכן וכשנותן את הבית נתין עמו, מבואר
ללזנים אף אין ניתין עם הבית, ויש לעי' לפ"ו היכי
ילפינן דבר הלמד מקופו שהציא בר"ש מ"ב מן התו"כ
דאין הבית מטמא עד שיהו בו לזנים ועצים ועפר, מהא
דכתיבי בנתיבה, והא אינטיך לגופי' שלא יתוך אלא
הלזנים והעצים והעפר, ולעולם אימא לך דאף בית
מלזנים יטמא בנגעים, וי"ל דבעי' בית הראוי למנות
נתיבה, וגם ונתן את הבית קאי אבית דרישא דקרא
שהנגע בו, ומבואר דאיירי בבית שיש בו לזנים ועצים
ועפר, וזוהי נתיבה נמי מה שנתקשה בחי"ט דהיכי
שמעינן מהאי קרא דבעי' שיהיו שלשתן, דילמא בחד
מיניהו סגי, דפשטי' דקרא דעל הבית שנאמר בו טומאת
נגעים קאמר שינתנו את אבניו ואת עזיו ואת עפרו
ומשמע דכולהו אייתייהו בו, והיינו דבר הלמד מקופו
בבית כי האי איירי.

(ג) פי"ב מ"ב בית שאחד מזדדיו מחופה בשיש בו,
הדבר נראה רחוק לומר שאם בנה
ביתו מאבני שיש [דלכאורה אבני שיש הם אבנים במראה
מיוחד דמשמע ב"ב ד' א' באבני שיש ומרמא, אבל
גם הם נחלצים מן ההרים ככל האבנים, אלא שמחליקים
אותם למען יצריקו וירחיבו במראהם], דלא יחשבו
כאבנים לענין נגעים, וכן לענין כל מקום שזכרו אבנים
בחורה כמו צמזמה ובהר גריזים, ופסול של שם לואי לא
למדנו בזה, ובר"ש כתב דאין ראויין לבא בהם נגע, וז"ע
דכל נגעי בתים מעשה נסים הן כמ"ש הרמב"ן ס"פ
חזירע והרמב"ם סוף ה' טו"ז, ומי שם גבול להם שלא
יגיעו לאבני שיש, ובפשוטו אפשר לפרש דאבנים
שממשיכים לחיפוי הם דקים ולא יתכן לבנות מהם בית,
וכל אחיזתם רק בסמיכות לכותל קיים, והלכך לא שייך
שהם יחשבו כאבני הבית לענין נגעים, ובתוספתא שהציא
הר"ש במ"ד קאמר רש"א דכל אבן שבבית צריך שיהי'
משא שני בנ"א, ועכ"פ צריך שיהיו אבנים שהבית נשען
עליהם ולא אבני חיפוי, ואשמועינן מתני' דאבנים של
הקיר שראויים לקבל נגעים, צריך שיהיו גלויים, שאם הם
מחופים אף אם יבא נגע עליהם לא יטמא כדין בית
הסמרים, וכמו צין נסר לכותל בתוספתא שבר"ש פי"ג
מ"א, ואנן בעינן שכל קיר יהי' ראוי לטומאת בנגע שעל
האבנים, כדמרכינן לר"ע שני אבנים בכל כותל, והלכך
אם חיפה הכותל בשיש אין כותל זה ראוי לטומאת נגעים
דשיש לאו אבנים נינהו, והאבנים מחופים.

ולפי מה שהגיה בא"ר אחד בשיש ואחד בסלע כו',
הרי כולה מתני' בחיפוי איירי, ואחד בסלע נמי
יש לפרש שחצו מן הסלע חתיכות דקות לחיפוי, [דלא
יתכן לפרש כפי' הר"ש שהסלע הוא במקומו מששת ימי
בראשית ומשמע ככותל לבית, דלא יתכן שישמש לחיפוי

הר"ש וכן הרא"ש במ"ד כתבו דכל קיר וקיר צריך
שהיו עצים כדי ליתן תחת השקוף, ומשמע דאיכא
שימושים נוספים של עץ בכותל, אלא שהשיעור נקבע על
פי שימוש שבמשקוף, ולפי"ו גם עפר יש להצריך בכל
כותל כשיעור שבין פנים לחצירו, אבל מסכימת לשון
הרמב"ם בפ"ד ה"ו משמע דרק אבנים צריך שיהיו בכל
כותל ולא עצים ועפר, וקצת משמע שם דאין הנגע
מטמא אלא"כ הוא באבנים, גם לא הציא התוספתא עצים
ואבנים ועפר מטמאין בנגעים ומצטרפין עם הנגעים
והנגע פוסה לתוכן, ושמא משמע לי' ז"ל ליטמא דמתני'
עד שיראה כשני גריסין על שתי אבנים דדוקא קאמר
ולאפוקי נמי עצים ועפר, דאף שנתברו לחליצה ונתיבה
אבל תחלת הנגע צריך שיהא באבנים, וכן נקט מרן
זללה"ה בס"ט סק"א דדעת הרמב"ם דאין דין נגעי
בתים אלא כשהנגע באבנים ע"ש, וז"ע.

אבל בר"ש מבואר דאם הנגע בעצים או בעפר לחוד
נמי מטמא כמ"ש במ"ד דאם הנגע באחד מהן
הרי השאר טעוין נתיבה כמוהו, וכ"כ במ"ב בבית שלא
הי' בו אבנים ועצים ועפר ר"ל או אף, דאל"כ במה נראה
הנגע, וכ"כ ברא"ש שם, ור"ל דאם הבית מלזנים וכיו"ב
והנגע בלזנים הרי אף אם הי' בבית אבנים ועצים ועפר
לא היה מטמא כיון שהנגע בלזנים, דרק אבנים ועצים
ועפר מטמאין בנגעים, ולכן יש לפרש שלא היו בו אבנים
והי' הנגע בעצים או בעפר, ומיהו אפשר לפרש שלא
היו בו אבנים ועצים ועפר כשיעור בכל כותל, וכ"ה
ברמב"ם פי"ד ה"ט, [ולמ"ש לעיל דדעתו דאין נגע
מטמא אלא באבנים, ע"כ הוצרך לפרש כן], אלא דמשמע
לי' להר"ש שלא הי' כלל קאמר, עכ"פ מבואר בר"ש
דסגי אם הי' הנגע בעצים או בעפר, וזוהי נראה דלא
צריך ב' עצים, אלא אף בעץ אחד אם יש בו ב' גריסין
טמא, וכן כגרים בעץ וכגרים בעפר.

מזה דקחני מתני' וכמה אבנים יהו בו, משמע דאף
שרוב הכותל מלזנים וכיו"ב כל שיש בו שני
אבנים לר"ע ואבן אחת לר"י סגי בהכי, דלא משמע
דצריך דוקא שיהא מותר הכותל מעפר או מעצים דבר
המטמא בנגעים, דעצים לא מצאנו אלא תחת השקוף,
וגם מעפר אין רגילות לעשות כחלים, וכן תניא בתוספתא
פ"ו בית שהוא בנוי מלמטה סלע ולמעלה צינן מלמטה
אבנים ומלמעלה לזנים מטמאין בנגעים, ונקט צין
שהאבנים מלמעלה וצין שהם מלמטה מטמא, וממילא
מוצן דאף שהם מיעוט סגי, דלאו במחצה על מחצה
מזומנס איירי, אלא או שהמלמעלה מרובה או שהלמטה
מרובה, ועי' לק' סק"ג.

מהתוספתא שבר"ש מ"ד דקחני דאבנים ועצים ועפר
מטמאין בנגעים ומצטרפין בנגעים והנגע

לחצירו שום שייכות לזה, אבל סביבות האזנים שחלץ שמה גם חצירו מטפל עמו בטיחה כדרך שמיא האזנים. — ב"ב ג' ב' מצאנו דכחול גויל וגוית מוסיפין טיח סיד, ואם נימא דכל כחול אזנים כן, קשה דא"כ איך אפשר שיהא הנגע נראה באזנים הלא הם מחופים בסיד, וסיד אינו מטמא בנגעים דלאו עפר הוא כדתנן ולא סיד מ"מ, וז"ל דאזנים גדולות אין טחין אותן בסיד, ורק אזנים דקות צריכים טיח הסיד לחוקם, ובנגעים תניא בתוספתא דכל אבן משא שני צנ"א, ואף דרשב"א קאמר לה מ"מ אף לרבנן אזנים גדולות נינהו, ואין עליהן טיח ושפיר מטמאין בנגעים, ומיהו למ"ש הרמב"ם שטח את כל הבית, ע"כ דטח בעפר ונגע שעל הטיח חשיב כנגע באזנים, לפי מאי דמשמע ברמב"ם דאין נגע אלא באזנים, ע"י לעיל סק"ב, וז"ע.

יש להסתפק בית שאחד מנדדיו מחופה בשים ונראה נגע באזנים שבכחל שאינו מחופה וחור והוריד את החיפוי אם טהור או יראה בתחלה, ולכאורה לא דמי לבית שאין בו אזנים ועצים ועפר דהתם חסר בתורת בית שאמרה תורה, משא"כ הכא דרק חיפוי גרם לו וחיפוי עשוי להורידו, ולא גרע מצית של עכו"ם שנראה בו נגע דבמכרו לישראל יראה בתחלה, ואת"ל יראה בתחלה, היו שלשה נדדיו מחופים בשים ונראה נגע בכחל הרביעי ואח"כ הוריד את החיפוי מהו, מי אמרינן היינו הך או"ד שלשה נדדיו מיגרע גרע, ואת"ל דמיגרע גרע יתכן לומר דלכך שנה התנא לשון אחד בסלע ואחד בלזנים כו' דמשמע דלאו או או קאמר, משום דיש בזה יתרון דכה"ג אף אם יסיר את החיפוי ישאר בטהרתו, ומתפרשא מתני' גם באו או וגם בזולן מחופים, ומשום דבזולן מחופין [אף אם נשאר מקום לנגע לחול אם באזנים אם בעפר], נשאר בטהרתו גם כשיסיר את החיפוי, וז"ע.

בשיעור חיפוי יש מקום לדון דאף אם רוצו מחופה כל ששטח של שני אזנים מגולה יהא סגי בכך, דהא ראוי לנגע, והרי בליכא אלא שני אזנים באותו כחל אין ראוי דמה שחיפה שטח הכחל שבנוי בלזנים יגרום ליטהר, דהא בלא"ה אין מקום החיפוי ראוי לנגעים, וה"נ כשיש הרבה אזנים בכחל כל שנשארו שנים שאינם מחופים ראוי שיתמא, ושמה אף בהשאר מקצת משני אזנים מגולה סגי, דסו"ס כבר ראוי כחל זה לטמאות בנגעים אם יבאו במקום המגולה, ומרן זללה"ה בס"ט סק"ד נסתפק דשמה צריך שיהא רוב הבית מדבר המטמא בנגעים, ולו"ד ז"ל נראה דמתני' וכמה אזנים יהו בו כו' עצים כדי ליתן כו' עפר כדי ליתן כו' ושנו בתוספתא שיעור האזנים כמובא בר"ש, הרי פשטא דמילתא דסגי בזהי אפי' הבית גדול טובא.

בכה"ג, אלא הוא עיקר הכחל, וז"ע בספר מרן זללה"ה ס"ט סק"ב שכתב דמחופה עץ ועפר מטמא, ומשמע דמפרש אחד בעפר עפר עולם דהיינו שחפר בור, ואעפ"כ כתב שם סק"ד דמחופה אכולה מתני' קאין, ואשמועינן דאף שהחיפוי בסלע לא אמרינן שיתבטל לאזני הכחל ויחשבו כחד, אלא כחיפוי חשיב וליכא אזנים, וכמו מחופה בשים, ובתור הכי אשמועינן דחיפוי דלזנים ועפר נמי מבטל חשיבות האזנים, אע"ג דה"י מקום לומר דנגע שבאזנים יחלחל דרך הלזנים והעפר ויהי ניכר, וחשיבי האזנים כראויים לנגע, קמ"ל דגם חיפוי זה עושה את האזנים כאינם ראויים לנגע.

והרמב"ם בפ"ד ה"ח כתב הלזנים והשים אינם חשובים כאזנים בית שאחד מנדדיו מחופה בשים ואחד בסלע ואחד בלזנים ואחד בעפר אינו מטמא בנגעים, ובפשטות לשונו משמע דמחופה אכולה קאי, ולפ"ז ז"ע מה הועיל בהקדמתו דלזנים ושים לאו כאזנים, אבל אכתי סלע מאי איכא למימר, ואם נימא דשים אפילו תצטב כגדול אזנים רגילות ובה מהם את הבית נמי אינם מטמאין בנגעים, ניחא דחלקם לעצמם, משא"כ סלע דאיירי דוקא שחתכם חתיכות דקות לחיפוי, וז"ע.

ובר"ש משמע דמפרש דמחופה רק אשים קאי, ובאמת לשון המשנה משמע קצת כן, דאי אכולהו קאי הול"ל או בסלע או בלזנים או בעפר, ולשון אחד רק מטעה לחשוב דבעי כולהו, ופירש אחד בסלע שבנה ביתו בסמוך לסלע שמששת ימי בראשית, ולא חשיב כחל לר' ישמעאל דסגי באבן אחד, א"נ אף כשהסלע סדוק והוי שני סלעים ואפי' לר"ע, ודין זה נראה דיש לקיימו מסבא לכו"ע, אבל הא דאחד בלזנים ואחד בעפר דמשמע שפירש שכל הכחל מלזנים או מעפר קשה, דמאי אינטריך לאשמועינן הא בחר הכי קתני וכמה אזנים יהו בו, ושמה תני והדר מפרש.

ולפי פירוש הגר"א וכו"מ ברמב"ם דאחד בעפר היינו מחופה, למדנו שהאזנים היו גלויות, וטיחה דקרא היינו רק בין האזנים ולא עליהם, וטח את הבית היינו רק סביבות האזנים שהביא, דומיא דואת הבית יקציע וגו' דהיינו נמי רק סביבות האזנים שנטל כדתניא בתוספתא פ"ו הוצאה בר"ש לק' מ"ו ה"י קולף עפר שבין אבן לחצירתה ונראה בתוך הבית, ויש לתמוה ברמב"ם פט"ו ה"ב שכתב וטח את כל הבית, וצריך לפרש דר"ל בין אבן לאבן שבכל הבית, אבל גם זה קשה מנין למד ז"ל כן, ומאמתי שכבר תמה בזה מרן זללה"ה בס"י סק"ח, גם קשה לפ"ז היכי ילפינן מוטח לשון יחיד דאין חצירו מטפל עמו בטיחה כדתנן במ"ו, דילמא היינו רק בטיחת כל הבית, שזה ודאי אינו אלא מבפנים, ואין

ארכו כשני גריסין ורחצו כגריס, ומשמע דמפרש דאף דראצ"ש קאמיר לה מ"מ לכו"ע כן הוא ורק דראצ"ש פירש לה, וז"ע.

ולפ"ז נראה דגם נגע החוזר צריך שיהא ארכו כשני גריסין ורחצו כגריס, אע"ג דא"ש שיהי' כשני אצנים ולא כשני קירות לראצ"ש, כדמרבינן בתו"כ שא"ש שישב למקומו אלא בכל הבית, ובכלל זה שא"ש גם שיהא על שתי אצנים או בקרן זוית, דלאו זהא תליא, אלא זהו שיעור נגע דבתים, ומהא דמצינו אף בבתים ענין בנגע כגריס בפשיון הרחוק כדמנן שלהי פירקין, יש מקום לומר דלפ"ז אין יתרון להגדיל את הנגע בתשבורת, ויש לפרש הא דהנריכה תורה בבתים שני גריסין דהענין הוא דצריך שיהיו שני נגעים מחוצרים, ולכן לא סגי בדאיכא רוחב לא פחות מכגריס ובתשבורת כשני גריסין, דצריך שיהא אפשר לחלקן לשני נגעים, ולפ"ז אם יהיו שני נגעים כל אחד כגריס וחוט יוצא מזה לזה בשיעור חיבור לנגעי בתים, [ולפ"ז לא מנאחי מצואר שיעורו בכמה], יהא סגי בהכי, אף שאין כאן אורך כשני גריסין ריוף ברוחב כגריס, וגם בלא טעמא דיש ענין כשני נגעים נמי יש מקום לומר דכה"ג מצטרפין וחשיב שיש כאן אורך שני גריסין ברוחב כגריס, [ולפ"ז דרק ראצ"ש בעי אורך שני גריסין משום דבעי שיעור נגע בכל כותל, הדבר יותר קרוב דכל שיש שיעור המחצר לשני הנגעים שפיר דמי אף שאין בו רוחב כגריס, כיון דאיכא כגריס בכל כותל ושני הנגעים מחוצרים, ומיהו ראצ"ש אף בנגעי אדם לית ליה צירוף בפחות מכגריס כמ"ש הר"ש בפ"ד מן התוספתא ע"י לעיל ס"ד סק"ט], אבל מסתימת לשון הרמב"ם משמע דאין תורת נגע אלא באורך שני גריסין על רוחב כגריס, וכדמסיים עלה שכל השיעורין הלל"מ, אם כי בפשוטו ההלכה נאמרה רק בשיעור כגריס, אבל שני גריסין נפק"ל מקרא, ושיעור האורך והרוחב לא משמע דהוא הלל"מ, וז"ע, ועי' בספר מרן זללה"ה ס"ט סק"ג דמשמע קצת דפירש דהלל"מ קאי גם אשיעור אורך ורוחב הנגע.

לכאורה לראצ"ש סגי באצן אחת בכל כותל וכו' ישמעאל, דהא הנגע צריך להיות רק על אצן אחת בכל כותל, אלא דלדידי' אפשר דצריך דוקא שיהא האצן בקרן זוית, ור"ע אפשר נמי דמודה דאם יהי' הנגע בקרן זוית על שתי אצנים משני הקירות דשפיר יטמא, וכן צידד מרן זללה"ה שם, ומ"מ מצריך ר"ע שני אצנים בכל קיר, משום דפשוט' דקרא שהנגע בקיר אחת על שתי אצנים.

(ה) **פי"ב מ"ה** ואפי' חבילי ענים ואפי' חבילי קנים דר"י כו', בר"ש ורא"ש מצואר דלא ס"ד כלל דחבילי ענים וקנים יקבלו טומאה בצית

(ד) **פי"ב מ"ג ר'** עקיבא אומר עד שיראה כשתי גריסין על שתי אצנים כו', בפשוטו לר"ע כל שהנגע הוא באופן שמחייב חליטת שתי אצנים שפיר דמי, דהא ילפומא דידי' מוחללו את האצנים היא, ולפ"ז אין צריך שיהא כגריס על כל אצן דגם אם על אצן השני הוא פחות מכגריס נמי חייבין לחללו כל שבנגע יש שני גריסין, וכ"כ מרן זללה"ה בס"ט סק"ג, וז"ע בלשון רש"י סנהדרין ע"א א' ד"ה גריס שכתב זה שיעור נגעים ושתי גריסין על שתי אצנים דכתיב וחללו את האצנים תרתי משמע ובכל אחת שיעור נגע, עכ"ל, והדברים ז"ע דשיעור נגעי בתים שהוא שני גריסין נלמד מקרא וראה את הנגע והנה הנגע דמשמע דבעי שיעור שני נגעים, כדאיתא בתו"כ, ואף לר' ישמעאל דסגי באצן אחד, ומוחללו את האצנים ילפינן לר"ע רק דנגע זה צריך שיהי' על שני אצנים, אבל לא מנאנו דצריך על כל אצן שיעור נגע.

ומיהו לראצ"ש דאליב' קיימינן התם, אמנם צריך שיעור גריס על כל אצן, וכדמנן במתניתין ארכו כשני גריסין ורחצו כגריס, והוא משום דכתיב והנה הנגע בקירות הבית ודריש ל' להצריך שיהא הנגע בשתי קירות, לכן בעי שיעור נגע בכל קיר, וכיון דדרשינן נמי וחללו את האצנים דצריך שמים ושיהיו בקרן זוית, ממילא צריך נמי שיהא כגריס על כל אצן, שהרי כל אצן בקיר אחר ובכל קיר צריך כגריס, וז"ל דרש"י לא חש לדקדק כאן דדרשא דתו"כ להצריך שני גריסין מקרא דוראה את הנגע והנה הנגע, ונקט בקיצור דצריך כשני אצנים ושיעור נגע בכל אצן לראצ"ש, ודוחק, וז"ע.

לכאורה נראה דלר"ע אין צריך שיהא הנגע ארכו כשני גריסין ורחצו כגריס, דלא ילפינן אלא שגודל הנגע צריך שיהא כשני גריסין, וסגי כל שיש בתשבורתו שני גריסין ורחצו לא פחות מכגריס, כגון שהוא ט' שערות על שמונה שיש בתשבורתו ע"ב שערות (פעמיים ל"ו), ולכן שנה התנא הא דארכו כשני גריסין ורחצו כגריס במילת' דראצ"ש משום דרק לדידי' כן הוא משום דמצריך שיעור נגע בכל קיר, וגם הא דאמרין בסנהדרין שם כמאן אולא הא דתניא בית המנוגע לא הי' ולא עתיד להיות כו' כמאן כראצ"ש, נראה דאינו רק משום דבעי בקרן זוית, דאין הדבר רחוק כ"כ שיהא בקרן זוית מהא דצריך לר"ע שיהא על שתי אצנים דוקא, אלא הוא משום דלדידי' גם צריך כגריס בכל קיר, משא"כ לר"ע בכל ענין שיש בתשבורתו שני גריסין שפיר דמי אפי' רוצו על אצן אחת ומקצתו על השני, אבל הרמב"ם בפ"ד ה"א כתב נרעם בתים כשני גריסין זה צדד זה נמנא רוחב הנגע כמו מקום נמיחת שש שערות בגוף וארכו כשמים עשרה שערות בריבוע כו', ומצואר דאף לר"ע צריך שיהא

הלכות נגעים מצוה לזכר אל הכהן ורק ע"י ציווי לפנות, ואפשר דהטעם כדי להשהותו שמה יחזור בתשובה צינתים וילך לו הנגע.

עוד הק' במל"מ שם במש"כ הרמב"ם פ"ט ה"ח דממתינן לחתן ק"ו מהא דממתין לפנות הכלים, ומאי ק"ו הוא לדעת הרמב"ם שפסק כר"י דאף חבילי קנים ועצים חייב לפנות אף שאינם מקבלים טומאה, וא"כ אין טעם ההמתנה משום הפסד הכלים אלא גזירה"כ הוא שיהא הצית מפונה, ונראה דל"ק דהא ע"כ כתיב בקרא ולא יטמא כל אשר צבית, ואף אם הוסיפה תורה לפנות גם שאר דברים מעין לא פלוג או שלא יטמא צבואו להוציאם כשיצטרך להם, אבל עכ"פ חזינן דחסה תורה שלא יטמא כל אשר צבית, ויתכן גם דאם יש כלי המק"ט צחור שצבית או סמוך לקורה, דמחמת דין פינוי הצית אינו מעכב שכבר הצית מפונה, ואפ"ה ממתינן משום שלא יטמא, והדבר מפורש בגמ' מו"ק ז' ב' דאמרינן דלכך לא יליף ר"י להמתין לחתן מק"ו דרבי מפינוי הכלים משום דנגעי בתים חידוש הוא, הא לאו האי טעמא שפיר הוי יליף אע"ג דס"ל דאפי' חבילי קנים ועצים מפנה, אע"ג דאינם מק"ט לפיר"ש והרא"ש וכו"נ דעת הרמב"ם.

ולפ"ז אין גם הכרח דר"מ פליג אר"י, די"ל דר"מ מפינוי דמחמת הטומאה דריש.

לכאורה לשון ופנו את הצית יש בו משמעות שיש ענין שהצית יהי מפונה, וכמו ואנכי פניתי הצית, דלהוציא הכלים שלא יטמאו אין לשמש בלשון פינוי הצית אלא פינוי הכלים כדרך שאמרו ברכות כ"ח ב' פנו כלים מפני הטומאה, או שיוציאו כל אשר צבית, ואפשר דזהו טעמי' דר"י דאמר אפי' חבילי קנים ואפי' חבילי קנים.

שם רש"א עסק הוא לפינוי, אם איכא גירסא דרמ"א עסק הוא לפינוי, ונגקוט כפשטא דמילתא דלר"מ אין מפנין אלא כלים המקבלין טומאה, א"כ ע"כ בלשון עסק הוא לפינוי מתפרש כפי' הר"ש דבדמ"י קאמר שאין עסק לפינוי הצית, אבל אם הגי' ר"מ ט"ס היא, יתכן לפרש עסק הוא לפינוי כפי' הראב"ד בתו"כ דר"ל דהתורה ציותה שיתעסק צפינוי כי שמה צינתים יחזור בתשובה וילך לו הנגע, ולפ"ז ר"ש כר"י ס"ל, וניחא שפיר מה שפסק הרמב"ם כר"י.

(ו) כתב הרא"ש בפ"ג מ"צ דכל אדם שיש בו נגע ב"ד כופין אותו לזכר אל הכהן דמ"ע היא דכתיב והוצא, וכפ"י זו יתכן שהיא כעין כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, והיינו שילך אל הכהן להשאל על נגעו, אבל אם לא ילך אל הכהן, אף שהכהן יראנו ויטמאנו י"ל דלא מהני, דאמירת הכהן צריכה שתהא לשאלת הבעל דבר, וכן בצגדים וצנתים, ויתכן לומר דגם בלא הבעלים

המנוגע, אלא דמ"מ גזירה"כ לפנותם, וע"ז תמה ר"ש דמה עסק לפנינו כיון דאינם מקבלים טומאה, וכ"ה פשטא דמתניתין דר"י בא לרבות פינוי בדבר שאינו מקבל טומאה, וכבר כתב במל"מ פ"ד ה"ד דלא מישתמיט בשום דוכתא דדברים שאינם מקבלין טומאה בשום טומאה, דיתטמאו בטומאת בית המנוגע, ומעיקר מצוה סוכה יש ללמוד כן לפמש"פ רש"י בסוכה י"ב ב' דאניני פשתן פסולין לסכך משום שמקבלין טומאת נגעים, ואם איתא דצבית המנוגע כל פסולת גורן ויקב מתטמאין, א"כ אין לך סוכה כשרה, וכבר העיר בזה במשנה אחרונה, ושם כתב להקשות על המל"מ מזה עי"ש, ומש"כ בא"ר בשם הגר"א כבר תבירי' לגזיז' בדפוס בסוף הש"ס לקוטי הגר"א.

והא דאמר מו"ק ח' א' דצית המנוגע חידוש הוא דהא ע"זם ואצנים בעלמא לא מטמאו והכא מטמאו היינו על עיקר דין טומאת בית המנוגע, ומשה"ק המל"מ אמאי לא קאמר דהא מחובר לא מטמא בעלמא והכא מטמא, משום דמה שהצית מטמא באהל, אין בזה חידוש כלפי אדם, דגם אדם מטמא באהל כשהוא מוחלט, ועיקר החידוש הוא מה שהצית עצמו מטמא מאחוריו, וניחא טפי לגמ' למיחשב החידוש מה שע"זם ואצנים מתטמאין שכולל גם אצנים של בית המוסגר שנתחייב לפנותם, וכן אצנים של בית שניתן, וכן גם בית המוחלט מאחוריו, מלמינקט רק דמטמא במחזור מאחוריו, ולא יתכן לפרש על חבילי קנים וחבילי ע"זם אף אם נימא דהם נטמאים צבית המנוגע לר"י, דהא עכ"פ הדבר במחלוקת ולר"מ אינו מטמא אלא כלים המקבלין טומאה וכי"ז יזכירוהו בגמ' כדבר פשוט מבלי לפרש דר"י לטעמי', וגם למה לא פירשו דרבי כר"מ ס"ל וכבר העירו בזה בתו', וגם למה נקטו ע"זם ואצנים שהם המתמאים צבית עצמו ולא נקט חבילי ע"זם, והדבר קרוב דגם מש"כ תו' שם ואפ"ה מטמאים כאן ע"זם ואצנים לאו דוקא דהא תנן במסכת נגעים לר"י אפילו חבילי קש וחבילי תבן כו', דאין כונתם אלא דגם אלו מצוה לפנותם אבל לא דבאמת מקבלין טומאה, דכל כי האי לא הוו שמקי מלפרש, ובפרט שלפי' ר"ש והרא"ש אין צמחיתין חידוש בזה.

עוד כתב שם במל"מ דלר"י דמפנה גם חבילי ע"זם אע"ג דלא מקבלי טומאה, הרי הפינוי מצוה, ואפילו אינו מקפיד על כלי חרסו נמי חייב לפנות, אבל לר"מ אין הפינוי אלא רשות וענה טובה שלא יפסיד כליו, ובפשוטו כיון שאין לו לפנות אלא אחר ציווי הכהן כדכתיב בקרא, ש"מ שהפינוי מצוה, ומצוה לעשותו אחר ציווי הכהן, נואף שאפשר לומר דהכהן מדקדק כי"ז בא הנגע כדאיתא בתו"כ, ולכן י"ל דאינו מפנה עד שלא בא אל הכהן דשמה הכהן יפטרנו, מ"מ גם ת"ח שידוע

במדרש רבה פ' מלורע סו"פ י"ז להקצ"ה מושיב צבית האסורים דכתיב והסגיר את הנגע, שפיר מתקיים במה שיושב בדד מחוץ למחנה, ואע"ג דלפ"ז מוחלט ומוסגר שוין ובקרא כתיב במוחלט לא יסגירו כי טמא הוא, ואף דדרשין מיני' שאין מסגירין את המוחלט, מ"מ פשטי' דקרא דהמוחלט אינו מוסגר, אה"נ, דמוחלט מיד שפרחו סימני טומאה הרי הוא יוצא מדין מוחלט ומתחיל ימי ספורו, וחוזר למחנה, משא"כ מוסגר שהוא מוסגר שבעת ימים ואפי' הלך הנגע מיד, וזוה מוסגר חמיר ממוחלט, ומה"ט נראה שנקרא מוסגר כדכתיב והסגיר את הנגע שבעת ימים, דהיינו שבעת ימים הוא יהי' מוסגר שלא יחול שינוי בדינו, וכמו חסגר שבעת ימים דמרים, [ועי' זבחים ק"ב א' אני מסגירה אני חולטה כו' ומשמע קצת דהיתה בדין מוחלט ומ"מ שיך לשון הסגר במה שנשארה במוחלט במצבה שבעת ימים, ומיהו לא משמע שהורכה לימי ספירה וקרבן, וכן רש"י יצמות ק"ג ב' כחז דהיתה רק מוסגרת, וז"ע], וכאילו כתיב והסגיר את הנגע שישב בדד מחוץ למחנה שבעת ימים, ואף אם נימא דאין מלות בדד ישב במוסגר, מ"מ גם על שילוחו מחוץ למחנה לשבעת ימים שיך לקרא הסגר, וגם במלורע נראה בדד ישב היינו שלא ישב אחר עמו בקבע, אבל עראי שפיר נכנסין ויוצאין אללו, והרי נכנס לביהכ"ס, ואף שעושין לו מחיה היינו משום טומאה ולא משום מלות בדד ישב, וכן מותר בתה"מ, ועי' במו"ק ז' ב' אי לוותא דאשמו עדיפא ל' או לוותא דעלמא, ועי"ש ז' א' בתו', וכתיב ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים, על כונה זו שהיתה במלות בדד ישב מחוץ למחנה למשך שבעת ימים, והיינו הסגר.

ובתו' הרא"ש מו"ק שם נקט בדעת רש"י שמוסגר הוא סגור ומוסגר צבית ואין שום אדם רשאי להכנס אליו ואפי' אשתו, ונתקשה בזה דא"כ מוסגר חמור ממוחלט, והו"ל למיכתב והסגיר את הנגע, ומחוץ כך כתב לפרש דוהסגיר את הנגע היינו שיעשה סימן סביב הנגע בדיו או בסיקרא לדעת אם פשה, [ול"ע אם יעשה כן בצגדים, הרי יש לחוש לקוץ בהרתו, כיון דלצבוי אינו מטמא, והרי הוא צובע מקום הראוי לפשיון, ושמא יצבע רק נקודות קטנות בודדות, ולעיל ס"ח סק"י כתבנו דאין בזה משום קוץ בהרתו עי"ש], ומימא דגם בנתק דכתיב והתגלת ואת הנתק לא יגלה והיינו שמשיר שחי שערות סביב לו לדעת אם פשה, כתיב והסגיר הכהן את הנתק שבעת ימים שנית, והכא הרי כבר אין צריך דיו וסיקרא.

עוד כתב לפרש והסגיר שיכנסו בצגדים שלא יסיר הנגע ע"י חיכוך וחיפוף, וג"ז חייב דתניא בתוספתא והוצאה ב"ש פ"ז מ"ד אבל נושא הוא במוט על כתיפו

אם ראה הכהן נגע והסגירו או טמאו בין באדם בין בצגדים וזתים הרי הסגרו הסגר והחלטו החלט, וכן בסוף שבו ראשון או שני אם בא כהן אחר שלא בידיעת הצעלים והסגירו או החליטו או פטרו נמי מהני, דגזיה"כ הוא רק דבעינן אמירת כהן ותו לא.

ומהא דתנן נדה מ"ג ב' דקטן בן יומו מטמא בנגעים משמע דלא בעינן דעת צעלים, דלא מסתבר דהאז יכול להעשות כשילוחו מדין זכין, דלא זכות הוא לו, וגם לא הגיע לחינוך, וגם יתכן דליכא חינוך במידי דפורענותא, עי' ביו"ד ס' שצ"ו לענין חינוך באבלות, ועי"כ דלא בעינן דעת צעלים, ומ"מ אכתי' י"ל דאף אם לא היו מיעוט לעכו"ם דלא מטמא בנגעים, מ"מ לא הי' יכול הכהן לטמאותו, כיון דאינו במצוה זו, וקטן ישראל שאני דאיתי' במצוה זו, ועי' לעיל ס"ט סק"א.

ז' הסגר דבית מבואר בתו' ורא"ש ור"ן נדרים נ"ו ב' דהיינו נעילת דלת הבית, וכן מבואר בפרש"י חולין י' ב', וכן מבואר בתו' הרא"ש מו"ק ז' א', ונראה דמ"מ בית שאין לו דלת נמי מטמא בנגעים ויש לו דין מוסגר באמירת כהן שמסגירו, ומהו יש להבין דגם בדאיכא דלת אם אמר הכהן שמסגירו נמי הוי מוסגר אף כשלא נעל הדלת, ואין נעילת הדלת לעכב אלא למצוה, ובמל"מ פ"ד ה"ה כתב בדעת הרמב"ם דא"כ נעילת דלת אלא אמירת כהן שהבית מוסגר, ואין לזה הכרח דאין דרך הרמב"ם לכתוב מה שלא נתבאר בגמ', וגם י"ל דסמך אוהסגיר דכתיב בקרא דמתפרש בפשוטו נעילת הדלת, ועוד דלשון מוסגר הרי ע"כ לשייכו לענין הסגר, ולא יתכן דוהסגיר דקרא היינו שיאמר הכהן שהוא מוסגר לכונת הלכות מוסגר מבלי שיהא ענין בתוכן לשון זה.

ומשמע מדבריהם ז"ל דסגירת הדלת בלא שום אמירה קובעת דין הבית בהסגר, דאל"כ למה פירשו ע"י שליח או חבל ארוך ולא פירשו שסגר הדלת ולא אמר שהבית יהא מוסגר עד שהגיע לתוך ביתו, ומיהו גם לפ"ז אכתי' צ"ע דהא מודו צבית שאין לו דלת דנקבע הסגור באמירה וכמש"כ, ודכוותה אם לא סגר הדלת רק אמר שקובעו בדין מוסגר, וא"כ למה לא פירשו בכה"ג ובלא חבל ארוך, וז"ל דמשמע להו לפרושי קרא באופן הרגיל שסוגר הדלת, וז"ע.

ובהסגר דנגעי אדם דכתיב והסגיר את הנגע פרש"י בחומש יסגירו צבית אחד, והנה לענין שילוח מחוץ למחנה מבואר במגילה ח' ב' דמוסגר ומוחלט שוין, ושם קתני שאין ביניהם אלא פריעה ופרימה ותגלחת וזפריס, ומשמע דגם מלות בדד ישב היא גם במוסגר, ונמנא שהמוסגר מצוה לשבת בדד צבית מחוץ למחנה, ושפיר נקרא ענין זה הסגר, וכן מה שאמרו

וצביצ צרגלו ואם הלכה לה הלכה, כש"כ שאין לחייב לעטפה בצלחות לשמרה, גם עיקר הפירוש בזהסגיר על ענינים אלו נראה דחוק, ולפמש"פ הרי פרש"י מתיישב שפיר.

ולאחמור לעולם חל דין מוסגר על האדם או על הצגדים והצמים ע"י אמירת הכהן שהוא מסגירו צדין מוסגר, אלא דבצמים סוגר הדלת בשעה שצא לומר שהוא מוסגר.

(ח) תביא צמו"כ צטרס יצא הכהן לראות את הנגע ולא את הפינוי, כ"ה גי' הגר"א, וצילקוט ולא לראות את הפינוי, ולפנינו הגי' לראות את הפינוי והוא ט"ס], ונראה הכונה צטרס יצא הכהן לראות את הנגע כולו מיותר, דהא כתיב וזה הכהן ופנו וגו' ואחר כן יצא הכהן לראות וגו', ומפרש דקרא ה"ק שימרה לפנות טרס שיצא הכהן, מכלל דהכהן אם יצא לא ימתין לפינוי, והיינו דאמרינן ולא לראות את הפינוי, שאם נתרשלו מלהוציא הכלים אין הכהן ממתין לראות את הפינוי אלא נכנס ומוסגר, והח"ח ז"ל לא פירש כן ע"ש], ומיהו מדכתיב ואחר כן דמשמע רק אחר הפינוי, נראה דכך הוא סידרא דמילתא דהכהן ממתין עד זמן שיכולים לפנות הבית אם עוסקין בזה מיד ציווי, ולכן אם הכלים צבית מרובין ממתין יותר, והיינו דכתיב ואחר כן, אצל אם מתרשלים צפינו אינו ממתין והיינו דכתיב צטרס יצא הכהן וגו'.

(ט) חולין י' ב' או שעמד בתוך הבית והסגיר שהסגרו מוסגר ח"ל והסגיר את הבית מ"מ, מש"פ רש"י בתוך הבית תחת המשקוף, אפשר שהוא משום דראוי לסיים מעין הפתיחה וכיון דצרישא הזכיר לתוך ביתו ותחת המשקוף ראוי לסיים בזה דמ"מ דציעצד הסגרו מוסגר, וגם צנדרים נ"ו צ' גרסינן הכי בצרייתא, אצל יתכן דרש"י לטעמי' שפירש הסגר נעילת הדלת, ולפ"ו הכונה שסגור ציציאתו ולא שסגור מצפנים והוא בתוך הבית, דלאו סגירת הבית הוא, וזה שפיר מעכב, וע"כ דתחת המשקוף קאמר, ולפ"ו לפי מאי דנקט המל"מ צפי"ד ה"ה דדעת הרמב"ם דהסגר היינו רק אמירת הכהן שהבית צדין מוסגר, שפיר אפשר לקיים כפשוטו דבתוך הבית ממש קאמר וגם בזה הסגרו מוסגר, אצל הרמב"ם שם לא הזכיר אלא תחת המשקוף והלך לביתו אע"ג דבתחלת דצריז הזכיר גם ולא בתוך בית המנוגע, ומשמע דנקט לעיקר כגירסתנו צנדרים, ואפשר דגם צכאן גריס כן, ולפ"ו לא למדנו דין הסגיר בתוך בית המנוגע, ואדרבה קצת משמע צרמב"ם דלא מהני, וכמ"ש צמל"מ שם, אצל הר"ש צפי"ב מ"ו הביא מן התו"כ דגם צעמד בתוך בית המנוגע והסגיר הוי הסגר, וכ"ה ג"כ צרא"ש,

[ולפנינו צמו"כ ליחא], ובאמת דאם והסגיר את הבית מ"מ לא מרצה כולו גוויי ה' ראוי לפרש מ"ט לא מרבינן נמי הסגיר בתוך הבית המנוגע, דהא קרא סתמא קאמר והסגיר את הבית מ"מ, ושם צמקום שהוא מתטמא ע"י הסגרו, אינו יכול להסגר, וע"י להלן צסוגיא דנדרים.

שם רש"י ד"ה יכול יהא לו רשות לילך לתוך ביתו ולחזור ולסגור הדלת, הא דקמני סיפא ומנין שאם הלך לתוך ביתו והסגיר כו' שהסגרו מוסגר, ע"כ מתפרש שלא חזר דהא פרכינן מזה לראצ"י דחזינן דסוגר אף שאינו רואה את הנגע בשעת סגירתו, ואם צחזר הרי שפיר רואה, ולפ"ו ה' ראוי לפרש גם רישא דיכול ילך לתוך ביתו ויסגר דהיינו מצלי לחזור, וצ"ל דקים ל' לרש"י דצכלל קרא דויצא מן הבית אל פתח הבית והסגיר גם שלא ישהה אלא מיד בהגיעו לפתח הבית יש לו להסגר, ולפיכך הזכיר לפרש כן, וע"י צמל"מ צפי"ד ה"ה, ומ"מ אם אירע שהלך לביתו עד שלא הסגר יש לו לחזור לפתח הבית ולהסגר אף ששואה ע"ו, ואף כשהדלת צבר היתה נעולה.

נדרים נ"ו ב' אצל מן האגף ולחוץ לא מתיב רצ מרי ויצא הכהן כו' יכול יעמוד תחת המשקוף ויסגר כו' הא כיצד עומד צד המשקוף כו', לכאורה תחת המשקוף מתפרש גם מן האגף ולפנים, ואפשר דמזה דקדקו הראשונים ו"ל דהסגר היינו סגירת הדלת, וא"כ ע"כ דתחת המשקוף מן האגף ולחוץ קאמר, ומיהו י"ל דמדמסיק הא כיצד עומד צד המשקוף ולא מסיק הא כיצד עומד מן האגף ולחוץ, משמע דאף מן האגף ולחוץ לא קרינא צי' ויצא מן הבית, עד שיעמוד צד המשקוף.

יש להסתפק לענין טומאה דהצא אל הבית מה דין תחת המשקוף, וזומן שהפתח נעול נראה דמן האגף ולחוץ אינו מטמא, ומן האגף ולפנים כיון דמשמע צסוגיין דקרינא בית, מסתברא דמטמא, [עי' שבת ט' א' אסקופה משמשת שתי רשויות פתח פתוח כלפנים פתח נעול כלחוץ אע"ג דלוח"פ גם חודו הפנימי י"ל דסותם ע"י מש"כ שבת ס"ג סק"ח י"ג], אצל צומן שהפתח פתוח או שאין שם דלת יש לדון אם מטמא מן האגף ולחוץ, ומסתברא דכיון דשרי צמודר הנאה דסתמא מנן דאסור רק מן האגף ולפנים ואפי' הדלת פתוחה, דה"ה לענין טומאה לא קרינא צי' והצא אל הבית, ואע"ג דהכא אצרכי' רחמנא למיפק מכולי' בית, מ"מ לאו משום טומאה הוא, וצ"ע.

(י) צפי"ב מ"ו וצא צסוף השצוע וראה אם פשה כו', יש לעי' חלץ את האצנים בתוך שבעה מהו, מי אמרינן היינו קוץ צהרתו, ואי ליכא קנס הרי

לנתיצה דהא אין נותן של חצירו, ואין כאן ארבע קירות לנתיצה, ואח"ל דמטמא בנגעים, שניהם חולצין, ואף שאין לו בעלות בכותל מ"מ כיון שהנגע צביתו בא אין סבירה לפוטרו.

תניא בתו"כ והוצא בר"ש כאן דכותל שהוא לאויר, דהיינו שמשמש לחצירו ככותל חצר, אין חצירו משתתף עמו בחליצה, ויש לעי' אם דוקא כשהוא לאויר אבל אם הוא לבית אף שהבית ההוא אינו מטמא בנגעים משום שאין בו אבנים ועצים ועפר או שאר סיבות, הרי הוא חולץ עמו, או"ד דוקא כשהבית ראוי לטמא בנגעים, ומדנקט כותל שהוא לאויר משמע קצת דרך כשאינו משמש לחצירו אלא תשמיש חצר הוא דפטרינן ל', וי"ע.

תניא בתוספתא הוצאה בר"ש לעיל מ"א בית שזדו אחד עכו"ם וזדו אחד ישראל זדו אחד בארץ וזדו אחד בחו"ל אינו מטמא בנגעים, ולכאורה נראה דר"ל שכותל אחד מכתליו שייך חציו לעכו"ם או שבני חציו בחו"ל, (דאם חצי הבית של עכו"ם הרי אין לישראל ד' קירות), והטעם משום דלא קרינא ב' וחלוצו, דעכו"ם וחו"ל לאו בני חיובא נינהו, ולפ"ז בכותל שהוא לאויר מטמא בנגעים, אבל נראה דאף שאין חצירו מטפל עמו אבל מ"מ חל חיוב חליצה גם על חלק חצירו, ובעכו"ם וחו"ל שא"ל לחול חיוב קציעה על חלקם, יש לפוטרו לגמרי, והכי מסתברא, וי"ע. — הא דזדו אחד עכו"ם היינו שהוא שותף במקום ואבנים, דומיא דזדו אחד חו"ל דהכונה שחלק מן הכותל בנוי בחו"ל, דבלא"ה אין סבירה לפוטרו, וזה כמש"כ לעיל דכשכל הכותל שייך לבית אין חצירו מטפל עמו בכלום.

שם שניהם קולעין, פי' הרא"ש דכתיב אשר הקצו, והא דכתיב יקציע לשון יחיד, נראה דיש לפרש כמו ואחר חלץ דבא למעט כותל שהוא לאויר, וה"נ בא למעט כותל שהוא לאויר, ויש בזה חידוש דהא הקציעה היא רק מצפנים כדילף בתו"כ וא"כ אין תועלת מזה לחצירו שבחוף, ואפ"ה מטפל עמו בקציעה, וה"י מקום לומר דאף בכותל שהוא לאויר יטפל עמו, והיינו דאיצטרך מיעוטא דיקציע לפוטרו. — הא דמטפל עמו בקציעה אף שאינו מטפל עמו בטיחה, הוא משום דהסרת הנגע הוא גם כורך לחצירו, משא"כ תיקון הבית, ומה"ט בכותל שהוא לאויר דגם בחלוצו האבנים לא מחייבין ל' לטפל עמו כש"כ בקציעה שהוא רק מצפנים.

שם אבל הוא זדו מביא את העפר כו' אין חצירו מטפל עמו בטיחה, נראה דהטיח אינו אלא מצפנים כמו הקציעה דילפינן בתו"כ שאינו אלא מצפנים דכתיב מבית, והטיח הוא להחזיר מה שניטל ע"י הקציעה, ואף דסתמא כשנוטל את האבנים נופל גם מן העפר שצביצותיהם אף בלא קציעה, וא"כ גם מבחון יש מקום

הוא טהור, או"ד אפשר להחזיר האבנים ויחזרו לדינם כאילו לא חללם, ואח"ל דנטהר הבית, חלץ בשביעי לאחר פשיון עד שלא ראהו הכהן מהו, מי מראה לכהן את הפשיון באבנים החלוטות וקובע הבית בהסגר שני או לא, ואח"ל שאין ראוי בתלושים, מהו להחזירן לכותל להראותם לכהן, ואף אח"ל דחוף שבעה לא מהני להחזירם, הכא שכשיראה הכהן יצוה לחללם שמה עדיף ולא נטהר הבית בחליצתו, ונע"ע בזה. — אם חללו לאחר שראה הכהן את הפשיון עד שלא יצוה לחלוץ, לכאורה ה"י נראה דשפיר דמי, אבל יש בזה מקום עיון דלכאורה אם אחר שראה הכהן את הפשיון עד שלא יצוה לחלוץ חזר ונכנס הנגע, הדר דינא ולא יחייב הכהן לחלוץ, וא"כ יש מקום לחשוב החליצה עד שלא יצוה הכהן כחליצה תוך שבעה כיון שעדיין יכול דינו להשתנות, וי"ע.

שם אינו נוטל אבנים מזד זה כו', וה"ה מבית אחר המוסגר דאינו מביא, ויש לעי' אם מביא מבית הטעון קליפה, או הטעון נפרים, ולכאורה אחרים לא ממעט אלא מוסגר דכוותה, וי"ע.

שם ולא סיד מכל מקום, נראה דהיינו שאינו ראוי להביא תחת דברים שמטמאין בנגעים דברים שאין מטמאין, והלכך אם מרבה בעפר על חשבון האבנים או באבנים על חשבון העפר לא איכפת לן כיון ששניהם מטמאין בנגעים, ולא מנאנו שחייב להיות גודל האבנים שמביא כמו אלו שחולץ, אבל סיד שאינו מטמא בנגעים אינו ראוי להביאו תחת האבנים או העפר.

שם ולא שמים תחת אחת, ר"ל שלא יחלוץ רק אחת, דוחלוצו האבנים כתיב אין פחות משמים, אבל כשחלץ שמים שפיר מביא שמים תחת כל אחת מהן, וכדקתני שמים תחת ארבע, אע"ג דקתני לא אחת תחת שמים, וה"נ מביא ארבע תחת שמים ע"י ר"ש מהתו"כ וברא"ש, אבל ברמב"ם פט"ו ה"ג משמע דדינא הוא שאינו מביא שמים תחת אחת, וי"ע.

שם שניהם חולצין, סתמא מתפרש כשהמקום והאבנים של שניהם, ואשמועינן קרא דאע"ג שהנגע בא בעטיו של זה שהנגע צביתו, אפ"ה גם חצירו מטפל עמו בחליצה, ויש להסתפק כשהכותל שייך רק לבית שהנגע בתוכו, אם גם מחייבין לחצירו לטפל עמו בחליצה, שהרי סו"ס הכותל משמש גם לו, ועוד דהא גם בקציעה חייב להשתתף אע"ג שהקציעה היא רק מצפנים הבית שהנגע בתוכו, או"ד כיון שאין לו שום בעלות בכותל אין לחייבו בכלום, והכי מסתברא.

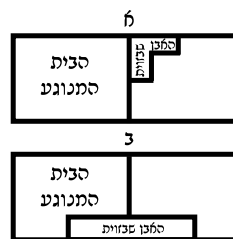
ואם כל הכותל של חצירו, יש להסתפק דסתמא אינו מטמא כלל, דבית זה שהנגע בתוכו אין לו אלא שלש קירות, ומה שנהנה ממחיצת חצירו בלא שום קנין זה שמה אינו גורם להטמאות בנגעים, ועוד שאינו ראוי

כמש"כ, וכמו שפרש"י שם דונתך את הבית כתיב ולא שני בחים, [ול"ע דכש"אין בעו"י הכותל כדי חלוקה הרי ע"כ נות"אין שני בחים, ול"מ לומר דכה"ג אין נות"אין כלל, עי' לק' ס"ק י"ב], וקשה דמ"ש דנקט אבן שבזית הרי מבואר בספ"א דדר"א דלרבנן אף בנראה בפתין חולץ עד סוף הכותל, והו"ל למיתני דסתמא כשחולץ חולץ כל עו"י הכותל וכשנותן מניח מחנה, ועי' בזהגרי"א הנדפס בסוף המסכת, וי"ע. — ועי' במאירי חולין שם שהקשה מהא דבית המוחלט מטמא מאחוריו, ואם אין נות"אין אלא חצי עו"י הכותל למה מטמא מאחוריו הלא חלק זה לא יותך, וכח שיש שחילקו בין אם הכותל צינו לבין חצירו או שהכל שלו, ובפשוטו י"ל בכותל שאין בעו"י כדי חלוקה לשני כתלים, א"נ בכותל שהוא לאויר אם נימא דבזה נותן כולו, וכמו בקורות ותקרה דליכא עליי, אבל אין לנו מקור לחלק בין בעלים אחד לשני בעלים, דולא שני בחים אמרינן ואפי' דחד, ולפמ"ש דאבן שבזית היינו שמשמש לבית נוסף אבל בין שני בחים אין חולקין את עו"י ניחא הכל, ובמאירי שם סיים שיש לומר דאחוריו לא דמי לאבן שבזית, ואולי כוננו כמש"כ, ובאמת מצד הרבנות דחולץ הכל הי' ראוי לשנות דין זה באבן שבזית כפי מה שפירשנו שהאבן משמשת לכותל נוסף, דאף בזה חולץ הכל, גם לשון נותן את שלו ומניח את של חצירו ניחא טפי לפמ"ש, דהזוית השני סתמא יש לכנותו של חצירו, אבל אם המדובר בכותל שצינו לבין חצירו מאי פסקה למיתני מניח של חצירו, הו"ל למיתני חולקין את הכותל, דהא אכתי לא שמענו כמה מן הכותל של חצירו, וגם כשהכל שלו ראוי לנתן רק חצי עו"י, וגם מסתימת הרמב"ם שכתב בפט"ו ה"ב שנותן את כל הבית, לא משמע שנותן רק חצי הכותל, וממש"כ דין אבן שבזית ליכא למישמע לה.

שם רא"א בית הבנוי ראש ופתין נראה בראש נוטל את כולו נראה בפתין נוטל את שלו ומניח את של חצירו, כפי שפירשו הראשונים ז"ל הרי ראש ופתין הוא כותל שמלמטה הוא אבן אחד על כל עו"י הכותל ומלמעלה אבנים קטנות צנויות כעין שני כתלים על הראש, וכבר כתב התו"ט דמהא דמחלק בין נראה בראש לנראה בפתין משמע דלענין חליצה קאמר, דבזה שיך לחלק היכן נראה הנגע, ובכל מקום שחזר לבית הרי כולו ינתך, וכן לשון נוטל הכי משמע, ולפ"ו בזה דנראה בראש נוטל כולו, לא פליגי רבנן עלי, דהא אמרי באבן שבזית דנוטל כולו, ויש לפרש דנראה בפתין פליגי, ולכאורה לא מלאנו דחולץ אלא אבנים אשר בהן הנגע, וא"כ דין הוא בנראה בפתין דייח את של חצירו, וגם אם כולו שלו נמי יניח אלו שאין בהן נגע, ולא נראה לומר דאף כשאירע בפתין שהי' אבן אחת על כל עו"י הכותל דגם בזה קאמר ר"א דמניח של חצירו והיינו דחולקין את

לביט, מ"מ לא חייב הכתוב טיחה אלא במקום שחייב קיצוע, ולפ"ו הדבר מובן בסב"א למה שאין חצירו מטפל עמו בטיחה, דטיחה שמצפנים אין לחצירו כל ענין בזה, אבל קיצוע שהוא להסיר הנגע שפיר יש גם לחצירו ענין בזה. — ז"ע ברמב"ם שלא הביא הא דמ"כ שהקיצוע רק מצפנים, גם מש"כ שטח את כל הבית כבר נתקשנו בזה לעיל סק"ג.

יא) פי"ג מ"ב האבן שבזית צומן שהוא חולץ חולץ את כולו וצומן שהוא נותן נותן את שלו כו', ממה ששנה התנא דין זה באבן שבזית, משמע דבסתם כותל ליכא נפקותא בין חליצה לנתיבה ונותן את כולו, ולא מחלקין את עו"י הכותל מחנה לזה ומחנה לזה, וסתם כותל נראה דהאבנים ממלאים כל עו"י הכותל, [עי' בתוספתא דכל אבן משאוי שני צנ"א], והיינו וחיללו דקרא דגם חצירו מטפל עמו, משום דהאבן שחולץ הוא גם משמש לחצירו, ואבן שבזית נראה דעיקרו שהאבן משמשת גם לכותל של חצירו שאינו משותף עם הבית המנוגע, ומשכח"ל באבן כמין גאס דלדו אחד משמש ככותל צינו לבית המנוגע ולדו השני משמש ככותל לבית אחר או לרוח אחרת כגון כזה,

וכן משכח לה באבן ארוכה שמשמשת ככותל לשני בחים האחת לבית המנוגע ולבית שכנגדה והאחת לבית אחר, כגון כזה, וטעמא דחולץ את כולה פי' הר"ש משום דכתיב וחללו ששניהם חולצין, ולכאורה

שפיר יש לקיים וחללו בכותל רגיל ולא באבן שבזית, לפמ"ש כדכותל רגיל אין חולקין את עו"י, אלא נראה לפרש משום דכתיב וחללו את האבנים אשר בהן הנגע, וכיון שהכל אבן אחת ע"כ לחלוץ כולו דבלא זה לא נתקיים וחללו את האבנים אשר בהן הנגע, וכ"ה בפרש"י חולין קכ"ח ב' ע"ש, משא"כ בנתיבה שפיר מקיימין ונתן את הבית אף כשנשאר חלק מן האבן המשמש לבית אחר, ואפילו חזר הנגע לאותו אבן נמי אין חולצין כולו, דאין מנזות חליצה צומן דאיכא מנזות נתיבה, ומנזות נתיבה ליכא אלא על חלק המשמש לאותו בית. — גם אבן שבזית שהוא לאויר חולץ כולו, דלא מחלקין בין כותל בית לכותל שהוא לאויר אלא מי החולץ, אבל בשיעור החליצה שוין, וכן בנתיבה לא יתוך אלא כדרך שנותן צינו לבין חצירו.

וברש"י חולין שם פירש אבן שבזית באבן רגיל שצין שני בחים, ולפי שבזית רגילין להניח אבנים גדולות שאותה האבן נראית בשני הבתים לכך קמני אבן שבזית, דשאר אבנים אינם מגיעים מעבר לעבר, ולפ"ו משמע דאף באותה האבן אין נות"אין כולה אלא חולקין את עו"י ודלא

קרינא אשר לו הבית לא בראובן שאין הכתלים שלו, ולא בשמעון שאין השטח שלו, אבל בית שהתקרה והמעויצה שייך לבעל העליון, שפיר מטמא בנגעים, ואף אם הוא עבוס, אף אם בית שאינו מקורה אינו מטמא, דסו"ס בית מקורה הוא, ולא צעיקן שהתקרה תהי' שלו, וכן עליו שהרצפה והקורות שייכים לבעל הבית נמי מטמא בנגעים, דסו"ס השתא יש לו בית ולא צעיקן שהרצפה תהא שלו, ולפ"ז הדבר מובן יותר מה דחייב לנתן את חצי עובי הכתלים ואילו את הקורות נותן לבית או לעליון.

שם נותן את הקורות לעליון, לרבותא נקט קורות וכש"כ תקרה ומעויצה, ומיהו צסיפא דנותן את הקורות לבית הו"ל לאשמועינן רבותא טפי דאף את התקרה ומעויצה נותן לבית, אלא דנקט סיפא קורות אגב רישא.

שם לא היתה עליו על גביו אצניו ועציו ועפרו ניתנין עמו, היינו דאצניו ועציו ועפרו של הקורות והתקרה והמעויצה נמי נתנין עמו, ונקט אצניו ועציו ועפרו, דמיניס אחרים גם בבית אין נתנין עמו כמבואר בר"ש פ"ב מ"ד מן התוספתא, ונראה דה"ה לא ה"י בית תחתיו דנמי ניתנין התקרה והקורות והמעויצה עם העליון, אלא דחדא נקט, ואף דיש מקום לחלק דגם בדליכא בית תחתיו מ"מ התקרה משמשת תחתיה טפי משימוש גב דדליכא עליון, אין נראה כן. — נראה נגע בבית ובעליו הרי התקרה ניתנת עם הניתן באחרונה, דאז ליכא לאידך.

באן שנה התנא דין הבית והעליון כששניהם דחד, ולעיל במ"ב באבן שבזית שנה ומניח את של חצירו, ואפשר שהוא לרבותא דחולץ גם של חצירו, אבל צדין נתינה אין חילוק בין שלו לשל חצירו וגם בשלו נותן רק חצי כותל, ועי' לעיל ס"ק י"א.

ויש מקום לדון אם כותל שהוא לאויר יש לדמות ללא היתה עליו על גביו, ויהא ניתך כולו, ויש מקום לומר דכותל שאני, וגם דמידי דניתן לחלק ולנתון מחצה שאני, וגם יש מקום לחלק בין אם הכל שלו לבין אם חלק של חצירו, וגם בתקרה שאינה שייכת לבעל הבית יש מקום לדון אם ניתנת עמו בדליכא עליון, ומסתברא שלא לחלק מחמת הבעלים, וגם לא בין כותל לתקרה, אבל מחמת שבכותל ניתן לנתן מחצה יש מקום לחלק דאף בכותל שהוא לאויר ואפילו כולו שלו לא ינתן אלא מחצה, וז"ע.

שם ומציל על המלכנים ועל סריגי החלונות, מלכנים היינו צוה"פ העשוי לגוי בפתחים או בחלונות, עי' ר"ש מה שהביא מב"ב ס"ט א', ונראה דהני מתמעטו מהא דדריש בתו"כ אצניו שלו ולא אצנים שהכנים לו משנכנה, והיינו דהוספות שנוספו על הבית אינם צדין נתינה, ואפילו עשאו מתחלת הבנין, דלאו זמן בנייתם

האבן, ועל זה הוא דפליגי רבנן עליו, דסתם נראה בפתיח מתפרש כשהם שני פתיח, וגם אם הכל אבן אחד מ"ש מנראה בראש דגם לר"א נוטל כולו, לכך ז"ל דגם כשנראה בפתיח ס"ל לרבנן דצריך לחלוק בכל עובי הכותל כנגד האבן המנוגעת, דהא גם סביבות האבן חייב הכתוב להקציע כש"כ כנגד האבן ממש, והלכך גם אבן שכנגד האבן המנוגעת חולץ, וזוה פליג ר"א וס"ל דנראה בפתיח אינו חולץ של חצירו, ולפ"ז לפמש"פ רש"י אבן שבזית דהיינו סתם אבן שממלאה כל עובי הכותל, ז"ל דלרבותא דאינו נותן כולה קתני לה אף שהכל אבן אחד, דהא דחולץ כולה אין צוה חידוש דהא אף כשאין עובי הכותל מתמלא מאבן אחד נמי חולץ כנגד כל האבן עד לעבר השני, וז"ע.

יב פי"ג מ"ג בית שנראה צו נגע היתה עליו על גביו נותן את הקורות לעליון כו', נראה לדקדק מהא דקתני בית שנראה צו נגע, ולא קתני בית שחזר צו נגע, עליון שחזר צו נגע כו', א"י כשנותן את הבית נותן את הקורות לעליון, כשנותן העליון נותן את הקורות לבית, דאם נבנית העליון לאחר שנראה כבר הנגע בבית בתחלה, אף שכשחזר הנגע כבר היתה העליון קיימת, דצוה אינו נותן את הקורות לעליון, דבשעת ראיית הנגע כבר נקבע דין הבית עם הקורות להיות ניתנין כשיחזור הנגע, אם לא יטהר בינתיים.

הא דמקילין למישדיניהו לקורות בין לבית בין לעליון לקולא, הוא משום שלא אמרה תורה לנתן דברים ששייכים גם לא לבית, דאצניו ועציו כתיב, ששייכים רק לבית ולא אלו שיש להם שותפות, ויש לדעת לפ"ז אמאי בכותלי הבית חולקין את עוביו ונותן את שלו ומניח של חצירו כמ"ש רש"י חולין קכ"ח ב' הוצא לעיל ס"ק י"א וכן צבהגר"א, ואין נראה לומר דשאני כותל דאפשר בחלוקה משא"כ קורות, דלפ"ז בכותל שאין בו כדי חלוקה דין הוא שלא יתאנו כלל, וא"כ בית שכל קירותיו [אינם לאויר] א"א לחלק עוביים ויש עליו על גביו לא מיקיים צי' ונתן את הבית כלל, ול"מ כן, גם משמע דקורות שאפשר לחלקם נמי אין נותנין כלל, ואפשר שיש לחלק בין כתלים שהשימוש לשני הצדדים בשוה וא"א לזכר אחד על פני חצירו, והלכך חצי עובי הכותל ע"כ לנתן, ואם אין צו כדי חלוקה בהכרח יפול הכל, ולא חשיב כמנתן שני בתים, כיון דע"י ניתוח האחד נופל השני, אבל בקורות שמשמשין לזה מעשה תקרה ולזה מעשה קרקע, אפשר לעולם להעדיף אחד מהן ולחשבו כעיקר ואת השני כנהנה ממילא, והלכך כשהנגע בבית אם ינתן התקרה חשיב כמנתן גם העליון, וכן איפכא, ושפיר מימעטו מאצניו ועציו שלו.

ואפשר עוד דבית שכל כתליו של שמעון ורק תוך הבית השטח של ראוון דאינו מטמא בנגעים דלא

קוצע, אלא ענינם, וכן נראה דאם חלץ אצנים והציא אחרים תחתיהם, חשיבי האחרים כנגזו עמו, כיון שהם עיקרו של בית, וזוהי נחל משה"ק הראב"ד בפירושו לתו"כ ובהשגות פי"ד ה"ט מהא דתנן פי"ב מ"ב בית שלא היו בו אצנים ועו"ע כו', דמשמע דאם נעשה הנגע לאחר שהציאו האצנים והעצים והעפר דמטמא אף שלא נזכו עמו, [ועי' לעיל ס"ט סוסק"ת], וכחצ ז"ל לחלק בין טומאה לחיוב נתינה עי"ש, ולמש"כ י"ל דהציאם לעיקרו של בית, וזוהי חשיבי לעולם כנגזו עמו, וזוהי יש ליישב מה שלא הציא הרמב"ם הך דרשא דתו"כ דולא אצנים שהכניס לו משנצנה, משום דאין הכונה אלא כעין מלכדים וסריגי החלונות וכיו"ב, ומתני' דמלכדים וסריגי החלונות הציא בפט"ו ה"ו.

(ג) פי"ג מ"א עשרה בתים הן הכהה בראשון וההולך לו קולפו והוא טהור כו', לא מצינו ילפותא לזה, ונראה דהוא מובן בפשוטו של כל הסגר שאם הנגע הולך הרי הוא נטהר, וענין כהה לא מצינו בצתים, ודינו כהלך לו, דכל שאינו במראה המטמא הרי הוא כהלך לו, וצתים מטמאים בירקרק ובאדומים כדתנן פי"ג מ"ח והיינו ירוק שצירוקים ואדום שבאדומים כדתנן גבי בגדים פי"א מ"ד, וכל הכהה מזה אינו מראה נגע, ורק גבי בגדים מצינו במורה ענין צהה מחמת כיצוס דלריך קריעה, ובהלך לו מחמת הכיצוס מטבילו וטהור, וז"ע לפ"ז מ"ט חשיב לתרתי כהה והלך לו, ובר"ש כתב דבמספחא הכי מיתניא, וגם ע"ז קשה, וז"ל משום דבבגדים שגם הם מטמאים בירקרק ואדומים מצינו ענין צהה למראה שני, לכך הזכיר גם כאן כהה, אף דבצתים אין לזה שום ענין ודינו כהלך לו, ועי' לעיל ס"ח סק"ב.

והא דקולפו כתב הר"ש דלא נחפרש מנ"ל ושמה משום דכתיב כי נרפא הנגע והיינו שהוקפה והוטת, ודכוותה הכא קליפה, וז"ע דמהא דכי נרפא הנגע ילפינן רק דכשהנגע עמד בעיניו א"א לטהר, ונריך חליצה וקיצוי וטיחה, אבל כאן שהנגע הלך לו אין לך ריפוי גדול מזה, ומנלן דלריך קליפה.

ברם בצמח קרא דכי נרפא הנגע מוכיח דגם כשאין נראה נגע צבית דהיינו לאחר שחלץ וקצה וטהר, מ"מ עדיין איכא נגע צבית ונריך ריפוי, דהא קרא כתיב לאחר שחלץ וקצה וטהר והנגע לא חזר וטהר הכהן את הצבית כי נרפא הנגע, מכלל דרק ממנה שלא חזר מוכח דנרפא, והיינו ע"כ על כל הצבית, דהנגע שבאצנים שחלץ הרי נשאר בהם, ומבואר דאף כשכבר אין נראה נגע צבית מ"מ הצבית נריך ריפוי, ולפ"ז שפיר יש מקום להנריך קליפה כשאנו באין לטהר הצבית מיד, אבל מ"מ נריך מקור מנין קים להו לחז"ל כן, ואם נימא דבבגדים גם צהה למראה שלישי בשבוע ראשון טעון כיצוס, י"ל

ולפי מה שנתבאר דגם לאחר חליצה וקיצוי וטיחה חשיב עדיין כיש נגע צבית הנריך ריפוי, נחל לישגא דקרא דקרי פשיון לחזרת הנגע, אף דלשון פשיון הוא הוספה על קיים, דבאמת כה הנגע עדיין קיים בכל הצבית וכשחזר אפשר לחשבו כפשיון, אלא דמ"מ כיון דברוב המקראות נזכר פשיון רק כשהנגע קיים, שפיר דקדקו מלשון פשיון שבכאן לרבות פשה בשני כמו שדרשו בתו"כ, ומתיישב שפיר כמו שפירש הרמב"ן במסקנתו דקראי דזוכתייהו קיימי, ומ"מ מרבינן מינייהו בגז"ש ומלשון פשיון לרבות פשה בשני, וכן עמד בשני.

שם אם עד שלא טהרו בצפרים נראה בו נגע הר"ז ינתן כו', נראה דלא קאי אכהה בשני והלך לו דקולפו וטעון צפרים, דהתם אם נראה בו נגע עד שלא טהרו בצפרים לא ינתן, דאין הצבית ינתן אלא לאחר חליצה דמתניא דבמספחא הוצאה בר"ש כאן, אלא יראה בתחלה.

סימן יא

(א) פי"ג מ"ד בית המוסגר מטמא מתוכו כו', בתו' יצמות ק"ג ב' נסתפקו אם מתוכו דמוסגר היינו צנגיעה ואפילו לא נכנס או דזה וזה מטמאין צביאה דקחני הוא פירושא דמתוכו דרישא, [ומה שהזכירו שם שנגע צנגע, כתב מרן זללה"ה בסי" סק"י דהוא ט"ס], ועי' במל"מ פט"ז ה"ג בזה, ומה שהציא מן המוספחא המכניס ידו לבית המנוגע ונגע בו מצפנים רבי מטמא וראב"ש מטהר כו', הגר"א ז"ל גרים ולא נגע, וקצת משמע כן דסתם בית מנוגע לא מתפרש רק במוסגר, ומוחלט הרי לכו"ע מטמא צנגיעה, ואי גרסינן ולא נגע מוכח דהנוגע טמא, אלא דיש לפרש רק במוחלט, אבל לפ"ז ק"ק לשון מצפנים דהא מטמא גם מאחוריו ולא הול"ל אלא ולא נגע, ובאמת דעת הגר"א בא"ר דמוסגר מטמא מתוכו צנגיעה, ולפ"ז יש לפרש דנקט ולא נגע מצפנים משום מוסגר.

ויש לעי' אם מוסגר מטמא מתוכו צנגיעה, מהיכי ילפינן לה, דהא בקרא לא אשכחן אלא והבא אל הצבית וגו', וז"ל דילפינן לה ממנה שמתמא צביאה דסברא הוא דנגיעה לא גריעא מציאה, ועי' מל"מ שם, ולפ"ז לא יטמא בגדים עד שיששה כדי אכילת פרס כדין ציאה,

אבנים שנשרו מבית המוסגר חניא בתוספתא והוצאה צר"ש צמ"ה שהם טהורות, ואם אין בית מוסגר מטמא בנגיעה, הרי הדבר פשוט שהן טהורות, אלא אף אם מטמא בנגיעה כיון שאינו מטמא אלא מתוכו הרי כשנשרו אינן בכלל תוכו, ונראה דאם הביא אחרים תחתיהן לאינן מתטמאין בדיון מוסגר, לאינן נעשה מוסגר בידי אדם, ויש לעי' חזר והחזירן מהו, מי אמרינן כבר נטהרו וכאחרים דמו, או"ד הדרי למילתיהו.

ויש לעי' אבנים המנוגעות עומן שנשרו מהו, מי אמרינן הרי הן מטמאין גם בנגיעה מאחוריהן, והלכך גם כשנשרו מטמאין, וכדיון אבנים שדינן בחליצה, או"ד כל שהן עדיין בהסגר אינם מטמאין אלא מדיון בית המוסגר וכל שנשרו ממנו הרי הם טהורין, ולפמ"כ לעיל דהא דאבנים המנוגעות מטמאות מאחוריהן ילפינן מאבנים שדינן בחליצה, א"כ לכאורה אף כשנשרו ראוי להשאירן בטומאתן, אבל מרן זללה"ה בס"י ס"ק י"ג ידד דטהורין, וז"ע.

(ב) **פי"ג מ"ו** בית שהוא מיסך ע"ג בית המנוגע כו', בפשוטו נראה דלפי דטומאת ביאה אינה טומאת אהל כמו בטומאת מת, שהרי המאהיל על אבן מנוגעת או שמאהילה עליו אינו נטמא כדמניא בתוספתא, וכן מחיצת עשרה מועילה לכל הבית כדחתן במי"צ צנכנס לביהכ"ס, ונמצא דהענין שלא יהי' צבית אחד עם הנגע, ולכן בית שהוא מיסך על בית המנוגע יש מקום לומר דלא קרינא בחיצון בית שהנגע בו, אף כשמאהיל על בית מוחלט, דהבית הפנימי תורת בית עליו והוא מועיל לחוץ שלא יקרא החיצון בית שהאבנים המנוגעות בו, והיינו טעמי' דראב"ע, וכ"נ כונת הגר"א צביאור התוספתא שכתב שהאהל מפסיק, ור"א פליג וס"ל דדיינינן לחיצון כאילו אבנים מנוגעות בו לאינן מועיל מה שחורת בית עליו.

וליהאמור לא מטהר ראב"ע אלא בעוד הבית הפנימי קיים, אבל משנתנו ונשאר רק כותל אחד ממנו או שנים, נטמא כל שתחת החיצון, דהשתא הו"ל החיצון כמאהיל על אבנים מנוגעות, ואין מועיל מה שהאבנים משמשין כמחיצה, דגם אבן מנוגעת שגובהה י' ורחבה ד' שנכנסה לבית טמאתו, ורק כשהבית הפנימי קיים בזה ס"ל לראב"ע דלא קרינא בחיצון הבא אל הבית שהאבנים המנוגעות בו, אבל בספר מרן זללה"ה ס"י ס"ק י"א ט"ו ל"מ כן, וז"ע.

וברא"ש משמע דלא ניחא לי' בהאי טעמא, ולכן פירש מתני' רק במיסך על בית מוסגר, וכשהוא מיסך על חלק מן הבית שאין האבנים המנוגעות בו, דאם מאהיל על האבנים המנוגעות כו"ע מודו דהוא טמא, ובפשוטו ה"ה במאהיל על מוחלט אפילו על

ו"ע לפ"ז הא דכיל תנא דמוסגר מטמא מתוכו ומוחלט מתוכו ומאחוריו, ומשמע דמתוכו כי הדדי נינהו, והא לא דמיין להדדי דמוחלט שמטמא מתוכו ומאחוריו הוא מדיון נגיעה, ומטמא בגדים מיד בנגיעתו כדחתן צבים פ"ה מ"ז לענין מזורע, ודכותה אבן המנוגעת ובית המוחלט, ואילו מוסגר אם מטמא מתוכו בנגיעה היינו כדיון הבא אל הבית לאינו מטמא בגדים עד שיהיה כדי אכילת פרס, ומה שמע דמתוכו דמוסגר היינו צביאה, וכמדומה דאם מתוכו דמוסגר היינו בנגיעה, ה"י ראוי לשנות וזה מה מטמאין צביאה בוי"ו שזהו דבר נוסף, ומדקתני בלא וי"ו משמע קצת דפירושא דרישא הוא, ולפ"ז אין לנו מקור לחדש דמוסגר מטמא בנגיעה מתוכו, וגם לא מנאחי דבר שאין לו תוך המטמא בנגיעה שיהא חילוק בין כד זה לכד זה, ומיהו אם טומאת נגיעה דתוכו היא כדיון הבא אל הבית ל"ק מה דנשתנה תוכו מאחוריו].

ואין להקשות אם איחא דמוסגר אינו מטמא מתוכו בנגיעה, א"כ מנלן דקרא דטמא הוא דבמוחלט אחי לרבוויי דמטמא מאחוריו אימא דאחי לרבוויי דמטמא מתוכו, די"ל דלענין נגיעה לא אשכחן כלל מקור לחלק בין תוכו לאחוריו, וכל דמטמא בנגיעה תוכו ואחוריו שוין.

הא דמניא בתוספתא פ"ז והוצא צר"ש כאן דאבנים שיש בהן נגע מטמאין מאחוריהן, נראה דילפינן לה מהא דכתיב באבנים שחילצו והשליכו אתהן אל מחוץ לעיר אל מקום טמא, והיינו שגם מקומן טמא כש"כ הם עומן, ולא מחלקינן בין שצוע ראשון לשצוע שני, אלא דשצוע ראשון מהני ריפוי, אבל כל זמן שהנגע בחוכן דינס שיה, דהא קתני מטמאין מאחוריהן ומשמע דבעודם צבית קאמר, ואין לדקדק מדקתני מאחוריהן מכלל דמתוכן פשיטא דמטמאין בנגיעה, די"ל דכל טומאת נגיעה בלשון מאחוריהן קרי לה, וגם ניחא לי' למינקט מאחוריהן דלא הוי להו טומאה כלל, משא"כ מתוכן דהוי מטמאין צביאה, ומיהו מהא דאיטריך קרא למוחלט דמטמא מאחוריו, מוכח דמהא דכתיב והשליכו אל מקום טמא לא שמעינן דמטמא מאחוריו, עכ"פ קודם נתינה, וז"ל דלכתב דגלי קרא דמוחלט מטמא מאחוריו, תו מפרשינן דכל היכא דכתיב והשליכו אל מקום טמא מטמא מאחוריו, ומהא ילפינן לאבנים שבהן הנגע.

ובן צגד המוסגר דמבואר יצמות ק"ג ב' דאם נכנס לבית הבית טמא, ומסתבר דגם מטמא בנגיעה ואפי' לטמא שנים ולפסול אחד בלא שהי', נראה נמי דהיינו משום דדיון הצגד כדיון אבנים המנוגעות עומן דמטמאין מאחוריהן.

דביאה לאו כטומאת אהל דמת היא, דהא המאהיל על המזורה או על האבן המנוגעת טהור וכן כשמאהילין עליו, אלא הוא ענין מיוחד שלא יהי' הטהור עמהם באהל אחד, וכשהאבן בנוי' בכותל והאדם בבית לא חשיבי ששניהם באהל אחד, ורק בבית המיסק' ע"ג בית המנוגע מטמא ר"א, משום דהתם לגבי האהל החיצון הרי שפיר האדם והבית המנוגע באהל אחד.

ולפ"ז ז"ע במש"כ רש"י חולין קכ"ח ב' בהא דבעי ר"ז באבן שבזית שכשהוא נותן נותן את שלו ומניח של חצירו, מהו שחששה יד לחצירתה, ופרש"י מהו שיעשה חלק הטהור בית יד לזה להכניס טומאה לבית חצירו דהא אבן המנוגעת מטמאה באהל כדכתיב והבא אל הבית, ומשמע דר"ל שאם נעשית יד הרי גם בית חצירו יטמא, והדבר תימא דא"כ בהסגר כשהוא חולץ דחולץ כולו דין הוא שיהא הבית של חצירו טמא בודאי, וכן גם בהסגר ראשון דהא האבן המנוגעת תינא בתוספתא דמטמאה מאחוריה, והא ודאי קרא לא משמע דנטמא כל אשר בבית אלא בבית שהנגע בתוכו ולא בשל חצירו, ועוד דנהי דיד מטמאה באהל כטומאת מת כדאמר חולין ק"ח ב' ובתו' שם וכן בפ"ג דאהלות מ"ד בשערו בתוך הבית, אבל מנלן לחדש דאף כטומאת ביאה סגי ביד, והלא בעלמא צעין רובו או גע"ג כדתנן פ"ג מ"ח, ועוד דלמה לא נפרש כפשוטו אם נגע בשל חצירו אם נטמא מדין יד, ולמה לן לפרשי כטומאת ביאה, וכן ברמב"ם פט"ו ה"ה מתפרש דלענין טומאת נגיעה מספקא לן וכמו יד דעלמא, ולכן נראה דיש לדחוק דרש"י עיקר הטומאה המפורשת בכחב נקט דהוא טומאת ביאה, ולא נחית לפרושי אם כה"ג באמת יועיל היד לטמאות באהל לבית חצירו, ויתפרש שפיר שיכניס טומאה לבית חצירו אם יגעו באבן, או אם אבן יזוז ממקומו בשעת נתינה ויכנס קצת לתוך בית חצירו, דאז שפיר יטמא כל אשר בבית מדין ביאה. — ולפי מה שהזכרנו לפרש טעמא דבית חצירו טהור משום דהנגע מתיחס לבית שנראה בתוכו, לפ"ז שפיר אפשר לפרש כונת רש"י דלאחר נתינת הבית ישוב דין הכותל ככותל שהוא לאויר ואז יטמא באהל כל אשר בבית חצירו, [ועי' לעיל ס"י ס"ק י"א כתבנו לפרש אבן שבזית ככמין גאס ע"ש, ובזה י"ל דלא מהני מה שעיקרו במקום שנראה הנגע, דכיון שהנידון לגבי כותל אחר שאינו משותף עמו, שפיר י"ל דדיינין ל"י באבן מנוגעת ממק"א שנגאה בכותל דבזה שפיר נטמא, אבל בפרש"י ל"מ כן וכמש"כ שם], אבל אין נראה כן וכמש"כ, ועי' בספר מרן זללה"ה ס"י ס"ק ט"ו.

לכאורה נראה דהא דמיבעיא לן התם בחולין אם נעשה יד הוא מחמת חשיבותו, דבעלמא משמש יד

האזנים שאינם מנוגעות דהא מוחלט כולו מטמא מאחוריו, אבל כשמאהיל על מוסגר בחלק שאין בו אזנים מנוגעות שפיר ס"ל לראב"ע דאין מקום לטמאות את החיצון, דהא מוסגר אינו מטמא מאחוריו, ובאמת ז"ע מ"ט דר"א דמטמא, ומאי קאמר אם אבן אחת ממנו מטמא בביאה, הרי אין אבן מן המוסגר מטמא בביאה דאזנים שנשרו מן המוסגר טהורים, וז"ל דכשהוא בתוך הבית קאמר דכל הבית מטמא בביאה וכל אבן בכלל, אבל אינו מובן מה בכך הרי מ"מ אינם מטמאין מאחוריהן, והבית החיצון והאילן מאהילין על אחוריהן, גם לפרש סתם בית המנוגע דרך במוסגר קאמר, הוא דחוק טובא.

והרמב"ם בפט"ו ה"ג העתיק משנתנו צין במוחלט ובין במוסגר, ומתפרש שהחיצון מאהיל גם על האזנים המנוגעות שמטמאין מאחוריהן גם במוסגר, דאל"ה הא לימא לק"ו דר"א, וק"ו דר"א מתפרש על מוחלט, אבל מ"מ אימא לטעמי' גם במוסגר כשמאהילין על האזנים המנוגעות.

ג) מצורע מטמא בביאה ילפינן מדכתיב מחוץ למחנה מושבו שיהא מושבו טמא כדאימא בתו"כ הוצא בר"ש פ"ג מ"ו, [אבל מהא דאיתקש למת לא ילפינן לה, דאי הוי ילפינן ממת הוי לן למילף דמטמא באהל ולא בביאה, וכמ"ש הגרע"א ז"ל ב"ב ט' ב']. ואפשר דאבן המנוגעת נמי ילפינן מדכתיב אל מקום טמא וכן פירש הראב"ד בתו"כ בהא דדרשין מזה שיהא מקומו טמא דהיינו שמטמא באהל, ועי' ר"ש פ"ג מ"ו, ובגדים ילפינן בהיקישא מבית כדאימא בתו"כ הוצא בר"ש פ"ג מ"ח, וילפינן דמטמא בכזית מדאיתקש למת כדאמר יבמות ק"ג ב'.

נגעי בתים דקרא מתפרשי בבית שבינו לחצירו כדדרשין מוחלטו ששניהם חולצין, והיינו שהנגע בכותל שצין שניהם, ומ"מ לא נטמא אלא הבית שהנגע נראה בתוכו, דופנו את הבית כתיב ולא את הבתים, ונמצינו למידין דאף שהאבן שהנגע בו מטמא מאחוריו כדתינא בתוספתא, מ"מ הבית השני טהור, ואף בשבוע שני אם נידון האבן לחליצה נמי הבית השני טהור, ואף כשנידון הבית לנתינה, ואילו כטומאת מת כה"ג שהטומאה ממלא כל הכותל הרי שני הבתים מטמאין באהל, כדתנן באהלות פ"ו מ"ד דבית הקרוב לטומאה טמא, ואף במחנה על מחנה שניהם טמאים, כש"כ כשממלא את הכותל, ואפשר לומר דשאני הכא שהנגע מתיחס לבית שהוא נראה בתוכו, ולכך השני טהור, ולפ"ז אם לקח אבן מנוגעת ובגאה בכותל שצין שני בתים יטמאו שניהם דהתם יד שניהם שוה, והו"ל כמו כטומאת מת.

אבל יותר נראה דיש ללמוד מזה דאבן מנוגעת שבכותל לא חשיבא שהיא בתוך הבית לענין לטמא בביאה,

ציבמות ק"ג ז' ד"ה כיון ושם לא הזכירו ענין זיאה
אלא כתבו סתם אבל צבית דאיכא מחיצות כאלו יושב
תחתיו הטמא ומטמא הצית, וברא"ש פ"ג מ"ב משמע
דגם צבית אם עבר הטמא לא נטמא כל אשר צבית,
שכתב שם דלכך כשנכנס לציבהנ"ס נכנס ראשון ויוצא
אחרון משום דחיישינן שמא יעמוד בדרכו ולא יטמא,
וכ"כ הרע"ב, משמע דאם יעבור ולא יעמוד לא יטמא,
וגדולה מזו כתב הר"ש פ"ג מ"א דמלורע שנכנס לצית
אין מטמא מיד בכניסתו אם לא עמד, דטמא עובר לא
מטמא, אף דסתמא נכנס לצית ע"מ לעמוד שם, וכן
נראה דעת הרמב"ם והראב"ד פ"י ה"ב שכתבו הטעם
דנכנס ראשון ויוצא אחרון שלא יתערב עם העם ויטמא
אותם, משמע שאם לא יתערב לא יטמא, ובפיה"מ כתב
בהדיא שמא יעמוד ויטמא צאהל, ואפשר דכתבו טעם
שלא יתערב לומר דגם אם המחיצות סמוך לפתח ממש
דאין חשש שיטמא צאהל, אפ"ה יכנס ראשון ויצא אחרון
שלא יתערב עם העם.

פ"ג מ"ז ואם הניחה הר"ז טמא, ק"ק אמאי לא
נקט רבותא טפי דאפי"ה אם לא הניחה
אלא שעמד טמא, ואפשר דאם הניחה אפי"ה איגודה צידו
והוא ממשיך בהלוכו ועמיד ליטלה עמו, והרי הנחתה
כאדם ההולך עם מטה דמניחו ומגביהו עם כל פסיעה,
אפ"ה טמא, דכל שהאזן נחה ע"ג קרקע חשיב קבע,
וגדולה מזו כתב הר"ש צאבן המנוגעת שורקה דאם
החזיה בצרך אע"פ שאח"כ עברה כיושב דמיא וטמא.

ה) פ"ג מ"ח וטמא שהכניס ראשו ורובו לצית טהור
טמאהו, נראה דזה נלמד מקרא
דמושב דילפינן מיני דמושב טמא ולא מיקרי מושבו
אלא בראשו ורובו, ומזה ילפינן לכל המטמאין דבעי
כניסת רובו, והא דטלית מטמא בכניסת כוית, הוא מדין
דכמי שפסקה דמי כדאמר ב"מ ז' א', וזה רק בטלית
כמבואר ברמב"ם פ"ט מטו"נ ה"ו ובמ"מ שם, ע"י חו"ב
ב"מ ס"ט סק"ב, ובזהגר"א או"ח סי' תרנ"ח ס"ו, ורב
משרשיא ב"מ שם הוי מצי למידק ממתני' דקחני
דטהורה שהכניס ממנה גע"ג לצית טמא נטמאה, וכן
מהא דטמאה שהכניס כוית ממנה לצית טהור טמאהו,
דש"מ דכמאן דפסיק דמי, אלא דהתם צדיני ממונות
עסקינן וניחא לי להוכיח מד"מ לד"מ, ואף דכמאן
דפסיק דמי, מ"מ מטלית גע"ג שהכניס רובה לצית
טהור טמאהו כדתינא יבמות ק"ג ז', ובר"ש בכאן בשם
תוספתא, ולא אמרינן כמאן דפסיק דמי, דסו"ס רובא
עייל וקרינא ב' צבג מושבו צבית דמיעוטא בחר רובא
גריר, וכן נמי מטלית גע"ג טהורה שהכניס רובה לצית
המנוגע נטמאת דקרינא ב' והבא אל הצית, וכ"ה בא"ר,
ולא נתפרש אמאי מספקא לי להמל"מ בפט"ו ה"ו בזה.

דבר הטפל אל העיקר, אבל כאן ששניהם עיקר י"ל דלא
חשיב יד, ודכוותה מיבעיא לן התם קכ"ח א' אי בהמה
בחייה נעשית יד לאצב, ולפ"ז אף כשנחלץ האזן מיבעיא
לי, אבל מרן זללה"ה שם לא כ"כ, וז"ע.

ד) קדושין ל"ג ב' ואר"נ בר כהן ז"א רכוב כמהלך
דמי ש"מ, לכאורה יש לחלק
דאף אם רכוב לאו כמהלך וחשיב כנה, מ"מ א"א ליחס
קביעותו אל תחת האילן, כיון שעובר תחתיו, [לפי גירסא
דינן במשנה פ"ג מ"ז דהטמא עובר טהור, וע"כ
למגירם כן בסוגיין כמ"ש בהגהות הגר"א, דאל"כ מה
ראי מעומד למהלך ברכיזה], וי"ל דקביעות לאו בשיעור
ומן תליא, וכמש"כ הרמב"ן בשם תו' דאם עבר הטמא
דרך צית נטמא הכל מיד בכניסתו, [ועי' להלן דלאו כו"ע
מודו בזה], וכדתנן פ"ג מ"ח דמשכניס ראשו ורובו
נטמא הצית, ורק תחת אילן לא מיקרי מושבו בהעברה
בעלמא, והלכך אם איתא דרכוב כנה במקומו דמי ה'י
ראוי לטמאות תחת האילן אף בעבר האזן תחתיו בחיקו
של הנושא, א"י בלשון אחרת דאם הטמא יושב והאילן
והטהור עוברים נראה דטמא, דכיון דהטמא יושב הר"ז
מושבו ומה שהאהל עראי לא איכפת לן, וה"נ אם האזן
חשובה כקבועה בחיקו של הנושא, הרי אף שהנושא
הולך הרי היא מטמאה בכל מקום שעוברת, ונראה מזה
לדינא דאם הטמא יושב בספינה שחולקת רשות לעצמה,
דמסתברא דבזה אין דינו כמהלך לענין קימה, דאם עברה
הספינה תחת האילן דיטמא כל מה שתחת האילן.

נראה דזאת אומרת רכוב כמהלך דמי דר"נ בר כהן
לענין מלורע העובר ברכוב קאמר לה, ובאמת
לפי מאי דאיתא במתני' וכן אבן המנוגעת טהור ואם
הניחה הר"ז טמא, משמע דזהו כעיקר חידושא דמתני'
דגם אבן הנישאת ע"ג אדם היא בדין טמא העובר, ואזי
מיייתי מזה לענין קימה, ומיהו י"ל דגם עיקר הדין
דצאבן נמי בעינן שיהא מושבה טמא ולא כשעוברת או
נזרקת נמי חידוש הוא.

ברמב"ן כתב לשון זה ורבותינו הנרפטים מפרשים דלא
אמרו עמידה ושיבה אלא צאילן שאין בו
זיאה וע"ז כתב מחוץ למחנה מושבו אבל נכנס לצית
משנכנס שם טמא שבציאה הוא מטמא וכן עיקר דתנן
במס' נגעים טהור שהכניס כו' וטמא שהכניס ראשו
ורובו לצית טהור טמא משמע לאלתר משעה שהכניס,
עכ"ל, וז"ע דלא מצאנו ענין זיאה אלא על הטהור
כדכתיב והבא אל הצית וגו', אבל על הטמא לא כתיב
אלא מחוץ למחנה מושבו שיהא מושבו טמא וכמש"כ
לעיל סק"ג, ואמנם יש מקום בסברא לומר דצבית
משכניס ר"ר חשיב קבע וחשיב מושבו, אבל ענין זיאה
לא מצאנו בזה, ואמנם הדברים נמנאים בתו' לפנינו

דאחי לאוסופי טומאה מאחוריו גלי דלענין מתוכו לא נפיק מדיני מוסגר, וע"ז קשיא לגמ' דכיון דמוחלט כותבי מיכתת שיעורי' לית לן למילף מוחלט ממוסגר, ועי' בספר מרן זללה"ה בזה בס"י ס"ק י"ב.

שם מאי לאו מוחלטות כו', פרש"י דייק דלא אמרינן כמאן דמכתת דמי מהא דסגי בנכנס רוב גע"ג ושדינן מיעוטא בתר רובא, ואי כמיכתת דמי לית לן למישדי מיעוטא דבחוץ בתר רובא דעיל, וכונתו ז"ל דמשיקר טומאת בגד ליכא למילף דלאו כמיכתת דמי, דכיון דילפינן דהיקישא דבגד מטמא כמו בית כדאיתא בתו"כ הוצא בר"ש פי"ג מ"ח, הרי ע"כ דלענין זה לא אמרינן כמאן דמכתת דמי, דלית לן לחדש דגם פחות מגע"ג מטמא דהא בגד הוא דאיתקש, ומה"ט לא פרכינן דגם כזית שנכנס לא יטמא, ורק לענין דסגי בנכנס רובא פרכינן דינמא כמכתת דמי ולא ליסגי בהכי, וזו נראה כונת מהרש"א.

שם אימא סיפא היו זה כמה זיתים כיון שנכנס ממנה כזית לבית טהור טמאתו, הא דנקט היו זה כמה זיתים, הוא לרבותא דאע"ג דנכנס מיעוטא לבית נמי מטמאה, אבל ברישא יש לדקדק אמאי לא קתני מטלית שיש בו גע"ג או שיש בו כזית כיון שנכנס רובה לבית טהור טמאתהו, דהא מסתבר דגם כזית סגי בנכנס רובו וכמש"כ מרן זללה"ה בס"י ס"ק ט"ז, וי"ל דהי' מקום לטעות דגם בגד שאין בו גע"ג אם יש בו כזית מטמא בנגעים, דלא הוי ידעינן לפרושי דוקא בבא מבגד גדול, ובני מאיר נ"י העיר דאפשר דבכזית לא אמרינן רובו ככולו כיון דהוא שיעור לענין טומאה ולא לענין בגד, ובעינן כולו.

שם אא"צ מוחלטת היינו דאיתקש למת כו', רש"י פי' דילפינן מדכתיב גבי מרים אל נא תהי כמת ומתפרש דאל נא תחלט שלא תהא כמת, וז"ע דבפשוטו על רפואתה השלימה ביקש, ולו"ד ז"ל נראה לפרש דקרא קאי על מזורע שהוא חולה בצרעת במוחלט, ולאז בהלכות החלט לענין טומאה איירי, ועל זה קאמר אל נא תהי כמת, ואילו מוסגר דעלמא דיינינן לי' כספק מזורע לענין החולי וכדפטרין לי' מקרבן, ולכך מוחלט הוא דאיתקש למת, (וכן וימת מלך מרזים פרש"י שנזטרע). — לכאורה הא דבגד המוסגר מטמא בציהא, הוא משום דיינינן לי' כאצנים המנוגעות עי' לעיל סק"א, ואצנים המנוגעות דינן כמוחלט, וא"כ דין הוא דיטמא בכזית, ואפשר דכיון דטעמא דמטמא בכזית אף שהוא מיעוט הבגד הוא משום דכפסיק דמי וכמש"כ לעיל, הלכך במוסגר דאם כפסיק דמי נטהר כדמנן סופי"א קכ"ז ועשאו מוכין טהור והיינו פחות מגע"ג אפי' יש בו כזית, לכך א"א שיטמא, אף דהשתא כשהוא מחובר הוא טמא,

ובתוספתא שהציא הר"ש פליג ר"נ צדינא דמתני' דטהורה שהכניס ממנה גע"ג לבית טמא נטמאת וס"ל דלריך שיכניס רובה, ונראה טעמו משום דכיון דאם נבוא לטמאות הגע"ג ע"כ לטמאות כל הבגד, הלכך עלינו לדון אם נכנס רוב הבגד, ולא דיינינן לגע"ג כמאן דפסיק, עוד פליג ר"נ צדין בגד טמא גע"ג שנכנס רובו לבית טהור אם נטמא הבית דר"נ ס"ל דטהור עד שיכניס כולו, נראה טעמו דסבירא דכמאן דפסיק גורמת שלא להשיב כנכנס כולו, ואע"ג דבטהור שנכנס רובו יש בו גע"ג מטמא כל הבגד, שאני התם שנכנס גע"ג ואם כמאן דפסיק יש לטמא הגע"ג שנכנס, וממילא יטמא כולו, ואם לאו כמאן דפסיק הרי עי"ל רובא, והלכך ממ"נ הבגד כולו טמא.

שם וטמאה שהכניס ממנה אפי' כזית לבית טהור טמאתו, כבר כתבנו דגם זה מטעם דכמאן דפסיק דמי, אבל הכניס כזית מאבן גדולה כיון דלא עי"ל רובא הרי הבית טהור, אבל בספר מרן זללה"ה ס"י ס"ק ט"ז לא כ"כ, ושם ס"ל ז"ל דבאבן נמי אמרינן כמאן דפסיק דמי כיון שאינו יוצר נורת כלי מחמת גדלו, ואינו אלא כמוסיף בכמות, עי' חו"מ סי' קצ"ה ס"ד ובסמ"ע שם ס"ק י"ב, אבל לכאורה מסודר ליכא למילף לשאר מילי, דשאני סודר דכל חלק ממנו יכול לשמש שימוש סודר לעצמו כאילו פסיק, עי' בצהגר"א הנ"ל, וז"ע.

בר"ש הביא תוספתא דקתני כ"ח שהכניס אורו לבית המנוגע טמא, וברמב"ם פט"ז ה"ו מבואר שפירש דהיינו כשלא נכנס רוב הכלי, וז"ע מה נשתנה כ"ח מכל הכלים דבעי שיכנס רובו, והתוספתא אפשר לפרש דבא לרבות דגם בנכנס רובו לא סגי אא"כ נכנס אורו דאין מייטמא מגבו, ואיתא לתוספתא זו גם בצ"ה דזבים לענין הנכנס לבית עכו"ם ושם בצהגר"א כתב שהכניס רוב אורו, ושם נימא דכיון דמייטמא מאורו, הרי אנו דנין לטמא האור, ואור לעולם כל מקצת כמאן דפסיק דמי, וכיון שנטמא מקצת אור נטמא כל האור, וממילא נטמא הכלי, ובעין זה כתב מרן זללה"ה בס"י סקי"א.

יבמות ק"ג ב' והא בעינן והבא אל הבית וליכא, אפשר דס"ל לגמ' דסבירא דמיכתת שיעורי' גורם דאין על הבית שם אהל, וגם לענין טומאת מת יהא נידון כגג שאין בו טפת, ואפשר דרק לענין נגעים דאין הנגע מטמא כשמהילין עליו או שהוא מאהיל, אלא לריך ששניהם יהיו באהל אחד, בזה ס"ל לגמ' דמיכתת שיעורי' מבטל שם אהל לענין זה, א"נ אפשר דכיון דכל טומאת אהל במוחלט ילפינן ממוסגר, דפשוטא דמילתא דכשנעשה מוחלט הרי הוחלט ההסגר למוחלט וממילא כל דיני מוסגר עליו, א"נ טמא הוא

(ז) חולין ע"א ב' תוד"ה למאי וי"ל דבהמה אפי' כלים שהיא לבושה חשיבי כעל גבה כיון דאין מטמא מכחה כו' אבל בגדים שהוא לבוש בטלים לגבי' ומכחו זא להם הטומאה כו', לכאורה צריך פירוש דמה בכך שהאדם מטמא הבגדים לאחר שהי' אבל אכתי מנאנו קולא באדם שהוא מזיל על הבגדים שהוא לבוש בהם מלהטמאות בבית המנוגע מחמת הבית, ואפילו בגדים שאין עתידין להטמאות מחמתו, דגם כשהוא לבוש עשרה בגדים זה על זה כולם ניזולים מלהטמאות כדחניא בתו"כ, אף שהוא עתיד לטמאות לאחר שהי' רק את הבגדים שבשרו נוגע בהן, וגם מן הבגדים שעתידין להטמאות מחמתו נמי קשה, דמ"מ הוא מזילין מלהטמאות מחמת הבית המנוגע שהי' מטמאן מיד, ולכך נמי מזיל על הצלוע, תאמר דבהמה שאינה מזלת גם בגדים שהם לה למלוש מלהטמאות בבית המנוגע, ה"נ לא תזיל על הצלוע, וי"ל דכיון דה"ק רחמנא כל המטמא בגדים הרי הבגדים בטלים לגבי' ואינם מתטמאים מחמת הבית אלא מחמתו, הרי זה נחשב כחומר באדם ולא כקולא, ואם הוא מזיל על הצלוע כש"כ מי שאינו מטמא בגדים, ועוד דהי' ראוי שהצלוע באדם יתטמא מחמת האדם כיון שהוא בטל לגבי' כולי האי דאף מונע את בגדיו מלהטמא מחמת הבית, וכיון דחזינן דהצלוע באדם אינו מתטמא מחמתו אפי' בזב מחמת היסט, א"כ כש"כ דהצלוע דבהמה לא יתטמא מחמת טומאה שמבחוץ לה, ומיהו פשטא דגמ' משמע דכלים שהבהמה לבושה בהם יש להשוותם לבגדים שעל גבי האדם שאינו לובשן, וי"ל דאף דלענין הוצאה איכא מלוש גם לבהמה, מ"מ לא בטיל כולי האי לגוף הבהמה כמו מלושי האדם, (ואה"נ דמעכו"ס אכתי הו"מ לאתויי שאינו מזיל בגדים אע"פ שמזיל צלוע כמ"ש בהגה"ה שצ"ש פ"ג מ"י), וזוה אפטר להוסף דאדם שהוא מקבל טומאה וגם מטמא לבגדיו, מתבטלין בגדיו לגופו טפי מלבהמה שאינה מק"ט ואינה מטמאה, וכן עכו"ס. כ"ז כתבנו על פי מה שנקטנו דכל המטמא בגדים אינו מטמא אלא בגדים שבשרו נוגע בהם, ולהזיל בבית המנוגע להצריך שהי' כא"פ הוא מזיל גם בגדים שאין בשרו נוגע בהם כדחניא בתו"כ אפי' עשרה זעג"ז, ולפ"ז לא ילאו דברי התו' מידי עמעות, אבל כעת ראיתי ברא"ש וז"ס פ"ה מ"א דפשיטא לי' דכל המטמא בגדים בשעת מגעו הרי הוא מטמא כל הבגדים שלבוש בהן אפילו אלו שאין בשרו נוגע בהם דבטלים לגופו, ולפ"ז דברי התו' [וכ"ה ג"כ בתו' הרא"ש כאן] מתפרשים בפשוטן דגבי אדם המטמא בגדים נתחדש ענין שהבגדים כגופו ומתטמאין בטומאתו, ואפי' אינו נוגע בהן, וחדוש זה הוא המונע מלהטמא בטומאת הבית ככלים שעל תחפו, אבל כמה שהם משמשים כמלוש לענין הוצאה

וי"ע. — ברמב"ם משמע דגם מוסגר מטמא בכזית וכבר נתקשה במל"מ.

שם איסור מטומאה לא גמרינן, וא"ת ומנלן דקרא לענין טומאה כתיב, הרי הא דמטמא בגע"ג או בכזית לא בעי קרא כמ"כ לעיל דזהו עיקר הילפותא דבגד מטמא בציאה, וכמ"ש מהרש"א, וא"כ קרא דהבגד אית לן לאוקמי לענין אם נכנס רוצא דשדינן מיעוטא בתרי', והא לא רמיזא בקרא, והי"נ איכא לפרושי לקרא דאחי למימר דמיקרי נעל לענין חליצה, וי"ל דכיון דצפרשת נגעים כתיב מתפרש דאחי למימר דמיקרי בגד גם בשעת שריפה לענין דהוקש לבית לטמא בציאה, וממילא מתפרש לענין טומאה. — הא דפרכינן וליגמר מיניה היינו לרב פפי משמ"י דרבא, ואליב"י הוא דמשנינן דאיסור מטומאה לא ילפינן, אבל רבא אמנן יליף איסור מטומאה ולכך חליצה כשירה וכמו שפרש"י דס"ל גילוי מילתא בעלמא הוא לכל מילי דתורת בגד עליו. — ואפשר דגם בבית פליגי אם תורת בית עליו לענין עירוב ושיחוף ופתח בית אב דנערה המאורסה, וי"ע.

(ו) שבועות י"ז ב' אמר רבא כולו לא גרע מכלים שבבית דכתיב ולא יטמא כל אשר בבית, לכאורה משמע דהאי קרא מתפרש רק אדברים שכולם בבית, אבל כלים שהיו רוצם בבית בשעה שהכהן טימא את הבית לא נטמאו, אבל אין נראה כן דכיון דלאחר שנטמא הבית הרי כל כלי שנכנס רוצו לבית נטמא, למה זה שקדם להכנס קודם שטימאו את הבית, לא יטמא, אלא יש לפרש דה"ק דסברא הוא לאוקמי קרא דמצריך דרך ציאה נכנס רוצו, דנכנס כולו סברא הוא לטמאות בכל גוויי וכמו בכלים שבבית המנוגע, גם י"ל דלית לן להתיחם באופן כניסתו אלא כל זמן שעוסק בציאה אבל כשכולו בפנים תו אין לנו ענין כי"ז נכנס, וגם בהיכל נכנס דרך גגות חייב אח"כ אשהי', וכ"מ בתו' דקרא דדרך ציאה אחי למימר דלא דיינינן צי' רוצו ככולו, ומ"מ נכנס רוצו דרך אחוריו קודם שנטמא הבית ואח"כ נכנס המזורע או שהכהן הסגיר את הבית, י"ל דטמא, דכניסה כשהבית טהור אין לנו ענין בה ולא מחלקינן בין נכנס כדרכו או דרך אחוריו, וכל שרוצו בפנים הרי הוא מתטמא, וכמ"ש כ שבועות ע"ש, וי"ע בזה.

הא דמסתפי מחצריא אי הא דא"ה כולו נמי גמ' הוא דקפריך לה וכמ"ש ברש"ש, [ולפ"ז מסתבר דל"ג ומסתפינא מחצריא בתרא], נראה דהוא משום דדוחק הוא למידרש להצריך דרך ציאה בטומאת אהל ולמעוטי דלא אמרינן רוצו ככולו, ולפ"ז הי' מקום לחלק בין איסור ציאת מקדש לציאה דנגעים, דבמקדש פקר טפי בציאה כי אורחי', אבל גמ' לא ס"ל לחלק בזה ומייתי תנ"ה ממקדש.

על המרדעת אף לר"נ דחי נושא את עצמו, והא דנקט להו בתו"כ כהדי עכו"ם משום דקושטא הוא דאם נתמעט עכו"ם כש"כ בהמה, אצל לעולם בהמה לא נריכא קרא.

ח) ולדעת הא"ר אס נימא כדעת תו' דלעולם טומאת הבגדים לאחר שהי' היא מן האדם ולא מן הבית, נמצא דהבגדים שהאדם לבוש בהם ואינם נוגעים בצשרו יאחרו טהורים, ולפ"ז בית המנוגע לעולם אינו מטמא בגדים שהאדם לבוש, ורק אדם שנטמא בבית המנוגע מטמאם כשהוא, וק"ק לפ"ז דהי' ראוי לומר בסוגיין מה לאדם שכן מציל בגדיו בבית המנוגע, ולא מה לאדם שכן נריך שהי' בבית המנוגע, דהא מאי דמסיק תאמר בבהמה שאינה נריכה שהי' בבית המנוגע, היינו שהכלים שעלי' מתטמאין מיד מחמת הבית, ובגדים שעל האדם לעולם אינם מתטמאין מחמת הבית, ובשלמא לדעת תו' דלא משכח"ל שהבגדים לא יטמאו בשהי' דלעולם יטמאו מחמת האדם, י"ל דלכך לא דקדקו בזה כיון דלעולם נטמאין בשהי', אצל לדעת הא"ר דבגדים שאין נוגעים בצשרו לא יטמאו לעולם, הי' ראוי לומר מה לאדם שכן מציל בגדיו בבית המנוגע.

ובאמת דלפי' תו' דחוק לפרש פלוגתא ר"י ורבנן בפ"ג מ"י בעמד בחוץ והכניס ידיו לפניו וטבעותיו באצבעותיו, דבגזירה דרבנן פליגי, ובתוספתא השיב ר"י מבהמה ועכו"ם, וכן תשובת רבנן לא משמע שהיא בדרבנן, והתו' לשיטתם הוצרכו לכך ליישב הא דקשיא להו בסוגיין מבהמה, וגם לפי דעתם ז"ל דבגדים שעל האדם מתטמאין בטומאת האדם בלא שום נגיעה, ואף טבעת שעל טבעת באצבעו שבחוץ נמי תטמא כשהוא בפנים כשיעור, שפיר י"ל דטומאת הבית מתחסרת לאדם ובגדיו כאחד, ואין הבית מטמא הבגדים בפני עצמן, אצל לדעת הא"ר טפי מסתבר לומר דגם הבית יטמא הבגדים בשהי', דלא אמרי הבגדים לאדם מטמאין לא טמאוי ואתה טמאתי, ואמנם גם האדם מטמא בגדים ככל כיבוס בגדים דקרא, ומה"ט גם כשאצבעותיו בחוץ טבעותיו טמאים כשהוא, אצל גם הבית מטמא הבגדים, וכשלבוש עשרה סביריקים ושהה הרי העליונים מתטמאים מחמת הבית, וכן כשעומד בחוץ והכניס ידיו בפנים ושהה מתטמא הטבעת מן הבית, ומדאורייתא פליגי ר"י וחכמים, דר"י ס"ל דכה"ג שהאדם בחוץ ורק האצבע עם הטבעת בפנים אין הטבעת בטילה לאדם וחשיבא כנכנסה חלוזה דנטמאת מיד, וחכמים סברי דגם ככה"ג בטילה לאדם ובעיא שהי'.

וגם פשטי' דקרא דהאכול בבית והשוכב בבית יכנס בגדיו דבא לחדש דנריך שהי' לבגדים שעל האדם, לאחר דכבר כתיב ולא יטמא כל אשר בבית דכלים

וכיו"צ לא סגי להנילם מטומאת הבית, וחידוש זה לא נחחדש אלא באדם שיכול לטמאות הבגדים, ולא בבהמה, והלכך אף שיש תורת מלבוש לבגדים שעל הבהמה, מ"מ לא סגי בזה להנילם מלהטמא מיד בבית המנוגע, דגם לבוש הבהמה שתורת מלבוש עליו דינו להטמא בבית המנוגע מיד, דרק מלבוש שמתטמא מדין טומאת בגדים נריך שהי' בבית המנוגע.

ולפי' מה דנקטו בתו' דרק בגדים המתטמאים מדין טומאת בגדים נריכין שהי' בבית המנוגע, הרי מהא דתניא בתו"כ אפילו לבוש עשרה סביריקים ועטוף עשרה פוליוניות כולם טהורים עד שישהה כדי אכילת פרס, מוכח דכל העשרה הם צדין טומאת בגדים אף דקתמא אין צשרו נוגע בכולם, וגם מלשון התו"כ משמע דמששהו כדי אכילת פרס הרי כולם טמאים, אף שלא נגע בהן בצשרו, ולפי' תו' הרי טומאתו רק מחמתו ולא מחמת הבית, אצל בא"ר כלים פ"א מ"ז כתב דהמטמא בגדים אינו מטמא אלא הבגדים הנוגעים בצשרו, ועי' בספר מרן זללה"ה שלהי טהרות בהוספות זבים, ולכאורה מעיקר הדין דפשיטא לתו"כ דגם עשרה בגדים נריכים שהי' מוכח כדעת הרא"ש, דהא כל הילפותא דנריך שהי' הוא מהא דכתיב באוכל בבית ושוכב בבית יכנס בגדיו מכלל דעד ששהה שיעור אכילה לא נטמאו בגדיו, ואם יכנס בגדיו דכל החורה מתפרש רק על בגדים שנוגע בהן א"כ ה"נ דכוותה, ומגלן לרבות עשרה בגדים, אצל אס לעולם יכנס בגדיו כולל כל בגדיו ה"נ שמעינן דכל בגדיו צעו שהי', ודוחק לומר דהכא מסבירא אמרינן דצעו שהי' משום שבטלין לאדם ואמרינן דגם עשרה בגדים כן.

ולדעת הא"ר דכיוצא בגדים היינו רק שנוגע בהן ומ"מ אף אלו שאינו נוגע בהן ואינם עתידים להטמאות מחמתו, נריכין שהי' בבית המנוגע, א"כ אין הדבר תלוי בטומאת בגדים, אלא סברא היא דבגדים שעל האדם בטלין לגבי' ואינם מתטמאים מן הבית המנוגע, וא"כ הדירה קו' תו' לדוכתה דאכתי איכא למיפרך מה לאדם שכן נריך שהי' בבית המנוגע ולכך מציל בצלוע, תאמר בבהמה דאין בגדי' נריכים שהי' בבית המנוגע, גם לא תציל בצלוע, ואפשר לומר כמ"ש בהגה"ה שבר"ש פ"ג מ"י דגמ' סמך אהא דעכו"ם מציל בצלוע אף שאין בגדיו נריכים שהי' בבית המנוגע, א"נ שמא אף דבהמה יוצאה בבגדים היינו משום דלא חשיב מלאכה מה שמטלטלת בגדים וכלים שהם לצורכה, אצל מ"מ אינם בטלים לגבה כמו שבטלין לגבי האדם, ודיינינן להו כבגדים שעל גבי האדם, דאינם נריכים שהי', וכפשטא דלישנא דגמ' דלעולם בגדים שעל בהמה כמקופלין על האדם, (ושמא המוציא חמור במרדעת שעליו יהא חייב

בשיטת חו' והרא"ש שנתבאר לעיל סק"ז קאי, דכל טומאת בגדים היינו גם בגדים שאינו נוגע בהם ומשום דבטלין לגופו, ולפ"ז גם טומאת בגדים דשהיי' בבית המנוגע היינו דאז בטלין לגופו ומתטמאין בטומאתו, ואפילו אינו נוגע בהן, ולפ"ז אין לנו מקור לחדש דלאחר שהייתו הרי הוא מטמא בגדים בנגיעה, דלא מלאנו כן אלא באלו שמתטמאין בגדים מיד בנגיעתן בטומאה ולא בזה שנתחדש דלריך שהיי', והלכך אין לנו צו אלא חידושו בגדים שהוא לבוש שמתבטלין לגופו, ולא בגדים שאינו לבוש אלא שנוגע בהן.

ברם הא דאיתא בתוספתא דטמאין מיד, לריך יישוב, דבשלמא כששהה אפשר לומר דלאחר שהיי' הרי הוא מטמא בגדים ככל נוגע בזה"ט עד שלא פירש, ובכלל יבכס בגדיו גם בגדים שנוגע בהן ואינו ליבכס, אבל לומר שמתמא מיד מנגן, ושמה אינו אלא מדרבנן ומשום שמה יכניסם או שמה יאמרו שכבר היו צפנים והוי"א, ומה דמסיים שאם הי' מלוכש בהם טהורים עד שיהיה כא"פ, יש לפרש שאם כשפשו ידו בחוץ הלכישו חזירו את טבעותיו באצבעותיו הרי הם טהורים עד שיהיה כא"פ, דבזה לא גזרו, ומה שהגיה בהגהות הגר"א והכניסן, ז"ע דא"כ פשיטא וכבר נשנה ברישא דתוספתא דכליו על כתפיו טמאים מיד, וגם מה ענין יש שפשו ידיו בחוץ.

הא דקתני מתני' הי' עומד צפנים ופשו ידיו לחוץ וטבעותיו בידיו, דנמצא שכבר היו טבעותיו צפנים והוי"א לחוץ ולא קתני הוא צפנים וידיו בחוץ וטבעותיו בידיו, הוא משום דסתמא אם לא היו ידיו צפנים נמצא שנכנס דרך אחוריו דסתמא דמילתא ידיו לפניו, ודרך אחוריו אינו מטמא כדאמר שבועות י"ז ב'.

(י) פ"ג מי"א מזורע שנכנס לבית כל הכלים ששם טמאין כו' רש"א עד ד' אמות, נראה דרך במזורע שנכנס לבית פליג ר"ש וס"ל דלא מיקרי מושבו אלא עד ד"א, והי"א אכן המנוגע או בגד מנוגע שנכנס לבית, אבל בבית המנוגע מודה דאף למעלה מד"א הכל טמא, דסתמא כתיב ולא יטמא כל אשר בבית, והגע עצמך הרי שהנגע הי' למעלה מד"א האם שייך לטהר מה שלמעלה מד"א, ובר"ש במי"ב הביא תוספתא דקתני בבית המנוגע כאהל המת דר"מ, ופירש דהיינו ת"ק דמתמא עד הקורות ור"ש פליג, [דאל"ה קשיא התם דר"ש היינו ר"מ, ובהגהות הגר"א אמנם מחק רישא דברייתא מה"ט], ומשמע דאף בקתם בית המנוגע פליג ר"ש וס"ל דאינו טמא אלא עד ד"א, וז"ע דא"כ למה שנה התנא ד"ז במזורע שנכנס לבית, ולא שנאו בבית מוסגר ומוחלט, גם הא דקתני בתוספתא הובאה בר"ש דר"י ס"ל דכלים שצכותל למעלה מעשרה

מתטמאין מיד כדאיתא בחו"כ, מתפרש בין על טומאת הבית ובין על טומאת האדם, דסתם בגדיו היינו שהוא לבוש בהן בחוץ ובית ואחי קרא למימר שלא יתטמאו מחמת הבית עד שיעור שהיי', [ובמל"מ בפט"ז הי"ו נתקשה דנוקמא לקרא בנגיעה צבגדים שחוץ לבית, ולא נתפרש דודאי פשטא דקרא צבגדים שלבוש בהן בחוץ הבית, אלא דאפשר לרבות גם נגיעה צבגדים חוץ לבית], ומדכתיב יבכס בגדיו מתפרש ככל כיבוס בגדים שהאדם מטמא אותם, וילפינן מזה שאם הושיט ידו חוץ לבית ונוגע צבגדים או בטבעתו דנמי טמאין כששהה, ויש להסתפק אם לריך שיהיה בנגיעתו כא"פ, או דכיון דשהה כא"פ ועדיין לא פירש הרי הוא מטמא מיד בנגיעתו, ולכאורה הכי מתבאר, אבל בקפר מרן זללה"ה ס"י ס"ק י"ח הזכיר נגיעה בשיעור שהיי' ע"ש.

והקשה מרן זללה"ה שם אם לר"י עומד בחוץ והכניס ידו לפנים בטבעתו טמאה מדאוריתא, א"כ איך משכח"ל דבגדים צריכים שהיי' הרי לעולם עד שלא נכנס רוצו כבר קדמו להכנס גע"ג מבגדיו ודין הוא שיטמאו וממילא נטמא כל הבגד, ולכאורה על הדאוריתא אין מקום לקושיא דשפיר אשמועינן קרא עיקר הדין דבגדים שלבוש צריכים שהיי', ומה בכך דלא משכח"ל אלא בקדמה כניסת ראשו ורוצו לכניסת הבגד, ורק על ההוא שייך לשאול דלא משמע דלא משכח"ל שהבגדים צריכים שהיי' אלא בגוונא רחיקא, וזה שפיר קשה גם אם ר"י מטמא מדרבנן, ובעיקר הקושיא למש"כ לעיל סק"ה דטעמא דמתמאין גע"ג מבגד גדול הוא משום דאמרין דכמאן דפסיק דמי ע"ש, שפיר י"ל דלא אמרינן כן אלא כשנכנס בגד צפ"ע, ולא כשנכנס עם האדם בשעה שמשמש לו כבגד, ומרן ז"ל שם צידד דאפשר דבכל בגד שעשאו כלי לא מטמאין גע"ג ממנו ע"ש, גם י"ל דאף אם נימא דעכו"ם שנכנס צבגדיו נימא כמאן דפסיק לטמאות גע"ג שנכנסו מהם בתחלה, מ"מ בישראל שנתחדשה הלכה להלך שהיי' צבגדים, נהי דפליג ר"י אחכמים וס"ל דהכניס אצבעו בטבעתו דיינין לטבעת כנכנסה חלוהה, מ"מ צבגד שרוצו על האדם לא נימא כמאן דפסיק וכמאן דנכנס חלוץ, וכש"כ בזמן שהאדם עוסק להכנס ראשו ורוצו.

(ט) פ"ג מ"י הי' עומד צפנים ופשו ידיו לחוץ וטבעותיו בידיו אם שהה כא"פ טמאין, כתב הר"ש דהיינו שטבעותיו באצבעותיו, דבטלים אגב' דבתר גופו גרירי, אבל אם היו בקומצו הי' נראה מתוך הסברה דגם כששהה טהורין דבחורין קיימי ולא שייכי גב', אבל בתוספתא מבואר דאם היו בקומצו טמאין מיד, וכבר תמה במל"מ פט"ז ה"ח דאמאי לא נטמאו במגע שלו ומאי ס"ד לטהרינהו, ונראה דהר"ש

סימן יב

א) קדושין נ"ז א' איחמר צפורי מצורע מאימתי אסורים רי"א משעת שחיטה ור"ל אמר משעת לקיחה כו', נראה דלר"ל לא מיתסרא אלא משעה שלקח שניהם, כמאותן שמהא לקיחתן כאחת, אבל אם לקח אחת עדיין אינה נאסרת עד שיקח השני, וצוה יחא הא דקמני בתוספתא הוצאה צר"ש פי"ד דנגעים מ"ה שחט אחת מהן ונמצאת שני' שלא דרור כו' שתייהן מותרות, וא"ל לאוקמי תוספתא כמ"ד משעת שחיטה דוקא, דגם ר"ל מודה צוה. ועי' מל"מ פי"א מטו"ס ה"ט דגם נקט ו"ל כן.

ובשחטה שלא באזוב מצוה צפונין דלר"ל אסורה, וחזוין מזה דאף שלא הי' אזוב מ"מ נאסרו הנפרים בלקיחתן, ואף דכולהו בחד קרא כתיבי ולקח למטהר וגו', צ"ל דקים לגמ' מסבירא דשתי הנפרים כחד וכל חד שליחותא דתרויהו קעצדה, וכשהפריש אחת עדיין לא הושלמה מלותן, משא"כ עץ ארו ואזוב אף דמעבדי בשחיטה, מ"מ אין מעבדין ביחוד הנפרים, וכמ"פ הר"ש שם בטעמא דמאן דסבר דשחטה שלא באזוב אסורה אף דשחיטה קאסרה והיתה בפסול, דכיון דפסולו מחמת דבר אחר הר"ז כנפסלה אחר שחיטה, ולענין להאסר מחיים פשוט טפי דאין עץ ארו ואזוב מעבדין, כיון דאפשר להפרישן אח"כ, ועי' להלן.

נראה דאם מת המצורע אחר לקיחת הנפרים, דלר' יוחנן מותרים באכילה, ולר"ל נאסרים באיסורם, וכן אם נתכפר באחרים, וכדין עגלה ערופה בנמצא ההורג כריתות כ"ג ב', ויש לעי' הרי שהמצורע קיים ולא נתכפר באחרים אבל נמלך ושחטן לשם חולין מהו, ולכאורה לא חל עליהו לר"י שום קדושה אלא כעין הוקצה למזותן, ודין הוא שלא תועיל השחיטה לאסרן כיון שנמלך ושחטן לשם חולין, [אלא מדין הוקצה למזותן שמה ישארו באיסורן עי' בספר מרן זללה"ה סי"א סק"ח], וכ"כ מרן זללה"ה בזה"ע סי' קמ"ח בסופ"ב דקדושין, עי"ש.

שם אייתיבי שחטה שלא באזוב ושלא בעץ ארו כו', הר"ש והרא"ש צפי"ד דנגעים מ"א דקדקו מכאן דצריך ליקח עץ ארו ואזוב ושני תולעת קודם שחיטת הנפוד כפשטי' דקרא, וכששחט עד שלא לקחן הר"ז שחיטה פסולה, ופליגי אם שחיטה פסולה מקדשתן ליאסר וכמ"פ הר"ש שם בנ"ה, והנה אם הפריש רק צפור אחת ושחטה לכו"ע מותרת כמצוה בתוספתא שצ"ש שם בנמצאת השני' שלא דרור, ובהפריש שתיים ונעשית אחת טריפה ואח"כ שחט את חצירתה נמי משמע

טפחים טהורין, נמי נראה דאינו אלא במצורע שנכנס לבית, דס"ל דלמעלה מי"ט לא מיקרי מושבו, ומיהו כלים המונחים ע"ג כלים שבבית כולם נטפלים לקרקע הבית ואפי' גבוהים י"ט, ורק התלוים בכותל טהורים, אבל בבית המוחלט אין לנו לחלק בין חוץ י' ללמעלה מי', וגם הרי מטמא מתוכו בנגיעה וסתמא הכלים התלוים בכותל נוגעים בכותל, וגם מוסגר י"א שמתמא מתוכו בנגיעה, וצ"ע.

שם רי"א אם שהה כדי הדלקת הנר, לפי הטעם שכתב הר"ש יש לפרש דהדבר נקבע בסתמא דכל הנכנס שלא ברשות בין בפני הבעלים ובין שלא בפניהם, ובין שהבעלים מגרשו מיד ובין ששורה מלגרשו, לעולם לא מיקרי מושבו עד שישהה כדי הדלקת הנר, ולת"ק גם שלא ברשות מיקרי מושבו מיד, ונראה דה"ה בנכנס ברשות אלא שהכניס אצן מנוגעת או בגד מנוגע שלא ברשות, דנמי דינו כנכנס שלא ברשות.

שם מי"ב נכנס לביהכנ"ס עושים לו מחיצה גבוהה י"ט על רוחב ד"א, ע"כ ד"א על ד"א קאמר וכמ"ש צפיה"מ ובפ"י הי"ב, דאל"כ הרי האורך הוא ד"א, ומשמע דמשום הלכות מצורע הוא וכפ"י ב' שצ"ש והעתיקו הרא"ש, [דמשום ד"א של תפלה אין להצריך אלא אורך ד"א שיוכל לפסוע לאחוריו, וגם זה סגי בפחות, דאין הפסיעות ד"א, אלא די"ל דנתנו לו בריוח], ויש לעי' מ"ש מצור ודות לר' יוסי דאפילו מגולה מצלין אף שאין בהן ד"א על ד"א, ושמה מתני' כר"מ דבעו כיסוי, וכשיש בהן ד"א על ד"א לא בעו כיסוי דרשות אחרינא הוא, א"כ צור ודות עדיפי שהם בחפירה, אבל מחיצה לא סגי אלא להצדיל בין רשות לרשות, ושמה אינו אלא מדרבנן, וצ"ע. — לא נתפרש כיצד הוא נכנס לפנים מן המחיצה, אם הוא מזיזה ממקומה, או שעשו לו דלת, או דהשאירו פתח והוא נחתר בעומד מרובה.

שם רי"א כל המציל צמיד פתיל צאהל המת מציל מכוסה בבית המנוגע, לא נתפרש טעמי' דר"י מהיכן יליף לה, ואפשר מדכתיב צפ' חקת וכל אשר צאהל יטמא שבעת ימים, ובתרי הכי כתיב וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא, מכלל דמקרא דכל אשר צאהל יטמא, לא הוי שמעינן לטמא כלי אשר אין צמיד פתיל עליו, ומשמע דלא מיקרי מה שבתוכו שהוא צאהל, והלכך יש לטהרו בבית המנוגע, אח"כ ראיתי צילקוט חקת דקמני התם אהאי קרא דוכל כלי פתוח וגו' דמכאן אמרו דמציל מכוסה בבית המנוגע, ונראה דהכוונה כמ"כ.

איתא בתו"כ ולקח למטהר לשם מטהר בין איש בין אשה בין קטן מכאן אמרו לקח לאיש כשרות לאשה כו' לבית כשר למזרע למזרע כשר לבית, ויש לעי' בשלמא לר"ל דמיתקרי משעת לקיחה שפיר הי' מקום לומר דמשלקחן א"ל לשנותם לשם אחר, ואינטריך קרא דאפשר לשנות, אבל לר"י דאין נאשרין משעת לקיחה, וגם יכול לשנותם לשם חולין, וא"כ פשיטא דיכול לשנות מאיש לאשה וממזרע לבית, ול"ל קרא דלמטהר, דמיותר להך דרשא, דהו"מ למיכתב ולקח שתי צפרים וגו', וכנראה מחמת זה כתב מרן זללה"ה צקי"א סק"י לפרש דגם לאחר ששחטן יכול לשנותן מזה לזה, אבל הדברים מחודשים, והרי מחדשין מצות לקיחה והיא הגורמת לדעת הר"ש והרא"ש שהעץ ארו והאזוב ושיני המולעת שנקחו מתקדשין בשחיטה, ואם נאבדו אחר שחיטה א"ל להביא אחרים תחתיהן, דמה"ט פסלינן אס לא הפרישן קודם שחיטה, ואם ישנה מאיש לאיש הרי השני לא קיים מצות לקיחה, ואיך תועיל מצות לקיחה דראובן לשמעון, ושמא לעולם לוקחין סתמא לשם טהרת זרעם כלשון הרמב"ם פי"א ה"א, וכל שנקחו הצפרים והע"א והאזוב ושיני המולעת לשם טהרת זרעם הווקאו זה לזה, וכשרים לכולם ויכול להחליט אחר שחיטה, ומ"מ הדברים מחודשים, ומשה"ק קרא ל"ל י"ל דאשמועינן דקיים מצות לקיחתן כאחד צמה שלקחן לאיש אף כשאח"כ משמש צהן לבית, וכן אשמועינן דאין צריך שיהא משלו ואם לקחן איש ושחטן לשם אשה שפיר דמי אע"פ שלא הקנה לה, ובחוספתא שלהי מביילתין והוצאה צר"ש סופי"ד איתא דנתערבו פרידיהן זה נותן שלו לזה וזה נותן שלו לזה, ופר"ש דהיינו שנתערבו הצפרים ומשמע דצריך שיתנו זל"ו, ולמש"כ סגי שיתנו רשות זל"ו שישחט לשמו, אבל עכ"פ משמע דלאחר שחיטה הוקצבו לזה ששחטו בשבילו, והראב"ד כתב דאי הוי כתיב ולקח המטהר הוי משמע שהמטהר יקח לעצמו ולשמו והשתא דכתיב למטהר משמע לכל מי שהוא מטהר אפי' מזה לזה וקמ"ל דאין צהן קפידא בשינוי בעלים, נראה דר"ל דאף שהצפרים של ראובן שפיר אפשר לשחטן לשם שמעון ויטהר צהם, אף שהם נשארין של ראובן, [ובזהסכמתו], וכ"מ מהא דאינטריך מיעוטא חולין ק"מ אי' לצפרי עיה"ג, מכלל דלא בעינן שיהא שלו, [ועי' תו' שם, וז"ע, ועי' מש"כ בשבועות י"ב צ"ל], ומשמע מדבריו ז"ל ג"כ דרך מחיים ניתן לשנותן, א"נ שמה אשמועינן דמותר לשנותן ואין צוה משום שהוקצה למצות דכולהו חדא מצוה נינהו, ולפ"ו מוכח מכאן דאי לאו קרא הי' אסור לשנותן משום הוקצה למצותן, ולפ"ו לחולין באמת אסור לשנותן, עי' בספר מרן ז"ל סקי"א סק"ח.

פי"ד מ"ה שחט אחת מהן ונמצאת שלא דרור יקח זוג לשני, יש לעי' אמאי לא יביא שתיים

צר"ש שם דהיא מותרת, וצריך לדקדק דאם ע"א ואזוב ושיני תולעת מעבדין מה נשתנה דינם מנפור שנטרפה, סו"ס השתא כי קא שחיט בפסול קשיתי, וצר"ש שם כתב דהאי פסול מחמת דבר אחר הוא ופליגי אס לדמותו לפסול קודם שחיטה או אחר שחיטה, ויש להבין מה לי פסול מחמת חסרון אזוב או מחמת חסרון צפור אס שניהם מעבדין מדאורייתא, ולכאורה כל כה"ג ראוי לחשוב כשחט לשם חולין כיון שידוע שלשם צפורי מזרע הם פסולי, ואם נימא דשחט לשם חולין לא נאסרה, ה"נ ראוי שלא תאסר, ואף אס שחט לשם חולין אסורה, הכא דפסולה למצותה ראוי שתכשר לשם חולין.

ובמאירי צסוגיין כתב דמביא עץ ארו ואזוב ושיני תולעת אחר שחיטת הצפור, ואם שחט את הצפור ואין לו ע"א ואזוב וש"מ הו"ל ושיני ושיני טהרת מזרע הרי היא אסורה בהנאה דשחיטה שאינה ראוי למצותה שחיטה היא, וצריך לפרש דבשעת שחיטה ידע שאינו עתיד למצא עץ ארו ואינך, והו"ל כמו שחט לשם חולין, ואע"פ"כ אסורה כיון דסו"ס שחטה לשם מזרע בשעה שעדיין אין צה פסול, [ויש להסתפק אם נזדמן לו אח"כ ע"א ואינך אס יכול להזות, ולכאורה אס נימא דכשר מ"ט דר"ש דשרי באכילה, וע"כ דחשיבא שחיטה פסולה], ועי' בספר מרן ז"ל שם.

ובאמת דלשון הרמב"ם צפי"א מה' טו"ז ה"א מתפרש דמביא העץ ארו ואזוב ושיני תולעת לאחר שחיטת הצפור, שלא הזכיר כלל דצריך ליקחן מקודם, ואף דלישנא דמתני' רפי"ד כן הוא, מ"מ התנא י"ל דסמך על המקרא, אבל הרמב"ם הי' לו לפרש, ולא משמע לומר דסמך על מש"כ שם צה"ו שחטה ואין שם אזוב ולא עץ ארו ולא שני תולעת הר"ו אסורה בהנאה ששחיטה שצ"ר שמה שחיטה, דלשון זה מתפרש שפיר שאח"כ לא נמצא, ולא נרמו בכאן שיש חיוב לקיחה קודם, וכ"כ במל"מ שם שמדברי הרמב"ם נראה שמביא אחר שחיטה, וכ"כ בתו"ט, והרש"ש בנגעים שם אמנם נקט דעת הרמב"ם דר"ל דגם אח"כ לא נמצא, ולפ"ו דברי הרמב"ם כהמאירי, וטעמא דר"ש דמתיר משום דסו"ס ידע בשעת שחיטה שאינה עתידה לשמש למזרע מחמת העדר הע"א ואזוב וש"מ, וז"ע.

כתב מרן זללה"ה צקי"א סק"ו דאם נאבד הע"א והאזוב וש"מ אחר שחיטה דיפך הדם, דאל"כ למה פסול בנשחט שלא באזוב יביא עכשיו אזוב, [לפר"ש והרא"ש], וק"ק דא"ה אדתי ממה המשתלחם ישפך הדם הו"ל לאשמועינן רבותא טפי דנאבד האזוב ישפך הדם, ועוד דבתו"כ מצריך קרא להא דמתה המשתלחם ישפך הדם, ומהאי קרא ליכא למילף לנאבד האזוב ויש צוה סיוע קצת לפי המאירי.

מים חיים נמי עלי' קאי ואף דסתמא נטמאו המים על ידו ואולי גם הכלי אפי"ה כשרים לטוהרו בהן, וכן משמע מהא דתניא בתוספתא ופסקה הרמב"ם בפ"א ה"ו דגם זב וטמא מת כשרין לטוהר את המזורה.

שם ונותן לתוכה רביעית כו', לא פחות ולא יותר, ועי' מש"כ סוטה ט"ז ב' דפחות מרביעית נראה דפסול אבל יותר כל שדם נפזר ניכר בהן כשר, ולכאורה מהא דקתני במתני' שחט את אחת מהן על כלי חרס ועל מים חיים, ולא קתני שחט את אחת מהן על המים חיים שבכ"ח, משמע דבא לומר דחדשה ורביעית לא מעכבי, וכל שנשחט על כלי חרס ומים חיים שפיר דמי, ומהו משמע לכא' דאף בפחות מרביעית כשר, ושמא בא רק לרמוז דכשר גם יותר מרביעית ולאפוקי מר' ישמעאל בסוטה שם, ואף לרבנן לכתחלה רביעית וכדמוכח גזיר ל"ח א' דליכא פלוגתא בזה עי' תו' סוטה שם.

שם חפר וקוצרה בפניו, היינו בפניו של המזורה וכ"ה בתרגום יונתן בן עוזיאל, וגם בבית כתב שקוצרה בפני בעל הבית.

שם טבל והזה שבע פעמים כו', מדלל קתני על כל הז' טבילה דקתני לקמן במ"י משמע דאין צריך טבילה על כל הז', [וכ"כ באדרת אלי' חקת], וכן בקרא כתיבא טבילה בפסוק אחד והז' בפסוק אחר.

שם מ"ב בא לו לשלח את הנפזר החי' כו', בראב"ד פ"א ה"ד פשוט לי' ז"ל דאין השלוח מעכב, ונ"ע מנ"ל דהאי דאשמועינן עיכובא לא קאי גם אשילוח.

שם אינו הופך פניו כו', השילוח הוא זריקה כמבואר בלשון הברייתא קדושין נ"ז ב', וא"כ הי' ראוי לומר אינו משלחה לא לים כו', ומשמע מכאן דצריך שיהא פניו לאותו רוח שמשלחה.

הרמב"ם בפ"א ה"א כתב שלחה וחזרה חוזר ומשלחה אפי' מאה פעמים, וכתב הכ"מ דהוא בתוספתא ולפנינו ליתא וכמ"ס במל"מ, ובזהגר"א בתוספתא כתב דהיינו אם לא הגיעה עדיין לשדה, ולכאורה נראה דהאי חזרה היינו שעדיין אינה מרגישה בחרותה וחזרת מיד לידו, אבל כל שכבר עפה לענמה, אפי' לא הגיעה לשדה, ואח"כ חזרה אליו שוב אינו חייב לשלחה.

במל"מ שם נקט דהמשולחת אסורה עד שתשלח לדעת תו', ומשלחה אפי' חזרה דחייב לחזור ולשלחה כבר הותרה, ובפשוטו אין שתי מנאות של שילוח וכל שחייב לחזור ולשלחה היינו דעדיין לא קיים מנאות שילוח, ואם אסורה עד שתשלח עדיין באיסורה קיימא, ובתוספתא מילי מילי קתני, חדא דמשלחה אפי' מאה

אחרות לקיים מנאות לקיחתן כאחת, בשלמא בנמנאות טריפה בסתר הרי עצד כל מה דאפשר וי"ל דלא אטרחוהו טפי, אבל בנמנאות שלא דרור שהדבר גלוי הרי איגלאי מילתא דבכלל לא לקח שמים, ואפשר דמדון הוקפה למנאות כבר נתחייב בשני', אף שהיתה רק אחת כיון שהי' סבור שהם שמים, וכל שהוקפה למנאות חשבינן לה כדיעבד ויקח לה זוג, אבל אם טעה ולקח אחת, נראה דמורין לי' ליקח שנים לקיים מנאות לקיחתן כאחת. — הא דקתני ונמנאות שלא דרור הוא לרבותא דגם בזה יקח זוג לשני' ולא יביא שמים אחרות, וגם אשמועינן דדרור מעכב, ולר"ל הוא נמי לגלוי דנמנאות טריפה היינו דומיא דדרור דגם בשעת לקיחה כבר היתה טריפה.

שם שחטה ונמנאות טריפה יקח זוג לשני' הראשונה מותרת בהנאה, לר"י בקדושין נ"ז א' אשמועינן דאף שנטרפה לאחר לקיחה מ"מ שריא בהנאה, ולאפוקי מר"ל, וגם דאף שהזקקו זל"ז בלקיחה אפי"ה יקח זוג לשני', אבל לר"ל דמוקי לה בנמנאות טריפה קודם לקיחה, קשה מאי קמ"ל היינו רישא דנמנאות שלא דרור, ושמא אחי לאשמועינן דטריפה פסולה, א"נ דלא גזרינן אטו נמנאות טריפה דלאחר לקיחה. — אף לר"ל אם נטרפה אחר לקיחה יקח זוג לשני' דתניא בתוספתא שזר"ש, דאף שנאסרו בלקיחה מ"מ לא הזקקו זל"ז עד שלא יוכל לזווגן עם אחרת, וכדמוכח נמי בקדושין שם דלא פרכינן אלא אמאי ראשונה מותרת בהנאה, ולא אמאי יקח זוג לשני'. — מ"ס ברא"ש דאם נקבעו בהכשר ואח"כ אירע פסול ימותו שניהן, לא משכח"ל אלא באירע פסול לאחר שחיטה, וימותו שניהן לאו דוקא אלא דגם השני' תמות.

שם נשפך הדם תמות המשתלחת כו', במל"מ פ"א ה"ט נתקשה למאי דקיי"ל אין בע"ח נדחים אמאי תמות המשתלחת, והביא דבתוי"ט תירץ דגזיה"כ הוא, ולכאורה נכאן שהם משותפים במעשיהם שטובל החי' בדם השחוטה, אין כאן גידון אם בע"ח נדחים, שזה בזמן שאינם משותפים במעשה אלא שהקדר מעכב, אבל נכאן גידון אם אפשר לטבול בדם אחרת, או אם לאחר שנשפך הדם עדיין המשולחת כשירה למזרע אחר, ואם כשירה לאחר, תוכל גם לשמש לזה ולהתקדש שוב בשחיטת השני', וזה ודאי דפשטי' דקרא דרק הנפזר שנתקדשה בשחיטתה כשירה לטבול בדמה כדכתיב את הנפזר החי' יקח אותה וגו' וזו הדרשא שהביא בתוי"ט, (הא למה זה דומה ללחמי תודה שנתקדשו בשחיטה ונשפך הדם דאין להם תקנה).

(ב) פ"ד מ"א הי' מביא פיילי של חרס חדשה כו', לכאורה הי' מביא קאי על המזורה, ודומיא דמביא ב' כפרים, ולפ"ז ונותן לתוכה רביעית

נתינה כשהיא בפסול, אבל לחכמים דמשיק לא ימלאנו, קשה מה פסול יש ביציקה קודם מתנות דם, ולא משמע לומר דגם היציקה צריך שתהא לאחר מתן דם, ואם יצק קודם מתן דם ושהה ונתן המתנות לאחר מתן דם דיהא פסול, דבפשוטו היציקה מעין הכשר מזה, ולא דמי לקמינה, תדע דחצר הלוג משיק יציא אחר, ואילו שירים שחסרו בין קמינה להקטרה מקטיר קומץ עליהן, והא דמשיק לא ימלאנו הוא משום שכבר התחיל במנות הלוג, ולא דמי לקודם יציקה שאינו אלא כמכין את הלוג, ושמה אף דיציקה לאו כקמינה מ"מ צריך שתהא בשעה שראוי לשמש בה למתנות, וכשיק בשעה שאינה כשרה למתנות לא חשיבא כהתחיל במנות הלוג, ואף דלא מיפסלא ואם שהה ונתן לאחר מתנות הדם תהא כשרה, אבל עדיין לא נקבע הלוג ואם חסר ימלאנו, א"נ שמה אמנם היציקה פסולה בשעה שעדיין אינו ראוי לתת המתנות.

שם בר"ש לאו פירכא היא דלא חיישינן בחסר אלא אשמן שזלוג אבל אשמן שציד לא מעכב, הדבר צריך טעם למה, דהא חד לוג הוא מקצתו ביד ומקצתו בכלי, ואם חסרון פוסל בו מה לי אם נחסר מן היד או מן הכלי, ושמה נימא דיד ככלי מנוקב דמי, וכשאמרה תורה לתת ציד ע"כ לא הקפידה תורה אם ישפך מעט, אבל בתוספתא פ"ק דזבחים איתא דאם לאחר שיק לשמאלו העציר לימינו וחזר והעביר לשמאלו פסול משום שנחסר הלוג טיפה כל שהוא, [ומדקתני לוג ע"כ בשמן איירי, וגם בלא"ה בדם אין פסול אם נשפך מעט], אלמא דגם בשמן שציד פוסל חסרון, ואף אם נימא דכלל העציר לימינו ונפלה טיפה לא מיפסל, דע"כ יד אינה ככלי, אבל הכא שהקדים מתן בהונות הר"ז כהעביר לימינו ועוד גרע, ובהגהות הגר"א גרס ימלאנו שמן ויחזור ויתן מתן בהונות אחר מתן שבע, אפשר דר"ל שיחזור ויתן מתן שבע לאחר שימלאנו ואח"כ יחזור ויתן לבהונות, אבל מה שנתן מתן שבע לאחר הבהונות לאו כלום הוא, כיון שכבר נחסר, אבל קשה לפ"ז אמאי קמני נשפך הלוג, הרי אפילו הלוג קיים דין הוא שיציא אחר כיון שכבר נחסר, וקצת נראה דחיצות ונשפך הלוג שבהגהות הגר"א הם ט"ס דהא גרס ימלאנו שמן, ובנשפך ראו לומר יציא לוג אחר, והא דסגי בימלאנו אף שנחסר לאחר יציקה, שמה י"ל דכיון דינק על מנת להקדים לבהונות לאו יציקה היא וכמו קודם מתן דם, וי"ע.

פעמים, ואידך דלאחר שילוח מותרת, וכן לפי הגר"א דצריך שתגיע לשדה וכל שלא הגיעה חייב לחזור ולשלחה, נמי משמע דהיינו שעדיין לא קיים מנות שילוח, ולענין איסורה למש"כ הראצ"ד וכן הסכים במל"מ שם ה"ט דשילוח אינו מעכב, נראה דגם היתר המשולחת אינו תלוי בשילוח, ומשגמר להזות כבר הותרה המשולחת, אלא דאיכא עלה מנות שילוח, [והמקור לאיסור המשולחת כתב הגרע"א ז"ל בשם (הריטב"א) (תו' רי"ד) ממתני' דנשפך הדם תמות המשתלחת, ולא שמעינן אלא קודם הזאה, וגם דקדוק התו' בקדושין מלשון צפורי מתיישב שפיר גם אם אסורה רק עד ההזאה], וזה יש ליישב משה"ק המל"מ שם ה"א בדברי התו' חולין ק"מ א' שהקשו דאין ממעטינן מטהורות שלא יזווג למשולחת צפור לשחיטה ותשלח המשולחת לשניהם כמש"פ רש"י שם, והקשה המל"מ דכיון דהמשולחת אסורה לדעת תו' שפיר מימעטא מטהורות, ולמש"כ י"ל דהתו' פירשו דרבא לא בעי לאוקמי באיסור דוקא, וכדקאמר שלא יזווג לה אחרת קודם שלוהיה, ומשמע דבא למעט דגם לאחר הזאה שכבר הותרה המשולחת אפ"ה אין מזווג לה אחרת, וע"ז הקשו דהיכי משמע מטהורות למעוטי.

שם ב"ר מ"ו מנות עץ ארו ארכו אמה ועציו כרביע כרע המטה אחד לב' וב' לד', הרמב"ם בפי"ה"מ כתב דלכך לא סגי באמרו רביע כרע המטה, לומר שיהא בצמחם, ולכאורה רביע כרע המטה הי' מתפרש גם רביע מארכו על פני כל רחבו, שאם הוא טפח על טפח יהא הרביע רביע טפח באורך טפח, לכך אשמועינן דצריך שיחלקנו שתי וערב ויהא הרביע חצי טפח על חצי טפח, וכש"כ אם כרע המטה אינו מרובע אלא מלבן, דצריך לפרש דרביע היינו מארכו ומרחבו. — נע"ק דקבעו שיעור בדבר הסכמי שעומד להשתנות, ולא פירשו שיעורו בטפחים ואצבעות, ושמה היתה מדת הכרע ידועה בשיעור האצבעות.

ג) פי"ד ב"ר מ"י בר"ש הקדים מתן שמן למתן דם ימלאנו שמן ויחזור ויתן מתן שמן אחר מתן דם כו' ימלאנו שמן ולא דמי לחסר משיק או משנתן דלא ימלאנו דה"מ [כצ"ל] צינק במנותו או נתן במנותו אבל בשלא במנותו כאילו לא יצק ולא נתן כלל, לר"ש דעד שלא נתן ימלאנו ניחא שפיר דלא חשיבא

ברוך רחמנא דסייענ